BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
10 K
19

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

30 C 41
30 C 41
13-10-B-18

Coll. Rom. Soc. Jesu cat. inscr. B. S.

Opiniones
IN IVRE COMMVNES,
SECVNDVM ALFABETI SERIEM COLLECTAE

per

Excellentiſ. ac Celeberrimum Iureconſultum D. Ioa. Baptiſtam à Villalobos Toletanum collectæ: Cunctis tam in Scholis profitentibus, quàm in Palatijs verſantibus apprimè vtiles, necnon neceſſariæ.

Cum Priuilegijs Illuſt. Senat. Veneti, & Pij IIII. Summi Pontificis per decennium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Vincentius Luchinus Bibliopola Romanus excudebat.
VENETIIS, M. D. LXI.

PIVS PAPA IIII.

BIBLIOTECA N. ROMA VITTORIO EMANUELE

MOTV *proprio &c. Cum ſicut accepimus: dilectus filius* Vincen*tius Luchinus* Bibliopola *in* Al*ma urbe noſtra commorans, ad cõmunem omnium ſtudioſorum utilitatem, ſua propria impenſa quamplura opera in iure ciuili & canonico & diuerſos libros Græco, Latino, in* Italicum *& alios ſermones & econuerſo translatos, & per commiſſarios & inquiſitores approbatos, hactenus non impreſſos imprimi facere intendat in hac* Alma Vrbe*, ſiue* Vene*tijs, uel Lugduni, aut ubi illa commodius imprimi facere poterit: nõ mediocres, quinimmo maximos ſumptus eum ſubire oporteat atque labores.* Dubitatq; *ne huiuſmodi opera & libri poſtmodum ab alijs impreſſoribus &* Bibliopolis *abſque eius licentia imprimantur: quod in maximum eius damnum & præiudicium tenderet.* Nos *propterea eundem* Vincentium *ſpecialibus fauoribus & gratijs proſequen. & eius indemnitati conſulere uolentes, motu ſimili eidem* Vincẽtio *nequis opera et libros prædicta, neq; eorum aliqua per ipſum imprimenda, per decem annos poſt impreſſionem dictorum operum & librorum a quoquam ſine ipſius licentia imprimi, aut uendi, ſeu uenalia teneri poſſint concedimus & indulgemus: inhibentes omnibus & ſingulis utriuſque ſexus* Chriſti *fidelibus ubiq; exiſtentibus,*

& præſertim Bibliopolis & librorum impreſſoribus etiam Almæ Vrbis noſtræ huiuſmodi ac per uniuerſum terrarum orbem conſtitutis, ſub excommunicationis latæ ſententiæ in terris uero ſanctæ Romanæ eccleſiæ mediate, uel immediate ſubiectis, etiam quingentorum ducatorum auri et inſuper amiſſionis librorum pœna, totiens quotiens cõtrauentum fuerit, ipſo facto & abſque aliqua declaratione incurrenda pro una eidem Vincentio loco damnorum, & pro alia partibus Cameræ apoſtolicæ applicandis: prout nos ex nunc prout ex tũc applicamus intra decenniũ ab impreſſione dictorum operum & librorum reſpectiue computan. dict. opera & libros ſine eiuſdem Vincentij expreſſa licentia dicto decẽnio durante imprimere, uendere, ſeu uenalia habere, & ad nundinas, ſeu ut uulgò dicitur ferias tranſmittere audeant, uel præſumant: Mandãtes uniuerſis uenerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, Epiſcopis, eorumq; Vicarijs in ſpiritualibus generalibus in ſtatu temporalis ſanctæ Romanæ eccleſiæ etiam legatis & uicelegatis ſedis apoſtolicæ, & ipſius ſtatus gubernatoribus & aliis ad quos ſpectat & pertinet: ut quotiens pro ipſius Vincentij parte fuerint requiſiti, uel eorum aliquis fuerit requiſitus eidem Vincentio efficacis defenſionis preſidio aſſiſten. præmiſſa ad omnem dicti Vincentij requiſitionem contra inobedientes & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, etiã ſæpius aggrauan. & per alia iuris remedia auctoritate apoſtolica exequãtur, ac inuiolabiliter ob

ſeruari

ſeruari faciant. Volumus autē & apoſtolica auctorita te decernimus quòd præſentis motus proprij trāſumptis & exemplis etiam in ipſis operibus & libris impreßis plena & eadem fides prorſus ubique tam in iudicio quam extra habeatur quæ præſenti originali haberetur. Quodq́; præſens motus proprius in Acie cāpi floræ, et in ualuis Cācellariæ apoſtolicæ huius Almæ urbis affigatur, & ibidem per affixionem publicetur: & ſic affixus & in ipſis operibus & libris pro tempore impreßis, impreſſus perinde arctet omnes quos tangit ac ſi eiſdem perſonaliter intimatum foret. Et quòd præſentis noſtri motus proprij ſola ſignatura ſufficiat & ubique fidem faciat in iudicio & extra: regula noſtra in contrariam ædita non obſtante. Non obſtant. apoſtolicis ac in prouincialibus & Sinodalibus Concilijs æditis generalibus uel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinantium ſtatutis &c. etiam iuramēto &c. roboratis cæteriſq́; contrarijs quibuſcunque cum clauſulis oportunis & conſuetis.

Nomina librorum, uidelicet imprimis opiniones communes per ordinem Alphabeti per Baptiſtam de Villalobos collectas &c.

Placet motu proprio.

PRIVILEGIVM ILLVSRISS. SENATVS VENETI.

HIERONIMVS *Priolus Dei gratia Dux Venetiarum &c. uniuerſis & ſingulis Magiſtratibus, & officialibus urbis huius noſtræ Venetiarum, nec non Rectoribus quarumcunque terrarum, & locorum noſtrorum, cæteriſque miniſtris, & repreſentantibus noſtris, ad quos præſentes aduenerint; fidelibus dilectis ſalutem, & dilectionis affectum. Significamus uobis heri in conſilio noſtro rogatorum captã fuiſſe partem tenoris infraſcripti: uidelicet, che per auctorità di queſto conſeglio ſia conceſſo al fidel Vincenzo Luchino libraro in Roma, che niun altro che lui, ò chi harà cauſa da lui: non poſſa per anni dieci ſtampare, ne fare ſtampare, ne altroue ſtampata, uendere in queſta Città, ne ſotto il dominio noſtro l'opeà intitolata Opiniones in iure communes, ſotto pena di ducati ducento, & di perdere tutti li libri, della qual un terzo uada alle coſe pie, l'altro al'accuſatore, & l'ultimo al'uffitio che fara l'eſecutione: eſſendo egli tenuto preſentar la prima ſtãpata alli Proueditori noſtri de commun per farli limitar il pretio, & oſſeruate tutto quello che è diſpoſto in materia de ſtampe.*

Quare

Quare auctoritate ſupra dicti conſilij mandamus uobis ut ſupradictam partē obſeruetis, & ab omnibus obſeruari faciatis. Dat. in noſtro Ducali Palatio. Die 18. *Nouembris. Indictione iiij.* M. D. L. X.

ANTO. AVGVSTINVS
EPISCOPVS ALLIFANVS
Bapt. Villalupio. S.

LIBRVM, quem communium opinionum inſcripſeras; quod mihi & argumentum ualde placebat, & opus ipſum magna diligentia abs te conſcriptum, multum in iudiciis auxilii tam iudicibus, quam aduocatis allaturum eſſe uidebatur; in vulgus ædendum Vincentio Luchino meo dedi. Neque enim mihi oportere uidebatur diutius domi continere, quod tam multis eſſet adiumento futurum. Odi autem id genus hominum uehementer, qui & ſuos partus ſuffocant, & alienos in domeſtico carcere includunt, & pænè in ſepulcro condunt; non minus, quam eos, quorum opera & ipſis, & cæteris tam deeſt, quod habent, quam quod non habent. ut illos omittamus, qui aliena pro ſuis uenditant, in quos lege Fabia agi poteſt. Quod ſi bene de genere humano merentur, qui ita uiuunt, ut patriæ, parentibus, & amicis, atq; cæteris hominibus, quod in ſe eſt, præſidio ſunt: qui hęc multorum adiumenta detrahunt, uti male de humano genere meritos ab omnibus explo

di oportet. Tu igitur fruere hac gloria, mi Baptiſta; qui, cum receptas has ſententias, in quas celebres Iuriſconſulti conueniunt, uideas per te fieri omnibus communes; ut facile ſit cuicumque hoc libello accepto, quid de quaq; re ab interpretibus iuris recipiatur, indicare: tum tibi omnes facilè hoc beneficio deuinxiſti. Iam uero, quæ addidiſti ex legibus Regiis Hiſpaniæ Vlterioris ſumpta, ſunt quidem a tuis maximi muneris loco libenter accepta. quod uerò indies maiora animo concepiſti, ea non ſolum abs te omnes expectant, ſed etiam flagitant. in quibus hoc etiam eſt, ut hæc ipſa multo fiant tua diligentia pleniora. uides enim latius patere hoc argumentum: cum non potueris: quis autem id poſſet: omnes omnium bibliothecarum libros iuris utriuſque euoluere? Interea tamen & hæc ipſa libenter accipimus, & quæ polliceris, auidè expectamus. Me quidem certè habebis ſemper omnium rerum tuarum beneuolum fautorem; quippe quem uel de hoc libri tui munere, quo me ante aliquot annos donaſti, multum amare confitear, ac præ me feram. Vale Calendis Februarii. 1561.

Ad

Ad Lectorem

SI non ignorare cupis benigne Lector, quorum auctorum veſtigia in hoc tã utillimo; & grauiſſimo opere, ſequutus Auctor fuerit noſter: & quorum ſententias, communesque opiniones ſparſim, celeberrimorum Iureconſultorum, & ueterum, nec non recentiorum, lecturas, atque reſponſa percurrendo, in unum, opuſculo hoc congeſſerit: hic non ab ſonum, apponi eorum ſi non omnium nomina, pleraque ſaltem, fore duxi. Vt etiam auctori ipſi innumeres grates perſoluere omnes non deſinamus propter ingentes quos pro communi omnium utilitate, ſumpſit labores: qui ad praxim ipſam omnia ſpectantia floſcula, (ut toruo non intuenti oculo uidere fas erit) ex tam uaſto, & ampliſſimo campo lecta nobis obtulerit. Vale.

AVCTORVM NOMINA SEQVVNTVR.

Albericus.
Angel. lect. Conſt. & 7. de maleſic.
Alexan. lect. & Conſt.
Albert. brun.
Afflicta deciſ. & ſuper Conſtit.
Abbas Panor.
Antonius de butrio.
Alciatus.
Antonius nicenus.
Antonius de tremo.
Antonius corſectus.
Antonius de ſano.
Aymon grauetta.
Anton. rube.
Auſerius deciſ. toloſ.
Andreas Tiraquellus.
Bartolus.
Baldus.
Balbus.
Boerius.
Bellonus.
Bertandus.
Barbatia.

Baldus

Baldus nouellus.
Baptiſta de ſanc. Blaſio.
Bartolomeus Soccinus.
Cinus.
Corneus
Cumanus.
Cœpolla.
Caſſaneus in Conſuet. burgu.
Carolus de graſſatio.
Couarrub. reſolut.
Curtius ſenior.
Curtius iunior.
Cardinalis zabbarella.
Caßiadorus deciſ.
Calcaneus.
Dinus.
Decius lect. & conſi.
Dida de ſegu.
Fulgoſius.
Florianus.
Fortunius garcid.
Fellinus.
Franciſcus aretinus.
Ferdinandus de loazes.
Geminianus.
Gozzadinus.
Gomeßius.
Guido papa deciſ.

Gulielmus

Gulielmus mainerius.
Gulielmus de Benedictis.
Gigas 7. de penſionibus.
Hoſtienſis.
Henricus broich.
Hypolitus de marſilijs.
Hieronimus Cagnolnus.
Herculanus.
Ioannes Andreæ.
Innocentius.
Iaſon.
Iſernia.
Ioannes de Anania.
Imola.
Ioannes monachus.
Ioannes igneus.
Iacobus butricarius.
Ioan. Baptiſta de ſanc. Seuer.
Iacobinus de ſanc. Georgio.
Ioannes maurus.
Ioannes lupus.
Ioannes duran.
Ioannes de garo.
Ioannes Nicol.
Ioannes Crotus.
Ioannes de ſelua.
Ioannes Coraſius.
Ludouicus Romanus.

Lamber-

Lambertus de iure patron.
Lanfrancus de oriano.
Marianus ſoccinus.
Martinus laudenſis.
Maranta.
Marcus Antonius blancus.
Nellus in 7. de bannitis.
Neuizanus in ſilua.
Niguſantius.
Oldradus in conſt.
Otolaranus.
Præpoſitus.
Paulus caſtrenſis.
Petrus de ancharano.
Petrus nunius.
Petrus rauennàs.
Petrus Paulus pariſius.
Palatii rubei repetio.
Petrus belluga.
Philippus francus.
Purpuratus.
Pirrus in conſuet. dur.
Rochus de iure patron.
Rodoricus guaz.
Rodoricus ſuarez.
Remigius.
Rebuffus.
Rotæ deciſiones.

Ripa.
Speculator.
Salicetus.
Sebaſtianus uantius.
Stephanus de ſedericis.
Signorolus.
Sanctus Thomas in ſumma.
Thomas ferr. in Caut. Cæpol.
Zaſius.

Opiniones

IN IVRE COMMVNES, SECVNDVM ALFABETI Seriem collectæ per Eccellentiſs. Iur. V. Conſultum. D. Baptiſtam à villalobos Toletanum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ABsens cauſa reipublicæ reſtituitur ad appellãdum Fran. de are. conſi. 160. num. 7. communem dicit.
§ Concordat cum hac communi, l. x. ti. xxiij. part. 3. & cum hac .l. & communi concordat l. fi. C. de reſtitutione in integrum, quæ videtur limitari per l. is qui rei publicæ cauſa. ff. ex qui. cauſ. maio. cum abſens dimiſit procuratorem qui illum indefenſum reliquit: quia tunc non reſtituitur, quod planè eſt contra tex. in l. ſed etſi per Prætorem. §. hæc clauſula. ff. eo. quas, ll. concordat gloſ. dicens l. is qui, habere locum, quando procurator eſt ſoluendo, altera autem cum non ſit ſoluendo. quam ſolu. Io. Mau. de reſtitu. in integrum, c. 352. repellit. Et concludit. quod ſi abſens dimiſit procuratorem idoneum qui non appellauit; reſtituitur, ſi aũt non

erat idoneus non reſtituitur. quas ſolutiones noſtra comunis opinio & Aret.non tenent. Alias dicunt indiſtinctè reſtitui, & l. 10. vltra id videtur innuere quod ſi dimiſit procuratorem non ſit neceſſaria reſtitutio: ſed quòd oportet appellare infra decem dies poſt aduentum. Vt aliquid ob rempublicam tribuatur. cum generaliter dominus qui propter negligentiam procuratoris fuit grauatus in non appellando, ſi procurator eſt nõ ſoluendo: reſtituitur vt appellet. ſecundũ gloſ. Bar. & Bal. in l. i. §. fi.ff. quando appella. & Fulgo. in l. i. §. ſi procurator .ff. ſi quis ius dic. non optem.& Sali.in authe. hodie .C. de appel.quos refert Iaſ. in d. §. ſi procurator. num.13. vbi ponit regu.& limit. Et nota omnes iſtas opiniones vſque ad num. 8. pro intell. d. l. x. & l. xviij. tit. xxix. par. iij. & vi. Io. Mau.a.c. 332. vſque ad c. 352. pro intel. dictarum legum.

2 ¶ Effectus iſtius reſtitutionis operatur quod ſubducatur de medio tempus abſentiæ, vel impedimenti; Balbus de preſcri. part. 6. q. i. caſu. 22. num. 26. communem dicit.

3 ¶ Reſtitutio iſta debet peti infra quadrienium & terminari l. ſuperuacuam .C. de tempo. in integ. reſti. & currit a tempore læſionis completæ completa maiori ætate. vel poſtquam ceſſauit impedimentum. & ſic finita preſcriptione, ante tamen non currit quadriennium, Balbus ibi nu.27. communem dicit.

4 ¶ Quadriẽnium autem licet ſit aſsignatum ad petendam reſtitutionem poſt completam læſionem: tamen ſi læſio ſit per minus tempus reſtitutio eſt poſtulanda. poſt lapſum illius temporis, vt ſunt decem

decem dies ad appellandum, infra illud tempus debet peti: vel ſi per vnum diem fuerit impedit⁹ cauſa reipublicæ reſtitutio eſt petęnda infra illum diem; Balbus in d. q i. num. 28. communem dicit.

5 ¶ Tempus iſtud quadriēnij licet ſit in proſecutione continuum: tamen a principio eſt vtile, & ſic non currit niſi a tempore ſcientiæ, vel potentiæ petitionis. Balbus de preſcr. in 6. par. q. i. caſu 22. nu. 28. in fine communem dicit.

6 ¶ Fallit in æccleſia: quia ſemper tempus eſt vniforme: ideſt quadrienium licet læsio ſi: minoris temporis. Idem ibi eo; num. 28. in fine communem dicit.

7 ¶ Tempus infra quod cauſa reſtitutionis eſt terminanda, ſemper eſt vniforme: id eſt quadriēniū a die petitæ reſtitutionis. Idem num. 28. communem dicit.

8 ¶ Nota quod abſentibus cauſa reipublicæ non ita fauetur, ſicut minoribus: quia minores reſtituuntur ad integram cauſam; abſentes autem ſolum adj appellandū: Tiraquel. de vtroq; retra. de retra. ligna gier. §. 35. gloſ. 4. nu. 46. cōmunem dicit,

Nota tamen quod licet in hoc magis fauetur minoribus abſentibus, tamen milites cauſa reipublicæ rrſtituuntur ipſo iure; minores autem ſubueniuntur petitione reſtitutionis, Bar. & alij in lege i. C. de iur. & fac. igno. & Iaſ. conſ. 159. vol 2. quod etiam facit pro intel. d. l. 10. & 18. de d. Iaſ. meminit Tiraquel. in d. §. 35. gloſ. 4. num. 50.

9 ¶ Amplia iſtam communem quod in tantum eſt vera: quod ſi currat longiſsima preſcriptio: nihilominus competit reſtitutio infra quadriēniū.

Tiraquel. ibi num.47. communem dicit de hoc ui. in verſ. reſtitutio infra.

10 ¶ Abſens quando poteſt condemnari ſecundum formam ſtatuti in cauſa criminali, poteſt & procurator interuenire, Angel. in l. pe. §. ad crimen ff. de publi. iudi. Falle. 9. communem dicit, quem refert Augu. in addit. ad Angel. de male. in verbo qui iudex videns quod inquiſitus in addit. incipienti tu autem in hac materia. Sed Alex. conſ. 116. vol. 2. magis communem dicit contrariam quod non poteſt admitti.

* § Vt poſsimus deuenire ad aliquem intellectum l. regni. nota quod abſens de iure ciuili non poteſt condemnari .l. in abſentem .ff. de pæn. & l. abſentem .C. de accuſa. pęna. maiori relegatione. exceptis tribus caſibus, primus faciens aliquem ſpadonem .l. cornelia .§. cõſtitutum .ff. ad .l. corne. de ſicca. ſecundus, repertus in venali perfidia apparitor in .l. nę diu .C. de pænis. tertius, in crimine læſæ maieſtatis, per conſtitutionũ Henrici, quos refert. Hypolitus in .l. cornelia .§. conſtitutum numero 7. & Cæpol. in conſil. 49. num. 8. in crimin. Et in iſtis verificatur noſtra communis. vt per Hypo. in d. §. conſtitutum et Cæpo. in conſi. 49. ex quibus ſtante l. 9. ti. 2. li. 3. ordi. et l. 7. ti. 17. li. 8. et pragma. ſi. complutenſi de iure. Regio cũ per predictas .ll. abſens de quocunq; crimine poteſt condemnari, etiam ſi pœna ſit capitalis: videtur quod indiſtinctè in omni cauſa criminali intentata contra abſentem poteſt interuenire procurator. Sed contrarium tene. per l. 7. ti. 9. par. 3. ibi el miſmo por ſu perſona relatam. in d. pragma. 203. c. penul. compluten. vbi innuitur

in cauſa criminali non poſſe interuenire procura torem. pro abſenti: bene tamen interuenit ex cuſator proponens cauſas abſentiæ: vt habetur in d.l 7. ibi no viniere en ſu perſona delante el Iuz Gadoz a eſtar derectio o Enyare moſtrar eſcuſa derectra. por que no pudo venir. de quo per Ang. de maleſi. in verbo Iudex videns quod inquiſiti. verſ. quero an talis bannitus & hic ad excuſandam abſentiam, vel contumatiam l.pe. in fi.ff. de pub. iu.l.i.ff. an per ali. cau. ap. de quo per Bar. in con. 100. et vi. Corn. con. fi. li. 3. et con. 122. li. 4. et Dec. con. 429. et nota tex. in l. ſeruum quoq; §. publicę de procura. ff. quod quilibet non tanquam procurator. ſed tanquam quilibet pōt interuenire ad defendendum abſentem, vel eius innocentiam. Et iſtum tex. ad hoc nōt. et ſic illum intelligit Caro. mol. in addi. ad Alex. conſi. 116. vo. 2. in ve. procurator. Ex quibus dicuntur duę differentiæ, inter ius cōe et regni, in d.ll. prima quod abſens in cauſis criminalibus etiam maioribus relegatio ne condemnatur. Secunda. quòd non admittitur procurator, licet in hoc ſit cōformis legi cōi vt p Alex. in d. con. 116. Erit enim tertia quòd contu max fictus ęque punitur, Sicut Verus. ibi faciendo pregonar en aquel lugar do ſolia morar el em plazado y ſi morada no le Allaren deue ſer pregonado alli do el hietro ſe hizo. Pro quo eſt notandum quòd ſententia non valet contra abſentem non verum contumacem; vt quia non fuit inuen tus perſonaliter. l. eaq; .C. qūo et quando iudex: quia vera cōtumacia non dicitur etſi facta ſit citatio ad domum, vel in valuis eccleſię: niſi probetur noticia citationis ſm. Ange. in l. 1. §. biduum.

ff. qñ appel.ſit,et per Io. de Ro. de. 48. in nouis. quia ét ſi citatus ad domum, preſumatur ſciuiſſe citationem: ſm̃ glo. in l.ſi legibus.C. de epiſco. audi.non tamen dicitur verus contumax. Inn. in c.ſi.de eo qui mit. in poſ. et Feli.in c. cum ſit romana. de appell.quia fictiones non habent locum qñ agitur de incurrenda pęna.Io.An.in c. cogno gnoſcẽtes de conſt.et Iafre.de.3.Quarta quia cũ ſecundũ opinionem docto.licet verus contumax non poſſit appellare: fictus tamen appellat ſecun. gl.cõiter approbatam in cle.i. de dolo.et con. vt per Imol.ibi de quo per Bar.in l.ſi.C.de in inte. reſti.et Bal.in l. non eo die.C. qñ prouo.non eſt neceſſe.et glo.in l.i.C.qñ appel.non reci. et Bar. in l. & poſt edictum §.ſi.ff.de iudi.& in l.properã dum .§.& ſi quidem.C.eo.ti.& Inno.in c.i.vt lite non conteſtata &gl.in c.non ſolum de appel.in 6. & Ange.in.§.i.inſti.de obli.quę ex deli.naſcun.& Io. de Imol.in con.126. De iure autem regio fictus contumax de quibus in d.ll. nõ appellat· quia in dictis legibus contumax habetur pro confeſſo quę verba ſm̃ Pet.de Anch.in repe.c.i.de cõſtitu. & Bar.in l. omnes populi .ff. de iuſti. & iure & Imol. in l. inſulam ff. de verb. oblig. & Alexã.& Aret. in c. at ſi clerici de iudi.nu.19.poſt Bar.in l. obſeruare quorũ. appel.non reci.C.important ꝙ contumax non appellet licet Bal.in l. ita demum in verſ. reſtat nunc videre nu.6.C.de procura.teneant contrarium. Et Nellus. in trac.banni.in 4. par.i.tempo.in.1.q.& alij quos refert Ludo. carr. in repe.d.l. obſeruare nu.37. Sed tamen primam opinionem tene.& ita obſeruatur.tũc etiam quia in dicta .l. complutenſi datus eſt ordo ſi compa-
reat

reat infra annum quod audiatur: & Iudex de innocentia abſentis debet inquirere. & tenetur vt per Fran.de are. conſ. 146.etiam publicatis atteſtationibus ad defenſam abſentis poteſt teſtes recipere vt per Bar.in l. 4 §. hoc autem .ff. de damno infecto & in l.2.in fi.ff.de quæſti.& Bald. poſt Bar.in authen. atqui ſemel.C.de proba. & Doct. in ca. fraternitatis. de teſti.& Iaſ. in l. ſi quis .C. qui teſta. face.poſſunt. num.7.etſi inuenit eum ſine culpa:eſt abſoluendus. vt eleganter dicit Bar. in conſ.100. quem refert & ſequitur Hypo. in l. i §.ſi quis nu.71.ff.de quæſt.vbi cōgerit plures alios idem tenentes: Et idem diſponit dicta pragma. a contrario ſenſu, ibi ſi por el dho proceſo parcaerc. quæ ay prouanca vaſtante para le condepnar Et ad intel. d. pragma. nota dictum ſatis notabile quod fugiens ſi ſponte reuertitur, omnem ſuſpitionem criminis purgat l.i.C. de rece. re: non enim dicitur receſsiſſe habens animum redeũdi l.quid.ſi fugitiuus.§.i.ff.de ædi.edicto ſicut nec auis quæ ex nido euolat, breue reuerſura, receſsiſſe dicitur. Bar. in l. i.C. de ſer. fugi. Et habuiſſe animum reuertendi præſumitur qui infra annum venit. per d.l.i. & .c. cum contumacia de hære.in 6. & ob hanc cauſam licet inducat ſemiplenam probationem fuga contra fugientes: tamen ſi ſponte reuertitur in totum diluitur. vt, tenet Coraſi.in l. admonendi num. 75 .ff.de iure iuran. Et plus dicit Iaſ.in l. admonendi num. 90. in lectu.poſt Bar.in l.raptores.C.de Epiſco. & cler. quod fugiens de carcere. Si denuo eſſet incarceratus etiam inuitus quod propter illam fugam non eſt condemnandus quæ faciunt pro limita.l.

34.li.8.ti.18.in ordi. vbi diſponitur quod carceratus fugiens de carcere habetur pro factore. & circa dictam l. vi.aliàs 8.limi. per Epiſco. calagu. in ſuis regulis in ver. fuga. Item Nota quod ita ſunt de ſubſtantia. in dicta pragma. bamna, ac tēpora quod ſi non fuerint ad vnguem obſeruata, non poteſt abſens condemnari, & haberi pro cōfeſſo: & ita in indiuiduo dicunt Bald. & Iaſ. in authen.quæ ſuplicatio num.5.C. de præci. impe. offe.& Alexan.in l.2.num.9.ff.de iudi.per gloſ.in clem.i.de vit.& honeſt.cler.in uerbo tertio. Et in c.i. de mili.vaſal.qui con.eſt,in verbo tertiam vocationem in verſi.fæu.& vi.Alber. brunum in tra. de for. & ſolem.in arti. ex quibus conſiſtant forma verſ.37. fo.mihi 21.& in articulo quando cenſetur aliquid tradi pro forma conclu.16. ex quibus ſi contra abſentem de ſtilo alicuius curiæ obſeruentur alij termini in procedendo. vt eſt in cōpoſtela beati Iacobi. non vendicant ſibi locum pænæ iſtarum legum. Et ſi poſt ſententiam capiatur abſens: audiendus eſt ſuper omnibus contentis in proceſſu. & ſententiam tam in pænis corporalibus, quā pecuniarijs & ita pluries practicaui cum ibi eſſem iudex maior: præcipue. cum forma tradita a ſtatuto dicatur ſubſtantialis. Deci. in conſ.429.num.5. & de materia dictarum ll.vi. Ange. & ſuam add.Auguſti in tra.maleſ.in uerbo uidens, quod inquiſiti per totum & Hypol. in pract.in.§.poſtquam a num.35.uſque ad num. 62. & in conſ.64.num.43.& in conſ.117.nu.36.& in conſ.134.num.11.& Caſſan.in conſue. burgun. rubri.1.§.7.in princ. num.10. vſque ad finem & Ludo.carre.in practi.crimi.in princ.num.59.cum

alijs

alijs & Iſerni. & Mathe.de afflicti.in conſti. Neapo. incipienti Grandiſ.ti.i. in libro 2.& de materia poſteaquam hæc ſcripſi reperi. Petrum nuniũ de exequendis mandatis regum,cõſ.15 .vbi congerit quatuordecim correctiones iuris communis per d.leges.

Nota circa l.i.tit.3. lib.3. ordi. quæ loquitur de non conteſtanti infra nouẽnium & l.5.ti. 16.li. etiam 3.ordi.de citato ad audiendam ſententiam, quòd contumacia in d.ll. debet eſſe vera: & non ſufficit ficta, vt per Bart.in l. qui ſe non obtulit.§. condemnatum.ff.de re iudi.& Iaſ.ibi nu. 32: item nota circa d.l.i.quòd requiritur quòd dicta petitio ſit poſita in iuditio parte preſente uel procuratore ſuo. Vt per Anto. in c.2.de dila. & Panor. in c.fi.de iudi.& in tantum operatur ficta confeſsio in d.l.i.quod pars non admittitur ad probandum contrarium vt per Iaſ.in l.error.C. de iur.& fac. igno.num.6.& 7.reprehendentem Alexan.tenentem contrariũ de quo per Franc.de are. conſ. 146

Nota etiam quod licet per dictam l.non requiratur ſententia,ſed hoc eſt intelligendum uerum quò ad ipſum fictum confitentem, ſecus tamen quò ad ſuum hæredem quia requiritur ſententia: ſecundum Bal.in l.2.C.de eden.nu.27. quia confeſsio ficta hæredem non præiudicat.vt tenet Bar. in l.i.de priua.deli. uer. item quæro, & nota etiã quod dicta confeſsio dicitur iudicialis & ſolemnis vt tenet Areti.in c.at ſi clerici nu.21. de iudi. ex Cino.& Bal.in l.quoniam.C.de his qui nota; in fa. & de materia iſtius legis uid.Hypo.ſin.27.& Alexand.in addi.ad Bar.in l.tranſigere.C. de tranſacti; circa tamen l.5.ti.16.vi.l.3.ti.22. par.3.& l.

9.ti.23.par.ea;& quod Doctores tractāt maxime Io.de Imol.in l.ex conſenſu.ff.de appel.& in l.diu us el i.ff de in inte.reſti.& gloſ.in clem.i.de dolo. & contumacia in gloſ.fi.ubi dicitur quod non dicitur contumax niſi pars apparuerit ad accuſandā contumaciam. Et vi.Bal.in.l.falſus. C. de fur.& Alexand.in l.contumacia.ff.de re iudica.

11 ¶ Abſentiæ cauſas volens proponere non requiritur quod habeat mandatum. Prepo. in cap. ſi quando 2.q.6.nu.21.communem dicit.

12 ¶ Limita hāc communem ſi uelit defendere tanquam procurator quia tunc non admittitur ſine mandato Iaſ.in l.is qui.nu.7.C.qui teſta.face.po. communem dicit.

* § De iure regio habes l.10.ti.5.par.3.et l.5.& 14. li.i.ti.x.fo.ll.de quo per tex. in c.i. de procura. ꝙ coniuncta perſona quæ non excedit 4.gradum: & Maritus pro uxore,& ſocius pro ſocio, & cohæres pro cohærede, & alij de quibus in d. ll. cum cautione admittuntur: de rato tam ad agendum, quam ad defendendum: extraneus autem ſolum admittitur ad defendendum cum dicta cautione. Et cirra d.l.10.nota vnum quod ſi a principio egit ſine mandato: & lis eſt conteſtata,non petita cautione quod amplius per reum non poteſt peti cautio. quod uidetur contra l.licet de procura.C. cū exceptio falſi procuratoris poſsit opponi etiam poſt litem conteſtatam: ut concludit Alexand.ibi cum reddat iuditium retro nullū, ſed tamen pro concordia, dic quod dicta l.10.loquitur cum coniunctus agit pro coniuncto & cōcordat cum l.Pomponius.§.fi.de procu. ff.gloſ.in c.i.de procura.de quo per Bologni. in addit. ad Io.

Io.de anna.in conſ.104.poſt Cin. in l. inuitus.C. de procura. l.autem licet, loquitur in extraneo agente ſine mandato: & de materia falſi procuratoris vi.Io.de anna.conſ.96.& Bologni.in addit.

13 ¶ Nota etiam quod licet maritus poſsit agere pro uxore ſine mandato tamen ſi ſemel mādatum recepit amplius non poteſt agere ſine mandato. Iaſ.in l.maritus.C.de procura.nu. 8. cōem dicit.

Accuſari licet pænitentem de delicto, hanc dicit communem Fran.Aret.in cap. accuſaſti num. 5.de accuſa.

Accuſatio,ſicut inquiſitio debet continere locū, & tempus Aret.in cap.qualiter, & quando el ſecondo.§.debet nu.115. communem ait.

Accuſator quando non perſequitur ſuam, uel ſuorum iniuriam: ſi plures uelint unum accuſare, parte opponēte, Iudex debet eligere unum, qui perſequatur accuſationem; ſi tñ pars non opponit: ualet iudicium; communem teſtatur idem Aret.in ca.olim nu.10.de accuſat.extra.

Fallit ſi plures conſtituunt procuratorem ad accuſandum, tunc Procurator nomine omnium proſequitur cauſam, ut ipſemet Aret. ibidem cōmunem dicit, & reſpondet ad dictum Bart. in l.pen.§.ad crimen.ff. de publi.iudic. dicētis quod quando accuſator non proſequitur ſuam, uel ſuorum iniuriam: non poteſt inſtituere procuratorē. Quod intelligit, quando accuſator non ſe deberet inſcribi ad pænam Talionis, ſecus tamen cum per obligationem ſuorum cauſam iam proſequitur, quod nota.

14 ¶ Actio oritur ex pacto nudo de iure canonico. Bapti.de San.Blaſio in rubri.de cre.q.25.diſtin.3.

Alci.

Alci.in cap.cum contingat num.173. de iur.iurã. & Cor. conſ.2.uo.1.littera b. communem dicit.
* § Concordat cum hac communi l.3.ti.8.lib.3. ordi.& l.i.ti.ij.lib.i.fo. ll. ubi dicta l. diſponit quod abſenti acquiritur obligatio facta . cuicumque perſonæ quæ eſt contra l. 7. ti. ij.par.5. Sed tene dictam l.3. & circa intellectum illius legis nota uerbum notabile Bar.in l.i.§.ſublata.ff.ad trebel. quem refert Dida de ſequ.in l. filius.ff. de uerbo. oblig.nu.75.quod ſi ex forma ſtatuti alteri per alterum acquiritur actio : intelligitur de directa ; quæ limitat communẽ opi.de notario acquirenti alteri , quod intelligitur de vtili. ſecundum Alci. in c.cum contingat de iur.iuran. nu.133. & infra in uerbo notarius quam intellige quando ſtatutũ diceret quod transfertur de uno ad alium : ut per Bal.in d.§.ſublata & Iaſon.
15 ¶ Limi. iſtam communem in policitatione. Fortu.gratia.in c.i.de pactis nume.12.in,6. & Alci.in rub.nu.8.ff.de uerbo.obliga.communem dicit.
* § Vt tironibus ſatis fiat:pollic itatio in hac limit. dicitur cum ſtamus ſolum in promiſsione : ut ſi prommitterem centum petro abſenti , nullo acceptante pro eo anteaquam acceptetur prommiſſio ſi reuocetur : non inducitur obligatio, de quo per d.Fortu.in d.c.i. & docto.in Rubri.ff.de uer. ubi dicitur quod poſtquam pollicitatio eſt acceptata:iam enim tranſit in pactum.& hoc uidetur in nuere dicta l.3.ibi. En qualquier Manera que uno ſe qui ſo obligare aberte . Cum ex pollicitatione nulla etiam naturalis obligatio inducitur , ut per Bar.in l.ſi unus .§. pactus nu. 16.ff.de pac. & Alcia.in d. rubri.num.7. & naturalis obligatio ineſt

ineſt ex ſimultaneo conſenſu.l.i.C. de pactis.

Aduerte quod in d.l.3.pactum nudum, & ſtipulatio æquiparantur: & cum æquiparatorum idem ſit iudic.gloſ.in cap.ſi.poſtquam de elec. in 6. dicendum eſt quod ſicut obligatus ex ſtipulatione pænitens non tenetur ad factum; ſed ad intereſſe, ſecundum communem opinionē ita obligatus ex pacto ut per Deci.in repe.c.i.de iudi nu.20.

16 ¶ Limi. tamen iſtam communem niſi aliàs obligatio eſſet facta cum iuramento: quia tunc præciſe tenetur ad factum Fortu.Garcia.in d. l. i. nu. 16.communem dicit. & dictus Fortu. per plura fundamenta. ſtante diſpoſitione l i. de pactis, & d.l.3.concludit non eſſe neceſſarium iuramentū ad hoc quod obligatus teneatur præciſe ad factū: Et intellige d.l.3.& iſtam cōmunem quò ad obligationem principalem: ſecus quò ad acceſſoriā. ut in fideiuſſore. ſecunduu Bal.in l.i.in fi.de pactis num.9.ubi dicit fideiuſsionem factam per nudum pactum abſque ſtipulatione eſſe nullius momenti.& vi.Dec.conſ.93.nu.3.

17 ¶ Nota quod ex pacto nudo geminato oritur actio de iure ciuili. Alci.in rub.de uerbo. oblig. ff.nu.14.communem dicit.

18 ¶ Nota etiam ad limitationem d. communis, q ſi policitatio fiat preſenti & tacenti, valet:quia uidetur conſentire. Alci.in d. rubric.numer. 3. communem dicit.

19 ¶ Actio de dote competit filiæ, & non patri. licet dos ſit profectitia quando ſtipulatū ſit dotem traddi filiæ; & pater Habebit adminiſtrationem, & vſufructum. Cur.Iuni. conſ. 152. num.1. & 3, communem dicit,

* § Nota iſtam communem ad declarationem l.30. ti.ii.par.4.dicens quod ſoluto Matrimonio, viua filia, dos reſtituitur patri, & filiæ: quam intellige; ſi ſtipulatum ſit tradi filiæ, competit ipſi filiæ actio: & pater habebit vſufructum. tamen per l. 47.in ordi. tamen filia nupta, eſt liberata in perpetuum a poteſtate patris: & efficitur ſui iuris, & ſic ſoluto matrimonio. actio de dote competit filiæ: & habebit vſufructum excluſo patre. ut per Rode. Suarez in l.9.ti.ii.li.i.fo.ll.in fine in quibus etiam repellitur comunis opinio poſita in uerbo fęmina & uid.Anto.gumer.in de a tau.l.53.

20 ¶ Actio dotis non naſcitur niſi ſoluto matrimonio Io.cora.in l.qui liberos nu.41.ff.de ritu nup. communem dicit.

21 ¶ Fallit uiro vergente ad inopiam, quia poteſt peti ante ſolutum matrimonium. Gomeſ. in §. fuerat inſtitu. de actis communem dicit nu.41.

22 ¶ Amplia iſtam fallentiam etiam ſi non ex ſua culpa, ſed caſu acciderit paupertas: Io. lupus. in repet.c.per tuas.de dona.inter.vi.& vxo.§. 24.in princ.communem dicit.

* § Contrarium iſtius ampliationis habetur per l. 29.ti.ii.par.4. ubi diſponitur totum cōtrariū, immo quod ſi non ex culpa mariti mulier non poteſt repetere dotem de qua meminit do.Io. lupus in col.9.§.6.& 24.de quo etiam per Segu.de bonis lucra. conſtante matrimonio nu.9. Et nota ſatis notabile uerbum Epiſcopi calagu.in repor. ad d. Io.lupum in verbo Maritus ſi male non adminiſtrat, quod licet mulier non poſſit repetere a uiro per d.l.9.dotem: tamen ab alijs crditoribus, ut illa prçferatur. Et ut dos aſsignetur: ſibi repetit. quod

quod quotidie in practica uenit: Et quando Mulier poteſt repetere dotem ui.d.l.29. & l.8. ti.29. par.3.& d.Io.lupus col.46.& 100.§.23.

Nota tamen quod hęc actio repetitionis dotis durante matrimonio ob paupertatem mariti;non habet locum in extraneo: cui reſtituenda eſt dos poſt ſolutum matrimonium. idem Gomeſ.in d.§. fuerat & nu. communem dicit.

23 ¶ Actio hypotecaria quæ competit mulieri pro dote ſortitur effectum a tempore dotis promiſſæ Boe.dec.331. nu.i. communem dicit.

* § No. iſtam communem ad intel.l.17. ti.ij.par.4. & l.23.ti.13.par.5.

24 ¶ Actio hypotecaria tacita quę competit mulieri pro dote, non tollitur per expreſſam poſtea ſecutam. Boe. dec.332.nu. communem dicit.

25 ¶ Actio hypotecaria cedi poteſt debitori Boe.deci.335.nu.3.communem dicit;vbi cōcluditur poſſe cedi extraneo contra Bar.in l. fideiuſor.ff. de fideiuſsor.

26 ¶ Actio iniuriarũ ciuilis, eſt perpetua Io. Balbus de preſcri.par.4.q.i.nu.3. communem dicit.

* §.de iure regio durat per annum tantum l.22.ti.9. par.7.& vi. in verbo delicta infra.

No. autem quòd actio iniuriarum ciuilis quæ durat in perpetuum ſolum eſt in tribus caſibus de quibus in .l. cornelia .ff.de iniur.prætoria. tamen non durat niſi per annum l. ſi conuicij C. de iniuri.

27 ¶ Actione iniuriarum tenetur qui dicit alicui tu mentiris, licet dicat prouocatus, & verum: Boe. in conſue.bitu. conſi.i. ex Bar.in .§.ait pretor ex l. apud Labeonem ff.de iniu. communem dicit.

28 ¶ Actione iniuriarum non tenetur qui alicui obi

cit

cit crimen quod conuenit reipublicæ vt pateſiat ſi probat Boe.ibi communem dicit.

* .§. De iure regio ſiue conueniat reipublicæ, ſiue non, ſi verum dicat: & probet non tenetur l.i.ti. 9. par. 7. vt aliqui intelligunt: Sed tñ intellige dictam legem ſecũdum iſtam communem & dicta l. hoc inſinuat ibi por que los facze dores del mal ſe recelen de lo facer.

29 ¶Amplia iſtam communem ſi obicitur alicui in iudicio, vel ad excludendum accuſationem, vel ad excipiendum. Alex. in l.3.ff.de libe. & poſthu. communem dicit ſecundum Boe. ibi.

30 ¶Reſtringe iſtam ampliationem, ſi probet, licet mitius puniatur Boe.in conſi.i.poſt conſtit.bitur. communem dicit ex.Anca in conſi.135.

31 ¶Actio perſonalis cum mala fide nullo tempore præſcribitur Balbus de præſ.in 4.par.q.8.nu.2. cõmunem dicit.

32 ¶Actio confeſſoria, & negatoria non ſolum competit pro ſeruitutibus, ſed etiam pro alijs iuribus incorporalibus; vt pro iuriſdictione, præſentatione, Guidagio. paſagio. vel pro alijs ſimilibus Ia. in l. ſi prius.ff.de noui.ope.nun. nu.4.in fi. communem dicit.

33 ¶Actio confeſſoria, aut negatoria adhoc quod competat, requiritur contradictio. Et ſufficit verbalis facta in iuditio etiam ſi in libello de illa non fiat mentio. Iaſo. in d.l. ſi prius nu.16. & 18. communem dicit.

34 ¶Actio, ſeu accuſatio criminalis cum tollitur per viginti annos ita etiam & inquiſitio tollitur. Balbus de preſcri. quarta parte quartæ par.q.2.nu. 2.communem dicit.

35 ¶Actio in libello non eſt exprimenda de neceſsitate; ſi tamen exprimatur minus aptè: libellus tamen valet. Iaſo. in l. ædita actio c. de æden.nu.3. communem dicit.

*§ de iure regio idem diſponitur in l.ij.ti.i.li.3.ordi.et nota.quòd per illam legem proceditur in cauſa ſola veritate inſpecta, & vi.quindecim effectus iſtius clauſulę ad practicā neceſſarios per Ruber. Marā.de ordi.iudici.par.4.diſt.9.nu.32.cum ſeq. & alios effectus dictę clauſulę vid. per Caro. de graſſatio in regul. Frāciæ ius. 12.ver.tertio eſt notandum. Et nota in ver.hinc eſt verbum ſatis notabile ex Bal.per illum tex.in c.tuæ.vt lite non con. & Iaſo.in l.a diuo pio.§.in venditione.ff. de re iu. & gl.in l.i.§.ſi quis argentum .ff. depoſi.& Roma. in l.nō ſolum.§.ſed probari.ff.de no.ope.nu. quòd executio facta pro vero debito vigore illius clauſulæ, non reuocatur propter ordinem non ſeruatum, quod ſummè notandum eſt contra iudices faciles ad reuocandum executionem propter modicum quid ordinis non ſeruatum pręcipue in pręconijs. Et vi. plura accumulata ad intel. d. l.ij.per Nunium in reſpō.primo poſt tract.de exequendis mandatis regum per to.

36 ¶ Actio negatoria, vel cōfeſſoria competit contra impedientes præſentare;Roc.in ver.ius de iu. patro.nu.6.communem dicit.

37 ¶ Actio oritur ex ſnīa confirmāte, & non ex confirmata:communem dicit Iaſ. in l.i.nu.xi. & poſt eum ibidem Ripa nu.15.ff.de re iudic.

38 ¶ Actio iudicati oritur ex ſnīa lata in actione reali, ita dicit communiter tenere Docto.Fran.Rip. in l. miles .§.iudicati nu.6.ff.eod.

39 ¶ Actio oritur ex ſentētia arbitri cum pęna, vel ſine pęna poſt emologationē tacitā, vel expreſsā, de iure Canonico magis communem inquit Alex. in l. ait prætor in princi. nu.3.ff.eodem.

40 ¶Actio ex ſtipulatu competens extraneo ad dotem reſtituendam eſt ſtricti iuris, communem teſtatur Ripa in l.ij. in princi.nu.32.ff.ſol. matri. & in l.i.nu.23.eodem titulo.

41 Actio ex ſtipulatu competens marito habet naturam bonę fidei, communem ait idem Rip. in d. l.i.nu.23.ff.ſol. matri.

42 ¶Actiones plures perſonales etiam diſsimiles poſſunt in eodem libello accumulari. Gommeſius in c.diſpendia de reſ.nu.33.li.vi. cōmunem dicit.

43 ¶Actor non poteſt ſuſpendere petitorium, & proponere poſſeſsorium retinendæ aſſerēdo nolle procedere in petitorio, donec ſit expeditum poſſeſſorium, communem inquit Rip.in l. naturaliter.§.nihil commune nu.154.ff.de acquir. poſſeſ.

44 ¶Actor ſi in libello expreſsit diem contractus, & teſtes deponentes de contractu, ſi dicāt non recordari de die, tamen probant; communem teſtatur ſubtilis Aret.in c.qualiter, & quando.§.debet nu.130. extra de accuſa. ex ſententia Bart. in l. is qui reus ff. de publ. iudic. Quā tamen intelligit Aret. quando in libello eſt inſerta clauſula. Non adſtringens ſe ad probationem ſuperfluam. &c.

45 ¶Actor intentans accuſationem criminalem, & petit reum condemnari, poteſt incidenter petere damnum reſtitui, & indemnem conſeruari, idem Aret.in d.ç.qualiter, & quando.§.ad corrigendos. nu.139. communem dicit, & Bar. in l. interdum ff.de publi.iudic.

Actor

46 ¶ Actor ſuſpendẽs petitorium, & interdictum recuperandæ intentans, etiam ſi in poſſeſſorio obtinuerit, debet probare petitorium. aliàs ſuccumbet. Io.cora.in l.naturaliter §.nihil. commune uerſ.explicitis num.22.de acqui.poſſe.ff. communem dicit.

47 ¶ Actore nõ probante tam in ciuilibus, quam in criminalibus, reus debet abſolui. Iaſ. in l.non eſt nouum.nu.5.C.de eden.communem dicit.& quãdo reus eſt ſolus abſoluendus ab inſtantia cauſæ, vi.Thomam Grma.vo.31. & Coua. in reſo.lib.1. c.1.nu. 8.

Acta facta in ciuili iudicio non faciũt fidem in criminali. Fely. in c. at ſi clerici. nu.12. de iudi. communem dicit. & Io.a ripa in l.is apud.nu.40. C. de æden. faciunt tamen fidem ad inquirendum per l. quòd euitandi.C.de condi.ob cauſam.

48 ¶ Acta facta inter alios non probant: faciunt tamen qualẽ qualẽ probationem, Io.de ripa in d.l.is apud.nu.36.communem dicit.

49 ¶ Acta facta in una inſtantia inter eaſdem perſonas fidem faciũt in alia. Cur.Iuni.in l.2.nu.93. C.de æden.communem dicit.

50 ¶ Fallit ſi non eſſent teſtes publicati: quia non faciunt fidem. Cur.Iuni.in d.l.2.& Feli.in c.cum cauſa de teſti.communem dicunt. Et de confeſſione ſi in alio iuditio probet in uerbo confeſsio.

Et nota diſtinctionem Anto.in c. Albericus de teſti.quem refert Marã. in ſpecu.aureo in 5. par. nu.56.in quæſtione dñe quæritur an poſsint dicta teſtium publicari in ſecunda iuſtantia? quod aut teſtes ſunt uiui: & iterum ſunt producendi ſi tamẽ ſunt morrui: poſſunt publicari: & ualidum eſt ſuũ

teſtimonium. quod nota.

51 ¶ Actus ſequens in ſpiritualibus aduerſus iuramentum tenet. Alci. in c. cum contingat de iur. iuran. num. 180. communem dicit.

52 ¶ Nota quod licet pro actis præſumatur; tamen poteſt probari contrarium quàm in eis ſit contentum. Coua. in reſo. c. i. lib. i. nu. 9. communem dicit ex gloſ. in le. i. C. de iur. haſta. fiſca. li. 10. & in c. quoniam contra de probat.

53 ¶ Actus legitimus nõ recipit conditionem, nec diem; intelligitur de actibus expreſsis, ſecus tamen in alijs Coua. in epi. 4. cap. 3. numer. 4. communem dicit. Qui autem ſint caſus expreſsi vi. gloſ. in l. actus de regul. iuris. ff. & Dinum in c. actus de re iud. in 6.

54 ¶ Actus præſumitur ex ui mandati etiam ſi poſt longum tempus adimpleatur Alci. de præſum. in regu. 2. præſum. 23. nu. 12. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel. l. 17. ti. 10. par. 7. & l. 10. & 11. ti. 4. li. 4. fo. ll. de committente uim de mandato alterius.

54 ¶ Adminiſtratores tenentur ad damnum contingens ſi aggreſsi ſunt negotia inſolita, etiam ſi ex fortuitu caſu contingat. Cur. Iuni. conſ. 19. nu. 2. communem dicit.

*§ Concor. cum l. 33. ti. 12. par. 5.

55 ¶ Amplia in tantum hanc communem eſſe uerã quòd non recompenſantur lucra cũ damnis quando aggreſsi ſunt inſolita idem. Iuni. cõem dicit.

*§ Per iſtam & præcedentem cõmunem, ampliantur ll. 27. & 29. ti. 12. par. 5.

56 ¶ Adminiſtratores publici non poſſunt remittere debitum liquidum paciſcendo, ſed bene negligendo.

gendo.Iaſ.in.l.pręſens nu.15.C. de tranſact.communem dicit.

57 ¶ Adminiſtratori reipublicæ conuenit ne edificia ſuæ adminiſtrationis pereant ruina. Cur.iuni. conſi.19.num.8.communem dicit.

*§ Concor.cum hac cōmuni l.23.de correctoriis. Et nota quòd in tantum eſt vera hæc communis quòd ſi alii ſint officiales ſubalterni ad illud opus peragendum quòd ſi principalis ex cauſa hac puniatur: nō poteſt petere ab aliis ſubalternis.idem. Iuni. nu. 8.communem dicit. Et nota aliud quòd opus publicum firmatur per quindecim annos, & & ſi poſt periit, non dicitur periiſſe ex defectu magiſtri operis l.21.ti.32.par.3.

58 ¶ Adoptiuus ſi habet poteſtatem ſuccedendi in in feudo: non diſtinguitur aut feudum ſit nouum: aut antiquum.Cur.Iuni.conſil.138.nu.7.communem dicit.

59 ¶ Aduenæ.poſſunt prorogare iuriſdictionem illius qui illam exercet inter ſubditos. Iaſ.in.l.teſtamenta.nu.1.C.de teſtam. communem dicit. licet illas non poſsint prorogare ultra ſuam iuriſdictionem: vt in conſulibus mercatorum qui cognoſcunt de cauſis mercantiæ: vltra illos caſus etiam mercatores non prorogant ut per Iaſo. ibi quam communem dicit.

60 ¶ Aduocatus qui propriam cauſam proſequitur non repetit ſalarium ſi vincat cauſam. Boe.deciſ. 210.nu.3.communem dicit. Fallit tamen ſi perdidit aduocare in alia cauſa: quia poteſt petere intereſſe Hyppo.in Rub.ff.de fideiuſſo. nu.313.

61 ¶ Aduocati ſalarium debet ſolui poſt litem ſolutam.Iaſ.in.l.diem functo nu.11.ff.de off.aſſe.cóm

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

munem dicit.

*§ De iure regio Habes l.ii.in ord.aduo.diſponẽtẽ quod quarta pars debet ſolũ in principio litis, & alia quarta pars cum ſit publicatio teſtium: & quarta lata ſententia; & alia quarta in fine cauſæ.

62 ¶ Aduocatus in una cauſa pro uno etiam ſi mutet inſtantia non aduocabit pro alio. Petrus Minus de exequen.mand.Regum c.2.fol.26.communem dicit ex gloſ.in l.fin.ff.de poſtulan.

63 ¶ Aduocatus qui ſe obligauit defendere in cauſa: non tenetur defendere in cauſa appellationis a diffinitiua, ſecus tamen ab interlocutoria. Iaſ. in l.ita demum num.8.C.de procura.communem dicit.

*§ Contrarium diſponitur per l.ii.in ordi.aduocatorum cum cauſa appellatiouis eſt uentilanda in loco ubi eſt aduocatus.

64 ¶ Fallit ſi interlocutoria eſſet tractanda in loco remoto. Iaſ.in l.inuitus nu.14.de procu.C.communem dicit.

65 ¶ Aduocatus non tenetur iurare cauſam bonam patrocinari: quia aboleuit ab uſu iuramentum. Iaſ.in l.rem non nouam. nu.2.C. de iudic. communem dicit.

*§ De iure regio habes l.1.iuncta l.2. quæ videtur innuere contrarium & vi l.18.in ordi. aduo. quę diſponit aduocatum teneri ad recipiendam relationem cauſę in ſcriptis ut poſsit reddere rationẽ de iuſtitia partis.

66 ¶ Aduocatus ſalariatus de publico trãſmittit totum ſalarium hæredibus etiam ſi ipſe moriatur ante tempus. Cur.Iuni.in l.diem functo. nu.53.ff. de aſſeſſo.communem dicit.

Et

Et de iſto ſalario aduocatorum uide in uerbo ſalarium.

67 ¶Adulterij pæna bene in maſculino eſt pæna mortis magis communem ait Alexan. conſ.13. num. 3.libr.7.

68 ¶ Adultera perdit dotem ex ſententia iudicis. Coua.in epi.4.c.7.§.6.nu.1.communem dicit ex Panor. in c.plerunque de dona. inter. ui.& uxo.

*§ Nota iſtam communem ad intellectum l.15. 41.17.par.7.& concor.cum hac commmuni l.82. in ordi.tau.iunta l.i. ti.7. lib.4.fol. ll. Et de pæna adulterij de iure regio ui.l.i.ti.7.li.4.& l.2.ti. 15. li.8.ordi.& quæ habes in uerbo. matrimonium; quam communem intellige tam in uxore uera, quam putatiua ſecũdum gloſ. communiter approbatã in c. plerũque de dona.inter ui.& uxo.quam communem dicit Io.lupus in repe.C.de dona.inter ui. & uxo. col.142.§.36.nu.3. Et idẽ eſt in lucris acquiſitis durante matrimonio ut habetur in l.4.ti.6.li.3.fo.ll. quæ faciũt ad declarationem & amplationem l.i.ti.3.li.3.fol.ll.

69 ¶ Nota quod exceptio adulterii contra mulierẽ repetentem dotem, durat in perpetuum. Balbus de præſcr.in 4.par.q.2.communem dicit. num.9.

70 ¶ Aes alienum tenetur ſoluere hęres, & non uſufructuarius. Deci con.60.Io. Duran.in arte reſtan.tit.vi.Pau.communem dicunt.

71 ¶ Affectionis ratio non habetur in furto: Anto. nice. in concor.gloſ.concor. 85.cõmunem dicit.

72 ¶ Affinitas contrahitur ex ſola. copula etiam illicita. Coũa. in epi.4. q. 6.§. 7. num. 3. communem dicit.

73 ¶ Agens ex contractu conditionali, debet pro-

bare conditionem purificatã ad intentionem ſuã fundandam. Bellonus conſ.59.nu.3.cõem dicit.

74 ¶ Agens ante tempus duplicatur tempus in odium agentis. Anto.de tremo.in addi.ad bona. in practi.exce.num.25.in uerbo conditionem in rubri.quibus mo.ſuo nomi.communem dicit.

75 ¶ Agens petitorio, & poſſeſſorio recuperandę, ſi prius obtinet in poſſeſſorio, & non probet ſe dominum, non debet obtinere in petitorio; communem inquit Alexan. & poſt eum Rip. in l. naturaliter.§.nihil commune nu.148.cum ſeq.ff.de acquir.poſſeſ.

76 ¶ Agens contra aliquem ad decem, & ſi fuit condemnatus in quinque, ſi de aliis quandoque nihil dictum ſit, non ei nocet, quando poſsit agere ad reſiduum. Gorad.conſi.1.nu.5.communem dicit, ex ſententia gloſ.in l.1.in.uerb.minus ff. ſi aduer.rem iudic.

77 ¶ Agnatis deferẽ hęreditas per ſtatutum excludens fęminam ſtãtibus agnatis, & actio competit eis pro ea conſequenda; Iaſ.in l. ſeruo. legato.§. ſi teſtator.de leg.i.quem refert Io. Nico.in l. generaliter nu.46.C.de ſecund.nupt.

78 ¶ Agenti poſſeſſorio recuperandę obſtat abſolutoria lata cõtra eum in petitorio Io.Cora.in l. naturaliter.§.nihil commune uerſ.excplicitis nu.4.ff.de acqui.poſſe.communem dicit.

79 ¶ Alienari prohibita poſsũt dari ex cauſa dotis. Petr.Raue.in alpha.aure.in uer. alienatio communem dicit.

80 ¶ Reſtringe hanc communem quod poteſt dari deſcendentibus tantum: Idem ibi communem dicit. Et Coua.in ſuis reſolu.lib.3.cap.6. num. 10. ui.

ui.alios idem dicentes,& Amplia .d. communem & ad dotem reſtituendam etiam poſt appoſitum grauamen. Auenia. con.61.& Soci.con.23.uo.3. & Rube.conſ.78.nu.1. comunem dicit & Coua. in uerbo quarto magis communem dicit.

*§ Concordat cum l.14.ti.7.par.3. quam legem intellige cum reſtrictione prædicta: & limita communẽ legem ſi cum prohibitione hominis concurreret prohibitio legis:ut per Ant.corſe. in notabili in uerbo prohibitio & ui.Boe.dec.129.per totum.

81 ¶ Alienari non poſſunt res eccleſiæ niſi ex cauſa neceſſaria, uel utili eccleſiæ uel ex cauſa pietatis, uel damni euitandi. Cur.Iuni.conſ. 130. num.3. communem dicit.

82 ¶ Alienare prohibitus, poteſt niholiminus alienare bona mobilia quæ ſeruando ſeruari non poſſunt; Fran. Aret.in cap.prælatorum, de accuſat. num.10.communem dicit: ex Innoc. ibidem.

83 ¶ Alienationis prohibitio poteſt fieri per iudicem, Petrus Raue. in alpha.aure.in uerbo alienatio communem dicit.

84 ¶ Alienationis prohibitio facta filijs, non extenditur ad nepotes,ac familiæ non egreditur quartum gradum, Iaſ.in l.ſi filius familias.§. diui.ff.de leg.primo & Dec.conſ.377.Io.duran.in arte teſtan.ti.8.cau.2. Cur. Iu.conſ. 3. num. 1. communem dicit.

85 ¶ Alienationis prohibitio extra familiam nõ eſt tãtę potentiæ quin ſuceſſor poſsit habere hęredẽ ex teſtamento uel ab inteſtato qui non ſit de familia ut proximiorem cognatum, Iaſ.in d.§. diui & Duran, cau.6.nu.2.communem dicit.

Amplia

86 ¶ Amplia iſtas communes etiã ſi expræſſe per teſtatorem eſſet prohibita alienatio: poteſt alienari ex cauſa dotis, Iaſo.in authen.reſque.C.cõmu. deleg.nu.59.& Decius conſ.519.communem dicunt. Et alii quos refert.Coua.in d.c.6. in ſecundo caſu ubi etiam limita. ſi aliàs per teſtatorem ſit expræſſum: quod non alienetur niſi ex cauſa dotis quam opinionem dicit tenere. Cur.Iuni.in d. authen.reſque & alios, reprobata opinione Caſtrenſis.conſ.80.lib. primo dicentis contra uim quod non poſsit per teſtatorem prohiberi. & di. Coua.dicit pro opinione Cũr.Iuni.& aliorum eſſe l.27.tau.ubi pater poteſt meliorare filiũ in tertio bonorum, & imponere quodcumque grauamem, & ꝙ nõ alienet etiam ex cauſa dotis. Sed in noſtro caſu diſtinguerem aut ſumus in caſu d.l. 27.cum iam alij fratres non priuantur legitima que inter filios eſt tota ſubſtantia patris: præter tertium, & quintum per l. 3. tau. quæ poteſt uni prælegare. Et in hoc caſu bene dicit Iunior: ſi tamen ſumus in caſu in quo pater de nouo conſtituit maioricatum: & filij priuantur ſua legitima ſaltem naturali. Nimirum; Si dicamus poſſe alienari bona maioricatus pro dote: cũ legitima naturalis nõ poſsit tolli filiis: ut habetur in uerb. legitima.. Et in hoc caſu ſtandum opinioni Caſtrenſis non dubito: quã diſtinctionem. ipſe Coua.in fi.d.c.6.uidetur ſentire dum dicit quod contingit in his bonis in quibus teſtator libere diſponere poſsit quod nota.

87 ¶ Amplia ſecundo non ſolum quo ad dotem alteri preſtandam, ſed etiam ad reſtituendam dotem per grauatum etiam poſt fideicommiſſum receptum

ceptum. Ioan.de Anna.con.61.nu.3.& Bologni. ibidem communem dicunt.

88 ¶ Limita primo, ſi alienationis prohibitio ſit facta ſub his verbis, vt ſemper in familia remaneant & proprietas, & poſſeſsio, ex nomine, & genere ipſius teſtatoris in alium nunquam transferatur: ſed ſemper integra remaneant in familia ſine aliqua detractiõe trebellianicę. Sunt hæc verba tantæ potẽtiæ quòd nec momento poſsunt extra. familiam eſſe in perpetuum Duran. ti.8. cau. 2. communem dicit.

89 ¶ Limita ſecundo, ſi alienatio ſit prohibita extra certum genus perſonarum, cenſetur, & prohibita. hęredis inſtitutio: Cur. Iuni. conſi.121. nu.2. communem dicit.

90 ¶ Alienationis prohibitio ſimpliciter facta. extra familiam abſolutè non inducit fideicommiſſum: Sed facta alienatione in extraneos, communem dicit. Dec. conſi.23. in prin.

91 ¶ Alienatione prohibita extra familiam nõ prohibet quis habere extraneum hæredem ab inteſtato. Alex. conſil.59 col.5.lib.7 & Dec. conſil. 23. col.i.in prin. communem tenet.

92 ¶ Alienationis prohibitio facta hæredi extenditur ad nepotes & ad alios. Iaſo.in l.filius familiàs §. diui.ff. de legi. communem dicit.

93 ¶ Limita iſtam communem ſi hæres eſt nominatus nomine proprio. Tiraquel. de vtroque retra. de retra. conuentionali gl. 6.nu.24.§.i. communem dicit quam reſtringit Ferdi.de loazes in d.§. diui. quem refert Tiraquel. de vtroque retra. in præfat.nu.49. ſi alia res prohibita alienari ſit maiorum: quia tunc etſi ſit ſub nomine proprio extendi-

tenditur ad hæredem hæredis.quòd nota.

94 ¶ Alienationis prohibitio ſi eſt facta contempla tione alicuius, vel aliquo modo, alicui prodeſt: valet.Cur.Iuni.conſi.121.nu.i.communem dicit: quia ſine cauſa non valeret. Iaſo. in l. qui Romæ. nu.36.ff. de verbo.oblig.

*§ Ex hac communi recipit magnum robur. l. 55. par.5.ti.5.prohibens alienationem rei communis poſtquã inter ſocios ſuper illa re eſt ſuſceptũ iudicium: tamen ſi non eſt ceptum: poteſt extraneo vendi, & ſocius poteſt retrahere iuxta l. 70. in ordi. tau. qui venit ad intellectum l.12.ti.delas vendas conprãs li.3.fo.ll.& l.6.ti.7.li.5.ordi. quæ leges loquuntur de retractu.

95 ¶ Alienari non poteſt res ſubiecta reſtitutioni ob neceſsitatem prouenientem ex delicto poſsidentis. Iaſ. in authe. resque nu.20. C. communia delegatis communem dicit.

96 ¶ Alienationis prohibitio cum hypoteca ſpecia li illius rei, facit quòd alienatio non ualeat: quòd non faceret generalis. Anto. de fano.in trac. de pigno.in 2.par.nu.5.communem dicit.

97 ¶ Fallit in contractu locationis quòd ſi res eſt lo cata cum prohibitione locationis; etiam ſi ſit generalis, tamen non valet alienatio in præiudicium locationis. idem Fanus nu.6.mem.1. commu nem dicit. quæ tamen valeret ſi alienatio nõ eſſet prohibita etiam ſi facta eſſet ſpecialis hypoteca rei locatæ. ſi offeratur intereſſe. Fanus ibi nu.6. communem dicit.

98 ¶ Alienatione prohibita per ſtatutum in forenſem, ſi teſtator mandat vt uendãtur forenſi valet venditio. Alexand.in l.ſi dignum ff. ad leg.falcid.

com-

communem dicit: quem refert Alci. in l. 2.nu.12. ff.de verb.obli.
Aliquis comprehendit etiam fœminam:communem dicit. Dec.conſi. 57.nu.1.
99 ¶ Alius alia aliud eſt repetitiua ſimilium. Cur. Iuni.conſi.183.nu.2. communem dicit.
100 ¶ Amicitia ſimplex nõ inducit præſumptionem in teſtem vt repellatur a teſtimonio. Marcus An. in trac. de ind. in num. 170. communem dicit.
101 ¶ Annus inceptus non habetur pro completo quando ex diſpoſitione iuris, vel ſtatuti requiritur quòd contrahentes ſint alicuius ætatis: ſecus ſi dicit quòd ab eo exiſtentibus in tali ætate contrahitur ſecundum glo.in cle. ſi.de ætate & quali. quam communem dicit Fran.Cur.Iuni. cõſi.113. vol.1. quam refert Coua. in epi.4.c.2. nu.2.
* ¶ No. iſtam communem ad intel.l.6.ti.1.par.4.
102 ¶ Annus qui datur ex cauſa,biennium ad proſequendum appellationem, dicitur ad inchoandum proceſſum, & appellationem exercendam. Gui. Papa conſi.73. in princ.communem dicit.
* § Concor. cum l.3. ti. 16.li.3.ordi. Et nota circa iſtam l. quòd ſi poſt terminum iſtius legis ſententia proferatur pro appellante: eſt ipſo iure nulla, ſecundum Bal. in l. ſuperuacuum C.de tempo.in integrum reſti.nu.3. quem refert glo.in l.8.ti.19. par.6.Et no[illegible] etiam circa d.l. in final. verbis. e ſi por culpa d[illegible] iuez fincare de lo librar pague las coſtas y dapnons allas partes. quod verbum eſt intelligendum ſi cum inſtantia partis, & proteſtatione neceſſaria poſt concluſum in cauſa petatur a partibus: aliàs ſententia remanet deſerta. de quo vi.Phili. Fran. in c.ex ratione col.11.de appel.

pel. & Prepo.nu.36.& vi.quæ habes infra in verbo inſtantia & vi. etiam in verbo appellatio. nu 120.vbi tractatur de impedimentis quæ impediũt appellationem proſequi.

103 ¶ Annui redditus emptio, de iure licita eſt: Io. de Ripa in li.1. de legi.c.19. nu.6. communem dicit. & vi. Io. de ana.c.in ciuitate de uſu, & de hac materia copioſius vi. per Didadum Picarro. in tracta.de cenſi.in conſi.ſuper ſtatuto ville de gaud apipe.

104 ¶ Antiquum dicitur: quod excedit metas centum annorum adhoc quod credatur de ſolemnitatibus extrinſecis. Iaſ. in l. cum aliquibus nu.7.C. de iur.deli.communem dicit.

105 ¶ Nota quòd antiquum generaliter dicitur quod excedit metas centum annorum. Hiero.Cagno.in l. velle in fi.ff. de reg.iu.communem dicit.

106 ¶ Nota etiam quòd tunc dicitur antiquum adhoc quòd teſtes de auditu, aut de credulitate admittantur, vel adhoc quò fama probet ſi decurſi ſunt centum anni Aymon in tracta. de anti. tempo.in 1. parte nu.4. communem dicit approbata opinione Inno.in c.veniens de verbo.ſignifi.

117 ¶ Nota quòd licet probationes leuiores ſufficiant in antiquis: tamen quando appareat iuſtitia rei, vel poſsidentis: plena probatio requiritur contra eum. Aymon in d.tracta. in verbo viſo de fama nu.32. communem dicit ex Inno. in c. cum cauſam de proba.

118 ¶ Appellare non licet à Iudice non impartiente officium ſuum non poſtulatum; communem inquit Ripa in l.4.§. hoc iudicium nu.87.ff.de da. infec.

Appel-

119 ¶ Appellatio reducit cauſam ad illum priſtinum ſtatum poſt lit.conteſtat. Maran.in ſpecula. Aureo parte 4.diſt.vi.nu.16. communem dicit.

110 ¶ Appellatio non poteſt tolli per ſtatutum. Anto.Nice.in concor.gl. con cor.6.in fi.communem dicit.

111 ¶ Intellige in ſtatuto inferiorum Io.de Ripa in c.1.nu.45,de reſ. communem dicit.

112 ¶ Appellatio,inſpecto præſenti ſtatu, extinguit ſententiam: ſed futuro conſiderato, ſolum ſuſpendit, Anto.de Tremo. in addi. ad bona: in practi. exceptionum in rubri. de impe.execu.nu.1. communem dicit.

113 ¶ Fallit in executione, vel mandato exequendo, quia non ſuſpendit nec extinguit: adhoc quod executio impediatur Alci.in l.1.§.ſi quis ita ff. de ver.oblig.communem dicit, tamen valet appellatio, vt in ſimili dicimus de poſſeſsione Io. Cora. in l. naturaliter .§. nihil commune ff.de acquir.poſſe.nu.8. & ſic debet intelligi Oria. in c. quoniam contra falſam de proba. in verbo interlocutionem & Soci.in tracta. fallent.in verbo appellatio re.2.& Alex.conſi.95.nu.5.

*§ Nota iſtam cõmunem ad intellectum l.161. ſtili.

114 ¶ Fallit etiam prima in caſib⁹ expreſsis in l.11. ti.16.li.3.ordi. & in l.16.& 13.& 14.ti.23.par.3. & in alijs caſibus quos enarrat Nice. in concor. gl. concor.6. vbi ponit 121. caſus in quibus non habet locum appellatio: quem vide.Et nota quòd per d.l.16. euacuatur vnum quod quotidie torquet doctores: an in criminalibus in quibus condemnatus non admittitur appellans: an ſit neceſſarium quod ſit conuictus, & confeſſus vel ſi vnum

num ſufficit.d.l.declarat vnum tamen ſufficere ibi por buenos teſtigos o por ſu conoſcimiento.cum ad veritatem diſiunctiuè ſufficiat quòd vna pars ſit vera vt traddunt docto.in c. inter cæteras de reſt.

115 ¶ Appellatio ſub his verbis,appello ad competentem iudicem, valet:Rober.Maran.in ordi. iudi.par.6.nu.120.communem dicit ex Bar.in l.1.§. ſi quis ver.quæro quid ſi aliquis ff.de appel.

116 ¶ Amplia ad appellationem alternatiuam.Feli. in c.2.nu.2.de appell. communem dicit.

117 ¶ Intellige, iſtas communes, ſi cercioretur ad quem appellet infra decem dies: qui dantur ad appellandum.Alexan.in conſi.79.nu.5.vo.7.communem dicit.

118 ¶ Appellatio prima eſt proſequenda Maranta par.6.nu.132. communem dicit ex Bar. in l. cum procurator .§.ſi dominus ff.de no.ope.nun.

119 ¶ Amplia ſi ſecunda ſit in ſcriptis: & prima fuerit viua voce in continenti à ſententia difinitiua facta: idem Maranta communem dicit ex Bar. in d.§.ſi dominus & Pan.conſi.7.vol.1.& conſi.270. & Ludo.Ro.conſi.41.& Panor.in c. delicto de appell.licet Alex.in d.§. ſi dominus tenuerit contrarium.

120 ¶ Appellatio interlocutoria non poteſt fieri viua uooe. ſed in ſcriptis: definitiua tamen ſic. dummodo fiat in continenti. Maranta ibi numer. 124.communem dicit ex Corneo.conſ.95. uo. 4. & Bar.& Bal.in l.litigatoribus.ff.de appell.

121 ¶ In continenti, in hoc dicatur dum iudex ſedet pro tribunali non ſe diuertens ad actus extraneos etiam ſi per totum diem ſtet in foro ſedens pro tribunali: Maran.in d.trac.de ordi.iudi. par. 7.num.

6.num.525.communem dicit quem uideas.

* § Nota iſtas communes ad intel.l.22.ti.23.par.3. & l.5.ti.16.lib.3.ord.& nota quod licet per d.l. 5. contumax non appellet: poteſt tñ tertius pro ſuo intereſſe appellare. Bar.in l.1.§. inter .ff. qui appel.non licet. Et not.l.3.ti.2.lib.6.ordi.quod citatus nõ dicit contumax & ſi compareat coram iudice in ſecunda hora licet ſit citatus ad primam, ſi ſolitus eſt ius reddere etiam in ſecunda.

122 ¶ Appellatio non debet pronunciari deſerta per iudicem a quo ex ſolo lapſu. anni ſed requiritur quod labatut biennium. Maran. nu.220. magis communem dicit ex Bar.in authen.ei qui appellat.C.de tempo.appel.

123 ¶ Appellatio, cum copia iudicis non poteſt haberi: neceſſe eſt quod fiat coram honeſtis uiris ſaltem coram uno uiro honeſto & tabellione; & teſti. Præpo.in c.ſi iuſtis num. 8. de appell. communem dicit.

* § Nota iſtam communẽ ad intel.l. 22.ti.23.par.3.

124 ¶ Appellatio extraiudicialis facta iudici requirit expræſsionem cauſæ, uel probabilis coniectu ræ: ſecus tamen ſi fiat parti; Panor. in c. cum ſit Romana nu. 10.de appell.communem dicit.

125 ¶ Appellatio tam iudicialis, quam extraiudicialis non ſuſpendit factum de præterito. Deci. in c.bonæ de appel.nu.17.communem dicit.& ſic intelligitur .c. conſtitutis de appel.

126 ¶ Appellans non poteſt deſere. appellationem ſi appellato intereſt: ut appellatio proſequatur. & ſic eo inuito non poteſt renuntiare appellationi Gomeſ.de triena.q.54.uerſ.hinc uoluit. communem dicit.

C Appel.

127 ¶ Appellato impeditus proſequi ſuam appellationem per principem, non currit tempus primi anni, Deci.in c.ex ratione nu.6.de appellat. communem dicit.

128 ¶ Impedito facto inferioris iudicis, conceditur ſecundus annus; Deci. in d. c. ex ratione. num.7.communem dicit.

129 ¶ Impeditus in ſecundo anno, reſtituitur ſolū ad tempus in quo durauit impedimentum. idem ibi num.12.communem dicit.

130 ¶ Nota quod impeditus etiam ex facto iudicis ad hoc: quod reſtituatur uel concedatur. ſecundus annus: non requiritur quod ipſe proteſtetur Hiero.cagno.in l.in omnibus.ff. de reg. iuris nu. 15.communem dicit. Et ne putes contrariari huic communi quæ poſita ſunt in uerbo annus nu. 93.92.illud eſt quando ſtat per partes quod non petit & proteſtetur cum inſtantia: hic autem non ſtat per partes, ſed ſolū per iudicem. Et notā omnes iſtas opiniones communes ad intel.& ampliationem & limita l.3.ti.16.lib.3.ordi. de qua in d. numer.3.

131 ¶ Appellatur de iure canonico a poſſeſſorio, non autem de iure ciuili. Cur.Iuni.conſi.168.nu. 39.communem dicit quam intellige quod non appellatur,ideſt appellatio executionem non impedit: tamen bene procedit appellatio; Io. cora. in §.nihil commune num.8.ff.de acqui.poſſe.

*§ De iure regio ſi ſunt duæ conformes ſententiæ in iuditio poſſeſſorio: non appellatur. li. 18. in ordi.de Madrid.

132 ¶ Appellatus non poteſt prefigere terminum appellanti: ſicut poteſt appellans ſibi præfigere; Panor.

Panor.in cap.perſonas num. 6. de appellat. communem dicit.

133 ¶ Arbiter, uel arbitrator excedens fines mandati retractatur talis exceſſus: Cur. Iuni. conſi. 79.nu.2.communem dicit.

★§ Concor.cum l. 34.ti.4.par.3.

134 ¶ Arbiter cum clauſulis ampliſsimis ſolum poteſt lædere in ſexta parte Cur.iuni.conſi.79.num. 4.& conſi.126.nu.13.communem dicit.

135 ¶ Amplia quod poteſtas etiam ampliſsima data arbitris non facit quin pro enormi læſione non poſsit peti reductio laudi. Decius conſi. 39. num.6.communem dicit.

★§ Per has communes intellige l.27.ti.11.par. 3.& l.9.& 17.ti.8.li.5.ti.10.par.5.quæ in diuerſis caſibus loquuntur: cum a patre aliquid moderandum relinquitur ad arbtrium alterius partis.

136 ¶ Nota quod ſi in compromiſſo ſit renunciatũ appellationi, & reductioni ad arbitrium boni viri: talis renunciatio non ualet. Cur. iuni. conſil. 79.num.4.communem dicit.

★§ De iure regio eſt l.35.ti.4. par.3. quæ prohibet appellationem niſi in caſibus l.34.eo.ti.ſed d.l.intellige niſi aliàs lędatur ultra ſextam partem ut in nu.104. Nota tamẽ quod per l.43.in ordi. de madud ſententia arbitrorũ cũ debet mandari executioni non obſtante appellatione datis fideiuſſoribus & cum alijs in ea contentis & de materia d.l. 43.ui.in uerbo compromiſſum.

137 ¶ Arbiter non acquirit alteri ſine ceſsione Panor.in prohe. decreta nu.23.communẽ dicit.

138 ¶ Arbitrijs electis, ſi unus præmoriatur ſententia aliorum eſt nulla: Cur. iuni. conſil.79.num.1.

communem dicit.
*§ Concordat cum l.78.ti.4.par.3. ubi ponit limitationem ad iſtam communem quam uide.
139 ¶ Arbitrii dati ſecundum formam ſtatuti, magis accedunt ad naturam delegatorum quam ordinariorum, & ſic ſi diuerſas ſententias protulerunt: adeundus eſt ſuperior ut confirmet quam maluerit. Iaſ. in l. duo iudices num.9.ff. de regu. iur. communem dicit.
140 ¶ Arbitratorum ſententia nō producit effectū, ac actionem niſi poſt triginta annos: intra quos ſemper poteſt peti reductio ad arbitrium boni uiri Io. de ripa. in cap.2. de reſ. num.5. & Dec. con. 39. num.60. communem dicit non intelligas iſtam communem in arbitris iuris quia a ſententia iſtorum appellatur infra decē dies per l.fi.ti.4. par.3.
141 ¶ Arbitratores non coguntur eligere tertium in caſu diſcordiæ: Dec. in c. cum ſpeciali de apel. nu.7. communem dicit.
*§ De iure regio arbitratores non poſſunt compelli tamen partes & arbitratores per ordinarium poſſunt compelli ad eligendum tertium l.29.ti.4. par.3. ſi non ſit data poteſtas arbitratoribus ut eligant tertium ſed ſi data eſt ſibi poteſtas ad petitionem cuiuiſque partis poſſunt cōpelli. l. 26. eo. ti.
142 ¶ Arra quę datur in contractu ſponſaliorū redditur ad dantem ſoluto matrimonio Præpo. in c. gemma deſpon. communem dicit.
*§ Differunt tamen iſtæ arrę ab arris de quibus loquitur l.1. & 2. ti.2. li.3. fo. ll. & lex.50. cum ſequē ti in deciſ. tau. quæ datur in præmium pudicitiæ quæ etiam poteſt aſsignari mulieri corruptæ l.1. ti.2. li.3. fo. ll. & l.6. ti.1. li.3. fo. iungo quæ mulie-
res

res ſunt, nec ſunt donationes propter nuptias de quibus loquitur l.1.ti.11.par.4.& l.7.& 23.ti.ii. ea; par.& pala Ruber. in reper.cũ.de donat.inter uij & vxo.col.2.in prin.nu.1.& 2.Nota quod iſtæ arræ de quibus loquitur l.50.tau.debet excedere decimam partem bonorum . mariti per d.l.nec obſtat pragma.101.in curiis de Madrid.de anno 1534.quia illa pragma.non loquitur niſi in Iocabilibus & in hoc deceptus eſt aditionator ad do. de ſegma in l.1.§.ſi vir nu.134.ff.de acqui.poſſe. quia in iure regio maximum diſcrimen eſt inter arras, & Iocalia.ut probatur in l.52. in d. ordi. tau.& ſoluto matrimonio,arræ de quibus loquitur d.l.50.ſunt mulieris & ſuorum hæredum etiã ab inteſtato per l.51.tau.Iocalia autem ſunt mariti cum diſtinctione de qua in d.l. 52. & per illam legem intelligitur l.3.ti.11.par.4.de qua per Io. lupum in d.repe.rubri.col.6.§.3.num.5. nec obſtat uerbum appoſitum in d.pragma.ni en otra coſa quia dictio alia eſt repetitiua ſimilium. ut dictum eſt num.79.& cum ſit facta mentio in d.pragma.de veſtibus & Iocalibus & de illis intelligenda ut euitetur legum correctio. Et nota quod dictum eſt arram non poſſe excedere decimam partem bonorum quæ intelliguntur niſi.

Aliàs contractus arrarum ſit iuratus ſecundum Alexand.conſ.27.uo.1.& Segu.in l.1.§.ſi uir nu. 138.ff.de acqui.poſſe.& Io.lupus in d. reper.Ru. col.101.§.24.ſed Rodericus Guarz.in l.1.di delas Arras.q.3.fo.ll.32.tenet non firmari iuramento promiſsionem .per l vi.li.3.foro iudi.incipi. muctias vezes quæ opinio corroboratur per d. Alci. in c.cum contingat nu.134.de iur.iuran. ubi dicit

quod quoties per ſtatutum annullatur contractus & iuramentum:quod iuramentum nullum robur contractui præſtat quominus ſaltem compellatur recpiens relaxare iuramentum ut in expreſſo tenet Fed. de ſenis con.272.& d.l. 6. fuit ſancita p omnes prelatos Hyſpaniarum in conſi.4.toletano Honorio papa primo & Siſuando rege Hyſpaniç & Gallaciæ. & ſic non poteſt dici ſtatutum laicale: nec eſt faciēda uis in poteſtate ſtatuentium quæ dictum Io. lupū torquet & cogitandum reliquit ſed præſupoſita l.1. tau. quæ præter partitas, ac ordinamenta,ac pragmaticas omnes alias ll.re pellit: nec ſtandum eſſe foris declarat niſi quatenus ſunt in obſeruantia: nulli dubium eſt d.l.6 nul lum robur obtinere & dicentem eſſe in obſeruantia;incumbit onus probandi, ut in ſimili determinat d.Rode.in prohe.folio 2.& 3. non tamen ita exactè ſicut conſuetudo ubi ponit duas limitationes prima,ſi eſſet notoria obſeruantia alicuius l. fori.quia tunc ſufficit proponere ac alegare notorietatem licet non probetur; ut per Bal.in l.generaliter .C.de epiſ.& cle.ſecunda, ſi teſtes non recordētur caſum accidiſſe ſecundum Cin.in l.2.C. quæ ſit longa conſue. ſed contra Roderi.in quantum dicit quod dicenti eſſe in obſeruantia incumbit onus probādi eſt l.4.ti.1.li.5.ordi.in ſi.loquēs de l.2.ti.li.3.fo.ll.in qua cauetur quod ſoror quæ eſt in poteſtate fratum, ſi matrimonium contrahit priuatur Hæreditate & in d.l. 4. diſponiť ꝙ dicta l.2.obſeruetur dicens no enuargante que por luengo tienpo no aya ſido uſada. pues por otras nueſtras leyes non fueron . Reuocadas ,& ſic dicens quod non ſit in uſu ille debet probare cū ll.

ſemper

ſemper ſint in uiridi obſeruantia l. arriani .C. de hære. Domini, in c.1 .de conſti. in 6. Panor. in ca. Iohannes de cle. coniu. & Feli. in c.1. de tregua. & pace & ui. l. 4. ti. 4. li. 1. ordi.

Nota quod dictæ arræ de quibus loquitur d. l. 50. non confiſcantur ex delicto mariti l. 3. ti. 8. lib. 8. ordi. & proprietas illorum debet reſeruari filijs primi matrimonij . ſi maritus ſecundo nupſerit Fran. cremon. in ſin. 172. & l. 23. ti. 11. par. 4. & l. 26. ti. 73. par. 5. Et de iſtis arris ui. in uerbo pœna.

143 ¶ Archiepiſcopus poteſt delegare conſecrationem Aepiſcopi Alci. in .c. quod ſedem de offi. ordi. communem dicit.

144 ¶ Archiepiſcopus poteſt uiſitare Diœceſim ſuorum ſuffraganeorũ etiam non data neglig̃etia ſuffraganei. Fran. de Aret. in c. ſicut olim, de accuſat. num. 13. communem dicit approbata gloſ. ibi ex tex. c. fin. de cenſi. lib. 6.

145 ¶ Archidiaconus, nec alius prælatus inferior non poteſt imponere nec petere charitatiuum ſubſidium niſi hoc habeat ex priuilegio uel cõſuetudine Boe. deciſ. 133. nu. 2 comunem dicit. & ui. in uerbo charitatiuum.

* § Concor. cum l. 8. ti. 23. par. 1. quę loquitur de charitatiuo ſubſidio.

146 ¶ Argumentum a contrario ſenſu non ſolum ſumitur in legibus ſed etiã in contractibus bonæ fidei & ſtricti iuris, & in ultima uoluntate, & in mandatis, & in reſ. Cur. iun. in l. 1. nu. 59. ff. de offi. eius cui. man. eſt iuriſd. communem dicit.

147 ¶ Amplia in ſtatutis, idem nu. 85. cõem dicit.

148 ¶ Limita iſtam ampliationem ſi reſultaret cor

rectio iuris communis idem num.86.& in conſi. 93.num.4.communem dicit.

149 ¶ Reſtringe iſtam limitationem ſi aliàs ſtatutũ de nihilo ſeruiret in ſenſu directo:ſi argumentum a contrario ſenſu non ſumeretur,idem Iuni.conſi. 93.num.6.communem dicit.

150 ¶ Fallit primo dicta regula generalis niſi ſequeretur aliqua turpitudo ſi ſumeretur argumentum a contrario ſenſu. idem Iuni.in d.l.1. ibi ſecũda datur generalis limitatio communem dicit.

151 ¶ Fallit ſecundo ſi reſultaret correctio legum. idem ibi communem dicit.

152 ¶ Argumentum de contractibus ad ultimas uoluntates ualet. Cur.Iuni.conſi.171. num.3. communem dicit.

Arrogato deſcendente qui inſtitutus eſt a patre, & ab arrogante,ſubſtitutis diuerſis, uel ſine ſubſtitutione ſubſtitutus a patre naturali,uel hæres patris ab inteſtato ſuccedit in bonis patris naturalis:ſubſtitutus ab arrogante uel eius hæres ab inteſtato ſuccedit in bonis arrogantis Iaſ. in l.arrogator num.39.ff.de adopti.communem dicit.

153 ¶ Aſcendentes poſſunt per ſtatutum priuari legitima in totum. Io. de Ripa. de legi. reſpon.7. num.fi.communem dicit in legitima deſcẽdẽtiũ ui. infra in uerbo legitima numer.65.

154 ¶ Aſſertioni illius ſtatur cum aliquid permittitur cũ cauſa quod ſit cauſa Bello.con.49. nu. 12. communem dicit.

155 ¶ Aſſeſſorem imperitum, eligens tenetur & obligatur ex ſententia iniuſta,Cur.Iuni.in Ru.de offi.eius cui.nu.25.ff.communem dicit.

156 ¶ Attentata poſt appellationẽ iuditialem ſunt omnia

omnia reuocanda: poſt appellationem autem extraiudicialem ſolum ea quæ ſunt contra appellationem. Deci. in c.bonæ numer.18.de appellat. communem dicit.

157 ¶ Atteſtationes non publicatę, etiam inter eaſdem perſonas coram alio iudice non probant Feli.in c.cauſamque nu.13.de teſtibus comunem dicit: etiam ſi iudex coram quo producuntur ſit ſecundæ inſtantiæ Alexand. conſi. 82.nu. 20. uol.3. communem dicit quem refert Addi.Feli.in d. ca. cauſamque.

158 ¶ Auocatio cauſæ facta per Papam, operatur quod facta. per iudicem etiam ignorantem aduocatione non ualeat Io.de ripa in c.cũ.m.de conſt. num.96.communem dicit.

159 ¶ Intellige ſi fiat motu proprio papæ. ſecus tamen ſi ad petitionem partis, idem ibi cōem dicit.

160 ¶ Auocatio cauſæ dicitur eo ipſo quod Romanus pontifex incipit cognoſcere; idem Ripa. ibi num.197.communem dicit.

161 ¶ Authoritas doctorum ſolum eſt probabilis & non neceſſaria. Cur.iuni.conſi.160.num. 4. & conſi.136.nu.8.communem dicit.

162 ¶ Authen.quas actiones .C.de.ſacroſanctis eccleſijs habet locum in quolibet loco pio uel villa Cur.iuni.conſ.174.num.38.communem dicit.

163 ¶ Authe. ſacram ẽta puberũ C.ſi aduerſus uen. habet locum in donationibus. Cur. iuni. conſi, 141.uum.2.communem dicit, & ante eum Dec. conſi.181.col.2.in princ.

164 ¶ Auus excludit in ſucceſsione neptis fratres non utrinque coniunctos Bello, con.24. in princ. communem dicit ex gloſ. in l. i. ff. de iur. & fac. igno.

-igno.in uer.potiorem.

* § De iure regio quicumque aſcendes excludit fratrem defuncti per l.7.tau.

165 ¶ Auus poteſt hodie pupillariter ſubſtituere nepoti preterito ex filio emancipato, cōem aſſerit Franc. Rip. in.l.ij.nu.31. de vulg. & pupil.

B

1 Baptiſmus tollit omnem pænam ſpiritualem non temporalem communem dicit Io. de Anna.in .c. de his colu.2.de accuſat. & Dec. conſi.130.num.2.

2 ¶ Baptizatus baptiſmo Ioannis, iterum deberet baptizari baptiſmo Chriſti. Prępoſ.in cap.dedit baptiſmum 1.q.1.dicit communem.

3 ¶ Banniti noſtri temporis ęquiparantur relegatis Cur.iuni.con.182.num.8.Alexan.in l. ex facto.ff. ad trebel.communem dicit.

4 ¶ Bannitus licet per ſententiam poſſit occidi: nō tamen infra tempus, cum agitur contra bannum, uel ſententiam per uiam nullitatis uel appellationis: Iaſ.in l.poſſidere.§. ſi ſeruum quem nu.8.ff. de acquir.poſſe.communem dicit.

5 ¶ Bannitus non ammittit ea quæ ſunt iuris ciuilis: ſed ſolum ciuitatis iura illius in qua eſt bannitus: Cur.Iuui.conſi.182.nu.4.communem dicit.

6 ¶ Amplia iſtam communem etiam quo ad bona exiſtentia in illa ciuitate, Gozad.in conſi.96. nu.7 commnnem dicit.

* § De iſtis bannitis & relegatis uid.l.3.cum ſequentibus.ti.18.par.4.

7 ¶ Barbarius de quo in l.barbarius.ff. de effi.præto.

to.nec liber, nec uerus prætor fuit: Iaſo. in d.l. barbarius nu.1 .& 19.& 23.communem dicit

8 ¶ Beneficiatus contrahens matrimonium, ipſo iure perdit benefitium. Coua. in epi. 4.ca.6.§.4. num.4.& per Raue.in compe.iuris de cle. coniuga.communem dicunt.

9 ¶ Intellige dictam communem in matrimonio de præſenti: ſecus tamen in ſponſalibus de futuro. Panor.in ca.i.de cler.con. communem dicit

10 ¶ Beneficium ſi permutatur irrequiſito patrono: tenet permutatio,licet ueniat annullanda; Bertran con.193.uo.2.nu.2.communem dicit.

11 ¶ Beneficia in dubio cẽſentur realia Bello. con. 20.nu.8.communem dicit ex Bart.in l.fi.ff. de ſer. lega.& Decius conſi.262.

12 ¶ Binubis mulier ſecundo nubens licet euitet pænas: non tamen introductas in fauorem filiorum Deci.conſi.83.& 230.& Io.duran.in arte teſtan.ti.6.cau.18.Io.nico. in conſi.de ſecun.nupti. & Io.de garro.in l. 1.C.de ſecun.nupt.num.72.& Deci.in c.eccleſiæ ſanctæ Mariæ num.35.de conſtit.communem dicit.

13 ¶ Beneficiũ eccleſiaſticum ſi uni conferatur, & iterum ſecundo,præferẽ prior. Et ſi ſecundus adeptus ſit poſſeſsionem. Couar.in reſoluti.c.16.lib. 13.cõem ait ex Dyn. in reg. prior,de reg.iur.l.6.

14 ¶ Ex quo priuatur ſucceſsione filij impuberis,ſi contraxit non petito tutore ante contractũ matrimonii. Io.Nico.in d.conſi.1.num.2.communem dicit.

15 ¶ Fallit primo ſi contrahat de licentia uiri: quia euitat omnes pænas binubentis: Io.cora.in li. 3. miſcel.c.1. nu. 12. comenem dicit, quam intellige,

ge, ſi non habeat filios: quia eorum requiritur etiam licentia. Io.Cora.in l.filium quem nu.30. cum ſequen.C.fami.hercif. ſed tamen Io.de Ripa in l.feminæ de ſecun.nupti.C.nu.19.& Dec.in d. c. eccleſiæ ſanctæ Mariȩ nu.35. de conſti.indiſtin ctè. communem dicunt.

16 ¶ Fallit ſecundo, quia licet mulier teneatur reſeruare proprietatem bonorũ lucratorum in primo matrimonio prouenientium ex bonis mariti præmortui: non tamen bona illa quæ prouenerunt ex donationibus factis ab extraneo. Io. de Ripa in d.l.fæminæ nu.52.communem dicit: etiã ſi contemplatione uiri facta ſit. Deci.in d.cap.eccleſiæ ſantæ Mariæ num.35.

17 ¶ Fallit tertio, ſi mulier inſtituatur hæres a filio nõ facta differentia ſi contraxit matrimonium ſecundum, ante uel poſt mortem filii ſuccedit cum aliis filiis. Io.Garro.in authen.ex teſtamento nu. 5.& 13.de ſecun. nupti. communem dicit.

18 ¶ Fallit quarto, in ſucceſsione Aui. quia licet mater priuetur ſucceſsione filiorum: & tenetur reſeruare proprietatem filijs quæ prouenerunt a patre non tamen extenditur ad bona quæ ab auo prouenerunt filijs, Io. de garro.in d. authen. ex teſtamento nu.27.communem dicit.

19 ¶ Fallit quinto, ſi nõſupereſt aliquis filius ex illo matrimonio: quia tunc in omnibus ſuccedit, etiã quo ad proprietatem. idem nu.46.cõem dicit.

20 ¶ Amplia illam communẽ in qua cauetur quod mulier tenetur reſeruare filijs primi matrimonij omnia lucra. quæ ad mulierem. peruenerunt ex primo matrimonio: quod in tantum eſt uerum: quod licet abſtinuerit ſe a tertiis nuptiis: lucra habita

habita ex ſecundo matrimonio licet ad filios primi matrimonij pertineant omnia lucra illius matrimonij, nihilominus filij primi matrimonii ſuccedunt unà cum filijs ſecũdi in lucris habitis ex dicto ſecundo matrimonio. Io.Nico.in l.generaliter num.13.C.de ſecun.nupti.communem dicit.

21 ¶ Amplia ſecundo, iſtam materiam quod non ſolum mulier ſecundo nubens incurrit in pænas introductas in fauorem filiorum: ſed & mulier luxurioſè uiuens incidit in omnes pænas binubentis, tam in illis quę ſunt ſublatæ: quam in iſtis, ſi adſunt filij primi matrimonij. Io.Nico.in d.l.generalirer num.15.communem dicit.

* Plus dicit.l.9.ti.12.li.3.fo.ll.quodſi mulier luxurioſè uiuit poſt mortem mariti: perdit donationem factam ei per maritum. & l.5.ti.4. lib.5. ordi.dicit quod perdit omnia acquiſita durante matrimonio, etiam ſi non ſit additum per maritũ quod caſtè uiuat. Io.lupus in repe.rub.de dona. inter uir.& uxo.col.370.§.67.nu.4.de quibus per d.Io.lupum in d.rub.col.36.§.11.nu.5.& in col. 369.§.67.per totum. Quid tamen de tutela, uel de dote, & quid de ſucceſsione filiorum mariti deſcendentium ab inteſtato? de dote tractat Pau. Caſtrenſis in l.ſororem.C.*qui* ut indig.& Iaſo.in l.fideicommiſſum.C.de *fide*icommiſ.& Feli.& Deci.in cap.paſtoralis, de iudi.Alci.in trac.præſumpti.re 2.pre.9.& Boe.q.338. Panor.in cap. vxoratus de conuerſ.coniu.Io.lupus in repe.rub. col.369.§.67.num.6. Ludo.Ro.Sing.311. ex quibus elicitur hæc concluſio. Mater uitam inhoneſtam agens poſt mortem uiri, perdit dotem de rigore: ſecus tamen de æquitate, paraphernalia,

&

& lucra quęcumque de bonis mariti prouenientia ex æquo, & iuſto deperdit. quo ad tutelam, uid. Io. de Garro. in d. authen. eiſdem de ſecun. nupti. C. nu. 19. & 20. & Boe. in d. q. 338. ex quib' fac couclusionem mater meretricando, uel forni cando poſt mortem uiri perdit tutelam filiorum. De ſucceſsione. uid. Pau. de caſtro in l. omnem. C. ad tertulli. & Bal. in marga. in uer. mater. & Io. de garro. in authen. ex teſtaméto de ſecun. nupti. num. 30. & Ciſonta. in l. 6. in deci. tau. & Hypo. ſing. 688. ex quibus reſultant concluſio & correlaria ſequentia.

Mater luxurioſè uiuens poſt mortem mariti, infra uel poſt annum luctus, priuatur ſucceſsione bonorum prouenientium a patre filijs deſcenden tibus ante pubertatem, ex quo ſequitur quod filijs deſcendentibus poſt pubertatem nō priuatur mater ſuccceſsione eorum. Sequitur & ſecundū: quod mater non priuatur ſucceſsione bonorum per filios acquiſitorum aliunde quam ex bonis pa tris etiam ſi mater meretricetur.

22 ¶ Amplia tertio, ad maritū quia dictæ pænæ ita aſtringunt maritum, ſicut mulierem: Deci. con. 230. & 87. & Io. duran. in arte teſtan. ti. 6. cau. 18. communem dicit.

23 ¶ Maritus ſecundo nubens, filijs ſtantibus primi matrimonij, priuatur proprietate omnium bonorum ad eum deuolutorum titulo lucratiuo ex bonis mulieris prædefunctę. Io. Nico. in l. generaliter nu. 8. C. de ſecun. nupti. Io. de Ripa in l. fæminæ. §. illud de ſecun. nupti. num. 1. C. communem dicit.

24 Concor. cum iſta communi l. 15. tau. & nota iſtā communem

communem in quantum dicit lucratiuo titulo: ſecus tamen in bonis lucratis durante matrimonio, quia de his tam uir, quam uxor poſſunt diſponere cum habeant dominium, & poſſeſsionem ſoluto matrimonio illorum l.14.tau.de qua.vid.per Bal. in l.fi.C.de bonis mater. & ſegu.de bonis lu. conſtante matrimonio num.86.

24 ¶ Ex quibus maritus ſuccedens uni ex filiis primi matrimonij, tenetur reſeruare deuolutam ſucceſsionem aliis filijs ſuperſtitibus ex primo matrimonio. Io.Nico.in d.l.generaliter. num.9. communem dicit.

25 ¶ Item ſi maritus lucratur certam partem dotis ex ſtatuto & tranſit ad ſecunda uota tenetur reſeruare partem illã filijs primi matrimonij. Io.Nic. in d.l.generaliter num.38,& Io.de Ripa in l. fœminæ eo.tit.num.47.communem dicit.

26 ¶ Nota quod ſi pater alienat bona quæ tenetur reſeruare filijs primi matrimonij; & filius ſuperſtes inſtituatur hæres uniuerſalis per patrem, cũ teneatur de euictione; non uendicat rem alienatam Io.Nico.in d.l.generaliter num.33.communem dicit & uid.in uerbo filius.

27 ¶ Amplia iſtam communem etiam quo ad legitimam: cum legitima non ſit niſi deducto aere alieno. Io.Nic.ibi nu.32.in 2.par.communem dicit. ex gloſ.in l. cum a matre.C. de rei. uendi. quàm intellige ſi pater tenetur de euictione: alias poteſt repetere filius contra factum patris idem ibi num.33.communem dicit ex Bar.Angel.Paul. & Corne.in l.fi.§.in computatione de iur. delib.C.

* § Nota iſtam cõmunem & ſecundum eum intel. l.23.ti.13.par.5.

Maritus

28 ¶ Maritus binubis qui tenetur reſeruare bona filiis primi matrimonij:non tenetur ſatis dare de eis conſeruandis . Io.Nico.in d.l.generalitet nu. 19.communem dicit . & intelligit communem, ſi eſt ſoluendo .

*§ Nota iſtam cōmnnem ad intel. l.15.in deci. tau

29 ¶ Maritus binubentis qui ex forma ſtatuti lucratur certam partem dotis . non habebit, filijs primi matrimonii ſtantibus. niſi eam partem que uni ex dictis competit . Bertran.in l.hac.ædictali . de ſecun.nupt.C.nu.20.communem dicit .

30 ¶ Fallit niſi aliud de mente ſtatuti comprehendatur ; idem nu.21 .communem dicit .

31 ¶ Nota quod illud aufertur marito ex diſpoſitione l.hac.edictali non eſt mere legitima , ſed eſt pæna . quam filii lucrantur ex illa l.idem num. 10.uerſ.ita tamen communem dicit .

32 ¶ Item nota quod per ſtatutum poteſt derogari legi hac ædictali, ubi maritus habebit pluſquam unus ex filiis ſuperſtitibus : idem Bertran.nu.81 . communem dicit .

33 ¶ Bigamus non eſt qui contraxit cum corrupta ab eo Panor.in c.cum te.de cleri.coniug.communem dicit .

*§ Concordat cum l.35.ti.5.par.1

34 ¶ Bona alicuius non ſufficere ad ſoluendum debita, probat per modum traditum per glo.in l.cū de legi.ff.de proba. etiam ſi agatur de magno præiudicio.comunem aſſerit Io.Fran.a Rip.in l.ſi conſtante nu.18.ff.ſol.matr.

35 ¶ Bona mariti non ſunt tacite hypotecata pro alimentis vxoris . Roma. conſi. 454. communem dicit

Bona

36 ¶ Bona paraphernalia ſi ſunt in dominio mariti ſoluto matrimonio, condici poſſunt: ſi autem dominium non eſt tranſlatum in maritum cum ſint in bonis uxoris, ſoluto matrimonio uendicantur. Cur.Iuni.conſ.93.num.12.communem dicit.

§ Nota ,iſtam communem ad intell.l.17.ti.11. par.4.

37 ¶ Bona dotalia ſi alienentur per mulierem conſtante matrimonio etiam de conſenſu uiri alienatio eſt nulla. Rod.ſuarez.in l. i. ti. delas arias. fo. 40.col. 2.communem dicit quam intelligit niſi confirmetur morte, quem ui.

38 ¶ Bona ſubiecta fideicommiſſo pro reſtitutione dotis alienari poſſunt. Deci.conſi.119.in princi. Et hoc etiam ſi obligatio reſtitutionis dotis facta ſit poſt fideicommiſſum, ibid. col. 11. uerſi.hoc probatur.

39 ¶ Bona fides requiritur in præſcriptione triginta annorum. Deci.conſi.267.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem cum ſequen. ad intel. l. 63.tau.quæ loquitur in præſcriptione trigenaria.

40 ¶ Bona fides ſemper præſumitur in poſſeſſore, et abſq; titulo ubi ius nõ cõtracit Balb.in l.celſus. de uſuc. par.3.uerſ.tertia habet,cõclu.nu.9.cõem dicit niſi contrarium probetur. Coua. in regul. poſſeſſor de re. iur.ti.6.§.8.nu.2.par.2.communẽ dicit ex gloſa in.c. ſi diligenti de preſen.

41 ¶ Fallit niſi appareat aliàs antiquiorum poſſeſſor: idem in 4.conclu. communem dicit & illam tertius non poteſt opponere.

42 ¶ Reſtringe iſtam limit. ſi poſſeſsio ſecunda durauit per triginta annos: quia præſumitur bona fides,idem in d.l.celſus communem dicit.

43 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem etiam ſi poſſeſſor triēnalis ingreſſus ſit poſſeſsionē propria authoritate. idem Coua.in reg.poſſeſſor par.2.§.8.nu.3. communem dicit ex Bar.in l. ulti.C. unde ui.

44 ¶ Bona futura non ueniunt in alienatione bonorum. Cur.Iuni.conſi.199.numer.15. communem dicit.

45 ¶ Bonorum poſſeſsio nō eſt mixti imperii.Cur. Iuni.in l.1.nu.32.ff.de iur. omni. iu. communem dicit.

46 ¶ Bonorum poſſeſsio poteſt delegari: idem ibi communem dicit.

47 ¶ Bonorum poſſeſsio, unde liberi, non agnita tranſit ad deſcendentes. Alexan. conſi.20. uol.1. & in l. emancipata.C.qui.admi. communem dicit quem refert Io.duran. in arte teſtan. ti. 11. cau.14.

C

1 CAducitatis pœna ſolum habet locū uolente domino. Cur.Iuni.conſi.110.num.23.communem dicit.

2 ¶ Calumniari uidetur qui non probat. Præpo.in c.ſi quemquam.§.notandum num.7. 2.q.1. communem dicit.

3 ¶ Charitatiuum ſubſidium ſi petatur per Epiſcopum: & ſubditi dicunt non adeſſe cauſam rationabilem ad ſoluendum: ſunt eligendi arbitri. ut de cauſa cognoſcant. ſi tamen ſubditi conquerantur de Epiſcopo quod ipſos Grauat ſine rationabili cauſa: metropolitanus iudex erit. Remigi. de charita. ſubſidi. q. 6. in fin. communem dicit.

Nota

4 ¶ Nota quod cum agitur de charitatiuo ſubſidio: plenariè eſt cognoſcendum. Remigi. ibi in q. 7. communem dicit.

5 ¶ Charitatiuum ſubſidium non poteſt remitti. idē q. 42. communem dicit.

6 ¶ Charitatiuum ſubſidium quod in totum non petatur: non præſcribitur. idem q. 50. communem dicit.

7 ¶ Charitatiuum ſubſidium debet ſolui per illum qui fructus percepit. Et non per nouum poſſeſſorem idem q. 59. communem dicit.

8 ¶ Charitatiuum ſubſidium non exigitur a monaſteriis. idem q. 34. communem dicit.

9 ¶ Charitatiuij ſubdij exactio eſt de iure diocesano. idem q. 14. communem dicit.

10 ¶ Capituli conſilium, & non conſenſus requiritur in poſtulando per Epiſcopum charitatiuum ſubſidium. idem q. 32. communem dicit.

11 ¶ Cambia dummodo non excedant communem conſuetudinem ſunt licita. Iaſ. in l. 1. num. 39. de ſumma trini. communem dicit.

12 ¶ Canon ſi perſonaliter concedit diſpenſationē ex hoc uidetur conceſſa diſpenſatio etiam in delictis grauioribus adulterio. Franc. Aret. in c. atſi clerici. §. de adulteriis nu. 13. de iudic. commuuē ait ex Io. And. in c. dilectus, de tēpor. ordinat.

13 ¶ Canonicus non poteſt agere pro canonico ſine mandato. Io. de Ripa. in c. cum in num. 61. de conſti. communem dicit.

14 ¶ Canonum computatio in gradibus conſanguinitatis eſt aſpicienda in utroq; iure. Coua. in epi. 4. c. 6. §. 5, num. 8. communem dicit.

15 ¶ Capitulū potuit de locato non debet extendi

ad fæudum: cum loquitur in Emphiteuſi Deci. conſi.138.num.5.communem dicit.

16 ¶ Capi.paſtoralis, de exceptioni, non ſolum habet locum in dilatoriis exceptionibus ſed etiam in prætoriis: quia iudex poteſt aſsignare tempus ad illas proponendas. Iaſ.in l.pro tribunali num. 26.de re iud.ff.communem dicit.

✱§ De iure regio eſt taxatum tempus infra quod dictæ exceptiones tam peremptoriæ, quam dilatoriæ ſunt proponendę. tam per l.2.ti.6.lib.3. ordi. quam per l.8.in ordi.de Madrid.in pragma.Et nota circa d.ll.dictum notabile: Iaſ.in l.2. num. 23. de re.iu.ff.quod iudex non poteſt abreuiare dictũ tẽpus, & de iſtis Excepti.uid.in uerbo exceptio.

17 ¶ Capitulum reintegrandę datur contra ſingularem ſucceſſorem. poſsidentem cum titulo, & bona fide. Io. Cora.in.§. nihil commune uerſ. expeditur nu.66.ff.de acqui.poſſe.communem dicit, & Rip.in l.rem quæ nobis num.27.inquit ita communiter tenere tam Legiſtas, quam Cononiſtas.ff.eod.

18 ¶ Amplia dictum capitulum etiam contra titulo poſsidentem. Io.de Ripa de le. li.1.reſpon.1. nu.83.communem dicit.

19 ¶ Amplia ſecundo,d.c.non ſolum pro recuperãda poſſeſsione. rerum immobilium, ſed etiam mobiliũ. Iaſ.in l.remquę nobis.ff.de acquir.poſſe.num.19.communem dicit.

20 ¶ Amplia tertio, non ſolum. pro rebus eccleſiæ:ſed etiam laicorum competit remedium illius c.Io. Cora. in.§. nihil commune uerſ. expeditis num.68.ff.de acquir.poſſe. communem dicit. & Ripa.in.l.remquę nobis nu.25.ff.eod.

Limita

21 ¶ Limita dictum c. ſi concurrant titulus, poſſeſſio, ac bona fides: quia tunc contra ſingularem nõ competit. Io. de Ripa in c. 8. de dona. in fi. communem dicit. de quo per Panor. in c. ad ſedem de reſti. ſpol. & Alexan. in conſi. 91. uol. 5.

22 ¶ Captatoria uoluntas ad pias cauſas ualet: magis communem dicit: Alex. conſi. 14. col. fin. num. 9. lib. 1.

23 ¶ Cauſa uel credulitas iuſta excuſat a pęna. Cur. iuni. conſi. 132. nu. 11. communem dicit.

24 ¶ Cauſa non præſumitur in diſpenſatione principis contra ius gentium. Alci. de præſump. re 3. præſum. 8. communem dicit.

25 ¶ Cauſa in qua agitur ad pænam applicandam parti: etſi agitur pro delicto: dicitur ciuilis: ſecus ſi pęna applicetur fiſco. Iaſ. in Rub. de iud. ff. num. 2. communem dicit

26 ¶ Cauſa mæri, & mixti imperij non poteſt delegari propter infirmitatem Anto. de tremo. in addit. ad bona, in pra. excepti. in rub. de impe. & exce. quæ contra reſ. in uerbo profiſci. nu. 7. communem dicit.

* § De iure regio ordinarius non poteſt delegare cauſam in quam uenit imponenda pęna capis, uel mutilationis membri, uel in cauſam ſtatus, niſi ſit abſens: de Mandato regis. & tunc delegatus cognoſcit in cauſa uſque ad ſententiam: & ſuper ſedit uſque ad aduentum ordinarii qui cauſa decidat li. 18. ti. 4. par. 3. & uid. in uer. delegari nu. 37.

27 ¶ Cauſæ minimæ quæ dicantur: relinquuntur arbitrio iudices. Iaſ. in l. imperium num. 32. ff. de iu. omni. iudi. communem dicit.

29 ¶ Cautio, uerbum quando eſt prolatus a lege

ciuili: intelligitur de nuda prommiſsione: ſi autē a lege prætoria, eſt cum pignore, aut fideiuſſore Iaſ.in l.ſancimus. num.1.C.de uerbo.ſigni.communem dicit.

30 ¶ Cautio, cum eſt pręſtanda de conſilio ſapientis: ſimpliciter non adiecto quod preſtet idoneū, uel ſufficientem, uel ſimilem non tenetur preſtare fideiuſſorem, aut pignus nec ſapiens hoc poteſt declarare. Iaſ.in d.l.ſancimus. nume. 4. communem dicit.

31 ¶ Cautio quę eſt præſtanda. per uſufructuarium non poteſt remitti a teſtatore. Iaſ.conſi.40.uo.1. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel. l. 21. & 22. ti. 31.par.3.

32 ¶ Cedens bonis non liberatur ab obligatione naturali, nec ciuili ſed competit exceptio. Anto. de tremo.in addit.ad bona.in practi.exceptio.ru. de impe.excepti.quæ contra reſ.nu. 10. in uerbo fecerit communem dicit.

* § No.iſtam communem ad intel.l.1.ti.5.par.5.& uid.in uerbo condemnatus.

33 ¶ Ceſsio ex cauſa donationis non inſinuata, eſt nulla. Cur.iuni.conſi.126. num. 14. communem dicit.

34 ¶ Ceſsionarius agens ſuo nomine non tenet a principio facere fidē de ceſsione communiter. ita teneri dicit Alex.in l. Ariſto.ff.de acquir. hæred.refert Dec.conſi.311.nu.1

35 ¶ Cenſualiſta canonem non ſoluens non priuatur cenſu.Deci.conſ.138.nu.5.communem dicit.

36 ¶ Certioratio non requiritur aliqua cum contrahitur, cum minore iuramento mediante. Io. Mau.

Mau.in trac.de reſti.in integ.c.114. & Iaſ.in authen.ſacram.num.56. C. ſi ad uer. uendi. communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad intellectum .l.3.ti. 12.par.5.ubi dicitur quod ſi mulier certioretur non iuratur uelleiano.

37 ¶ Citatio eſt fundamentum ordinis iudiciarii, tam in diffinitiua, quam interlocutoria: quæ parit præiuditium parti. Anto.de tiemo in addit.ad bona. Cur.in prac.de excepti.in rub. de impe. execu.nu.17.in uerbo alii caſus. communem dicit.

* § Concor.cum hac communi prohe.ti.7.par.8.

38 ¶ Amplia cum Papa committit cum clauſula ſi conſtiterit, uel ſi ita compereris: aliàs eſt nullũ, quicquid fit. Iaſ.in l.certum eſt nu.19.C.unde legi.communem dicit,

39 ¶ Amplia ſecundo, in inhibitione facienda per iudicem appellatiouis: quia non poteſt fieri ſine citatione partis. Iaſ.in l. nequicquam. nu.31.ff. de offi.præto.communem dicit.

40 ¶ Amplia tertio, in diſpenſatione faciẽda in præiuditium agnatorum ad aliquem actum. Coua.in epi.4.c.88.§.8.num.5.communem dicit.

41 ¶ Reſtringe primo iſtam ampliationem in legitimatione facienda per patrem: quia tunc non requiritur citatio agnatorum: Cur.iuni.conſi.75. & Iaſ.conſ.10.uol.3.& idem Cur. conſi.157.nu. 3.& Coua.in d.epi.quarti.c.8.§.9.num.7.commu uem dicunt.

42 ¶ Reſtringe dictam reſtrictionem quò ad excludendum ſubſtitutum, quia requiritur citatio. Deci.con.85.& Coua.in d.§.9.nu.8. communem dicit & uid.in uerb.legitimatus num.73.cũ.ſequen.

43 ¶ Reſtringe ſecundo, dictam tertiam ampliationem: ſi facta per mortem patris, appareat uoluntas princicipis uolentis legitimatum ſuccedere in hæreditate: cum præiuditio ſucceſorum quia tunc ualet etiam ipſis non citatis. Iaſ.in l. gallus. §.& quid ſit tantum .ff. de liber. poſthu.communem dicit.

44 ¶ Reſtringe hanc reſtrictionem ſi iam ſit adita hæreditas per ſucceſſorem: quia opportet citare adeuntes. Coua.in d.§.9.num.9.communem dicit ex Ruino. in d.§.& quid ſi tantum.

45 ¶ Fallit primo, dicta communis nu.6.in abſolutione iuramenti ad effectum agendi: quia non requiritur citatio. Alci.in c. cum contingat nu. 124.de iur.iuran.communem dicit. ſed ſi petitur abſolutio ad effectum diſſoluendi contractum ex toto, citatio requiritur. idem Alci.ibi magis cōmunem dicit.

46 ¶ Fallit ſecundo ſi præiuditium ſit minimum. Iaſ.in l.necquicquam .ff.de offi.præto.nu.23. cōmunem dicit. uid.triginta & unam limitationem ad dictam regulam. in ſpecu. aureo per Rober. maran.in ſexta par.in primo membro iudi.a prín. uſque ad num.38.& uid.quindecim ſupra centum per Nice.in concor.gloſ.conſ. 52.

47 ¶ Citatio præſumitur interueniſſe etiā ſi in ſententia non ſit facta mentio de citatione. Iaſ. in l. ſi ſe obtulit. §.condemnandum.nu.8.ff.de re iudi. communem dicit.

48 ¶ Amplia primo in antiquis quæ excedunt metam triginta annorum; Bello. conſi. 49. communem dicit.

49 ¶ Amplia ſecundo, in ingroſſatione inſtrumēti

in

in antiquiſsima ingroſatione præſumitur citatio Boe.dec.37.num.8.communem dicit.

50 ¶ Citatio domini, quod dedit procuratorem ad cauſa,non facit eum contumacem, ueram, & cōmunem teſtatur Rip.in.l.Furioſo col.2.nu. 10. ff.de re iudic.

51 ¶ Citatio in caſibus, in qubus non requitur: ſi tamen fiat minus ſolemnis: tenet actus. Anto. nicc.in concor.glo.concor.52.in fi.communē dicit.

52 ¶ Citatio ad omnes actus, etiam a diffinitiua, operatur quod non ſit neceſſaria alia citatio: etiā ſi citatus non ſit de longinquis partibus. Iafre. Balbus deciſ.42.communem dicit. Intellige iſtā communem quando daretur contumatia partis, & fuerit cominata ſententia. ut per Nice.ubi ſupra limit.decima.

53 ¶ Citatio prima poteſt incipere a procuratore Iaſ. in l.eum qui. numer.1. C.de procu. communem dicit.

54 ¶ Fallit in uniuerſitate quia citatio prima debet fieri in collegio, ſeu. uniuerſitate. Balbus deciſ.80.communem dicit.

55 ¶ Citatio in criminalibus, debet fieri. de commiſsione iudicis: aliàs eſt nulla. Mar.Ant.in trac. de ind.nu.334.commuuem dicit.

56 ¶ Citatio inualida, conualidatur per comparitionem ſubſecutam Balbus de preſ. in 2.ſpecie. 2. par.6.par.princ.q.1. communem dicit.

57 ¶ Amplia iſtam comunem etiam ſi nulla citatio interueniat ſi citandus cōparet ſponte ualet actus Sebaſti.uanti. de nullitate proceſ.§.quibus mod. ſen.nul. re pa. nu. 116. communem dicit ex Bal. Alex. in l.i.ff.de feri.

Citatio

58 ¶ Citatio non ſufficit probare impedimentum: ſed quod aggreſſus fuit, adimplere, & non potuit. Boe.deciſ.49.num.5.communem dicit.

* § De iure regio tenetur excuſatorem mittere l.5. ti.3.l.2.fo.ll.& ſic intel.l.11.ti.7.par.3.quas intellige. ut in communi ſequenti.

59 ¶ Limita ſi impedimentum eſt notorium. Boe. nu.7.communem dicit.

60 ¶ Ciuis nouus non tenetur ad collectas impoſitas pro debitis ueteribus. Brunus de aumento conclu.5.limita.x. communem dicit.

61 ¶ Ciuitas ſine licentia ſuperioris poteſt ſtatuere. Gozad.conſi.35. num. 16. magis communem dicit.

62 ¶ Clauſula, rato manente pacto, ponitur in odium contrauenientium. adde Feli. in c.intelleximus. de iudi.communem dicit.

63 ¶ Clauſula, ſaluo iure addendi uel minuendi, non operatur quod poſt litem conteſtatam, poſſit aliquid addi, uel minui in libello. Iaſo.in l.ædita actio num. 41.C.de æden. communem dicit.

64 ¶ Clauſula, ex certa ſcientia principis, ſi expreſſe. non ponatur: ſufficit quod apprehendatur. Feli.in cap.ſi quoniam de ſenten.exco. communem dicit.

65 ¶ Clauſula, quælibet quæ poteſt principem retardare ad concedendum, requiritur quod exprimatur in diſpenſatione. Cur. iuni. conſi.83. communem dicit.

66 ¶ Clauſula, non obſtante in reſcripto principis operatur quod tale reſcriptum ualeat etiam contra ius, etiam ſi auferatur ius tertio. Cur. iuni. conſi.157.num.23.communem dicit.

Clauſula

67 ¶ Clauſula codicillaris habet uim fideicommiſſi: etiam teſtamento nullo cauſa petitionis: communem dicit Deci.conſi.490.num.10. uerſ. ſimile non obſt.

68 ¶ Clauſula quod procedatur abſque recuſatione, etiam a principe: intelligitur de friuola. Ant. de tiemo.in addit.ad bona Cur.in practica exceptionum in rubri.de impe. & excepti. quæ contra reſ.nu.8.in uerſ.libellum communem dicit.

69 ¶ Clerici nunquam fuerunt de iuriſditione laicorum: & conſtitutiones de hoc loquentes potius ſunt declaratoriæ, quam de nouo promulgatoriæ gloſ.in c. imperator 96.diſtin. quam communem dicunt Cardi. in c. perpendimus de ſenten.exc.in repet.& Alci.in c. cum non ab hominibus de iudi.nu.2.

70 ¶ Amplia quod laicus non poteſt eſſe index clerici etiam in realibus nec coram eo conueniri. Anto.de tiemo.in addi.ad bona. Cur.in rubr.qui. mo.ſuo.nu. 39. in uerbo ſub iudicibus ſæcularibus communem dicit.

* § Concordat cum hac communi l.57.ti.6.par.1.niſi realia proceſſerunt a rege uel alio potenti coram eo, uel ſi clericus eſt hæres laici, & ratione eius conueniatur, debet coram iudice laico reſpondere: uel ſi uẽdidit laico, & laicus conuenitur coram iudice laico; tenetur de euictione per d.l.57.quod planè eſt contra glo.in c.clericus nullus. in uer.ſecularem 11.q.1.& gloſ. in ca. ſi quis in ius.de re.iu.li.6.& tenet Anto.in c. quia v. de iudi.Et Iaſ.adijcit alios plures tenentes in authe. quas actiones nu.39.de ſacroſan.eccl.C. ubi uidetur dicere hãc eſſe communem opi. ſed iudices ſeculares

culares obſeruant d.l.57.& uid. Ruber. in ſpecu. aure.in 5.par.in princ.num.13.ubi dicit quod licet lis ſit cepta : denuo eſt inchoanda coram iudice eccleſiaſtico & dicit magis communem, Petrus autem nunius in c.1.de exequut.manda. regij fo.15.nu.29.co.3. dicit illam l.57. intelligendã quando lis erat cepta cum defuncto, uel quia res erãt obligatæ ex noxa data a defunto, & non ita indiſtinctè. quæ interpretatio ſalua eius pace uiolat litteram: uerba legis ſunt otioſi, quando el clerigo hereda los bienes del homelego ertio alguno demanda contra aquel clerigo per razon del auerque heredo, odedanon quæ unieſſe hecho tenudo es el clerigo de fuzer derecho ante aquel iuzgador ſeglar dole furie aquel dequien hereda el auer ſi fueſſe uiuo, Ecce enim legem non diſtinguentem ſi lis ſit cepta necne: quia licet ſit uerum quod quando lis eſt cepta cum defuncto, hæres tenet coram illo iudice litem finire ubi ceptum eſt iuditium ſm communem opinionem. ut per Anto. de tiemo. in addi. ad bona. in practi.excepti. in rubri.qui.modis ad fi. uerſ.item non audiuntur in hærede clerico.magis communis eſt contraria: & ſic non quadrat diſtinctio cũ unum, & reliquum ſit prohibitum: ſed eſt dicendum d.l.57.reſpicere ius ciuile, & oppinionem doctorum antiquorum qui tenuerunt per l.hęres abſens .ff.de iudi.ubi Alberi.dicit pergami fuiſſe concluſum clericos hæredes laici poſſe conueniri coram iudice laico licet contrarium ſit de iure canonico, quod nota,

71 ¶ Fallit in clerico degradato actualiter: quia iudex laicus poteſt eum punire abſque aliqua traditione.

ditione. Alci.in d.c.cum non ab homine. nume-
108.communem dicit.

* § Nota iſtam comunem pro intel.l.60.ti.6. par.1.

72 ¶ Fallit ſecundo,ſi reconueniatur per laicũ quia in illo caſu iudex ſecularis erit ſuus iudex. Cur. iuni.in l.2.nu.48.ff.de iuriſd.omni.iudi.communẽ dicit. concor.cum dicta l.57.ti.6.par.i.ſi nondata opera laicus moleſtet clericum ut reconueniatur per Maran.in ſpec.aureo par.4. diſt.7. nu.44.

73 ¶ Fallit tertio, ſi clericus eſt uaſſallus: quia ſubeſt domino laico: & coram eo poteſt conueniri de feudo. Feli.in c.cæterum nu.3. de iudi. communem dicit.

74 ¶ Amplia iſtam tertiam limitationem procedere non ſolum ſi uertitur quæſtio ſuper proprietate: ſed etiam ſuper poſſeſsione. Aret. in c. cæterum num.24.de iudic.comunem dicit ex Panor. ibi. Quam ibidem intelligit quando agitur per interdictam poſſeſſoria: ſecus tamen ſi intentatur emenda iniurię, uel damni paſsi, uel quando agitur criminaliter de poſſeſsione ad pænam, Tunc enim iudex ordinarius, & non dominus cognoſcit ex Imo. & Moder. in d.c.cæterum.

75 ¶ Reſtringe iſtam limitationem, ſi clericus uaſſallus regis uocetur a Rege & a Papa eodem tempore: potius tenetur obedire Papæ, quam Regi Prępo.in cap.cum parati num.20.de appel. communem dicit.

* § Nota iſtam reſtrictionem ad intel.l.24.ti.2.li.3. ordi.imponentis pænam eccleſiaſticis non uenientibus ad mandatum regis.

76 ¶ Fallit quarto ſi clericus inueniatur in fraganti delicto; quia poteſt capi a familia poteſtatis ut

tradatur

tradatur iudici eccleſiaſtico Feli.in ca.ſi uerò nu. 2.de ſenten.exco.communem dicit.

77 ¶ Amplia iſtam fallentiam ad priuatum qui poteſt capere clericum in fraganti crimine fauore reipublicæ. Feli.in d.c.ſi uerò communẽ dicit.

78 ¶ Amplia ſecundo, ſi clericus in delictis eſt ſuſpectus de fuga: poteſt capi, ut Epiſcopo ſuo tradatur ſine metu excommunicationis, Epiſcopo ratum habente uerè uel fictè. Alciat.in cap. cum non ab homine de iudic.numer.94. communem dicit.

79 ¶ Amplia tertio, in creditore, quia poteſt capere clericum abſque mandato. Alci.in d.c. cur. nõ ab homine num.74.communem dicit.

80 ¶ Fallit quinto, de conſuetudine regni quia princeps cognoſcit de ui. & iniurijs inter eccleſiaſticos l.5.ti.1.li.2.ordi. quæ habuit ortum a.c. princeps 23.q.5.& c.regum ea.cauſa & q. & tex. iuncta gloſ.in uerbo reges.in c.filiis.16.q.7.licet contra iſta iura & conſuetudinem. uid. tex. in c.placuit & in c.innolita 11.q.1.c.qualiter & quãdo de iudic.authen. ſtatuimus .C. de epiſcopis & cler.& Rota deciſ.840.in anti. dicens conſuetudine non poteſt introduci quod clericus ſubeat iudici ſeculari: quibus iuribus unico uerbo reſpondetur quod hæc iura generalia ſunt: alia aũt ſpecialia per reg.generi.de reg.iuris in 6. Speciale enim eſt in uiolentiis, & iniurijs precipuè cũ ſuperior non ſit in regno, qui de illis poſsit cognoſcere ut notat. Naua. in præfati c. cum contingat in 16.cauſa cum agitur de remediis in allega.in littera y.de reſcri.& de dicta l.5.uid.Nuniũ de obſequẽdis mandatis regum c.1.nu. 25. & uid.

Guillel.

Guillel. bene in c.rainurius in par.& uxorem nu. 410.& 347.& in uerſ.abſque liberis el 2.num.45.

81 ¶ Clericum excommunicatum percutiens,incidit in excommunicationem Panor.in c.contingit el.1.de ſen.excom.communem dicit.

82 ¶ Clericus propter adulterium detruditur in monaſterium & deponitur ab officio, & beneficio.Coua in epi.4.c.7.§.7.num.19.& Epiſcopus calagu.Io.a luco. in prac. crimina.c. 79. communem dicunt.

83 ¶ Clericus ſi per inſidias interfecerit aliquem debet uerbaliter degradari,non autem actualiter: & ſic eſt intelligendus tex.in cap.1.de homicd. Franc.de Aret.in c.cum ab homine nu.80.de iud. communem dicit.

84 ¶ Clericus per ſimplicem fornicationem non deponitur. Feli.in c.at ſi clerici num.8. de iudic. communem dicit.

85 ¶ Clericus concubinatus eſt priuandus beneficio: & tenetur ad reſtituendũ fructus perceptos. Bello.conſi.56.communem dicit ex Feli.in c.poſtulaſti de reſ. & tamen. uid.conſilium Baſileum de concubinarijs.

86 ¶ Clericus poteſt torqueri Panor.in c.poſt ceſſionem de reg.iuris communem dicit.

87 ¶ Fallit, ſi non ſit diffamatus: quia etiam præcedentibus indiciis, uel confeſsione non poteſt torqueri: niſi ſit diffamatus. Dec.in c.atſi clerici. de iudi.num.9.& Hypo.in ſingu. 55. communem dicunt.

88 ¶ Clericus paruæ parochiæ poteſt diffamari Panor.in c.inquiſitionis.§.fi.de accuſa. communem dicit.

Clericus

89 ¶ Clericus habet omnia priuilegia conceſſa militibus armatę militię. Iaſ.in l.miles nu. 11.ff. de re iur.& ſic non poteſt conueniri ultra id quod facere poteſt. communem dicit.

90 ¶ Clericus in patrimonialibus non gaudet priuilegijs conceſsis eccleſiæ niſi in caſibus a iure expreſsis. Balbus in trac.de preſ.par.5.q.5. num. 2. communem dicit.

91 ¶ Nota quod ſtatutum in quo cauetur quod primogenitus ſuccedat in hæreditate paterna, etiam ſtantibus alijs liberis, ſortitur effectum contra clericum, uel filios qui effecti ſunt clerici. Io.de Ripa in li.1. de legi.reſpon.2.nu.2.& in reſpõ.6. nu.11.comnunem dicit.

92 ¶ Clericus eſt uſufructuarius, & non uſurarius de fructibus beneficij: Fran.de aret.in c.ex litteris de proba.Io.lupus in repe.rub.de donat.inter uir.& vxo. col. 355.communem dicit.

93 ¶ Intellige iſtam communem in uita: nam in morte eſt uſurarius; Bello. conſi.3. nu.2. communem dicit.

94 ¶ Limita hunc intell.in beneficiato ſimplici: quare ſemper eſt uſufructuarius. idem. Bello. nu.6.communem dicit.

95 ¶ Limita ſecundo, ſi eſt conſuetudo in contrarium: quod ſemper ſit uſufructuarius: & quod poſsit teſtari. Bello.ibi num.9 communem dicit ex Gemi.in c.fin.de offi.ordi.& uid.latè per Nunium in reſpon.19.per totum. & precip.num.15. poſt tracta.de exequendis mandatis regum.

96 ¶ Clericus habens patrimonium ſufficiens, ſi ſeruit eccleſiæ, poteſt uiuere de bonis eccleſiæ. Præpo.in c.illi autem 12.q.1.communem dicit.

Clerici

97 ¶ Clerici trahẽtes clericos coram iudice laico, perdunt cauſam per ſententiam, non ipſo iure, Panor. in c. ſi diligenti de for. compet. nu. 8. communem dicit.

98 ¶ Clericorũ appellatione, in fauorabilibus ueniunt canonici: & dignitas in odioſis non. Alcia. in l. 2. ff. de uerbo. obli. nu. 9. communem dicit.

99 ¶ Cognatio ſpiritualis non contrahitur per nuntium, nec per procuratorem. Coua in epi. 4. c. 6. § 4. nu. 6. communem dicit ex deciſ. tholo. 157.

100 ¶ Collatio bonorum nõ fit cum aſcend ns ſuccedit deſcendenti: ut ſi pater ſuccedat filio, uel nepoti. Iaſ. in l. ſi emancipata. num. 28. C. de colla. communem dicit.

101 ¶ Collatio beneficij facta cum conditione, ſi uacat; ualet; licet non electio. Couar. in reſol. cap. 16. lib. 3. num. 2. communem dicit ex Gomeſ. in regula de vereſim. notit. obitus q. 1.

102 ¶ Collegij ius poteſt remanere penes unum. Panor. in c. 2. de poſtul. communem dicit.

103 ¶ Collegio eccleſiaſtico deſtructo, uel quia deceſſerunt; omnes uel fuerunt priuati propter delictum: remanet ius, & priuilegium penes ipſam eccleſiam. ſecus in collegio ſeculari. quia non remanet aliquod ius. Panor. in d. cap. 2. communem dicit

104 ¶ Commiſsio iudicis in citatione non præſumitur; Aret. conſi. 33. nec præſumuntur facta. Feli. in c. 1. de iudi. conclu. 1. communem dicunt.

* § Concor. cum l. 1. ti. 2. fo. ll. & pragma. 201. in princ. quia nuntio non creditur niſi iuxta officiũ ſuum. Io. And. in addit. ad Specu. de citatione §. 1. in principio. & Dida. de ſegu. in l ſi ex legati

cauſa nu.58.ff.de uerb.oblig.
105 ¶ Communitas, ſeu uniuerſitas non obligatur per priores: niſi eis ſpecialiter ſit commiſſum. Alexan.conſi.135.uol.7.nu.1.communem dicit.
106 ¶ Communitas, ſeu concilium non poteſt dare immunitatem ciui. ſecus tamen extraneo, qui ciuis efficitur. Bello.conſi.37.nu.1.& 2.communem dicit.
107 ¶ Communis opinio eſt tenenda niſi opinio particularis fulciatur meliori ratione. Cur.iuni. conſi.63.nu.3.& conſi.160.nu.12.communem dicit: pro qua eſt tex.in l.ſi quis.de condi. inde.C. ubi Imperator motus eſt per rationem minoris partis contra maiorẽ: & etiã eſt tex. in l.1.C.de uet.iu.enucle.uerſ.ſed nec quare doctores imitãtur aues: quia quando una uolat: omnes aliæ ſequuntur. Deci.conſi.481.nu.12.& more pecudũ, unum ſequuntur. Bellonus con.59.num.12. licet uerum ſit quod opinio communis habet uim conſuetudinis. Bal.in c.ne immitaris de conſt. Et nota quod in conflictu opinionum eſt illa tenenda quam ſequitur conſuetudo: Remigi.de charitati. ſubſidi. in q.an eccleſia, & clerici ſint immunes in regula.240.communem dicit. & uide ſeptem regulas per Stepha.de phedericis de interpraetatione iuris. par.ulti.pagi.196.uſque ad finem quarum prima eſt quod in conflictu opinionum illa ſequatur quæ conſuetudine eſt approbata. ut in opi.gloſ.l.ſi.C.de dona.int.uir.& uxo.quam conſuetudo approbat: etſi deſtruat textum.
Secunda, quando non conſtat de conſuetudine. illa eſt ſequenda quæ altero iure comprobatur.
Tertia, cum nec altero iure nec conſuetudine approbatur:

approbatur: illa eſt ſequenda quæ efficatioribus rationibus comprobatur, ex gloſ.in l. minimè .ff. de legi.

Quarta, ſi ratio euidens non apparet: quæ tutior eſt, eligitur . arg.c.iuuenis de ſponſa.

Quinta, illa opinio eligenda eſt: quæ eſt fauorabilis, & propterquam res ualet, & non pereat .c. ſi uir de cogna.ſpirituali.

Sexta, quod illa opinio eſt tenenda: quæ aprudẽtioribus eſt approbata.c.in canonicis, 19. diſtin. ut ſunt glo.in iure ciuili. Bal.in l.præcibus .C. de impuber. & Innoc.& Io.Anto.in iure canonico, legiſtis in materia legati, & canoniſtis in canonica, quia unusquiſque præſumitur in arte ſua l.1. C.de ven.inſpi.c.propoſuiſti de probat.

Septima, illa opinio eſt tenenda: quæ a pluribus comprobatur. arg.l.quod maior .ff. ad.municipa.

108 ¶ Commutatio ſummarum in odioſis non fit; ſecus in fauorabilibus. Iaſ.in.l.ſi idem. cum eodem ff.de iuriſd.omni.iudi.num.3.communem dicit.

109 ¶ Compenſatio tollit ipſo iure delictum: ſi opponatur, ſecus tamen. Iaſ.in §.in bonæ fidei. nu. 8.inſti. de acti. communem dicit. ubi ponit aliquas limit.

• § Ex hac poteſt opponi compenſatio cõtra inſtrumentum habens executionem paratam ſecũdum Segu.in l.ſi ex legati .ff.de uerbo.oblig.num. 212. quæ facit ad intel.l.4.& 5.ti.8.l.3.ordi.

110 ¶ Compenſatio admittitur in depoſito de expenſis factis in ipſo depoſito gloſ.communiter approbata ſecundum. Fulgo.in l.ſi plures.ff.de poſi. communem dicit.

• § Contrariũ eſt determinatũ de iure regio per l.

 10.

10.ti.3.par.5.
111 ¶ Compenſatio admittitur in alio contractu præter depoſitum dum tamen de facili poſsit liquidari quod relinquitur arbitrio iudicis. Iaſ. in d.§.in bonæ fidei.nu.72.inſti.
*§ De iure regio eſt ſublatum arbitriũ iudicis quippe qui taxatus eſt terminus decem dieriũ ad iſtam liquidationem faciendam per l.20.ti.14.par.5.
112 ¶ Compenſatio admittitur de pecunia ad pecuniam: licet pecunia ſit debita in ſpecie: Alexan. in l.ſi fundus.§.ſi ſeruus & ibi Iaſ.ff.ſi certum petatur communem dicit.
*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l. 21. ti.14.par.3.
113 Compenſantio admittitur in commodato Panor.in c.2.de depoſi.communem dicit.
114 ¶ Compenſatio non fit de legato ad debitum, quando legatur res certa, etiam in debito neceſſario: niſi aliàs teſtator declarauerit. Duran.in arte teſta.ti.6.cau.5.num.3.communem dicit.
115 ¶ Comprommiſſum in arbitrium, & arbitratorem in dubio præſumitur proceſsiſſe ut arbitrator. Alci.in trac.de præſum.re 3.præſum.35.in fi. communem dicit.
116 ¶ Comprommitti in ordinarium tanquam in arbitratorem, poteſt. Præpo. in c. fames 3.q.7. communem dicit. & ſi comprommittatur in ordinarium, tanquam in arbitrium, ſententia erit nulla: cum ſit inhabilis. Segu.in l.1.§.ſi uir num. 160.de acquir.poſſe.ff. quæ faciunt ad intel.l.ſi,in ordi.de madrid.in pragma.ubi mandatur executio fieri ſententiæ arbitri quæ eſt intelligenda. ſi aliàs arbiter erat habilis. ut notat. Bart. in l. 2. §.præ-

§.prætor.ff.qui.ſatis cogantur. & idem eſt determinatum in ſententia arbitratorem per l.8. in curijs de Madrid.de Anno. 1542. Et nota quod licet ſit uerum quod de iure communi iudices poſſint eſſe arbitratores; ut hic patet, & in gloſ.ſed etſi ſeruum.§.ſi quis iudex.ff.de arbi. & compro- batur in l.24.ti.4.par.3.ſed per l.9.ti.de correctorijs eſt prohibitum ut in ſe non recipiant arbitramentum: & nota quod licet per dictas ordinationes non poſsit opponi exceptio aliqua: tamen exceptio quod compromiſſum non ualuit, uel nouationis, uel contrarij laudi poteſt opponi. ut per Bal.in.l.ſi cauſam nu.4.C.de execu.rei iudic. Itē nota quod licet diſpoſitum in d.l.ſolum habeat locum ſuper iis ſuper quibus fuit compromiſſum: nam aliàs laudum poſt Emologatum nō ualet: ut per Bal.in §.ſententia de pace conſtan.in uſu feu. allegans c.examinata de confirma.util.uel inut.tamen arbiter pro bono pacis, poteſt opponere manum etiam ad non deducta in cōpromiſſo. ut per plura deducit Corſettus in ſingul.in uerſ.arbiter. Et nota etiam aliud ad intel.illius legis: quod licet ad hoc quod habeat executionem paratam requiritur quod deducatur compromiſſum,& ſententia,ac alia con enta in illa l.quod limitatur ſi aliàs ſententia fuit lata. præſentibus partibus, & non contradicentibus. quia tunc ſufficit ſolum ſententiam producere. ut mandetur executioni. ut per Alex.in conſi.84.nu.3. & 4. uol.5. & nota aliud quod licet data ſit poteſtas arbitris ad prorogandum terminum compromiſsi: tamen prorogatio debet intimari partibus. ut notat Deci.conſi.39. num.2.quam communem dicit ubi dicit quod li-

cet arbitri poſsint procedere partibus abſentibus, nihilominus partes ſunt citandæ: aliàs ſententia eſt nulla. ubi ui, plura de nullitate compromiſsi.

117 ¶ Conditio quæ tacitè ineſt: ita impedit natiuitatem obligationis, ſicut expræſſa.Deci. conſi. 2.nu.4.communem dicit.

118 ¶ Conditio ſi concipiatur in ultimis uoluntatibus quæ potuit contingere, tamen modo non poteſt. ut ſi titius uiuet qui iam tempore adiectæ cõditionis mortuus erat: reiicitur, ut impoſsibilis Bar.in l.1.ff.de condi.& domo.Coua.in epi.4.c.3 par.3.§.2.communem dicit.

119 ¶ Conditio inſtitutionis, & legati cum uerè non adimpleatur: tamen habetur pro completa ex legis diſpoſitione, & competit actio ex teſtamento. Iaſ.in l.ſi mater num.7.C.de inſti. & ſubſti.communem dicit.

120 ¶ Conditionis euentus non conſtituit debitorem in mora. Deci. conſi. 2. num.4. communem dicit.

121 ¶ Conditionalia uerba in fideicommiſſo non denotant qué a teſtatore uocatũ ad commodum hæreditatis. Alexan.conſi.105.communem dicit.

122 ¶ Condemnatus in amputatione manus: non præſumitur in debiliori. Alci.in trac. de præſ.re. 3.præſum.ulti.in fi.communem dicit.

123 ¶ Cõdemnatus per iudicem eccleſiaſticum de delicto mixto poteſt iterum conueniri per iudicẽ ſecularem. Alci. in c. perniciofam num. 128. de offi.ordi.communem dicit.

§ Nota iſtam communem ad intel.l.2 ti.8.li.8. ordi.& pragma.1.in. pragmá.& ad legem factam in

curijs

curijs toletanis anno. 1525. loquentem de blaſphemijs. & ad intel.l.8.ti.2.li.8.ordi.contra uſurarios & ad intel.l.3.ti.14.par.7. & pragma.3. de ſortileg.& ad intel.l.2.ti.21.par.7.& pragma.85. de ſodomiticis quæ crimina ſunt mixti fori, & etiā ſacrilegia ſunt mixti fori. ut per Maria. in c. cum ſit de foro compet.unum tamen nota quod ſi aliquis committit delictum cum ſacrilegio,prius eccleſia de ſacrilegio eſt ſatisfacienda, quam fiſcus de calumnia. ut eſt l.104.ſtili. Et nota etiā quod licet iudex ſecularis poſsit cognoſcere de uſurarijs: eſt intelligendum quo ad pænam, non tamen ad declarandū an ſit contractus uſurarius? cum ad eum non ſpectet. ut per Panor. & docto. in c.cum ſit de for.compet.& Alci.in c.pernicioſam de offi.ordi.nu.77. ſed ſolum punire. quando contractus eſt aperte uſurarius: quia licet laicus non poteſt ſe intromittere in l.canonica: tamen ad eius obſeruantiam, poteſt imponere pęnam ꝑ gloſ.ſingu.in cle.ne Romani de electi. ex qua recipit maximum robur l.8.ti.2.l.8.& l.1.ordi.l.tau imponens pænam contrahenti matrimonium clandeſtinum.

124 ¶ Condemnatus propter delictum in pænam pecuniariam: ſi omnem ſoluerit minimo prætio dempto, debet pæna corporali affligi. Boe.dec. 349.nu.8.communem dicit.

125 ¶ Condemnatus in pænam pecuniariam, ſi nō habet unde ſoluat: petente illo,in cuius fauorē eſt condemnatus: debet luere pænam in corpore idem communem dicit.

§ De iure regio debitor cedit bonis: & ponitur in manu creditoris. ut illi ſeruiat per tempus de-

biri. ut in l.2.ti.8.li.3.fo.ll.& l.5.ti.13.li.5.ordi. ubi reformantur l.fo.& l.4.ti.5.par.5.etſi ſunt alij creditores, ille cui tradditur: tenetur ligare eum cum circulo ſerico greſſo ut digitum, & debitor tenetur portare eum ſuper loram veſtimenti. ut habetur in pragma.82.& idem uidetur faciẽdum in pœna pecuniaria imponenda propter delictum ut eſt l.105.ſtili. quam legem intellige in pecunia applicanda parti ex furto; ut fuit determinatum in curijs uallis oleti. Anno domini. 1538. non tamen in aliis delictis; poterit tamen iudex moderare pœnam ſi eſt pauper per l.3.ti.22.par.5. quam intellige in mulcta, ſecus in pœna. ut per Iaſo.in l.ſi quis num.28.ff.de iuriſd. omni. iudi. ubi de hac mater. Et uid.Panor.in c.niſi ſpecialis de offi.delega.quod intellige niſi pœnalia ſtatuta loco pœnæ. ut in habente monetas falſas: quia ſi non habet centum marabetinos erit in uinculis p annum ut in l.1.li.3.ti.10.fo.ll.& condemnatus in expenſis litis, debet carcerari ſi non habet unde ſoluat l.99.& 168.ſtili. niſi aliàs, erit ſalarium aduocati quod remittitur amore dei ſi nõ habet: unde ſoluat. Nota quod ſicut creditor tenetur preſtare alimenta carcerato: ita & ceſsionarius. Segu.in l.ſi ex legati num.94.ff.de uerb.obli.

126 ¶ Condicitio mixta ſi deficit per caſum mortis facit deficere legatum. cõmunem uideri ait Dec. in conſi.485.num.4.

127 ¶ Conducens ſcienter rem propriam ab alio quaſi non propriam, non perdit dominium. Alexan.in l.ſi aliqua num.10.ff.de acquir. poſſe communem dicit. & ibi Rip.nu.16.& nu.18.ſecus tamen ſi ignorante rem eſſe propriam, quia tunc

nec

nec dominium, nec poſſeſsionem perdit. Hyero Cagno.in l.nec pignus num.8.ff.de re iudi. communem dicit.

8 ¶ Conducens rem propriam ab alio, tanquam rem illius, perdit poſſeſsionem Rip. tenet communem in l.ſi aliquam rem num. 19.ff.de acquir. poſſ.& acquiritur locatori: ut ibidem ipſe Rip. pariter communem ait num.22.

9 ¶ Conducens rem ſuam, ut ſuam, non perdit dominium Rip.in d.l.ſi aliquam rem nu.26.& 29. Conductio rei ſuæ, ut ſuę non ualet: communem aſſerit idem Rip.ibidem nu.32.

0 ¶ Confeſsio coniugum probat inter eos matrimonium interueniſſe Cur.iuni.conſi. 28. num. 2. communem dicit.

Concor.l.2.ti.3.par.4.contra matrimonium de quo tractatur, uel contra aliud non ualet l.6. ti. 3.par.3.

¶ Confeſsio non eſt probatio: Hypo.in rub.de proba.num.74.& Feli.in rub. de probat. num.2. communem dicit, De iure regio. confeſsio dicitur probatio l.8.ti.14.par.3. ex qua lege Petrus uni.in reſpon.18.nu.8. tenet contra Roder. Suarez in l.poſt rem uerſ.ſed pulchrum .ff.de re iudi. dicentem quod etiam poſt decem dies datos ad probandas exceptiones in executione admittitur confeſsio partis. quod Nunio non placet ante ſolutionem debiti quod nota.

¶ Confeſsio extraiudicialis nihil operatur Fe in c.atſi clerici de iudi.communem dicit.

Quo ad materiam huius communis cum ſequentibus de iſtis confeſsionibus extraiudicialibus no l.2.ti.7.li.2.fo.ll.dicentes confeſsionem extra-

iudicialem

iudicialem non probare niſi teſtes ſint uocati ſpecialiter ad hoc, tempore confeſsionis: uel ſi facta ſit in ſcriptis, uel in hora mortis. quia tunc probat contra ſe; non tamen contra alium. & uid. l. 7. ti. 13. par. 3.

133 ¶ Fallit primo, de iure canonico: quia plenè. probat etiam abſente parte. Alci. in rub. de uerb. obli. ff. num. 8. & Feli. in c. ſi cautio de fid. inſtru. communem dicit.

134 ¶ Ex quo infertur quod in terris ſubiectis eccleſiæ, abſente parte plenè probat: Cur. iuni. côſ. 168. nnm. 12. communem dicit. licet Alexand. con. 323. uol. 2. communem dicat contrariam: quē Deci. conſi. 63. reprehendit & dicit communem priorem.

135 ¶ Fallit ſecundo, quod licet non probet: facit tamen inditium. Alci. in c. cum non ab homine. num. 98. de iudi. Marcus Anto. in trac. de indit. & tortu. num. 204. communem dicit: quam intelligit Bal. in l. una. C. de confeſ. niſi reus reuocauerit antequam ponatur ad torturam.

* § De iure regio licet reuocet: nihilominus facit magnam præſumptionem. ut in l. 132. ſtili.

136 ¶ Amplia dictum Bal. etiam ſi confeſsio ſit geminata. quia prętextu erroris poteſt reuocari. Iaſ. in l. errorem. num. 8. communem dicit. de errore calcu. C.

137 ¶ Fallit tertio, quia licet non probet confeſſio abſente parte: facta autem ex cauſa, quæ ſi uera eſſet: obligaret, confitentem inducit legatū. Cur. iuni. conſi. 96. nu. 3. communem dicit.

* § Si pars, uel eius procurator eſſet præſens: probat confeſsio extraiudicialis, ſi eſſet cauſa. ut habetur

betur in l.7.ti.13.par.3.& pro intel. iſtius legis uid.infra.

138 ¶ Fallit quarto, in confeſsione liberationis: quia etiam abſente parte. probat: Bal.conſi.466. uol.4.communem dicit: Contrariam dicit communem Io.de Ripa in l.condictionis.C.de pactis num.21.ex mēte Feli.in c.ſi cautio de fide.inſtru. num.32.& tene ſecundam.

139 ¶ Fallit quinto, quo ad ſemiplenam probationem. Aimon de antiq.tempo.par.1.in uerſi. propoſitum noſtrum nu.30.communem dicit ex Bar. in l.admonendi de iure iurand.ff.

140 ¶ Confeſsio facta parte præſente, ſi expreſsè pars non acceptet; non probat. Alci.in rub.ff.de uerbo.nu.3.& Iaſ.in l.error num.3.C.de iuris & fac.ignoran.communem dicit.

141 ¶ Confeſsio facta in uno iudicio, prçiudicat in alio. Panor.in c.per inquiſitionem num.12.de electi.communem dicit. De actis uid.in uerbo acta & in uerbo proceſſus infra.

§ Confeſsio iuditialis adhoc quod probet: de iure regio, aut præiudicet. requiruntur ſex: ætas maior in conſitente, ſpontanea uoluntas, & nō ui.uel per metum. contra confitentem; parte, uel procuratore præſente, & ſuper re certa, & non contra naturam, uel leges: ut Habetur in l.4.ti.13.par.3.& ui.l.1.ti.7.lib.2.fo.ll.& l.2.ti.3. & l.11.ti.4.par.3. & uid.plures caſus quando confeſsio præiudicet per Hypol.ſingu.329.

42 ¶ Fallit primo, in confeſsione clerici facta coram iudice ſeculari: quia non probat, nec facit inditium. Mar.Anto.de inditijs & tortu.nu.114. communem dicit.

Fallit

143 ¶ Fallit ſecundo, in confeſsione procuratoris facta in uno iuditio, quia non præiudicat domino in alio. Panor. in d.c. per inquiſitionem. commu nem dicit.

144 Fallit tertio, in his quæ non dependent a uoluntate partis: quia eis non preiudicat confeſsio. Iaſ. in l. error. num. 12. C. de iur. & fac. igno. communem dicit.

145 ¶ Confeſsio condictionalis unius actus qui ſimul & ſemel fuit adhibitus: non poteſt pro parte acceptari: ut ſi confiteatur recepiſſe decem ex mutuo cum conditione de ſoluendo infra annũ, uel ſub aliqua alia conditione: ſecus tamen ſi ex conditione quæ poſt actum interuenit: ut ſi confiteatur recepiſſe, & ſoluiſſe: bene acceptatur pro parte. Boe. deciſ. 339. nu. 3. communem dicit.

146 ¶ Limita primam partem communis in confitente homicidium commiſiſſe: ſed ad ſuam defenſionem, quia acceptatur pro parte: & tenetur probare ad ſuam defenſionem factum aliàs punitur. Iaſ. in l. ut uini nu. 13 ff. de iuſti. & iur. communem dicit quam intelligit ad condemnandum, nõ autem ad pænam corporalem. & Panor. in c. auditis de præſcripti.

147 ¶ Amplia ſecundam partem communis, ſi per ſtatutum tenetur præcisè reſpondere poſitionibus: aliàs habetur pro confeſſo. ut ſi dicat ſi mutuum accepi, reſtitui; Boe. in dec. deciſ. 339. nu. 4. communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad intel. l. 1. ti. 4. li. 3. ordi. & hodie ſublata eſt omnis dubitatio per l. 11. in ordi. de madrid. in pragma. ubi eſt diſpoſitũ poſitionibus eſſe reſpondendum per uerbum confiteor,

fiteor, uel nego, aliàs habetur pro confeſſo.
Nota iń d.l.1.ibi y.aſi lo deue luego el iuez pro
nunciaz.poz.ſententia. Et ſic ante pronunciatio-
nem;non erit cōdemnatus etſi moriatur ante pro
nunciationem: hæres non tenetur ex tali confeſ-
ſione per l.manifeſtè in fi.ff. de iur. iuran. & uid.
Fran. Curt.iuni. conſi.59.& quæ habes in uerbo
abſens ſupra.

148 ¶ Confeſsio admittitur contra præſumptionē
iuris,& de iure. Panor.in c.is qui fidem de ſponſ.
Alci.in trac. de præſump. par. 2.num.6. commu-
nem dicit.

149 ¶ Amplia ad probationem per indirectū, quia
admittitur etiam contra præſumptionem iuris,&
de iure: Aymon.de antiqui.tempo.par.4.uerſ.iſta
materia ſingularitatis nu.14.communem dicit ex
gloſ.in cle.1.de probat.

150 ¶ Limita quando præſumptio non eſt in fauorē
partium, ut in matrimonio, in quo non admitti-
tur confeſsio contra præſumptionem iuris, & de
iure. Coua.in epi.3.c.4.communem dicit.

151 ¶ Confeſsio facta in tormentis, etiam ſi ſit per
ſeuerata, non præcedentibus inditiis, eſt nulla:
Iaſ.conſ.188.uol.2.num.2.communem dicit.

§ Nota iſtam communem ad intel.l.4.& 6. ti. 30.
par.7.& l.5.ti.13.par.3

152 ¶ Confeſsio ſocij criminibus, in caſibus in qui
bus poteſt interrogari de conſortibus: non eſt ſuf-
ficiens inditium, niſi alia ſint indicia ad torturam,
Boe.deciſ.319.nu.1.& 2.Tho.Grama. in uoto 6.
nu.2.communem dicit.

153 ¶ Confeſsio mariti in inſtrumento dotali ſe re-
cepiſſe, & habuiſſe mille in dotem præſumitur tē

pore

pore dotis recepiſſe: & non ex interuallo. Alci. de præſum.re 2.nu.8.præſum.35.communẽ dicit.

154 ¶ Confeſsio de dote recepta, non firmatur iuramento. Cur.iuni.conſi.95.num.4. communem dicit.

155 ¶ Confeſsio dotis cum cõſtat animo donandi: licet non præiudicat marito, tamen confirmatur morte; Cur.iuni.conſi.95.nu.6.communem dicit. & uid.infra in uerbo dos.

156 ¶ Confeſsio recepti, ex quo non conſtat de actuali muneratione: præſumitur facta ex cauſa donationis. Curt.in d. conſi.num. 3. communem dicit.

157 ¶ Confeſsio filij præiudicat patri: ſicut uera probatio. Boe.deciſ.221.numer.17.communem dicit.

158 ¶ Confeſsio de dote recepta facta conſtante matrimonio, cenſetur facta in fraudem legis, & ſic non nocet nec marito, nec creditoribus: quãdo fuit renunciatum exceptioni non numeratæ dotis. Hanc magis communem inquit Alexan. conſi.142.col.1.uol.5.& Ioan.Crot. in l. ſi conſtãte col.52.uerſi.ſecunda concluſio.ff.ſol.matr.

159 ¶ Cõfeſsio facta in iudicio poſſeſſorio ſummariè, facit fidem in petitorio plenario, communẽ ait Rip.in l.naturaliter.§.nihil commune nn.120. de acquir.poſſ.

160 ¶ Confitens confeſſori ſua peccata, tenetur patefacere confeſſori etiam notoria, & nota ipſi ſacerdoti. Naua.in c.1.uerſ.ſtatus cui.officium nu. 61.de pęni.diſtin.2.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.25.& 26.ti.4. par.1.loquentium de ſacramento pænitentiæ.

Confirmatio

161 ¶ Confirmatio ſi eſt facta ex certa ſcientia: nō cenſetur confirmatum in ualidum cum præiuditio tertij. Io. de Ripa. de legi. li. 1. reſpon. 2. nu. 6. communem dicit.

162 ¶ Conſanguinei. uerbum legaliter debet intelligi & propriè niſi conſtet de communi uſu loquēdi: qui tamen uſus qualis ſit: debet plenè probari. Curt. iuni. conſ. 176. num. 6. communem dicit.

163 ¶ Conſanguinei non habita diſtinctione de agnatis, uel conſanguineis, ſuccedunt conſanguineo ab inteſtato uſque ad decimum gradum. Coua. in epito. de ſucceſsio. ab inteſtato. conclu. 11. communem dicit.

* § De iure regio ſuccedunt uſque ad duodecimum gradum l. 6. ti. 13. par. 5. Et nota iſtam communē ad intel. illius l. inquantum aſsignat differentiam de agnatis, & ſolum quo ad fratres; uel eorum filios. in alijs autem non fit differentia per iſtam communem. Et in quantum d. l. extendit ſucceſsionem uſque ad duodecimum gradum: intellige ſecundum computationem legalem, & ciuilem: ut per Prepo. in arbo. conſan. num. 49.

164 ¶ Nota quod quando agitur de ſucceſsione patrum, uel auunculorum, filius fratris ſuccedit in locum patris: ſuccedunt in iſtirpe, & non in capita ſecus tamen in qualibet alia ſucceſsione conſanguineorum, quia ſucceditur in capita. Iaſon conſi. 173. nu. 2. uol. 4. communem dicit.

* § Concordat cum l. 5. ti. 13. par. 6. de quo per l. 8. in deci. tau.

165 ¶ Amplia iſtas communes, non ſolum in bonis allodialibus, ſed etiam in feudalibus: quia qn̄ ſpecialiter in feudalibus non inuenitur aliquid diſpoſitum

ſpoſitum regulantur iſta bona ſecundum ius commune . Ial.in d.conſi.communem dicit.

166 ¶ Conſenſus Aepiſcopi, qui debet interuenire in donatione iuris patronatus: poteſt interuenire poſt donationem factam Lamber. in tract. de iur.patro.in 2.par.pri.libri q.1.ar.10.nume.5. communem dit.

167 ¶ Conſenſus domini feudi in alienatione feudi per uaſſallum facienda, in quem tranſlatum eſt feudum de uoluntate domini, eſt adlubendus. & non.uaſſalli,qui tranſtulit, Hyero.Cagno. in l.ſocij mei nu.9.ff.de reg.iur.communem dicit.

168 ¶ Conſilium doctiſsimi uiri excuſat ab expenpenſis partem. Cur.conſi.19.num.4.communem dicit.

169 ¶ Conſilium qui tenetur exigere,non tenetur Segu.Aymon.conſi.1.communem dicit.

170 ¶ Conſtitutionis tempus non obſeruans, non dicitur obſeruare formam conſtitutionis. Curt. iuni.conſi.166.num.4.communem dicit.

*§ Extende de iure regio quo ad tempus uel prætium rei locatæ. ut eſt in l.4.ti.8.par.5.

171 ¶ Conſtitutio corrigens, etiam pænalis,extenditur ex identitate rationis. Addi.Imol.in cle.1. de reſ.communem dicit.

172 ¶ Conſtitutum poſitum in contractu. regulatur ſecundum naturam contractus.Iuni.con.131. num.12.communem dicit.

173 ¶ Conſtituti clauſula ratione incertitudinis,nihil operatur. Iuni.conſi.120.nu.5.communem dicit uid.in uerbo poſſeſsio,

174 Conſuetudo non probatur per teſtes ſingulares. Deci.conſi.215.communem dicit.

Conſuetudo

175 ¶ Conſuetudo, ſi eſt per legem ſublata : non poteſt de nouo introduci. quia lex ſimpliciter reprobans conſuetudinem, non ſolum intelligitur de præteritis ſed etiam de futuris. Iaſon in l.cunctos populos nu.74.C.de ſumma trini.Imol.in c. cum ab omni de uit.& honeſt.cler.nu.3.& Alex. in l.ſi mihi & tibi.§.in legatis.ff.de lega.1.communem dicit. De iure regio cum conſuetudo non poſsit introduci ſine ſcientia Regis .l.5. ti.2. par. 1.per conſuetudinem tollitur talis lex iuxta d. Anto.quem refert Roc.in.c.fi.de conſue. fol. 53. limit.tertia.

176 ¶ Conſuetudo, uel ſtatutum debet obſeruari reſpectu ſolemnitatis actus. Panor. conſil.52. uol.2.communem dicit.

177 ¶ Amplia etiam ad teſtamentum, quia per conſuetudinem poteſt tolli ſollemnitas teſtamenti: Boe.in conſuetu.bitu.in Rub.des coſtumes concẽns les teſtames.§.1. cõmunem dicit, approbat opini.Bart.in l.1.C.de ſacroſan.eccleſ.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.1.ti.2.li.5.ordi.& l.3.in ordi.tau.

178 ¶ Conſuetudo de alienando utile dominium æccleſiæ, certo modo non poteſt extendi ad aliũ modum etiam utiliorem eccleſiæ. Iuni.con.158. num.12.communem dicit.

179 ¶ Conſuetudo,quę ſit: quæ ſit rationabilis: relinquitur arbitrio iudicis Io.Nicol.in florib. iuris patronat. lib.1.num.15. aſſerit communem, ex Io.And.in c.1.de conſtit.in vi.ſuper uerbo.rationabilia.

180 ¶ Conſuetudo probatur per Doctores dicẽtes ita eſſe conſuetudinem. communem dicit Dec.

conſi.540.nu.10.& in l.11.§.mutui datio, in ultima lectura nu.13.cũ ſequen.ff.ſi cer.pet. & Alex. quamuis ipſe diſcrepet in l. poſt dotem num. 29. ff.ſol.matr.

181 ¶ Conſuetudo, ut probetur requiritur quod teſtes deponant de uiſu actus, cuius conſuetudo allegatur, & quod deponant de frequentia, & temporis diuturnitate, & actus tales factos fuiſſe ut appareat interueniſſe tacitum conſenſum populi, communem aſſerit Dec.in con.489.nu.25.

182 ¶ Conſuetudo etiam iniuſta, excuſat a pœna: Gomeſ.in cap.1.de conſti.nu.131.lib.6. communem dicit.

183 ¶ Conſuetudo introducitur per decem annos: Iaſ.in l.de quibus.ff.de legi.num.47. communem dicit.concor.cum hac communi l.5.ti.2.par.1.ibi diem, o uiente annos. intellige iſtam communẽ quando eſt preter ius. Io.mona.de iur.patro li.1. num.17.communem dicit ex gloſ. in c.fi. de conſue.li.6.

184 ¶ Nota quod adhoc quod conſuetudo introducatur non requiritur quod in contradictorio iuditio introducatur: Panor.in c.fi.nu.16. communẽ dicit: quem refert Tiraquel.de primo geni.q.91. infin.

185 ¶ Conſuetudo ſpecialis non uincit legem.Iaſ. in d.l.de quibus nu.50.communem dicit.

186 ¶ Nota quod ſimile conſuetudinis non uincit legem. Iaſ.in d.l.de quibns num.14. communem dicit.

187 ¶ Conſuetudo, adhoc quod obliget uniuerſitatem ad aliquid faciendum, requiritnr quod introducatur ſciente, ac conſentiente tota uniuerſitate,

ſitate, uel ſaltem maiori parte. Io.de Ripa de legi.li.1.reſpon.26.nu.7.communem dicit.

188 ¶ Conſuetudo operatur circa decimarum quãtitatem, & ſi minus decima ſoluatur. Balbus de preſc.par.5.q.5.communem dicit.

189 ¶ Cõſuetudo poteſt facere inhabilem qui aliàs erat habilis de iure communi, ad contrahendum matrimonium. Coua.in epi.4.c.6.§.9.numer.19. communem dicit ex glo.in c.ſuper his de conſan. & affin.

190 ¶ Conſulens aliàs facturo, non tenetur de delicto poſtea commiſſo.Imol.in c.1. de offi.deleg. Feli.in cap.ſicut dignum de homic. nu.7. Panor. in cap.nuper de ſent.exco.communem dicunt; licet Panor.ibi teneat contrarium. Hyero.Cagno. in l.conſilij non fraudulenti num.9.ff.de reg. iur. dicit quod conſulens non facturo, tenetur in totum: conſules autem facturo, mitius punitur:& hanc diſtinctionem tenet etiam Deci.in d.c.1.nu. 9.& communem dicunt.

✶ §. Nota iſtam communem ad intel.l.2.ti.2.par.7. loquẽtis de conſulente ad crimen læſæ maieſtatis & l.1.& 9.ti.7.par.7.de conſilio falſi, uel falſæ monetæ.& l.4.& 18.ti.14.par.17.de conſulente filiũ, aut ſeruum circa furtum domeſticum.

191 ¶ Contractus cui relinquitur in arbitrium alicuius: ſi eſt formatus,ualet. aliàs non. Cur.iuni. conſi.126.num 13.communem dicit.

192 ¶ Contractus permutationis dicitur in quo cõtrahentes intenderunt permutare: etiam ſi interueniat pretium. Boe.deciſ.144.num.1.communem dicit.

193 ¶ Contractus celebratus pro ſe, & filijs & hæ-

redibus, non comprahendit extraneos hæredes. Alex.conſi.56.num.2.uol.2.magis communem dicit ex Butr.in c.dudum, de electi. & in cap. examinata, de iudic.

194 ¶ Contractus eſt licitus, ſi dentur monaſterio quinquaginta ducati, ut alatur per totam uitam. Iaſ.in l.cunctos populos. num. 63. in princip. lecture .C.de ſumma trini.communem dicit.

195 ¶ Contrarietas in iure non eſt admittenda: immo potius ſuperfluum. Iuni.conſi.74.nu.13: communem dicit. Et ſi contrarieras ſit inter ius canonicum & ciuile in non concernentibus peccatū; ius canonicum obſeruatur in terris eccleſiæ:ciuile autem in terris imperij. Cur. iuni. conſi, 136, num.4.communem dicit: Deficiente iure regni reccurrendum eſt ad ius canonicum, & non ad leges. Io.lupus in re.iu.de donat.inter uir.& uxo, colum.6.

196 ¶ Contumacem non notorium, uel manifeſtū iudex non poteſt multare ſine citatione, Aret.in ca.1.nu.61.de iudic. teſtatur communem ex Bar. in l.11.ff.ſi quis in ius uocat.non ierit.

197 ¶ Cōuentio inter duos de ſucceſsione alicuius diuidenda, non ualet: etiam cum iuramento: niſi de conſenſu illius de cuius ſucceſsione agitur, & in uoluntate uſque ad mortem durante. Iuni. conſi.98.num.3.communem dicit.

198 ¶ Amplia iſtam communem ad pactum de hæreditate uiuentis, etiam inter filios. Iaſ.in l.de quæſtione.C.de pactis num.5. communem dicit.

✶§ Concor.hæc ampliatio cum l.13.ti.5.par.5.

199 ¶ Copulæ natura eſt ampliare quantum poteſt, etiam ſi ponatur inter duo ſubſtantiua abſque relatiuo.

Iatino. Ripa.de reſ.c.2.nu.47.communem dicit.

200 ¶ Copulatiuè quando plura ponuntur, quorũ unum uenit ut accedens ſeu qualificans, aliud oportet probare utrunque Ripa in d c.2. num. 59. communem dicit.

201 ¶ Copulatiuorum, non requiritur concurſus: quando ponitur copula inter perſonas inter quas cadit ordo charitatis. Ripa nu.54. cõmunẽ dicit.

202 ¶ Correctio fraterna caddit ſub precepto peccati mortalis. Prep.in c.ſi peccauerit 2.q.1. Are. in c.noui. de iudi.communem dicit.

203 ¶ Correctus in caſibus, in quibus non poteſt interrogari de alijs, facit ut iudex poſsit inquirere. Mar.Anto.in trac.de indic.& tortu.389.communem dicit.

204 ¶ Correlatiuorum idem eſt iuditium, etiam in pænalibus. Io.Nico.in l.generaliter num. 26.C. de ſecun.nupt.communem dicit.

205 ¶ Corrumpens libros archiui publici, comprehenditur ſub pæna legis ſi quis.ff. de iuriſd. omni. iudi.Iaſ.in .d.l.nu.40. communem dicit.

206 ¶ Creditor non dicitur, cui ex delicto, uel legato debetur. Ripa in rubr.ff.ſi cer.peta.num.92. communem dicit: quæ facit ad intel.l.2.ti. 8. li.3. fo.ll.& aliarum legum de quibus in uerbo condemnatus.

207 ¶ Creditor, adhoc quod poſsit habere regreſſum contra fideiuſſores, uel contra tertios poſſeſſores, requiritur non ſolum denunciatio nuntij poſita in actis quod non inuenit bona debitoris: ſed requiritur pronunciatio iudicis. Iaſ. in l. ſtipulatio .§.habet autem nu.7.ff.de noui.ope.nũ. communem dicit.

208 ¶ Creditor, cui fuit promiſſum certa die ſoluere, uel dare pignora: adueniente die, poſt precisè cogere debitorem ad ſoluendum. communẽ inquit Rip. in l.4.§. ſi exqueſtione nu.9.ff. de re iudic.

209 ¶ Creditor qui merces uendidit debitori ex quo contractu ortum fuit creditum: ſi debitor fugit, nõ eſt potior in re uendita alijs creditoribus prioribus. uterque Imol. in l. ſi cum dotem. §. fi. ff. ſolu. matri. & Fanus de pigno. & Hypol. in 5. par. mem. 2. num. 8. communem dicit.

210 ¶ Amplia iſtam communem ad creditorem ex mutuo, qui non eſt potior in re empta ex pecunia mutuata. Anto. de fano in 2. par. mem. 1. num. 13. communem dicit.

211 ¶ Limita primo, ſi pecunia fuit mutuata ad illã rem emendam. Fanus in 5. par. mem. 2. nu. 8. communem dicit.

✚ 5 Concor. cum l. 30. ti. 13. par. 5. & intel. prout in communi ſequenti & vi. l. 27. & 28. & 29. eiuſdem tituli.

212 ¶ Reſtringe iſtam limitationem quantum ad actionem perſonalem: non habens hypotecam etiam generalem, profertur creditori ex mutuo ad rem emendam: cum actio mutuantis ſit perſonalis: & non preiudicat actioni reali. idem Fanus num. 8. communem dicit.

213 ¶ Limita ſecundo, in re empta ex pecunia æccleſiæ. Io. de Ripa in l. iuris conſulto nu. 6. ff. in qui. caſi. pig. uel hypot. contrah. communem dicit. & uid. per eum regulas, & limitationes alias.

214 ¶ Creditor cui datus eſt fundus pignori, cui anexum eſt ius patronatus beneficij: non poteſt

præſentare

præſentare. Io.igne.in l.1.§.ſeruus pignori nu. 3.ff.ad ſill.commmunem dicit.

§ De iure regio eſt l.9.ti.11.par.1.quę uidetur diſponere contrarium etiam in locatore: ſed dictã legem intellige in pignore, in quo non eſt ſpes luitionis: de quo per Io.igneum in d.§.ſeruus, num.8.& in locatore non ad modicum tempus p gloſ.in c.ex littteris de iu.pa.& Pau.de caſtro conſi.361.uol.1.& Ceſar.lamb.de iu.patro.ar.2.q.8.par.2.li.1.

215 ¶ Creditore ſuccedente debitori confunditur actio hypotecaria Io.Cora.in l.frater a fratre nu.20.ff.de condi.indebi.communem dicit.

216 ¶ Credulitas etiam fatua excuſat a pæna doli Cur.iuni.conſi.19.num.4.communem dicit.

D

1 DAmnatus de crimine ciuiliter efficitur infamis. Io.de Imol.in l.infamem.ff.de publi.iudic.communem dicit.

§ Concor.cum l.2.ti.6.par.7.in fin.

2 ¶ Damnum emergens ex contractu matrimonij, non poteſt peti, niſi doloſè pars ſe habeat Panor. in c.gemma deſponſ.communem dicit.

3 ¶ Dans pecuniam, non præſumitur animo donandi; Soci.in l.cum quid.ff.ſi cer.peta.communem dicit.

4 ¶ Fallit ſi eſt in parua quantitate. Io.lupus in repe.rub.de donat.inter uir.uxo.col.30.§.11.nu.1.communem dicit.

5 ¶ Data re in ſolutũ creditori debitor ulterius nõ admittitur ad reluendum. Deci.conſi.558.col.1.

uerſi.in cõtrarium tñ Datio cohæredis extranei licet non tollat ſuitatem quantum ad impediendũ tranſmiſsionem, tollit tamen ſuitatem quantũ ad confirmationem pupillaris ſubſtitutionis; communem ait Rip.in l.1.nu.166.ff.de vulg.&.pup.

6 ¶ Debitor ſi impetrauit moratoriam exceptionem, debitores illius poſſunt uti eadem exceptione contra eum.Io.de Ripa in Rub. de reſt.nu.4.communem dicit.

7 ¶ Nota quod iſte debitor qui impetrauit moratoriam exceptionem debet preſtare cautionem creditori. Pirrus conſue.aure.de executione ex locato.c.18.communem dicit ex l.uniuerſa.C.de præci.impe.offeren.ubi etiam Iaſ.dicit quod non præiudicat hęc exceptio credito iurato.

8 ¶ Debitor alteratiuè ex ſtipulatione, quando uerba ſtipulationis ad ipſum referuntur: poteſt eligere quem maluerit. Io.de Ripa in l. inter cæteras nu.70.de reſ.communem dicit.

9 ¶ Debitor obligatus alternatiuè ad dandum animal, uel centum ſatisfacit: ſi tempore ſolutionis,ſit animal debilius quam tempore obligationis. Iuni.conſ.24.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad corroborationem l.2.& 9.& 39.ti.14.par.5.ubi cauetur quod obligatus ad dandum animal ad certum tempus; ſi interim moriatur animal ſine fraude obligati liberatur, Et plus dicit d.l.39.quod prommittens æquum, aut mulum, quod uno mortuo extinguitur obligatio: & non tenetur ad dandum alterum,Et de iſtis debitis alternatiuis uid.l.24.ti.11 par.5.& l.23.ti.9.par.6,& l.22.ti.15.par,7.& Afflictum in deciſ. Neapo.397.

Debitor

10 ¶ Debitor alternatiuè ex ſtipulatione, quando uerba ſtipulationis ad ipſum referuntur: poteſt eligere quem maluerit. Io. de Ripa. in c. inter cęteras num. 70. de reſ. communem dicit.

11 ¶ Limita in obligato in paſcha ad dandum centum, aut pignus: quia nō ſatisfacit dando pignus: ſed compellitur præcisè ad centum. Iaſ. in l. ſi ſe obtulit. §. ſi ex conuentione num. 6. ff. de re iud. & Io. de Ripa in d. c. inter cæteras cōmunem dicūt.

12 ¶ Debitor coactus per ſuperiorem; ut ſoluat iniuſtè ob iniuriam creditoris periculum eſt creditoris. Iaſ. in conſ. 27. uol. 3. communem dicit.

§ In ſimili dicit l. 7. ti. 8. par. 5. quod ſi aliquis habet uineam; uel arbores alicuius & ad iniuriam ſuam inimici eius fecerunt aliquod damnum: tenetur ad damnum domino.

13 ¶ Debitor obligatus ad dandum certam quantitatem, ſoluendo partē, liberatur in parte, ſi creditor uelit accipere: aliàs nō. Alci. in l. 2. §. & harum. ff. de uerbo. oblig. communem dicit.

14 ¶ Debitor in quantitate non liquida poteſt offerre certam quantitatem, & dare fideiuſſorem de reſiduo, ſi apparuerit plus debere. Cur. Iuni. cōſ. 122. num. 69. communem dicit.

15 ¶ Debitum ciuile tantum, quocunque errore ſi ſoluatur: ſemper repetitur. ut in obligatione literarum confeſsiones mutuæ ſub ſpe futuræ numerationis ex qua naſcitur ante biennium ſola ciuilis. Iaſ. in l. cum quis nu. 5. C. de iur. & facti. ignoran. communem dicit.

16 ¶ Decretum præſumitur factum ſolemniter, & ex iuſta cauſa: & uera. Alci. in trac. de præſump. re. 3. præſum. 10. communem dicit.

Nota

17 ¶ Nota, decretum interpoſitum eſſe cauſa cognita, ſtatur aſſertioni iudicis aſſerentis. Aymon de antiq.tempor.in 2.par.in uerbo ſed iſta limitatio. nu.15.communem dicit.

18 ¶ Delegatio poteſt fieri ut petat conſilium alicuius tertij: etiam ſi ſit ſub delegatio. Feli.in ca. ſi pro debilitate de offi.delega.communem dicit.

19 ¶ Delegatio dicitur quando aliquis dat debitorem ſuum, uel expromiſſorem, etiam non debitorem: per quem delegans liberatur Aret. conſi. 5.num.1.& Affli. deci. Neap.353.num.4.communem dicit ex Bar.in l.de legari.ff. de nouatio.12.

20 ¶ Delegatus poſt tempus datum ad cognoſcendum, poteſt proferre ſententiam; ſi pæna eſt appoſita iudici non determinanti. Feli.in c. de cauſis de offic.de leg.communem dicit.

21 ¶ Delegatus poſt ſententiam latam, non habet plus cognitionis. Feli.in c.ex litteris de offic.de leg.communem dicit.

22 ¶ Fallit primo, ſi non obſeruauerit formam mandati: quia etiam poſt ſententiam poteſt reuocare acta, & de nouo cognoſcere: Feli.in c. qualiter & quando de accuſat.communem dicit, & Ripa in l.quod iuſsit. col.14.num.66.ff.de re iudi.

23 ¶ Fallit ſecundo, quia poteſt mandare executioni ſuam ſententiam. Panor.in c.ſignificaſti de offic.de leg. Anto.de tremo. in addi.ad bona in practi. exceptio. in rubr. de reſ.num. 4. communem dicit.

24 ¶ Amplia dictam limitationem, non ſolum quoad ſuam ſententiam, ſed etiam illius qui uice ſua iudicauit. Iaſ.in l.cum ſpecialis num.5.C. de iudi.communem dicit.

25 ¶ Reſtringe iſtam limitationem, & ampliationem in delegato principis: nā legatus inferioris non poteſt mandare executioni ſuam ſententiam: tamen admonere, & excommunicare poteſt. Feli.in c.ſignificaſti de offic.de lega.communē dicit.

26 ¶ Delegatus principis, ſiue ante, ſiue poſt litem conteſtatam, poteſt facere citationem realem, ſeu perſonalem. Cur.iuni.in l.2.num.39.ff.de iuriſd. omni.iudi.& Iaſ.in l.cui iuriſdictio num.22.ff.eo. ti.communem dicunt.

27 ¶ Delegatus inferioris a principe non poteſt, ſiue ante, ſiue poſt litem conteſtatam; facere citationem perſonalem. Iuni.in d.l.2.num. 18. communem dicit.

28 ¶ Fallit, ſi timetur de fuga. idem ibi. num.30. communem dicit.

29 ¶ Delegatus datus ſub nomine dignitatis, non tranſit ad ſucceſſorem quando quis habet dignitatem non nomine proprio. Iaſ.in l.more.num,65. ff.de iuriſd.omni.iudi.communem dicit.

30 ¶ Delegatus non poteſt minuere, nec augere quadrimeſtre quod datur iudicatis ad ſoluendum Iaſ.in l.qui.tribubali num.5.ff.de re iudic.communem dicit.

31 ¶ Delegatus poteſt ſibi eligere locum ubi ius dicat. Iuni.in Rub.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſd. nu.22.communem dicit.

32 ¶ Delegatus, quando eſt periculum in mora: ut in inſigni latrone, poteſt imponere pœnā mortis. Iuni.in l.1.ff.de offi.eius cui. nu.65.communem dicit. Et plus dicit Alci.in c.quod ſedem nu. 83.de offi.ordi.eſſe communem opi. quod delegato mæro imperio in caſu in quibus delegatio ſubſiſtit:

ſiſtit: de legatus poteſt procedere ad ultimum ſupplicium.

33 ¶ Delegatus non poteſt mittere in poſſeſsionẽ ex primo decretro. Iaſ.in l.iubere num. 18.ff. de iuriſd omni.iudi.communem dicit.

34 ¶ Delegatus inferioris a principe poſt litem cõteſtatam poteſt ſubdelegare tam in ciuilibus, quã in criminalibus. Petr.nuni.de exeq.mand. Regũ c.1.fol.10.col.4.communem ait, ex gloſ.in l. unica.C. qui pro ſua iuriſd.

35 ¶ Delegatus etiam a principe, non poteſt ſubdelegare cum poteſtate ſubdelegandi: quid poteſt ordinarius. Maran.in trac.de ord.iud. parte quarta nu.58.communem aſſerit ex Iaſ.in l.1.de offic. eius.

36 ¶ Delegare poteſt princeps cauſas mæri, & miſcti imperij. Iuni. in d. l. 1. num. 73. communem dicit.

37 ¶ Amplia ad delegatum principis qui poteſt ſub delegare cauſas mæri ac mixti imperij. Cur.in d. l.1.num.74 & Alci.in d.c.quod ſedem. num. 81. communem dicunt.

38 ¶ Amplia ſecundo, in ordinarium propter infirmitatem. Iuni.in d.l.1.num.81.cõem dicit.

*§ Nota iſtas communes cum ſequentibus ad intel. l.19.ti.4.par.3.dicentis delegatum a principe poſſe ſubdelegare.

39 ¶ Reſtringe iſtam ampliationem ad infirmitatẽ grauem, non tamen ad leuem. idem Iuni.nu.81. communem dicit.

40 ¶ Amplia tertio, in ordinario propter abſentiã neceſſariam. idem Iuni.nu.68 .communem dicit.

41 ¶ Nota quod abſentia neceſſaria præſumitur, idẽ num.

num. 69. communem dicit.

* § Nota iſtas omnes, cum alijs quatuor ſequentibus ad intel. l. 5. ti. 15. li. 1. ordi. quæ aſſumpta eſt a l. 2. ti. 6. li. 1. fo. ll. ubi diſponitur quod propter infirmitatem, uel etiam ex alijs cauſis pretores quos vulgo dicimus alldens, poſſunt committere alteri exercitium iuriſditionis; dummodo locum tenens ſit bonus uir: & iuret ad miniſtraturum ius, & iuſtitiam. Et nota quod iſte locum tenens poteſt omnem iuriſditionem exercere: tamen non poteſt ad mortem quenquam condemnare licet poſsit abſentes pronuntiare eſſe confeſſos. ut habetur in l. 129. in ll. ſtili. licet 18. ti. 4. par. 3. excipiat etiam mutilationem membri, & cauſa ſtatus tamen per l. ſtili. ſola mors excipitur. Aduerte, quod iudex ordinarius datus a Rege, ex iſtis cauſis poteſt alteri cõmittere iuriſditionem lege hac permittente: aliàs de iure communi, cum iſti iudices ordinarij ſint ſolum adminiſtratores. ut per Bal. in c. cum uigeſimum nu. 3. de offi. deleg. & uſurarijs non poteſt dare uſurarium alium. ut in l. 2. de uſu. quæ etiam per plura comprobat Alci. in paradoxis. li. 2. c. 6. non poſſunt uicarios conſtituere in iuriſditione. ut per Caro. Molin. in conſue. par. 1. in mate. feuda. ti. 1. §. 1. gloſ. 5. uerſ. le fief. nu. 57. cum ſequente ex quibus poſsimus concludere iudices ordinarios creatos ab inferioribus recognoſcentibus ſuperiorem, non poſſe conſtituere uicarios: niſi de mandato domini. quod cogita hodie, correctoribus ciuitatum per Regem datur facultas ponendi uicem gerentem cũ creatur corrector in caſibus permiſsis quem aliàs non poterant ponere per l. 10. ti. 16. li. 2. ordi. ſine expreſſo

preſſo mandato. Et de iſtis uicem gerentibus ui de Petrum nunium in c. 3. correctorum de exequen.man.regum.

42 ¶ Nota ſecundo, quod ordinarius non poteſt delegare ea quæ ſunt mæri, & mixti imperij, propter multitudinem cauſarum idem. Iuni.in d. l.1.nu.83.communem dicit de offi.eius cui mand. eſt iuriſd.

43 ¶ Fallit prima, ampliatio: ſi in cõmiſsione prin cipis eſt appoſitum uerbum præcipimus. Feli. in c.eam te de reſ.& in c.ſi pro debilitate de offi. de leg.Cur.iuni.in d.l.1.num.80.communem dicit.

44 ¶ Fallit ſecundo,ſi eſt onerata conſcientia delegati: quia non poteſt ſubdelegare. Soci.conſ.95. uol.1.col.3.communem dicit.

45 ¶ Fallit tertio, ſi eſt electa induſtria perſonæ de legati. idem Soci.communem dicit.

46 ¶ Fallit quarto, quando delegantur ea quæ ſunt conceſſa in ſignum ſupremæ poteſtatis. Cur.iuni. in d.l.1.num.8.communem dicit.

47 ¶ Fallit quinto, in actuali miſsione in poſſeſsionem: quia licet poſsit ſubdelegari cognitio de mittendo in poſſeſsionem:non tamen ipſa miſsio Cur.iuni.in l.1.de iuriſd.omni.iud.ff.nu.36. communem dicit.

48 ¶ Amplia iſtam quintam limitationem ad miſsionem in poſſeſsionem ex primo decreto. Iaſ. in l. iubere num.70.ff.de iuriſd. omni. iudic. communem dicit.

50 ¶ Fallit ſexto,quado agitur de remotione actuali tutoris: ut puniatur quia ſolus preſidens cognoſcit: ſecus tamen ad remotionem ciuilem.Iunior in l.cognitio nu.7.ff.de offi.eius cui mand. communem

munem dicit.

51 ¶ Fallit ſeptimo, in cauſa criminali, Albe. in l. 1.ff.de offi.eius cui mand. communem dicit, ſed Iaſ.ibi tenet contrariam eſſe cõmunem. ſed Boe. in deci.6.nu.8.& 9.& 10.concordat dicens quod tota cauſa non poteſt ſubdelegari: ſed tamen articulus cauſæ ſic.

52 ¶ Fallit octauo, in ſubdelegato principis, Iuni. in d.l.1.de offi.eius nu.80 communem dicit.

53 ¶ Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum poteſt ſubdelegare authoritatem preſtandam in manumiſsione. Cur.iuni.in l.mandata.num.7.ff.de offi. eius; communem dicit.

54 ¶ Nota quod Epiſcopus poteſt delegare cauſas clerici, laico: Iuni.in rub.ff.de offic.eius cui.nu. 20.communem dicit.

55 ¶ Delicta pręſcribuntur per uiginti annos, Boe. deciſ.76.nu.6.communem dicit.

*§ Concor.cum l.5.ti.7.par.5.quæ loquitur in falſario: adulterium autem accuſatur uſque in quinquennium l.quinquénium.ff.de adulte.l.4.ti.13. par.7.actio de dolo durat per biennium ad intereſſe, ex damno prouenienſ agitur per triginta annos l.6.ti.17.par.7.& hoc damnum nõ eſt illud de quo loquitur l.4.ti.7.l.5.ordi. Et circa illam l.uid. Geral. in ſing. 72.ponentem regulam, & limita.

56 ¶ Delicta quæ dicuntur Grauia: relinquitur arbitrio iudicis. Alci.in cap. cum non ab homine, nu.28.de iudi.communem dicit.

*§ L.33.ti.5.par.1.tria delicta grauia dicit: crimẽ hereſis, ſimonia, & homicidium uoluntarium. ſed nota iſtam cõmunem ad ampliationẽ illius legis.

Delinquens

57 ¶ Delinquens poteſt puniri in loco delicti, & in locum originis ſecundum ſtatuta loci delicti, Alci. in c. pernicioſam num. 67. de offi. ordi. communem dicit.

*§. Nota iſtam communem ad declarationem l. 32. ti. 2. par. 3. ubi ponitur locus, ubi reus delinquens poteſt conueniri: & etiam ad intel. l. 1. & 2. ti. 17. li. 8. ordi. loquentium de remiſsionibus faciendis per iudices ad requiſitionē iudicis procedentis. Et circa dictas remiſsiones uid. l. 18. ti. 1. par. 7. per quam approbatur opi. Bar. in l. ſi cui. §. ſi cum ſacrilegium. ff. de accuſa. dicentis remiſsionem eſſe neceſſariam: & per d. l. 1 reprobatur glo. in l. a diuo Pio. §. ſententiam in uerbo in prouintijs. ff. de re iudi. dicens in ciuilibus non habere locum remiſsionem quæ communiter approbatur & per d. l. diſponitur contrarium: tamen dicta gloſ. poteſt adaptari ad intel. l. 5. ti. 2. li. 3. ordi. ubi diſponitur quod abſens ex cōtumatia poteſt citari etiā in alieno territorio: quod planè intelligendum eſt in criminalibus. ſecus tamen in ciuilibus, ratione contractus, iuxta tex. in. §. contrahentes de for. compe. li. vj. & d. l. 1. ti. 7. & l. 5. eſt intelligenda in iudice delicti cognoſcenti. & non in iudice domicilij. ut per Panor. in c. fi. de for. compe. ex quibus limitatur noſtra communis in hoc regno. Et uid. diſt. Panor. in d. c. fi. diſtingentem inter crimina grauia, & leuia: & ſecundum eius diſtinctionem intellige dictas leges.

58 ¶ Denunciatio Euangelica in prælatis eſt de precepto. Alci. in c. nouit num. 20. de iudic. communem dicit.

59 ¶ Denunciatio Euangelica non requirit trinam monitio-

monitionem. ut dicebat Hoſti.ſed ſufficiunt duę. Panor.in c.in omni negotio num.3.de teſti. communem dicit.

60 ¶ Denunciationem euangelicam poteſt facere criminoſus: cum denunciat pro proprio intereſſe, Alci.in cap. nouit num.14. de iudic. communem dicit.

§ Amplia ad accuſationem pro propria iniuria, quam poteſt facere accuſatus de aliquo crimine graui.l.4.ti.1.par.7.

61 ¶ Defendere promittens, de iure, & facto: non tenetur armis defendere. Hyero. Cagno.in l. nō uidetur. nu.5.ff.de reg.iur. communem dicit.

62 ¶ Deportatus, cui ex teſtamento, uel ab inteſtato delata eſt hęreditas, eſt incapax: & ſuccedunt alij inſtituti, uel uenientes ab inteſtato ac ſi deportatus inſtitutus non eſſet Alex.conſi. 26. in princ.li.1.magis communem ait.

63 ¶ Depoſitarius, qui ſe obtulit depoſito: tenetur etiā de leuiſsima culpa Barba.in c.bona fides, de depo.communem dicit.

64 ¶ Depoſitarius, qui recipit aliquid pro depoſito: tenetur de leui culpa.Panor.in d.c.bona fides nu.3.de depo.communem dicit.

§ Nota iſtas communes: & uid.l.4.ti.3.par.5.& l.1.ti.15.li.3.fo.ll.

65 ¶ Dictio perinde,cum apponitur cum dictione per omnia, importat omnimodam æqualitatem. Io.igne.in l.1,§.ſeruus num.14.ff.ad ſill. communem dicit.

66 ¶ Dies indultus a lege miſerationis gratia, non impedit natiuitatem, neque exercitium actionis. Io.Franc.a Ripa in l.intra dies, in princ.ff. de re

iud.dicit hanc opin.communiter receptam.

68 ¶ Dietę computantur a loco domicilij.do.de Rota in deci.643.in antiq.commumen dicunt.

*§ Pragma.25.computat iſtas dietas a fine diocęſis illius qui conuenitur: & quælibet dieta habet decem leucas in d.pragma.& in l.8.ti.3.li.2.fo.ll.

69 ¶ Difficultas excuſat a mora: etiam in obligationibus dandis hanc dicit communem antiquorum uſque ad Alex.ſed quod poſtea Recent. contrariã communiter tenent, Purpur.inl. quod te nu.63. ff.ſi cert.pet.

70 Dilatio ſignata a lege,ſiue cum miſterio iudicis ſiue ſine eo, iudex non poteſt abbreuiare,uel prorogare: niſi aliud ĩueniatur in lege expreſſum uel quando tempus datur a lege:ſupplendo defectum iudicis.Iaſ.in l.pro tribunali.nu.22.ff. de re iud. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.1.ti.3.li.3. ordi.quæ loquitur in conteſtatione. & l.1. & 4. de termis iuditij.& l.2.ti.6.de deſtinatoria proponẽda, & probanda,& de alijs terminis ad d.l.poſitis.

71 ¶ Dilatio per iudicem data, poteſt ab eo commutari,reuocari, uel abbreuiari. Iafre. Balbus dec.333.communem dicit.

*§ Intellige hanc communem: niſi cui facta fuit dilatio, incepiſſet uti illa, ut per d. Balbum quam nota, pro intel.l.2.ti.15.par.3.

72 ¶ Dilatio ſecunda: non poteſt dari: niſi cauſa cognita etiam ſi iudex coartauerit primam: communem teſtatur Ripa in l. 11.num.32.de re iudic.

73 ¶ Diocæſis appellatione uenit etiam ciuitas in materia larga, ſecus in ſtrictã. Alci.in c.pernicioſam num.2.& 3.de offi.ordi.communem dicit.

Diſpenſatio

74 ¶ Diſpenſatio principis ſine cauſa, ualet: ſi tamen alteri committat faciendam: non ualet niſi cauſa ſit adhibita. Cur.iuni.conſi.75. communem dicit.

§ Nota iſtam communem ad intel.l.20.ti.27.par.5.ubi dicitur quod Epiſcopus poteſt diſpenſare in omnibus caſibus in quibus non eſt prohibitum. quam intellige in criminibus maioribus adulterio ut habetur in uerbo Epiſcopus.

75 ¶ Fallit in diſpenſatione facta per Papam cõtra ius diuinum, uel canonicum fundatum in ratione diuina. uel naturali: quia in hac diſpenſatione debet eſſe cauſa expreſſa, aliàs non ualet. Io.de Ripa in c.2.de reſ. reſpon.19. num.19. communem dicit.

76 ¶ Diſpenſatio romani pontificis in affinitate, proueniente ex coniunctione carnali, & matrimonio: opportet quod utrunque exprimatur uidelicet affinitas, & publica honeſtas. Coua. in epi.4.c.6.§.7.num.4.communem dicit.

77 ¶ Diſpenſatio romani Pontificis de crimine, non ſolum operatur iu uia inquiſitionis:ſed etiam accuſationis, Deci.con.136.nu.1 communẽ dicit.

78 ¶ Diſpenſatio non extenditur ad caſum minorem, uel habentem maiorem rationem. Cur. iuni.num.95.nu.7.communem dicit.

79 ¶ Diſpoſitio hominis uerificatur in primo actu. Cur.iuni.conſi.178.num.27.communem dicit,de quo tamen plenè omnino uidendus eſt Tiraquel. in l.Boues.§.hoc ſermone.ff.de uerb.ſigni.

80 ¶ Diſtributiuum per uerbum,quodlibet tribuit actum cuilibet in ſolidum. Bello.conſi. 20. nu.2. communem dicit ex Bart.in l. hoc articulo.ff. de

G.2 hære.

hære.inſti.& Cur. iuni. conſi. 49. quam intellige quando uerba diſtributiua ſunt appoſita inter diſtributiuos principales: ſecus tamen, ſi ad eorum ſucceſſores referantur. ut ſi inſtitutus eſt Petrus, & Sempronius: & quilibet eorum, tunc unicuique in ſolidum actum tribuit: tamen ſi inſtituatur titius, & Gaius, & filij cuiuslibet eorum, uel ſi concedatur pro ſempronio, & pro quolibet eius filio, uel eius deſcendenti: tunc uno ex filijs decedentibus, mortuo, non accreſcit alteri. ita in terminis conſuluit Petr. de Anch. conſi. 245. & Cur. iuni. conſi. 55.

81 ¶ Diuiſionem non poteſt prohibere teſtator. Cur. iuni. conſi. 112. nu. 1. communem dicit.

82 ¶ Diuiſio inter fratres, ſi ſit facienda: non debet maior facere partes, & minor eligere. ſed ſit diuiſio ſorte, uel officio iudicis, Iaſ. in l. ſi duobus, num. 7. C. communia delegat. communem dicit.

83 ¶ Diuiſio inter fratres præſumitur: ſi diu fuerint ſeparati: unus quiſque partem poſsidēs, Boe, deci. 58. Iaſ. conſi. 127. uol. 1. communem dicunt, Et iſtud diu intelligitur per decennium: ut poſt Alex. communem etiam dicit Stepha. Bertrand. conſi. 344. uol. 1.

84 ¶ Limita ſi eſſet inęqualitas poſſeſsionis Balbus de præſ. par. 3. q. 10. num. 45. communem dicit.

*§ Nota iſtas communes ad intel. l. 8. ti. 6. li. 3. fo. ll. & l. 5. ti. 13. li. 3. ordi. quæ aſſumpta eſt a l. 2. ti. 11. lib. 2. fo. ll. quæ leges dicunt inter fratres habētes rem pro indiuiſo: poſsidens ex tempore, non iuratur, quæ leges concordant cum communi poſita: in uer. præſcriptio num. 290. eſt intelligenda non quo ad præſumptionem, ut hic de qua per Alex.

Alexan.conſi.96.uol.2.& Deci. conſi. 79. num.3. Nota tamen, & intellige dictas leges niſi aliàs unus fratrum per triginta annos poſſediſſet:ut eſt gloſ.notabilis iuncto tex.in .§.1.de perpe.& tem por.acti.inſti.quam gloſ.in d.l.8.Suarez a nume. 38.uſque in finem per plura comprobat: dicens, quod uerbum perpetuo poſitum in diſpoſitione, non traſcendit triginta annos: ubi dicit, quod licet filio non currat tempus ad ſe immiſcendum in hæreditate paterna per l. licet .C. de iur. deli. currit tamen tempus triginta annorum. Et hanc opi.dicit magis communem in num.40.uerſi. intellige. ad quod accedit dictum Angeli, & Bart. in l.ſi quis decurio .C.de de decur.li.10.quod pre ſcriptio quadrigenaria non cenſetur excluſa per conſtitutionem omnem preſcriptionem excludẽtem. quod etiam tenet Ange.in l. 1.ff. de concu. quem refert Curt.iuni.conſi.158. nu.13. quod eſt etiam ex mente d.l.5.ordi.& l.2. fori iuncta l.21. ti.29.par.3.quia in d.l.5.ſunt æquiparatę res furtiuæ,& fratrum. & per l 21. res furata præſcribitur per triginta annos, & ſic res fratrum cum de æquiparatis idem ſit iudicium.glo.in.c. ſi poſtquã de ele.in.vi.Ange.in.§.1.in prin.inſti.de legi. paren.tute.not.3.per tex.in.l.ſi quis ſeruo.C.de fur. & ibi gl.Bar.& doct.& notat glo.in.l.quanquam. ff.de legi.quod etiam corroboratur per gloſ.in.c. ſollicite de reſti.ſpoli.iuncto verbo.Balbi. de pre ſcri.in.4.par.q.24. vbi dicitur quod remedium ca nonis reintegrandæ, competit perpetuò, & per gl.dicitur non excedere triginta annos & Balbus dicit communem opinionem.

85 ¶Diuiſio non inducitur ex petitione, & ſolutiõe

partis debiti ab uno ex correis debendi receptæ, non expreſſo quod petebatur, & ſoluebatur pro virili, Balbus deci.789.communem dicit.

86 ¶ Diuiſio ſimplex cum clauſula de non contrauenienndo, non videtur cauſare renunciationem fideicommiſsi niſi aliter conſtet ex mente diuidentium. Cur.Iun.conſi.49.nu.12.& ante eum. Dec. conſi.243.num.2.communem inquiunt.

87 Diuiſio ſi petatur reformari non ex eo quod nō potuit fieri, ſed ex eo quod altera pars minus recepit, diuiſio in totum non diſoluitur, ſed arbitrio iudicis tollitur læſio, uel in pecunia, uel in alia ré ad arbitrium non læſi. Lud.Gozad.conſi.44.num. 15.communem ait, ex Bar.Bal.& Doct..in l.1.C. communia diuid.

88 ¶ Doctor qui per uiginti annos publicè legit efficit Illuſtriſ. Iaſ.in l.quæcunque num.12.ff.de offic.eius, communem dicit.

89 ¶ Doctor habet dignitatem, communem teſtatur, Feli.poſt Io.de Anan.in cap.quanto num.1. extra de magiſt.

90 ¶ Dolus quando requiritur ad incurrendam pœnam: non ſufficit lata culpa, Iaſ.in l.in actionibus num.23.ff.de in litem iuran.communem dicit quā refert, & ſequitur Coua in epi.4.ca.6.§.8.nu.21

91 ¶ Dolus præſumitur quando interuenit enormiſsima læſio. Cur.iuni.conſi.141.num.16. communem dicit.

92 ¶ Dolus prȩſumptus poteſt remitti, Hyero.Cagno.in l.contractus num.101.ff. de reg. iur. communem dicit.

*§ Intellige iſtam communem in dolo præterito, non tamen in futuro. Bar.in l.aurelia.§.gaius.ff.

de

de liber. lega. Segu. in l. ex legati cauſa numer. 28.ff.de uerb.obli.pro quibus eſt l.29.ti.15.par.5.

93 ¶ Dolus ſi dedit cauſā cōtractui bonæ fidei: reddit contractum ipſo iure nullum ſi tamen erat ſtricti iuris, uenit annullādus. Coua, in reg. poſſeſſor. de reg. iur. parte ſecunda .§.6.num.6.communem dicit ex gloſ.in .§.actionem inſtit.de actioni.

94 ¶ Domicilium ſolum retinetur uſque ad auum, & non ulterius, Boe.deci.13.num.8.communem dicit.

95 ¶ Domicilium mariti, ſtatutum eſt attendendum cum agitur de lucranda dote per maritum: & non ius commune: nec ſtatutum domicilij vxoris, Cur.iuni.conſi.120.num.6.& Iaſ.in l. arrogator num.44.ff. de adopti.& in l.1.C. de ſumma tri.in prima lectu.num.24.& in 2.nu.60.& Coua in epi.4.c.7.nu.6.communem dicit.

96 ¶ Amplia iſtam communem: non ſolum quādo agitur de lucranda dote, ſed etiam ſi agatur de reſtituenda: quia non poteſt conueniri in loco contractus ſed domicilij. Coua ibi communem dicit.

97 ¶ Limita niſi bona utriuſque uxoris, & mariti ſint in alio loco: non.n.ſtatutū illius loci eſt attendendum. Anto.Rube.conſi.71.communem dicit.

98 ¶ Limita ſecundo, ſi matrimonium ſit contractum eo animo ut in loco uxoris ambo uitā agāt. Coua.in d.c.7.num.7.communem dicit.ex Bald. in l.finali .C. ſi anno, compet. iudi. aliàs limit. ut per Iaſ. in d. l. arrogator & in l.1.

* § Circa materiam iſtarum communiū uid. l.24. ti.11.par.4.ubi dicit quod quo ad dotem, uel ad arras, uel lucra habita durante matrimonio eſt attendendum ſtatutum, uel conſuetudo loci ubi cō-

tractum eſt matrimonium. quod nota.

99 ¶ Nota quod ſi uir, & uxor deſtinentur uiuere in aliquo loco: Et contingat quod matrimonium diſſoluatur in alio: conſiderabitur conſuetudo, & ſtatutum loci ubi matrimonium fuit perfectum, uel fuit deſtinatum per eos & non domicilium. ubi matrimonium diſoluitur, Boe. in conſue. bitu. in rub. des coſtumens cōecrnens les mariges. §. 4. communem dicit ex Feli. in c. 1. deſpon.

100 ¶ Dominium non transfertur ex ſimplici traditione, ſine titulo, & cauſa: quando illa cauſa nō ſubeſt nec re, nec ſpe. ſecus tamen ſi ſperatur ꝙ reuiuiſcat, Anto. Gomeſ. in l. 45. tau. num. 30. communem dicit ex Bar. in l. ſub conditione in fi. ff. de ſolut. num. 9.

101 ¶ Dominium per cōtractum habilem, ſola traditione ſimplici tranſfertur: idem Anto. gomez. in d. l. num. 90. communem dicit ex gloſ. & docto. in l. ſi fundum. ff. de fun. dota.

102 ¶ Nota quod licet ſola pollicitatione obligatur quis æccleſiæ: & pio loco, ut in l. 1. ff. de pollic. non tamen ex ſola pollicitatione, ſine traditione acquirit æccleſia, uel pius locus dominium. idem ibi nu. 91. communem dicit ex gloſ. & docto. in l. ſiquis quem. ff. de polli. §. res etenim.

103 ¶ Dominium ex pluribus cauſis prouenientibus poſt acquiſitum, non retinetur: ſecus ſi a principio concurrant plures tituli. Anto. gomez. in l. 45. tau. num. 98. communem dicit ex gloſ. in l. in munerationibus. §. ex pluribus. ff. de ſolu.

104 ¶ Dominium rei tranſactę non transfertur per tranſactionem: & ſic renuntians liti per tranſactionem, non tenetur de euictione, idem Gomez.

nu.71.communem dicit ex docto.in l.pen.de uſu. pro empto. & Azo.in ſumma de uſuc. pro empt. numer. 29.

105 ¶ Reſtringe iſtam communem ad rem deductã in iuditio: ſi tamen detur alia res diuerſa,ut a lite diſcedatur: ſi res erat dantis,dominium transfertur. ſin autem dat cauſam uſu capiendi. idem in d.num.71.communem dicit. ex Bar. & Paulo in l.1.ff.pro empto.& ſic dicit intelligenda l. pe. c.pro empto.

106 ¶ Nota quod ſi iſta res quæ traditur, ut renunticiur, euicatur a tertio· tenetur de euictiõe tradens. idem ibi num.73.communem dicit. ex docto.in l.ſi pro fundo.C.de tranſact.

107 ¶ Dominium probatur per communẽ opinionem,uel famam, Caſſa.in conſue.burgu.rubr.§. 2. gloſ.& l.pruebe.num.15.communem dicit.

108 ¶ Dominium transfertur per ſententiam Iaſ. in l.ex hoc iure num.45.ff.de iuſt.& iure commu nem dicit.

109 ¶ Dominium rei legatæ tranſit in legatarium a morte teſtatoris fictè ab adita tamen hæreditate verè. Anto. nice.in concor.gloſ.concor.93.communem dicit.

110 ¶ Dominium non ammittit confitens habere in emphiteoſim rem ſuam. Io.de Ripa in l.conductionis num.23.C.de pactis communem dicit. & uid.ſupra in uerbo conducens num.120.

111 ¶ Dominium non probatur per inſtrumentum locationis inter conductorem, & locatorem:quã do agitur actione reali contra conductorem Alexan.conſi.21.uol.4.nu.4.communem dicit.

112 ¶ Dominium rei non eſt neceſſe probari per

actorem

actorem agentem cum uendente, uel hærede eius Mathe. de affli. in Neapo. deci. 40. communem dicit.

113 ¶ Dominus præſumitur per uim extraxiſſe uaſſallis ſeruitium in quolibet anno præſtandum, niſi dominus probauerit uoluntariam præſtationem. Couar. in c. poſſeſſor, de reg. iur. in 6. §. 4. Parte 11. num. 1. communem dicit ex Alex. conſi. 1. num. 12. uol. 4.

114 ¶ Dominus non poteſt cogere ſuos ſubditos uenire ad ſuum furnum, uel Molendinum, nec poſſet hoc inducere ſtatuto, nec ualet. Couar. ibi. §. 4. num. 7. communem dicit ex Socc. conſi. 272. uol. 1. & ſi ualeret, tamen non ligaret Clericos, uel Eccleſiaſ. idem ibidem communem ait uerſi. hanc etſi promittatur ex Iaſ. in l. quominus. q. 25. num. 156. ff. de flumin.

115 ¶ Dominus propria authoritate poteſt intrare in re emphiteota ſi emphiteota ceſſauit a ſolutione per biennium, Deci. conſi. 146. num. 7. communem dicit. & Corne. conſi. 271. uol. 3. littera b. magis communem dicit.

116 ¶ Dominus poteſt ratificare ſententiam latam in fauorem falſi procuratoris. Iaſo. in l. licet de procura. num. 10. communem dicit.

117 ¶ Amplia etiam ad ſententiam latam in fauoré collegij, uel uniuerſitatis agentis ſine authoritate ſuperioris: quia ſuperior poteſt ratificare Frã. de are. in c. cauſamque de iudi. num. 34. communem dicit.

118 ¶ Domino currente ad brauium, ſi cadit equus: & relicto ſoſſore equus, præ alijs currit ad brauium: dominus conſequitur brauium. Raue. in alphab.

phab.aur.in uerbo brauium communem dicit. ex Cin.in l.gallus.§.ſi eius.ff.de lib.& poſthu.

119 ¶ Domo uendita, cenſetur uenditus hortus ſi eſt additus per domum aliàs ſecus. Iaſ.in l.beneficium.ff.de conſti.princ.num.14.communem dicit.

120 ¶ Donatio iuris præſentandi facta laico, non ualet ſine conſenſu Epiſcopi, magis communem ait Phil.Dec.conſi.541.

121 ¶ Donatio facta filio cauſa ſtudij non ualet, magis communem dicit Fran.Rip. in l.1. num. 140. ſol.mat.

122 ¶ Donatio inter uirum & uxorem, habet conditionem tacitam ſi donans predeceſſerit, Alci. in c.cum contingat num.106.de iu. iurã. communem dicit.

123 ¶ Fallit in donatione iurata, quia ſtatim ſortitur ſuum effectum: Soci.in ſuis fallen. re 104. in uerſ.donatio communem dicit, ſed circa iſtam fallentiam uariæ ſunt doctorum opiniones, Cur. Seni.conſi.66.nu.6.dicit donationem inter coniuges non firmari iuramento.ubi dicit communẽ, Alci.tamen in d.c.cum contingant num.197.contrariam dicit magis communem licet ſibi non placeat: Io. lupus in d. rubri. de donat. inter uir. & uxo.§.fi.in fi.num.1.dicit communem noſtram limitationem: & obſeruari in practica.& idẽ Io.de Ripa in ſuis reſpon.li.3.de dona.c.4.& c.17.nu.1. & Coua.in rub.de teſta.par.2.num.20. communẽ dicit limitationem.

§ De iure regio, donatio inter uirum & uxorem infra annum contractus matrimonij non ualet: poſt annum, ſi filius ſuperueniat: itidem non uale

ualet niſi in quinto bonorũ l.6.ti.1.li.3.fo. iuzgo. ſi tamen filij non ſuperueniant ualet l.3.ti.12.lib. 3.fo.ll.quam legem limita: ut in noſtra communi. ſi donans predeceſſerit: cum qua concor.l.4. ti.11.par.4.ſed limita dictã communem: & quod non ſit neceſſarium quod predeceſſerit donans quando donans non efficitur. pauperior ex donatione: etiã ſi donatarius efficiatur ditior per l.5. ti.11.par.4.uel ſi recipiens nõ efficitur ditior:etiã ſi donans efficiatur pauperior.ut in l.6.ti.11.par. ea. Nota quod hæc donatio inter coniuges, adhoc quo morte confirmetur: requiritur tradditio. ut per Io.lupum in repe.rubri.col. 434. uſque ad col.439.§.35.uerſ.aduerte nunc per totum. ubi uid.aliqua per quæ fit tradditio.

124 ¶ Nota quod ad cõfirmationem iſtius donationis, ſufficit tradditio ficta Anto. gomez. in l.45. tau.nu.3.communem dicit ex gloſ.in l.2.C.de dote cau.& nõ nume. Et nota quod ſi donatio inter coniuges ſit reciproca; non requiritur tradditio adhoc quod confirmetur morte: ut eleganter dicit Pau.Caſtren in l.ſi pater.ff.de don.inter uir.& uxo.de quo meminit Io.lupus in rep.rubri. colu. 235.§.50.nu.17.de donat.inter uir.& uxo.& uid. eundem Io.lupum col.34.§.75.per totum.

125 ¶ Donatio, quæ morte confirmatur: non cenſetur inter fratres: quia habet uim legati. Io. de Ripa in ſuis reſpon.li.3.de dona.c.9. num.8.communem dicit.

126 ¶ Donatio ſimplex facta per patrem filio,in poteſtate,mortuo fratre,non confertur: ex quo facta non ualet, ſed per mortem confirmatur. Iaſo. in l.ex teſtamento num.10.C. de colla. commu-

nem

nem dicit.

127 ¶ Fallit primo,ſi eſt donatio iurata:quia ſtatim ualet Alci.in c.cum contingat num.207.de iur.iu ran.Io.de ripa de dona.in d.num. 8. & deciſ. con. 688.& con.266.& 239.& Io.duran.in arte teſtā. ti.3.cau.2.communem dicit.

128 ¶ Fallit ſecūdo, in quantum dicit: quod ualet ſtatim, quod eſt conferenda in donatione facta fi lio exiſtenti ſub patria poteſtate ex cauſa ſtudij, quę ſtatim ualet. & non confertur. Segu.in l.unū ex familia.§.ſed ſi fundum num.131.ff.de lega. 2. & Iaſo.in l.1.num.52.ff. ſolu. matrimonio. communem dicunt contrariam immo quod cōferatur dicit magis communem Ripa in l.1.ff.ſolu.matri. nu.104. ſed opi.Dida de Segu.& Iaſ. approbatur per l.5.ti.15.par.6.ubi diſponitur ualere donationem, & non conferri: quam limita in peruerſo ſcholari. ut per ſtellā re colla. in uerſ.quæ res ſint quæ non cadunt in collationem ut per Alexand. in authen.quod locum de colla.C. & Iaſo.& uid. Cora.in l.frater a fratre num.64.ff.de cond. indebi.& adhoc pertinet quod dicit. Tiraquel. de ceſſante cauſa in uerſ.priuilegij cauſa nu.207.ubi dicit eſſe communem opinionem quod priuilegiū conceſſum ſcholaſticis, comprehendit diſcolas ex Domini,in prohemi.6.licet ſibi non placeat.

129 ¶ Donatio ſimplex facta filio.emancipato confertur. Iaſ.in l.ex teſtamento num.14.C.de colla. communem dicit.

130 ¶ Amplia iſtam communem, quia non ſolum eſt cōferenda cum alio filio ſub poteſtate, ſed etiā cum emancipato Iaſo.in d.l. ex teſtamento communem dicit.

Donatio

131 ¶ Donatio facta filio per patrem, & ſub eius poteſtate inducit obligationem naturalem. Io. co ra. in l. frater a fratre. §. quæſitum nu. 46. ff. de con- di. indebi. communem dicit.

132 ¶ Nota quod adhoc quo donatio facta filio ſub patria poteſtate, confirmetur morte, requiritur tradditio glo. in l. papinianus. ff. de donat. inter ui. & uxo. communiter approbata ut per Iaſ. in d. l. frater a fratre num. 45. Et nota quod hæc tradditio ſufficit ſi fiat per tradditionem ueram, uel fi- ctam ut per clauſulam conſtituti: ut notat gloſ. in l. 2. C. de inoff. teſta. & Segu. in l. unum. §. ſed ſi fun dum. ff. de lega. 2.

*§ In iſtis donationibus factis per patrem filijs, de iure regio diſponitur per l. 17. in deciſ. tau. quod pater ſine filiis ſub poteſtate, uel emancipatis po- teſt donare tertium, & quintum bonorum: & po teſt reuocari talis donatio uſque ad mortẽ donan tis: niſi ſit ex cauſa onerosa, uel cum alio tertio facta donatio. & illud tertium, & quintum eſt ꝙ pater poteſt in uita, uel in mortẽ donare, uel lega re. ſiue uni, ſiue pluribus filijs per l. 26. tau. & non requiritur iuramẽtum ad ualiditatem donationis: & teneo quod de iure regio non habet locum d. l. 3. ti. 4. par. 5. nec l. 5. ti. 15. par. 6. de quibus in nu. 97. nec communis opinio dicti nu. ſtantibus alijs filijs quia priuarentur ſua legitima: cum iuramen tum non debet operari in preiuditium tertij: per tex. in c. quãuis d: pactis in 6. & in c. ueniens de iur. iuran. ex quibus concludit. Alci. in c. cum contingat nu. 30. de iur. iurand. cum alijs ſequen- tibus quod alienatio fundi dotalis cum iuramen- to, licet operetur contra mulierem, non tamen

aſtringit

aſtringit filias quin poſsint petere reuocationem iuramento non obſtante quem uide: tamen iuramentum producit effectum in patre donãte: quod pater non poterit reuocare dictas donationes: cũ iam ſortitæ ſint effectum per d. opi. num. 96. & ꝙ ad iſtum effectum remanet d. ll. par. incorreptæ. Et etiam ex iuramento producitur alius effectus: quod ex dicta donatione non deducitur tertium & quintum: in quibus alius frater eius & melioratus, ſed dictæ donationes cõprehenduntur ſub tertio & quinto per l. 75. in ordi. tau. Et nota ꝙ ſtante d. l. 26. tau. non habet locum communis opinio: de qua per Iaſo. in l. ſi quando talis. §. generaliter. C. de inoff. teſta. quod donata filijs inter uiuos, non conferuntur, nec computantur in legitima: cum per d. l. nõ poteſt legari, nec donari filijs ultra tertium, & quintum etiam plurimis, item nota ſtante l. 17. tau. diſponente donationem, ſequuta tradditione quod non poteſt reuocari; ꝙ non ſolum habet locum in filio emancipato: ſed etiam in eo qui eſt ſub poteſtate patria. ut per Io. lupum in d. l. num. 15. Item nota, quod per l. in curijs matricij, centenſima prima. Pater non poteſt meliorare filiam donatione inter uiuos ultra legitimam. quod per d. l. non reprobatur melioratio facienda in teſtamento ſecundum l. 9. ti. las mandas li. 3. fo. ll. & de iſtis donationibus uid. Nunium in dictionario littera c.

133 ¶ Nota quod donatio facta etiam ab infirmo, ſi mentio mortis non eſt facta: in ea cenſetur inter uiuos, Ripa in li. 3. reſpon. de dona. c. 9. nu. 7. communem dicit.

134 Donatio facta inter prohibitos propter bene

merita, etiam ſi merita in ſpecie exprimantur: probanda ſunt merita ut in donatione concubinæ facta per militem uel clericum. Cora.in l.frater a fratre.§.quæſitum nu.55.ff.de codi.inde. communem dicit & ui.in uerbo merita.

*§. Nota iſtam communem ad intel.l.3.ti.9.li.5.quę loquuntur de dona.regalibus.

135 ¶ Donatio generalis non comprehendit rem debitam donatori ex fideicommiſſo.Boe.dec.33. communem dicit.

136 ¶ Donatio omnium bonorum tam preſentium quam futurorum non ualet. Cur. iuni. conſi. 25. num.1.Pano.conſi.48.uol.2.Io.duran.in arte teſtan.tit.10.cau.2.commmunem dicit.

137 ¶ Amplia etiam ſi interueniat iuramẽtum.Cur. iuni.in d.conſi.25.num.6.communem dicit.

138 ¶ Fallit primo, ſi ſit donatio uniuerſalis omniũ bonorum: quia ualet, & intelligitur ſolum de preſentibus.Iaſ.con.5.uo.3.communem dicit.

139 ¶ Fallit ſecundo, in donatione omnium bonorum poſt mortem: quia etiam preſumitur de preſentibus. Iaſ.in d.conſi.5.reſpon.ad tertium communem dicit.

*§ De iure regio donatio omnium bonorum, etiã preſentium, non ualet l.7.ti.12.li.3.fo.ll. & l.69. tau. Et ſi quis habet filios, uel deſcendentes poterit donare extraneis ſolam quintã bonorum. per d.l.7.filijs autem tertiam & quintã l.6.& 27.tau. habens autem deſcendentes, poteſt donare etiam extraneis tertiam bonorum l.18.tau. ſi non habet deſcendentes nec aſcendentes poteſt donare tertiam partem bonorum non tamen omnia etiã preſentia per d.l.69.& uide plures limita. per Soci.

in

in re. 108.

140 ¶ Fallit tertio,ſi fiat æccleſiæ: Anto. gomez.in l.69.tau.num.7.communem dicit ex Bar.in l.fi.C. de pactis. ſed tamen æccleſia tenetur donatorem alimentare l.ſunt qui,cum tribus ſequen.ff.de reg.iur.& pro hoc eſt l.1.ti.fi.par.5.quam etiam teſtatur communem Dec.conſi.488.nu.5.

141 ¶ Donatio omnium bonorum mobilium,& immobilium non conprehendit iura & actiones: quia ſunt tertia ſpecies ſeparata. Iaſ. conſi.5.uol.3.communem dicit.

142 ¶ Donatio de fundo trium iugerum,etiā ſi plura ſint iugera: omnia comprehendit. ſecus tamē ſi de iugeribus facta ſit donatio. Alex. conſi.106. vol.6.& Deci.conſi.347.communem dicunt: quā declarat Deci.quando eſt facta mentio de confinibus & uid.Cur.iuni.conſi.131.ubi concludit cum diſtinctione, quam dicit ibi communem:aut incepit contractus a iugeribus, & tunc non comprehenduntur plura quam nominata.ſi tamen incepit a fundo, etiam ſi plura ſint iugera comprehenduntur: & ſic eſt intelligendus tex.in l. ſi fundum ff.de euicti.

143 ¶ Donatio cuiuslibet partis bonorum reuocatur per ſuperuenientiam filiorum: Io.de Ripa in l.1.q.7.num.15.C.de reuocan.donat.communem dicit.

144 ¶ Amplia etiam ſi ſit iurata. idem Ripa q.3.nu.7.communem dicit.

145 ¶ Amplia ſecundo, in donatione cuiuſcumque rei particularis Io.Nico. in addit.ad Alc.in trac. de præſumpti.re 1.par.13.communem dicit.

146 ¶ Fallit, ſi res donata ſit minima. d.Io. Nico.

H num.

num.4.communem dicit.
*¶ Donatio cum clauſula ſi contingerit reuocare teſtamentum: eſt inutilis: & non firmatur iuramẽto, quia tollit factionem teſtamenti. Alexan. conſi. 156. uol. 6. communem dicit: licet antiquitus cõmunis opinio erat contra. ut per Io. duran. in arte teſtan. ti. 10. cau. 2.
147 ¶ Donatio Conſtantini facta. æccleſiæ, ualida fuit. Angel. in prohe. inſti. communem dicit.
148 ¶ Donatio facta ambaſiatoribus, non præſumitur facta contemplatione principis, ſed illorum. Alci. de proſum. re 1. preſum. 18. num. 2. communem dicit.
149 ¶ Donatio facta per auum nepoti, cenſetur aduentitia: & non acquiritur patri. Alci. ibi. in fin. communem dicit.
150 ¶ Donatio quæ incipit a tradditione, & non a promiſsione, donator non tenetur de euictione. Cur. iuni. conſi. 178. num. 27. communem dicit.
*§ Niſi malitioſè donauerit, quia tenetur dare donatario tertiam partem pretij, donatario tamen ignorante. l. 13. ti. 7. par. 3. ſi tamen donatarius ſciuerit rem eſſe alienam, & receperit in donationem, emptionem, uel permutationem, reddit eam domino cum duplo. l. 6. ti. 10. fo. ll. li. 3. & uid. do. Io. lupus in repet. rub. de donat. inter uir. & uxo. col. 340. §. 65. num. 54. & uid. l. 6. ti. 13. li. 4. fo. ll.
151 ¶ Donatio non dicitur ſolum ex hoc ſimulata, quod donans ſemper perſeuerauerit in poſſeſsione Cur. iuni. conſ. 108. num. 11. communem dicit; quam intellige quo ad ipſos contrahentes, ſecus tamen quo ad tertium creditorem. Imol. conſi. 55. & Panor. in c. dilectus el. 1. de preben. & Boe.
in

in conſue.bituri,in rubr.de dona.§.primo & relinquitur arbitrio iudicis inſpecta qualitate perſonarum, & rerum. ut per Bal. con.70.nu.5. uol.1. & uid. Tiraquel.de conſti.par.3.lim.9. per totam.

152 ¶ Donatio,nec alius contractus in diſpoſitionibus contra ius,non uenit appellatione uenditionis: ſecus tamen, ſi ſunt conformes iuri. Pe. Raue.in alpha. aure. in uerſ. alienatio, communem dicit.

153 ¶ Donatio non preſumitur quando debitor aliquid ſimpliciter dedit creditori,ſed compenſatio. Io.Cora.in l.frater a fratre num.4.ff.de condi. indeb.communem dicit.

144 ¶ Donatarij præſentia cum taciturnitate, conſenſum inducit: & donationis ualiditatem.Hyer. Cagno.in l.ſemper qui non prohibet nu. 5.ff. de reg.iur.communem dicit.

155 ¶ Donata ſponſæ per conſanguineos ſponſi,ſoluto matrimonio,ſunt hæredis mariti,& non ſponſę. Cagno.inl. contractus num.48. ff. de reg. iur. communem dicit. tamen per plura Alci. de præſum.re.1.præſum. 18. tenet contrariam. quem uide, & tene communem.

*§ De iure regio intellige iſtam in precioſis, non tamen in aliis.Ang.l.32.ti.11.par.4.de qua in uerbo ueſtes num.33.& uid. Io. lupum in repet.rub. de donat.inter uir.& uxo.col.32.§.11. num.3. & conſi.187.§.44.nu.1.& 2.qui contra communem inducebat l.2.ti.3.li.3.fo.ll.

156 ¶ Donare cauſa mortis non poteſt mulier ſtante ſtatuto,quod non poſsit contrahere. ſine conſenſu agnati.Iaſ.in l.2.de le.1. ff. commune dicit: licet Alci.in l.2.de uerb.obli.nu. 10.ff. ueriorem

dicat contrariam.

157 ¶ Dos dicitur eſſe ius uniuerſale, & incorporale communem dicit. Ripa. in Rub.ff. ſolut. matr. num.43.

158 ¶ Dos competens non dicitur: ſi ſit minus legitimè. Deci.conſi. 379. num.4. & 181. num. 5. communem dicit.

159 ¶ Dos eſt magis priuilegiata quam fiſcus. Alci. de preſum.re 3.preſum.31.nu.4. & Goza.con.97. num.12. communem dicit.

160 ¶ Dos propriè dicitur ante copulam, & tranſductionem uxoris, adeoque uir habebit lucrum ex diſpoſitione ſtatuti, quod mortua uxore ſine liberis uir lucretur tertiam partem dotis, communem dicit Corn.in l.non ſine, poſt Bal.& Fulgo.C.de bon.quæ liber. Idem Corn. conſi.84. licet eleganter li.3.& Bal.Nouel.communem quoque appellat in tract. de dote, in vi. parte priuileg.38.ſed contrariam opinionem communem dicit. Socc.in l.cum fuerit.ff.de condit.& demonſt. Feli.in Rub.de ſponſalib.col.11. & ſequen. Dec. conſi.67.col.fin. Corne.ſibi contrarius conſi 248. In preſenti conſultatione. li.2. ut per Rip.in Rubri.ff.ſol.matr.num.68.

161 ¶ Dos propriè dicitur ſoluto matrimonio, cōmunem inquit. Idem Ripa ibidē num. 71.& 72. quæ intelligitur ante reſtitutionē, ut latè proſequitur Socc.conſi.121. uiſa contingentia col. antepen.& ſeq.li.1.de quo per Ripā ubi ſupra.

162 ¶ Amplia etiam ad hypotecam tacitam: Farrus de pigno.& Hypo.in 2.par.mem.4.nu.109. communem dicit.

163 ¶ Nota quod priuilegium tacitæ hipotecæ cō-

petens

petens doti,non tranſit ad extraneum. Fanus.ibi num.67.communem dicit.

164 ¶ Bona mariti, etiam minoris, ſunt tacitè hypotecata pro dote. idem Fanus num.73.communem dicit.

165 ¶ Dos data ab auo matri computatur nepotibus in legitima. Cur.iuni.conſi.180.nu.2. & Ripa li.3.de dona.c.10.num.3.& Alci.de preſum.re 1.preſum.16.num.4.in fin.communem dicit.

166 ¶ Dos reſtituta,ſi alteri eſt reſtituenda: dicitur dos. ſi tamen non eſt reſtituenda:dos non dicitur: Iaſ.in l.maritus. num.9.C.unde uir & uxor. communem dicit.

167 ¶ Dos non eſt reſtituenda mulieri: nec competit actio ei de dote: durante matrimonio. niſi in caſu inopiæ uiri, uel alterius obligati ad reſtituẽdam dotem. Fanus de pig.& Hypo.par.8.mem.2.num.1.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem cum ſequentibus ad intel.l.29.ti.11.par.4.& uide quæ habes in uerbo actio dotis num.18.cum ſequentibus.

168 ¶ Amplia etiam,ſi maritus ſit exõmmunicatus. Io.Cora.in l.qui liberos.nu.112.ff. de ritu nupt. commmunem dicit.

169 ¶ Amplia ſecundo,etiam ſi dicatur dos inofficioſa: quia non repetitur a uiro durante matrimonio. Io. lupus in repet.c.per ueſtras de donat.inter uir & uxo.§.24.num.3. communem dicit. de qua per Coua.in epi.4.c.8.§.6.num.12.

170 ¶ Amplia tertio,quod in tãtum eſt uera: quod ſi maritus reſtituit dotem ſine cauſa mulieri: non liberatur maritus,quin teneatur reſtituere iterũ dotem hæredibus uxoris. Io.Cora.in d.l.qui libe

ros num.114.communem dicit.

171 ¶ Dos a patre profecta,ſoluto matrimonio, debet apud filios remanere. Cur.iuni.conſ.43.nu.9. communem dicit.

172 ¶ Amplia etiam, ſi per patrem ſtipulata ſit ſibi reuerti, liberis ſtantibus,ſi liberi adſunt tempore mortis filiæ, ſtatim eſt dos ipſius matris: & filij ex ſucceſsione matris ueniunt, & non aui. Io.Nico.in l.generaliter numer.46.C. de ſecun. nupti. communem dicit.

173 ¶ Dos confeſſata durante matrimonio,non ualet nec confeſsio. Iaſ.con. 32. uol.3. communem dicit. de qua per Bello.con.47.& Boe.deci. 330. & Io. de Ripa in l.fœminę nu.36.de ſecun.nupt. Et non aſtringit maritum. Ludo.de goza. conſ. 28.num.22.communem dicit.

154 ¶ Amplia,etiam ſi ſit iurata talis cõfeſsio. Cur. iuni.conſi.95. num. 4. communem dicit. de qua plenè per Coua.in ſuis reſo.li.1.c.7.

175 ¶ Limita primo,quo ad effectum donationis: quia licet confeſsio non preiudicet uiro: tamen habet uim donationis: & confirmatur morte donantis.Io.de Ripa in l.fæminæ.de ſecun. nupt.nu. 36.C.communẽ dicit. de quo in uerbo cõfeſsio.

* ¶ Nota, & intellige iſtam communem, in confeſsione facta poſt annum contractus matrimonij de iure regio: argumento l.3.ti.12.li.3.fo.ll. ubi ualidatur donatio coniugum inter ſe poſt annum contractus matrimonij: ſi non ſint filij legitimi:& coniuges poſſunt poſt annum facere inter ſe ſocietatem omnium bonorum: ut in l.9.ti.6.li.3.fo. ll.de quo per Io. lupum in repe.rubr.de dona.inter ui.& uxo.col. 260.§. cum coniuges ſint ſocij

in

in damnis, & delictis l. 14. ti.20. li,3.fo.ll. Fallit tamen d.l.24.ſi ipſa mulier renuntiet commodũ, ac damnum : l.227. ſtili.cum qua concor. l. 60. in ordi.tau. Item ſi maritus,& uxor in ſolidum obligentur:mulier tenetur,ſi cedit obligatio in fauorem illius,aliàs tamen non,niſi obligatio fiat pro debito fiſcali : quia licet non ſit uerſum in commodum mulieris,nihilominus tenetur l.61.tau. Nec obſtat l.25.ti.13.par.5.quia illa lex loquitur quando maritus ſolus obligatur quia tunc bona mulieris non cenſentur obligata : ſecus tamen, quando ipſa obligatur. ut in d.l.61. Item nota dictum ſolemne Petri de ancar.conſi. 308. quod confeſsio dotis poſt decem annos habetur ac ſi fuiſſet uerè numerata.

176 ¶ Limita ſecundo,ſi preceſsit antea quam matrimonium contrahatur, promiſsio dotis : & poſt cõtractum matrimonij ſequatur confeſsio ſtatim ualet confeſsio, & non poteſt opponi exceptio non numeratæ dotis : cum preſumatur donatio, Bello.conſi.4.num.7.communem dicit. ex Bald. Cino, & Paulo in l.in contractibus.C.de non nume.pecu.& Mathe.de afflictis. deci.402.

177 ¶ Item nota, quod in tantum hoc eſt uerum: quod donatio hæc prę ſumitur ex confeſsione dotis : & quod non ſit ſub ſpe numerationis. quod etiam ſi non apponatur renunciatio non numeratæ pecuniæ : non põteſt opponi. Soci.con.79.uol.4. communem dicit. & Rube.conſi. 78. magis communem dicit.

178 ¶ Item nota,quod confeſsio mariti de dote recepta, habetur pro tradditione. Bellonus conſi. 4.num.10.communem dicit.

179 ¶ Item nota,quod etiam ſi excedat hęc donatiō quingentos aureos ; & non ſit inſinuata : morte confirmatur. Secundum magis communem opinionem. ut per Bello.in d.conſi.4.num.11. Contra Cur.iuni.conſi.95.in fi.& uide Bello.ibi de ualore quingentorum aureorum ad quorum numerationem eſſe attendendum dicit quòd 72.auri in tempore l.ſancimus.C.de dona.per gloſ. in l. fi.ff. de in ius uocan.& Iaſ.in d.l.ſi.& in l.2.§.ex his.ff. de uerbo.obli.faciebant libram auri, Et auri moderni Sunt minoris ualoris quia nonaginta ſex auri faciunt libram unam. & ſic libra uariata eſt in quarta parte ualoris: & ſic ualebit donatio ultra ſeptingentos. aureos. ut per Paul.in l. fi.C.communia de leg.& ſequitur.Feli.in cap.conquerente de offic.ordi.

§ De iure regio iuxta pragma.120.c.1. quingenti auri de quibus in d.l.ſancimus. ſunt mille auri: de quibus nunc utimur. Nam per dictam pragma.taxatur Marcha.auri in .75.aureis: & marcha eſt medietas libræ;libra enim ex centum & quinquaginta aureis conſtat qui computati iuxta d.l.ſancimus excedunt millerarium. Sed nota uerbum Alci.in l.hæc enunciatio.ff.de uer.ſigni. ubi dicit, nobis uidetur aureum quo hodie utimur ex generali omnium populorum conſuetudine, ſubrogatū eſſe illi ueteri, & ideò, quæ de ſolido, de iure ciuili ſtatuta ſunt: ad noſtrum uſum licet leuioris, referenda ſunt.

180 ¶ Sublimita primam limitationem, ad preiudicium creditoris: quia licet preiudicet hæredibus mariti,non tamen creditoris.Bello.con.47.nu.4. communem dicit quem uide & nota.

Nota

181 ¶ Nota, quod creditores, adhoc quod eis non preiudicet: debent opponere exceptionem non numeratæ dotis intra tempora iuris, aliàs præiudicat eis: & nocet confeſsio. Mathe. de afflit. deci. 402. communem dicit. licet alij tenuere contrarium: ut per Coua in reſo. lib. 1. cap 7 num. 6. ubi nititur concordare: dicens quod hęc communis opinio procedat cum confeſsio præceſſerit matrimonio: ſi tamen poſt matrimonium, confeſsio emanauit: non preiudicat creditoribus, quin poſſit etiam poſt tempus exceptionis non numeratæ dotis opponi. & dicit hoc eſſe ex mente Bar. & doctorũ in l. ſi conſtante. ff. ſolu. matr. quod nota.

182 ¶ Dotem tenetur preſtare pater filiæ, etiam nuptæ: & poteſt cogi officio iudicis Paul. de caſtro in l. ſi ſocer. ff. ſolu. matri. Anto. de tremo. in addi. ad bona, in practi. excepti. in rub. qui. mo. ciui. nu. 12. in uerbo quaſi caſtren. communem dicit.

183 ¶ Amplia primo, etiam ſi contraxit matrimonium abſque ſua uoluntate, etiam ante uigeſimũ. quintum annum: ſi contrahat digno. Cur. iuni. in authen. resquæ numer. 25. C. communia deleg. communem dicit.

184 ¶ Amplia ſecundo, etiam ſi maritus ſit diues. Fran. de Ripa in l. 1. ff. ſolu. matr. num. 54. communem dicit.

185 ¶ Amplia tertio, etiam ſi filia ſit dotata: & perdiderit dotem, non tamen ſua culpa, tenetur pater iterum dotare. Io. lupus in repe. c. per ueſtras de dona. inter ui. & uxo. col. 373. in fi. §. 27. nu. 6. communem dicit exploſa gloſ. in l. 2. uerſ. dos ff. ſolu. matri. quæ dicebat in quocumque caſu patrẽ teneri. Et nota quod ſi pater preſtitit dotẽ priori

uiro:

uiro: & filia ſecundo contrahat, & preſtetur dos per patrem: cenſetur animo compenſandi, & nõ dicitur de nouo preſtare. Boe.dec.137. communem dicit ex Bar.in q.an mulier habens amplam dotem.

*§ Nota iſtas communes ad intel.l.3.ti. 11. part.4. mater tamen filiam dotare non compellitur l.fin. C.de iur.doti.quod fallit in matre heretica, uel iudea, filia autem catholica l.9.ti 2.par.4. & Io. lupus in re.iu.de dona.inter uir.& uxo. col. 86.§. 21.num.4.pro quo adducit l.9.ti.2.par.4.

186 ¶ Amplia quarto, ad auum paternum: qui tenetur neptem dotare. d.Io. lupus in repe.c. per ueſtras col.367.§.27.nu.1.communem dicit.

*§ Concor.cum l.8.ti.11.par.4.quando filia non habet unde ſe dotare poſsit.

187 ¶. Amplia quinto, ad fratrem qui tenetur dotare ſororem ex eodem patre natam. Io. lupus in repe.d.c.col.371.§.27.num.3.communem dicit.

*§ De iure regni uidetur idem innuere l.18.ti.16. par.5.&pro ea eſt l.4.ti.1.li.5.ordi.quæ loquitur de ſorore contrahente matrimonium ſine licentia fratris.

188 ¶ Dotata dicitur filia cui dos a patre in teſtamento relicta eſt ita quod uenit excludenda a ſuccesſione uigore ſtatuti quod ſtantibus maſculis, filia dotata non ſuccedat, communem ait. Ripa in rub.ff.ſol.mat.nu.61.

189 ¶ Dotis fructus impuberi traditæ, & ſi dos ſit marito tradita ab impubere cedunt doti, Cum impubes non poſsit donare. Gozad.conſi.33.nu.11. communem dicit, & ſic eſt intelligenda gloſ. in l.11.C.de dot.promiſ. Secus in maiore quæ tradidit

didit dotem ſponſo : qui ſuſtinuit onera matrimonij . quod nota .

190 ¶ Dubius preſcribit . Feli.in cap. ſi, numer.9. de preſc.communem dicit .

191 ¶ Intellige iſtam communem ſi poſt inchoatã preſcripionem,ſucceſsit dubitatio: ſecus tamen, ſi a principio. Balbus de preſcri.in 2.par.3.par.q. 2.communem dicit .& uid.in uerbo preſcriptio .

192 ¶ Duces,Marchiones,& Comites ꝑpetuò inueſtiti cenſentur : Principes in ducatu marchionatu,ac comitatu . & omnia poſſunt in ſubditos ſuos quæ poteſt Imperator in orbe. Cur.iuni.cõſ. 61.nu.9.& Bello.conſi. 95. num. 10. communem dicit ex Decio conſi.403.

193 ¶ Amplia ad alium principem, qui excreuit iura imperij per tempus: de cuius initio non eſt mæmoria hominum in contrarium. Bello. conſi. 51. nu.3.communem dicit . ex Marti.lauden.de principe q.11.

194 ¶ Duo caſus æquiparati in lege antiqua, diſpoſitum in uno , cenſetur etiam in alio, etiam in materia odioſa. Bello.conſi.69.num. 1 . communem dicit . ex gloſ.in l.ſiquis ſeruo.C.de fur.& gloſ.in c.de mulcta de prebẽ.& ibi Panor.& Dec.in l. factum.§.in pæna.ff.de re iud.& Rip.in l.ſi conſtante num.69.ff.ſol. matrim. Duo rei promittendi poſſunt interuenire pro dote reſtituenda,communem dicunt recẽti a Ripa in l.ſi conſtante nu. 55. ff.ſol.matr.

195 ¶ Duplex cauſa ſi ſit in caſu, & ſi una ceſſet: nõ tamen ceſſat effectus . Bello.conſi.8.num.5. communem dicit . ex Deci. in cap. cum ceſſante de appel.

Intellige

196 ¶ Intellige,quando cauſa ceſſans tendit ad eun dem effectum: ſecus, ſi ad contrarium, Idem ibi communem dicit ex Bar.in l.ſciendum.ff.qui ſatiſd.cogan.

E

1 ECcleſia non tenetur ad collectas pro rebus ſolitis collectari, cum imponantur perſonis. Bello.conſi.40.nu.3.communem dicit.

* § Intellige iſtam communem ſecundum legem 55.par.5.ti.6.in bonis datis eccleſiæ in dotẽ: cum de nouo edificatur eccleſia,uel datur pro ſepultura,tamen de bonis poſtea quæſitis,uel ex emptione,uel ex alio titulo tenetur eccleſia collectas ſoluere, uel ad dandum hominibus bona,qui collectas ſoluant. ut in l.53.eo ti. Et hanc diſtinctionem,quam leges iſtæ ſentiunt. ponit Car. in cle.1.de immu.eccleſiæ q.2.quem refert Berta.de gabel.par.6.num.12. Et iſtam diſtinctionem intellige:cum onera ſunt certa, & perpetua anexa ipſis rebus: ſecus, tamen in alijs, ut per Panor. conſi.53.uol.1.ubi communem dicit. de quo per Cal.in con.2.de cenſi.& Gemini.con.19.& Pet. de ancha.conſi.303.& Angel.conſi.73. Et pro hac opinione communi, & intellectu Panor. eſt l.1.ti.3.li.1.ordi.

2 ¶ Fallit primo,hæc communis:in quo ſentit quod eccleſia,nec perſonæ eccleſiaſticæ non tenentur ad collectas quę imponuntur perſonis: quia limitatur pro refectione pontium.murorum, & foſſate,quia in his caſibus tenentur ad collectas. Io.de Ripa de reſ.li.2.cap.2.num.6.& in cap.26.nu.25. communem dicit.

Concordat

*§ Concordat cum communi l.52.& 54.ti.6.par.1. & cum l.20.ti.32.par.3.& cum l.1.ti.3.li.1.ordi.

3 ¶ Fallit ſecundo, cum collecta imponitur pro redimenda uexatione impoſita tam laicis, quã clericis: & ſic pro bono cõmuni totius reipublicę. Io. de Ripa de reſ. li.2. ca.20.num.70. communem dicit.

*§ Concor.cum l.1.ti.3.li.1.ordi.& cum d.l.52.

*§ Fallit tertio, in clerico coniugato qui tenetur ad collectas l.13.ti.1.li.1.ordi.& hoc eſt de iure communi: cum non gaudeant niſi priuilegio fori, & canonis c.1.de cler.coniug.li.6.

*§ Fallit quarto, in gabellis quæ apud nos dicitur Alcauala: quia clerici uendentes, tenẽtur ad illas d.l.13.& l.4.ti.4.lib.6.ordi.quæ leges ſunt corruptæ per l.3.in quaternione de gabellis.ubi diſponitur idem quod de iure communi. eſt ſtatutum in c.fi.de ui.& honeſt.cleri.quod clerici qui ſe abſtinent a negotiis: gaudent priuilegio clericali. immiſcentes autem tenẽtur ad dictas gabellas ſoluendas. Et nota, quòd in caſu in quo clericus tenetur ad dictas gabellas: laicus qui emit, tenetur ad illas ſoluendas: iuxta dictam legem quartam, & in hoc non eſt reuocata ad inſtar illius qui emit ab extraneo qui tenetur retinere gabellas. ut habetur in l.100.d.quartæ.

Nota quod ſi bona retenta ab eccleſia, uel a clerico, tranſeant ad laicum: tenetur laicus ad omnia onera. quia mutata perſona, mutatur qualitas rei l.Paulus & l.licitatio.ff.de publ.uecti.Deci.in l.omnibus nu.2.ff.de reg.iu.& Ripa in li.2.de reſ. cap.72.num.17.communem dicit. Et ſic arrendatores fructuum eccleſiarum tenentur ad gabellas,

ad

ad quas clericus non tenetur. ut in expreſſo tenet. Archi. in c. quanquam de cenſi. in 6. & Iaſ. in authen. quas actiones num. 41. C. de ſacro. ſanc. eccleſi. quod intellige, quando res quę tranſit ad alium: non eſt exempta: ſi tamen ſit immunis, ad quemcumque tranſeat: non collectabitur: ut dicimus de re empta per ignobilem a nobili: quod ſi res eſt exempta a collecta: ignobilis non tenetur. ut per Io. Andr. in addit. ad Specu. de cenſi. per l. ætatem. §. rebus. ff. de cenſi. quam refert Tiraquel. de nobili. c. 20. num. 165. & nota pro intel. d. l. 73. ti. 1. li. 1. ordi. ubi dicit quod clericus emens teneatur ad gabellas: ex qua lege colligitur quod emptor teneatur ad gabellas. illud eſt conforme iuri comuni: ut per deciſ. tholoſ. 451. per l. debet. ff. de ędili edicto. quæ per plura comprobat eiꝰ addit. Sed tamen contrarium eſt determinatum de iure regio per l. 2. d. quater. de gabel. ubi diſponitur ꝙ uenditor teneatur ad gabellas, & non emptor. Nota quod cum in d. quater. l. 1. taxat gabellā in decima parte rei uenditæ: Illa decima pars debet intelligi deductis expenſis proxenetæ, & aliorū & ſic ſi uendita eſt pro centum, & proxeneta habuit decem: nonaginta erit pretium. ut ab illis deducatur decima. ut per Bart. in l. ſed ſi. §. cuidam. ff. de condi. & demon. quem refert Gomez. in l. 8. num. 10. in deciſ. tau. & tenet Iaſ. in l. non amplius ff. de le. 1. Item nota aliud notabile in hac materia: ꝙ ſi partes diſſentiant de uenditione nondū res traddita, non debetur gabella: quæ per plura comprobat. Caro. Moli. in conſuet. feuda. ru. 1. §. 3. gloſ. 5. q. 2. per totum. quod intelligendum eſt per tradditionem ueram, non tamen fictam. ut notant

notant Alber.Fulgo.Pau.& Iaſ.in l.ab emptione ff.de pactis. Et hanc dicit ueriorem d. Molin. d. nu.15.licet contrarium uidetur tenere Bal.& Angel.in d.l.ab emptione & alij quos refert d.Caro. Molin.& Anto.Gomez.in l.45.tau nu.95. Sed uide plura de hoc per Tiraquel.de conſti.l.26. par. 3.num.6.& quæ habes in uerſ.emphitetoa.

4 ¶ Eccleſiæ non infert pæna exilij, propriè loquẽdo, Alci.in c.cum non ab homine nu.110.de iudic.communem dicit.

5 ¶ Eccleſiæ res in caſu, in quo poteſt dari in emphiteoſim, poteſt concedi in perpetuum filijs, & nepotibus, & ſucceſſoribus. nõ tamen extraneis Ludo.Gozad.conſi.25. num.20. ait communem ex Panor.in c.in præſentia de probat. num.29.

6 ¶ Eccleſia præſcribit contra eccleſiam. Iaſo.in auth.quas actiones num.13.C.de ſacro.ſanc.eccle.communem dicit.

7 ¶ Nota quod hæc præſcriptio qua utitur eccleſia contra aliam: debet eſſe quadragenaria. Balbus de preſ.par.5.in princ. commmunem dicit.

8 ¶ Eccleſia infra quadriennium, reſtituitur aduerſus preſcriptionem a tempore læſionis. Iaſo.in d. authen.nu.33.communẽ dicit. & preſcriptionis completæ, Balbus in 5.par.q.2.communem dicit.

9 ¶ Nota quod quadriennium quod datur ad reſtituendum eccleſiæ,non currit in uita prelati alienantis. Balbus ibi communem dicit. uid. in uerbo abſens num.2.cum ſequentibus.

10 ¶ Eccleſia ſucced ns priuato, contra quem erat inchoata preſcriptio decem,uel uiginti annorum preſcriptio perficitur: ſecundum priuilegium eccleſię.Iaſ.in d.authẽ.quas actiones nu.36.& Bal-

bus

bus in d.q.2.communem dicunt.
11 ¶ Eccleſia habebit bona præmorientis, non expectata morte alterius: cum uir, & uxor ingreſsi ſunt monaſterium: ſtatuentes quod bona ſua poſt mortem illorum uenirent ad eccleſiam. Iaſ. in l. cũ quidam nu. 7. C. de impub. & alijs ſubſtit. communem dicit
12 ¶ Eccleſiæ uaccantis bona adminiſtrabũtur per Epiſcopũ, uel inſtituere ualentem. Panor. in c. nu. 12. de appel. communem dicit.
13 ¶ Eccleſiaſticus iudex poteſt compellere iudicẽ laicum, ut preſtet ſibi auxilium per excommunicationem laicus tñ non compellit clericum ad preſtandum. Alci. aſſent communem in c. perniciosã, nu. 123. ex, de offic. ordi,
14 ¶ Edere ſententiam, uel acta, poteſt compelli pars appellata per iudicem appellationis ſub pæna priuationis. Iaſ. in l. is apud quem num. 12. C. de æden. communem dicit.
15 ¶ Edere tenetur reo actor inſtrumenta, ac rationes ad fundandas ſuas exceptiones, Iaſo. in l. & quæ a diuo num. 1. de ęden. communem dicit,
16 ¶ Aedenda non ſunt inſtrumenta actori per reũ ad intentionem ſuam fundandam etiam ſi reus ſit fiſcus, etiam ſi pæna ſit pecuniaria. Ripa, in l. 1. de æden. num. 11. & in l. is apud quem num. 22. eo, ti. communem dicunt,
17 ¶ Fallit primo, in eccleſia. Ripa in d. l. 1. nu. 13, communem dicit,
18 ¶ Fallit ſecundo, in actore agenti pro matrimonio, pro dote, pro alimẽtis, pro libertate propria; idem Ripa num. 13. communem dicit,
19 ¶ Fallit tertio, in mercatore, uel in eo qui de neceſsitate

ceſsitate offitij tenetur conficere librum. Iaſo. in l.1.C.de æden.num.55.communem dicit. & uid. in uerbo rationem num.4.

*§ Concor. cum l.17.ti.2.par.3.

20 ¶ Editio inſtrumentorum fit non iure actionis, ſed offitio iudicis. idem Ripa num.20.in d. l. 1.& Decius num.19.communem dicunt.

21 ¶ Edendus eſt libellus reo ſuis expenſis, & non actoris. Ripa in d.l.ædita num.12.C. de æden.cõmunem dicit.

22 ¶ Edictum, facta preſentatione benefitij, eſt ponendum iuxta c.fi.de elect.in vi.Lamb. de iur.patro.par.2.ti.2.q.6.ar.2.num.4.communem dicit.

23 ¶ Edificare poteſt dominus aream in qua cadit ſtillicidium: dummodo ſeruitus ſtillicidij non impediatur: & ædificans ſtillicidium recipiat. Bello. con. 61. nu.5.communem dicit. ex glo.& Bar. in l.ſeruitutis.§.ſi ſeruitus.ff.de ſerui.& Soci. conſil.141.

24 ¶ Edificare caſtrum ad æmulationem priuati, nulli eſt licitum Boe.dec.320.num.9.communem dicit.

25 ¶ Item nec edificare, ut uideat hortos religioſorum, aut monalium nemo poteſt. Boe. ibi.cõmunem dicit.

26 ¶ Edificiũ factũ in re dotali, nõ cedit ſolo: quãuis medietas expenſarum ſit alterius coniugis. Boe.in conſue.bitu.in reg.deſcoſtumes deſmaria Ies.§.2.communem dicit ex Iaſo. in l.ſenatus.§. Marcellus.ff.de le 1.

27 ¶ Electus de conſenſu partium, uel de mandato iudicis, ut ſecundum peritiam artis deponat, debet iurare: aliàs non ſtabitur eius reſponſioni.

Crotus in tract. de teſti. in 6. parte. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l. 23. ti.6.par.3.de teſte non iurato deponente, de quo in uerbo teſtis num.93.

28 ¶ Nota, quod licet cum iuramento deponat:nihilominus probatio in contrarium admittitur. Alexan.in l.qui bona.§.qui damnum.ff.de damno infecto. communem dicit. Et uid.Coua.in reſo. li.2.cap.13.num.4.

29 ¶ Item nota, quod partes non ſunt citandę ad uidendum iurare, uel ad depoſitionem illius qui de arte deponit, uel de conſenſu ambarum partium.Deci.in c.2.de teſti.communem dicit.

30 ¶ Limita iſtam communem: ſi perſona eſt electa abſente parte:quia licet poſsit eligi a iudice, uel a parte,abſente alia parte, & ualet electio.ut per Bar.communiter approbatum in l.Theopompus. de dote prelegata.C.tamen ſi abſente parte fuit electa: debet pars citari ad uidendum iurare Feli.in c.quia iudicante de preſcrip. communem dicit.

31 ¶ Electio prelati mortui poteſt fieri ante ſepulturam: Guid. Papa conſi.206.num. 1. communem dicit.

32 ¶ Item de nocte ualet: licet ſit in honeſtum. Io. de Ripa de reſ. li. 2. cap.13. num. 5. communem dicit.

33 ¶ Electio in ultimis uoluntatibus eſt inuariabilis. Cur. iuni. conſi. 159. num. 1. communem dicit.

*§. Concor.cum ll.15.&16.ti.9.par.6.

34 ¶ Emancipatus pro parte non poteſt quis eſſe.

Alci.

Alci.de præſum.reg.2.præf.2.nu.4.cõem dicit.

35 ¶ Emens rem alienam a fiſco, ſtatim eſt ſecurus. ut tertius pretendens hæreditatem ad eum pertinere, habeat recurſum contra fiſcum, & non contra ementem. Bello.conſi. 51.in fin. communem dicit, quam intelligit dictus Bellonus in caſu in quo liquidatur dicta communis: ſecus tamen, ſi fiſcus uendidit tanquam uacantem, quæ non uacabat. & non habet locum .l.bene a Zenone.C.de quadrien.preſcrip.

36 ¶ Emens certos redditus pro uita, ualet emptio ratione incertitudinis uitæ.Iaſo.in l.1.de ſumma tri.C.num.63.communem dicit.

37 ¶ Emptor ſecundus cui res tradita eſt: prefertur primo, etiam ſi uendens ſit perſona eccleſiaſtica, Iaſo.in l. quotiens de re, uendi.C. numer.19. communem dicit.

§ Nota iſtam communem ad ampliationem l.50. ti.5.par.5.quæ concordat cum d.l.quotiens. Et uide aliam ampliationem in uer.iuramentũ nu.137

38 ¶ Emptori non tenetur uenditor de euictione. quæ non fuit demandata etiam ſi ſciat litem moueri. Alexan.in l.2.§.uoluntatem num.12.ff.ſolut. matrimonio. & Io.de Ripa in cap.cum in de conſti.num.166.& Petr.Raue.in alpha. aureo in uerbo uendere.communem dicit. & Rauena.ponit duas limitationes.

§ Nota iſtam cõem cũ ſequẽtibus ampliationibus ad intel.& ampliationem l.32.ti.5.par.5.& l.7.ti.10.fo.ll.li.3. Et uid.l.36.ti.5.par.5.ubi ponit caſus in quibus uenditor non tenetur de euictione. Et uide l.21.ti.8.par.5.de conditore impedito uti, & frui re locata.

39 ¶ Amplia primo, quod non ſolum requiritur ꝙ denuntiet litem eſſe motam emptor uenditori: ſed tenetur offerre libellum, & citationem in authentica forma. Io. de Ripa in d. cap. cum m. de conſti. num. 163. communem dicit.

*§ De iure regio emptor tenetur ſaltem ante publicationem denuntiare uenditori: aliàs non tenetur uenditor l. 32. ti. 5. par. 5.

40 ¶ Item non ſolum requiritur quod denuntiet litem eſſe motam, ſed requiritur etiam quod proteſtetur. quod ueniat ad litem recipiendam: Ripa ibi num. 165. communem dicit.

41 ¶ Nota quod ſi abſente uenditore emptor proteſtetur. quod non poteſt uenditor inuenire ad faciendam denunciationem: hæc proteſtatio non ei adiuuat, ſi ueniente uenditore non denuntiet: quia uidetur a proteſtatione receſsiſſe. Iaſo. in l. de pupillo. §. ſiqus ipſi num. 4. ff. de noui. ope. nunt. communem dicit.

42 ¶ Emptor qui non denunciat litem motam uenditori: nullum ius defendendi habenti: non poteſt agere contra ipſum de euictione. communem dicit Dec. conſi. 74. col. fin.

43 ¶ Emptor rei Eccleſiaſticæ non gaudet immunitate gabellæ: licet eccleſia gauderet communẽ teſtatur Andr. Tiraquel. de Retrac. ti. 1. §. 1. gloſ. 13. num. 12.

44 ¶ Emphiteoticus contractus de neceſsitate requirit Scripturam. Iaſ. in l. 1. nume. 61. C. de iur. emphi. communem dicit.

45 ¶ Emphiteoticus contractus de ſubſtantia, non requirit quod certa quantitas preſtetur. Iaſo. ibi nu. 3. communem dicit.

Emphiteo-

46 ¶ Emphiteotica res preſumitur, ſi poſsidens tãquam emphiteoticam, diu ſoluerit canonem. Iaſ. in d.l.1.num.55.communem dicit..

47 ¶ Diu in hac materia dicitur ad cauſandam hãc preſumptionem quando lapſi ſunt triginta anni, Iaſon ibi eo.nu.155. commnnem dicit. Et idem dicit Balbus de preſ.in 3.par.q.10.col.16.num.36.

48 ¶ Nota quod emphiteoſis perpetua preſumitur preceſsiſſe ſolemniter: ſi diu fuit poſſeſſa res, tam quam emphiteotica.ſi res erat priuati: ſecus tamen, ſi erat eccleſiæ: quia non preſumitur perpetua, ſed uſque ad tertiã generationem. Balbus de preſcr.par.3.q.10.co.16.num.35.

49 ¶ Emphiteoſis ſi finiatur, quia finitæ ſunt generationes, conſanguineus emphiteotæ, poteſt petere a prælato, ut renouet emphiteoſim, & facit iniuriam non reuocando, & poteſt adiri ſuperior per uiam appellationis, uel querelę, ut compellatẽ renouare, Barbat.in c.1.num.18.de locat.dicit cõmunem ex Bar.in l.ait prætor.§.permittitur.ff.de aqua quotid.& eſti. Quam intelligit Panor. in c. bonæ el 11.de poſtul.prælat.num.28.quando prelatus extraneo vult conferre, ſecus tamen ſi apud ſe vult habere. Et uide octo limitationes ad iſtam communem per Corſett.in addit.Abb.ibidem in uerb.renouationem.

50 ¶ Emphiteoſis conceſſa uſque ad tertiam generationem, expletam comprehendit non ſolum Nepotes, ſed etiam pronepotes. ſi tamen concedat in tertiam generationem: non comprehendit niſi nepotes Lud.Gozad.conſi.25. numer.17. communem dicit ex Alex.conſi.125.uol.5.

51 ¶ Emptheoſim recipiens ab Eccleſia rem pro-

priam , non ut propriam , ſed ut rem Eccleſiæ cõ tractus non ualet,communem dicit Fran. Ripa in l.ſi aliquam num.34.ff.de acqui.poſſeſ.

52 ¶ Emphiteoſi finita per generationem , & non propter culpam , Emphiteota retinet melioramẽta , communem ait Dec.conſi.518.colum.1.nu.2. & per totum.

53 ¶ Emphiteoſis eccleſiaſtica quæ ſecundum conſuetudinem ſolet dari uſque ad tertiam generationem maſculinam,ſi datur uſque ad fæminam , uel in perpetuum uitiatur pro parte pro qua non erat conſuetudo: ualet tamen quo ad aliam partem. Iaſ.l.qui rem aliquam.C.de ſacro.ſan.eccle.nu.21 communem dicit l.licet ſibi non placeat. Decio tamen placet num.22.& nota unam concluſionem per eum tradditam ibi num.19.& 20.quod res eccleſiaſtica quę ſolita eſt dari in emphiteoſim : poteſt concedi abſque ſollemnitate.per tex.in c.2.de feu.& ibi Abbas: & ſolitum probatur per duas uices conceſſas intra quadraginta annos per Bal. in l.de quibus .ff.de legi.

54 ¶ Emphiteoſis eccleſiaſtica pro filijs, & nepotibus tranſit ad eos: etſi non ſint hæredes.Cur.iuni. conſi.78.num.4.communem dicit.

55 ¶ Amplia , etſi filius repudiet hæreditatem.Alc. de præſum.reg.1.preſ.31.in princ. cõmunẽ dicit.

56 ¶ Amplia ſecundo, etſi non ſit facta de filijs mentio : quia in dubio preſumitur & pro filijs recepta. Iaſ.in l.emphiteotecarijs num.188.C. de iur.emphi. communem dicit. Et ideo cum indiſtinctè conceditur nõ tranſit ad hæredes extraneos. Cur. iuni.conſi.130.num.5.communem dicit. & Deci. in conſi.171.& Segura.magis communem dicit.

in

in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de vulga.& pupil.nu. 160.& Anto.Rube.in repe.§.quidam rectè de li-ber.& poſthu.ff.col.69.uerſi.penul.colligitur con cluſio Deci.ex conſi.411.

57 ¶ Amplia iſtam ſecundam partem iſtius commu nis:quia ſicut tacitè non comprehenduntur hære des extranei in cõceſsione emphiteotica de reb⁹ eccleſiæ:ita nec expreſsè poteſt concedi ut ad ex traneos tranſeat. Auto.Rube.in .§. quidam rectè d.l.Gallus.ff.de lib.& poſthu.col. 74. communem dicit ex Decio conſi.71.

58 ¶ Reſtringe tamen iſtam ampliationem, ſi con-cedatur in perpetuum cum ſolemnitate.c. ſine ex ceptione : quia tunc poteſt concedi . ut tranſeat ad hæredes extraneos.idem Anto.rube. colu. 74. ex Decio in d.conſi.71.communem dicit.

*§ Et ex hoc dicit dictus Segu. ibi quod ſtante l.9. fo.ll.ti.delas mandas, quod ſtantibus liberis,non poteſt teſtator tertiam bonorum legare extraneis quod ſi fiſcus ſuccedit in bonis defuncti, non ſuc-cedit in d.tertium: & ad corroborationem d.l.9. eſt l.25.tau. uide infra in uerbo, fiſcus,num.105. Et nota quod emphiteoſis priuati ſi ſit conceſſa ta li lege,quod non tranſeat ad extraneum : ſi bona emphiteotæ confiſcentur,non tranſit ad fiſcum.Se gu.in d.§.num.262.communem dicit. ex Bart.in l.ſi finita.§.ſi de veſtigalibus.ff.de damno infecto.

59 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem, ſi recipiatur em-phiteoſis pro ſe, & pro hæredibus quibuſcumque: quia tunc comprehenduntur hæredes extranei. Anto. rube. in d.§.quidam rectè col. 37.uerſ. pro reſponſione communem dicit.

60 ¶ Reſtringe iſtam ampliationem ſecundam: ſi

aliàs ſit appoſita in emphiteoſi clauſula, & quibus dederit, quia tunc benè tranſit ad extraneos hære des. Cur.iuni.conſi.130.nu.2. communem dicit.

61 ¶ Amplia tertio, quod pater recipiens emphiteoſim eccleſiaſticam pro ſe, & filijs ſuis: non poteſt uni donare, nec ſignare. Sthepha.bertran.cōſil.138.uol.2.quem refert, & ſequitur Addi.Alci. in trac.preſ.reg 1.preſum.31.communem dicūt.

62 ¶ Amplia quarto, quod pater non poteſt uni ex filijs prelegare. Alexan.conſi.24.uolum.4. magis communem dicit. Iaſ.autē in l. emphiteoticarijs de iure emphi.C.num.211.diſtinguit: quem uide.

63 ¶ Amplia quinto, etiam ſi pater recipit emphiteoſim mediante pecunia. Anto.rube.in rep.§. quidam rectè d.l.gallus de liber.& poſthu.ff. col. 67.in fi.uerſi.quartus caſus.communem dicit. licet dicat in puncto iuris ueriorem eſſe contrariā per l.fi.ff.de aſsigna.liber.

64 ¶ Nota quod emphiteoſis conceſſa pro ſe, & filijs, non facta mentione de hæredibus, non comprehendit fœminas Deci.in l.fœmine de reg. iur. communem dicit. & in conſi.336.num.3. quia in contractibus, appellatione filiorum non ueniunt fœminæ. Bar.in l.1.ff.de uerbo.oblig.

65 ¶ Nota ſecundo, quod cum emphiteoſis ſit accepta per patrem pro ſe, & filijs & hæredibus: non poteſt ſuccedere filius, niſi ſit hæres. Alexan. in conſi.129.uol.5.& Io.duran.in arte teſtan. ti. 11. cau.10.communem dicit.

66 ¶ No. tertio, quod ſi pater acquiſiuit emphiteoſim a priuato pro ſe, & filijs: tunc acquiritur filijs ut hæredibus. Anto.Rube.col.68.uerſ.quintus & ultimus caſus, communem dicit.

Emphi-

67 ¶ Emphiteota alienãs ſalua uoluntate domini, caddit de iure ſuo. Ripa. in c. cum m. de conſt. nu. 8. communem dicit.

68 ¶ Amplia iſtam communem, etiam ſi non uerè tradit: ſed fictè per clauſulam cõſtituti. Tiraquel. de conſtitu. par. 3. limit. 26. numer. 6. communem dicit.

69 ¶ Fallit primo, ſi alienatio ſit facta ſaluo conſen ſu domini, non aliàs nec alio modo. idem Ripa ibi communem dicit.

70 ¶ Fallit ſecundo ſi non traddit: quia etſi alienet ſine conſenſu domini, non caddit a iure ſuo Iaſo. in l. cum dubitatur. num. 132. C. de iur. emphi. cõ munem dicit.

71 ¶ Nota quod ſi emphiteota alienat, & traddit: etſi celeriter redimat: cadit a iure ſuo. Iaſ. ibi nu. 135. communem dicit. quæ communis procedit de rigore iuris, ſecus de æquitate: præcipuè ſi do minus eſt eccleſia: quia clerici non debent in pæ nis eſſe tenaces: precipuè ubi eorum conditio non deterioratur. c. fraternitatis. 12. q. 2. ſecundũ Anto. de butri. con. 34. in fi. quod nota.

72 ¶ Fallit tertio, quando fuit data poteſtas emphi teotę ut poſsit alienare cui uoluerit: quia tunc po teſt irrequiſito domino alienare. Iaſ. in l. 3. de iur. emphi. C. num. 7. communem dicit.

73 ¶ Fallit quarto, in donatione uel legato etſi ſit emphiteota, fiſci, uel priuati: poteſt legare, uel donare ſine eo quo denuntiet domino. Iaſ. in d. l. 3. & in l. ſi domus. §. fi. num. 31. ff. de lega. 1. & Curt. iuni. conſi. 130. num. 8. communem dicunt. Et de ceptus eſt Io. duran. in arte teſtan. ti. 6. cau. 46. di- cens Iaſonem, tenuiſſe contrarium. & ſecundum

Iaſo.

Iaſ.hæc denuntiatio non eſt ad finem ut ſpectetur dominus ſi uelit ſibi donari. ſed ad finem ut dominus recognoſcatur & ſibi ſoluatur laudimium ex approbatione, quam dominus facit: & cum hoc ſtat communis opinio; & ſic emphiteota, licet poſsit donare: non tamen traddere. ut tenet Caro.molin.in addi.ad Alex.conſi.120.in uerſi.donari. quod nota.

* § Nota has communes ad limitationem l.29.ti.8. par.5.

74 ¶ Amplia iſtam limitationem ad emphiteotam eccleſiæ: quia poteſt donare ſaluo iure eccleſię. Iaſ.in d.l.3.num.72.communem dicit. In poſſeſsionem tamen non poteſt eum inducere anteaquam eccleſia ſit certiorata Cur.iuni.in d.conſil. 130.in fi.quod nota.

75 ¶ Emphiteota priuatur per non ſolutionem canonis: etſi ſit unius numi. Iaſ.in l.qui rem alienã C.de ſacro.ſan.eccleſi.nu.16.communem dicit.

76 ¶ Amplia, etſi ignorabat rem eſſe emphiteoticã: & non ſoluit canones per tempus ſtatutum: cadit in commiſſum. ſed tamen reſtituitur.Io.de Imol. in cap.potuit de locato nu.56.communem dicit. Et uide in uerſi.reſtitutio.num.52.

77 ¶ Amplia, quod ſi plures ſint emphiteotæ: & unus non ſoluit canonem, etſi omnes alij ſoluant: cadunt in commiſſum. Alci.in l.2.nu.97. de uerbo.obli.ff.communem dicit.

* § Nota iſtas communes ad intel.l.28.ti.8. par.5.

78 ¶ Fallit primo, ſi dominus noluerit: quia tunc non cadit in commiſſum: & tertius non poteſt opponere quod non ſoluit canonem. Iaſ. in l.emphiteotecarijs.num.11.de iur.emphi.cõem dicit.

Fallit

79 ¶ Fallit ſecundo,ſi per impetum guerræ non potuit laborare agrum emphiteoticum:taliter quod nihil collegit,non tenetur ad penſionem : ſi tamē tantum collegit quod ſufficiat pro penſione : ad totam tenetur . Imol.in ca. potuit de locat.quem refert Iaſ.in l.1.de iure emphi.num.92.C.& in l. poſsideri.§.in admittenda.ff.de acqui.poſſe.num. 6.communem dicit.

*§ De iure regio in locatione l.22.tit.8. par. 5. diſponit quod ſi inquilinus,propter impetum guerræ,uel aliàs,uel per alium caſum fortuitum, non percipit fructus qui ſufficiant ad ſoluendam penſionem: deductis expenſis . ſi uelit, poteſt domino dare omnes fructus.& per l. 23. ſequentem. ſi locatio eſt facta per duos,uel tres annos quod confertur fructus duorum annorum : & facta locatione deductis expenſis,ſi ſupereſt pro penſione ſoluēda:dominus recipit.aliàs recipit quod ſupereſt tantum .

80 ¶ Fallit tertio : ſi inueniatur quod non ſoluit niſi unum annum, quia requiritur biennium continuum . unum poſt alium : ſecus tamen ſi interpellatur quia non cadit . Deci.conſi.138.num.7.communem dicit .

18 ¶ Fallit quarto, ſi ſoluit per tres annos proximiores: quia preſumitur ſoluiſſe per alios anteriores ab illis tribus . Curt.iuni.conſi.96. num. 5. communem dicit .

*§. Nota iſtam communem etiam ad intel.l.28.ti.8. par.5.& intellige iſtam communem, quando ſolutio trium annorum fuerit facta,quęlibet de per ſe unaquæque ſingulis annis . ſecus,ſi ſimul & ſemel ſoluiſſet ſecundum Bal.in l.2.de dot.prommiſ.nu. 2.&

2.& alios quos congerit addi. q.235. in tholoſa. deciſ.

82 ¶ Nota quod emphiteota & non dominus, tenetur probare ſoluiſſe canonem:licet negatio domini ſit fundamentum ſuæ intentionis.Iaſ.in l.in emphiteoticarijs. num.132. de iure emphi.C. communem dicit.

83 ¶ Nota quod ſolutio probatur ꝑ duos teſtes.Iaſ. in d l. emphiteoticarijs numer. 134. communem dicit.

84 ¶ Nota quod ſi emphiteota promiſit ſoluere penſionem ſub certa pæna: dominus non poteſt conſequi,ſi non ſoluit illa duo, uidelicet adiectionem, & pænam: niſi ad omnia ſe obligauerit emphiteota.Iaſ.ibi num.144.communem dicit.

85 ¶ Nota quod emphiteota non compellitur ſoluere in extimatione pecunię alteratæ,ſed in extimatione pecuniæ tempore contractus, Addi Angel.in l.cum quod.ff.de reb.cred.comunem dicit.

86 ¶ Emphiteota tenetur ad ſolutionem canonis, conditione ex lege zenoniana. Iaſ.conſi.8.num.1 & in l.1.num. 68. de iure emphi.C. communem dicit.

87 ¶ Emphiteota priuati ſi deteriorat rem emphiteoticam: poteſt priuari. Iaſ.in l.qui rem aliquã nu.6.C.de ſacro.ſan.eccle.communem dicit.

88 ¶ Amplia,ad ceſsionem arborũ, quia uaſſallus, uel emphiteota non poteſt ſcindere arbores. Iaſ. in l.diuortio.§.ſi fundum.ff.ſolu. matri. numer.4. communem dicit. ubi uide duas limit.

89 ¶ Nota quod ſi emphiteota priuatur emphiteoſi,propter culpam ſuam; priuatur etiam melioramento: tamen ſi priuatur propter generationem

finitam

finitam,uel propter tempus, non perdit melioramenta. Deci.in l.qui rem.C.de ſacro. ſan.eccle. num.14.communem dicit. Et quæ dicantur melioramēta uide per Pau.de caſtro con.170.uol.2.

90 ¶ Emphiteotæ duo,ſi diuidant inter ſe: non debent ſoluere laudemium, uel quinquageſimam. Iaſ.in d.l.3.C.de iure emphi. nu.47. communem dicit.

91 ¶ Epiſcopus non eſt dandus niſi in magnis ciuitatibus. Alci.in c.pernicioſam de off. ordi.nu.2. communem dicit.

92 ¶ Epiſcopus in aliena Diocæſi, abſque licentia Diocæſani poteſt portare annulos,& celebrare in pontificalibus,Panor.in c.1.num.7. ut lite pendē. communem inquit ex glo.in clem.in Archiepiſcopum,de priuileg.

93 ¶ Epiſcopus non diſpenſat in delictis maioribꝰ adulterio: niſi inueniatur conceſſum.Feli.in.c.at ſi clerici.§.de adulterijs num.1.de iudi. communem dicit.

94 ¶ Epiſcopus cum adultero, & inceſtuoſo diſpēſat.ibi Feli.communem dicit.

95 ¶ Epiſcopus moniales exemptas propter iniectionem manuum in clericum, excommunicatas abſoluit Panor.in c. monialibus de ſent. excom. communem dicit.

96 ¶ Epiſcopus non poteſt excommunicare laicum iudicem ſecularem exemptum: cum impartitur brachij auxilium,ſi non preſtat.Alci.in ca. pernicioſam de off.ordi.nu.127.communem dicit.

97 ¶ Epiſcopus tenetur adimplere mandatum Romani Pontificis,directum capitulo: ſede uacāte, ſi inuenit non adimpletum.Panor.in c. eam te de

reſ.

reſ.num.4.communem dicit.

98 ¶ Epiſcopus audiens miſſam ſine ſolemnitate priuatè, etſi ſit excommunicatus: non efficitur irregularis Præpo.in ca.ſi quis epiſcopus 11.q.3. communem dicit.

99 ¶ Epiſcopus committens crimen læſæ maieſtatis contra principem, non debet degradari actualiter: ſed ſolum uerbaliter. Cur.iuni.conſ.159.nu.1. communem dicit.

110 ¶ Epiſcopus delicti, priuationis beneficij digni, poteſt ferre ſententiam, ſuper beneficium exiſtens extra ſuam diocæſim. Panor.in ca. poſtulaſti de for.compet.communem dicit.

101 ¶ Epiſcopus, ut ſuſpectus recuſatus, uel cauſam minori remittere, uel delegare de cōſenſu partiū debet non tamen eligere delegatum. Panor. in c.ſiquis contra de for.compet.communem dicit.

102 ¶ Eſtimatio non facit emptionem quando pretium non eſt condignum rei, communem dicit. Pariſius in conſi.81.num.11.l.3.

103 ¶ Exceptio dilatoria non appoſita ante litem conteſtatam, in prima inſtantia, non poteſt poni nec in ſecunda. Iaſ.in l.ita demum num.7.de pro. cu.communem dicit.

Et uide 5.limit.per eum.

• § Nota iſtam communem cum ſequenti ad intel. l.2.ti.6.li.3.ordi.& ad c.18 l.42.in pragma. & l.2. ti.8.li.3.ordi.& l.1.ti.4.li.3.ordi.

104 ¶ Fallit primo, niſi opponatur exceptio contra procuratorem: ut puta, quod ſit monachus: quia poteſt opponi & poſt litem conteſtatam. Anto.de tremo.in addi.ad bona. Curt. in pra. exceptio. in rubri.de impe.& excepti.quæ contra reſ. num. 9.

uerſ.

uerſ.6.fallit. communem dicit.

105 ¶ Fallit ſecundo,ſi exceptio dilatoria non erat orta reo ignorante,uel ex errore non propoſuit: quia poteſt proponere.Iaſ.in l.error.nu.19.de iu. & fac. igno.communem dicit.

106 ¶ Exceptio dilatoria ſolutionis debet proponi ante litis conteſtationem.Prepo. in c.ſiquis.3. q. 6.communem dicit.

107 ¶ Exceptio eſt actionis excluſio. Defenſio aũt repulſio intentionis. Couar,in reg. poſſeſſor, de reg.iur.in vi.num.4.communem dicit. ex gloſ.in cap.1.de lit.conteſt.in 6. ex Socc.in Rub. de except. Hinc eſt quod exceptio non excludit, intentionem, quam ſine actione experitur. Idem ibidẽ ex Dec.in Rub.de excep.extra communem aſſerit, ex quo infertur negationem non eſſe exceptionem cum non excludat actionẽ, idem ibi nu. 4. in uerſi. quarto Plane communem dicit.

108 ¶ Exceptio dominij, etiã quę in prõptu offertur probanda: aliter quam per ſententiam latam in petitorio, non obſtat agenti poſſeſſorio retinẽdę, dicit communem Aret.in l.ſi de eo.§.fin.ff.de acquir.poſſeſ.quod dicit notand.Ripa.in l. naturaliter.§.nihil commune nu.98.eo.ti.

109 ¶ Exceptio, tu es conſanguineus, non potes eſſe iudex: ſi non opponatur, ualet tamen iuditium. Iaſ.in l.qui iurſditioni nu.6.ff.de iuriſ.omni. iudi. communem dicit.

110 ¶ Nota quod licet exceptio ſolutionis non ſit apposita:ſi conſtat ex actis eſſe natam cum obligatione.ante litem conteſtatam, abſoluitur reus. aliàs autem ſi poſtea nata fuit: condemnabitur ex prima obligatione. Anto.de tremo.in addi.ad bo

na

na,in pra.exceptionum in rub. de impe. excepti. quæ contra reſ.num.9.in uerbo ante litem conteſtatam communem dicit.

111 ¶ Exceptio peremptoria poteſt opponi, etiam poſt ſententiam: ſi agatur prima actione, & non actione in factũ ex prima ſententia. Balb. dec.13. communem dicit.

112 ¶ Exceptionibus omnino cõtrarijs,reus poteſt opponere,& ſe defendere.Hyero. Cagno.in reg. nemo.num.3.ff.de re iud.communem dicit.

113 ¶ Exceptio, quæ ſecundum ſtatutum, non poteſt opponi: tamẽ res poterit detineri loco pignoris.Boe.dec.42.num.15.communem dicit.

114 ¶ Exceptio nullitatis,licet per ſtatutum tollantur omnes exceptiones:nõ cenſetur ſublata. Cur. iuni.conſi.119.nu.3.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.1.& 4.ti.8.li. 3. ordi.& hoc ꝙ hæc communis uidetur innuere l.7.ti.10.li.2.fo.ll.

115 ¶ Exceptio nullitatis non requirens altiorem indaginem,ſed quæ poteſt in continenti probari: impedit executionem.Iaſ. in l. qui ſe non obtulit §.condemnatum nu.5.ff.de re iudicata communẽ dicit.

*§ Concor.cum l.27.ti.2.par.3. dicens quod excipiens de dominio, ſi ſtatim probat: admittitur aliàs non.

116 ¶ Amplia iſtam communem ad iuditium poſſeſſorium:ubi non admittũtur exceptiones requirẽtes altiorem indaginem.Cur.iuni.conſ.108.num. 14.communem dicit.

117 ¶ Exceptio indignitatis non iuuat poſsidentẽ hæreditatem: quin teneatur reſtituere: Corne. conſi.

conſi.150.uol.2.Io.duran.in arte teſtã.ti.11.cau. 12.communem dicit.

118 ¶ Exceptio adulterij contra mulierem repetẽtem dotem, durat in perpetuum. Balbus de preſ. 4.par.2.partis q.2.communem dicit.

119 ¶ Excipiens contra reſcriptum quod non fecit mentionem de primo, non ſolum exceptionem proponere,ſed debet appellare a tacita, uel expreſſa reiectione, ad hoc quod proceſſus ſit nullus. Feli.in cap.ſubortu num.4. de re iudi. magis communem dicit.

120 ¶ Excommunicatus teſtari poteſt. Feli. in ca. cum uoluntate de ſenten.excom.communem dicit & uid.Coua.in rubri.de teſta.par. 2.num.18.

121 ¶ Amplia,quia tã actiuè, quam paſsiuè habet factionem teſtamenti. Io.duran.in arte teſtan.ti. 1.cau.10.Barba.in cap.quia ingredientibus de teſta.communem dicit.

122 ¶ Amplia ſecundo,quod excommunicatus poteſt contrahere: & ualet contractus celebratus per eum. Panor.in ca.ſi uero de ſent.excom.communem dicit. & Herculanus in l.ex facto.§.ſiquis rogatus el.2.ff.ad trebel.ubi dicit magis cõem.

123 ¶ Excommunicatus,ſi eſt in loco inſigni,etiam ad defendendum, non poteſt eſſe in iuditio per ſe ſed per procuratorem. Feli.in cap. intelleximus de iudi.communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad intel.le.4.ti.10. li.2. fo.ll.in fi.& l.ſtili.176.

124 ¶ Amplia, quod non poteſt agere contra actionem ut proſequatur iuditium.Feli.ibi nu.7.

125 ¶ Amplia ſecundo,quod nec poteſt opponere de nullitate ſententiæ.Feli.ibi communem dicit.

126 ¶ Excommunicatus eſt ſponſus de futuro,percutiens clericum inuentum cum ſua ſponſa. glo. communiter approbata in c.3.de ſent.excom.Coua,in epi.4.cap.1.num.12.communem dicit.

127 ¶ Excommunicari poteſt notorius contumax ſine monitione. Deci.in c.1.de iudi.num.75.communem dicit.

128 ¶ Excommunicationem nõ euitat quęlibet cauſa: niſi ſit iuſta: imponens manus uiolentas in clericum. Alci.in cap.cum non ab homine. de iudi.num.46.communem dicit.

129 ¶ Executor teſtamenti non poteſt uendere niſi pecunia preſente,adhoc quod transferat dominium rei uenditæ. Iaſ.in l.a diuo pio de re iudi. ff.§.ſed ſi emptor num.8.communem dicit.

130 ¶ Executor teſtamenti poteſt agere contra hæredem, ut fiat executio: & habeat bona. Pirrus de executi.inſtru.cap.17. in conſuet.aureli.communem dicit, ex Salic.in l.nulli.C. de Epiſcopis & cler.

131 ¶ Executor teſtamenti nõtenetur cauere de exequendo. Pirrus ibi communem dicit ex Bar. in l. diuus.ff.cui pluſquam.

132 ¶ Executor teſtamenti nõ poteſt alienare, aut diſtrahere bona defuncti pro executione. Pirrus ibi communem dicit ex Bart.in l. alio.ff. de leg.

133 ¶ Executoris,teſtamentum officium,poſt eius mortem tranſit ad Epiſcopum. Cur.iuni.con.66. nu. 2.communem dicit.

134 ¶ Fallit, niſi ſit dictum a teſtatore ut tranſeat ad hæredes executoris. idem Curt. ibi communem dicit.

135 ¶ Executio ſimplex,ſi mandetur fieri,nõ requiritur

ritur citatio: ſi eſt facienda in eadem re. quæ ad iudicata eſt: ſecus tamen in alia. Deci. in c. ex ratione num. 17. communem dicit de appell. ubi ponit duas limitationes.

136 ¶ Executor mixtus, ſi eſt maior iudice priori: poteſt recipere omnes exceptiones infringentes ſententiam. Iaſ. conſi. 9. uol. 3. communem dicit.

137 ¶ Executio facta non ſeruato ordine, ut primo mobilia, & poſtea immobilia ac deinceps perſona capiatur: ualet. Iaſ. in l. a diuo pio. §. in uenditione de re iudi. nu. 10. ff. communem dicit licet ſibi non placeat.

* § Nota iſtam communem ad intel. l. 4. ti. 8. li. 3. in ordi. Et nota dictum ſolemne Angel. in l. fi. C. de ædicto di. adri. ſuper glo. in uerbo diſpoſitionibus. & Cur. iuni. ibi nu. 65. dicentem contractum per teſtes probatum habere executionem paratam: licet Bar. & Alexan. in l. 1. in fi. ff. de his quæ in teſtamento delen. & Pau. in l. noſtrã. C. de teſta. teneat contrarium: quas opiniones concordat. Bellonus in conſi. 22. num. 9. dicens opinionem Angel procedere quia contractus eſt cancellatus, uel deperditus: & teſtes deponunt de tenore inſtrumenti, & dictum teſtium redigitur in ſcriptis: aliàs autẽ cum in ſcriptis dicta teſtium non rediguntur ratio tamen eſt: quia dicta teſtium faciunt notoriũ, ſicut inſtrumentum iuxta tex. in ca. ſignificanti de teſti. & hoc uidetur de mente, Petri. & Bal. in d. locis.

138 Executioni, ſi per ſtatutum mandetur ſcriptura priuata alicuius: intelligitur etiam ſi per aliũ ſcribatur. Pirrus in conſue. aure. de executio. inſtru. cap. 21. communem dicit. ex Angel. in l. cum

antiquitus.C.de teſtam.

§ No. ad intel.l.ulti.in curijs de Madrid.de.1534. annis quæ loquitur de apocha re cognita.

139 ¶ Executionem impedit reſtitutio in integrũ: etſi requirat altiorem indaginem. Iaſo.in l.qui ſe obtulit.§.condemnatum num. 27.ff. de re iudic. communem dicit.

140 ¶ Exhæredatio appoſita poſt omnes gradus, refertur ad omnes gradus ſuperiores ex preſumpta uoluntate teſtatoris, quæ præſumptio eſt iuris: nõ tamen de iure. quin non admittatur probatio in contrarium. Segu.in repe.l.3.§.fi.de liber. & poſthu.nu.82.communem dicit.

141 ¶ Exheredatio facta in principio teſtamenti, ante gradus, trahitur ad omnes gradus ſequentes, & ita facta in fine trahitur ad omnes precedẽtes: ita communiter teneri dicit Iaſ.in l.1.in prin. nu. 3.C.de liber.preter.

142 ¶ Exhæredare poteſt pater filium ex iniuria uerbali ſibi illata per eum. Curt.iuni. conſi. 148. num.1.communem dicit. & concordat cum l. 4. ti.7.par.6.

143 ¶ Nota quod ſi filius poſtquam commiſit ingratitudinem pæniteat: uiuo patre, non poterit exhæredari, Pirrus in conſue.Aureli.de ſucceſsi.c. 25.communem dicit.

144 ¶ Exemplum inuentum in archiuo publico, facit fidem Bello.conſ.57.communem dicit. ex Angelo, & Iaſ.in authe.ſiquis in aliquo documento. C.de æden.

145 ¶ Exemplo creditur, quando eſt confectum ab eodem notario qui originale confecit. Iaſo. in l. quis in aliquo num.3.C.de æden.communem dicit.

cit. uid. alia in uerbo procurator nu. 370.

146 ¶ Expenſæ rei qui abſolutus eſt ab inſtantia pp abſentiam actoris, ſunt deducendæ de expẽſis acto ris ſententiæ diffinitiuæ. Iaſ. in l. properandum. §. etſi quidem num. 21. de iudi. C. communem dicit.

149 ¶ Expreſſum non ſolum dicitur illud quod uer bis inſinuatur: ſed & illud quod euidentibus ſignis colligitur. Iaſ. in l. pretor ait nume. 5. ff. de nou. ope. nunt. communem dicit.

150 ¶ Extenſio de uno caſu ad alium, non prohibetur: etſi in caſu extenſo ſit maior ratio. Gome. in cap. ſtatutum num. 39. de reſ. in 6. communem dicit.

151 ¶ Amplia, in facultate diſpenſandi: quia ex idẽtitate rationis extenditur de uno caſu ad alium. Ripa in reſpon. 1. li. 2. de reſ. num. 4. communem dicit.

152 ¶ Amplia ſecundo, in correlatiuis: quia lex pænalis extenditur de uno correlatiuo ad aliud. Io. Nico. in l. generaliter num. 26. C. de ſecun. nupti. communem dicit.

153 ¶ Limita in correctorijs, quia & ex maioritate rationis non extenditur. Iaſ. in l. de quibus nu. 14. de legi. ff. & in authen. quas actiones nu. 21. C. de ſacro. ſan. eccle. communem dicit.

154 ¶ Reſtringe iſtam limitationem, niſi aliàs fiat extenſio de ſtricta ſignificatione uocabuli ad latam: quia & in correctorijs fit extenſio. Iaſ. in rub. de re iudi. num. 13. ff. communem dicit.

155 ¶ Reſtringe ſecundo. quando agitur fauore animæ, & pro ea ſaluanda: & quia tunc fit extenſio ſine aliqua diſtinctione. Cur. iuni. in l. 1. nu. 80. ff. de off. eius cui. man. eſt. iuris. communem dicit.

156 ¶ Reſtringe tertio, quando lex noua correctoria reducit nos ad legem antiquam : quia tunc tanquam fauorablis eſt extendenda. Cur. iuni. conſi. 99. nu. 3. communem dicit.

157 ¶ Reſtringe quarto, in lege noua ęquiparante duos caſus: quia diſponens ſuper unum, cenſetur diſponere ſuper alium. Cur. iuni. conſi. 150. nu. 4. communem dicit.

158 ¶ Extimatio facit emptionem. Boe. deci. 327. num. 11. communem dicit.

F

FActum alienum promittens, non ualet promiſsio: ſi tamen adijciatur pæna : ualet quo ad pænam. Cur. iuni. conſi. 124. nu. 19. communem dicit.

2 ¶ Falcidia, quæ debetur hæredi ex legatis: ſi teſtator dicit quod integrè legatum ſoluatur : tenetur hæres dimittere. Iaſ. in l. cum quis nu. 5. C. de iur. & fac. igno. magis communem dicit.

3 ¶ Falſi ſuſpitio habetur pro falſitate in ciuilibus. Curt. iuni. conſi. 166. & conſi. 132. num. 10. communem dicit.

4 ¶ Falſum committens in cauſa, perdit cauſam quæcumque cauſa, uel perſona ſit. Boe. dec. 291. num. 2. communem dicit.

* § Sed & debet puniri pæna falſi l. 3. ti. 12. li. 4. fo. ll. quę habetur in l. 13. ti. 8. li. 2. fo. ll. & iudex poteſt punire ex officio producentes l. 28. ti. 1. par. 7 ac teſtes punire, etſi non petatur l. 42. ti. 16. par. 3.

5 ¶ Intellige ſi corrumpit, uel falſificat acta : ſecus tamen, ſi falſificat inſtrumenta, uel corrumpit teſtes

ſtes.idem Boe.291.nu.3.communem dicit.

6 ¶ Fama facit ſemiplenam probationem. Io. Cora.in l.admonendi.ff.de iu.iura.nu.8. communem dicit. uide Mar.Anto.de indicijs nu.313.& octo caſus per Dec.in c.1.col.4.uerſi.in gloſ. in uerbo famam, de appel.in quibus facit ſemiplenam probationem.

7 ¶ Fama ſola non eſt ſufficiens inditium ad torturam. Hypo.ſing.97.communem dicit, & Marcus Anto.in l.fi.de quæſti.ex indicijs exproceſſu numer.313.

*§ Concordat cum l.3. ti.30.par.7.quæ lex requirit cum fama,perſonam eſſe uilem: Nota tamen quo ad probandam famam, tria precipuè requiruntur: Primum, quod teſtis dicat a pluribus audiuiſſe,& nominet particulariter aliquas perſonas: etſi non fuerit interrogatus. Innoc.in c.qualiter, & quando el 2.Bar.in l.de minore.§. plurimum.ff.de quæſti.ſecundo requiritur, quod teſtis dicat audiuiſſe a maiore parte populi: (ut in caſu ſequenti) requirit tertio quod teſtis exprimat cã propter quam fama.fit orta: ut puta,ex inimicitia ex minis, ex iniuria, uel ex alia conſimili cauſa. Salic.in l.ea quidem.C.de accuſa. Item,& requiritur quartum: quod fama preceſſerit accuſationem. Ancar.conſi.253.& de hoc uide plenè per Hypo.in ſingu.97.& in practi.§. diligenter nu.8. & in conſi.20.& Thomas Grama.in uoto. 34.& Marc.Anto.in l.fi.de quæſti.ff.in uerbo fama nu. iij.cũ ſequenti.& plures alios quos poteſtis uidere per citatos (ne fruſtra membranas occupem.)

8 ¶ Fama ſola, ſi agatur de probando dominio annorum quadraginta,non ſufficit: ita communiter

teneri dicit Ripa in l.rem quæ nobis nu.57.ff.de acquir.poſſ. Nec probatur etiam dominium de preſenti, communem ait Dec.conſi.428. & Ripa in d.l.rem quæ nobis num.58.

9 ¶ Fama in antiquis plenè probat, communis eſt, ut per Aymon, in tract.de antiquit.temp.in 1.parte nu.302.

Fama probatur duobus teſtibus communem dicit Sali. in l. ea quidem, col.24.uerſ.uenio ad ſeptimam q.C.de accuſat.& Dec.conſi.272.nu.4.

10 ¶ Fama, adhoc quod dicatur eſſe probata: requiritur quod teſtes dicant ſe audiuiſſe a maiori parte populi. Cur.iuni.conſi.172.num.9.communem dicit.

11 ¶ Fama in antiquis plenè probat dominium. Aymon de anti.tempo.in prima parte uerſi. uiſio. in hac parte prima num.3. communem dicit. ex Decio in c.1.de appel.per quem uide octo caſus in quibus fama plenè probat: quem refert Coua. in l.admonendi in fi.ff.de iu.iuran.

12 ¶ Amplia, qnod non ſolum probat dominium in antiquis: ſed ſufficit ad probandum dominium de preſenti ut ſi uolo probare meum dominium: ſufficit quod probem de dominio antiquorum per famam. idem ibi nu.4.communem dicit. ex Dec. conſi.428.reiecta coniectura, de qua per Ripam in l.remquæ nobis.ff.de acquir.poſſe.

13 ¶ Familia eccleſiæ non gaudet priuilegio fori: ſecus tamen, in familia Epiſcopi. Panor.in cap. 2.de foro compet.num.6.communem dicit.

*§ Nota, & uid.l.51.ti.6.par.1.

14 ¶ Famulus durante infirmitate, non habet ſalarium. Panor.in c.1.de cleri.ægrot.num.6. communem

munem dicit.

15 ¶ Feudum, ſi proceſsit a fœmina: fœmininum eſt iudicandum. Ripa in li.pri.de leg.ca.1.nu.74. communem dicit.

16 ¶ Feudum, etſi ſit antiquum: agnati tranſuerſales non ſuccedunt, niſi uſque ad ſeptimum gradum, Iaſ.in l.certum eſt nume.3.C. unde legit. communem dicit.

17 ¶ Fallit, ſi ſit conceſſum pro ſe, & pro deſcendentibus: quia tunc excedit etiam decimum gradum Coua.in reſol.li.2.c.5.num.4.communem dicit.

18 ¶ Feudum conceſſum a principe cum clauſula, quod tale feudum habeat naturam paterni, & auiti: iudicatur ut antiquum, & auitum. ut in illis ſuccedant qui poſſunt ſuccedere in auito, & antiquo. Iaſon con.1.uol.3.& in uſib.feudo.num.90. communem dicit.

19 ¶ Feudum hæreditarium uenit in reſtitutione fideicommiſſaria. Curt.iuni.conſi.101.num.10. communem dicit.

20 ¶ Feuda ſingularia, quæ ſunt pura in regno Apuliæ: ſunt in directo dominio Regis, quamuis regnum ſit feudum; ita cõmuniter teneri dicit Deci.conſi.117.in fin.

21 ¶ Feuda acquiſita pro ſe, hęredibus, & ſucceſſoribus, non tranſeunt niſi ad illos, ad quos tranſeunt feuda hæreditaria. Pariſi.conſi.1.numer.6. lib.1.

22 ¶ Feudum conceſſum pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, & ſic cum uerbis geminatis poteſt tranſire ad fœminas, & non eſt reſtringendum: ſed ampliandum. Carol.molin.in addit.ad Alex. conſi.30.in uerb. quibuſcumque. uol.1. communem

nem aſſerit.

23 ¶ Ex quo feudum receptum pro ſe,& ſuis hæredibus uenit in reſtitutione fideicommiſsi.Cur.iuni.conſi.183.num.6.communem dicit.

24 ¶ Feudum non admittitur, etſi ſeruitia debita pro feudo, per biennium, ac triennium non ſoluantur. Zaſ. in uſib. feud. numer. 62. dicit magis communem. licet ipſe diſtinguit inter ſeruitia perſonalia,& realia:quia ſi perſonalia,non perduntur: in realibus diſtinguit,aut ſunt parui pretij, & non perditur: ſi tamen eſt maximi, perditur: quod nota.

25 ¶ Feudalia bona non poſſunt obligari, nec generaliter,nec ſpecialiter. Anto.de ſan. de pigno. in 2.par.mem.2.nu.43.communem dicit.

26 ¶ Feudalis res in dubio,non creditur ſed allodialis. Cur.iuni.in con.184.nu.1.communem dicit.

27 ¶ Amplia etiam,ſi feudum ſit factum de caſtro cum omnibus pertinentis: quæ ſunt in territorio: non preſumuntur bona in.d.territorio feudalia, ſed allodialia: niſi contrarium probetur, Bello.conſi.10.num.11.communem dicit ex Cur. iuni.conſi. 108. & 158. & 184. & Mathe. de afflic. dec.267.

28. ¶ Feudales conſuetudines ligant eccleſiam, & perſonas eccleſiaſticas. Cur.iuni.conſi.177.num. 10.communem dicit. & uid.ſupra in uerbo clericus nu.52.

29 ¶ Feudalia bona ſi reuertātur ad eccleſiam:poſſunt infeudari non ſolum extraneis, ſed & conſanguineis prelatorum. dummodo ſint honeſtæ perſonæ,& non eccleſijs oneroſæ Zaſi.de feudi par.5 num.51.communem dicit ex gloſ.in ca. decenter

89.diſtin.& Panor.in c.ut ſuper de reb. eccleſiæ non alien.

30 ¶ Fictio, adhoc quod habeat locum: requiruntur duo extrema habilia.Iaſ.in l.1.num.123.ff.de uſu. communem dicit.

31 ¶ Fictio duplex, circa eandem rem non dedet concurrere.Ant.gomez. in l.45.tau nu.92. cõmunem dicit ex gloſ.in l.cum poſt.§.gener. ff.de iur. doct.

32 ¶ Fideiuſſor ſi efficiatur non ſoluendo, non poteſt creditor petere,ut alius præſtetur, ſi ſumus in fideiuſſore conuentionali. communẽ dicit. Alex. conſi.60.col.fin.in princ.lib.v.

33 ¶ Fideiuſſor non dicitur idoneus,qui non habet immobilia: niſi fideiubeat pro diuite Hypo. in rubr.de fideiuſ.ff.num.228. communem dicit.

*§ Notam iſtam communem ad intel.l.1.ti.18.l.3. fo.quę loquitur de identitate fideiuſſoris.

43 ¶ Fideiuſſor in duriorem cauſam iurans obligatur tanquam principalis.Alci.in c.cum contingat num.174.de iu.iuran.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.7.ti.12.par.5. & pro eius limitatione, & limita etiam d.l.ut per Segu.in l.ſi ex legati cauſa.ff.de uerb. obli.ubi dicit quod fideiuſſor poteſt ſe obligare ſub guarentigia: licet principalis non ſit ita obligatus: quia illud non dicitur plus ſed efficatius. ut in l. marcellus.ff.de fideiuſ.

35 ¶ Fideiuſſor, inuito creditore inuitari non poteſt. Hyero.Cagno.in l. plus cautionis num. 7.ff. de re. iuriſ.communem dicit.

36 ¶ Fideiuſſor poteſt petere ut liberetur a fideiuſſione:ſi diu ſtetit in obligatione:quod relinquitur

arbitrio

arbitrio iudicis.Ant.de tremo.in addi.ad bona c. in prac.excepti.in rub.qui.mo.ſuo. nomi.num.3. in uerbo diu ſtetit . communem dicit.

§ De iure regio dicitur ſtetiſſe diu per annum l. 8.ti.18.li.3.fo.ll.& cum hac communi concor. l. 14.ti.12.par.5.ubi ponit alios caſus in quibus poteſt fideiuſſor petere ut liberetur a fideiuſsione. Sed has ll.& communem intellige niſi aliàs obligatio ſit guarentigia: quia poteſt petere:ut ſtatim liberetur. Dida de ſegu.in l.ſi ex legati nu. 74. ff. de uerb.obli.& Suarez in l.poſt rem iudicatã nu. 148.ff.de re.iudi.quem intellige poſtquam creditor habet facultatem agendi ſecundum Bald.in l. cum notiſsimi.§.illud .C.de preſ.30. anno: quod dictum nota pro intel.l.3.ti.13.li.3.ordi. de preſcriptione delicti per decem annos, & l.63. tau. de executione non facienda poſt decem annos.& l.de madrid.anno 1534.de apocha recognita, & de confeſsione facta in iuditio quæ in compilatiõne noua habetur ſub ti.9.l.5.l.3.& 4.

37 ¶ Fideiuſſor poteſt agere contra debitorem ex ſola confeſsione creditoris dicentis recepiſſe debitum a fideiuſsione. Hypo.in rub.de fidei. num. 265.& Anto.de tremo.in addi.ad bona, in pract. excepti.in rub.qui.mo.ſuo.no.num. 39. uerſi. ſub iudicibus ſecularibus uerſ. fallit. 20. communem dicit.

38 ¶ Fideiuſſor eſt idoneus teſtis pro fideiuſſore, ad probandum quod non fideiuſſerint principaliter. Iaſ.in l.dictantibus nu.8.C. de teſta. communem dicit.

39 ¶ Fideiuſſori non citato non nocent facta principaliter Ripa in l.apud num.34.C.de ædem.communem

munem dicit.

40 ¶ Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur ad hæredes, Cur.iuni.conſi.79.num.1.communem dicit.

41 ¶ Amplia, etſi fideicommiſſum ſit aſcendentis, quia non tranſmittitur ad aſcendentes, Cur. iuni. conſi.135.nu.5.& Senior conſi.75.nu.4.& Dec. in conſi.115.in princ.& conſi.574.col.1.communem dicit.

42 ¶ Fideicommiſſum relictum eis qui ſunt de familia; intelligitur relictum ei qui in agnatione, uel familia tenet primum gradum & proximiorem, Alexa.conſi.88.num.12.uol.1.communem dicit.

43 ¶ Fideicommiſſum conditionale tranſit ad hæredem decedente fideicommiſſario ante factam ſibi reſtitutionem, communem ait Alex.in l.cum filio col.11.de leg.1.Dec.conſi.490.num.10.uerſiculo poſtremo.

44 ¶ Fideicommiſſum remmitti non uidetur per diuiſionem factam inter grauatos onere futuri fideicommiſsi, dato quod partes permittant non contrauenire diuiſioni, communem teſtatur Deci. conſi.495.col.4.in fin.uerſi.ſed tamen his nō obſt.

45 ¶ Fideicommiſſaria ſubſtitutio non dicitur propriè ſubſtitutio: communem dicit Ripa in Rubr. de vulg.& pupil.nu.10.

46 ¶ Fideicommiſſum relictum ultimo morienti uidetur facta inſtitutio reciproca inter inſtitutos. Cur.iuni.conſi.3.num.4.communem dicit.

47 ¶ Fideicommiſſum reſultat ex ſola coniectura a mente teſtatoris, etſi ex uerbis non conſtet, Curt. iuni.conſi.121.num.10.communem dicit.

48 ¶ Ex quibus quando teſtator ordinat quod ſua

bona

bona uſque in perpetuum remaneāt infraſcriptis filijs, & hæredibus ſuis, & eorum deſcendentibus, reſultat ſubſtitutio fideicommiſſaria, Curt. conſi.3.num.20.communem dicit.

49 ¶ Fideicommiſſum relictum alicui, ſi ſine filijs deceſſerit, ſpirat relictis filiabus, Cur.iuni.conſ. 139.num.14.communem dicit.

50 ¶ Fideicommiſſum uniuerſale tranſit in æccleſiam, uel ciuitatem abſque reſtititutione. Iaſ. in l. ut interdum num.11.C.de ſacro, ſanc.eccle.communem dicit.

51 ¶ Fideicommiſſum non dicitur reſolutum, uel renuntiatum per diuiſionem factam inter fratres: etſi promiſſum ſit non contraueniri diuiſioni, Bello.conſi.19.num.8.communem dicit. ex Bar. in l.qui Romæ.§.duo fratres q.1.de uerbo.obli.ff. & Deci.con.86.num.4.

52 ¶ Fallit, ſi fideicommiſſarius ſciebat ad ſe pertinere fideicommiſſum: & diuiſit: nam uidetur reſolutum, idem ibi num.10. communem dicit. ex Bar.in d.§.duo fratres.

53 ¶ Fideicommiſſarius non detrahit trebellianicā fideicommiſſario ſecundo: niſi quando hæres primo trabellianicam non detraxit. Io.duran. in arte teſtan.ti.5.cau.28.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.ulti. ti.5. par. 6.& l.8.ti.11.par.ea.

54 ¶ Item non detrahit quando teſtator prohibuit detractionem trebellianicam Iaſ.conſi.84.uol. 1. nu.9.communem dicit.

55 ¶ Item & non detrahit, quando teſtator mandauit reſtituere plenam hæreditatem, uel quicquid ad eum peruenerit, Gozadi. conſi. 97. numer. 6.

communem

communem dicit.

56 ¶ Fideicommiſſarius donans in uita, fideicommiſſum, dicitur donare, & non reſtituere. Suarez in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſta. communem dicit.

57 ¶ Nota quod fideicommiſſarius qui rogatus eſt reſtituere hæreditatem: poſt mortem ſuam pauperibus: quod ſi in uita reſtituat, non adimplet uòluntatem teſtatoris. Decius in l. cum tempus de re iur. ff. communem dicit. ſed Hyeronimus cagno. ibi num. 6. dicit magis communem contrariã immò quod adimplet. ſed pro communi, Deci. eſt communis. ſupra proxima cogita.

58 ¶ Fideicommiſſarius, cum conditione, ſi filij teſtatoris non ſuperuixiſſent, non tenetur probare nòn ſuperuixiſſe: quia lex preſumit non ſuperuixiſſe, Alci. de preſum. re. 1. preſum. 49. num. 6. in fi. communem dicit.

59 ¶ Fides non eſt ſeruanda hoſti: quam ut hoſti, dedit hoſtis. Zaſius in apologia echij cõem dicit. quam intelligit. Coua. in epi. 4. ca. 3. §. 2. num. 14. quando fides eſt data in damnum reipublicæ. ut per Alci. in libello de ſing. certa c. 44.

60 ¶ Filia excluſa per ſtatutum a ſucceſsione patris non poteſt dicere teſtamentum nullum, communem ait Phil. Dec. conſi. 505. in princ.

61 ¶ Filia excludit ſubſt itutum in conditione, ſi ſine filijs, ita cõmuniter cõcludi inquit idem Dec. conſi. 520. nu. 3. & 5.

62 ¶ Filiatio ex parte matris ita probatur per præſumptiones, ſicu t probatur ex parte patris Aug. Bero. in q. 90. num. 1. communem dicit. ex tex. in cap. afferte. de præſump. & Bart. in l. non nudis. ff. de

de probat.
63 ¶ Filij fam.etiam ſenes comprehendũtur ſub diſpoſitione.l.fin.§.filius aũt.C.de bon.quæ liber.ut nõ poſsint alienare directum dominiũ bonorum, in quibus pater habet uſum fructum uiuente patre, Corn.ibi communem dicit.
64 ¶ Filio inſtituto repudiante,pater præfertur ſubſtituto.communem dicit. Ripa in l.1. nu. 142.de uulg.& pupil.
65 ¶ Filio ius quæſitum ex contractu patris, poteſt pater reuocare. Alex.in l.adoptiuum.§.patronum ff.de in ius uocan.Iaſ.in l.11.col.22.q.23.C.de iure emphit.& in l.qui Romę.§.flaui⁹ de uerb.obli. col.vi.& ibi Socc.col.vi.concl.v.Ripa.in l.fin.q. 65.C.de reuoc.donat.dicunt communem,contrariam autem eſſe comunem dicit. Bened.in c.Rainuntius pag.335.Illã autem Cagnol.in l.id.quod noſtrum de reg.iur.
66 ¶ Filius non conficiens inuentarium perdit trebelleanicam. quod iſta ſit magis communis dicit. Phil.Dec.conſi.481.nu. 16. cum ſequen. Corne. conſi.168.in ter.dubio col.4.uol.3.
67 ¶ Filius non aſſumit locum patris in fideicõmiſſo. Dec.conſi. 1.& conſi.217.& conſi. 480. num. 10.& Alex.conſi.26.uol.3.Io.Durand.in arte teſtan.tit.v.Cau.27. communem dicunt, ſed Iaſo. cõſ.158.uol.11.& Bello.con.50. tenent quod contraria eſt magis communis.
68 ¶ Filius,uel filia non tenetur dotare matrem,Ripa in l.1.num.82.ſol.matr.communem inquit.
69 ¶ Filius legitimatur per ſubſequens matrimonium quando parentes poterant copulari uel tẽpore cõceptionis,uel tempore natiuitatis. Coua
in

in epi.4.cap.8.§.2.nu.2. communem dicit.

* § Nota quod idem eſt adhoc quod filij dicãtur naturales.l.11.tau. dummodo pater recognoſcat eũ in filium.

70 ¶ Filius natus ante conſecutionem factam a patre, uel de regno, uel dignitate non ſuccedit in dignitate, uel regno. Io.de Ripa in ca.inter cæteras num.14.de reſ.communem dicit.

71 ¶ Filius in diſpoſitione hominis non ſubintrat in loco patris. magis communem dicit. Dec.conſi.1.& Bello.conſi.10.num.2.licet ad quæſtionem in l.gallus.§.quidam rectè.ff.de liber. & poſthum. tenuerit contrariam eſſe communem.

72 ¶ Amplia iſtam communem, etſi intermedium fuerat aliud matrimonium. Ferdinan. de loazes in trac.de matrimonio dubio 12.num.18. & Coua in epi.4.cap.8.§.2.num.15.communem dicit. Iaſ.in l.pomponius.§.quæſitum.ff.de acquir.poſſ. num.5.cap.8.

73 ¶ Intellige iſtam ampliationem ſine preiuditio alterius filij legitimi nati: inter medium. idẽ Coua.cap.8.§.2.num.28.communem dicit.

74 ¶ Amplia iſtam communem, & ſi unus ex ipſis ſit coniugatus: altero autem ignorante ſequuto poſteriori matrimonio: filij efficiuntur legitimi. idem Coua.nu.17.communem dicit ex Caſsiado deci unica deſponſa.

75 ¶ Amplia tertio, non ſolum quo ad alia: ſed etiã quo ad ordines epiſcopales abſq; aliqua diſpenſatione legitimi efficiuntur.idem ibi nu.24.& Boe. dec.159.communem dicunt.

76 ¶ Amplia quarto, etiam ad reuocandam donationem factam poſt natiuitatem, matrimonio ſe

quto poſt donationem . idem ibi nu.29. & ex Ripa in l.ſi.unquam de reuocan. dona.C. communẽ dicit.

77 ¶ Amplia etiam, ad ſucceſsionem feudi.Cur. iuni.conſi.136.nu.2. communem dicit.

78 ¶ Fallit primo, niſi conficiantur inſtrumenta dotalia.Cur.iuni.ibi nu.2. communem dicit. & Iaſ. in l.cum autem de iuſti.C.numer.10. communem dicit.

79 ¶ Fallit ſecundo, ſi mulier ſit talis cum qua non poſsit eſſe matrimonium, ſecundum bonos mores ciuitatis.Cur.iuni.conſi.139.num.14. communem dicit. de iſtis duabus limitationibus uid. quæ habes in uerbo legitimatus.

80 ¶ Fallit tertio in filio filij mortui ante contractũ matrimonij .Ioan. Nico.in addi.Alci.de preſum. par.21.in fine communem dicit.

81 ¶ Filius adhoc quo dicatur legitimus: requiruntur duo: primum, quod matrimonium ſit contractum in facie æccleſiæ: & ſecundum, quod bona fide cõtrahatur: etſi inter patres non poſsit eſſe matrimonium .Coua. in epi.4.cap.8.§. primo nu.2. ex Iaſ.in conſi.156.uol.4.communem dicit.

* § Concor.cũ l.2.ti.15.par.4.& cum l.3. ti. 3. par. 4.& ui.in uerbo legitimatus num.43.

82 ¶ Filius legitimatus ingratus patri, perdit legitimam. Coua in epi.4.cap.8.§.2.nume.2. communem dicit.

83 ¶ Filius, ſtantibus alijs liberis legitimis, habebit de hæreditate arrogantis quartam quartæ partis quam habiturus erat ab inteſtato, non ſtantibus liberis.Segu.in l.1.§.ſi uir num.69.de acquir.poſſe. ff.communem dicit.

De

§ De iure regio adoptatus nullam partem habebit: cum arrogatio reddatur nulla niſi pater uelit ei aliquid legare de quinta parte bonorum l.1.ti. 22.li.3.fo.ll.& uid.Segu.in d.§.ſi uir de alijs legibus colluctantibus cum illa: & ex illa l. reuocatur .l.9.ti.16.par.4. & de hac communi uid. l.8. eod.tit.

84 ¶ Filius familiàs non poteſt donare patri cuius authoritas requiritur . Corne.con.294.uol.1.Io. duran.in arte teſtan.cau.1. numer. 4. communem dicit.

85 ¶ Amplia,& in filia nupta: quia non poteſt teſtari de bonis maternis nec de dote. Io. duran. in arte teſtan.ti.1 .cau.1 . communem dicit.

86 ¶ Filius familiàs de bonis aduenticijs,de quibus pater non habet uſufructum : non poteſt teſtari. Iaſ.in l.nemo ex lege num. 2.C. qui. teſta. facere poſſunt: communem dicit.

87 ¶ Fallit, quia de conſenſu patris, poteſt teſtari ad pias cauſas . Iaſ. in l. ſeruum ætatis nu.5.C.qui teſta.facere poſſunt & in l.perfecto num.10.C.teſta.communem dicit.

88 ¶ Nota quod ſi teſtando filius ad pias cauſas, ſi aliud legat, non ualet legatum: & eſt uenientis ab inteſtato . Iaſo.in d.l.perfecto nume. 10. communem dicit.

89 ¶ Filius familiàs ſolus, patre ignorante poteſt adire hæreditatem . Iaſ.in l.bonorum . C. qui ad mitti num.17.communem dicit.

90 ¶ Filius in fideicommiſſarijs ſubſtitutionibus non aſſumit locum patris . Deci. conſi.1. num.5. communem dicit.

91 ¶ Fallit, in ſubſtitutione aſcendentium : quia

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tunc non bene filius aſſumit locum patris. Bello. conſi.50.communem dicit. Et ſic ſunt concordādæ iſtæ duæ communes opiniones: de quibus per Io.duran.in arte teſtan.ti.5.cau.27. quæ concordia eſt ex mente Deci.conſi.217.num.2.

92 ¶ Filius naturalis excludit ſubſtitutum, cum ſubſtitutus eſt Titius ſi Gaius deceſſerit ſine filijs Deci.in cap.in preſentia de proba.Io.duran. in arte teſtan.ti.5.cau.15. communem dicit.

93 ¶ Fallit in filia inſtituta, quia teſtator nō debuit intelligere de filio naturali filię. Deci.in d.ca. in preſentia num.41.communem dicit.

94 ¶ Fallit ſecundo, in filijs ſpurijs. Deci. ibi num. 39.communem dicit.

95 ¶ Fallit tertio, quando naturalis non excluderet ſubſtitutum ab inteſtato. Corne.conſi.176.uol.3. littera b.communem dicit perſona enim quę non excludit ſubſtitutum ab inteſtato: ſi non adeſſet ſubſtitutio, nec illa exiſtenti. idem Corne. conſi. 138.uol.2.littera a.communem dicit.

96 ¶ Filij naturales, & ſpurij comprehenduntur in pęnis impoſitis filijs propter delictum patris: ut eſt in filijs hæreticorum.Io.Cora. de ſena.ff.in l.liberos num.11.communem dicit.

97 ¶ Filius familiàs, ſi cùm pecunia patris acquiſiuit: abſque aliqua ſua opera, nec induſtria, lucrū eſt prophettitium: & conferendum aut ex ſua opera, & induſtria: aut eſt aduentitium, & non conferendum: aut dubitabitur, & medietas eſt aduentitia. Segu.in l.1.§.ſi uir nu.69.ff. de acquir. poſſe. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.3.ti.15.par.6. & l.7.ti.4.li.3.fo.il.& ui.l.36.cum ſequenti ti. 12. par.

par.5.ubi diſponitur an mater,uel auia,uel uictricus habentes in domo filiam, uel pruignam,ſi tenentur ad ſolueldum obſequium. Et nota quod ſeruitium eſt ſoluendum poſt decem annos l.2.ti. 23.li.4.fo.ll.& l.fi.ti.fi.li.4.fo.uidi ad arbi.iudi.

98 ¶ Filius familias non poteſt petere, ut pater remoueatur ab adminiſtratione per ſolam alienationem per eum factam de bonis primi matrimonij. Cum ipſe filius poſsit reuocare alienata a poſſeſſoribus. Io.a Ripa in l.generaliter de ſecun.nup. C.nu.54.communem dicit.

99 ¶ Fallit,ſi pater diſsipet ita quod filijs nullus regreſſus poſsit dari. idem ibi num.55.communem dicit. Et uid.alias limit.per eum ibi & ui.ſupra in uerbo binubis nu.19.& l.23.ti.3.par.5.

100 ¶ Nota quod pater cum peruersè adminiſtret: non ſatisfacit, dando cautionem,ſed interdicitur adminiſtratio. Ripa in d.l. generaliter num.68. cōmunem dicit. & uide in uerbo binubis nu. 19.

101 ¶ Filio nulla reuocatoria,nullaque quærela cō petit contra alienationem onerosam paternam: etſi probauerit fraudem.Carolus Molin.in conſt. pari.ti.1.§.8.num.18.gloſ.3.communem dicit. licet in contractu ſimulato ipſe teneat contrarium quem uide.

102 ¶ Filius,patre monacho, habebit legitimam: & patre uiuente,ſecundum ius canonicum. ſecus tamen de iure ciuili,quia expectabit mortem patris. Iaſo.in authen.ſi qua mulier num. 51. de ſacro.ſan.eccle. C. cōmunem dicit. Et ſibi plus placet communis legiſtarum.nu. 52.& 57.

§ De iure regio, pater, uel mater ſi ingrediatur monaſterium intra annum & diem,poteſt conde-

re teſtamentum: tempore hoc elapſo, ſi teſtamentum non ſit factum: filij habebunt hæreditatem paternam. & ſi filij non ſint alij conſanguinei propinqui l.11.ti.6.li.3.fo.ll.

103 ¶ Filius ad ſupplementum legitimæ, agit conditione ex lege. Anto.Rube. conſi. 115. communem dicit.

*§ Nota quod ſi conſiderabitur quantum plus, uel minus ualuit ſubſtantia patris, tempore mortis ipſius patris. Iaſ.in l.cum quæritur .C. de inoffic. teſta. & Io. uernardum æpiſcopum calaguritanũ in reg.164.ſed nota l.29.in deci. tau. quod ſi dos dicitur inofficioſa.conſiderabitur tempus mortis conſtitutę, uel mortis patris.quod filius uoluerit.

104 ¶ Nota quod ſupplementum legitimæ poteſt peti in perpetuum: ſicut legitima, & non hortatur ad quinquennium, ſicut legitima. intra quod agitur querela inoffi. teſtamenti.Iaſ.in l.ſi quis filius num.6.C.de inoffic.teſta. communem dicit.

105 ¶ Nota quod iſta perpetuitas, de qua in communi precedenti non tranſcendit triginta annos. Balbus de preſcr.q.23.par.4.ubi dicit Pau. Alex. ac Aretinum dixiſſe eſſe communem.

106 ¶ Fallit, ſi uiuente patre, acceptauit aliquid loco legitimæ: non poteſt plus petere: etſi facultas patris augmentetur Ripa de legi.li.1.cap.6.num. 4.& Cur.ſeni.conſ.ulti.num.3.communem dicũt. reiecta opi.Bal.in c.cum in de conſti.

107 ¶ Filius non perdit legitimam, etſi non conficiat inuentarium. Calca.conſi.36.& Guido.deci. 53.& Segu.in l.3.§.fi.nu.110.ff.de lib. & poſthu. Io.duran.in arte teſtan.ti. 11, cau. 8. communem dicit. licet Iaſon in l.iuris .C. qui admin. teneat contra-

contrarium.

108 ¶ Filius grauatus reſtituere, poteſt detrahere duas quartas: unam legitimæ, & alteram trebellianicæ. Cur. iuni. conſi. 160. num. 1. & Deci. conſ. 203. numer. 3. communem dicunt. & conſi. 236. col. 4.

* § Concor. cum l. 1. ti. 11. par. 6. Et de iure regio pater in extraneos non poteſt diſponere niſi de quinta parte bonorum per l. 9. ti. 15. fo. ll.

109 ¶ Fallit, quando teſtator mandauit totam hæreditatem reſtitui: quia non detrahit niſi legitimã. Bertran. in l. hac ædictali. § ſi tamen. C. de ſecun. nupti. num. 10. communem dicit. Et in hoc caſu eſt intelligenda communis opinio relata per Bertra. in l. hac ædictali de ſecun. nupti. C. uerſi. tamen nu. 10. ubi dicit quod filius priuatus de reſtituendo, debet computare trebellianicam in legitimã.

110 ¶ Filius non computat in legitimam quæ detrahitur a nouerca ex diſpoſitione legis: ſed habebit illud, & legitimam. Stepha. bertran. in authen. hac ædictali. § ita tamen nu. 10. C. de ſecnn. nupti. communem dicit.

111 ¶ Nota quod ſtante ſtatuto, uel pacto de lucrãdo dotem per nouercam, uel uictricum, ſtantibus liberis primi matrimonij, hi primitus legitimam conſequuntur: reliqua uerò bona fratres inter ſe diuident. idem Bertran. numer. 11. communem dicit.

112 ¶ Filius ſub poteſtate patris de iure canonico poteſt contrahere matrimoniũ: ſecus de iure ciuili. Curt. iuni. conſi. 136. numer. 3. communem dicit.

113 ¶ Amplia, & ad filiam, quę poteſt contrahere

matrimonium ſine licentia patris: & nullam pœnam incurrit Abbas.in ca. 1. deſpon.communem dicit.
114 ¶ Amplia ſecundo, ad filiam emancipatam ante 25.annum.Coua.in epi.4.7.par.cap.3.§.8.communem dicit. per hanc communem l.2.ti. delos matrimonios fo.l.& l.4.ti.1.lib.5.ordi.& ll.19. ti. 1.par.4.
115 ¶ Fallit, niſi elegerit turpem uitam. Petrus Rauen.in compe.iuris canonici col.2. deſpon.2. communem dicit.
116 ¶ Filij per ſubſtiutionem factam,ſi ſine filijs deceſſerint: inſtitutus non cenſetur uocatus. Curt. iuni.conſi.96.num.1.Io.Cora.in miſcel.cap.19.l. 2.communem dicunt.
117 ¶ Filius conſequitur dotem matris,tanquam hęres,& non ex diſpoſitione aui:ſi ſtipuletur dotem traddi,auo non extantibus liberis. Io.Nico. in l. generaliter num.46. de ſecun. nupti .C. communem dicit.
118 ¶ Et ſic filij hæredis ueniunt ab inteſtato, & nō ex teſtamento: cum teſtator inſtituit filios,& ſubſtituit Sempronium ſi filius, ſine filijs deceſſerit. Gui.dec.39.& Segu.in l.3.§.fi.ff.de lib.& poſthu. num.178.communem dicunt.
Et filius filij,licet ſit poſitum in conditione: nō dicuntur poſiti in diſpoſitione, & ſic non dicũtur uocati ad fideicommiſſum. Gozadi.in conſ. 104. num.7.communem dicit.
119 ¶ Filio inſtituto cum grauamine,ſi habet cohæredem: competit quærela inofficioſi teſtamenti, ſi tamen eſt ſolus:non competit querela, ſed bonorum poſſeſsio ſecundum tabulas.Iaſo.in l. filijs matrem.

matrem.nu.4.de inoff.teſta.C.communem dicit.

120 ¶ Filio inſtituto ſub conditione caſuali, & in eius defectu ex hæredatus, reicitur conditio, ut teſtamentum ualeat. Cur.iuni.148.num.9. communem dicit.

121 ¶ Filius ſpurius, ſicut nõ poteſt habere aliquid ex bonis patris ſtante legitima prole, ita nec nepos, etſi ſit legitimus, & naturalis ex tali filio. Iaſ. in l.hæreditas num.8.C. qui.ut.iudi. communem dicit.

122 ¶ Filius ſpurius, quod poſsit inſtitui hæres ex teſtamento nec ſtatuto nec lege municipali ſtatuitur. Coua.in epi.4.cap.8.§.5.num.6. communem dicit ex Baptiſta de ſancto Blaſio in reg.omnes populi.ff.de iuſti.& iure fo.11.co.l.

*§ De iure regio per l.10. in deciſionibus tau. pater poteſt legare filio etiam ex damnato coitu procreato: etſi ſint legitimi quintam partem bonorum.

123 ¶ Fallit, quo ad alimenta, quia filij ex quocumque coitu procreati ſunt alimentandi. Coua. in epi.4.cap.8.§.6.num.6.communem dicit ex Aret. in princ. inſti.de iur.na. gen.& ciui.

124 ¶ Amplia ad dotem filiæ, quia ſicut tenetur ad alimenta: ita & ad dotem uidem Coua.ibi nu.11. ex Io.Baptiſta de S.Seuę.in l. ſiqua illuſtris col. pe.C.ad orfici.

125 ¶ Fallit ſecundo, in ſucceſsione fratrum ſi ſunt uterini ex quocumque coitu ſuccedunt agnatis, uel fratribus ab inteſtato. idem ibi numer.19. ex Corneo conſi.71.uol.1.communem dicit.

*§ De iure regio habes l.12.ti.13.par.6.ubi diſponitur quod frater uterinus ſuccedit fratri: & non

fratres

fratres ex patre,ſi tamen non ſunt uterini ſuccedunt fratres ex patre ſolum , etſi adeſt fratri legitimus,& naturalis patri: repellit alios fratres naturales ex patre.

126 ¶ Nota quod filius non dicitur ex damnato coitu natus, ſi ſit ſuſceptus ex coniugato & ſoluta. Coua ibi numer.16. communem dicit ex Decio conſ.311.hanc opinionem uidetur ſentire l.9.tau. Cum filij dicantur ſolum eſſe damnato coitu , cũ mater iucurrit pænam mortis , uel ſi ſit ſuſceptus a religioſo,uel moniali. licet lex.24.ti.3.li.1.ordi. uidebatur innuere contrarium noſtræ communi . ſed cum l.9.ſit poſterior : illi ſtandum eſt.

127 ¶ Filius ſpurius, & naturalis comprehenditur in pænis impoſitis filijs propter delictum fratris, uel hereticorum filii Io.Cora.de ſena.ff.in l.liberos nu.11.communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad ampliationem l.2.ti. 2.par.7.& nota quod licet filius hereticorum ſit priuatus a ſucceſsione paterna:non tamen a ſucceſsione aui chatholici ſecundum Iaco. Butri. in l.1.C.de here.inſti.quem refert Segu.2.in l.cohæredi.§.cum filiæ de vulgar.& pupil ff.num.73. uide docto.de pala.rube.de obtenti.re nauariæ.par. 5.§.6.& 7.in reſpon.ad obiecta.

128 ¶ Filio legitimo poteſt conferri beneficium per patrem uicarium.Deci.conſi.129.

129 ¶ Filius ex damnato coitu nõ poteſt agere pro patre ſine mandato.Iaſo.in l.exigendi num. 9. C. de procu.communem dicit.

130 ¶ Filius familiàs poteſt agere ſine conſenſu patris in peculio caſtrenſi; in aduentitio tamen, ſi pater eſt præſens in iuditio, compellitur preſtare con·

cõſenſum : ſi tamen eſt in territorio,expectabitur conſenſus qui præſtandus eſt ante litem conteſtatam. Anto.de tremo.in addi. ad bona : in practi. excepti.in rub.qui.mo.ſuo.no.aui.nu.13. in uerſi. generaliter .communem dicit.

★§ Et ideo clericus pro fructibus beneficij , poteſt eſſe in iuditio ſine licentia patiens lucrum : ut lõge tradditur A pala:rub. in repet.rubr.col.185.& ut habeẽ in l.2.lib.5.par.3.ubi tractat de patre percipiente fructus beneficiorum filij, quod tenetur ad rationem reddendam :

131 ¶ Fallit in filia, quia poteſt eſſe in iuditio ſine conſenſum patris cum agit pro dote aduentitia, quæ proceſsit ab auo,uel a matre. Iaſo. in l. quod locum nu.11.C.de colla.communem dicit.

132 ¶ Fallit ſecũdo,quod filius familiàs poteſt agere nomine alieno ſine conſenſu patris. idem Anto.num.14.in uerbo ſine conſenſu patris communem dicit.

★§ Dum tamen ſit maior 25.annorum per c. qui generaliter .§.licet de procu.in 6. & eſt l.5. & ti.5. par.3.& ſic communis intellecta facit pro intel. l.7.ti.2.par.3.

133 ¶ Fallit tertio,quia filius familiàs poteſt accuſare ſine conſenſu patris Anto.de tremo.ibi communem dicit.

134 ¶ Filius familiàs adhoc quod poſsit donare causa mortis : requiritur conſenſus patris . Anto. rube.conſi.46.num.4.communem dicit.

135 ¶ Nota quod iſte conſenſus preſtandus per patrem,poteſt preſtari per epiſtolam: Amto.de trie mo :ibi ſupra num.15.in uerbo uerum non puto communem dicit.

Filia

136 ¶ Filia poteſt contrahere matrimonium abſq; licentia patris: & nullam pœnam incurrit. Abbas in cap. 1. deſpon. communem dicit. Et illud quod dicitur quod filia emancipata ante uigeſimũ quintum annum, non poteſt contrahere motrimoniũ ſine licentia patris: procedit de honeſtate, non tamen de neceſsitate approbata: gloſ. in l. uidua. C. de nupti. quam communem dicit. Coua in epi. 4. par. 2. c. 3. §. 8. & uid. quod habes 5. nu.

*§ Nota quod hæc communis deſtruit l. 2. ti. delos matrimonios fo. ll. & l. 4. ti. 1. li. 5. ordi. de qua uide plura in d. cap. per ueſtras de dona. inter uir. & uxo. col. 263. & Alexan. con. 1. uol. 3. quæ leges haberent locum in matrimonio per l. 49. tau. quia tunc non militat ratio ex qua dicitur ll. illas ſublatas eſſe cum licet ſit uerum quod reges, & principes ſeculares non poſſunt diſponere in concernẽtibus ſpiritualia qualia ſunt matrimonia: ut ꝑ Io. And. communiter receptum in cap. ſtatutum de here. in 6. & Panor. & Feli. in cap. æcleſia de conſti. tamen bene poteſt imponere pœnas ad obſeruationem legis canonicæ per gloſ. ſingularem in cle. ne Romani de electi.

137 ¶ Filia teſtamẽtũ rumpit ſi præteriatur: & ſtante ſtatuto quod filijs maſculis ſtantibus, filia dotata cenſeatur excluſa: Alex. & Iaſ. in l. ſiquis poſthumus. ff. de lib. & poſthu. Io. duran. in arte teſtan. ti. 3. cau. 5. communem dicit.

138 ¶ Fallit ſi inſtituatur ultra dotem in quinque ſolidos. Io. de Imol. in c. rainuntius de teſta. communem dicit.

139 ¶ Filia quæ ex lege municipali a ſucceſsione parentum excluditur: dum ſuperſunt maſculi, & poſt

poſt quadraginta annos admittitur. Socc. conſi. 63.uol.1.communem dicit.

140 ¶ Filia, cui mille pater in teſtamento reliquit: & poſtea data ſit nuptui, & dos ſit ei ſoluta: habebit tantum ſuplementum legati. Alex. & Iaſo. in l.huius modi .§.ſi pater .ff.de leg.1. & Io. duran. in arte teſtan.tit.6.cau.36.communem dicit.

141 ¶ Filiorum appellatione ubi expreſsè ſunt filij nominati, non ueniunt nepotes. Cur.iuni.conſ. 114.num.5.communem dicit.

142 ¶ Amplia primo, in ſtatuto excludente filiam propter filium maſculum: quia ſi eſt nepos: excluditur & filia. Iaſ.in l.de quibus.ff.de legi. nu. 16. communem dicit.

143 ¶ Amplia ſecnndo, & in fideicommiſſo: etſi non ſint nominati proprijs nominibus: quia non comprehenduntur nepotes. Bello.in conſ.50.nu. 5.communem dicit.

144 ¶ Fallit primo, ſi teſtator nominet filios, honorando illos in inſtitutione, uel ſubſtitutione. Cur. iuni.conſi.128.nu.12. communem dicit.

145 ¶ Fallit ſecundo, quando ſequeretur aliquod durum. Curt.iuni.conſi.3.numer.8. communem dicit.

146 ¶ Fallit tertio, in caſibus in quibus maſculinum concipit fœmininum: idem iuni. num. 12. communem dicit.

147 ¶ Fallit quarto, quando dicit uelle conſeruari in agnatione bona ſua. idem ibi num.11 communem dicit.

148 ¶ Fallit quinto, quando teſtator fecit mentionem de filijs naſcituris. idem Iunior. ibi num. 9. communem dicit.

Fallit

149 ¶ Fallit ſexto, quando diſpoſitio teſtatoris fuit collata in futurum euentum incertum tamen, ſi deceſſerit ſine filijs. Goza.conſi.4.num.13.& 31. communem dicit ex Decio conſi. 391.

150 ¶ Filia dotata ſi ſuperuixit patri: etſi renuutiauit legitimæ, obeſt nepotibus renuntiatio. Bello. conſi.15.num.14.communem dicit ex Bal.in l. pactum. gloſ.2.C.de colla.

151 ¶ Filia renuntians legitimæ, ſi moriatur uiuo patre, non nocet nepotibus quin poſsit petere, ſi uelint ſuccedere non ex capite matris, ſed ſua. idem Bello.nu.5.ex Bal.in l.fi.C. de pactis. Quia renunciatio uidetur facta ſi hæreditas ad eam perueneri t, ut per Bertran.conſi.138. uol. 1. & Goza.conſi.75.

152 ¶ Filiatio per tractatum non probatur. Coua. in epi.4.cap.8.§.3.num.6.communem dicit. Sed Deci.in conſi. 54. dicit contrariam communem: ſed tamen pro concordia, dic quod in petitorio ſolus contractus non ſufficit. in poſſeſſorio, cum agitur ad alimenta ſufficit. Docto.in cap.2. qui filij ſunt legi. uel dic quod ſolus ſine adminiculis non probatur: cum aliis adminiculis ſic: ut in ſimile dicimus de nominatione: niſi ſint actus in quo filius nominatur: quæ ſoli filio competit. ut eſt in emancipatione, ac melioratione, uel ſimiliter. Coua.ibi num.7.communem dicit ex Iaſon. conſi.102.uol.4.ui.Ludo.de Gozza.conſi.13. per totum.

*§ Nota iſtam communem ad intelectum l.fi.ti.19. par.4.loquentē de patre negante filium: & ad intel.l.24.ti.5.par.1.

153 ¶ Filiatio probatur ſi naſcaſcatur in domo, & de

de concubina retenta in domo. Coua.ibi num.8. communem dicit ex gloſ. in cap. Michael.de fili. presbiter.

*§ Concor.cum l.9.ti.14.par.3.

154 ¶ Fiſcus præfertur ſubſtituto ſi inſtitutus indignus fuerit: communem teſtatur Ripa in l.1.nu. 155.de vulg.& pupil. Quæ opinio indubitanter procedit adita hæreditate per indignum, ut ibi per eum.

155 ¶ Fiſcus; & priuatus quando concurrunt, & non apparet de potiori iure: ſi ſumus in cauſa oneroſa, prefertnr fiſcus priuato: ſi autem cauſa eſt lucratiua, prefertur priuatus fiſco. Anto. de fano.in trac.de pigno.in 2.par.num. 4. num. 118. communem dicit.

156 ¶ Fiſcus qui habetur loco hæredis in bonis cõdemnati, non poteſt facere quod condemnatus non poterat facere, Curt.iuni.conſi.120.commu nem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.7. ti.8: par.8. & l.16.ti.7.par.6.& le.2.ti.2.par.17.& l.3. ti. 20. par.7.loquentem de bonis quæ ex delicto fiſco ap plicantur: & uid.quæ habes ſupra in uerbo emphiteoſis:

157 ¶ Forenſis non poteſt denuntiare nouum opus quando ædificatur in publico niſi edificaretur in uia. Iaſ.in l.§.ſi in publico num.1.ff.de no. oper. nunt.communem dicit.

158 ¶ Forenſis habebit poſſeſsionem data ordinatione ut damti ciuitati aliquid detur poſſeſsio aliqua: etſi ſit prohibitum forenſi acquirere in terri torio. Hyero.Cagno.in l.fi.ff.de re.iu. numer. 8. communem dicit.

159 ¶ Fornarius obligatus ad coquendum panem pro familia:ſi augeatur cum exceſſu,non tenetur: niſi uſque ad numerum familiæ exiſtentis in tempore prommiſsionis. Alber. brunus in tracta. de augmento. conclu. 10. principalis. magis communem dicit.

160 ¶ Francigenæ non poterunt pupillariter ſudſtituere liberis ſuis quia eos non habent in poteſtate, communem ait Ripa in l. 11. numer. 21. ff. de vulg. & pupil.

161 ¶ Frater non excluditur a ſucceſsione legitimæ fratris propter ingratitudinem. Io. de Garro. in authen. ex teſtamento numer. 40. communem dicit.

162 ¶ Frater tenetur dotare ſororem pauperem communem ait Fulgoſ. conſi. 224. Anto. de Mora. & Ripa in l. 1. num. 83. ſol. matr.

163 ¶ Fratres predicatores poſſunt capere ut uendant & præcium in eorũ uſum conuertant. communem dicit. Dec. conſi. 559. num. 3.

164 ¶ Fratres minores nõ poſſunt eſſe executores teſtamẽtorum, communem inquit Dec con. 499. num. 34.

165 ¶ Fratris filia non cenſetur dotata de bonis fratrum exiſtentium in communi. Iaſon. in l. quod locum num. 6. C. de colla. communem dicit.

166 ¶ Frater, uel ſocius qui habet domum communem poteſt compelli per fratrem ut recipiat conductorem idoneum in ſua parte. Iaſo. in l. quanquam. num. 24. C. qui. teſta. face. poſſunt communem dicit.

167 ¶ Ftatrum filij ſuccedunt patruo defuncto in ſtirpem, & non in capita Zaſi. de feu. par. 8. num. 19.

19.communem dicit ex gloſ.in cap.ſatis bene de prohi.feu.alié.per Loth, licet ipſe teneat contra, cum Azone in ſumma. & Accur.in.§.hoc & in fi. inſti.de legi.agna.ſucceſsi.per tex.in authe.de hęre.ab inteſta.§.ſi autem cum fratribus cui opinioni ego aſtipulor:cum uera ſit.

168 ¶ Fatricula, & eius hæres eſt incapax fratris mortui ſucceſsionis, Boe.dec.25.num.8.communem dicit.

169 ¶ Fructus ante, uel poſt aditam hęreditatem perceptos bona fide, hæres legatario reſtituere non tenetur. Alexan.in l. ſi tibi.§.cum ſeruus.ff. de lega.1.Io.durau.in arte teſtan.ti.6.cau.11. cōmunem dicunt.

170 ¶ Fructus etiam extantes preſcribuntur ſpatio trium annorum. Balbus in trac.de preſ. in 4.par. q.35.communem dicit.

171 ¶ Fructus bonorum paraphernalium ſi extant, reſtituuntur uxori, uel eius hæredibus, ſi ſunt comſumpti, reſtituuntur: ſi fuerunt percepti cōtra uoluntatem uxoris,ſi cum eius uoluntate, lucratur maritus induſtriales,ſecus naturales communem inquit. Dec.conſi.521. colu. 2. uerſi. ſed dubium eſt.

172 ¶ Fructus rei feudalis non poſſunt locari Zaſ. in epit.feud.parte 9.num. 12. communem dicit, ſi uerò inter partes eſt conuentum, ꝙ nō tranſeat dominium, uel ſi ſit uſque ad Nouennium locatio,bene ualet, & ſic eſt intelligenda gl.in l. codicillis.§.inſtituto.ff.de leg.111. quæ dicebat locationem non eſſe alienationem.

173 ¶ Fructus rei petitæ poſt litem conteſtatam, reſtituuntur per uictum. Coua.in epi.4. ca.8.nu.

5.§.1.communē dicit ex gloſ.in l. ex diuerſo .ff. de rei uendi.

174 ¶ Fuga eſt ſufficiens inditium ad torturam, ſi concurrat cum fama. Mar.Anto.in trac. de indi. num.278.& 277.communem dicit.

*§ Nota iſtam communē ad intel.l.4.ti.17.li.4.fo. ll.& l.3.ti.8.li.2.eiuſdem fori.

175 ¶ Fallit, quando poſt accuſationem inſtitutam & poſt inquiſitionem ipſe inculpatus fugam arripuit. idem Mar.Anto.nu.179.uerſi.hæc concluſſio reſtringitur, communem dicit. ex Bar. in l.1. C.de bon.eo.ubi etiam dicit aliàs limitationes: ſi iudex eſt terribilis, uel habet inimicos ex Bald. in l.bonæ fidei.C.de iure iuran. Et nota uerbum ſatis ſolemne dicti Anto.in num.193.quod ſi reus qui aufugerit, fuerit citatus, & banitus propter iſtud delictum: quod ſine alio indicio. ex fuga,& contumatia poteſt quæſtionari: & ſic debet intel ligi.d.Iaco.de belui. quem refert Bal.in l.1.C. de requ.reiſ.quod ex tali abſentia, & fuga poteſt queſtionari: & habet onus probandi innocentiā: quādo fuit remiſſus,ſiue ſponte uenit,ſiue captus. Et notat etiam illud uerbum Iaſ. in l. admonendi in repet.num.169.quod ſi ſponte reuerſus eſt in breui hominem ſuſpitionem purgat: quod tendit ad intel.pragma.de contumace contra quem proceditur de qua in uerbo abſens ubi uide dictum ſolemne. Coua. quando dicatur tempus breue adhoc quo purgetur omnis ſuſpitio.

176 ¶ Fugę ſuſpitio facit.ut iudex incopetens poſſit capere debitorem Iuni.in l.2.ff. de iuriſd. omni.iudi.nu.31.communem dicit, ubi ponit ea quæ requiruntur adhoc quo fugitiuus poſſit capi: ſuſpitio,

ſpitio, teſtes cum iuramento, quod debitum ſit liquidum. alias pro damnis, & intereſſe non poteſt capi ibi num. 38.

* § Nota iſtam communem ad intel. l. 14. ti. 14. par. 5. & l. 2. ti. 19. li. 3. fo. ll. & l. 12. ti. ulti. lib. 3. eiuſdem fori & l. 1. ti. 11. lib. 5. ordi. & l. 4. ſtili. quæ omnes loquuntur de debitore fugitiuo, & de eius bonis. Item nota, quod ſicut poteſt capi ad petitionē debitoris, ita & ceſsionarij. Segu. in l. ſi ex legati. ff. de uerb. obli. nu. 94.

177 ¶ Nota quod ſuſpitio non probatur iuramento partis: ſed requiritur cognitio ſummaria cum iuramento. Ant. de tremo. in addi. ad bona c. Cur. in pract. excepti. in rub. de recuſa. num. 3. & Io. a Ripa de legi. cap. 13. num. 27. communem dicunt: & uid. ſupra in littera. c. de clerico fugitiuo.

178 ¶ Fugere non tenetur inſultatus: nec tenetur de occiſo. Iaſ. in l. ut uim num. 38. ff. de iuſti. & iure communem dicit.

179 ¶ Fugiens ad ſacroſanctum ſacramentum æuchariſtiæ, gaudet immunitate æccleſiaſtica: prout ſi ad æccleſiam confugeret reus. ut inde deuelli non poſsit. Coua. in reſolu. li. 2. cap. 70. numer. 6. communem dicit ex Gomeſio in. §. pænales num. 50. inſti. de acti.

180 ¶ Furioſus qui habet dilucida interualla: ſi contrahit preſumitur contraxiſſe tempore furoris. Cur. iuni. in conſi. 151. num. 7. Prepo. in cap. dilectus deſpō. el. 2. Iaſ. in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui & alie. iur. nu. 1. communem dicunt.

* § Intellige iſtam communem, quo ad actus, qui paulò poſt furorem fiunt Aret. & Imol. in l. 1. ff. de uerb. obli. §. ſi. uel ſi laborat furore continuo. ut

per unum menſem,uel unum annum: ſecus tamē ſi per aliquos actus, quia non præſumitur durare. Alci.in tract.preſum. re.2. preſum. 18. ex quibus declaratur l.6.ti.2.par.4.

181 ¶ Furioſus licet tempore ſanæ mentis, occidat aliquem: non poteſt pæna corporali affligi. Iaſ. in l.furioſum.C.qui teſta.face.poſſunt. ubi originaliter Bal.communem dicit.

182 ¶ Amplia, etiam ſi poſt delictum efficiatur furioſus: non debet pæna corporali affligi, in bonis autem condemnabitur. Iaſo. ibi numer. 7.& 11.communem dicit.

183 ¶ Furioſus non citatur cum de curatore prouidetur. Hyero.Cagno.in l.furioſi.ff.de re iudi. in fin. communem dicit.

G

1 GAbellam contractuum non tenentur ſoluere eccleſia, uel Clerici. communem ait Deci.conſi.496.nu.3.

2 ¶ Gabella eſt ſoluenda, etiam in foro conſcientiæ: quando eſt impoſita ab habente poteſtatem imponendi. Bertra.in tract.de Gabellis par. 9.q.1.communem dicit.

3 ¶ Gabella, ſi debetur de re diſtrahenda a loco: & res publicetur propter non ſolutionem ſi contingat plures res diſtrahi, ſi de una ſoluatur gabella: reliquæ publicantur: non tamen res de qua ſoluta eſt, ſi licitè poterat extrahi: aliàs omnes publicantur: etſi ſit ſoluta gabella de omnibus. Firma. de gabel.in 9.par.in fi.communem dicit.

4 ¶ Gabella, ſi debet ſolui ſecundum ſtatutum per

extrahen-

extahentem aliquam rem a territorio:non extenditur ad res quæ ad proprium uſum extrahuntur. Iaſ.in l.certa .§.ſed ſi quis ad opus.ff.de le.1 .nu.7. communem dicit.

5 ¶ Gabella, ſi ſecundum ſtatutum debeat ſolui de aliquibus bonis extractis de aliquo territorio: nõ comprehendit res quæ originaliter non ſunt de dicto territorio, ſed per tranſitum aliunde deportã tur. Iaſ. ibi. num.71 .communem dicit.

6 ¶ Generare non ualens, non poteſt contrahere matrimonium. Io.de neuiz. in ſilua nupti. par.1. fo.59.communem dicit.

7 ¶ Generalis diſpoſitio non cõpræhendit cauſam dotis. communem dicit Neguſan. in tract. de pign.in 1.par.8.partis principalis nu.3 .ad fin.

H

1 HAeres non compellitur ſatisfacere pro mortuo in quo non apparuerunt ſigna cõtrictionis. Panor.in cap.a nobis de ſen.excommu. communẽ dicit. licet ipſe teneat contrariũ.

§ Nota iſtam communem ad reſtrictionem l. 14. tit.3.par.6.dicentis hæredẽ teneri pro teſtatore.

2 ¶ Hæres tenetur de damno dato a defuncto: etſi nec ad ipſum nec ad mortuum alquid peruenerit. ſecundum ius canonicum. Panor.in c. parrochiano de ſepul.communem dicit.

§ Nota,quod aliud diſponitur per l.3.ti.15.par.7. cum intel.l.ſtili.68.& de l.6.ti.10.li.3. fo.ll.ubi diſponitur. quod ſi lis non fuit conteſtata cum defuncto, uel ipſi hæredes nullum commodum receperunt. quod non tenetur de dicto damno illa-

to a defuncto: quod procedit de rigore iuris ciuilis. ſecus tamen de æquitate canonica, cum apparuerint in defuncto ſigna contritionis. quia tunc tenetur hæres exonerare conſcientiam defuncti: ſecus tamen, ſi non apparuerint. Idem eſt de iure canonico, quod de ciuili, per longè traddita per Guille. mainerium in l. ſicuti num. 2. ff. de reg. iur. uſque ad num. 9. ubi dicit noſtram concluſionem communem. Item nota, quod in delictis in quibus mæmoria poſt mortem poteſt damnari: de quibus eſt gloſ. in ſumma. 24. q. 2. & in. §. interdũ inſti. de hære. quæ ab inteſtato de fer. & gloſ. in c. a nobis el. 2. de ſenten. exco. & Feli. in cap. cum nobis num. 12. de preſcri. & ſi lis non ſit conteſtata: & procedatur contra abſentem, & moriatur: hæres tenetur. ut manifeſtè dicit l. ulti. in pragma. complu. de codi. iudi.

3 ¶ Reſtringe uſque ad uires hæreditarias, & non confecto inuẽtario. Ant. de fano. de pigno. mem. 4. par. 2. num. 124. in fi. communem dicit.

4 ¶ Amplia, non ſolum quo ad delictum: ſed etiã quo ad alia de iure canonico. Prepo. in cap. epiſcopus 12. q. 2. communem dicit; & competit cõtra creditorem totum petentem remedium Euangelicæ denuntiationis. Alci. in ca. nouit. de iudi. num. 34. communem dicit.

5 ¶ Nota quod ſi unus ex hęredibus non ſit ſoluendo: alius tenetur ex onerare conſcientiam defuncti. Alci. in l. 2. §. 1. num. 31. ff. de uerb. obli. communem dicit.

6 ¶ Hæres, etſi ſit filius: tenetur obſeruare cõtractũ factũ per patrem: etiam ſi tangat ſuam legitimã, Suarez. in l. quoniam in prioribus num. 7. in 7. ampliatione

pliatione .C.de inoffi.teſta.communem dicit.

6 § Nota iſtam communem ad intel.l.24.ti.13. par. 5.& uid.rationem ſupra in uerbo binubis nume.9 de quo uid.per Io.ma.in l. generaliter de ſecun. nupti.num.17.C.

7 ¶ Hęres unusquiſque in ſolidum tenetur adimple re factum indiuiduum ad quod tenebatur teſtator & uno adimplente, eſt ſatisfactum. & alij non in cidunt in pænam. Alci.in l. 2.§. cato num.41.ff. de uerb.obli.communem dicit.

8 ¶ Hæres qui cõfecit inuentarium,etſi doloſè. om mittat ponere unam, uel duas res in illo: non te- netur in ſolidum. ut aliàs teneretur, ſi nullum in- uentarium confeciſſet. Iaſ.in l. in computatione §.licentia numer.4. C. de iure delib. communem dicit.

9 ¶ Hæres condemnatus per ſententiam, beneſitio inuentarij iuuatur. Alexan.in l.ex diuerſo.§.fi.ff. ſolu.matrimonio. communem dicit. Iaſ.in l. 1.ff. de iur.& fac.igno num.17.

10 ¶ Hæres ſuus, etſi repudiaret hæreditatem: po teſt re integra reuocare repudiationem, etſi ha- beat cohæredem extraneum. Iaſo.in l.pupillorũ. de repud. & abſti.hęre.nu.2. communem dicit.

11 ¶ Hæres ſucceſſurus infra tempus primi hęre- dis, interrogatus ſi uelit ſuccedere: & ipſe dicat quod non ſibi preudicat. Iaſo .in rubri.de ſucceſs. edi.in pri.communem dicit.

12 ¶ Hęres non conficiens inuentarium, non per- dit trebellianicam, communem ait Alex.conſi.ij. li.5.& conſi.62. li.4. Contrariam uerò inquit magis communem Fulgoſ.in auth. ſed cum teſta- tor.C.ad l. iulia. & Deci.con.436.col.5.in prin.

13 ¶ Hæres ſcriptus in teſtamento ualido de iure ciuili, ſi agnoſcat bonorum poſſeſsionem de iure prætorio non eſt propriè hęreſ. communem teſtatur Ripa in l.1. num.12. ff. de vulg. & pupil.

14 ¶ Hærdis appellatione in materia feudali, ſoli filij ueniunt, ita communiter teneri dicit Deci. conſi.516. nu.10.

15 ¶ Hæres non adiens hæreditatem inſtitutus in re certa, eſt uniuerſalis hæres. Alexa. in l. quoties C. de hære. inſti. Io. duran. in arte teſtan. ti.6. cau. 2. Mainerius in l. ius noſtrum num.6. de reg. iu. ff. communem dicit.

✠ § Cum hac concor. l.3. ti.5. par.6. & plus dicit l. 14. ti.3. par. ea. quod inſtitutus in re certa, ſi alius hæres non inueniatur: nec in illo, nec in alio teſtamento ille erit hæres. & uid. l.17. eiuſ. ti. infra littera .i. num.39.

16 ¶ Hęres ſi cedit actionem forenſi contra ſtatutũ, ſi hoc faciat ex mandato teſtatoris: non incidit in pænam ſtatuti. Iaſo. in l. iuſtè poſsidet. nume.29. de acqui. poſſe. ff. communem dicit.

17 ¶ Hæres inſtitutus tanquam filius reputatus a patre non ſuccedit & ueniens ab inteſtato, ac ipſis deficientibus, fiſcus ſuccedit. Iaſ. in l. ſi pater tuus num.10. C. de hære. inſti. communem dicit.

18 ¶ Hęres defuncti preſidis habebit integrum ſalarium totius temporis offitij, ſi tempus non ſit finitum. Iunior in l. diem functo num.30. de offic. aſſeſ. ff. communem dicit. uide in uerbo ſalarium numer.1.

19 ¶ Hæres tenetur ad alendum uxorem defuncti infra annum luctus. Iaſ. in §. fuerat. in ſti. de acti. num.28. communem dicit.

Hæres

20 ¶ Hæres tenetur ad ſoluendum æs alienum, & non uſufructuarius. Deci. conſi. 620. Io. durã. in arte teſtan.ti.6.cau.42.communem dicit.

21 ¶ Hæres mariti poteſt accuſare adulterium uxoris commiſſum in uita mariti: etſi ignorauerit adulterium, Boe. deci. 338.num. 7. communem dicit.

* § De iure regio, poſt mortem mariti mulier adultera poteſt accuſari de adulterio commiſſo in uita mariti per ſex menſes utiles a tempore adulterij commiſsi; non tamen poſt l.3.ti.17.par.7.& nota quod licet de adulterio non poſsit mulier accuſari abſque uoluntate uiri: ut in l.3.ti.7.li.4. fo.ll. correcta l.2.ti.17.par.7.maritus tamen uenit puniendus ſi fuit adulterij cauſa l. 7.ti. 17. par. 7. de quibus ll.uid.Io. lupum in repe.c. col. 332.§. 21. num.23.

22 ¶ Hæres inſtitutus,etiam dato ſubſtituto vulgariter, ius delliberandi tranſmittit ad hæredes ſi deceſſerit hæreditate non adita,Sciens ad ſe hæreditatem delatam. Io.duran.in arte teſtan. ti.5. cau. 1.communem dicit.

23 ¶ Hæredi, ad hæreditatem uendicandam, dantur plura remedia: & reſpectu poſſeſsionis adipiſcendę, datur primo remedium l. fi.C. de ædi. diui.Adri.ut oſtenſo teſtamento non cancellato, nec abolito hæres mittatur in poſſeſsiõem rerum hæreditariarum. quod remedium competit ex teſtamento,non tamen ab inteſtato Deci.in d.l.fi.& Bello.con.35.communem dicũt. Item datur remedium quorum bonorum utile l.1.& Doctores ibi.C.quorum bonorum. quod interdictum datur contra illum qui poſsidet pro hærede: quia pu

tat

tat ſe hęredem,uel pro poſſeſſore, quia incumbit poſſeſsioni ſolum .§.adipiſcendæ inſti.de interdi-ctis. Si verò habet titulum verum: vt ſi poſsidet pro emptore,pro donato,pro dote, ſicut. petitio hæreditatis non datur contra eum. ut per. Iaſon; in .§.actionum num. 218. vbi dicit communem: nec interdictum quorum bonorum, ſed tamen di cta reg.patitur plures exceptiones de quibus per Iaſon.ibi & Tiraquel.in tract. leg. morte ſaiſit le viſ.par.2.de 7.num. 13. & Aymon de grauetta. conſi.73.

24 ¶ Hæredis appellatione non uenit fideicommiſ-ſarius, Bello. conſi. 42. numer. 13. communem dicit.

25 ¶ Limita in ſtatutis quæ ſunt conformia iuri cõ-muni, ue l præter i us commune. idem. Bello. numer.15. communem dicit & Alexand.in conſ. 82.uol.2.

26 ¶ Hæreditate aui priuatur nepos ex parricidio commiſſo a fratre. Boe.deciſ.21.num.8.commu-nem dicit.

27 ¶ Hæreditas defuncti occiſi ſi per familiam fue-rit occiſus: non debet adiri priuſquam familia,ac ſerui fuerint torti: ſiue palam, ſiue clam fuerit fa cta mors. Si tamen ab extraneis fiat: ſi palam, nõ eſt adeunda anteaquam accuſatio fiat. Si tamẽ fuerit facta clam: poteſt adiri: & poſtea fit accu-ſatio. Iaſo.in l.cum frater num. 4.C. de his qui. ut indig.communem dicit.

28 ¶ Hæreditate adita,non dicitur amplius hæredi tas. Iaſo.in l.poſſeſsio appellata.§.ueteres num. 18.ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

29 ¶ Hęreditatis aditio eſt animi; Io.duran. in ar-

te teſtan.ti.11.cau.1. communem dicit. ſed non probatur niſi per actum. Anto. nice. in concor. gloſ.concor.19.uol.1.communem dicit.

39 ¶ Hæreditas poteſt adiri uſq; ad triginta annos. Alexan.in l.licet de iure delib.C. elapſis tamen, poſſunt filij ex capite unde legitimi intra alios triginta adire. Alexan.conſi.89.uol.2. Extraneis autem ex capite ingorantiæ, reſtitutio conceditur. Io.duran.ti.11.cau.6. cõmunem dicit. Balb. aũt in trac.preſcri.in 4.par.4.par.q.19.dicit quod cũ filius poſsit adire hęreditatem ex capite unde liberi, unde legitimi, & unde cognati. quod ex quolibet capite habet triginta an nos: & ſic habet nonaginta annos ad adeundam hæreditatem paternam: & dicit hanc eſſe communem, Iaſo. autem in l.licet num.1.& 5.de iur.deli.C.dicit quod extraneis ius adeundi durat per triginta annos: ius autem immiſcendi, quod competit ſuis: durat etiam per triginta annos ſolum, & hanc dicit eſſe communem. Sed Suarez.in l.8.ti.delas herencias li.3.fo.ll.num.41.cum ſequenti, concludit communem opinionem eſſe quod filij habeant ex teſtamento triginta annos ad adeundam hæreditatem: at illis completis, habeãt alios triginta annos ab inteſtatò.& ſic filij habent ſexaginta annos ad adeundam,& petendam hæreditatem paternã. Et plus dicit, quod ſolum ab inteſtato habet ſexaginta annos: etſi non ſit teſtamentum. & dicit communem in num.54. Et nota quod in quantũ dictum eſt per Suarez.quod ex teſtamento habet triginta annos filius:& iſtis completis habet alios triginta ab inteſtato: intellige iſtam communem, cum ſolus in teſtamento fuit inſtitutus hæres. ſe-

cus

cus tamen, quando habuit alios hæredes: Quia non habebit niſi illos priores triginta annos. ut per Bal.in l.licet.C.de iur.delib & Ludo.de Gozza.in con.80.num.6.quod nota quod per iſtud notabile concordantur omnes opiniones ſupradictę & concluditur quod ius adeundi, & immiſcendi preſcribitur contra filios per triginta annos quando ſunt alij hæredes: ſecus tamen, ſi non ſunt alij hæredes, nec deſcendentes. ut legaliter notat dictus Ludo.de gozzadinis in con.56.nu.5.& 13.

*§ De iure regni habes l.7.ti.14.par.6. diſtinguentem, uel detinẽs poſsidet cum bona fide, & titulo: & preſcribit per decẽ annos inter preſentes, & uiginti inter abſentes: aut poſsidet cum titulo: & Mala fide aut ſine titulo, & cum mala fide: & preſcribit per triginta annos. Quibus elapſis non datur regreſſus ad hæreditatem adeundam: & ex hac lege uidetur approbata communis opinio relata a Iaſone quod ſolum ſint dati triginta anni ad adeundam hæreditatem ex quocumque titulo.

31 ¶ Hæreditate paterna non adita filio mortuo, tranſmittitur ad hæres extraneos. Iaſo.in l. cum antiquioribus.C.de iur. delib. nu. 1. communem dicit & Tiraquel.in trac.le mort. ſaiſit le veſ.par. 2.decla.5.num.21.

32 ¶ Amplia etiam, ſi non ſit agnita iure ſuitatis. Deci.con.331.& con.245.& Iaſ. conſi.30. uol. 1. communem dicunt.

33 ¶ Amplia ſecundo, in hærede minoris: qui mortuus eſt ante aditam hæreditatem. Quia ſuccurritur reſtitutione. Io.duran.in arte teſtan.ti. 11. cau.1.communem dicit. Iaſo.in l.ſi infanti num. 17.

17.C.de iur.delib.communem dicit.

34 ¶ Reſtringe iſtam ampliationem: ſi eſt appoſita in teſtaméto clauſula codicillaris: Quia hæredes in hoc caſu petunt hæreditatem ex fideicommiſſo, & non eſt neceſſaria reſtitutio Alexan. in l. cũ filio .ff. de le.1, Io. duran. ubi ſupra communem dicit.

35 ¶ Limita primam concluſionem in filio emancipato: qui hodie non tranſmittit hæreditatem non aditam ex potentia ſuitatis: quia licet ſit ſublata differẽtia ſuitatis, ac patriæ poteſtatis quo ad ſucceſsionem ab inteſtato: non tamen in alijs, ut in tranſmiſsionibus. Iaſ.in l.emancipata num.6.C. qui admitti.communem dicit.

36 ¶ Hæreditate paterna repudiata cæteris filijs, debetur hæreditas æqualiter. Coua. in epi.de ſucceſsio.ab inteſtato conſi.9. communem dicit.

37 ¶ Hæreditatem adire poteſt precipuè ſecus uſufructuarius cuius cõtemplatione relictus eſt ſeruus uſufructuarius, & non requiritur uoluntas proprietarij Iaſo. in l.poſſeſsio appellata .§.ueteres num.37. de acquir.poſſe.ff.communem dicit.

38 ¶ Hæreditatem adire infans non poteſt: ſed ſolum pater, aut tutor, aut eſt maior infante, & minor ſine tutore, nec tutor ſine minore adire poteſt Bello.conſi.24.num.16.communem dicit ex Soc. conſi.89.& Bart.in l.infanti.C.de iur. delib.& docto.in l.bonorum.C.qui admi.

39 ¶ Nota quod per quemcunque actum per quem poteſt quis adire hæreditatem nomine proprio, cenſetur adire pro alio, Bello.conſi.24.num.15. communem dicit ex Bar.in l. gerit in fi.ff. de acqui.hære.

40 ¶ Hæreticus, adhoc quod quis dicatur: requiruntur ſaltem duo teſtes de hæreſi, Boe.dec.142. num.2.communem dicit.

41 ¶ Hæreticus condemnatus per iudicem æccleſiaſticum, non debet de illo cognoſcere iudex laicus. Iaſ.in l.magiſtratibus num.10.de iur.iurã. communem dicit.

42 ¶ Hæreſis crimen eſt mærè eccleſiaſticum: ita quod iudex laicus non poteſt ſe intromittere ad cognoſcendum de illo. Alci.in l. pernicioſam de offi.ordi.num.37.communem dicit.

43 ¶ Homicidium. ſi per ſtatutum mandetur corporaliter puniri: debet intelligi: ſi per dolum fuit commiſſum. Iaſo. in l.1.numer.70.ff.de legi. communem dicit.

44 ¶ Homicida non eſt priuatus benefitio, ſed requiritur ſententia. Alci. in cap. cum ab homine num.15.de iudi.communem dicit.

45 ¶ Hoſpitale priuatum non eſt impetrabile a Papa nec de illo ſe poteſt intromittere: licet poſsit dici pius locus; Curt. iuni. conſi. 20. numer. 1. communem dicit.

46 ¶ Hypoteca expreſſa, ſi non eſt in poteſtate debitoris recipere pecuniam:incipit a tempore promiſsionis: ſi tamen erat in ſua poteſtate a tempore ſolutionis per l.1.ff.qui po. in pigno. habeam quam legem intellige generaliter in omni credito, & non in ſola dote. Anto.de fano. de pigno. in 2.par.mem.4.num.78.communem dicit.

47 ¶ Nota quod hypoteca tacita in dote incipit a die promiſsionis: ſi poſteà ſequatur tradditio: Idem ibi num.80.communem dicit.

48 ¶ Hypoteca tacita generalis, quam mulier habeat

beat pro dote: non preiudicatur,ſi mulier habeat pro dote ſpeciale pignus. ſed concurrunt ambæ cum mulier non poſsit facere ius dotis deterius. Anto. de fano.in 4.mem.7.par.num.83. communem dicit.

49 ¶ Amplia,in inquilino,qui prouiſus eſt de ſpeciali hypoteca alicuius rei conductoris: nam per hanc non. tollit hypoteca generalis de rebus inuectis in domo conducta. Idem ibi numer. 89. communem dicit.

50 ¶ Hypoteca generalis quam habet mulier pro dote,eſt ita efficax quod præfertur alijs creditoribus habentibus etiam tacitam hypotecam idē ibi num.93.communem dicit.

51 ¶ Amplia iſtam communem ad matrimonium putatiuum cum bona fide contractum. idem ibi num.103.communem dicit.

52 ¶ Nota quod licet iſta hypoteca tranſeat ad filios eiuſdem matrimonij non tamen ad filios, alterius matrimonij. idem ibi numer.95. communem dicit.

53 ¶ Hypotheca generali ſubiciūt merces uenales Crot.in l. ſi conſtante conſi.44.& ſeq.ſolut. matr. dicit communem, & Iaſ.in l.qui Romæ.§. Callimachus col.3.de uerb.oblig.

54 ¶ Hypotheca tacita in bonis tutoris, uel curatoris, & eorum fideiuſſoris incipit tempore, quo incipit eſſe tutor, non tempore, quo incipit male adminiſtrare, Nicuſan. in tracti.de pignor.in 4.membro ſecundæ partis principalis nu. 12. ubi dicit communem, & tenendam.

55 ¶ Hypotheca,ſiue tacita, ſiue expreſſa in contractibus conditionalibus retrotrahitur ad diem con

tractus

tractus hanc communem, & magis ueram inquit Aret. Nicuſ. de fano in tract.de pignor.in.1.membro.v.partis principalis num.24.

56 ¶ Hypoteca expreſſa anterior preualet hypotecæ tacitæ pro dote cum ſit poſterior. idem ibi nu. 98. communem dicit.

57 ¶ Amplia quod hypoteca expreſſa anterior prefertur hypotecæ etiam expræſſæ pro dote. idem ibi nu.100.& 102.communem dicit.

58 ¶ Hypoteca, quam habet conducens in rebus illatis,& inuectis in domo conducta, non ſolum habet locum quando pro mercede ingenere facta fuit locatio. ſed etſi facta fuerit pro certa mercede. Anto.de fano.de pigno.in 4.mem. 2. par. nu. 138.communem dicit.

59 ¶ Fallit in bonis alienis inuectis, ac illatis quia non inducitur tacita hypoteca niſi dominus ſciat, & taceat: quia tunc bene inducitur. idem ibi nu. 152.communem dicit.

60 ¶ Hypoteca pro legatis, licet conſtituatur in bonis teſtatoris non tamen in legatis. idem ibi num.158.communem dicit.

61 ¶ Fallit, niſi a teſtatore remittatur quia tunc nõ inducitur idem ibi num.162. communem dicit.

62 ¶ Hypotheca generalis omnium bonorum comprehendit tam præſentia,quam futura, & nomina debitorum. idem ibi nu. 165. communem dicit.

63 ¶ Hypoteca adhoc quò poſsit intentari contra tertios poſſeſſores: requiritur quod fiat excuſsio in bonis principalis, & quod ſit pronunciatum ꝑ iudicem legitimè excuſſum. idem in 8.par.mem. 1.num.11.communem dicit.

64 ¶ Item requiritur citatio poſſeſſorũ, & fideiuſ-

ſorum

ſorum . idem ibi num.12.communem dicit.

65 ¶ Amplia, etſi hypoteca ſit expreſſa. Anto. de fa.de pigno.in 8.par.mem.1. numen. 21. communem dicit.

66 ¶ Amplia ſecundo, etſi pro dote . Idem ibi num. 23 communem dicit.

67 ¶ Amplia, etſi bona eſſent confiſcata : quia prius fiſcus debet excuti. idem ibi nu.15.

68 ¶ Fallit, quando actualiter fuit pignus tradditũ creditori : nam ſi poſtea cadat a poſſeſsione, uel detentatione poteſt uendicari a poſſeſſore ſine ex cuſsione . idem ibi num.18.communem dicit.

I

1 IDoneitas quæ in reſcripto apponitur, non requiritur quod probetur : quamuis poſita ſit ſub conditione . Alci. in trac.de preſum.re 3. preſum.3.communem dicit.

2 ¶ Ignorantia, adhoc quod excuſet quando de lucro captando agitur: requiritur quod conſuluerit uolens ſe iuuare ex ignorantia plures peritiores : & non ſufficit unus . Io.Nico. conſi. 1. nu.7. de ſecun.nupti.communem dicit.

3 ¶ Amplia ad reſtitutionem concedendam ruſtico in contractu contra ius initum : quia debebat cõſulere duos peritos : & non ſufficit unum conſulere . Io. Mauri, de reſti.in integ. cap. 88. communem dicit.

4 ¶ Ignorantiã contentorum in teſtamento patris, præſumitur filius habere.Curt.iuni.conſi.8.hæres autem extraneus non poſtquam ſe immiſcuit Hyero.Cagno.in l.qui in alterius. num.12.ff.de re iu.

N commu-

communem dicit.

5 ¶ Imperator eſt dominus mundi. Iaſ.in l.cunctos populos num.6.C.de ſumma trinita. communem dicit.

6 ¶ Imperium mærum eſt poteſtas gladij adnimauertendi in facinoroſos homines. Alci.in c.quod ſedem num.58.de offi.ordi.communem dicit.

§ Lex 2. ti.35.par.4.dicit mærum imperium eſt poteſtas iudicandi, & imperandi qui ſunt ex ſua iuriſditione.

7 ¶ Immunitate æccleſiaſtica non gaudet, qui per inſidias interficit, uel percutit alium: & iſte eſt communis ſenſus .c.1.de homi.teſte Coua. in reſo.c.70.li.1.nu.7.ex Anani.& Feli.in d.c.1.

8 ¶ Amplia iſtam communem, ad clericum homicidam per inſidias: quia debet actualiter deponi, & traddi curiæ ſeculari: non expectata incorrigibilitate propter atrocitatem criminis. idem Coua.in d.num.7.communem dicit ex Panor. in ca. cum non ab homine .de iudici.licet.ſibi non placeat. & communem dicit. contrariam ex Areti. in d.cap.cum non ab homine & Decio in ca. ſi clerici de iudi.cui ego aſtipulor.

9 ¶ Imperium mixtum eſt iuriſditio: quæ impartitur officio iudicis nobili ad priuatam utilitatem. Alci.in c.quod ſedem de offic.ordi.num.61. communem dicit.

01 ¶ Impetratio maioris, uel minoris, Benefitij nõ facta mentione de benefitijs.quæ habet impetrãs: non ualet. Panor.in cap.ad aures num.2.de reſ. communem dicit.

11 ¶ Amplia, quia eſt facienda mentio de benefitio in ſpecie. Ioan.de Ripa in d.c.ad aures num. 67.

67.communem dicit.

12 ¶ Impetrans benefitiũ expreſſo ualore, non tenetur probare ualorem etſi dicat uerum ualorem expreſsiſſe. Curt.ſeni.conſi.127.quem refert Ripa in d.c.ad aures nu.7.communem dicit.

13 ¶ Impetrans non debet facere mentionem de nobilitate. idem. ibi num.68. communem dicit.

14 ¶ Impetrare poteſt quis benefitium pro alio, ſine mandato, Idem ibi numer.94. communem dicit.

15 ¶ Impuberi, licet ſit ſublata poteſtas teſtandi: poteſt tamen cum iuramento, & clauſula ſi in pupillari ætate deceſſerint teſtari, Dec.in l. pupillus ff.de reg.iur.Dura.in arte teſtan.tit.& cau.5.communem dicit.

16 ¶ Impubes, ſi nixus eſt ad copulam: ſi propè perfectam ætatem conſentit in matrimonium: contrahit illiud. Coua in epi.4.c.4.§. primo nu.20. communem dicit.

17 ¶ Iuditium remotum a maleſitio, non eſt ſufficiens ad torturam. Mar.Anto.de indi. num.150. communem dicit. in repe.l.fi.ff.de quæſtio.

18 ¶ Fallit in inditio quod ſit ſolitus delinquere. Idem ibi num.148.communem dicit.

19 ¶ Fallit ſecundo, in graui inimicitia licet non in leui: idem ibi num.175.communem dicit.

20 ¶ Incendium preſumitur ex culpa leuiſsima.Iaſon in l.hæreditarias domos.ff.de lega.1. communem dicit.

21 ¶ Intellige iſtam communem in culpa leuiſsima in ommittendo, ſecus tamen in committendo Coua.in epi.4.cap.6.§.8. numer.13.communem dicit.

*§ Nota iſtas communes,quæ faciunt ad in intel. l. 10.tit.5.par.7.& l.11.ti.5.li.4.fo.ll.ubi imponitur pœna incenduarijs: Et nota quod crimen incendiarij eſt crimen publicum: & poteſt a quocumque capi l.2.ti.29.par.7.ubi ponit caſus in quibus quilibet de populo poteſt apprehēdere malefacto rem. & uid.l.7.ti.14.li.2.ordi.quæ ampliat dictā l.2. Ad omnia delicta in quibus quis inuentus fuerit in fraganti delicto in algazelo tamen.

22 ¶ Inditiorum copia danda eſt reis. Io.de Ripa. de æde.C.l.2.nu.8.communem dicit.

23 ¶ Indefinita in materia probationis, non æquipollet uniuerſali. Curt.iuni.conſi. 17.numer.13. communem dicit.

24 ¶ Indignitas hęredis ſi prouenit ex ſua culpa ſuccedit fiſcus: ſi tamen uenit errore teſtatoris. ſuccedunt uenientes ab inteſtato. Iaſon in l. ſi pater tuus.C. de hæredibus inſtituendis. numer. 10. communem dicit.

25 ¶ Fallit, ſi illa culpa reſpicit offenſam: certæ pſonæ: quia illa ſuccedit, ſi tamen hæres eſt omnino indignus: ſuccedunt uenientes ab inteſtato. Iaſ.in l. hæreditas. num.10.C.de his quibus ut indign. communem dicit.

26 ¶ Nota, quod ſicut ſuccedens tenetur ad legata ad quæ ipſæ indignus tenebatur. ſi tamen, ſuccedit fiſcus quia non inuenit qui uelit acceptare hæreditatem: non teneatur fiſcus ad ea. Iaſ.in l.eam quam.C. de fideicomiſ. numer. 13. communem dicit.

27 ¶ Inhabilis ad teſtandum, non habilitatur per l.1.C.de ſacro.ſan.eccle.nu.10.Iaſo. communem dicit vide.in uerbolex.

Amplia

28 ¶ Amplia, etſi uelit teſtari ad pias cauſas. Idem in d.l.in 2.lectu.num.15.communem dicit.

29 ¶ Infamis infamia iuris nō poteſt eſſe teſtis.Iaſ. in l.1.num.43.C.de ſumma tri.communem dicit.

30 ¶ Amplia iſtam communem ad executionem ordinis. Fran.Aret.in cap.cum ab homine num. 92.de iudic.communem dicit.

31 ¶ Limita modo in infamia occulta, quia non repellitur a teſtimonio, nec ad alios actus extraiudiciales Aret.ibidem communem aſſerit ex gloſ. in l.contra.ff.de teſtam. & intelligit ampliationē etiam in delictis occultis irrogantibus infamiam, in quibus de iure inducta eſt ſuſpenſio,quod nota.

32 ¶ Infirmus morbo caduco, præſumitur durare in infirmitate: ſecus tamen in alia infirmitate. Alci.in trac.de preſum.re.2.preſum.19. in fin. communem dicit.

33 ¶ Ingroſſatio inſtrumenti non ualet ſine authoritate iudicis etiam per hæredem notarii qui conficit. Boe.dec.45.nu.9.communem dicit.& in deci.36.num.9.& uide alia octo requiſita ad hoc q̄ ingroſſatio per alium facta ualeat ut adhibeatur fides ingroſſationi per Mathe. de afflic. in deci. Neap.6.& in hac materia uide dictum ſingn. Pau. de caſtro conſi. 195. uol. 2. dicentis citationem partis ex toto non eſſe neceſſariam ad ingroſſationem inſtrumenti. licet cum primum producitur in iudicio: poſsit pars opponere ſuas exceptiones contra inſtrumentum.

*§ De iure regio adeſt l. 55.ti.18.par.3.de qua meminit prag.37. diſponens quod mortuo notario iudex debet ſequeſtare omnia inſtrumenta quæ reperiuntur inrer notas notarij mortui: & illa po-

ſtea ſunt traddenda ſucceſſori qui preſtito iuramē to, poteſt redigere in publica forma & dare partibus quibus competunt ſub diſtinctione; tamen l.11.& 12.ti.19.per ea quæ reaſumpta ſunt per l. 5.& 8.& 9.in prag. 204. & ex iſtis legibus patet manifeſtè non eſſe neceſſariam citationem partis ad inſtrumentum publicandum. niſi in caſibus in quibus preiuditium poſsit generari parti ſi inſtru mentum dupplicetur. quos enumerat l.10.ti.19. par. ea. & reaſſumit d. prag. 204. li. 8. & in iſtis non procedit d.Pau.in d. conſi. 197. Sed in aliis contractibus non inferentibus præiuditium parti bus, niſi ſemel, citatio non eſt neceſſaria: tam ingroſſatione inſtrumenti notarij premortui, quā notarij recipientis per d.ll.& in his eſt ſingulare. d.Pau.in d.con. Quod ſane eſt intelligendum cū ingroſſatur inſtrumentum per ſucceſſorem notarij in offitio cui traddita fuerunt inſtrumēta cum ſolemnitatibus: de quibus in d.l.55.& pra.37.ſecus tamen in alijs notarijs. Quia tunc requiritur citatio, & quod præcedant illa octo de quibus per d.Mathe.quod nota.

34 ¶ Ingratitudo preterita poteſt remitti: futura autem non, Hyero.cagno.in l. contractus .ff. de re.iu.nu.104.communem dicit.

35 ¶ Inhibitio iudicis eccleſiaſtici non ualet niſi citata parte. Iaſ.in l.ſi opus num.6.ff. de noui. ope. nunt.communem dicit.

36 ¶ Amplia, etiam quando inhibitio eſt facienda per iudicem eccleſiaſticum iudici ſeculari ut ſuperſedeat in negotio quando coram eo dictum ut eſt contractus uſurarius. Iaſo.in l.nequicquam nu.30.ff.de offi.prepo.communem dicit.

Inqui-

37 ¶ Inquilino, & colono impedito uti frui propter peſtem, remittitur penſio pro rata. Io.Fran. in trac.de peſte. par. 1. numer. 15. communem dicit.

38 ¶ Inquilino propter ſterilitatem, eſt facienda remiſsio: quando ſi penſionem ſoluerit, deciperet ultra dimidium iuſti prætij. Ludo. de gozzad. in conſi. 74. nu. 2. communem dicit, & concor. cum l. 20. ti. 8. par. 5.

39 ¶ Nota quod ſtandum eſt vulgi opinioni quando quæritur an creſci, uel minui debeat penſio propter ſterilitatem, aut augmentum in re locata. Brunus de augmento. 14. conclu. principa. communem dicit.

40 ¶ Nota quod ſi fructus rei locatæ ex ui militum perdantur: ſi fructus ſunt ſublati a ſolo: perduntur periculo conductoris, & inquilini & non locatoris. Curt. iuni. conſi. 85. num. 1. communem dicit. Et ui. in uerbo debitor nu. 7. ex quo poteſt dicere limitationem ad iſtam communem.
Limita iſtud notabile quando ex inimicitia domini fructus ſunt deſtructi: quia ſiue ante, ſiue poſt collectionem perdantur ſunt periculo domim rei & non conductoris Ludo. gozza. conſi. 27. nu. 28. in reſpon. add. 5. communem dicit.

41 ¶ Nota quod emphiteotæ non ſit remiſsio pro ſterilitate ſi aliquid percepit etiam minimum. Bello. conſi. 21. nuui. 3. communem dicit ex Bart. in l. 1. C. de iur. emphi. quia id quod dat emphiteota domino: non dat reſpectu rei, ſed in recognitionem dominij. Bar. ibi & Panor. in ca. propter ſterilitatem. de iu. emphi. ſed intellige iſtam communem, quando emphiteota non ſoluit niſi quid

minimum in recognitionem : ſecus tamen, ſi ſoluit magnum canonem : quia tunc parificatur locationi in omnibus : & ſic melioramenta, etſi ceſſet ſoluere, non perdit. Anto.ru.in re.§.quidam recte.ff.de liber.& poſthum.col. penul. uerſi.infert.

42 ¶ Amplia etiam, ſi locatio eſſet per multum tẽpus. Bello.conſi.21.num.9. communem dicit. ex Panor.in cap.potuit de loca.

43 ¶ Inquilinus, uel locator poteſt expelli propter penſionem non ſolutam. Dec.in.l.qui rem nu.17. communem dicit de ſacro.ſan.æccle.C.

44 ¶ Nota quod inquilinus eſt obligatns ad ſoluendam penſionem cum inſtrumento guarentigio, per tacitam rei conductionem non mandabitur executio uigore dicti inſtrumenti. Iaſo.in l.certi conditio .ff.ſi certum peta.numer.21.communem dicit.

45 ¶ Inquilinus, uel conductor rei urbanæ, ſi finita locatione, ſtetit in re locata per aliquod tempus: pro illo tempore uidetur reconduxiſſe, & tenetur actione ex locato pro illo tempore. Et iſte eſt communis intellectus. Paul.in l.item quæritur.§. qui impleto.ff.locati.nu.7.

46 ¶ Inquilinus.aut colonus non poteſt denuntiare nouum opus, etiam procuratorio nomine Iaſ. in l.hoc ædicto.§.ſi ego .ff.de no.ope. nunt. nu. 5. communem dicit. quam intellige, quando dominus eſt præſens : ſecus ſi ſit abſens.

47 ¶ Inimicitia eſt iuſta cauſa recuſandi iudices, & teſtes, ſi recuſans expreſſerit cauſas inimicitiæ:niſi hoc fecerit data opera : ut recuſet : Ripa.in ca. 1.de iudi.nu.14.communem dicit.

48 ¶ Inimicitiæ capitales dicuntur cum contenditur

tur de ſtatu, uel de omnibus bonis, uel maiori parte eorum. vt per. Bal. in l. athletæ. §. dat remiſſionem ff. de excuſa. tuto. pro quo eſt l. 7. in fi. par. 7. tit. fi. de qua meminit. Io. lupus in repet. ca. per ueſtras nu. 455.

49 ¶ Inquiſitio eſt iuditium extraordinarium. Panor. & Deci. in ru. de iudi. num. 7. Alci. in c. pernicioſam nu. 14. de offi. ordi. communem dicit.

50 ¶ Inquiſitio non poteſt formari per iudicem ordinarium: niſi fama precedente. Alci. ibi nu. 34. communem dicit.

51 ¶ Fallit, niſi aliàs iuxta ſtatutum poſsit procedere, non ſeruato ordine: quia tunc non requiritur fama. Alci. ibi nu. 47. communem dicit.

*§ Hanc communem, cum precedenti, nota ad intel. l. 1. ti. 1. li. 8. ordi. & l. 11. ti. 2. li. 4. fo. ll.

52 ¶ Nota, quod inquiſitio poteſt formari contra delinquentem per iudicem territorij, uel domicilij. Sed tamen debet condemnari ſecundum ſtatutum loci: ubi delictum eſt commiſſum. Augu. in addi. ad Ange. de malef. in uer. hæc eſt quædam inquiſitio. communem dicit.

53 ¶ Inſinuatio requiritur in donatione tacita, uel expreſſa. Curt. iuni. conſi. 126. numer. 14. communem dicit.

54 ¶ Amplia, in remiſsione debiti: quia licet uera donatio non ſit tamen requiritur inſinuatio. Deci. in l. ſi creditori. C. de pactis & Coua. in ſuis reſolu. li. 2. c. 4. communem dicit.

55 ¶ Fallit primo, ſi ſit iurata quia iuramentum tollit ſolemnitatem inſinuationis. Deci. conſi. 229. & Io. duran. in arte teſtan. ti. 1. cau. 10. nu. 3. Curt. ſen. cõſ. 59. nu. 2. Corne. con. 166. uol. 2. Cur. iuni. conſi.

conſi.81.nu.6.Alci.in c.cum.contingat de iur.iuran.nu.170.communem dicunt.

56 ¶ Fallit ſecundo, in donatione reciproca. Curt. iuni.con.81.nu.5.communem dicit.

57 ¶ Fallit tertio,in donatione remuneratoria:quę non requirit inſinuationem, Bar.in l.ſi pater.§.1. ff.de dona.quia potius dicitur debitum quam donatio l.aquilius regulus.ff.de dona.& Tiraque.de utroque retrac.fo.241.num.3.ubi dicit quod etiã in donatione remuneratoria non habet locum re tractus: quod eſt multum notandum, pro intel.l. 6.ti.7.li.5.ordi.& tau.nu.70.& vid. Segu. in l. ab hærede nu.90.ff.de le.1

§ Fallit quarto,ſi donatio fiat coram notario ac tabellione publico l.9.ti.14.par.5.quia tabellio eſt: iudex chartularius: ut dicit gloſ.in l.1.ff. de iudi. & ex hac cauſa in inſtrumento guarentigio non requiritur cauſa: quia adeſt mãdatũ notarij: ut notat Segu.in l.filius dum in ciuitate eſt.ff.de uerb. obli.nu.3.quæ doctri.multum ampliat l.4.& 5. ti. 8.lib.3.ordi.quo ad obligationem guarentigiam ſine cauſa.

58 ¶ Fallit quinto, in donatione ad pias cauſas.Ripa in l.3.de legi.cap. 11.numer. 5.communem dicit.

59 ¶ Fallit ſexto,in donatione facta filio: ut renunciet legitimè cum ſit ob cauſam, requiritur inſinuatio. Ripa in d.l.3.c.5.num.3.de dona.communem dicit.

60 ¶ Inſtantia de iure canonico durat in perpetuũ glo.in c.uenerabilis. de dolo & contumacia. quã communem dicit Panor.in c.uenerabilis de iudi. Barba. in.c. de cauſis de offic.dele. rationem aſsignat

gnat Philip.Fran.in c.ſuper eo de appella.

§ De iure regio, cauſa ſuper confectione inuentarij durat per annum: & in cauſa ciuili durat per tres annos inſtantia l.9.ti.6. par.6. in criminali p biennium. l.7.ti.29.par.7.cauſa appellationis durat per annum a die appellationis l.3.ti.16.li.3.ordi.etiam ſi ex cauſa iudicis dilatetur.ut in nu.7.Et iudex condemnatus in damnum,& expēſis per d. l.3.& ſi cauſa non excedit ſex millia marauetinorum: cum appellatio debeat uentilari coram decurionibus ciuitatis: & debet terminari infra quadraginta dies. ut in l.6.ti.16.li.3.ordi. Et in curijs uallisoleti.anno 1523.pe.95.& nota quod in d.l.6.dicitur quod decuriones habēt eligere duos ut de cauſa,unà cum iudice qui protulit ſententiā cognoſcant: coram quibus infra 15. dies per d. l. 6.& infra 30.per d.ordina.95.debet pars appellās concludere: quod intellige, ſi ipſi decuriones eligerunt: aliàs tamen parte ipſe inſtante,ut eligāt: non currit dictum tempus etiam per triginta annos, ut per Hyp.ſing.51.ſi pars non inſiſtit,ut eligant,ſibi preiudicat: & currit tempus inſtantiæ: ut per Hypo.in rub.de fide inſtru.num.147. & de curſu inſtantiæ uid.Thomam.Grama.in uoto. 31. per totum.

61 ¶ Inſtantia perimitur etiam ex negligentia iudicis. Thoma Grama.uo.31. communem dicit. ſed pars reſtituitur. Idem ibi nume.12. communem dicit.

62 ¶ Inſtitutio benefitij de iure patronatus laicorū ſpretis patronis eſt ipſo iure nulla. Bertran.conſ. 24.uol.2.communem dicit.

63 ¶ Inſtitutio in re certa, licet quo ad quædam, habet

habet uim legati: non poteſt dici legatum : nec in ſtitutio abſoluta . ſed quædam tertia ſpecies . ut participium . Curt. iuni. conſi.190.num. 3. communem dicit .

64 ¶ Inſtitutio clerici de beneficio, confert ius plenum inſtituo ſine appræhenſione poſſeſsionis : quando nullus eſt in poſſeſsione beneficij . Roccus , in uerſi.ius.q.5. nu.9. communem dicit .

65 ¶ Nota quod inſtitutus in re certa, quo ad adipiſcendam ipſam rē,habetur loco legatarij:ſed quo ad alia , eſt in loco hæredis . Iaſ.in l.quoties nu.3 C.de hære.inſti.communem dicit .

66 ¶ Fallit , uniuerſali hærede repudiante : tamen quamdiu vniuerſalis hæres non adit hęreditatem: non habet executionem paratam ex vi.l.legis ædicto.C.de ædi.diui. Adria.tolle. quam haberet ipſo hęrede repudiante.Iaſ.in d.l. ædicto.numer. 6. communem dicit .

67 ¶ Nota quod inſtitutus in re certa , hærede uniuerſali repudiante habetur loco hæredis : & ſibi accreſcit totum : at ſi a principio nullus ſit datus cohæres . Petr.Raue.in alpha.aure.in uerbo hæres communem dicit .

68 ¶ Inſtitutio facta de filio ſub poteſtate,ſub conconditione mixta non ualet : etſi ſtetit per eum quo minus conditio non adimpleatur . Iaſ.in l. ſi patet.C.de inſti.& ſubſti.numer. 77. communem dicit .

Reſtringe quo ad legitimā : etiam in inſtitutione : ſub conditione caſuali . Iaſo. ibi. numer. 20. communem dicit .

69 ¶ Inſtitutio deſcendentis ſub conditione ſi ſuus naſcatur ſicut ualet ita ualet de ſpurio ſi legitimetur.

tur. Cur.iuni.conſi.84. nu. 3. communem dicit.
70 ¶ Nota quod ſi uerbum,relinquo adijciatur uniuerſitati bonorum: importat inſtitutionem. Iaſo. in authen.nouiſsima de inoffic.teſta.C.nume. 33. communem dicit ex gloſ.in l.his uerbis in princ. ff.de hære.inſti.
71 ¶ Inſtitutis fatre, & filiis eiuſdem fratris,pater & filij ad ſucceſsionem hæreditariam cenſentur inſtituti ſimul,& non ſucceſsiuè. Io.duran. in arte teſtan.tit.4.cau.6. nu.1. communem dicit, & in hac communi fac has concluſiones ut omnis exhitatio tollatur. ¶ Filius & nepos cenſetur uocatus, & inſtitutus oidine ſucceſsiuo propter ordinis neceſsitatem. Socc. in l. gallus. §.quidam rectè de libe. & poſthum. communem dicit ex gloſ.ibi & ſecundum eum tunc dicitur ordo neceſſarius qñ alias rumperetur teſtamentum, & diſpoſitio irritaretur cum uiuente filio, nepos non poteſt inſtitui.
¶ Inſtituto patre, & filio ab eo interquos non cadit affectio charitatis,ratione ſanguinis,uel ſucceſsionis ab inteſtato cenſentur inſimul uocati nõ tamen ſucceſsiuè Socc.ibi num.5.communem dicit. ut cum pater, & filius ab extraneo copulatiuè eſſent inſtituti.
¶ Inſtitutis pluribus ſub nomine collectiuo inter quos cadit affectio ſanguinis: cenſentur uocati nomine ſucceſsiuo, non tamen inſimul. Socc. ibi communem dicit num.6. Et nota quod ordo ſucceſsiuus in hoc caſu dicit̃ quod excluſo primo, ſequens admittitur: & admiſſo primo, alij excluduntur. ſecundum Paul.quem Socc.ſic intelligit, & approbat.ibi nu.8.

Inſtituto

72 ¶ Inſtituto monaſterio, ſi filiam receperint in monialem reicitur conditio, tanquam turps: & remanent inſtitutio uera. Iaſ.in l. conditioni nu. 3.de inſti.& ſubſti.dicit magis communem: licet Alexan.dicat communem contrariam in l. conditioni.

73 ¶ Inſtrumentum uaccilat per unum ex tribus teſtibus inſtrumentarijs. Fran.Cur. iuni. conſi.55. nu.1.communem dicit. tamen fidem facit. Boe. dec.12.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem cum ſequenti: de iure regio eſt l.115.& 116.& 117.ti.8.par.3.ubi cauetur quod quando teſtes dicunt non recordari de confectis in inſtrumento: cum eſſent præſentes: quod ſi notarius eſt bonæ famæ: ei eſt ſtandum. aliàs ſi non ſit bonæ. famæ: ut res non ſit de longinquo: omnibus teſtibus contradicentibus, creditur teſtibus, & non notario: uel ſi aliàs probaret negatiuam cohortatam loco, uel per inſtrumẽtum, uel per quatuor teſtes: non creditur inſtrumento per d.l.117.

74 ¶ Inſtrumentum redditur falſum per duos teſtes inſtrumentarios. Curt.iuni.in d. conſi.55. communem dicit.

75 ¶ Amplia, & per alios duos teſtes non inſtrumẽtarios. Deci. in cap.tertio loco de proba. communem dicit.

76 ¶ Fallit, niſi ſint alij duo teſtes coadiuuantes inſtrumentum. Boe.dec.118.nu.26.& Iaſ.con.124 communem dicit.

77 ¶ Inſtrumentum dotis probat quando maritus preſtitit alimenta uxori: etſi ſit confeſsionatum. Gozza.conſi.42.nu.13.communem dicit.

78 ¶ Inſtrumentum habens plures articulos, uno approbato, non confertur in omnibus approbatũ. Cur.iuni.conſi. 166. num. 11. communem dicit. & Bello.conſ.56.nu.12.

79 ¶ Amplia, quod ſi producatur inſtrumentum, uel ſcriptura: poteſt acceptari pro parte, & pro parte non. Aymon.grauetta de antiq.tempo.par. 1. in argu.de ſcriptura priuata. nu. 68. communẽ dicit. quam limita tripliciter.

80 ¶ Inſtrumentum factum ſecundum ſolemnitates unius loci, ubique probat in trac.de antiq. temp. par.1. in uerbo quarto limitatur num. 9. communem dicit. ex Bar. in l.1 .C.de ſumma trin.

§ Nota iſtam communem, iuncta deciſione docto. de pala.Rube.in repet.rub.de donati.inter uirum & uxorem col.9.ad ampliationem l.5.ti.8.li.3. ordi.ubi dicit quod inſtrumentum alibi confectum extra regnum, habebit executionem paratam in hoc regno. quem uide.

81 ¶ Inſtrumentum, ſi inueniatur penes aliquem: cum cautione admittitur. ſine mandato. Feli.in c. coram de offi.deleg.quem refert Alci.in trac. preſumpti.re.1.preſum.33.communem dicit. & Iaſ. in l.cautio.de procura.C.nu.12.

§ Nota iſtam communem ad ampli.l.10.ti.5.par. 3.& l.2.ti.10.li.3.fo.ll.

82 ¶ Inſtrumentum inueſtiturarum feudalium non probat dominium contra tertium poſſeſſorem. Cur.iuni.conſi.18.nu.5. communem dicit.

83 ¶ Inſtrumentum locationis non probat dominiũ ſi conueniatur poſſeſſor actione reali ex dominio agentis: ſecus tamen. ſi conueniatur ex perſonali actione, ex contractu locationis intentato contra

tra inquilinum. Cur.iuni.conſi.158.nume.6.communem dicit.

84 ¶ Interdictum unde ui, uel conditio .c. reintegrandæ competit & contra titulo poſsidentem. Io.a Ripa de legi.c.1.li.1. numer. 83.communem dicit.

85 ¶ Intellige quando principalis non eſt ſoluẽdo, quia tunc ſingularis poſſeſſor conuenitur. Io. Cora.in .§.nihil commune nu.45.ff. de acquir. poſſe. communem dicit.

86 ¶ Fallit, quando ſingularis poſſedit cum titulo, & bona fide, Io.de Ripa in cap.8.de dona.in fin. communem dicit: quam intellige quando poſſeſſor bonæ fidei ſuccesſit bonæ fidei poſſeſſori: alias non ita Ripa ibi.

87 ¶ Interdicto adipiſcendæ quorum bonorum,agitur ad conſequendam poſſeſsionem:cum per conſuetudinem,aut per ſtatutum eſt acquiſita poſſeſſio iuris. Io.a Ripa in l.1.de legi.c.1. nu. 80. communem dicit.

88 ¶ Intereſſe non debetur quando res non eſt in comertio acquirentis. Io.a Ripa de legi. li.1. ca. 2.nu.26.communem dicit.

89 ¶ Intereſſe poteſt committi arbitrio creditoris Iaſ.in l.ius iurandum.ff.de iu.iuran. Io. duran. in arte teſtan.ti.6.nu.48.communem dicit.

90 ¶ Interpellatio non requiritur. quando obligatio eſt facta cum iuramento. Dec.in l.quod te.ff.ſi cer.peta.communem dicit. alias ſemper requiritur interpellatio ad inducendam moram. ut per Hypo.ſingu.147.& 341.quod clarè inſinuatur in l.6.ti.16.li.3.fo.ll.ibi y.luego quæ poreas delante fuere requerido. Vnum tamen nota: quod ſi promiſsio

promiſsio eſt facta ad diem certum: dies interpel
lat l.15.ti.11.par.5.tamē ſi dies non eſt appoſitus:
requiritur interpellatio iudicialis.li.9.ti.14.par.
5.ibi lo ſi el plazo no fuere pueſto ante que ſe lo
demandare por ſuiziò. Quod eſt contra commu-
nem ſequentem comprobatam per Segu.in l.ſi ex
legati cauſa nu.164.ff.de uerb.oblig.& Ioan. lup.
Epiſcopum calaguritanum in ſuis fallen. re. 226.
uerſi.amplia etiam.

91 ¶ Interpellatio extraiuditialis ſufficit,ſi fiat per
uerba enunciatiua ad inducendam moram. Iaſo.
in l.ſi ex legato.ff.de uerb.obli. communem dicit.

92 ¶ Interrogare poteſt iudex poſt concluſum in
cauſa ad fundandum ius partis de nouo.Alexand.
in l.4.§.hoc iuditium.ff.de damn.infe.& Decium
in c.1.de iudi, communem dicunt. Sed Decium
reprehendit Bello.conſi.50.ubi plura uide.

*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l.34
ti.16.par.3.in fi.& nota quod licet poſt duos an-
nos non admittitur: exceptio non numeratæ do-
tis l.in contractibus.C.de non nume.pecu.ſed ta-
men iudex ex ſuo offitio poteſt petere iuramentū
parti ſuper hac exceptione.l.184.ſtili.

93 ¶ Inuentarium tenetur facere. hæres rogatus
de reſtituendo, aliàs perdit trebellianicam. Cor
ne.conſi.168.uol,3, Io.duran.in arte teſtan. tit.5.
cau.37.communem dicunt. ſed Alexan. conſ.67.
uol.4.dicit communem contrariam. Sed Decius
conſi.480,dicit magis communem primam:etiam
in filijs hæredibus num. 16.

*§ Concor.cum prima l.10.ti.6.par. 6.

94 ¶ Fallit in legitima,quia etſi non conficiat inuē-
tarium: nihilominus poteſt detrahere legitimā.

O Calca.

Calca.conſi.36.Io.duran.in arte reſtan.ti.11.cau. 8.& Guido.deci.53.communem dicunt.

95 ¶ Nota quod tempus conficiendi inuentarium currit a tempore aditæ hęreditatis. Deci. conſi. 633.Roma.con.84.Io.duran.in arte teſtan.ti.11. cau.8.& Bello.conſi.68. communem dicunt. Et poſt aditam hæreditatem debet incipere,& finire intra ſexaginta dies.

96 ¶ Nota ſecundo, quod teſtator non poteſt remittere uſufructuario inuentarium: nec cautiones preſtandas in uſufru. Bello. conſi.54. num. 2. communem dicit, ex Socc.conſi.131. & Bart. in l.nemo poteſt de lega.1.

97 ¶ Iudex tenetur, ſecundum ea quæ ex actis percipit: ſententiam proferre: non tamen ex eis quæ particulari ſcientia percepit. Coua.in ſuis reſolu. cap.1.li.1.nu.6.magis communem dicit. ex gloſ. in l.1.de offi.ordina.

98 ¶ Iudex,ſi incipit a præcepto executio: niſi ſit clauſula iuſtificatoria, actus eſt ipſo iure nullus, Iaſ.in l.nequiquam.ff.de offi.preto.num.6.magis communem dicit.

99 ¶ Iudex ponens aliquem ad torturam iniuſtè:punitur pęna capitis. Hypo.in prac.§. expedita nu. 87.magis communem dicit.

100 ¶ Iudex ſi dedit licentiam intrandi in poſſeſsionem propria authoritate, intelligitur,niſi habeat reſiſtentiam. Iaſ.in l.iuſtè poſsidet num. 13.ff.de acquir.poſſe.communem dicit

101 ¶ Iudicis licentia inualida non excuſat a pæna ſtatuti ſimpliciter loquentis de intranti in rē alienam. Iaſ.ibi num.24.communem dicit.

102 ¶ Nota ꝙ iudicis decretum interpoſitum ex

falſa

falſa cauſa, eſt nullum, Cur.iuni.conſi.170.nu.2. communem dicit.

103 ¶ Iudex ex mæro officio excludet actorẽ actione cauentem, & non impeditum: ſecus tamen, ſi habeat actionem elidibilem, aut ope exceptionis. Balbus de preſ. par. 1. q. 8. numer. 2. communem dicit.

104 ¶ Iudex præparantis, eſt iudex inditij preparati. Cur. iuni. conſi.152. numer. 9. communem dicit.

105 ¶ Iudex prorogatus ex promiſsione partium de conueniendo coram eo, cum poſsit pars pæniteгe: remanet tamen obligatus ad intereſſe: & ipſe iudex poterit de illo cognoſcere. Panor.in c.1.de iudi.nu.2.communem dicit.

106 ¶ Iudex, ſi non vult: non tenetur condemnare reum in expenſis factis ante litem conteſtatam, niſi petantur in factis tamen poſt litem conteſtatam etſi non petantur tenetur condemnare. Anto. de tremo.in add.ad bona c.in pacti.excepti.de recuſa.num.4.in uerbo ratificare communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.6.ti.13.li.3. fo.ll.& l.251. ſtili, & uide quę habes infra in uerbo reus.

107 ¶ Iudex ſecularis, ſi in cauſa incidat cauſa matrimonij: in materia facti, poteſt cognoſcere de illa. Coua.in epi.4 ca.8.§.12.nu.3.ex Iaſ.in l.quotiens de iudi.C.communem dicit quam intellige niſi fuerit facta inhibitio per iudicem eccleſiaſticum. Ambro.de vigna.in ca.ſalubriter de uſufru. numer. 125.

103 ¶ Amplia iſtam communem ad quamcumque cauſam ſpiritualem: dummodo liquere poſsit ſum

mariè, & de plano, ſine diſcuſsione. Naua. in ca. cum contingat de reſ. in primo remedio litteraliter communem dicit ex Decio in cap. 1. de iudic.

109 ¶ Nota quod iudex ſæcularis non poteſt aſsignare tempus ad proſequendum cauſam exceptionis propoſitæ coram eo, de qua per iudicem eccleſiaſticum debet cognoſcere. Nec ualet ſtatutum ſuper hoc. Iaſ. in l. pro tribunali num. 17. ff. de re. iudi. communem dicit.

110 ¶ Iudex ſecularis in crimine mærè eccleſiaſtico, dum iudex eccleſiaſticus petit impartiri ſuum auxilium: non poteſt ſe intromittere in proceſſu, ſed ſolum exequi mandatum: ſecundum canoniſtas. ſecus tamen, ſecundum legiſtas. Alci. in c. pernicioſam de offi. ordi. num. 100. Iaſ. in l. magiſtratibus num. 10. ff. de iuriſd. omni. iudi. communem dicit.

* § Nota quod l. 2. ti. 16. par. 7. & pragma. 7. uidetur approbare opinionem canoniſtarum abſque limitatione: dum precipit quod condemnati per inquiſitores hereticæ prauitatis, uel per Epiſcopũ de hereſi puniantur pęnis in d. l. contentis. Et nota iſtam communem ad intel. l. 7. ti. 3. lib. 1. ordi. & l. 26. ti. 2. li. 3. ubi diſponitur quod iudex eccleſiaſticus pro captura laici, uel bonorum ſecularium inuocet auxilium iudicis ſecularis: de quo auxilio preſtando circa iſtam l. uide Io. lupum in re. C de doña. col. 191. §. 48. num. 17. & Petrum bellugam in ſpeculo principum rub. 11. §. tractandum. & Petr. de Anca. in re. c. eaque de re. iu. lib. 6. in 11. q. princi. Etſi laicus in preſtando auxilium excedit: appellabitur ad iudicem ſuperiorem laici: ſi preſtat auxilium iuris, ſi uero ſolum preſtat auxilium

lium facti: appellabitur ad ſuperiorem iudicis inuocantis auxilium: ut per Bar.in l. a diuo pio .§. ſententiam.ff.de re.iudi.de quo meminit, Auferius in Deci.tholoſa.q.411.quem uide.
111 ¶ Fallit, niſi pro condemnato eſſet aliqua preſumptio: ut appellatio, uel ſimilia: quia tunc nō debet exequi mandatum æcclesiaſticum: Alci.ibi num.112.communem dicit.
112 ¶ Iudex ſecularis non pretendit aliquam iuriſditionem ob id quod iudex eccleſiaſticus petit ſibi impartiri auxilium brachij ſæcularis, Alci.in c. pernicioſam de offi.ordi.numer. 17. communem dicit.
* § Nota iſtam communem ad intel.l. ulti. in curijs toletanis de anno 1525.& l.7.ti.13.li.2.ordi.& l. 4.ti.1.li.3.ordi.in quibus diſponitur quod iudex eccleſiaſticus licet cognoſcat de aliquibus caſibus inter laicos: tamen facit executionem tam in bonis, quam in perſonis laicorum: ſed per inuocationem auxilij iudex ſecularis mandabit executionem de qua l. vide. Docto.de pala.rube.in rep.c. per ueſtras de dona.inter.ui.& uxo.a co.192. uſq; ad 214. Vnum tamen nota, iuxta illam l. quod ſi iudex laicus in iſtis caſibus excedit in executione; appellabitur ad iudicem ſuperiorem ipſius iudicis laici, non ad æccleſiaſticum. ut eleganter dicit Auferri.in addi.ad deci.tholo.q.411.
113 ¶ Iudex eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui facto per iudicem ſecularem. Feli.in c.at ſi. clerici: de iudi.communem dicit.
114 ¶ Iudex eccleſiaſticus poteſt compellere iudicem ſecularem ut preſtet ſibi auxilium per excommunicationem: laicus tamen clericum non com-

pellit ad preſtandum. Alcia. in c. perniciofam. de offi. ordi. num. 7. & 8. communem dicit: Et de inuocatione iſtius brachij. in hoc regno uide Io. lupum col. 192. in repe. C. de dona. inter uir. & uxo.

115 ¶ Iudici, uel teſti dicenti in articulo mortis protuliſſe iniquam ſententiam, uel falſum teſtimonium: non creditur. Alci. de preſum. re. 3. pre. 41. num. 7. communem dicit.

116 ¶ Fallit primo, in ſuum præiuditium: & Marcus Anto. in tract. de indi. numer. 393. communem dicit.

*§ Fallit ſecundo, niſi aliàs per idoneos teſtes, uel inſtrumentum probaretur ex falſis teſtibus ſententiam prolatam: per l. 13. ti. 8. l. 2. fo. ll. & uſque ad quod tempus poteſt peti: ut ſententia reformetur pretextu falſorum teſtium: uide Henric. in c. licet diſtin. 2. num. 3. de proba. ubi diſtinguit, & facit plura membra.

117 ¶ Iudex æccleſiaſticus non poteſt exequi in bonis laicorum ſententiam ſuam: ſed debet inuocare brachium iudicis ſæcularis. Fel. in c. ſignificaſti de offi. dele. nu. 4. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad corroborationem l. 7. ti. 3. li. 1. ordi. & ratio uera iſtius communis, & legis, eſt quia Epiſcopus non habet territorium: ut tenet Oldra. conſi. 17. & ui. quæ habes infra in uerſi. preſcriptio num. 244. & per hanc rationem iuſtificatur opinio Panor. in d. c. ſignificaſti: ubi concludit quod Epiſcopus non habens iuriſditionem temporalem, non poteſt habere officiales armatos: licet Deci. ibi teneat contrarium: & Barba. de preſtan. cardi. in 5. par. 2. par. nu. 18. ubi uide quibus licitus eſt uſus armorum.

Iudeus

118 ¶ Iudeus cognoſcens chriſtianam abſque matrimonio, non ui, nec ſtupro, nec adulterio, non punitur pæna mortis. Boe.deci.316.num.5. communem dicit.

119 ¶ Iuramentum debet habere tres comites ueritatem, iuſtitiam, & iuditium. Cur.iuni.conſi.141. nu.9.communem dicit.

120 ¶ Iuramentum inducit obligationem. Io. de ſelua.de iu.iuran.par.3.conſi.2.communem dicit.

121 ¶ Fallit, ſi ſit ſine cauſa addi.Feli. in cap. 1. de pactis communem dicit. ſed hanc intellige de iure ciuili: quia iuramentum non ueſtit pactum nullum. Iaſon.in l.ſiquis maior.C.de traſla.num.23. communem dicit & uide quæ habes in uerb.actio numer. 13.

122 ¶ Iuramentum debet obſeruari in ſpecifica forma, & non ſufficit per æquipollen. Iaſo. conſi. 4. uol.3. communem dicit.

123 ¶ Iuramentum firmat contractum: ſi per ſtatutum prohibeatur contrahere. Iaſo. in Authen. ſacramenta numer. 53.C.ſi aduer. uen. communem dicit.

*§ Per iſtam communem uidetur euacuari l.6.ti.1. li 3.ordi.de qua uide per Docto. de pala. rube. in rep.cap.per ueſtras de dona.inter uir.& uxo. col. 512.§.fina.nu.30.prope finem repet. ſed dicta lex limitatur in contractu minoris, ut in l.59. ti. 18. par.3.& in omnibus contractibus in quibus requiritur iuramentum ad eius ualidationem, ut in pragma.

124 ¶ Amplia, etſi interuenerit iuramentum ante, uel poſt contractum. Alci. ibi numer. 33. communem dicit.

125 ¶ Amplia ſecundo, quod in tantum hæc communis, & precedens eſt uera: quod iuramentum tollit purgationem moræ. Anto. Rub. conſi. 113. communem dicit. Et non requiritur aliquã interpellatio ad hoc quod incurrat in morã ſi cõtractus, uel promiſsio fiat cum iuramento. Gozza. conſi. 25. num. 10. communem dicit. ubi tamen diſtinguit: aut quæritur ad hoc quod pæna contractus debeatur: requiritur interpellatio: ſecus tamen, ad hoc quod promittens teneat ad intereſſe: & ſic intelligitur dictum Bal. in ca. 1. §. adhoc, in fin. & Alex. in l. quod te. ff. ſi cer. peta. quæ diſtinctio eſt ex mente Boeri. de mora. uerſi. decimo principal.

126 ¶ Amplia tertio, quod iuramentum ſupplet omnes defectus, ac ſolemnitates quæ poſſunt opponi contra inſtrumentum in quo interuenit iuramentum: etſi aliunde perueniant quàm ex defectu ætatis. Cur. iuni. conſi. 47. nu. 2. communem dicit. contrariam. Immò quod ommiſsio ſolemnitatis probatoriç de iure ciuili, licet iuramẽto ſit actus decoratus: uitiat actum. Alcia. in c. cum contingat. de iuiuran. nu. 151. communem dicit. ſed pro concordia, eſt preſupponendum unum: per quod diluitur omnis heſitatio: quod iuramentum nuſquàm tendit ad ſupplendum probationis defectum: ſed ad ipſius actus confirmationem: ut plenius aſſerit noſter. Coua. in repet. c. quamuis de pactis par. 2. §. 6. Et ideo nimirũ ſi dicamus quod ommiſsio ſolemnitatis probatoriæ non ualidatur iuramento, in alijs autem ſolẽnitatibus ſic: ut prima communis tenet.

127 ¶ Amplia quarto, quod promittens ſoluere cũ

O iuramen

iuramento non recompenſat. Gozza. conſi. 32. nu. 15. & 16. communem dicit reprobato Bart. in l. amplius. non petetur. ff. rem rat. habe.

128 ¶ Fallit primo, quando prohibetur ex ratione, uel natura rei: ut quia ea non ſit in comertio. Alci. in cap. cum contingat num. 179. de iur. iuran. communem dicit.

129 ¶ Amplia quinto, ad contractum uel alienationem rei dotalis mediante iuramento. quia periuramentum firmatur. Io. igne. in l. 1. §. ſi uir & uxo. num. 145. ff. ad ſillan. cõmunem dicit: licet eam p plura reprobet, quem ſequit. Caro. molin. in addi. ad Alex. conſi. 27. uol. 1. in uerſi. ſalutis: tandem concludit quod licet ipſa mulier teneatur ſtare contractui iurato: ſi ex iuſta cauſa reſtitutionem non impetret, tamen eius hæredes non tenentur nec aſtringuntur iuramento.

130 ¶ Fallit ſecundo, ſi prohibeatur ex fauore publico Alci. ibi. nu. 83. communem dicit.

131 ¶ Reſtringe iſtam fallentiam: quando ſit prohibitio ex fauore priuato: licet in cõſequentiam reſultet fauor publicus. Idem ibi num. 92. communem dicit. Et ex hac communi diluitur exhitatio de qua quęritur iuxta legem 59. tau. reprobantem donationem omnium bonorum, etiam præſentium, quod illa lex non habet locum ſi fiat cũ iuramento: cum lex in fauorem ſubditorum ſit introducta. ut dicitur in ſimile de donatione excedens quingentos aureos non inſinuata: quod ſi inueniat iuramentum ualet. Anto. gomez. in d. l. 69. cõe m dicit. ex Panor. & Imol. in cp. cum contingat de iure iuran.

132 ¶ Fallit tertio, in contractu ſimulato: quia nõ

firmatur

firmatur iuramento. Bello.conſi.48.num.4.communem dicit. ut eſt confeſsio dotis in fraudem creditorum Rube.conſi.120.communem dicit.
133 ¶ Reſtringe iſtam limitationem: ſi contrahens iurat omnia, & ſingula contractus eſſe uera: nam hæc uerba operantur ut nõ poſsit dici contractus ſimulatus. Curt. iuni. conſi.110.nume.5.communem dicit.
134 ¶ Fallit quarto, ex defectu conſenſus. Curt.iuni.conſi.74.num.3.communem dicit.
* § Iſte conſenſus non caddit in minori quatuordecim annorum, & ideo et, cum iuramento, nihil ualet quod agit l.56.ti.5.par.5.licet Docto. uariè loquantur in authen.ſacramenta puberum.C.ſi aduerſus uenditi.de quo per Iaſo.num.7. & Panor. conſi.108.uol.2.& gloſ.in c.ex his deſponſ.& Mathe.de affli.in deci.Neapo.nu.322.per totam & uide quæ habes nu.86.in uer.minor.
135 ¶ Fallit quinto, in alienatione facta per filium de bonis in quibus pater habet uſufructum. Cur. iuni.conſi.152.num.7.communem dicit.
* § Nota iſtam communem ad intel.l.55.tau.ubi dicitur quod mulier non poteſt facere contractum, nec diſtractum ſine conſenſu uiri: durante matrimonio. quod etiam mediante iuramento, non ualet talis contractus: quod etiam eſt ex mente Coua in epi.4.ca.7.§.1.num.3.quod mihi placet. pro quo etiam eſt communis opinio, de qua in uerbo maritus ubi dicitur quod maritus habet uſufructum bonorum uxoris durãte matrimonio.
136 ¶ Fallit ſexto, ſi ex iuramento inducatur peccatum: non eſt contractus obſeruandus. Alcia.in ca.cum contingat de iur. iuran. nu.101. cõem dicit.

Per

*§ Per hanc l.declaratur l.16.ti.11.par.3.

137 ¶ Fallit ſeptimo, ſi iurans enormiſsimè lædatur: quia per iuramentum non tollitur enormiſsima læſsio: Cur.iuni.conſi.141.nu.6. communem dicit: & Ioan.a ripa in l.2.de donatio.C.numer. 10.refutans Alexan.in con.42.& conſi.125.uol. 1.dicentem communem contrariam.

138 ¶ Amplia iſtam ſeptimam fallentiam etiam ſi mulier cum iuramento renuntiaret enormiſsimã læſionem; niſi appareat uelle donare. Deci.conſ. 379,commu nem dicit: & idem Deci. conſi. 180. nu.7.communem dicit contra Alexan. poſtremo pro reſolutione iſtius dubij ubi doctores uariè loquuntur: uide noſtrum Coũa.in repet. c.quamuis,pactum de pactis li.vj.in 3.par.§. 4. a num. 3. uſque ad nu.9.ubi ponit duodecim conclu ſ. & ex ſecunda, & tertia reſultat ſolutio ad noſtram communem. ubi concludit quod quando læſio fuit enormiſsima multo maior quam ultra dimidiam, quod procedat noſtra communis de æquitate,ſi tamen non multum exceſsit ultra dimidiam procedat communis, Alexan.uide per eum.

139 ¶ Fallit octauo, in iuramento ſecundo præſtito contra primum quia non eſt obſeruandum:Fran. de Are.in l.qui iuraſſe. num 28.ff. de iur. iurand. communem dicit.

140 Fallit nono, ſi per metum extorqueatur d.Io. de Imol.in c.uerum de iur.iuran.cõmunem dicit: licet requirat abſolutionem, ut per eum ibi.

141 ¶ Nota in hac fallentia quod iuramentum preſtitum in prima uenditione,non operatur quin ſecunda uenditio ualeat: licet ipſe iurans teneatur ad factum præcisè: Iaſo.in l.quoties num. 36. C.

de

de rei uendi.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l. 50. tit.5.par.5.cum qua concordat l. quotiens.C. de rei uendic.

142 ¶ Fallit decimo, in caſu fortuito: de quo non præſumitur contrahens cogitaſſe, Io.de Ripa in l.11. nu. 10. q. 3.C. de reuo. dona. cōem dicit.

143 ¶ Fallit undecimo in promiſsione de non reuocando teſtamentum quia tale iuramentum eſt contra bonos mores; & contrauenie ns:licet ſit periurus: actus tamen tenet. Alci.in d.c. cum contingat num.77.& Anto.de trem.in addi.ad bona curſum in prac.exceptio.in rub.qui. mo. num. 22. & Coua.in rubri. de teſta.par. 2. numer. 15.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ex qua confunditur opinio Dida.de Segu.in l. filius dum in ciuitate eſt ff.de uerb.obli.nu.23.dicentis quod iuramentum oppoſitum in primo teſtamento,operatur ut ſecũdum non ualeat: quia iuramentum habet uim clauſulæ derogatoriæ: per uerbum. Bar. in l.ſiquis.in princ.de leg.3.& Iaſo.in l.ſi mihi.§. in legatis.ff. de leg.i. Et clauſula derogatoria habet uim, ut ſecundum teſtamentum non ualeat.l.22.ti.1.par.6. poſsit.n.dari certa cõcordia, quæ eſt ex mente Alcia.in quantum reprobat opin.Bar. in d.l.ſiquis ꝙ opinio communis procedat quo ad effectum iuramenti: & ſic quod non impediat ſecundum teſtamentum, Alia aũt opi.concernat uim iuramenti & ꝙ teſtamẽtũ ualeat eo mo. quo de iure ualere poteſt:cũ ſecundum communem opinionem relatam num,158.infra eo. & ulx iuramenti ſit, quod importet idem quod clauſula derogatoria: quod

ſecundum

ſecundum teſtamentum non ualeat: niſi de eo fiat mentio; & cum hoc recipit maximam extenſionē d.l.22.cogita. Et nota aliud ſatis notabile quod iuramentum operatur, & habet uim clauſulæ derogatoriç circa primum teſtamētum habens clauſulam derogatoriam. quod ſecundum in quo eſt iuramentum: deroget primum, ac ſi de eo plena mentio facta eſſet. ut per Io. lupum in re. c. col. 509.§.ultimo num.23. quæ multum conducit ad ampliationem d.l.22.

144 ¶ Fallit duodecimo, in iuramento aſſertorio coniugum: quia inter eos nō ualidat donationes, Cur.iuni.conſi.95.nu.5.communem dicit.

145 ¶ Fallit tertiodecimo, i pacto de futura ſucceſſione: quia nō firmatur iuramento, Cur.iuni.cōſ. 25.nu.7.communem dicit. Et uide in uerbo pactum nu.1.cum ſequenti.

146 ¶ Fallit quartodecimo, in obligatione ad carceres: & renuntiatione ceſsionis bonorum: quia non firmatur iuramento. Alc.in c.cum contingat de iur.iuran.num.6.communem dicit. Et uide in uerb.obligatio nu.7.

147 ¶ Fallit quintodecimo, in iuramēto appoſito in donatione: quæ reuocatur per ſuperuenientiam filiorum. per l.2.C.de reuo.dona.Io.Arri.de dona.li.3.C.nu.17.communem dicit.

148 ¶ Fallit ſextodecimo, in contractu facto per prodigum, quia non firmatur iuramento. Alci. in c.cum contingat de iu.iuran.nu.138.& Boe.in conſue.bitu.§.8.communem dicunt.

149 ¶ Amplia iſtam fallētiam ad alienationem prodigi. Alci.in d.cap. cum contingat numer. 146. communem dicit.

Fallit

150 ¶ Fallit decimoſeptimo, in donatione omnium bonorum, tam preſentium, quam futurorum: quæ non firmatur iuramento. Cur. iuni. conſi. 25. nu. 6. communem dicit.

★§ Nota iſtam communem: & ſecundum eam, intel lige l. 10. ti. 11. par. 3.

151 ¶ Fallit decimo octauo, in confeſsione mariti de dote recepta. uide ſupra confeſsio, contra. Deci. conſi. 202. quam refert. Bello. conſi. 4. nu. 2.

152 ¶ Iuramenti effectus licet non poſsit tolli per ſtatutum: tamen poteſt ſtatui quod in contractu minoris in quo interuenit iuramentum preſumatur minor dolo ĩductus: & ualet tale ſtatutũ. Cur. iuni. conſi. 118. num. 6. & Iaſ. in Authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. uen. numer. 85. communem dicit.

153 ¶ Iuramentum, ſi ex diſpoſitione legis uel ſtatuti defertur: poteſt tamen aduerſarius probare contrarium: Tiraquel. de utroque retrac. §. 4. glo. 1. de retrac. lignagier nu. 2. communem dicit. hæc communis in iuramento ſtatuti, uel legis, ſecus tamen, ſi diferatur a patre: quia poſtea non reuocatur per probatiões de nouo repertas l. 25. ti. 11. par. 3. ꝙ generaliter dicit Bal. in l. in bonæ fidei C. de rebus creditis. partem non eſſe ad mittendam ad probandum contra iuramentum delatum ſed Coua in ſuis reſo. c. 13. li. 2. num. 1. dicit relinquendum arbitrio iudicis.

★§ Nota iſtam communem ad intel. l. 9. ti. 7. par. 3.

154 ¶ Iuramentum non defertur in cauſa famæ. Marc. Anto. in trac. de indi. numer. 175. communem dicit.

★§ Nota ad limit. l. 2. ti. 11. par. 3. ubi dicitur quod iura-

iuramentum defertur parti.

155 ¶ Iuramentum defertur in cauſa matrimonij habenti ſemiplenam probationem: quando aliqui bus coniecturis coadiuuatur. Cur. iuni. in l. admo nendi num. 67. ff. de iur. iuran. communem dicit.

* § Nota ad ampli. d. l. 2.

156 ¶ Nota quod licet pars damna, & intereſſe di mittat declaranda per aliam partem: & quo in eis ſtetur ſuo iuramento nihilominus poteſt peti reductio ad arbitrium boni uiri, Coua. in ſuis re ſo. C. 13. li. 2. nu. 1, communem dicit ex Panor. in c. quinta uallis de iur. iuran.

157 ¶ Iuramentum habet uim clauſulæ, ut actus ua leat quemadmodum ualere poteſt. Alci. in c. cum contingat de iur. iuran. nu. 184. & 170. communẽ dicit. & Coua in. §. relicti d. ca. quãuis par. 2. §. 6. conclu. 16.

158 ¶ Iuramento denunciationis euangelicæ credi tur. Alci. de preſum. re. 3. pre. 16. numer. 7. com munem dicit.

159 ¶ Iuramento ſe aſtringens coram non ſuo iudi ce litigare, non poteſt pænitere. Feli. in c. 1. de iu di. communem dicit teſte Coua in ru. de teſta.

160 ¶ Iuriſditio iudicis delegati perpetuatur per unicam citationem etiam non peremptoriam. Prepo. in c. non ita 2. q. 6, communem dicit.

161 ¶ Iuriſditio preuenitur per citationem. Roma. conſi. 112. num. 4. communem dicit.

* § Nota iſtas duas communes opiniones ad intelle ctum l. 12. ti. 7. par. 3. & eſt aduertendum quo ad hoc quod iuditium dicatur ceptum: ut ibi cauſa firmatur. ut in l. ubi ceptum. ff. de iudi. requiritur quod citatio ſit exequta: Ad perpetuandam ta-

men

men iuriſditionem iudicis delegati, tunc ſufficit mandatum de citando,& non exequtum, ſecundũ Hoſti.Ioan.Panor.Petrum de Anca.in c.fi.de offi.dele.& Bal.& Anto.ganfre.& Henrri.in c.licet de offi.dele. Feli.& Deci.in cap. gratum eo. tit. Bar.& Fran.Cur.iuni.in l.& quia de iuris omni. iudi. Deciſ.tholo.q.340.do.de Rota in antiquiſsimis de offi.dele.Deciſ.1. Et hęc eſt magis communis opinio ut per Pe. Raue. in compe. iur. de offi.leg.in fi.licet aliud dicat Imol.in d.cap.fin. & Alex.& Iaſ.in l.more de iu.omni.iudi.ff.qui dicũt cõmunem ſententiam eſſe quod non perpetuetur: præcipuè.Iaſ.num.58. De iur.autem regio per litis conteſtationem perpetuatur iuriſditio l.21. ti.4.par.3. Et nota quod ſecundum ius ciuile,perpetuatur per ſolam citationem,exequtam. & hæc eſt communis opinio de qua per Iaſ. in d.l.more. De iure regio requiritur litis conteſtatio l.21.de iur.canonico ſufficit Mandatum de citando. etſi non ſit exequtum: quam dicit magis communem dictus Raue. ſed adhoc quod iuriſditio preuenia tur ſufficit citatio exequta per l.12.ti.7.par.3. Et nota ad intel.iſtius l.dictum ſolemne Socc.in cõſ. 41.num.3.quia tunc dicitur preuenta iuriſditio per citationem, quando pars comparet ad terminum citationis,uel ſi non comparet:& actor accuſat cõtumatiam: aliàs non: per l.properandum. §.1. de iudi.C.ibi contumaciam accuſante.

152 ¶ Iuriſditio eſt poteſtas de publico inſtructa cum neceſsitate ius dicendi; & æquitatem ſtatuendi. Alci.in cap.quod ſedem num.34. de offi. ordi.communem dicit.

163 ¶ Iuriſditione conceſſa in genere per aliquam diſpoſi-

diſpoſitionem, cenſetur conceſſum mærum, ac mixtum imperium. Alci.ibi numer. 38. communem dicit.

164 ¶ Fallit, ſi demandetur iuriſditio iudici ſimpliciter. quia tunc non comprehenditur mærum, ac mixtum imperium. Cur.iuni.in l.1.de offic. eius cui demand.eſt iuriſd.nu.23.communem dicit.

165 ¶ Reſtringe iſtam limitationem, niſi alias ſubſtituatur loco alterius quia tunc intelligitur commiſſum, idem ibi num.66. & uide quæ habes in uer.delegatus per totum.

166 ¶ Iuriſditio, & offitium iudicis ſunt diuerſa. Cur.iuni.in rub. de iur. omni. iudi.nume.21.communem dicit.

167 ¶ Iuriſditio coheret perſonæ: et habetur in territorio ad inſtar domin:j. Iuni.in l.1.de iuriſ.omni.iudi.ff.nu.102.communem dicit.

168 ¶ Iuriſditio uidetur conceſſa, conceſſo territorio. Iunior ibi nu.103. communem dicit.

§ De iure regio, ſi conſtet ex uerbis, uelle transferre princeps iuriſditionem: transfert, alias nō l.9.ti.4.par.5.& l.2.ti.9.li.3.ordinati:ꝙ in principe leges claræ ſunt: ſed in alio inferiore a principe communis habebit locum. & quod dictum eſt princeps, (ſi uelit.) quod poſsit iuriſditionem concedere, & uelle uidetur: cum exprimit, tamē hoc intellige non in iuriſditione ſuprema, quæ datur in ſignum uniuerſalis recognitionis, ut apertè inſinuat l.1.ti.1.li.3.ordi.quia hæc Rex non poteſt a ſe abdicare, ut latè per Thomam gramā.in uoto.28.& per ſme in recollectis. iuriſditionis, numer.6.& 7.

169 ¶ Fallit, ſi non ſit conceſſum totum: ſed pars.

P Idem

Idem ibidem nu.106.communem dicit.

170 ¶ Iuriſditio totalis acquiritur per unicum actū iuriſditionis. de uoluntate domini: tamen ex propria uoluntate non acquiritur: niſi in illo actu, An.go.in l.45.tau.num.37. communem dicit, ex Bar.in l.3.ff.de acquir.poſſeſ.

171 ¶ Iuriſditionis poſſeſsio non uidetur tradita per apprehenſionem poſſeſsionis rerum, uel caſtri, etiam de uoluntate domini, ſine exercitio. Anto. gomez.ibi num.42. communem dicit: ex Bar.in d.l.3.pro.quo dicit eſſe tex.in arg.in l.quotiens la.2.ff.de ſerui.

172 ¶ Iuriſditio, ſi duobus in ſolidum competat: & habeat exercitium iuriſditionis in aliquo caſtro: uno ex eis delinquente, alius non cognoſcit de delicto. Feli.in c.prudentiam num.5.de offi.deleg. communem dicit.

173 ¶ Iuriſditio, uel ius exigendi pedagium, uel uectigal dicitur habere cōtinuam cauſam: ex quo ipſa competit perſonę, Balbus de preſc. 2. par.5. par.q.3.q.1.communem dicit.

174 ¶ Iuriſditionis cauſæ offitio mercenario expediuntur de ſeruieti actioni ad priuatā utilitatem, Alci.in cap.quod ſedem de offi.ordi.nu.66.

175 ¶ Iuriſditionem habens, ſolum in certo caſu non poteſt cognoſcere: niſi conſtito per informationem ſummariam cum caſus ille contingens cadat ſub ſua iuriſditione: aliàs nihil ualet quod agitur. Cur. iuni.conſi.124.nu.6.communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad intel.l.23.ti.6.par. 1.in fine de iudice laico qui poteſt cognoſcere in cauſa clerici. Et ad intel.l.14.ti.2.li.3.ordi. & l. 91.in ll.ſtili.& l.7.ſtili ubi ponuntur caſus in qui-

bus

bus curia cognoſcit. nam debet prius liquere de caſu delicti. Et nota quod ſi aliquis accuſatur de multis criminibus inter quæ eſt unum de cõtētis in d.legibus; ratione illius, curia cognoſcit de omnibus alijs. Caſſa.in conſue.Burgu.rub.2.§.1. gloſ.fi. Et in quantum d.l.14.facit mentionem de miſerabilibus perſonis. quæ illæ ſunt: uide Mathe.de afflictis deciſ.Neapo.nu.57.& uide quæ habes in uer.preſumptio nume.320.& nota dictum Bal.in l.unica.C.quãdo impera.int.pupi.& uidu. quod hoc priuilegium miſerabilium perſonarum non poteſt renunciari cum intuitu miſerationis fuerit conceſſum; quem refert gloſ.in l.20.ti.23. par.3.

176 ¶ Ius accreſcendi habet locum in feudo conceſſo a principe Iaſ.in l.ſi mihi & Titio.ff.de. uer. oblig.communem dicit. ſed magis communem ait contrariã Carol.Molin.in addit. ad Alexand. conſi.30.in uerb.accreſcendi.

177 ¶ Ius accreſcendi competit inſtituto in re certa, hærede uniuerſali non adeunte hæreditatem. Iaſ.l.in quoties numer.7.C.de hære.inſti.communem dicit.

178 ¶ Ius accreſcendi,uel nõ decreſcendi competit in indiuiduis, etiam in contractibus. Roc.in uer. ius.q.6.num.10.cõmunem dicit de iure patrom.

179 ¶ Ius offerendi preſcribitur. Gui.pãpa. ſingu. 906.communem dicit.

180 ¶ Fallit,quo ad proponendum ex ui exceptionis; quia non preſcribitur: ſed ſolummodo iure actionis.Balbus de preſcr.in 4.par.5.par.q.2.com munem dicit.

181 ¶ Ius patronatus acquiritur preſcriptione.

Deci.conſi.134.num.4.Io.a.Ripa in li.2. de legi. cap.2.num.13.communem dicit.

182 ¶ Ius patronatus anexum uillę, tranſit, cum uilla eſt in feudum conceſſa. Lamber. in trac. de iur.patro.li.1.par.2.q.7.ar.1.communem dicit.

183 ¶ Ius patronatus legatum transfertur in legatarium : ſi teſtator habet poteſtatem transferendi conceſſam ab Epiſcopo, Idem Lamber.in par. 2. q.6.quem refert Io.duran.in arte teſtan. ti.6.cau. 67. communem dicunt. Cur.iuni. in conſi 87. numer.6. quod ius patronatus ſine difficultate, tranſit in hæredem uniuerſalem, in legatarium tamen effectualiter non tranſit : niſi accedente conſenſu Epiſcopi communem dicit.

184 ¶ Ius patronatus habens in aliqua eccleſia collegiata, non poteſt preſentare principales dignitates illius eccleſiæ. Boe.dec.31.nu.5.communẽ dicit.

Intellige iſtam communem in electione : quia laicus, etiam princeps non poteſt pretendere electione prelati. eccleſiæ collegiatæ uel cathedrali: ſecus tamen in preſentatione, quas poteſt ſibi reſeruare in principio cõſtructionis, uel poſt acquirere preſcriptione:ſi cõſtruxit,uel dotauit uel fundauit:Coua.iu reg.poſſeſſor de reg.iuris i.6.§.10. nu.50.magis communem dicit. ex Io.And.in reg. cui alicui, de reg.iu. in.6. Et ex hac cauſa Hyſpaniæ reges non ſolum ex priuilegio, quia ab ore inimicorum fidei proprio ſanguine totam hyſpaniam redimerunt : ut dicit gloſ. in c. adrianus 63. diſtin.ſed etiam ex eo quod fundarunt, conſtruxerunt, & dotarunt, eccleſias cathedrales: ex preſcriptione preſentant prælatos eccleſiarũ ꝙ notaa

Laborato-

L

1 LAboratores conducti ad laborandum agrum litigioſum, ſi fiat eis proteſtatio ne agrum colerent: tenentur ad damnum, & ad pœnã. Deci. in l.uelle num.3. communem dicit .ff. de reg.iur.

2 ¶ Laicus,qui ante concilium lateranenſe habeat decimas eccleſiæ nõ poteſt alteri laico cõcedere, et cũ authoritate Epiſcopi. Boe. in conſue. bitu. deſcoſtumes prediciales.§.11.communem dicit.

3 ¶ Laicus poteſt eſſe arbitrator in re ſpirituali.Deci.in c.2.de iudi.nu.2.communem dicit.

4 ¶ Laicus poteſt eſſe aſſeſſor Epiſcopi in cauſa ſpirituali. Deci.ibi,quàm intellige, niſi ipſe iudex aliàs eſſet ſecuturus ſuum conſilium. ut per Panor.ibi: ex quo infertur quod ſi iudex eſt ita ignarus quod neſcit diſcernere an cõſilium ſit iuſtum, nec ne. cum teneatur ſequi: ut per Anto. in cap. cum olim de arbi.quem refert & ſequitur. Alex. in l.ſi conuenerit nu.11.ff.de re iudi. tunc laicus non poteſt eſſe aſſeſſor. ut per Decium ibi quem communem dicit.

5 ¶ Laici poſſunt puniri per Epiſcopum de adulterio. Alci.in ca.perniciosam num.18.de offi. ordi. communem dicit. & per intruſionem in monaſterium. Coua. in epi.4.c. 7.§.7. nume. 20.communem dicit.

6 ¶ Lata culpa non æquiparatur dolo: cũ agitur de imponenda pœna mortis, uel mutilationis membri. Hiero. Cagno.in l.cõtractus nu.10.de re.iu. ff.communem dicit.

7 ¶ Legatus de latere in prouincia ſibi commiſſa,

ac extra poteſt ſubditos, abſoluere propter iniectionem manuum uiolentam in clericum, excommunicatos: etſi ſit enormis læſio. Panor. in c. penul. de offi. deleg. communem dicit.

* § Concor. cum l. 23. ti. 9. par. 1.

8 ¶ Nota quod legatus in prouintia ſibi decreta poteſt adiri per uiam ſimplicis quærelæ. gloſ. communiter approbata, ſecundum Panor. in c. 1. de offi. dele. num. 2.

9 ¶ Legatus nuntius extra prouintiam non poteſt abſoluere quenquam: Panor. ibi cōmunem dicit.

10 ¶ Legatum factum ſempronio, ſi duxerit uxorē in mille, etſi ordinem eccleſiaſticum receperit in cc ſi efficitur clericus gaudet in mille Hypol. in rub. de fid. inſtru. nu. 127. ff. communem dicit.

11 ¶ Legatum factum mulieri, uel alicui ut contrahat matrimonium cum A. ſi ipſa uelit: requiſita recuſauit, etſi poſtea A. uelit: nihilominus debetur, etſi non contrahat: Iaſ. in l. cū auum. C. de inſtit. & ſubſti. nu. 8. communem dicit.

12 ¶ Legatum relictum uxori, ſi honeſtè uixerit, & durauerit in uiduitate, poſt eius mortem quod titius habeat legatum, ſi ipſa contrahit: non expectata morte, titius habebit legatum. Iaſo. in l. ſi mater numer. 2. C. de inſti. & ſubſti. communem dicit.

13 ¶ Legatum ſi ſit relictum filiæ pro maritanda in A. ſi filia maritetur cum. B. filia nihilominus habebit reſiduum. Iaſo. in l. filia legatorum de lega. C. nu. 3. communem dicit.

14 ¶ Legatum factum uxori per hæc uerba, relinquo uxori meæ quicquid ad me peruenit nomine dotis: non ſunt deducendæ expenſæ factæ. Iaſo. in

l. poſt

l.poſt dotem numer.36.ff.ſolu.matri. communem dicit.

15 ¶ Legatum factum uxori, in quo relinquitur uſufructuaria omnium bonorum: inſtitutis filijs intelligitur ſolum legata eſſe alimenta. Gozza. conſi.99.nu.8.communem dicit.

16 ¶ Limita, ſi filius moriatur: quia tunc erit uerè uſufructuaria omnium bonorum. idem ibi num.9. communem dicit.

17 ¶ Legatum factum eccleſiæ intelligitur de parrochiali. Iaſ.in l.1.C.de ſacro.ſanc.eccle.numer.4. communem dicit.

18 ¶ Legatum annuum relictum eccleſię, uel ciuitati non durat niſi per centum annos. Alexan.conſi. 60.uol.1.communem dicit. quam intellige in uſufructu relicto eccleſiæ: ſecus tamen in annuo legato. Iaſ.in l.ſoluto matrimonio. num.1.ff. ſolu. matrim.

19 ¶ Legatum pium non debetur niſi adita hæreditate. Iaſ.in l.1.C.de ſacro.ſan.eccle.nu.31. & Coua.in repe. cap. rainutius. de teſta.§. 3. communem dicunt.

20 ¶ Legatum, ſi factũ eſt in teſtamento, minus ſolemne: hæredes non tenentur ad ſoluendum niſi teſtator legatarijs concedat quod propria authoritate poſsint apprehendere poſſeſsionem rei legatæ. Io.duran.in arte teſtan.ti.2.cau.3. communem dicit.

* § Nota iſtam communem cum ſequentibus ad intel.l.31.ti.14.par.6.

21 ¶ Fallit ſecundo, in obligatione naturali: per quam hæres tenetur ad preſtandum, ſecundũ magis communem opinionem. ut per Iaſ.in l. cum

quis,C.de iur.& fac.ignor.nu.2.

22 ¶ Fallit tertio, quando teſtamentum eſt nullum ex eo quod teſtator errauit inſtituens quem credebat coniunctum, cum alias non eſſet. Iaſ.in l.eam quam de fideicom.C.nu.5. communem dicit.

23 ¶ Fallit quarto, quando teſtamentum eſt nullum ex preteritione: quia non ſunt inſtituti hæredes qui inſtituendi eſſent. Bello.conſi.53.in princip. communem dicit.

24 ¶ Nota quod ſi legatarius poſsidet, etiam ſi teſtamentum ſit nullum; legitimè retinet etiam in foro conſcientiæ. Iaſ.in d.l.cum quis.C.de iur.& fac.ignor.communem dicit.

* § Concor.cum l.31.ti.14.par.5.

25 ¶ Legatum relictum ſpurijs a patre, id cognatis proximioribus defertur. Coua in epi.4. cap. 8,§. 5.nu.5.communem dicit ex Iaſ.in l.2.C. de hære. inſti.& Alexan.in l. hæreditas.C. de his quibus ut indignis.

* § Et cognatis proximioribus negligentibus per duos menſes, defertur fiſco l. 10.ti.13.par.6.

26 ¶ Legatum magnum tollitur rupto teſtamento per natiuitatem poſthumi. Alci. de preſum.re.1. preſumpti.13.communem dicit.

27 ¶ Legatum dicitur inutile quod in uoluntate alterius relinquitur: niſi ſit in piam cauſam. Ioan. duran. in arte teſtan.ti.6.cau.8.communem dicit.

* § De materia iſtius communis habes l. 11. tit. 3. par.5.& l.6.ti.5.li.3.fol.& l.31.cum nouem ſequentibus in deciſ.tau.& l.quæ cum communi concordat in l.29.ti.9.par.6.quam rogo uideas.

28 ¶ Legatum factum cum clauſula quod teſtator promittit non reuocare: & quod ſi reuocauerit

quod

quod donat: non poteſt mutari. Deciſ.293.& Io. duran.in arte teſtan. cau.5.tit.6. cōem dicunt.

29 ¶ Legatum alternatiuum ſi relinquatur: eſt electio legatarij, & non hæredis. Salic.in l. plerumque.§.fin.ff.de iu.dotium.communem dicit.

30 ¶ Legatum relictum certis perſonis certi loci uidetur relictum contemplatione loci. Io.duran. in arte teſtan.ti.6.cau.7.Balbus. in conſi.1.uol.4. communem dicunt.

31 ¶ Legatum de re aliena: ex certa ſcientia teſtatoris efficax eſt: & hæres tenetur euincere, & dare legatario. Alexan. in l. alienam.C. de legi. Duran. in arte teſtan. ti.6. cau. 32. communem dicit.

§ Concor.cum hac communi l.10.& 37.ti.9. par. 6.& ſic res legata uenit ad legatarium alio titulo quam legati: hęres tenetur conferre ei pretium l. 44.ti.9.par.6.quia licet cauſa fuit adimpleta: non tamen ceſſauit effectus l.ſi iam facta.& l.conditionum.ff.de condi.& demonſt. Bal.in l.filio legatorum q.2.C.de.lega.de quo per Tiraquel.de ceſſante cauſa in 18.limit. vbi dicit communem opin. Allegat Paul.de caſtro conſ.148.uol.1. ubi Paul. concludit quod ſi ea, cui quis teſtamento dotem reliquit: nubat interim antequam teſtator moriatur: ſitque ab alio dotata: & tamen debetur legatum ad quod etiam accedit, quod ſi teſtator reliquit decem bertę, quæ ea tempore teſtamēti erat iam nupta: debetur illi legatum ex Bal. in l. ulti. uerſ.penè teſtator.C.de ſenten.

32 ¶ Amplia, etſi ſit factum de re eccleſiæ: ſaltem ut detur extimatio. Cur.iuni. conſi. 30. communem dicit.

Con-

*§ Contrarium diſponitur per l.13.ti.9.par. 6. ubi dicitur quod res eccleſiæ non poteſt legari, nec hæres tenetur ad extimationem: quæ concordat cum.c.filius de teſta.de quo uide l. filius.de teſta.

33 ¶ Amplia, etſi ſit res fiſci. idem ibi nu.5.

34 ¶ Amplia etiam ad rem dotalem. ibi nu.6.

35 ¶ Amplia, etiam etſi ſit res minoris. idem ibi eod.num.

36 ¶ Amplia, per dictam concluſionem: etiam ſi legatum ſit factum fratribus minoribus. qui nō poſſunt habere proprium: ualet tamen ut reddatur extimatio.Cur.iuni.conſi.30.num.7.communem dicit: & hic eſt intelligendus Signor. de homod. conſi. 40. in fine dicens communem opinionem eſſe quod fratribus mendicantibus non poſſunt legari annui redditus pro alimentis.

37 ¶ Fallit, ſi rem habet teſtator, etſi ſit fideicommiſſum finiturum tamen morte teſtatoris: quia hæres non tenetur eijcere, nec dare extimationem, Iaſ.in conſi.109.uol.4.& idem in emphiteoſim, legatumq; finitur morte teſtatoris. Iaſ.in l.uxor. nu.1.C.de lega.communem dicit.

38 ¶ Legatum factum, priori bibliam,& fratribus pro emenda cappa decem. ſi prior preceſsiſſet: habebit prior bibliam tantum: ſi tamen ſequatur habebit utrunque. Imol.in l.cohærede.§.patrem ff.de vulga.& pupil. & Iaſ.in l.doli de uerb. obli. ff.num.4.communem dicunt ubi uide Aret. pulchrè loquentem.

39 ¶ Legata data ab inſtituto, cenſentur repetita a ſubſtituto: niſi aliud appareat de mente teſtantis, Bello.conſi.63.nu.5.communem dicit. ex l. non iuſtam.C.ad trebelle.& l.licet. de lega.1.& l.unica

ca.§.pro ſecundo &.§.non autem de cadu.tollen. & Iaſ.in.d.l.licet.

40 ¶ Legatum factum nomine expreſſo hæredis, non cenſetur repetitum in ſubſtitutione, Alci.de preſum.re 2.preſum.35.num. 3.cõmunem dicit.

41 ¶ Legatum cum conditione in primo teſtamen to, ſi in ſecundo ſimpliciter legetur. reiecta cenſetur conditio. Curt. iuni. conſi.163.numer.14. communem dicit.

42 ¶ Legatum factum creditori uoluntario, debetur, & creditum. ſecus tamen & in creditore iuris,uel conſuetudinis. quia preſumitur pactum animo compenſandi. Io.Cora. in li.3.miſcella c. 1.nu.9.communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad intel.l.15.ti.6. fo. ll. & l.3.& uide quæ habes in uer.uxor infra quæ lo quitur de bonis durante matrimonio.nu.ſi.

43 ¶ Legato alicui facto, actio,uel obligatio quæ affixa eſt oſsibus legatarij: non finitur: etſi finiatur tempus appoſitum ipſi legato,ſed exceptio tã tum dominium autem rei legatæ finito tempore, tranſit in hæredem; ſicut translatum erat in legatarium. Iaſ.in l.illud.C.de lega.numer. 7. communem dicit.

44 ¶ Legatis mobilibus,non ueniunt nomina debi torum. Iaſ.con.5.uol.3.Io.durã.in arte teſta.ti.6. cau.9.communem dicit.

45 ¶ Legata domo,ſi teſtator habet plures domos: erit in arbitrijum hæredis dare minimum, etſi nul lum habeat: legatum eſt eluſorium. Maine. in l. ſemper in obſcuris nu.9.ff.de re iur. communem dicit.

46 ¶ Legatario licet tres actiones competant pro legatis,

legatis, uidelicet perſonalis ex teſtamento rei uendicatio, & hypotecaria. per l. 1. C. communia dele. limitatur tamen d.l. quod actio ex teſtamento non competit pro legatis. factis dumtaxat ad honorem, & utilitatem teſtatoris, ut conſtituatur cappella: quia tunc competit offitium iudicis, Ripa in l. per omnia nu. 42. ff. de le. 1. cõmunem. dicit ex Bart. ibi licet ſibi non placeat Immo quod non ſolum competant in iſto legatõ actio ex teſtamento, ſed etiam offitium iudicis.

47 ¶ Fallit ſecundo, in legatis quæ ſubſtinentur de iure ſpecialiter: ut in legatis cõditionalibus, pro quibus competit Actio in factum, uel offitium iudicis. idem ibi nu. 43. communem dicit ubi uidẽ alias limitationes.

48 ¶ Nota quod d.l. 1. in quantum dicit quod pro legatis competit rei uendicatio: limitatur in uniuerſalibus fideicommiſsis. ut legatis, quia non competit niſi facta reſtitutiõe pro hęrede ſublimitatur in legato uniuerſali relicto eccleſiæ, ſequta actione per hæredem. Idem Ripa ibi nu. 51. communem dicit.

49 ¶ Limita d.l. quò ad rei uendicationem in legato partis bonorum: quia non competit rei uendicatio. idem ibi nu. 53. communem dicit.

50 ¶ Limita etiã in legato unius rei facto duobus in ſolidum: quia non competit rei uendicatio. idem ibi nu. 56. communem dicit.

51 ¶ Nota quod actio hypotecaria quæ competit pro legatis non fuit cognita de iure digeſtorum. idem Io. de Ripa ibi nu. 64. communem dicit.

52 ¶ Fallit d.l. 1. quia hypotecaria non competit in re legata. idem ibi nu. 65. communem dicit.

53 ¶ Amplia primo, in legatis pro quibus competit officium. idem ibi nu. 66. communem dicit.

54 ¶ Legatario non accreſcunt quæ acquiruntur ex re legata ante aditam hæreditatem Pet. Raue. in alpha. aur. in uer. legatam communem dicit.

*§ Concor. cum hac communi a contrario ſenſu l. 37. ti. 9. par. 6. Et quando res legata pluribus, accreſcit alijs. uide l. 35. eo. ti.

55 ¶ Amplia, etiam ad legitimam: quia poſtquam alicui eſt aſsignata: non accreſcit illi ſed patri, uel hæredi. Curt. Seni. conſi. 84. nu. 3. contra Bal. in cap. cum in Ferrarenſis de conſtit. communem dicit.

56 ¶ Legitima filij eſt cota bonorum: non autem hæreditatis, Dida. de ſegu. in l. cum Patronus. de l. 2. ff. nu. 49. & Boe. decil. 24. numer. 12. communem dicit.

57 ¶ Legitima neceſſario eſt relinquenda iure inſtitutionis filio. Alexan. conſi. 70. uol. 2. Iaſo in authen. nouiſsima. C. de inoffi. teſta. num. 16. Ripa in rub. ff. ſolu. matrim. num. 44. communem dicunt licet Alexan. in l. inter cætera. de lib. & poſthum. ff. dicat communem contrariam de iure canonico nu. 31. quem Iaſo refert. & dicit communem contrariam.

58 ¶ Amplia ad legitimam patris, quia debet relinqui iure inſtitutionis. Iaſ. in d. Authen. nouiſsima. num. 38. poſt Alexan. communem dicit.

*§ De iure regni cum legitima ſit aucta per l. 9. & 13. ti. delas mandas fo. ll. & l. 1. ti. delas here. eius fo. legitima poteſt relinqui quocunq; titulo per Bal. in l. maximum. uitium. C. de libe. prete. quem refert Segu. in l. cũ patronis nu. 42. ff. de leg. 2. li-

cet

cet ipſe dicat quod tutius eſt quod fiat iure inſtitutionis per glo.in ca.rainuntius de teſtam.opinionem Bal.Iaſo.in d.Authe.nouiſsima nu.24. reprehendit per dictum Imol. in l. ſi uerò.§. de uiro.ff. ſolu.matri.& Ludo.Roma.in l.ſi quis priore.ff.ad trebell.ſed opinionem Bal.approbat l.1.ti.2.li. 5. ordi.in teſtamento nuncupatiuo de qua uide Suarez. in l. quoniam in prioribus. quinta decima limita.C. de inoffici.teſta.

59 ¶ Fallit, niſi aliàs priuetur ex cauſis in gloſ.in c. quintauallis de iu.iuran.& in auth.cum de appel. cogno.colla.8.§.cauſas comprehenſis, & ex maiori cauſa etiam expreſsis.Cur.iuni. conſi. 182.nu. 10.& Iaſ.in l.non licet nu.7.C.de libe.pret.communem dicit.

60 ¶ Nota quod licet requiratur quod iure inſtitutionis legitima relinquatur: non requiritur quod tota, ſed ſufficit quod aliquid relinquatur: nec ſilius habet quærelam inofficioſi: ſi tota non ſit relicta. ſed poteſt petere ad ſupplementum. Corn. con.66.littera 3.uol.2.comunẽ dicit. legitima patris eſt triens: Iaſ.in authe.nouiſsima.C.de inoffi. teſta.quam refert Segu.in l.cum patronus nu.14. de leg.2.cõmunem dicit. lex 6.tau.legitima aſcendentium eſt tota hæreditas, dempta tertia parte bonorum de qua filius poteſt diſponere ad libitũ. & per iſtam legem tollitur ambiguitas doctorum in qua querebatur utrũ aucta legitima filij, uideatur & aucta patris. de qua per Segu.in l.cum patronus nu.14.ff.de lega.2.

61 ¶ Nota, quod pater poteſt exhęredare filium ex iniuria uerbali ſibi illata.Cur.iuni.conſi.148.nu.1 communem dicit.

Concor.

*§ Concor.cum hac communi.l.4.ti.7. par.6.

62 ¶ Legitima ex cauſa minui poteſt; per ſtatutũ tolli autem non poteſt. Hiero.cagno.in l.iura ſanguinis.ff.de re iu.nu.10.communem dicit. Petrus Raue.in alpha.aure.in uerbo legitima. & Deci.conſi.19.& Boe.deci.188.nu.6.magis commune dicunt, contrariam, quod poteſt tolli; & idem dicit Iaſ.in authe.nouiſsima.C.de inoffi.teſta.ſed dictus Hiero.ibi dicit: quod legitima quę debetur de iure ciuili in totum poteſt tolli,quæ autem debetur de iure naturæ,non poteſt.Io.autem Nicola.in addi.Alci.intra.preſum.re 1.preſum.8. dicit aut ſtat rationabilis cauſa ſtatuendi: & ex toto poteſt tolli: aut non eſt, & non poteſt. & hanc opinionem dicit magis communem,dummodo ex toto alimenta non tollantur. Et ſic coincidit cum Cagno.& dicit communem ex mente Curt.iuni.con.10.Et de hac communi uide Socc.conſi.150.uol.1.nu.2.& ſic eſt intelligedus Alex.con.3. uol.7.ubi dicit magis communem opinionem eſſe, q ex toto poſsit tolli: quem refert Gozza.conſi.43.nu.24.ex quo ſequitur quod licet princeps concedat facultatem inſtituendi maioricatum de omnibus bonis; pater non poteſt tollere legitimam naturalem alijs filijs: quæ ſuccedit loco alimentorũ nec princeps,nec pater eſt tutus ſi alias preſtet talem facultatē,ut per plura deducit Suarez in l.qm in prioribus,ff.de inoffi.teſta.ſuper l.5.§.ſecũdo limitabis per totum num.14.& talis facultas eſt odioſa ut per Palat.rub.rep.de dona.inter uir. & uxo.in ca.per ueſtras.§.24.num.20.ex quibus etiã reſultat quod cum legitima aſcendentium debeat iure ciuili quod per ſtatutum poteſt tolli:ſecundũ commu-

communem opinionem de qua in uer. aſcendentes nu.143.ſupra.

63 ¶ Legitimus ille dicendus, qui ex matrimonio contracto in facie eccleſiæ naſcitur: opportet .n. dicenti contrarium, non ſolum inter parentes matrimonium non poſſe ſubſiſtere: ſed etiam malam fidem amborum probare. Coua in epſ.4.cap.8.§.3. nu. 2.cõmunem dicit ex Panor.& Prepo.in c. peruenit qui. fil.ſunt legi.

*§ Concor.cum l. 1.ti.13.par.4.

64 ¶ Nota quod ſi pater nominat filium ſuum legitimum in teſtamento: non ſtantibus filijs legitimis efficitur legitimus uiua matre habili ad contrahendum matrimonium Boe.dec.240.num. 16. uſque ad nu.19. communem dicit.

65 ¶ Legitimus non eſt temere pronuntiandus niſi cum legitimo contradictore. idem ibi communem dicit ex Anca.& Abba.in cap.cauſamque el. 2.qui fil.ſunt legi. tamen ſententia lata pro uno fratre, omnes alios fratres comprehendit l.19.ti. 22.par.3.

66 ¶ Legitimus ex matrimonio prefertur legitimato per principem poſt natiuitatem legitimi. idem Coua.in d.cap.8.§.2.nu.28. communem dicit.

*§ Concor.cum l.12.tau.

Nota quod ius legitimatis non preſcribitur p quinquennium a morte patris. Idem ibi.§.3. nu 2.communem dicit. nec obſtat l.25.ti.29. par. 3. quæ loquitur in libertate.

Legitimatus excludit ſubſtitutum. Cur. iuni. conſi.83.num.8.Iaſ.in l.cum aut de inſti.& ſubſti. nu.7.C.communem dicit.

67 ¶ Limita, ſi non ſit citatus ſubſtitutus: quia tũc non

non excluditur. idem ibi nu.10. comuuem dicit.

68 ¶ Amplia iſtam limitationem: etſi ſit legitimatus uiuente patre. Deci.conſi.85. Coua.in epi.4.c.8. §.9.num.8.communem dicit. de quo uide ſupra in uer.citatio nu.31.

69 ¶ Legitimatus, uerbum, idem importat quod legitimus. Cur.iuni.conſi.145.nu.10.communẽ dicit. & ſic filius legitimatus dicitur uerus legitimus. conſi.258.communem dicit.

70 ¶ Amplia etiam ad excludendum ſubſtitutũ Decium conſi.365.nu.6.communem dicit ex Alexã. conſi.2.uol.1.

71 ¶ Limita iſtam communem, quò ad ſuitatem p l.12.tau.ubi requiritur quod in diſpenſatione exprimatur auus, ac alij aſcendentes aliàs ad illam non extenditur. ut per Caſſa.in conſue. Burgun. Ru.8.§.3.gloſ.ab inteſtato nu.4.tenet etiam Angel.in authe.qui.mo.natu.effi.leg.& §.filium col. 7.& Bar.in l.omnium.C.de natur. libe. quia quò ad aſcendẽtes dicitur extraneus: & tenẽt Doctо. del caſti.& Pala.rub.in d.l.12.

72 ¶ Fallit, quò ad ſucceſsionem in feudo: quia non ſuccedit legitimatus: niſi ſit dictum quod ſuccedat in feudo. Cur.iuni.conſi.136.num.1.communem dicit.

73 ¶ Reſtringe iſtam limit.in legitimato per ſubſequens matrimonium. Iaſ.in l. cum autem. de inſti.& ſubſti.C.nu.10. communem dicit.

74 ¶ Reſtringe iſtam reſtrictionem, ſi in contractu matrimonij ſint inſtrumenta dotalia: Aliàs non. Cur.iuni.136.nu.2.communem dicit quam intellige de iure ciuili, non tamen canonico. quam p plura deducit Deci.con.155.& dicit communem

opinionem nu.1.in fi.de quo uide congeſta per Coua.in epi.4.cap.8.nu.8.

*§ De iure autem regio eſt l.1.ti.13.par.4.& l. 12. ti.6.par.1.& l.2.ti.6.li.3.fo.ll.quæ leges indiſtinctè dicunt filios legitimari per ſubſequens matrimonium. & quò ad ſucceſsionem precipuè d.l.2. & cum l.indiſtinctè loquatur: eſt intelligenda c. ſi Romanorum 19.diſtin.maximè cum in defectũ iuris regni reccurrendum ſit ad ius canonicum,& non ad ciuile. per longe traddita per Io.Rube.in re.ru.de dona.inter ui. & uxo. col.7. in introductione. & ſecundum hoc debet intelligi communis poſita in uerbo filius.

75 ¶ Fallit tertio, quando legitimatur quò ad quædam. Cur.iuni.conſi.75.nu.4.communem dicit: quia tunc non dicitur propriè legitimus.

76 ¶ Fallit quarto, in legitimatis per Papam, quia non ſuccedit in bonis exiſtentibus in imperio. Cur.iun.conſi.136.nu.7.communem dicit.

*§ Concor.cum l.4.ti.15.par.4.

Amplia etiam, ſi legitimatus ſit clericus cum quo diſpenſatum eſt per Roma. pontificem: quia quo ad bona eccleſiaſtica requiritur diſpenſatio principis ſecularis. Coua in epi.4.c.8.§.8.nu.19. communem dicit ex Socc.conſi.47.uol.4.

77 ¶ Amplia etiam econuerſo, quod legitimatus per principem ſecularem non cenſetur legitimatus quo ad munera eccleſiaſtica: glo.communiter approbbta in c.lega.10.diſtin.& Coua.ibi nu.8.

78 ¶ Nota, quod princeps non poteſt legitimare non ſubditum: etiam de conſenſu eorum quibus preiudicat legitimatio: quò ad bona. ſita extra ſuam iuriſditionem. Alexan.conſi.67.uol.1.com-

munem

munem dicit. licet Crotus in.§.& quid ſi in tantũ ff.de libe. & poſthu.teneat contrarium: dicens communem eſſe contrariam: quem refert, & nõ ſequitur Coua in epi.c.8.§.8.nu.15.

79 ¶ Fallit quinto, in ſtatutis Ludo. de gozza. in conſi.6.nu.9.communem dicit. & Coua.in d.c.8. §.8.nu.3.magis communem dicit.

80 ¶ Legitimatus a principe ſine preiuditio uenientium ab inteſtato, poteſt inſtitui hæres, legitimis non ſtantibus. Io.duran.in ar. teſtan.ti.3.cau. 8. communem dicit.

81 ¶ Nota quod clauſula ſine preiuditio uenientiũ ab inteſtato habet locum in caſu inteſtati Gozza. in conſi.6.nu.33.communem dicit. & ſolum excludit fiſcum, ac uxorem Deci. conſi. 338. communem dicit.

82 ¶ Legitimatio poteſt fieri per procuratorem. Petrus Raue. in alpha. aur. in uer. legitimatio. communem dicit.

83 ¶ Legitimatus eſt de reſeruatis principi in ſignum ſupremæ poteſtatis. Alci.in l. 1.ff. de uerb. obli.nu.48.communem dicit.

84 ¶ Legitimandi facultas reſpectu poteſtatis, eſt fauorabilis: reſpectu legitimati, eſt odioſa. idem ibi nu.47.communem dicit. & ideo non extenditur. Cur.iuni.conſi.75. nu. 8. communem dicit. Alcia.in parado.c.16.concludit quod reſpectu patris, eſt odioſa: & reſpectu filij, eſt fauorabilis.

85 ¶ Legitimãdi poteſtas data poſt mortem patris, non intelligitur conceſſa in preiuditium fideicõmiſsi. Cur.iuni.conſi.83.numer.10. communem dicit.

86 ¶ Legitimandi habens facultatem, non poteſt

proprios filios legitimare Coua.in epi.4.c. 8.§.8. num.21.communem dicit: ex Deci.in cap. 3. de probati.

87 ¶ Legitimandi habens poteſtaté, natos ex adulterio, item & ex inceſtu poteſt legitimare. ſi ambo concurrant in uno. Alci.de uerb.obli.ff.num. 46.l.2.communem dicit.

88 ¶ Nota, quod ſi concedatur facultas legitimandi alicui pro ſe & filijs, filij in uita patris poſſunt legitimare. Anto.Ru.in l.gallus.§.quidam recte ff.de lib.& poſthu.col.fi.cõmunem dicit ex Iaſ.in d.§.quidam rectè quam intelligit niſi aliàs acquiſita ſint pro ſe, filijs, & hȩredibus: quia tunc filij admittuntur ordine ſucceſsiuo ex Franc. Cur. iuni.conſi.73.

89 ¶ Nota, quod habens facultatem legitimandi non poteſt legitimare ſine cauſa: etiam ſi habeat ampliſsimam poteſtatem: quæ in ſummo pontifice non requiritur. Cur.iuni.conſi.75.nu. 4. communem dicit. Et uide in uer.diſpenſatio num.67. cum ſequenti.

90 ¶ Legitimatio ſi impetratur pro filio adulterino ex utroque parente: debet fieri expreſsio utriuſque adulterij. Coua in epi.4.c.8.§.9.num.3.communem dicit ex Ferdinando de loazes de matrimonio dubio 10.

91 ¶ Fallit, ſi exprimatur filium eſſe ſpurium: etſi ſit baſtardus ex quacumque ſpecie ex illegitimatis. Iaſo.conſi.11.uol.3. communem dicit.

92 ¶ Nota, quod legum expreſsio in diſpenſatione ac legitimatione contra quas fit diſpenſatio nõ eſt neceſſaria niſi aliàs quid graue preiuditium inferatur. Gome.in cap. 1. nu. 6.de conſti.communem

munem dicit.

93 ¶ Nota etiam quod derogatio generalis ſufficit in legitimatione ad tollendum .§. naturales ſi de feu.fue.con.tro.in uſi feu.ubi diſponitur quod naturales etiam ſi fiant poſtea legitimi nō admittuntur ad feudum. Cur. iuni.conſi.157. communem dicit.

94 ¶ Lex uel ſtatutum ſemper eſt in uiridi obſeruātia etſi poſt multum tempus caſus legis non ueniat ſecus tamen ſi caſus euenerit & contra legē ut ſtatutū fieret actus. Cur.iuni.con.129. nu.12. communem dicit.

95 ¶ Lex ciuilis obligat in foro conſcientiæ & contrauenients legi peccat mortaliter. Alci.in l.cum contingat de iu.iuran.nu.99.communem dicit.ut plures. limi.per Feli.in c.1.de conſti.

96 ¶ Lex exprimens aliquos caſus ratione frequentioris uſus non intelligitur excluſus aliàs minus frequens. Cur.iuni.conſi.107.numer.8. communem dicit.

97 ¶ Limita in pæna ſtatuti concurrens cum pæna legis cōmunis quia per ſtatuti pænam receſſum eſt a pæna legis communis. Hipo.in.§.quæritur. nu.6.in practi.magis communem dicit.

98 ¶ Lex noua imponens pænam concurrens cum lege ueteri etiam pænali quælibet pæna poteſt imponi quam proſecuta eſt accuſator. Panor. in ca. de cauſis de offic.dele.communem dicit nu.14.

99 ¶ Lex reprobans conſuetudinem non ſolum intelligitur de preterita ſed etiam de futura. Iaſo. in l.de quibus nu.55.ff.de legi.& in l.cunctos populos numer.74.C.de ſumma trinit. communem dicit.

100 ¶ Lex uel ſtatutum conceptum uerbis uniuerſalibus de futuro continens actum & non conceſſionem quæ reſtringitur ad habiles non habet locum ratione publicæ utilitatis, Iaſo. in l.hoc edicto.§.renuntiatio. num.5.ff.de noui. ope. enunt. communem dicit.

101 ¶ Lex ſtatuens ſuper matrimonium ac ſuper alia ſpiritualia per quæ intimidantur matrimonia, non habent uim legis Deci.in cap.æcclesia ſanctæ Mariæ nu.36.de conſti.Coua.in epi.4. cap. 3.par. 3.§.8.nu.6.communem dicit.

102 ¶ Amplia quod etiam dicta lex non habet locũ circa accidentia matrimonij: Prępo.in cap.1.de ſpon.communem dicit.

103 ¶ Lex 2.C.de reſ.uen.non habet locum in tranſactione: magis communem dicit Alexan. conſi. 42.uol.1. contrariam immo quod habeat dicit cõmunem Fabianus in tract.de emphi. & uen.q.48. princ.colu.4.& hanc dicit magis communem Deci.conſi.203.nu.4.ubi dat concordiam aſſignatam A.Corneo. conſi.27.li.4. dicens uel exceſſus ultra dimidiam eſt modicus & procedit primo, uel exceſſus eſt maximus & procedit ſecunda opi. quam no.& ui. eundẽ Dec.con.216.per totũ ubi allegat Corne.conſi.166.uol.1. & cum hac diſtinctione tranſit Molin.in addi.ad Alexan.in d.conſi.in uerbo communem nu.11.

104 ¶ Nota quod adhoc quod remedium d.l.2. cõpetat emptori ſufficit quod læſio excedat dimidiũ pretium rei emptę ita quod ſi pretium rei emptę non excedat centum & ipſe dedit Quinquaginta unum ſupra centum habet locum remedium d.l. Coua.in li.2.reſolu.cap.3.num.8.commũnẽ dicit.

Concor.

*§ Concor.l 4.ti.7.li.5.ordi.repro.l.16.ti.11.par. 4.quę uidebatur innuere quod pretium rei emptę deberet excedere induplum. ut ſi ualebat centū quod pretium eſſet duocenta & plus & iuxta d.l. 4.nota quod reſtituens non tenetur ad fructus & hoc potius ex conſuetudine quam ex iure ut per Ro.re.4.par.deli.rub.de actione ciuili quanto mi noris de qua per d.Coua nu.9.& intellige d.communem 81.&.ſequentem in media læſione ſecus in enormiſsiſsima, quæ etiam iuramentum non euitat ut in uer.iuramentum fa.7.nu.& ui.Calca. conſ.25.nu.27.ex glo.in c.fi.de reſtit.in inte.li.vj.

105 ¶ Nota quod renuntians ſpecialiter remediū d.l. 2. non poteſt iterare remedium d.l. Coua. in cap.4.nu.1.communem dicit ex Bar.& Iaſo. in l. ſiquis cum aliter ad fi.ff.de uerb.obli.& Iaſ.nu.22.

106 ¶ Amplia, in ſciente uerum ualorē rei,& pretium: etiam ſi non renuntiet: non competit ei dictum remedium. Coua.in d.ca.4.num.2.communem dicit ex Deci.conſi.583.

107 ¶ Nota circa d.l.2.quod res eſt in obligatione: & pretium in ſolutione. ſecundum gloſ. communiter approbatā in d.l. 2. quam communem dicit d.Coua.in d.ca.4.nu.4.ex Caro. Moli. in conſue. pari.ti.1.§.22.nu.42.

*§ Concor.l.56.ti.5.par.5.quam nota & uide uer. debitor.

108 ¶ Lex 1.de ſacroſanctis eccle. habet locum in quocumque teſtamento facto: & ab illo qui non eſt in articulo mortis. Iaſ.in d.l.1.nu.31. commu nem dicit.

109 ¶ Item d.l.1.habet locum in habilibus Boe. in conſue.bitu. in rubr. des coſtumens concernans

Secus tamen, ſi agatur actione iudicati: uel in factum. Imol.& Rafael.quos refert Iaſo.in l. intra diem.ff.de re.iudi.num.2.communem dicunt: licet contrarium teneat ipſe Iaſo.in ſecundo membro. ſed quod ſufficit qualis qualis petitio. in nu. 6.quod mihi plus placet.

113 ¶ Amplia ſecundo, in cauſa criminali in qua etiam nō requiritur concluſio Zaſius in .§.1.inſti. de acti.nu.26.communem dicit.

117 ¶ Libellum non uitiat ordinis peruerſio. Felinus in ca.qualiter & quando de accuſa.nu.3.communem dicit.

118 ¶ Nota quod in libello non eſt neceſſaria expreſsio nominis intentatæ actionis. Iaſo. in l. edita num. 1.C.de æden.communem dicit.quam limita: quando proceditur ex clauſula, ſola ueritate inſpecta, quia tunc non requiritur: quia tempus, nec locus declaratur. ut notant Deci. in ca. dilecti. de iudi.& Iaſ.in l.uinum.ff.ſi certum pet. & in terminis conſuluit, Alexan.conſi 6.uol.3.& Socc.conſi.109.uol.3.& Iuni.conſi.65. Item poſt concluſum in cauſa ſtante d.clauſula, recipiuntur teſtes: quia ſolemnitates de iure ciuili requiſitæ, non attenduntur cle.ſæpe de uer.ſigni. & ibi notat Imol.& Alexan.conſi.84.uol.4.nec concluſio libelli notatur, Ange.Are. Iaſo. & Alexand.in l. omnium.C.de teſta.ſed requiritur, quod clarè intentio actoris manifeſtetur. Cur.iuni.149.nu. 6. communem dicit.

*§ Concor.cum.25.ti.2.par.3.& cum l.201.§.3.& 4.in pragma.

119 ¶ Item in criminalibus requiritur expreſsio temporis, & loci delicti: aliàs non ualet etiam parte

non

non opponente. Bello.conſi.63.nu. 2. ex Bar. in l.ædita.C.de æden.

120 ¶ Nota quòd libellus nō poteſt emendari poſt litem conteſtam Io.a Ripa in d.l. ædita num. 44. communem dicit.

*§ Hoc uidetur etiam notari per l.41.ti.2. par.3. & nota iſtam communem cum ſequenti ad eius intellectum.

121 ¶ Amplia etiam, ſi ſit in eo clauſula, ſaluo iure addendi, uel minuendi, non poteſt mutari, minui, uel addi. Iaſ.in d.l.ædita nu. 44. communem dicit.

*§ Limita l.1.ti.3.li.3.ordi.per iſtam communem.

122 ¶ Libellus in quo continentur duæ actiones: quæ ita ſe habeant, quod ſententia lata in una obſtat exceptio rei indicatæ in alia: non procedit, Bello.conſi.22.nu.16.communem dicit ex Barto. in l.ædita actio in quarto genere.C.de ædendo.

123 ¶ Litteræ ſubreptitiæ ſunt ipſo iure nullæ. Feli.in cap.audientiam el.2.de reſ.nu. 22.

134 ¶ Litis conteſtatio requiritur in omnibus iuditijs poſſeſſorijs. Iaſo.in l.naturaliter.§.nihil.commune.ff.de acquir.poſſe.nu.165.cōmunem dicit.

125 ¶ Fallit primo, in poſſeſſorio ædicti carboniani. Io.Cora.in.§.nihil commune uerſ. expeditis nu. 37. communem dicit licet ſibi non placeat.

*§ Limita l.1.ti.3.li.1.ordi.per iſtam communem.

129 ¶ Fallit ſecundo, cum eſt periculum in mora: Iaſ.in d.§.nihil commune num. 172. communem dicit. ubi ponit alias duas limitationes.

127 ¶ Litis conteſtatio fit per confeſsionem partis Feli.in c.olim de litis conteſta. numer.5. communem dicit.

Litis

128 ¶ Litis conteſtatio eſt neceſſaria in proceſſu: taliter quod non poteſt deueniri ad ſententiam diffinitiuam lite non conteſtata, Mari.in c.1. ut lite non conteſtata nu.7. communem dicit.

129 ¶ Litis conteſtatio requiritur, cum agitur de fœdere matrimonij: nec teſtes recipi, nec ſententia proferri poteſt: ſine conteſtatione: cum ambo ſunt preſentes, Coua. in epi.4.cap. 8.§. 12.nu. 6. communem dicit. ex Decio in c.per tuas de appel. licet ipſe dicat quod communis ſententia eſt eſt contra Decium. Immo quod ſententia poterit proferri, & teſtes recipi ſine conteſtatione iuxta cle.diſpendioſam de iudi.& cle.ſæpe de uerb. ſignifi.

130 ¶ Litis conteſtatio non eſt neceſſaria: quando agitur de reſtitutione in integrum. Io.Mau. de reſti. in integ.c.139. communem dicit.

131 ¶ Litis pendentia ſuper poſſeſsione, non facit beneficium litigioſum Caſsiodo.ut lite pēde. dec. 4.nu.1.communem dicit.

132 ¶ Locatio potius dicitur, quam uenditio: ſi fit conſtitutio annuæ penſionis per contractum. Io.Fran.in tract.de peſte 2.par.princ.nu. 39.communem dicit.

133 ¶ Locatio ab emphiteoſi diſcernitur ex quantitate penſionis: quia in emphiteoſi datur modica penſio ſolum iure cognitionis dominij. in locatione autem magna. Bello.conſi.21.nu.8. communem dicit. ex Barto.in l.2.de iur.emphi.C.& Iaſo.nu.35.

134 ¶ Nota quod ex effectu contractus perpenditur qualis eſt contractus ſub cuiuſcumque uerborum forma concipiatur. Bello.conſi. 21.nume.6.

commu-

communem dicit. ex Panor.in c. conſtitutus de religi.domi. & Alexand.conſi.19.uol.3.

135 ¶ Locatio facta per maritum de bonis dotalibus, non preiudicat mulieri ſoluto matrimonio, Coua, in ſuis reſo.c.15.li.2.nu.5. cõmunem dicit ex Alberi.in l.diuortio nu.11.ff.ſolu.matrimonio licet ſibi placeat opinio Alex.in l.ſi filio familias. §.ſi uir.ff.ſolu.matr.quod locatio per modicum tẽpus facta a marito ualet.

136 ¶ Amplia, ad locationem factam per prelatũ: quia non tranſit ad ſucceſſorem. Idem Coua.ibi communem dicit.

137 ¶ Intellige iſtam communem cum locatio eſt facta de bonis de quibus ipſe prelatus percipit fructus: ſecus tamen. de alijs bonis eccleſię quia preiudicat ſucceſſori. Idem ibi communem dicit.

138 ¶ Lucrum quod maritus acquirit per ſtatutum poſt mortem mulieris dicitur aduentitium ex cauſa lucratiua. Hiero.cagno.in l.in eo.ff.de reg.iur. communem dicit.

139 ¶ Lucrum quod alicui infertur contemplatione alicuius: debet ei applicari cuius contemplatione aufertur. Curt.iuni. conſi.93.num.6.communem dicit.

140 ¶ Fallit in pœna appoſita ex diſpoſitione hominis: quia non acquiritur illi cuius contemplatione acquiſita eſt: ſed uenientibus ab inteſtato. Io.Nico.in l.generaliter nu.48.de ſecun.nupt.C. communem dicit.

M

1 MAgiſtratus in his quæ ſunt uoluntariæ iuriſditionis nõ poteſt alteri ſe ſummittere. Iaſo.in l.eſt receptum num.8.ff.de iuriſd. omni.

omni.iudi.magis communem dicit.

2 ¶ Maior pars decurionũ dicitur eſſe quando ſunt congregatæ duæ partes ex tribus. Bello.conſi.39. nu.1.communem dicit.

3 ¶ Mala fides defuncti impedit preſcriptionẽ uniuerſalis hæredis, uel ſucceſſoris. Iaſo. in l. cum quis nu.22.ff.de acquir.poſſeſſ.magis communem dicit. Et uide quæ habes in uerb. preſcriptio numer.221.

4 ¶ Malicia ſupplet ætatem quo ad ſponſalia contrahenda. Prepo.in cap.iuuenis de ſponſa. & Coua in epi.4.cap.2.communem dicunt.

5 ¶ Mandans non comprehenditur ſub ſtatuto punienti facientem malefitium: ſecus tamen, ſi dicat pro homicidio: uel pro vulnere ponatur talis pæna. Iaſo.in l.ſiquis id quod num.36.ff.de iuriſd. omni.iudi.communem dicit.

6 ¶ Mandatum generale comprehendit ſpeciale ſine quo mandatum generale redderetur fruſtatorium. Cur.iuni.in l.2.de iuriſd.omni. iudi. nu.43. ff.communem dicit.

7 ¶ Mandatum non preſumitur interueniſſe etiam poſt mille annos. Hiero.cagno.in l.uelle num.16. ff.de re.iur.communem dicit.

8 ¶ Fallit in his quæ ſunt parui preiuditij: quia præſumitur lapſis decem annis. Ludo.de gozza.conſ. 96.nu.11.communem dicit.

9 ¶ Mandatum procuratoris poteſt probari per teſtes. ſicut per inſtrumentum. Iaſ.in l.cautio nu.7. de procur.communem dicit.

10 ¶ Mandatum ſpeciale requiritur ad acceptandũ beneficium nomine alicuius: & non ſufficit generale, licet non requiratur ſpecialis beneficij expreſsio.

preſsio. ſed ſufficit generalis. Coua. in reſolu. cap.16.li.3.communem dicit. ex Panor. in c. accedens el.2.de præben.& Docto.in c.ſi tibi abſenti de preben.& nota unum ſingulare quod eſt contra Panor.in.d.ca.accedens. quod ſi aliquis acceptat beneficium nomine abſentis ſine mandato,& poſtea principalis acceptet:valet acceptatio à die acceptationis primæ ſuo nomine factæ:Idē Coua. ibi.communem dicit ex Deci.in.l. qui non prohibet nu.7.ff.de reg.iu.

11 ¶ Maritus nubētis ſecundo infra annum luctus, ſi hæres inſtituatur in ſolidum: teſtamentum ualet in tertia parte in qua poterat inſtitui. & in aliis bonis ſuccedunt ueniētes ab inteſtato Io.à Garo. in l.1.C.de ſecun. nupti. nu.7.comunem dicit. Et de materia tam mulieris, quàm mariti ſecūdo nubentis uide ſupra in uer. Binubis, per totum.

12 ¶ Maritus nomine uxoris, poteſt agere ad reuocationem uenditionis à ſe factæ. Anto. nic. in concor.glo.120.§.duodecimo adducitur communem dicit. Et uide quæ habes in uer. abſens.

*§ Amplia, ad bona data per maritum uxori in donationem propter nuptias. Ibi non ſufficit conſenſus uxoris in alienatione illarum rerum l. 7.ti. 10.par.4.& l.4.ti.2.li.3.fo.ll. Limita tamen, niſi aliàs res illa data, ſit extimata prout decima de rebus dotalibus per l.7.ti.11.par.4.de qua per docto.de pala.rube.in repet.ea.col.73.de quibus donationibus mulier mortuo uiro, non poteſt alienare extantibus liberis mariti: niſi in quarta parte .ut habetur in 4.parte.ti.de las quas libr.3. fo. ll. Et quod dictum eſt quod non poſſunt alienari etiam ſi accedat conſenſus uxoris: eſt intelligen-

dum

dum niſi aliàs accedat binubis conſenſus, uel iuramentum de quo per d.Rube.in col.77.

13 ¶ Maritus poteſt uendicare uxorem, etiam a patre: licet lis inter patrem & filium prohibeatur per ſtatutum. Prepo.in c.non eſt deſpon. & Coua.in epi.4.cap.7.nu.4. communem dicunt.

14 ¶ Maritus poteſt expellere uxorem propter dotem non ſolutam. Coua.ibi nu.2.licet ſibi non placeat, communem dicit: quam intelligẽ ſi culpa uxoris non ſoluitur Gui.conſi.127. ubi etiam loquitur de alimentis preſtandis per maritum: de quo etiam per Ang.& Iaſonem in l.ſi cum dotem §.ſin autem.ff.ſolu.matrim.

* § Nota quod ſi maritus expellit uxorem, & aſſumit concubinam, uel aliam uxorem: dicitur alleuoſus, & perdit medietatem bonorum l.8. ti.18. lib.8. ultra pœnam binubentis: de qua in l.6.ti.15. & l.8. in ordi: etſi nõ expellit mulierem a domo: ſed habet concubinam, perdit quintam partem bonorum ſi non excedit decem millia marabetinorũ l.3.eo.ti.de quibus ll.uide p docto.de pala. rube. in d.repet.col.280.§. Et nota quod ſi ſecundum iſtam communem, maritus expulit mulierẽ a domo propter dotem non ſolutam: quod ſi interim maritus lucratur bona multa: quod mulier non habebit medietatem bonorum acquiſitorum iuxta l.2.ti.4.li.5.ordi.de quo per d. Ioan. lupum col.315.

15 ¶ Maritus ex matrimonio momentaneo, non lucratur partem dotis, ſtante ſtatuto quod maritus lucretur. Tiraquel.in l.ſi unquam de reuo. dona. C.in uerbo donatione largitus numer.185.communem dicit.

Marit

16 ¶ Mariti domicilium eſt attendendum cum agitur de lucranda dote per ſtatutum. Iaſo.in l.cunctos populos num.24.in prima l.& in 2.nu.60.de ſumma tri.C.communem dicit.

17 ¶ Amplia primo, ad deciſionem litis ſuper dotem, eſt attendenda conſuetudo: uel ex domicilij uiri, Coua in epi.4.cap.7. numer. 6. communem dicit.

18 ¶ Amplia ſecundo, quia non poteſt maritus cõueniri de dote recepta reſtituenda in loco contractus, ſed domicilij. Idem Coua ibi communem dicit.

19 ¶ Limita niſi aliàs eo animo contractum ſit matrimonium: ut in loco contractus uiuatur. Idem ibi num.7.ex dicto Bal.in l. fi.C. ſi a non compet. iudi.communem dicit.

20 ¶ Nota quod ſi bona tam mariti, quam uxoris ſint alio loco a loco contractus: conſuetudinis, ac leges illius loci ubi bona ſunt, debent attendi. Anto.rube.conſi.71.communem dicit.

*§ De iure regio fructus tam dotis, quam bonorũ paraphernalium ſunt ad ſuſtentanda onera matrimonij: & quæ ſuperſunt, ſunt communes inter coniuges l.3.ti.2.li.3.fo.ll.& l.fi.ti.4.eo. ti. & ſic eſt intelligenda l.18.ti.11.par.4. conſeruata dote ut in l.21.eius ti.& par. quod intellige de fructibus durante matrimonio perceptis, de alijs autem habes l.3.& 10.ti.4.li.3.fo.ll.quæ diſponunt quod ſi non ſunt a ſolo ſeparati: ſed fructus apparebant diuidentur inter uiuum & hæredes mortui, ſi autẽ fructus non apparent: erunt hæredis cuius erat proprietas ſoluta medietate expẽſarum. ſi fructus ſunt uineæ, uel arborum, ſi autem ſeminis, erunt

communes

communes pro medietate. (ut dictum eſt) ſi tamen terra erat benè culta, & non ſeminata: fructus erũt cuius erat predium ſoluta medietate ex penſarum, de quibus per Io.lupum in repet.rub. col.301.

21 ¶ Maritus non tenetur reſtituere fructus naturales, uel induſtriales bonorum uxorum: ſi ſunt modicæ extimationis. Coua.ibi cap.7.§.1.numer.1. communem dicit.

22 ¶ Maritus ſi deprehendatur in adulterio poſt ſententiam in qua fuit ſeparatum matrimonium propter adulterium: reintegratur matrimonium. Coua in epi.4.cap.7.§.6.nu.5. communem dicit ex Feli.in cap.lator de.re iudi.nu.9.

23 ¶ Maritus ſi occidat uxorem deprehenſam in adulterio peccat mortaliter. Coua.in epi.4. cap. 7.§.7.nu.9.communem dicit ex Tiraquel.in connubiali in li.8.

24 ¶ Mariti hæres tenetur alimenta preſtare uxori uiduæ infra tempus infra quod non ſibi reſtituuntur mobilia. Alex.in l.a diuortio .ff.ſolut.matrim. Coua in epi.4.cap.3.§.9. numer.9 communem dicunt.

25 ¶ Maſculinum concipit fæmininum non ex propria ſignificatione uocabuli, ſed legis interpretatione. Curt.iuni.conſi.163.numer.13.communem dicit.

* § Quando de iure regio maſculinum concipit fæmininum uide l.6.ti.33.par.7.

26 ¶ Maſculinum in materia fauorabili comprehẽdit fæmininum. Cur.iuni.conſi.153.communem dicit.

27 ¶ Maſculinum non concipit fęmininum in con-

R tractibus.

tractibus, Iaſo. in l. ſiquis id quod .ff. de iuriſd. omni.iudi.nu.23 .communem dicit ubi ponit quatuor limitationes.

28 ¶ Mater in dubio non debet excludi a luctuoſa hæreditate filij.Cur.iuni.conſi.134.numer.6.communem dicit.

29 ¶ Mater acceptans tutelam filiorum ſi poſtea accedat ad iudicem dicens uelle contrahere matrimonium quod filijs prouideatur de tutore: locus eſt tutori datiuo, non autem legitimo. Cur. iuni. conſi.94.nu.5 .communem dicit.

30 ¶ Mater ſi per ſtatutum priuatur ſucceſsione filiorum ſtantibus agnatis priuatur etiam auus maternus Io.Nico.in l.generaliter nu.45.de ſecun. nupt. communem dicit.

31 ¶ Matri non creditur,dicenti ab alio quàm a marito filium recepiſſe: etſi multum uagauerit.Boe. dec.29.nu.6.communem dicit.

32 ¶ Matrimonium ſolo conſenſu contrahitur: & non ſunt neceſſaria uerba. Hiero. cagno.in l.nuptias.ff.de re. iu.nu.5.communem dicit.

33 ¶ Conſenſus licet quo ad Deum, in matrimonio per uoluntatem cognoſcatur: tamen quo ad eccleſiam, per uerba uel alia ſigna conſenſum demonſtrantia,dignoſcitur. Et hic eſt uerus ſenſus, & communis c.tua nos deſpon.Coua. in epi. 4.c. 2.par.2.nu.1

34 ¶ Matrimonium contrahitur per hæc uerba nō niſi te, habebo in uxorem. Prepo.in c. ex parte. num.7.deſpon.communem dicit.

* § Concor.cum hac communi l.15.ti.1.par.4.

35 ¶ Matrimonium contrahitur: ſi dico non mutabo te pro meliori uxore: Idem Prepo.numer. 8.

ibi communem dicit.

36 ¶ Matrimonium dicitur cõtractum per hæc uerba, iuro uel promitto, quod habebo te in uxorē. Coua in epi.4.par.2.cap.4.§.1.numer.5.communem dicit.

37 ¶ Matrimonium cõtrahitur precedente expreſſo conſenſu mulieris ex traditione annuli. Idem ca.4.nu.3.communem dicit.

38 ¶ Matrimonium contrahitur: ſi parentes preſentibus filijs, ac tacentibus, contrahãt nomine filiorum. Prepo. in cap. tuæ deſpon. communem dicit.

*§ De iure regio dicit l.10.ti.1.par.4. quod ſi pater uult ut filia contrahat matrimonium cum aliquo: & ipſa reſipiſcat, ſi cum alio contraxit ſine uoluntate patris: quod poteſt illam exhæredare. Et de hoc uide Io.lupum in repe.cap.per ueſtras de donа.inter ui.& uxo.col.246.

39 ¶ Matrimonium preſumitur per cohabitationē quadragenariam Prepo. in cap.conſultationi: deſpon.communem dicit.

40 ¶ Matrimonium ſub conditione contractum, adueniente conditione, non eſt neceſſarius alius nouus conſenſus, aut contractus. Coua. in epi. 4.cap.3.num.5.communem dicit. ex Abba. in c. de illis de condic.appo.

41 ¶ Limita iſtam communem, ſi a principio illicitus ſit contractus: quia contrahentes erant impediti, & contrahunt ſi cum eis fuerit diſpenſatum: quia adueniente diſpenſatione, nouus requiritur conſenſus. Fran.de Are.in l.apud Iulianum.ff.de le.1.communem dicit.

42 ¶ Reſtringe iſtam limitationem ad conſenſum

præſumptum: & ſic ſi poſt diſpenſationem ſcienter cohabitauerint, uel ſe communicent per carnis copulam ſufficit adhoc quod dicatur matrimonium contractum, Ferdi.de loazes de matrimonio dubio 12.nu.24.communem dicit: quem refert Coua. in epi.4.cap.4.numer.5.& dicit etiam communem.

43 ¶ Limita primo communem & ſequentes niſi alias fuerit contractum per metum: quia eſt ipſo iure nullum, Panor.in cap.cum locum deſponſa nu.6.communem dicit. & Barba. conſi.54.uol. 1.nu.10.communem dicit.

§ Nota iſtam communem cum ſequentibus ad intel.l.15,ti.2.par.4.ubi inuenies concordantias ad ea quæ fiunt per metum.

44 ¶ Amplia limitationem, non ſolum ſi fiat ex metu: ſed etiam ex preſumptione metus. Io.a Ripa in cap.cum.m.de conſti.numer.180.communem dicit.

45 ¶ Amplia ſecundo, etiam ſi metum paſſus dederit cauſam metui, uel cohærtioni. gloſ. in ca.ueniens deſpon. Coua.in epi.4.par.2.ca.3.nu.7.§.3. comunem dicit.

46 ¶ Nota, quod hic metus debet eſſe qui poſsit cadere in conſtantem uirum: quod arbitrio iudicantis relinquitur. glo.in l.interpoſitas.C.de trāſacti. Coua. in epi. 4.cap.3.§.2.nume.8.communem dicit.

47 ¶ Amplia iſtud notabile ad reſcindendum quemcumque contractum, etiam alium a matrimonio, Hiero.Cagno.in regula in omnibus de re.iu.ff.in princ.communem dicit.

§ De iure regio, metus qui poteſt cadere in conſtantem

ſtante uirum:eſt metus mortis,mutilationis mem brí, uel tormenti corporalis, uel perditionis libertatis, uel fame, uel ſimilium l.7. ti.33. par. 7.

48 ¶ Metus qui poteſt cadere in cõſtantem uirum, eſt excommunicatio. Roma.conſi. 369. communem dicit.

49 ¶ Metus reuerentialis, precedentibus nimis, eſt ſufficiens ad annullandum contractum matrimonij Socc.conſi.261.uol.2.Coua.in epi.4.ca.3. §.6.par.2.nu.4.communem dicit.

50 ¶ Limita, niſi cum timore reuerentialis enormis læſio accedat: quia non requiruntur minæ, Coua.ibi & Are.in conſi.24.communem dicit.

51 ¶ Limita ſecundo, in profeſsione, quia metus reuerentialis ſufficit, Iaſ.conſi.3.uol. 1. & Coua ubi ſupra,communem dicit:licet ſibi non placeat cum tanta libertas requiratur in motrimonio carnali. quam in ſpirituali.

52 ¶ Limita tertio, in precibus importunis ſine minis. Mathe. de afflictis in deci.69.communem dicit.

53 ¶ Nota quod metus conditionalis eſt ſufficiens ad non cauſandam preſumptionem iuris,& de iure, ex copula ſuperuenienti. Prepo.in c.is qui.ſi dem deſpon. communem dicit.

54 ¶ Metum illatum fuiſſe, potius creditur duobus teſtibus affirmantibus, quàm centum abſque metu eſſe contractum, Deci.in cap.ſi.de appel.communem dicit.

55 ¶ Nota quod metus non probatur per unum teſtem. Alci.de preſum.re.3.preſum.7.numer.6. communem dicit.

56 ¶ Metum excludit preſentia patris, uel propin-

quorum. Hiero.cagno.in regu. in omnibus.ff. de re.iu.nu.8.communem dicit.
57 ¶ Limita quarto, communem principalem cum ſequentibus: ſi ſit contractum ante pubertatem: quia matrimonium non contrahitur etſi ſint uerba. Prepo.in c.2.deſpon.communem dicit.
58 ¶ Reſtringe, niſi alias cum alia, copulam carnalem conſumauerit, idem ibi communem dicit.
59 ¶ Reſtringe ſecundo, ſi ſit proximus pubertati: & malitia ſupplet ætatem.c. de illis cl.2.de ſpon. impu.& proximus pubertati uir dicitur cum accedit ad decimum & dimidium ſuæ ætatis annum, in fæmina ad nouennium cum dimidio, Coua. in æpito.4.num.5.communem dicit ex gloſ.in.§.pupillus.de in utili.ſtipu.& in l.pupillum.ff.de re.iu. ipſe concludit arbitrio iudicis relinquendum conſideratis circunſtantijs.
* § Cum hac communi concor.l.8.ti.31.par.7.
60 ¶ Limita quinto, inter adoptantem & arrogantem, & filiam adoptatam, ac arrogatam,& inter eius filios,& uxorem propter impedimentum legalis cognationis,Coua in epi.4.cap.6.§.5. nu.2. par.2.communem dicit.
61 ¶ Amplia in tantum eſſe ueram communem: ꝙ ſi contrahatur matrimonium ſoluta cognatione legali, requiritur nouus conſenſus. Idem Coua ibi num.3.communem dicit.
62 ¶ Fallit in filijs emancipatis:qui non ſunt ſub poteſtate patris: quia inter eos matrimonium non impeditur. Idem ibi in fine communem dicit.
63 ¶ Limita ſexto ſi contrahatur ſub conditione cōtra ſubſtantiam matrimonij: de qua per tex.in ca. fin.de condi.appe.quam intellige quod ſi unus apponat

ponat conditionem: & alius non conſentiat, reſultant ex contractu ſponſalia de futuro: quæ per carnis copulam tranſeunt in matrimonium. Iaſo. in authen. ingreſsi nume. 34. C. de ſacro. ſan. eccle. communem dicit.

64 ¶ Reſtringe hanc limitationem, ſi alius tacitè, uel expreſsè conſentiat: quia ex hoc nec ſponſalia reſultant. Coua in epi. 4. cap. 3. par. 2. nu. 16. communem dicit ex Geral. ſingulari 21. & Hyppol. ſin. 286.

65 ¶ Limita ſeptimo, ſi contrahatur matrimonium lite pendente ſuper primo matrimonio: aliàs nullo, quod contrahentes credebant eſſe uerum nam tale matrimonium non ualet, Prepo. in cap. cum in apoſtolica de ſpon. communem dicit quem intelligit. Coua. in epi. 4. par. 2. cap. 3. §. 7. in foro conſcientiæ non tamen in foro fori.

66 ¶ Limita octauo, ſi contrahens non poteſt generare quia non poteſt contrahere Io. de neuiza in ſilua nupti. par. 1. fol. 59. communem dicit.

67 ¶ Reſtringe ad eos qui non poſſunt generare natura impediente, quia ſunt frigidi a natura ſecus tamen in alijs qui ſunt ætate & natura habiles, licet impotentes Panor. in ca. impuberes deſpon. impub. communem dicit.

68 ¶ Reſtringe ſecundo, in nõ uolente cognoſcere uxorem propriam ſit cognoſcit extraneam, Coua in epi. 4. cap. 4. §. 1. nu. 3. communem dicit.

69 ¶ Limita nono, in occiſore preſbiteri quia licet non dirimatur matrimonium contractum: impedit contrahendum, Coua. ibi. c. 6. par. 2. num. 5. communem dicit.

70 ¶ Limita decimo, quia impeditur contrahendũ:

licet non dirimat contractum fama publica, etiam præcedentibus ſponſalibus iuratis. Prepo.in cap. præterea & 2.deſpon.communem dicit.

71 ¶ Et idem eſt in uno teſte Prepo.ibi in fi. communem dicit.

72 ¶ Nota, quod matrimonium quò ad thorum, diſſoluitur per peccatum ſodomiæ. Coua.in epi.4. cap.7.§.5.num.6.communem dicit ex Panor. in cap.maritis de adulte.

73 ¶ Matrimonium ſecundum contractum in facie eccleſiæ, præualet: primo clandeſtino probato p unum teſtem.& famam. Socci.conſi.19.uol.3.cõmunem dicit.

74 ¶ Matrimonium iuramento neceſſario coniugũ non probatur. Io.cora.cap.4.in miſcella.li.3.communem dicit: quam intellige ut in uer.iuramentum num.107.& in uerb.confeſsio.nu.96.quæ ibi habes de lege.regni.

75 ¶ Matrimonium non probatur per nominationem: licet faciat aliquam preſumptionem. Ioan. cora.ibi nu.7.communem dicit.

76 ¶ Matrimonium non probatur ex uerbis narratiuis, uel enunciatiuis inſtrumenti. Cur.iuni.conſ. 95.nu.5.Feli.in cap.illud de preſumpti.nu.2.communem dicit.

77 ¶ Matrimonium nondum conſumatum, una parte iniuſta, diſpenſatione poteſt diſſolui.Cur.iuni. 170.nu.1.communem dicit.

78 ¶ Intellige ſi eſt cauſa diſpenſandi: quia aliàs diſpenſatus non eſt tutus in foro. Dec. ibi. communem dicit nu.7.

79 ¶ Matrimonium Carnali copula conſumatum, non poteſt diuidi per diſpẽſationẽ.Hiero. cagno.

in l.nuptias.nu.5.de re.iu.ff.communem dicit.

80 ¶ Matrimonium per ſtatutum punitum, intelligitur de conſumato.Hyp.ſingu. 196.communem dicit.

*§ Iſta communis uidetur limitare l.49.tau.loquentem de contrahente matrimonium clandeſtinè: ſed illa lex hanc reſtrictionem non recipit,ſecundum mentem quæ ſemper eſt attendenda: per lōgè traddita per Deci.conſi.261.precipuè cum uerba legis ſint intelligenda iuxta materiam, & actum de quo agitur l.ſi uno in princ.C.loca.l. damni infecto.ff.de damn.infec.l.ſi ſtipulatus de uſu.& Bar.in l.1.per illas.ll.C.de nego.geſtis. Et in l.3.eius titu.& Iaſo.in l.explicito.§.hoc autem ad trebell.ff.lec.2.& cum in matrimonio clandeſtino ecclesia non curat de copula adhoc quod dicatur clandeſtinum.c.diuortio & ibi docto. de cland. deſpon.nimirum quod d.l.tau.copulam non deſideret. Et hanc opi.per plura tenet docto.del.caſti.in d.l. item etiam in adulterio non curatur de copula. ut in l.2.ti.15.li.8.in ordi. ubi diſponitur ſponſam de preſenti poſſe occidi per ſponſam apprehenſam in adulterio repro.l.2.li.4. ti. delos adulte.fo.ll.ſed hanc l.intellige quando ſponſalia de preſenti ſunt contracta in facie eccleſiæ. ut diſponitur in l.81.tau.ſi tamen fiat clandeſtinè:puto procedere d.l.2.fori. Et nota quod ratione minoris ætatis nō ſubuenitur ſi ſit maior quatuordecim annorum l.4.ti.18.par.6.quam uide ad materiam an minor in delictis excuſetur.

81 ¶ Matrimonij appellatione in odioſis non ueniunt ſponſalia. Feli.in rubr.deſpon.num.2. communem dicit.

In

82 ¶ In matrimonio admittitur dandi cōditio præter cauſam dotis: quando datur uxori iuueni, uel generoſæ: etiam ſi ſit uilis in premium iuuentutis, Cur.iuni.conſi.60.nu.20.communem dicit. Nota quod hæc donatio non tenetur a muliere reſeruare filijs primi matrimonij, ſecundo nubens. Io. a Ripa in l.fæminæ.C.de ſecun.nupt.nu.35.& Io. lupus in repe.ru.§.50.nu.35.quæ faciunt ad intellectum l.15.tau.& ea quæ habentur ſuper in uer. binubis.

83 ¶ Conditio appoſita, ſi inuenta ſit uirgo, reicitur, & ualet matrimonium: etſi inueniatur corrupta. Prepo.in cap.per tuas de condi.appo.communem dicit.

84 ¶ Mediocriter mali ſunt qui deceſſerunt cum multis peccatis uenialibus. Panor.in c.Matheus nu.9.de cele.miſſæ.communem dicit.

85 ¶ Merita probantur per aſſertionem electorū aſſerentium interueniſſe in donatione facta inter perſonas inter quas non eſt prohibita donatio, Cur.iuni.conſi.97.nume.5. communem dicit; & de iſtis meritis uide ſupra in uerb.donatio nu.97.

86 ¶ Mærum, ac mixtum imperium & iuriſdictio non preſcribitur niſi per tantum tempus: de cuius initio non eſt mæmoria hominum in contrarium, Cur.iuni.conſi.174.nu.152.cōmunem dicit, licet preſcribi poſsit. Bello.conſi.46.num.1. communem dicit.

87 ¶ Metus reuerentialis mariti non eſt potens ad faciendum quod contractus reſcindatur, Alci. in cap.cum contingat. de iure.iuran.nume.1. communem dicit. & uide ſupra in uer. matrimonium num.40.cum ſequen.

Nota.

88 ¶ Nota. quod ſi per metum fiat aliquis actus: tenet actus, licet reſcindatur Marti.naua.in re l c. c. accepta de reſti.ſpolij. oppo.5.num.8. communem dicit.

89 ¶ Amplia iſtam communem ad renu nciationem benefitij factã per metum. Idem. Naua.ibi.communem dicit.

90 ¶ Minæ factæ a potente, uel a ſolito ponere minas in executione: eſt ſufficiens inditium ad torturam. Mar. Anto.in trac.de inditijs numer.185. communem dicit. Idem cum communi dicit l. 60. ſtili.

91 ¶ Minor ante uigeſimum annum non poteſt accuſare: niſi ſuam, uel ipſorum iniuriam proſequatur. Anto. de trem. in addit. ad bonac. in pract. excepti.in rub.qui.mo.ſuo.au.num.6.uer.ad illos caſus communem dicit.

*§ Concor.cum l.2.ti.1.par.7. ſed diſcordat quod ſufficit per dictam l.quo ſit maior quattuordecim annis. Et in dicta lege habes qui dicantur ſui, adhoc quò minor poſsit accuſare.

92 ¶ Minor ante uigeſimum quintum annum, non poteſt conſtitui procurator in iuditialibus: in extraiuditialibus ante decimũ ſeptimum. ſic Iaſ. in l.exigendi.C.de procu.nu.19.cõmunem dicit.

39 ¶ Minor uigintiquinque annorum de omnibus geſtis per eum, dum eſt maior habet reſtitutionẽ, Iaſo.in l.ſiquis ſuas.C.de repe.& abſtin.hære. nu. 6.communem dicit.

94 ¶ Amplia, etiam ſi per legem, aut ſtatutum reputetur maior: nihilominus reſtituitur, Ludo. Roma.conſi.90.nu.2.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intell.l.47. tau. quæ

diſponit

diſponit filius matrimonium contrahendo ſit emã cipatus, & liberatus a patria poteſtate.

95 ¶ Fallit primo, ſi ſciens ſe læſum, iurat: non poteſt contrauenire etiam pretextu enormiſsimæ læſionis, Cur.iuni.conſi.43.communem dicit.

*§ Nota iſtam communẽ ad ampliationem l. 16.ti. 11.par.3.

96 ¶ Fallit in doctore minore, ſi dicit eſſe læſum, Boe.dec.350.nu.6. communem dicit: quam intelligit ſi dicit ſe læſum in allegatione iuris: ſecus tamen, ſi in alijs læderetur circa bona quæ tamquam uere philoſophantes contemnunt l. in hominibus.§.philoſophus.ff.de uaca.ac execu.mune.

97 ¶ Nota, quod minor, ac mulier debet certiorari de ſuo iure expreſſe: aliàs non ualet renuntiatio. Io. Nico.in addi. Alci.de preſum.re. 1. preſump.42.num.2.communem dicit.

98 ¶ Reſtringe iſtud notabile, & eſt ſecunda fallentia ad regulam ſi minor obligatur iuramento mediante: quia tunc non requiritur certioratio. Iaſo.in authe.ſacra.C.ſi aduerſus uend.nu. 56. communem dicit.

99 ¶ Nota quod, minor quattuordecim annorum, maior autẽ capacitate, ſi urat: obligatur iuramẽto ſecundum canoniſtas Panor. in cõſ.108.uol.2 ſecus tamen, de iure ciuili, Iaſo.in authen. ſacramenta.C.ſi aduerſus uendi.num.10. communem dicit. Deci.tamen in l.pupillum.ff. de re iudi. & Io.Mau.in trac.de reſti.in integ.cap. 112. dicunt ſimpliciter obligari iuramento: licet Alcia.in c. cum contingat de iur.iuran.nu. 141. dicat magis communem ſimpliciter non obligari iuramento: quem uide.

Cum

*§ Cum Alcia.concor.l.56.ti.5.par.5. quam intelli ge, & limita ſi minor cum iuramento promittat non contrauenire pretextu minoris ętatis l.16.ti. 11.par.3.&l.6.ti.9.par.6.& uide quæ habes ſupra in uer.iuramentum nu.95.

100 ¶ Fallit tertio, ſi pecunia minoris perdatur caſu fortuito, non reſtituitur. Io. Mau.de reſti. in integ.cap.175. communem dicit.

101 ¶ Maior non tenetur probare eſſe infra tempus petendi reſtitutionem. Io.Nico.in addi. ad Alci.rub.1.preſ. 42.nu.8.communem dicit.

102 ¶ Minor non habet uocem in concilio, nec in electione, nec in conſtitutione ſindici. Iaſo. in l. de pupillo nu.4.ff.de nou. ope. nunt. communem dicit.

103 ¶ Miſsio in poſſeſsionem propter contumatiã, non ſolum non habet locum in beneſitio obtinendo, ſed nec etiam in obtento. Io.de ſelua in trac. benefitij par.1.q.5.num.12. communem dicit.

104 ¶ Miſsio in poſſeſsionẽ ex primo decreto eſt mixti imperij Iaſ.in l.poſsideri.§.genera num.14 ff.de acquir.poſſeſ. communem dicit.

105 ¶ Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto facta, uni ex creditoribus ex cauſa oneroſa, prodeſt. omnibus alijs creditoribus ex cauſa ſimiliter oneroſa: ſi tamen cauſa eſt lucratiua, uno immiſſo, iã dicuntur alij immiſsi. Anto.de fano. de pigno.& Hyppo.in 3.par.mem.2.num.10.reſtrictione ſexta communem dicit

106 ¶ Nota quod miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto, non dicitur poſſeſſor. ſed detentor. idẽ Fa.in d.mem.2.nu.6.communem dicit.

107 ¶ Fallit in reali; quia miſſus in poſſeſsionem

ex primo decreto poſsidet ante annum reuocabiliter tantum: poſt annum, autem irreuocauiliter. Iaſo.in d.l.poſsideri.§.genera nu.20.communem dicit. ſed dictus Fanus ibi dicit, quod ſecundum communem opi.canoniſtarum ante annum eſt detentor: & poſt annum, uerus poſſeſſor: legiſtæ tamen tenent prout Iaſ. dicit communem & Fanus concludit tenendum cum legiſtis ibi in uerb. quod immiſſo.

108 ¶ Fallit ſecũdo,in miſſo in poſſeſsionem ex primo decreto. quando creditor eſt preſens per actionem hypotecariam: cum dicatur actio realis, quia poſsidet. Iaſo.in d.§.genera num.24. & Fanus num.8.communem dicunt.

109 ¶ Nota, quod iuſsio de mittendo in poſſeſsionem ex primo decreto, quando creditor eſt preſens per biennium: ſi tamen eſt abſens durat per per quadrienniũ; Anto.de fano.ibi in 3.par.mem. 2.nu.3.communem dicit.

110 ¶ Milites auratæ militiæ,ut ſunt milites noſtri temporis,non gaudent priuilegio l.1.ff. de iur.& facti igno. Iaſ.in authe.ſi qua mulier.C. de ſacro. ſanc.eccle.nu.7.communem dicit.

111 ¶ Amplia,ad milites cœleſtes. Iaſ.ibi communem dicit.

112 ¶ Milites breui loquẽ ſubſtituendo perſonis imparibus,probata eius uoluntate, quod etiam poſt aditam hæreditatem haberet locum ſubſtitutio in perſonam pupilli: habebit locum pupillaris directa, per quam pupilli ſuccederent, ſi in perſonam fratris maioris haberet militaris directa. Iaſ.in l.ex teſtamento nu.11.C.de teſta.mili.communem dicit.

Monachus

113 ¶ Monachus retinet iura ſuorum. Iaſ. in l.patre furioſo num.47.ff.de his qui.ſunt ſui, uel alie. iuris communem dicit.

114 ¶ Monachus ſolutus eſt a patria poteſtate. idē Iaſo.ibi communem dicit.

115 ¶ Monachus poteſt prefici in beneficium curatum ſine diſpenſatione. Panor. in cap. quod Dei timorem numer. 7. de ſtatu monac. communem dicit:

116 ¶ Amplia etiam ad preſentationem. idem ibi communem dicit.

117 ¶ Monachus effectus canonicus, non poteſt eſſe iudex delegatus. Gome.in c.ſtatutum num.32. de reſt.in vj.communem dicit ſi tamen eſſet conſtitutus indignitate iudex delegatus poteſt eſſe. Are.in cap.cauſam de iudi.nu.17.communem dicit ex gloſ.in clem.& ſi principalis de reſt.

118 ¶ Monachus fugitiuus magis ęquiparatur filio quam ſeruo. Iaſo.in l.profeſsio.§.ſeruum nu. 14. ff.de acquir.poſſe.communem dicit. ſed Aret.ibi communem contrariam.ſed pro concordia dic ꝙ æquiparatur ſeruo quo ad effectum acquiſitionis. ſed in acquiſitione æquiparatur filio. Iaſo ibi.

119 ¶ Monacho inſtituto hærede, & repudiante, poteſt monaſterium acceptare. & adire hæreditatem. Iaſo.in l.cum proponas, de hęre.inſti.C.cōmunem dicit.

120 ¶ Monaſterium habetur loco filij. Iaſ.in authē. ſi qua mulier num.18.C.de ſacro.ſan.eccle.communem dicit.

121 ¶ Amplia iſtam communem, etiam ut excludat ſubſtitutum filio inſtituto, ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filijs. Alexan.conſi.121.uol.2.nu.11.

Et

Et plures alij,quos congerit Coua.in ſuis reſolu. li.1.ca.19.nu.11.communem dicunt etiam ſi ſit ad ditum ſi deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus de matrimonio habitis, Caro.molin.in addi. ad Alexan.conſi.121.in uer.contrariam communem dicit ex Deci.conſi.416.

122 ¶ Reſtringe hanc ampliationem ſi pater,uel teſtator excludit monaſterium: quia ualet excluſio Caro.ibi cõmunem dicit ex Paul. & Bal. in l.deo nobis.C.de epiſcopis & cleri.

123 ¶ Monaſterium non inducit preciſam cohertionem, Feli.in cap.tuæ.de ſimoni.communẽ dicit.

124 ¶ Monitio requiritur ad incurrendam pænam quando aliquid precipitur fieri ſine tempore: Et propter non factum pænam imponet,Præpo.in c. quidam.5.q.1.communem dicit.

*§ Concor.l.12.ti.9.par.1.

125 ¶ Mora purgatur in tranſactione. Iaſo. in l.ſi maior annis numer. 3.C. de tranſac. communem dicit.

126 ¶ Intellige iſtam communem quando purgatur per tranſactionem factam ſiue ante, ſiue poſt litem conteſtatam ante ſententiam. Iaſo. ibi communem dicit.

127 ¶ Mora purgatur in omnibus caſibus ante ſententiam. Iaſ.in l.pacto.numer.8.C.de pactis communem dicit.

128 ¶ Nota quod ad inducẽdam moram in legatis ad pias cauſas, in quibus dies certus eſt. non requiritur interpellatio.tamen ad incurrendam pænam requiritur monitio. Gozza.conſi.34.num.6. communem dicit.

129 ¶ Fallit ſi per conſtitutionem generalem epi-

ſcopi

ſcopi fiat preceptum quod legata pia adimpleant quod tunc dies interpellat ad incurrendam pœnã. Idem Gozza.num.8.ibi communem dicit ex Are. conſi.67.& Abbate conſi.59.

130 ¶ Nota quod tempus per quod purgatur mora: relinquitur arbitrio iudicis, Deci.conſi.138. nu.7.communem dicit.

*§ Concor.cum l.13.ti.11.par.3.

130 ¶ Mors ciuilis,& naturalis ſolum æquiparatur in caſu in quo ex ciuili effectualiter cauſaretur idẽ quod & per naturalem. Aret.in l. eam partem.§. inſulam.ff.de uerb.oblig.cummunem dicit.

131 ¶ Nota ex hac communi iunta l.28.ti.4. par.3. quod monachus, ſeruus, & in perpetuum exulatus effectualiter dicitur mortuus. quod nota. Et uide Guilliel.bened.in rep.c.rainuntius de teſtamen.in uer.mortuo de hac materia.

132 ¶ Morienti creditur ad ſuum preiuditium, nõ autem ad alterius.Marc.Anto.de inditijs nu.393. communem dicit.

133 ¶ Mulier ſi de facto ordinetur: non recipit characterẽ. Mainer. in l.fæminæ de re. iur.ff. nu. 8. communem dicit.

134 ¶ Mulier ſimpliciter nubendo, non uidetur dare omnia bona ſua in dotem. Cur.iuni.conſi.168. nu.4.communem dicit.

135 ¶ Mulier pro dote,non prefertur anterioribus creditoribus habentibus hypotecam expreſſam: Ripa in l.quęſitum nn.7.de pri.credi. nu.3.ff. Io. Cora. in l. qui liberos nu.118.ff. de ritu nuptiarũ communem dicit.

136 ¶ Mulier non poteſt relinquere bona ſuis propinquis quorum conſenſus requiritur in teſtamẽ-

to. Io.duran.in arte teſtan.ti.11.cau.2.nu.2.communem dicit.

137 ¶ Mulier dotem non habens, uel paruam: habebit ex bonis mariti quartam partem: ſi nõ ſunt ultra tres filios: ſi tamen ſunt plures: habebit uirilem portionem. Io duran.in arte teſtã.ti.6.cau.20. communem dicit.

138 ¶ Mulier non iuuatur uelleiano, ſi interceſsit pro dote Io.Cora.in l.qui liberos num.112.ff. de ri.nupt.communem dicit.

139 ¶ Mulier ſi per ſtatutum debet lucrari certam partem bonorum mariti intelligitur de conſumato Hypo.ſing.106.communem dicit.

140 ¶ Mulier maritata nõ dicitur in odioſis quæ eſt ſponſata.Bened.in cap.rainuntius.in uerbo duas. habens. filias nu.151.communem dicit.

141 ¶ Mulier, quod ſine conſenſu patris non poſsit contrahere: non poteſt induci ſtatuto. Iaſo.in l. 1.§.huius ſtudij.nu.12.ff.de iuſt.& iu.communem dicit.

142 ¶ Mulier, ſi ſecundum formam ſtatuti non poteſt contrahere: bene poteſt tamen quaſi contrahere. Iaſo.in l.Barbarius nu.4.ff.de offi. præſi. communem dicit: licet ipſe teneat contrarium.

143 ¶ Mulier de iure ciuili indiſtinctè admittitur in teſtem de iure tantum canonico, in criminalibus nõ admittitur: niſi in caſibus a iure expreſsis. in ciuilibus tamen etiam criminaliter intentatis admittitur indiſtinctè, Panor.in cap. quoniam de teſti.nu.12.communem dicit. De iure autem regio, mulier non poteſt teſtificare niſi in rebus quæ pertinent ad mulieres, uel in defectum probationis l.8.ti.8.li.2.fo.ll.& l.ſtili.96.Et nota uerbũ ſatis

ſatis notabile in d.l.ſtili.Mas en aquellos lugares do hes cierto.quel hectio fue fectio ante honbres no ſon creidas ſi los honbres que ſe Acertaron o alguno dellos no teſtimonia eſomiſmo quellos di zen en.ſu teſtimonio . Ex quibus notatur ꝫ quod habilitas unius teſtis habilitat omnes alios etiam inhabiles: quod etiam eſt ex mente Bal.in l.gallus §.ille caſus.ff.de libe.& poſthu. Quod intellige quando teſtes inhabiles non ſunt ex toto inhabiles:ſed ſolum habent diminutam fidem: quia ſi ex toto eſſent inhabiles, per habiles non habilitantur: ut per eum. Bal.& Fran.Cur.in trac.de teſti. conclu.1.per totum. Et ſic procedit d.l.ſtili. Et nota quod adhoc. quod teſtes inhabiles poſsint recipi ex defectu probationis: requiritur quod actu & habitu ſit defectus probationis: attento cõ muni curſu per gloſ. in cap. licet de proba. Et producenti incumbit probatio ſecundum Anto. & Imol.in cap.dilectis. de teſti.coge. & niſi probentur hæc duo: non admittuntur. Alexan.conſ. 64.uol.1.& de teſtimonio mulieris uid. Io.lupum in alleg.here.praui.col.34.

*§ Concor.cum l.3.ti.12.par.5.de qua per Io.lupũ in repet.col.223.& de qualitate teſtium in cauſa criminali. De iure regio uide l.12.ti.14.par.3.& l.26.ti.1.par.7.

144 ¶ In teſtamẽto tã de iure ciuili, quàm de iure canonico mulier non poteſt eſſe teſtis licet de iu re canonico ad pias cauſas poſsit Bello. conſ. 14 num.8.communem dicit.

145 ¶ Mulier non tenetur ſtare colono,uel locatio ni per maritum factæ ſoluto matrimonio.Coua.in reſo.li.2.cap.15.numer. 5.communem dicit. ex

Carolo molin.in conſti.pariſ.§. 30.q. 22. uide in uerbo locatio.

N

1 NEgatiua cum eſt fundamentum intẽtionis: dicenti incumbit, onus probandi. Iaſo. in l.qui ſe obtulit.§.condemnandum.ff.de re. iudi.nu.7.communem dicit.

2 ¶ Negatiua probatur ſic. in bonis petri ſunt alia bona: qui uult dicere aliud. probet. Curt. iuni. conſi.150.num.10. communem dicit. quam intellige, quando pro hærede, uel dicenti eſt alia preſumptio. ut quod confecerit inuentarium.Coua.in reſo.cap.6.nu.4.li.2. communem dicit. ex Alci.de preſump.re.3.preſu.20.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.17.& 44.tau.

¶ Negotiorum geſtor poteſt facere proteſtationem incitatoriam debitori ut ſoluat domino, & conſtituit eum in mora, non tamen ſi incitat ut ſibi ſoluat. Io.a Ripa.in cap.cum in de conſti.num. 141.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.5.fo.13.par.6. & l.7.ti.6.li.3. fo.ll.

3 ¶ Nepos ex primogenito prefertur ſecundo genito in ſucceſsione regni Barba.conſi.4.uol.2.Io. duran.in arte teſtan.ti.3.cau.8.communem dicit. ſed Alexan.conſi.4.uol.4.& in conſi.54.uol.3.quẽ refert Iaſ.in l.maximum uitium.C.de liber.prete. nu.4. communem dicit. contrariam. quam intellige ſi primogenitus moriatur uiuo patre Deci. conſi.443.maximè ſi filius poſsidet nu.28.

*§ Opinio Barba.& Duran.eſt approbata indiſtinctè per l.40.in ordi.tau.

4 ¶ Nepos qui eſt ſuus, cui nullus precedit in gradu: non poteſt inſtitui ſub conditione caſuali, uel mixta. Iaſo. in l. ſi pater num. 16. C. de inſti. & ſub ſti. communem dicit.

5 ¶ Nepos legitimus ex filio ſpurio ab inteſtato auo non poteſt ſucceddere. Cur. iuni. conſi. 157. nu. 1. communem dicit. & Pirrus in conſue. Aure. de ſucceſſoribus. cap. 6.

6 ¶ Nepos legitimus, uel naturalis ex filio ſpurio, deficiente prole legitima poteſt ab auo inſtitui hæres. Coua. in epi. 4. cap. 8. §. 5. numer. 13. communem dicit ex Decio conſ. 462.

7 ¶ Amplia etiam ſi proles ſit legitima ex reſcripto principis. Idem ibi ex Decio, conſi. 185. commu nem dicit.

8 ¶ Fallit in nepote ex filio inceſto: idem ibi ex Sali. in l. ſi quis inceſti. C. de inceſtis nupti. communem dicit.

9 ¶ Fallit ſecundo, in nepote legitimo ex filio clerici in ſigniti ex ordine ſacro. idem ibi ex Corſetto inſing. in uer. fornicatio, communem dicit.

10 ¶ Nepos ſucceddit cum patruo in ſucceſsione legati patrui: ſecus in fideicommiſſo, Deci. cōſ. 1. nu. 5. communem dicit.

11 ¶ Nepos ex filia mortua, uiuente auo, habet ius petendi legitimam ex perſona propria: etiam ſi mater renuntiauerit legitimæ. Io. a Ripa de legi. li. 1. cap. 6. num. 3. communem dicit: Limita tamē ſi interuenit iuramentum per Decium conſi. 181.

12 ¶ Nepoti, patre repudiante hæreditatem aui, uel lapſo tempore querelę de inofficioſo teſtamē to, competit querela de ſucceſſorio ædicto. Iaſo. in rubr. de ſucceſſo. edicto. C. numer. 5. in fin.

S 3 commu-

communem dicit.

13 ¶ Nobiles non gaudent priuilegio quod, non conueniantur ultra id quod facere poſsint. Coua. in reſolu.li.2.cap.1.nu.4. communem dicit.

* § De iure regio nobiles qui vulgo dicuntur, hiſos dalgo, non poſſunt pro debito incarcerari l.4. tit. 2.li.4.in ordi. quam intellige niſi aliàs debitum deſcendat de delicto. per l.79.tau uel ſi aliàs eſt locator bonorum fiſcalium. uel pro debito regio p d.l.4. Item nec executio in domibus ſuæ habitationis, nec in armis, uel æquo, uel mula l.3. eiuſdem tituli. nec poteſt torqueri per d.l.4. & per. ll.regni nobiles in multis diſtinguntur ab aliis. ut appareat in pragm.1.de blaſphemiis. & in l.5. ti. 22.li.8.ordi.& in l.tolle.75.de 1525. cõpila. noua ti.6.li.8.l.1. Et de conſuetudine nobilis decapitatur: plebeus tradditur furcæ. ut per Bal. in in conſ.426.uol.1.ubi uide quæ ſit maior pæna decapitationis, aut furcarum. Et nota quod ex æquali facto, magis punitur plebeus quàm nobilis glo. in l.ſeruos. C. ad l.iuli.de ui.publi.& Sali.in l.2.C. ut ne.priua. Et nobilis quis dicatur uide l.2. ti. 11.par.2.& Docto.de pala.rub.in repet.rubr.col. 29.& qualiter nobilis ſit carcerandus in col.26.et l.4.ti.29.par.7.

14 ¶ Nobilitas non perditur per ingreſſum religionis. Boe.in conſue.bitu.rub.deſcoſtumes.concernentes les mariages.§.5. communem dicit.

15 ¶ Notarius non preſumitur niſi probetur titulus: etiam ſi conficiat inſtrumentum, ut notarius, Alcia.de preſum.reg.3.preſum.13. communem dicit.

16 ¶ Nota quod ſi negetur inſtrumentum eſſe confectum

fectum a notario: non ſufficit, quod probetur haberi pro tali: ſed eſt probandum eſſe talis: aliàs inſtrumentum non ualet. Iaſo.in l.barbarius.nu. 48.de offi.præſi.ff. communem dicit.

17 ¶ Fallit in antiquiſsimis, in quibus præſumitur titulus notarij. Aymon de antiq. tempo. in 3. par. verſi.& uidimus in genere nu. 8. communē dicit. ex Bal.in authen. quas actiones in fi.C.de ſac.ſan. eccle.& uide Boe.deci. 36.num.11.ubi concludit hoc eſſe uerum quod conſtat alia inſtrumenta recepiſſe ante, uel poſt illam de qua quæritur. quia hoc ſufficeret ut transferatur onus probādi in negantem eſſe notarium. ut tenet Bal. Alex. & Iaſ. & Deci. & Iaco. de Sancto Georgio in l.i.C.qui admitti ad bono.poſſe.

18 ¶ Notarius nō conficit inſtrumentum niſi rogetur à partibus: nec ei creditur, nec poteſt rogari niſi de his quæ tunc fiunt à partibus, Cur. Iuni. conſi.166.nu.2.communem dicit.

19 ¶ Notarius non præſumitur eſſe rogatus niſi ipſe in inſtrumento dicat eſſe rogatum. Boe. deciſ. 75. nu.7. etſi dicat ego ſcripſi. communem dicit.

20 ¶ Notarius ſi non dicat in teſtamento teſtes eſſe rogatos, & ad hoc ſpecialiter uocatos: non ualet quod agitur. Boe. deciſ.34.nu.4.cō munem dicit.

21 ¶ Fallit ſi ſit ad pias cauſas. Idem ibi nu.5.communem dicit.

22 ¶ Fallit ſecundo, ſi teſtes ſe ſubſcripſerunt. Idē ibi communem dicit nu. 8.

23 ¶ Notarius acquirit alteri. Panor. in prohem. decret. communem dicit nu. 22. quam intellige in actionibus utilibus, non tamen in directis. Alci.in c.cum contingat de iur.iuran. nu.133. com-

munem dicit.

24 ¶ Fallit, ſi ſtipuletur pacem pro abſente: non acquirit ius abſenti. Alcia. in c. cum contingat de iu.iuran. nu.237.

25 ¶ Notarius non cōputatur inter teſtes: niſi a iudice ſit examinatus. Matthe.de Affli.deci.neapo. 25. communem dicit.

26 ¶ Notarius non poteſt ſine authoritate iudicis committere alteri notario ingroſſationem inſtrumenti. Boe.dec.36.nu.8. communem dicit.

*§ Hæc opinio communis concordat cum l.8.ti.9. par.2. loquente de notario principis cui commiſſa ſunt aliqua ſecreta alicuius ſecreti: alij aũt notari ex infirmitate, uel ex alio caſu poſſunt committere ingroſſationem inſtrumenti: dummodo ſeruetur traditum per l.55.ti.18.par.3.& l.5.ti.19 par.ead.& l.7.ti.8.li.1.fo.ll.& uid.l.ſtili.189.

27 ¶ Nota quod ingroſſatio inſtrumenti requirit ſignum notarij defuncti. Boe.ibi. cõmunem dicit.

28 ¶ Notarius publicè excommunicatus ſi conficit inſtrumentum: non ualet quod agit. Ioa. a Ripa in cap.2.li.3.de dona. communem dicit.

29 ¶ Notario dicenti certioraſſe mulierem de uelleiano creditur, & firmat inſtrumentum. Alci.de de preſum.re.3.preſum.13. communem dicit. & uide in uerb.iuramentum.

30 ¶ Notario aſſerenti ſibi commiſſum: non creditur: niſi cum fide alterius notarij. Cur.iuni.conſi. 166.nu.3. communem dicit.

31 ¶ Item non creditur notario dicenti in teſtamẽto ægrum eſſe ſanæ mentis tempore conditi teſtamenti. Iaſo.in l.ſenium ætatis numer. 3.C.qui teſtam.facere poſſunt. communem dicit.

Nouari

32 ¶ Nouari non dicitur obligatio per actum ſequẽtem alterius precedentis obligationis: etiam ſi noua perſona intercedat: niſi expreſsè agatur. Alexan.conſ.72.uol.2.nu.1.magis communem dicit. contra Bar.in l.pen.ff.de preto. ſtipula.

33 ¶ Nouum opus poteſt denuntiari in opere etiã nemine preſente:ſed tamen non preiudicat domino niſi deuenerit ad eius notitiam. Iaſo. in l. de pupillo.§.mutationem.ff.de no.ope.nunt.num.5. communem dicit.

34 ¶ Amplia ad denuntiationem factam domino extra opus quia ei preiudicat. Iaſo.in d.l. de pupillo.§.ſiquis fortè numer.3.magis communem dicit.

35 ¶ Denuntiatio facta fabris, etiam abſente domino & ignorante in opere preiudicat. Idem. Iaſo.in d.§.de pupillo nu.6.& in .§.ſiquis num. 3. magis. communem dicit

36 ¶ Nouum opus non denuntiatur niſi ab habente poteſtatem. Iaſ.in l.hoc. ædicto nu.2.ff.eo.communem dicit.

37 ¶ Item nec inquilinus, aut colonus etiam procuratorio nomine non denuntiat. Iaſ.in l.in prouintiali.§.ſi ego nu.5.ff.eo. communem dicit.

38 ¶ Item nec minor, etiam maior 18. annorum, etiam ex cauſa reipublicæ, & cum authoritate curatoris non denuntiat. Iaſo.in l.de pupillo num. 3.ff.eo.communem dicit.

39 ¶ Item nec Forenſis, quando edificatur in publico: niſi ędificaretur in uia. Iaſo.in l.in prouintiali.§.ſi in publico nu.1.ff.eod.communem dicit.

40 ¶ Item non denuntiatur prætori: ſed proteſtatur contra eum, cum lis non poſsit ei moueri.Iaſ. in

in d.l.de pupillo.§.ſiquis ipſi prætori nu. 1.ff. eod. communem dicit.

41 ¶ Nota, quod nouum opus poteſt denuntiari contra uicinum edificantem in ſuo ſolo: & ſibi nō prodeſt, & alteri nocet: Iaſo.in d.l.de pupillo.§. meminiſſe nu.9.ff.eo.communem dicit.

42 ¶ Nouum opus ſi denuntietur: ſuperſedetur ꝑ tres menſes, etiam ſi offeratur ſatiſdatio: cum denuntians dicit hodie conſtat, hodie agatur. Iaſo.in l hoc ædicto nu.19.ff.de no.ope.nunt.cōmunem dicit. licet ipſe teneat, quod indiſtinctè ſiue dicat, ſiue non,debet per rtes mēſes ſuperſedere.

43 ¶ Nullus ſi ſit actus eo mō.quò agitur: minimè ualet. prout ualere poteſt: quando agitur de obligatione contrahenda. quæ a duorum uoluntate pendet. Coua.in epi.4.cap.3. communem dicit. ex Bart.in l.1.§.ſiquis ita.ff.de uerb.oblig. contra quam Panor.in cap.quod ſuper de offi.delega dicit eſſe tex.in cap.1.deſpon.impu.ideo cogita de communi.

44 ¶ Fallit, niſi aliàs illud qnod fieri poterat: ſub eo quod fit includatur. Coua.ibi ex Flori. in d.l. 1.communem dicit.

45 ¶ Nullitas ſententiæ quæ pretenditur reformari ex eiſdem actis,eſt petenda coram iudice ipſius actus. gloſ.in l. 4.C. de accuſa. aut principaliter pretenditur pronūtiari nulla: & tunc datur optio grauato: niſi allegentur ſordes ipſius iudicis. Feli.in c.per tuas de ſent.exco.communem dicit.

§ Nota iſtam communem ad intel.l.2.ti.28.par.3 & l.2.ti.15.li.3.ordi.in qua l. aſsignatur tempus ſexaginta dierum ad dicendum de nullitate, de iure tamen communi, in actore durat uſque tempus

pus actionis: & in reo in perpetuum, Iaſo. in l. data opera.ff.de fideiuſ.quem refert Ant.de trem. in addi.ad bonac.in practi.excepti.de imper.executi.nu.18.in uerbo perpetuum. Vnum tamen nota, quod ſi appellatio eſt interpoſita ex cauſa probabili quod nullitas poteſt opponi: & finito proceſſu appellationis, ſi tamen cauſa erat improbabilis non poteſt opponi, ſecundum Bal. in l.contra maiores.C.de inoff.teſta.& ſic eſt intelligendum d.Pauli in conſi.288.uol.1.num. 3. Item nota quod licet nullitas ſit euidens quæ de iure ciuili poteſt in perpetuum proponi. ut per Balbum de preſ.in 4.par.4.par.q.32.tamen cum in d.l.ſit taxatum tempus ad dicendum de nullitate:etiam ſi ſit euidens: non poteſt dici de nullitate poſt illud tempus ut eleganter tradditur per. Alexand. in conſi.105.uol.5.num.4.& quæ per plura confirmat. Item nota, & tene menti: quod ſi iudex admiſit nullitatem poſt illud tempus: Cum aliàs non debeat admitti: debet pronuntiare ſuper nullitate. ut per gloſ.& ibi Panor.& Feli.in ca.cum contingat dè offi.deleg.

46 ¶ Nuntio dicenti citaſſe, creditur magis quam parti neganti. Alci.de preſum.re. 3. preſum. 14. nu.9.communem dicit.

* § Concor.cum l.ſtili.21.& ob hanc l. non ſumitur argumentum a contrario ex l.8.ti.7.par.3.quæ uidetur innuere contrarium.

47 ¶ Nuntio dicenti citaſſe de commiſsione iudicis,non creditur. Alci.ibi communem dicit.

Quia commmiſsio iudicis non preſumitur niſi probetur:ſecundum Feli.de quo in uer.cōmiſsio. & concor.cū l.1.ti.2.li.2.fo.ll.& cum pragm.201.

§.pri-

§.primeramente in . pragma . Quia nuntio non creditur,niſi iuxta officium ſuum . ſm Ioan.And. in addit.ad Specu.de cita.§.1.in princ.& Dida de Segu.in l.ſi ex legati cauſa.ff.de uerbo.nu.58.

48 ¶ Nuptiæ inceſtæ illæ dicuntur adhoc quod con trahentes incurrant in pænas ciuiles contra eos promulgatas quæ contrahuntur contra diſpoſitio nem canonis, non legis,Coua.in epi.4. cap. 6. §. 8.num.18.ex Deci.conſi. 158.communem dicit.

49 ¶ Nota quod maritus qui aliàs habet annuam dilationem ad preſtandam dotem iuxta l. uni.C. de rei uxo. acti. ſi tamen nuptię ſunt inceſtuoſę: perdit priuilegium iſtud. Coua. ibi numer.24. communem dicit.

50 ¶ Item nota quod licet regulariter maritus non poſſit conueniri ultra quam facere poteſt: tamen in nuptijs inceſtuoſis hoc priuilegium nec alimẽtorum habet.Bal.nouel. de dote par. 11. numer. 18. communem dicit.

O

1 OBlationes debitæ uni,ſi in aliquo feſto effe-rantur, etſi in die dominico ad alium perti nentes, ſi dies dominicus,ac feſtum contin gerit uenire in uno die:diuidẽdę ſunt inter eos,Iaſ.in l.ſi arrogatore nu.50.ff.de adopti. com munem dicit.

2 ¶ Obligatio naturalis non dicitur ex ſtipulatione Io.a.Ripa.in rub.de pactis.C. numer. 7. communem dicit.

3 ¶ Obligatio naturalis poteſt cedi . Iaſo. in l.hoc ædicto .§.uſufructuarius nume.6. ff. de no. oper. nunt.

nunt.communem dicit.

Obligatio ſub conditione proſtatiua tranſit ad hæredes Boe.dec.351.nu.2.communem dicit.

4 ¶ Obligatio ſi ſonet in contractum nominatim, & non poteſt ualere: nec ualebit ut contractus nominatus. Iaſo.in l.ſi quis ante num.18.ff. de acquir.poſſeſ.communem dicit.

5 ¶ Obligatio generalis comprehendit merces uenales. Anto.de fano de pigno. par. 2. mem.2.nu. 17.communem dicit.

6 ¶ Intellige iſtam communem ſi ſunt penes debitorem.Io.Crotus in l.ſi conſtante in ſecunda.lec. num.203.ff.ſolu. matrimonio communem dicit. ſed contra iſtam communē ſic intellectam dicit. magis cōmunem Iaſo.in.§.item ſeruiana nu.51.ꝗ inſtit de acti.quam Coua. in reſo.li.2.c.5. dicit. ſi obligatio referatur ad certum locū quia tunc res uenales non comprehenduntur ut in mercibus illatis in domum conductam. ut in l. debitor.ff.de pigno. uel poſſumus dicere ut aliàs dixit Gome. in d.§. Item ſeruiana. quod etiam in caſu d.l.debitor. de mercibus illatis quod ueniunt in obligationem merces uenales quando non ſunt alia bona in quibus dicta obligatio uerificetur per l. pediculis.§.Item cū quæritur.ff.de auro & argento, leg. uel dic ſecundū Zaſium in.§. Itē ſeruiana nu. 20.quod etiam inuectę & illatæ merces comprehenduntur in obligatione generali tacitè uel expreſsè taliter quod ipſæ uel loco illarum poſitæ ſi inueniantur in domo conducta tempore ſolutionis ſint obligatæ per l.cum tabernam.ff.de pigno. & ſic generaliter noſtra communis ſit intelligenda quod in obligatione generali ueniant merces uenales

uenales quod aliàs ita tenuit ipſe Iaſo.ſibi contrarius in l. qui Romæ .§. calimachus .ff.de uerb. obli.magis communem dicit & ita eſt tenendum, & nota omnia ſupradicta pro intel.l.5 .ti.8.par. 5. & l.ulti.li.17.li.3 .fo.ll.dicentes omnia bona inuēta in re locata eſſe obligata pro ſolutione mercedis.

7 ¶ Obligatio ad carceres & renuntiatio ceſsioni bonorum non firmatur iuramento. Alci. in cap. cum contingat de iur. iuran. numer. 69. communem dicit.

8 ¶ Obligatio naſcitur ante diem quæ tacite ineſt ratione loci actio tamen non. Hiero. cagno.in l. in omnibus.ff.de re iu.communem dicit.

9 ¶ Obligatio dandi eſt indiuidua. Curt.iuni.conſ. 74.communem .dicit.

10 ¶ Obligatus ad dandum ex ſtipulatione uiam, tenetur ſtipulari dationem, & factum. Alcia.in l.2. §.1 .nu.38.ff.de uer.obli.communem dicit.

11 ¶ Obligatio ad dandum aliquid in genere, preſtando partem non liberatur in totum nec in illa parte,obligatus tamen alternatiue,dando partem licet in illa parte non liberetur tamen ceſſat exercitium actionis in illa parte. Alcia.ibi.numer.55. communem dicit.

12 ¶ Amplia quod in tantum eſt uera quod creditor non compellitur recipere. idem ibi nu.10. in uer.ſeptimo limita, communem dicit licet ſibi non placeat in puncto iuris.

13 ¶ Fallit in pęna appoſita in obligatione dandi uel faciendi cum factum eſt indiuiduum:quia non debetur niſi pro parte pro qua nō fuit completa uel fuit contrauentum Boe. dec. 349. numer. 8. commu-

communem dicit.

14 ¶ Obligatus ad factũ medio iuramẽto aſtringiť ut prommittens tenetur ad factum preciſe & non ſatisfaciat cum intereſſe. fortu.Garcia.in ca.1.de pactis. nu.16.in fi.communem dicit.

Amplia in obligato ad ſcribendum libros quia non ſatisfacit cum intereſſe ſed preciſe tenetur ad factum. Iaſ.in l.ſtipulatio.§.habet autem num. 11.ff.de nou.oper.nunt.communem dicit. & reprehendit, Alexan. dicentem communem contrariam.

15 ¶ Nota quod obligatus ad factũ ex eadem obligatione tenetur ad intereſſe & ex eadem poteſt conueniri Iaſo.in l.ſi quis.§.ſiquis prommiſerit, nu.3.ff.de re iudi.communem dicit.

16 ¶ Obligatus ad dandum rem uel quantitatem reſpectu rei. perempta re perimitur obligatio Dec. in l. quod te.ff. ſi cer.peta.numer. 6. communem dicit. ubi ui.limita. & nota iſtam communem ad obligatum alternatiue, de quo in uer.debitor ſupra totum.

17 ¶ Obligatus ſatisdare, ſatisfacit, dando fideiuſſore aut pignora, Hiero.cagno.in l.plus cautionis. de re.iudi.ff.communem dicit.

18 ¶ Obligatus tamen ad dandum fideiuſſorem, nõ liberatur dando pignus. Idem ibi numer.4.communem dicit.

* § Nota iſtam communem pro intel.l.2.ti.3.li.2. fo.ll.ubi diſponitur quod ſi debitor in iuditio uocatus, non ſit idoneus in facultatibus: quod debet preſtare fideiuſſorem, aliàs iudex ponere illũ in carcere: & ſic ex iſta communi & l. colligitur quod non ſatisfacit dando pignora, quod etiam fa

cit

cit ad intel.l.1.ti.5.li.2.fo.ll.quæ loquitur depetẽti ferias, & ad intel.l.17.ti.13.par.5.& l.33.tit.18.par.3.& l.7.ti.18.li.3.fo.ll.ſed tamen de iure regio ſatisfacit,dando pignora,ſi non habet fideiuſſorem per l.7.ti.8.li.2.fo.ll.approbata opinio. Bart.in l.prætoriæ. de præto.ſtipul ff.de qua per Suarez.in d.l.2.ti.3.li.2.fo.ll.nu.10.Et nota quod iſte fideiuſſor qui preſtandus eſt adhoc quod reus liberetur a carceribus ſufficit quod ſit ſatisdatio faciei. & ſic has ll. intelligit dictus Suarez. num. 4.in fi.& dicit non obſtare d.l.7.& ſic obſeruatur.

19 ¶ Occidi poteſt fur pro defenſione rerum quæ aliàs non poſſunt recuperari. Iaſ.in l.ut uini.nu. 25.ff.de iuſti.& iu.communem dicit: limitat de iure poli, & in clerico,& in re parua quem uide.

20 ¶ Occidere licet offendentem patrem, filium, uxorem, aut conſaguineum, aut cognatum. Iaſ. ibi nu.27.communem dicit.

21 ¶ Amplia ad extraneum, ſi aliàs uita eius non poteſt ſaluari. ibi num.29.cõmunem dicit. limita tamen quo ad incurrendum irregularitatem gloſ.fi.in cle.1:de homici.

Officialis abſque peccatto, poteſt exequi ſententiam principis:qui abſque proceſſu mandat ut aliquis furca ſuſpendatur. Hiero.cagno.in l.uelle nu.15.ff.de re iur. communem dicit.

22 ¶ Amplia etiam contra tertium ſuccedentem ſcienter in rem uiolenter affectam. Io.Cora.in l. naturaliter.§.nihil commune uerſ. explicitis nu. 50.ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

23 ¶ Offitium iudicis non datur contra tertium bonæ fidei poſſeſſorem ignoranter ſuccedentem in rem affectam ex uiolentia. Cora.in.§.nihil commune

mune uer.explicitis nu.53.de acqur.poſſe.ff. com munem dicit.

24 ¶ Oratio particularis plus prodeſt quam generalis in remiſsionem peccatorum Prepo. in cap. ſacroſanctam. 22.diſtin.poſt princ.in ca.fraternitatis de ſepul.communem dicit.

25 ¶ Ordinarius non poteſt deponere promotum a Papa. Feli.in cap.per tuas de maior. & obedi. communem dicit.

26 ¶ Ordinarius delegat ea quæ ſpecialiter compe tunt: ſi ſe abſentat, uel ſi eſt infirmus. Iaſ.in l.quæcumque nu.77.ff.de offi.eius.cui mand. eſt iur. & Alcia.in cap.quod ſedem numer.74. de offi.ordi. communem dicit. Vide ſupra in uer.delegatus nu.28.cum ſequen.

27 ¶ Nota quod dicto ordinarij ſtatur,dicentis delegare ex iuſta cauſa. Alci.ibi. nu.17.not.2. com munem dicit.

28 ¶ Ordinarius poteſt dare ſuo delegato poteſtatem ſubdelegandi. Iaſo.in l.quæcumque nu. 16. ff.de offi.eius. & in l.a iudice. C. de iudi.num. 8. Anto.de trem.addi.ad.bonacur. in prac. excepti. in rubr.de impe.execu.nu.7. uerſ. mærum imperium communem dicunt.

29 ¶ Amplia iſtam communem ad ordinarium minimum: Maran.in ſpecu.aure.par.4.nu.58. communem dicit. ex gloſ.in l.is cui de offi.dele.

30 ¶ Ordinaris cui commiſſa eſt cauſa ut procedat ſummariè. & de plano cenſetur delegatus. Iaſ.in l.hoc ædito .§.& poſt operis nu. 4.ff. de no. oper. nunt.communem dicit.

31 ¶ Amplia,ſi in commiſsione eſt uerbum, delego etiam ſi non alteret ſuam iuriſditionem.Cur.iuni.

in l.mandata.ff.de offi.eius nu.5.cõmunem dicit.

Obrrectio,& taciturnitas uitiat legitimationem. Cur.iuni.conſi.83.nu.8.communem dicit.

32 ¶ Originem non denotat,ſi aliquis uocetur Hiſpanus, uel Lombardus Boe.dec.13.numer. 14. communem dicit.

P

1 Pactum de futura ſucceſsione non ualet, nec firmatur iuramento. Guill.bene.in c.rainuntius de teſta.in uer.duas. habens filias. num. 194.Cur.iuni.conſi.25.numer.7. communem dicit.

* § De iure regio habes. l.13.ti.5.par.5. diſponentem quod pactum de fatura ſucceſsione generaliter non ualet: ſecus tamen, de particulari niſi de uoluntate illius de cuius hæreditate paciſcitur. ubi uid.de materia,& in l.fi.C.de pactis.

2 ¶ Amplia,quia nec ſtatuto,ſeu conſuetudine poteſt introduci. Idem Guil.ibidem num. 197. communem dicit.

3 ¶ Fallit in pacto de ſucceſsione in re certa: quia ualet. Bello.con.60.nu.2.Cur.iuni.conſ.81.nu.4 communem dicit.

4 ¶ Fallit ſecundo, in pacto de certa cota. bonorum. Io.duran.in arte teſtan.ti.2. cau. 10. communem dicit.

5 ¶ Fallit tertio, in pacto de non ſuccedendo:quia bene firmatur iuramento. Iaſo.in l.pactum dotale.C.de colla.nu.3.communem dicit.

* § Fallit quarto, in pacto facto inter coniuges de ſucceſsione ad inuicem, poſt annum contractus matrimonij l.9.ti.6.li.2.fo.ll.

Pactum

6 ¶ Pactum appoſitum in matrimonio quod muler ad alium locum non ducatur ualet. Panor.in c. 1. qui ma.accu.poſſunt. communem dicit.

7 ¶ Pactum de non alienando, ſeu prohibitio non tollit alienationem: ſi non interueniat ſpecialis hipoteca. Anto.de fano de pigno.par. 2. mem. 1. num.4.communem dicit.

8 ¶ Pactum non impedit translationem dominij. Cur.iuni.conſi.174.numer.19.communem dicit.

9 ¶ Pactum appoſitum in emptione quod quandocumque pretium reddatur: teneatur emens reuēdere preſcribitur per triginta annos. Alci.in rub. de preſcri.nu.6.& Balbus de preſ.in 4.par.5.par. q.3.communem dicit.

10 ¶ Pactum quod debitor prius mittatur in carcerem quam in bonis executio fiat: non ualet. Ripa in l.obligationi numer.24.ff.de pigno.communem dicit.

11 ¶ Amplia ad pactum quod creditor poſsit detinere debitorem propria authoritate, non ualet: Idem Ripa ibi nu.21.communem dicit.

12 ¶ Pactum quod donatio non reuocetur pretextu ingratitudinis, non ualet. Ant.rube.conſ. 114 communem dicit.

13 ¶ Fallit, ſi firmetur iuramento. Idem ibi nu.31 communem dicit.

14 ¶ Pacto partium poteſt introduci quod actus non poſsit probari niſi per teſtes. Hypo. in rub. de procu.nu.33.communem dicit.

15 ¶ Pactum appoſitum per monachum contra ſubſtantiam ordinis, ualet profeſsio: & pactum reicitur. Iaſo.in Authen.ingreſsi num.37.C.de ſacro. ſanc.æccle.communem dicit.

16 ¶ Pactum de non expellendo colonum eccleſię, operatur quod non poſsit ſtatim expelli: infra bié nium . Iaſo.in l.qui rem num.13.C.de ſacro.ſanc. ecele.communem dicit .

17 ¶ Pactum,& preſcriptio a pari procedunt. Balbus de preſc.in 5.par.5.par.q.6. cõmunem dicit . Et uid.in uer.preſcriptio .

18 ¶ Papa , uel Imperator ſi aliquid concedant ſemper intelligitur ſine preiuditio alterius per Decium in cap.dudum nu.10.de decim. communem dicit .

19 ¶ Papa poteſt expedire ardua ſine conſenſu cardinalium . Barba.conſi.1.uol.1. cõmunem dicit .

20 ¶ Papa non inuoluitur crimine ſimoniæ : Feli. in cap.ex parte de off.dele.numer. 2. communem dicit .

21 ¶ Papa de plenitudine poteſtatis poteſt cõmittere ſuſpecto ſine facultate recuſandi : Panor. in cap.adhoc de reſt.in fi.communem dicit .

22 ¶ Amplia , quia poteſt committere cauſam appellationis iudici a quo eſt appellatum . Anto.de trem. in addi.ad bonac. in practi.excepti. in rub. quæ contra reſcriptum numer.8. in uer. libellum communem dicit .

23 ¶ Papa poteſt dare facultatem teſtandi de bonis intuitu eccle.acquiſitis.Deci.conſ.157.Io.duran. in arte teſtan.cau. 3. tit. 3. numer. 1. communem dicit

24 ¶ Papa poteſt diſpenſare contra ius humanum etiam ab Apoſtolis tradditum , ut per concilium generale promulgatum;Coua.in epi.4.cap.6.§.9. numer.6.communem dicit . ex gloſ.in cap.propoſuit de conceſ.preben.

Papa

25 ¶ Papa poteſt diſpenſare in matrimonio nondũ carnali copula conſumato. Coua. in epi. 4. cap. 7. §. 4. num. 13. communem dicit: ſecundum canoniſtas Teologi autem tenent contrarium. Immo ꝙ non poteſt diſpenſare & dicit communem theologorum. Coua. ibi num. 14. & ipſe reſidet cum iſta ultima communi quippe quæ fuit opinio Panor. in cap. ex publico de conuer. coniuga. Curt. iuni. in conſi. 170. nu. 1. dicit quod ex cauſa poteſt diſpenſare: ſine cauſa autem non, & dicit communem, & cum hac poteſt concordare opiniones contrarias.

26 ¶ Papa non poteſt diſpenſare cum exiſtenti in ordine ſacro ex maxima cauſa. Hiero. cagno. in l. actus legitimi numer. 8. ff. de re. iur. communem dicit.

27 ¶ Papa non cenſetur diſpenſare etſi diſsimulet, niſi ipſe ſcribat quod diſsimulet. Coua. in epi. 4. cap. 6. §. 9. nu. 15. communem dicit ex Feli. in cap. 1. de tregua. & pace.

28 ¶ Participans in crimine criminoſo cum excõmunicato, eſt excommunicatus ex ſententia canonis. Car. in cap. nuper de ſententia excom. communem dicit.

29 ¶ Pater etiam per iudicem ſecularem poteſt cõpelli preſtare alimenta filio ſpurio. Alci. in rub. de uer. obli. ff. num. 2. communem dicit. ex Soci. conſi. 161. uol. 1. & ſic errat Areti. in conſi. 48. dicens glo. in ca. cum haberet de eo qui duxit in matri. ſolum excitaſſe iudicem eccleſiaſticum.
Et nota dictum ſatis notabile Bal. in authen. niſi rogati. C. ad trebel. quod filius ſpiritualis ex baptiſmo poteſt compellere in ſubſidiũ patrem ſpi-

ritualem ad preſtandum ei alimenta.

★§ De iure regio poteſt relinquere ei quintam partem bonorum etiam ſtantibus legitimis l.9.in ordi.tau.

30 ¶ Fallit, ſi filius poteſt aliunde alimenta comparare ſibi. Cur.iuni.148. nu.1. communem dicit.

★§ Concor.cum l.6.ti.19.par.4.

31 ¶ Pater poteſt prohibere filium alienare legitimam uſque ad certam ætatem Boe.dec.87.num.6 communem dicit.

★§ Nota iſtam communem ad notata per docto. in l.27.tau.ubi omnes concludunt per patrem non poſſe poni grauamen aliquod legitimæ. Et uide Boe.in d.deciſ.87

32 ¶ Pater habens iuriſditionem mixtam cum alijs rebus diuidendis inter filios, poteſt eligere unum ad iuriſditionem exercendam. Io. duran. in arte teſtan.ti.1.cau.8.nu.5.communem dicit.

33 ¶ Pater non poteſt tollere etiam ex ſua ſtipulatione ius quæſitum filio, nec minuere. Iaſ. conſ. 113.uol.1. Ioan.duran.ibi tit.1.cau.8.numer.2. communem dicit.

34 ¶ Amplia, quia pater non poteſt repudiare bonorum poſſeſsionem delatam filio non ſolum in aduenticijs: ſed nec etiam in profecticijs. Iaſo.in l. emancipatus num.1.C.de repu.bono.poſſe.communem dicit.

35 ¶ Pater poteſt relinquere filiæ pro dote, uel ſua legitima certam rem: & ualet teſtamentum. Alexan.& Decius in l.humanitatis.C. de impub. & alijs ſubſti.Io.duran.in arte teſtan.ti.5.cau.20. communm dicit.

36 ¶ Nota quod ſufficit patri inſtituere filiam in ſo-

la dote. Guil.Bene.in repet.ca.rainuntius in uer. alteroche filiæ nu.11.de teſta.communem dicit.

37 ¶ Pater pōt adire hæreditatē filio familiàs inſti tuto repudiante. Ant.de tremo.in addi.ad bonac. in rub.qui.mo.ciui.numer. 18. uerſi. pro mortuis reputantur, communem dicit.

38 ¶ Pater cenſetur ſtipulari filijs, ut hæredibus in dubio. Alci.de preſump.reg.3.preſ.32. numer.7. communem dicit.

39 ¶ Pater in codicillo non poteſt directum pupillarem facere: ſed per fidei commiſſum ſubſtinere poteſt. & ſui hæredes poſſunt deducere legitimā niſi eis rogetur ut reſtituant. Iaſ.in l.ex tribus.C. de inoffi.teſtam.Ioan. duran.in arte teſtan. tit.5. cau.34. Et in dubio uidet̄ inuictum fidei commiſſum non filijs, ſed hæredibus Iaſo.conſi.99.uol.2. communem dicit.

40 ¶ Nota quod pater non poteſt grauare impuberem per fidei commiſſum: quod poteſt facere in perſonam ſubſtituti pupillaris. Iaſo. in l. arrogator num.28.ff.de. adopti. communem dicit.

41 ¶ Pater obligatur naturaliter in donatione facta per eum filio. Io.Cora. in l. frater a fratre. §. queſitum numer.46.ff.de condi.inde. communem dicit.

42 ¶ Pater ex mutuo filij acquirit obligationem naturalem. Io. Cora. ibi num.28. & non acquiritur filio num.37. communem dicit.

43 ¶ Pater ſi ingrediatur monaſterium: filij efficiuntur ſui iuris. Iaſon in l. patre furioſo numer. 45. ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iuris.cōmunem dicit.

44 ¶ Pater qui adulteros poteſt occidere: poteſt committere filio. Coua.in epi.4.cap.6.§.7.nu.5.

 commu-

communem dicit. ex Tiraquel.de reſo.dona.C.in l.ſi unquam in princ.nu.16.

45 ¶ Pater diſsipās bona anteaquā interdicat admi niſtratio: poteſt pupillariter ſubſtituere filium.Iaſo.in l.is cui bonis.ff.de uer.oblig.magis communem dicit. & Segu.in l.imperator num.110.ff.ad trebell.

*§ Cum etiam poteſt facere teſtamentum l.13.tit.1.par.6.

46 ¶ Pater filio non acceptāte hæreditatem, excludit ſubſtitutum vulgarem. Iaſo. in l. cùm propoñas num.12.C. de hære. inſti. communem dicit. ex Ripa in l.hæredes nu.142.ff.de libe. & poſthu.

47 ¶ Limita in filio inſtituto non contemplatione patris ut in inſtitutiōe matris.& ſubſtitutus alius coniunctus. Iaſo.ibi num.15. communem dicit.

48 ¶ Pater non poteſt eligere ſepulturam filio impuberi, Guill.bene.in repet.cap.rainuntius de teſta.uerſi ſi abſque liberis moreretur el.2.§.ſecunda ſubſtitutio num.3.communem dicit.

49 ¶ Pater adminiſtrator bonorum filij poteſt alienare mobilia ſine decreto iudicis. Iaſo. in l. præſens de tranſacti.C.nu.5.communem dicit. & eſt Azonis in ſumma.C.de bonis libe. uerſi. ne puto quod in alienatione mobilium.

50 ¶ Pater habens adminiſtrationem bonorum filij tanquam tutor, non poteſt conſtituere procuratorem in iuditio poſt litem conteſtatam per filiū. Iaſ.in l.præſens.C.de tranſacti nu.3.communem dicit, ex Bal.in l.1.C.de bon.mater.

51 ¶ Patris priuilegium habentis duodecim filios, durat etiam ſi filij moriantur.Alci.in trac.preſum.re.2.preſum.21.communem dicit.

52 ¶ Patria poteſtas non diſſoluitur per ordinem ſacrum: niſi ſit ordo epiſcopalis, Iaſo. in l. patre furioſo num.5.ff.de his qui ſunt ſui uel alie. iuris. communem dicit.

*§ Concor. cum l.14.ti.19.par.4.ubi dicit quod p ſolam electionem liberatur a patria poteſtate.

53 ¶ Patria poteſtas non perditur per expoſitionẽ factam de filio. Anto.de trem.in addi. ad bonac. in practi.excepti.in rub.qui. mo. ciui num.13. in uer.lex ſecunda licet ita,communem dicit.

54 ¶ Patronus uendens ius patronatus, & emens perdit illud,Prepo.in cap.qui ſtudet 1.q.1. communem dicit.

55 ¶ Pauper quis ſit relinquitur arbitrio iudicis: conſiderata qualitate perſonarum. Bello. conſi. 16.communem dicit ex Decio conſi.120.

*§ De iure regio quod adhoc quod non appellans intra tempus reſtituitur propter paupertatem dicit quod tunc dicatur pauper,quãdo non habet in bonis niſi uiginti marabetinos l. uigeſima tít. 23. par.3. Et nota iſtam communem ad intel.l.14.ti. 2.li.3.ordi. Et de ualore marabetinorum. uide Coua.in ſuis reſo.cap.11.li.1.num.4.& Otal.de nobilitate Hyſpa. par 2.cap.4.numer.11.cum ſequẽ.

56 ¶ Pax prodeſt abſenti etiam in foro iuditiali, Fran.de are. in l. ſtipulationum.§.cato in fi.ff. de uerb.obli.communem dicit.

57 ¶ Peccatum detectum in confeſsione de licentia penitentis poteſt publicari: etiam ſi poſtea nõ ſit ratificatum. Feli.in cap.Matheus de ſimo. communem dicit.

58 ¶ Pecunia ſimpliciter traddita, preſumitur mutuata. Alex.in l.cũ quid.ff.ſi cer.peta.cõem dicit.

Pecunia

59 ¶ Pecunia deſtinata ad emendam aliquam rem immobilem, computatur inter mobilia, Boe. deci.209.num.1.communem dicit.

60 ¶ Pecunia ſolus princeps mutat ſine conſenſu populi, Boe.dec.227.num.7. communem dicit.

61 ¶ Pæna quæ debetur ratione delicti commiſsi: pertinet ad primum iudicem ſeu primarium non ad ſecundum. Boe.dec.5.nu.2.communem dicit.

62 ¶ Pæna appoſita ex diſpoſitione hominis non acquirit illi cuius cõtemplatione eſt appoſita ſed uenientibus ab inteſtato. Io.Nico.in l.generaliter nu.48.de ſecun.nupti.C. communem dicit.

63 ¶ Pæna à lege,uel canone arrogata ipſo iure efficit quod poſt mortem hęredes tenentur ad illam ſoluendam, & conueniri poſſunt. Coua. in epi. 4.cap.6.§.8.communem dicit.

64 ¶ Amplia ad fructus rei qui ipſo iure perduntur a die commiſsi delicti. Idem ibi nume.7. communem dicit.

65 ¶ Limita quo ad forum conſcientiæ, in quo de his pænis non curatur niſi pętantur. Idem ibi nu. 10.communem dicit.

66 ¶ Amplia iſtam limitationem ad damnum, ad ꝙ quis tenetur ex culpa leui, uel leuiſsima: quia in foro conſcientiæ non tenentur. Idem ibi nu. 12. communem dicit.

67 ¶ Reſtringe iſtam limit.quando culpa eſt in faciendo. idem ibi nu.13.per gl.in l. Cornelia.ff.ad ſil.& in l.ſi mora.ff.ſolu.matrimonio communem dicit.

68 ¶ Pæna inceſtarum nuptiarum non incurritur. a contrahentibus ignorantia facti inductis. Bal. nouel.de dote.par.11.col.8.cõmunem dicit quē refert

referet. Coua.in epi.4.cap.6.§.8.numer.22.

69 ¶ Pœna,ſi apponatur in actu qui eſt contra legē: non tenet. ſecus tamen,ſi præter legem. Iaſo. in l.non dubium.ff.de legi.nu.59.commuuem dicit.

70 ¶ Pœna,ſi apponatur in matrimonio à conſanguineis, uel amicis: non ualet: ſecus tamen,ſi ab extraneis.Panor.in cap.gemma deſponſ.communem dicit.

*§ Arra tamen poteſt preſtari l.1.ti.11.par.4.quam intellige. quando arra ab altero tātum promittitur. Iaſo.in l.titiā.ff.de uerb. oblig. communem dicit. licet non placeat Coua.in epi.4.cap.3.§.7. nu.7.& uide in.uerbo arra.

71 ¶ Nota quod pœna quæ imponit per ſtatutum filijs contrahentibus matrimonium ſine licentia parentum reicitur: & ualet matrimonium, & non ſtatutum. Decius in l.nuptias.ff.de re. iu. numer. 8.communem dicit.

72 ¶ Periculum rei uenditæ quæ conſiſtit in menſura ſub conditione, quod menſuretur ſpettat ad uendentem ante menſuram. Curt.iuni.conſ.74. num.17.communem dicit.

*§ Concor.cum l.24.ti.5.par.5. Et uide Mathe. de affficti.in deci.399.per totum.

73 ¶ Permutatio,uel uenditio perpenditur ex maioritate pretij,uel rei:nam ſi res pluris extimationis eſt: erit uenditio. ſin autem, permutatio. Coua.in ſuis reſo. li. 2. cap. 4. numer. 9.communem dicit.

*§ Concor.cum l.2.ti.16.par.5.

74 ¶. Permutatio benefitij quod eſt de iure patronatus: ſi fiat irrequiſitis patronis non eſt ipſo iure nulla, Roc.in uer.honorificum num.8.q.3. communem

munem dicit. ſed intellige prout eſt concluſum in meo compedio iuris patronatus.§. 14. numer. 14. cum ſequen.

75 ¶ Periurus non eſt priuatus beneficio: ſed uenit priuandus. Ripa in cap. 2. de reſ. num. 13. commũnem dicit. ſi tamen inſtituatur: non ualet inſtitutio ipſo iure. quia eſt infamis ipſo iure Lamb. de iur. patro. par. 1. li. 2. q. 9. ar. 15. communem dicit. cum eſt periurus. quia contrauenit contractui iurato per illum factum. ut per d. Lamb. ubi etiam communem dicit.

76 ¶ Perſonæ digniores quæ dicantur relinquitur arbitrio iudicis. Deci. in cap. ſedes numer. 7. de reſt. communem dicit.

77 ¶ Petitorium, & poſſeſſorium adipiſcendi poſſunt commulari Io. Cora. in l. naturaliter.§. nihil commune uerſi. explicitis num. 19. regula 11. ff. de acqui. poſſe. communem dicit.

78 ¶ Nota quod poſſeſſoria omnia concurrunt cũ petitorio: excepto poſſeſſorio retinendæ: ratione contrarietatis. Iaſo. in d.§. nihil commune nu. 97. communem dicit. Io. a Ripa in li. de reſ. cap. 7. numer. 2.

79 ¶ Fallit niſi intentetur poſſeſſorium retinendæ: reſpectu diuerſæ poſſesſionis. Iaſo. ibi nume. 98. communem dicit: ubi uide diſtinctionem & intellectum.

80 ¶ Petitorium poteſt ſuſpendere reus intentans poſſeſſorium poſt litem conteſtatam. Io. de Ripa in l. naturaliter.§. nihil commune nume. 161. ff. de acqui. poſſe. communem dicit. ex tex. in cle. 1. de cau. poſſe. & propriet. contrariam immo quod nõ poſsit, tenent legiſtæ teſte: Alexand. in d.§. nihil

commune

commune num.85.& Iaſo.num.137.communem dicunt. & dicunt priorem procedere in beneficialibus: poſteriorem in alijs cauſis. Coua.in reſo.li.1.cap.16.uidetur diſtinguere aut eſt ortum poſſeſſorium poſt litem conteſtatam: & procedit prior opinio, aut eſt ante litem conteſtatam, & procedit poſterior. Cora.in d.§.numer. 32. dicit communem eſſe opinionem per poſſeſſorium de nouo ortum poſt litem conteſtatam nō ſuſpendi poſſeſſorium. ſed in utroque proceditur, Otalora.autem in trac.de nobilitate Hiſpaniæ par.3.ca.5.col.3.ex mente Ripę in d.§.nihil commune nu. 154.& ex Iaſo.poſt Alexan.in l. 1. de carbo. ædicto dicit magis communem opinionem eſſe quod poſſeſſorium non ſuſpendit petitorium poſt litem conteſtatam: niſi in odium actoris ſpoliatoris: quia contra eum ſuſpenditur: licet non contra alium, quod nota.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.5.tit.10.& l. 28.ti.2.par.3.& l.18.ti.2.par.7.& l.3.ti.10.lib.2. fo.ll.

81 ¶ Populi etiam ſubditi alterius imperio poſſunt facere ſtatuta. Alci.in.c.quòd ſedem nu.59.ex.de offi.ordi.communem dicit.

82 ¶ Pignus datum inſolutum à iudice creditori, cenſetur datum pro lato credito etſi quid minus ualeat datum tamen ſimpliciter creditore non cōtradicente. Anto.de fano de pign.in 2.par.3.par. nu.36.mem.2.communem dicit.

83 ¶ Pignus ſi detur pro tanto pretio quòd non ſit ſpes luitionis: potius dicitur alienatio quam pignoratio.Soci.in.l.i.§.per ſeruum.ff.de acquiren. poſſeſ.communem dicit quem refert Fanus.in 3.

par.

par.mem.3.nu.10.communem dicit.

84 ¶ Pignus conuentionale non poteſt uendi niſi poſt biennium à tempore moræ, Iaſo.in.l.debitoribus.nu.4.ff.de re.iudi.communem dicit.

85 ¶ Pignus licet ſolo cõſenſu videatur remiſſum: quando non eſt ſequuta tradditio: tamen ſi eſt ſequuta, ſolo conſenſu abſque traditione nõ remittitur. Idem Fanus in.6.par.mem.3.num.75.communem dicit.

86 ¶ Pignus etiã pro executione debet uendi poſt duos menſes computatiuos poſt quattuor menſes qui dantur iudicatis. Ad ſoluendum.Iaſo.in.l.a diuo pio.§.in uenditione.nu.15. de re iudi.ff. communem dicit.

87 ¶ Pignoratus æquus preſumitur ſumptibus creditoris alimentatus.Alci.de preſum.re.1.preſum.50.in fi.communem dicit.

88 ¶ Poſſeſsio eſt duplex ciuilis, uel naturalis. Anto.Nice.in concor.gloſ.concor.69.& Cora.in.§ nihil commune nu.6.ff.de acqui. poſſe. communẽ dicunt & Ripa in l.1.ff.de acquir. poſſe. nu.28.

89 ¶ Poſſeſsio ciuilis eſt ius inſiſtendi rei non prohibitæ poſsideri actum producere ciuiles effectus Cur.iuni.conſi.127.num.2. communem dicit. & Coua.in repe.reg.poſſeſſor de reg.iu.li.6. par.2. nu.3.ex Bar.in d.l.1.de acqui.poſſe.

90 ¶ Poſſeſsio ciuilis poteſt acquiri à principio ſine naturali. Iaſo.in l.clam poſsidere.§.qui nundinas.ff.de acquir.poſſe.numer.37.magis communem dicit.

91 ¶ Nota quod poſsidens ciuiliter de uoluntate poſsidentis a quo cauſam habet propria authoritate poteſt naturalem accipere Curt. iuni. conſi.

127.

127.numer.3.communem dicit.

92 ¶ Amplia iſtam cõmunem etiam ad naturalem, & intellige ambas quando illa quæ intenditur acquiri eſt vacua, Anto. gome. in l.45. tau.num.43. communem dicit. Ex glo.in d.l. clam. poſsidere.

93 ¶ Amplia, quia etiam poteſt propria authoritate expellere occupatorem reſiſtentem, Iaſo. in d. §.qui nundinas nu.24. ff.de acqui. poſſe. communem dicit.

94 ¶ Poſſesſio tam ciuilis quàm naturalis, Si ſit occupata de voluntate posſidentis: transfertur. Idē Anto.in d.num.34.communem dicit. ex gloſ. in l.& habet.§.fi.uol.2.& placet.ff.de preca.46.

§* 95 ¶ Item iudex poteſt mittere in poſſeſsionem unius ſpeciei. Idem Gome. in d.l.45.numer. 44. communem dicit. ex gloſ.in l.2.C.ubi in rē actio.

96 ¶ Poſſeſsio ciuilis retinetur per poſsidentem ciuiliter, ac naturaliter. etiam relinquens rem ſolā: ſi aliquis ingrediatur clandeſtine. Iaſo.ibi nu. 36. communem dicit.

97 ¶ Nota quod poſſeſſor clandeſtinus ui poſsidet, ſiue expellit poſsidentem: ſiue poſsidens non ſit auſus ingredi poſſeſsionem, uel ſuſpicans ui poſſe expelli. Idem ibi nu.34. communem dicit.

98 ¶ Reſtringe iſtud notabile quò ad timorem poſſeſsionis non tamen quò ad timorē capturæ: quia per iſtum timorem non perditur. Iaſo.In l.poſsideri.§.admittendi nu.5.ff. de acquir. poſſe. communem dicit.

¶ Poſſeſſor clandeſtinus habet naturalem poſſeſſionem clandeſtinè, & ciuilem uiolenter. Iaſ. ibi num.47.communem dicit.

99 ¶ Poſſeſsio eſt iuris non facti. Ioan.Cora.in §.

nihil

nihil commune numer.3.ff.de acquir.poſſe.& Petr.Raue.in alpha.aure.in uerbo poſſeſsio communem dicunt. ſed intellige, ut per Iaſo.in l.1.ff.de acqui.poſſe.& in l.1.ff.de uſufructu.num.71.quod in apprehenſione eſt facti: & poſtea eſt iuris. & dicit communem. ex qua communi infertur quod ſi Romanus pontifex dat delegatum ut cognoſcat de iure alicuius,delegatus poteſt cognoſcere de poſſeſsione, Coua.in cap.poſſeſſor num.3.par.2. uerſi.ab hac diffinitione de reg.iu.li.6. communẽ dicit ex Inno.in c.epiſcopi de reb.eccle. pro qua eſt tex.in l.peregrè.ff.de acqui.poſſe.& cap.dilecto.de uerb.ſigni.

100 ¶ Poſſeſsio acquiritur animo, & corpore: & ammittitur ſolo animo. Mainer. in l.ferę nu. 5. de re.iu.ff.communem dicunt.

101 ¶ Intellige iſtam communem apprehenſione manuum in rebus mobilibus: & immobilibus ꝑ pedum poſitionem. Anto. gome.in l.45.tau.nu. 34.in fi.communem dicit ex Paul.de caſtro in l.1 de acqui.poſſe.ff.& l.3.eo.ti.

102 ¶ Intellige ſecundo,iſtam communem non ſolum per actum uerum,ſed etiam per actum fictum ut per uiſum etiã ſi res diſtet per decem milliaria. Anto.gomez.in d.l.45.num.45.ex glo.in l.1.ff. de acquir.poſſe.communem dicit.

103 ¶ Reſtringe iſtam intelligentiam duobus concurrentibus,uoluntate poſsidentis cum actu,uiſu in conſpectu rei.Idem. Anto.gome.ibidem communem dicit ex Bart. in d.l.1.§.quod inferit.

104 ¶ Nota in iſta materia, quod ſicut dominium transfertur ſolo animo traddentis: ſic etiam poſſeſsio transfertur ſolo animo poſsidentis. Iaſ: in l.poſſeſ-

l.poſſeſsio appellata.§. per procuratorem nu. 9. ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

105 ¶ Reſtringe iſtam communem ſecundo,ad poſſeſsionem de nouo acquirendam: nam ſi acquiſita fuit & perdita quam primo uenit in aſpectu illius acquiritur. Idem Anto.ibi communem dicit ex glo.in d.l.1.

106 ¶ Nota quod poſſeſsio rei quę in nullius bonis eſt: non acquiritur per uiſum ſine apprehenſione. Idem Anto.nu.47.communem dicit ex l.3.& docto.de acquir.poſſe.ff.§.neratius.

*§ Concordat cum iſta commini l.20. ti.28.par.3. reproba.l.16.ti.14.li.3.fo.ll.

107 ¶ Amplia iſtam communem etiam ſi dicatur ꝑ ſtatutum quod ſit inuentori. Idem ibi communē dicit ex Bart.in d.l.1.

108 ¶ Nota quod ſi iudex, uel executor etiam ſi nō poſsideant: ſi per impetum latronum, uel potentiam aduerſarij non poteſt traddere ueram poſſeſſionem: poteſt illam traddere per aſpectum; & poſſeſsio acquiritur. Idem Anto.in nu.54.& Tiraquel.de conſtituto in 3.par.li.17.numer.8. commune dicũt ex Anca.in c. cõtigit de dolo & cont.

109 ¶ Nota etiam generaliter quod ſi dolo, uel ui aduerſarij non poteſt deueniri ad conſpectum rei poteſt traddi poſſeſsio etiam abſēte re Tiraquel. ibi num.9.communem dicit.

110 ¶ Nota quod poſſeſsio etiam acquiritur per tradditionem ſcripturæ dominij antiqui rei uenditæ, non tamen per contractum uenditionis, uel translationis quæ de nouo conficitur. Anto.in d.l. 45.tau.nu.57. communem dicit ex Petro. Cano. & Bal.in l.1.C.de dona.quod etiam eſt Bart.in l.

licet. & Alexand. in l. poſsideri de acquir. poſſe. ff.

111 ¶ Amplia iſtam communem primo, ſiue res ſit pręſens: ſiue abſens. Idem Anto. nu. 58. communẽ dicit ex Io. de Imol. in c. 2. de conſue.

112 ¶ Amplia ſecundo, ad uenditionem uel donationem inſtrumenti rei. Idem ibi num. 59. commu nem dicit ex docto. in ca. penul. vt lite penden. & l. 1. C. de dona.

§ De iure regio per tradditionem inſtrumenti de nouo confecti poſſeſsio transfertur. l. 8. ti. 30. par. 3. & l. 2. ti. 12. li. 3. fo. ll. & l. 17. tau. & 44.

113 ¶ No. quòd etiam poſſeſsio transfertur per tra ditionem clauium. l. clauibus. ff. de contrah. empt. ſi tradditio clauium fiat in conſpectu rei. Anto. go mez in d. l. 45. nu. 60. communem dicit. ex Bart. in l. 1. q. 4. de acquir. poſſeſ. contrarium affirmat Tiraquel. de iure conſtit. par. 2. ampli. 3. immo quòd non ſit neceſſaria præſentia rei.

114 ¶ Item acquiritur per reſeruationem. Vſufructus factam per uendentem, uel donantem. Idem Anto. Gomez. in d. l. 45. numer. 63. communem dicit ex l. quiſquis. C. de donati. & Bal. in rub. de procur. quando reſeruans habeat plenum ius ex gloſ. in l. quamuis. ff. de acqui. poſſe. nón tamen reſeruat proprietatem quia requiritur tradditio ex Roma. Aret. & Alexand. in l. 3. ff. de acquir. poſſeſ.

115 ¶ Item acquiritur per reconductionem factam per hæredem inquilino ſine apprehenſione. Idem ibi numer. 67. communem dicit ex gloſ. in l. qui uniuerſas. §. per colonem. ff. de acqui. poſſe.

116 ¶ Item acquiritur poſſeſsio ſine tradditione: ſi res quam ego detinebam: fuit mihi uendita, uel donata.

donata. Idem Anto.nu. 69. communem dicit ex glo.in cap.interdum infi.de re.diuiſi.

* § Concor.cum iſta communi l.46.ti.28.par.3. Et nota communes ſequentes ad illius ampliationē, & limitationem.

117 ¶ Amplia primo, iſtam cōmunem etiam ſi res ſit in abſentia acquirentis. Idem Anto.nu.70.cōmunem dicit ex. Albe. Ange.& Paul. in l. certi conditio.§.fi.ff.ſi cer.peta.

118 ¶ Amplia,ſecundo, ſi res illa non ſit detenta de uoluntate domini. Idem Anto.num.71. communem dicit ex Bar.& Pau.& Cuma.in l.non ſolum §.quod vulgo.ff.de uſu.

119 ¶ Reſtringe dictam communem & ampliationes cl l. regni ſi dominus ſciret per emptorem, uel donatarium rem detineri aliàs ſecus. Idem Anto.in nu.71.communem dicit ex gloſ.in l. quaedam mulier.ff.de rei uendi.poſſeſsio etiam acquiritur ſine apprehenſione: ſi cuſtos ponatur in re. Ant.in nu.74.communem dicit ex Albe. & Paul. in l.quarundam rerum.ff.de acquir.poſſe.

120 ¶ Item acquiritur poſſeſsio ex ſignatione rei. Idem Anto.num.76.communem dicit ex gloſ. in l.quod ſi nequam in fi.ff. peri.& commo.rei uen.

121 ¶ Item poſſeſsio ciuilis, & naturalis transfertur ex clauſula conſtituti ſi conſtituens poſsideat utramque, Anto.ibi num.78. communem dicit ex Bart.in l.quod meo.ff.de acquir.poſſe.

122 ¶ Intellige iſtam communem quādo poſſeſsio nem acquirit, uel poſtea. ratum habet. Idem Anto.nu.82. ex Panor. in c.cum ueniſſent de reſti.ſpolij. & Tiraquel.de conſti.par.3.limit. 1.nu. 2. in fin.

123 ¶ Amplia primo, dictam communem etiã quò ad ueram poſſeſsionem, & non fictam. Tiraquel. de conſti.par.2.ampli.1.in fi.communem dicit.

124 ¶ Amplia primo, iſtã ampliationem ad omnes modos acquirendi poſſeſsionem per actum fictũ. Anto.in d.l.45.tau.num.92. communem dicit ex Barto. & Angel.in l.certe.§.1.de preca.ff.

•§ Nota iſtam communem ad ampliationem d.l.45 tau & l.17.in dicta ordi.de donatione, & melioratione facta per patrem filio quod ſi eſt tradditã poſſeſsio non poteſt reuocari.

125 ¶ Amplia ſecundo, dictam ampliationem ad introducendam preſcriptionem: quia preſcriptio etiam procedit ex poſſeſsione translata miniſterio iuris. Coua. in repe.ca.poſſeſſor de re.iur.li. 6.§.1.num.5.communem dicit. ex gloſ.& docto. in cap.contingit de do.& concor. Roma.ſin.410.

126 ¶ Amplia ſecundo, communem ad procuratorem quia per eum acquiritur per dictam clauſulã conſtituti poſſeſsio. Idem Anto.num.91.communem dicit. & Tiraquel.de conſti.par.2. ampli.25 num.15.communiorem dicit ex Iaſo.in l. is qui. pro emptore nu.38.ff.de uſu.

127 ¶ Amplia tertio, etiam ſi res non ſit preſens Tiraquel.ibi par.3.li.2.num.1.communem dicit.

128 ¶ Reſtringe iſtam amplia. in poſſeſsione quæ habet plurimum iuris, & minimum facti: ut in poſſeſsiõe eſt quæ nobis ignorãtibus acquiritur, non ex cauſa peculiari per filium, uel per ſeruum. quæ non cauſam uſucapionibus. Coua.ibi nu. 6. communem dicit. ex gloſ.in l.1.§. item acquirimus.ff.de acquir.poſſe.& Iaſo.nu.39.

129 ¶ Reſtringe dictas communes quo ad principa les:

les: ſecus tamen, in alijs: & ſic tutor uendens ré minoris, non poteſt tamen ſe conſtituere poſsidere nomine alterius, nec transfert poſſeſsionem. Idem Anto.num.88.communem dicit ex Bar. in l.1.ff.de acqui.poſſe.

130 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem ad poſſeſsioné: quæ acquiritur captis per filium, aut ſeruum: quia per poſt liminium ea quę ſunt iuris, non tamen facti redeunt. Idem ibi uerſi.hinc planè communem dicit ex Iaſo.num.36.poſt Bar.& gloſ. in l.ſi is qui pro emptore.ff.de uſuca.

131 ¶ Amplia iſtam reſtrictionem ad procuratoré: quoniam licet habeat mandatum ad uendendum non tamen ſe poteſt conſtituere poſsidere nomine emptoris. Tiraquel.de conſti.par.3.lib.13.nu. 6.communem dicit.

132 ¶ Nota, quod ſi duobus res uendatur: & primo transferatur poſſeſsio per conſtitutum, & ſecundo uerè traddatur ſubſtinetur prior Tiraquel. de conſti.par.1.nu.23. communem dicit.

133 ¶ Intellige iſtam communem, ſi conſtituatur poſsidere per ſimplicem conſtitutum: ſecus tamé, ſi per precarium: quia alteri traddendo, uerè, preualet uera tradditio ſecunda. Tiraquel. ibi par.1 nu.14.communem dicit. ex gloſ.in l.interdum.ff de acqui. poſſe.

134 ¶ Limita ſecundo, communem in conſtituto appoſito in minus ualido, uel inutili contractu Tiraquel.de conſti.fol.7.num.4. communem dicit.

135 ¶ Reſtringe iſtam limitationem: quando contractus licet a principio ſit in ualidus, tamen habet actum ſucceſsiuum in quo poſsit ualidari, ut in donatione inter uirum & uxorem quæ confir-

matur morte . Anto.gome.in d.l.45.tau.

136 ¶ Obligatio ſi fiat generalis omnium bonorum cum clauſula conſtituti,ſi res quæpiam per conſtituentem alienetur:poteſt agi per conſtitutariũ contra tertium non excluſo principali, Tiraquel. ibi nu.57. & 64. communem dicit ex Cuma.in.l. legibus.ff.de acqui.poſſe.

137 ¶ Nota quòd licet conſtitutus ſimpliciter non poſsit ſubuertere poſſeſsionem conſtituarii de omnibus ſuis bonis : ſi re uera traddat alteri rem quempiam ex illis bonis transfert uſu capiendi conditionem & dominium in illum tertium:quale erit apud debitorem, Tiraquel.ibi.par.3 .li.14. nu.10.communem dicit . ex Bar.in.l.celſus.ff. de vſucap.

138 ¶ Item nota quod conſtitutum non ſolum operatur in obligatione generali omnium bonorum circa præſentia: ſed etiam quo ad futura bona Tiraquel. ibi par.3 .limi.30.nu.12.communem dicit ex Bar.in.l.vlt.C.quæres pigno.obli. poſsit.

139 ¶ Nota quod ſi vendens ſe conſtituat poſsidere nomine emptoris: ſi diſtrahatur uenditio:opus eſt ut interueniat etiam conſtitutũ,Anto. Gome. in.d.l.45 .nu.8.communem dicit ex Bald.in.l.i.C. quando liceat ab empti.diſced.

140 ¶ Item acquiritur poſſeſsio per denuntiationẽ noui operis:ſi denunciator poſsideat:& fiat denũtiatio in præſentia rei & ſtatim transfertur in aliũ contra quem fit denuntiatio , Ant. Gome. in.d.l. nu.3.cõmunem dicit . ex docto.in.l.1 .§.in operis de no.ope.ff.

141 ¶ Item per ſtatutum acquiritur poſſeſsio ſine tradditione per hæredem.Tiraqu.in trac.le mort

ſaiſit

ſaiſit le uif.decla.6.nu.6.in præfat.communem dicit. ex Iaſo. qui generaliter in.l.i.omnia dele.nu. 7.dicit quod per ſtatutum poteſt introduci quòd poſſeſsio transferatur ſine apprehenſione communem dicit.

142 ¶ No.quod interdictum recuperandæ non datur fictè poſsidenti, uidelicet per ſtatutum diſponens quod poſſeſsio trâsferatur in hæredem.Alexan.in.l.in ſuis nu.9.ff.de liber.& poſthu. & Alci. in trac.de preſum.par.3.nu.6.in fi.quos refert cũ alijs Tiraque.in trac.le mort.ſaiſit le.uif.in 6.par. decla.4.num.2.in fi.& noſter Coua.in reſo.li.3. c. 5.nu.6.in uer.ſic & interdicto recuperandæ communem dicunt. ipſi tamen Tiraquel.& Coua.tenent contrarium.& dicunt ueriorem contrariam: cum ueram poſſeſsionem habent de quo per ipſũ met. Tiraquel.de iure conſtituti. par.1.num.68. & in 2.par.ampli.11.quam opinionem in caſu hæredis approbat l.45.tau.

143 ¶ Item nota quod ſi bona ſunt poſſeſſa ab alio de uoluntate domini traddentis transfertur per iſtos actus fictos ſine apprehenſione: ſi tamen poſſeſsio ſit uacua: requiritur apprehenſio uera. Iaſ. in l.poſſeſsio appellata num.86.de acquir. poſſeſ. communem dicit.

Nota, quòd per apprehenſionem unius fundi, uel partis fundi intelligitur apprehenſa poſſeſsio aliorum fundorum eiuſdem. qualitatis,& naturę, Anto.gome.in d.l.45.tau. nume.39. communem dicit ex glo.in l.3.ff.de acquir. poſſe.

144 ¶ Poſſeſsio acquiritur ex ſola ratione traddentis etiam ſi acquirens ſit incertus ratione loci, & quotę. Idem ibi num.96.conclu.4.communem di

cit. ex Pau.& Imol.in d.l.3.§.incertam.

145 ¶ Poſſeſsio acquiritur per infantem quinquennalem cum authoritate tutoris ſi tamen ſit trium, uel duorum annorum, qui fari non poteſt non acquiritur etiam cum authoritate tutoris: ſed tutor ſolus ſic acquirit. Iaſo.in l.poſſeſsio.appellata.§.adipiſcimur numer.17.ff.de acquir.poſſe. communem dicit.

146 ¶ Fallit, in poſſeſsione uiolenta ex iuſſu tutoris: quia non acquiritur etiam per ſeruum pupilli. Iaſo.ibi.§.item acquirimus numer.44.communem dicit.

147 ¶ Poſſeſsio acquiritur tertio, per ſeruum meũ uolente ſeruo,& tertio ratum habente. Iaſ.in d.l. poſſeſsio.§.hæc de ſeruis nu.6.communem dicit.

148 ¶ Poſſeſsio non acquiritur per ſeruum emptũ quouſque poſſeſsio ſerui apprehendatur, Iaſo. in d.l.a.poſſeſsio.§.ueteres nu.11.cõmunem dicit.

149 Poſſeſsio naturalis ſerui licet ſeruatur per fugam ſerui, non tamen ciuilis. Iaſ.in d.l.poſſeſsio. §.per ſeruum nu.3.communem dicit.

* §. Et in hoc caſu loquitur l.penul. in fi.ti.30.par.3.

150 ¶ Limita iſtam communem, ſi ſeruus diu ſe geſſit pro libero: quia tunc tam ciuilis. quam naturalis perditur. Idem ibi num.108.in fi. communem dicit ex docto.in d.l.3.§.ſi ſeruus.

151 ¶ Poſſeſsio probatur per receptionem mercedis etiam in preiuditium tertij tunc temporis nõ poſsidentis.Boe.dec.239.nu.5.communem dicit & ſic eſt intelligenda opinio. Bart.& docto. in l. quamuis.ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

152 ¶ Item per dictum ruſticorum dicentium aliquem tenere & poſsidere.Deci. 215.cõem dicit.

Poſſeſsio

153 ¶ Poſſeſsio intermedia probatur probatis extremis. Panor.in cap.accidentibus de priui. etiã ad cauſandam preſcriptionem, Corſe.in ſingu. in uerbo poſſeſsio.el.2.communem dicit.

*§ Concor.cum l.10.ti.14 par.3.

154 ¶ Poſſeſsionem antiquiorem probans nonus poſſeſſor preſumitur clãdeſtinus, & inuaſor.Cur. iuni.conſi.165.nu.5.communem dicit.

155 ¶ Poſſeſsio transfertur in uoluntarium ſequeſtre: ſecus tamen, in neceſſarium.Io.Cora.in miſcel.li.3.cap.2.nu.3.communem dicit.

*§ De ſequeſtre neceſſario quod non poſsidet eſt l.11.ti.10.par.7.

156 ¶ Poſſeſsio retinetur in immobilibus quãdiu dominus eſt in ipſa re, uel habet eam in cõſpectu, uel ſi de facili poteſt eam intrare. Anto.gome. in d.l.45.num.101.communem dicit ex gloſ.in l.1.ff. de acquir.poſſe.

157 ¶ Poſſeſsio naturalis amittitur ſi poſsidens ſe abſentat longè ab ipſa re ex cauſa iuſta, ſiue iniuſta. Idem ibi nu.102.communem dicit ex Bar.in d.l.3.§.in admittenda.ff.de acquir.poſſe.

158 ¶ Poſſeſsio ciuilis non amittitur per abſentiã quandiu ueniens non reſiſtit, uel ſi ipſe animo deſijt poſsidere; uel ſuſpicatur ſe poſſe repelli, uel deuenit ad ſtatum res quę poſsideri nõ poteſt: ut per inundationem, uel alluuionem, uel per impetum lattonum, uel potentiam occupantis.idem ibi nu.102.communem dicit ex Paul. & Imol. & Cuma.& Alexan.in d.l. quod meo.§.fi. de acquirend.poſſeſ.

*§ Concor.cum l.penul.ti.30.par.3.

159 ¶ Poſſeſsio etiam ciuilis per longam abſentiã

 poſſeſſoris

poſſeſſoris ammittitur ſiue ab alio res poſsideatur, ſiue non. Idem ibi in uerſi. quarto modo, communem dicit ex glo. & Bar. in l. ſi id quod .ff. de acquiren. poſſe.

*§ De iure regio tam poſſeſsio ciuilis, quam naturalis perditur per annum, & diem alio poſsidente, ſciente poſſeſſore per l.1 .ti.11 .li.2 .fo.ll. & l.1 . ti.13 .li.3 .ordi. & ll.242 .& 192 .ſtili.cum bona fide & titulo tamen.

160 ¶ Poſſeſsio ciuilis eſt quæ cauſat preſcriptionem. idem ibi nu.105 .communem dicit ex Panor. in cap. uigilanti de preſcrip.

161 ¶ Poſſeſsio ciuilis cum bona fide etiam ſine titulo acquirit fructus. Idē ibi nu. 106 .cōem dicit. ex gloſ. in l. ſi quis à non domino inſtit. de rediuiſ.

162 ¶ Poſſeſsionem ſolam naturalem retinens ut in vſufructuario, uel colono ad longum tempus retinetur animo: ſi ſit abſens. & non perditur, niſi in caſibus in quibus ciuilis poſſeſsio perditur. Idē ibi nu.107 .communem dicit. ex glo. & docto. in l.3 .§. vti fui .ff. de acqui. poſſe.

163 ¶ Poſſeſsio tam ciuilis quam naturalis conſeruatur per colonum, tutorem, filium, ſeruū, uel procuratorem etiam ſi detentor abſens ſit. Aret. idem ibi nu.109 .communem dicit ex glo. in l. ſi colonus ff. de acqu. poſſe.

164 ¶ Amplia primo, etiam ſi detentator alteri conducat. Idem ibi communem dicit. ex Pau. in l. qui uniuerſas. §. ſi. ff. de acqui. poſſe.

165 ¶ Amplia ſecundo, etiam ſi detentator efficiatur furioſus non tamen ſi moriatur. Idem ibi communem dicit ex gl. in l. ſi id quod. §.1 .ff. de acqui. poſſeſsio.

166

166 ¶ Poſſeſsio tam naturalis quam ciuilis perdit ſolo animo, etiam ſi inſiſtat in tali re. idem ibi con clu.6. communem dicit ex gloſ. in d.l.3.§. in admittenda.

167 ¶ Miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto nō dicitur poſſeſſor: ſed detentor. Anto.de fano.de pigno.par.3.mem.2.nu.6.communem dicit.

168 ¶ Fallit in actione reali quia ante annum dicitur detentor, poſt annum autem poſſeſſor ſecundum canoniſtas. legiſtæ autem dicunt quod ante annum eſt poſſeſſor reuocabiliter: poteſt annum autem irreuocabiter. Idem fanus uerſ.ſexto communem dicit: & concludit tenendum cū legiſtis.

169 ¶ Amplia iſtam limit.ad hypotecam, cum dicatur actio realis ibi nu.8.communem dicit.

170 ¶ Nota quod immiſsio in poſſeſsionem ex primo decreto facta uni excreditoribus ex cauſa onerosa, prodeſt omnibus alijs creditoribus ex eadē cauſa. ſi tamen cauſa eſt lucratiua, miſſo uno, alij non dicuntur miſsi. Idem Fanus nu.10.reſtrictione 6.communem dicit.

171 ¶ Poſſeſsio data uigore ſecundi decreti, reuocatur data ſatisdatione. Iaſ.in l.properandum.§. ſin autem reus.C. de iudi. numer.8. communem dicit.

172 ¶ Decretum de mittendo in poſſeſsionem ex primo decreto durat qn̄ creditor eſt preſens p biēnium: etſi eſt abſens, per quadriennium. Anto.de fano de pigno.par.3.mem.2. num.13. communem dicit.

173 ¶ Nota, quod iudex poteſt facere quod pars intret in poſſeſsionem propria authoritate. Tiraquel.de conſti.poſſe.par.3.li.17.numer. 13. communem

munem dicit ex Barto. in l. iuſtè poſsidet .ff. de acquiren. poſſe.

174 ¶ Poſſeſsionis quæſtio poſſeſsionem litigioſā reddit. Curt. iuni. conſi. 165. numer. 6. communem dicit.

175 ¶ Poſſeſsio transfert onus probandi in aduerſarium: niſi aliqua preſumptio ſit contra poſsidentem : ut quando ius reſiſtit poſſeſsioni Curt. iuni. con. 90. nu. 3. communem dicit.

+ § Hoc idem uidetur innuere l. 10. ti. 14. par. 3.

176 ¶ Poſſeſsio transfertur ex contractu ſimulato quando agitur ut transferatur. Curt. iuni. conſi. 108. nu. 12. communem dicit.

177 ¶ Poſſeſsio iuris, & quaſi iuris poteſt eſſe pænes plures. Iaſo. in l. poſsideri. §. ex contrario nu. 82. ff. de acquir. poſſe. communem dicit.

178 ¶ Poſsidere poteſt quis unam rem duobus modis uno generali pro ſuo, & alio ſpeciali, utputa pro emptore. Iaſo. ibi. §. ex pluribus nu. 34. & 36 ff. eo. tit. communem dicit.

179 ¶ Amplia, ſiue concurrat eodem tempore, ſiue in diuerſis temporibus: dominium autem poteſt detineri ex diuerſis cauſis in idem tempus cõcurrentibus. Iaſo. in d. l. poſsideri. §. ex pluribus nu. 38. communem dicit.

180 ¶ Poſsideri dicuntur mobilia. Iaſo. in l. poſſeſſio num. 39. ff. eo. tit. communem dicit.

181 ¶ Poſsidere preſumitur tempore mortis qui ſemel poſsedit. Alci. de preſump. re. 2. preſum. 21. nu. 5. communem dicit.

182 ¶ Poſsidere preſumitur tempore expulſionis agentis interdicto recuperandæ, probando quod aliquando poſſederit. Alci. de preſump. re. 2. preſum.

ſum.21.nu.14.communem dicit.

183 ¶ Nota quod non preſumitur poſsidere niſi alleget poſſeſsionem, Alcia. ibi in princ. communem dicit.

184 ¶ Poſſeſſor malæ fidei poſtquam ſoluit de ſuo ante litis conteſtationem, acquirit utilem actionem negotiorum geſtorum contra dominum, Boe.dec.44.nu.4.communem dicit.

185 ¶ Poſſeſſor contra quem agitur hypotecaria poteſt negare illum a quo habuit: habere titulū, & eſſe dominum illius rei: & creditor tenetur probare eſſe dominum aliàs ſuccumbet: licet ipſe debitor, ſiue agat, ſiue conueniatur, non poteſt negare dominium: uel cum creditore, uel cū alio tertio. quia allegaret turpitudinem ſuam. Anto. de fano. de pigno. par.6.mem.3.numer.35. communem dicit.

186 ¶ Poſsidens ſine titulo, non eſt legitimus contradictor. Ludo. de gozz. in conſi.93.nu.5.communem dicit.

187 ¶ Poſſeſſoria remedia non dantur pro iuribus mærè perſonalibus Otalora. de nobilitate hiſpanica cap.1.par.2.ter.par.nu.3.magis communem dicit ex docto.in l.certis annis.C.de pactis & in ca. quærelam de electi.

188 ¶ Poteſtas abſoluendi remanet ei cui eſt poteſtas condemnandi ſublata: niſi cum certa ſolemnitate in materia hereſeos. Hiero.cagno.in l.nemo num.4.ff.de re.iur.communem dicit.

189 ¶ Poſitionibus quibus quis reſpondit inductus aſſertioni aduerſarij qui dedit cauſam errori poteſt etiam poſt ſententiam reuocari. Bal.in l. celſus uerſi. uenio ad Barto.de uſu.capien.communem

nem

nem dicit.

190 ¶ Poſthumus non rumpit teſtamentum ſi appo natur clauſula codicillaris per uerba futuri temporis. Corne.conſi.225.uol.3.communem dicit. Sed Barba.conſi.6.uol.2.dicit communiorem eſſe quod operetur clauſula codicillaris: quia quæcumque uerba concepta, & eum, ſequitur. Ioa. duran.in arte teſtan.tit.3.cau.10.num.3.bonis ra tionibus quem uide.

191 ¶ Prelatus non ſolum tenetur ad preſtandam patientiam demolitionis edifitij a predeceſſore facti, ſed etiam tenetur preſtare expenſas. Iaſo. in l.qui opus.ff.de no.ope.nu.3.in fi.col.8.

192 ¶ Prelatus eccleſiæ licet non poſsit hypotecare, uel obligare rem eccleſiæ ſpecialiter: genera liter tamen poteſt, Ant. de fano. de pigno. in 2. par.mem.1.communem dicit.

193 ¶ Prelegata non ueniunt in uniuerſali fidei commiſſo poſtea ſubſequto. Iaſo. in conſi.175. uol.4.communem dicit.

194 ¶ Prebenda eſt quæ prouenit ex inſtitutione, & officio: canonica eſt ius prouenieus ex electio ne, & receptione in fratrem. Io. arri. in cap.cũ in de conſti.num.170.communem dicit.

195 ¶ Prebendarum numerus non augetur ex receptione. alicuius in canonicum. idem ibi nu. 167.communem dicit.

196 ¶ Prebenda uacatura ſi promittatur cum recipitur aliquis in canonicum: ualet receptio, & ui tiatur promiſsio. Idem ibi numer.185. communem dicit.

197 ¶ Præſcriptio eſt ius quodam ex tempore congruens, legum authoritate uim capiens, negligẽ-

tibus

tibus pænam inferens,& finem litibus imponens. Balbus de preſ.in 1.par.col.2. communem dicit.

198 ¶ Preſcriptio cauſatur ex ciuili, uel naturali poſſeſsione,uel ſaltem ciuili, Balbus de preſ.in 3. par.conſi.57.q.3.communem dicit tam in acquiſitione domini quàm alterius iuris inferioris, ut uſufructus contra Bart.in l.3.§.ex contrario.ff.de acquir.poſſe.ubi dicit quod in acquiſitione uſufructus ſufficit naturalis poſſeſsio: qui communiter reprehenditur.

199 ¶ Preſcriptio tollit obligationem naturalem. Balbus de preſ.2.par.3.par.q.10. conc.38.communem dicit.

200 ¶ Preſcriptio cum bona fide perimit obligationem ciuilem, & naturalem reddit inefficacem. Alci. in rub. de preſcri.nu.44.communem dicit.

201 ¶ Nota quod ex preſcriptione triginta annorum cum bona fide acquiritur utile dominium. Balbus ibi in 2.par.q.2.conclu.3. communem dicit: & in tantum hoc eſt uerum: quod completa preſcriptione, non poteſt adiri eccleſia per denuntiationem euangelicam: ut reſtituat rem preſcriptam. cum ſit tutus in conſcientia. Balbus in 2.par.3.par.q.10.communem dicit. Tamen ſi res preſcripta poſt triginta annos ueniret ad dominiũ licet aduerſum quemlibet preſcribens haberet actionem ad uendicandam: non tamen contra dominum uerum Balbus in 2.par.3.par.q.6.communem dicit. Et nota quod antiquus dominus poteſt auocare rem preſcriptam a quocumque tertio: ſi ipſe tertius non preſcripſit. & non poteſt iuuari tertius a poſſeſsione primi poſſeſſoris. Balbus ibi communem dicit, quam tamen concluſio

nem

nem communem cum precedēti : limita, niſi aliàs preſcribens poſsideret cum titulo, & bona fide quia & per preſcriptionem longi temporis (ut eſt uiginti annorum) nec dominus auocat a tertio : nec iuuatur contra preſcriptionem quin poſsit agere contra eum rei uendicatione, quod non prodeſſet trigenario poſſeſſori. & cum bona fide ſine titulo. Balbus ibi col. 76. communem dicit.

202 ¶ Amplia dictam communem opinionē quod ſi duo, diuerſis temporibus preſcripſerint rem ali quam : & alius tertius poſsideat rem preſcriptā cum titulo & bona fide : prefertur in re uendicanda, ſecundus preſcribens cum extinctum ſit ius alterius. Balbus ibi nu. 9. communem dicit.

203 ¶ Preſcripto non introducitur niſi cum bona fide in principio, in medio, & in fine. Balbus in 2. par. 3. par. q. 7. communem dicit

Intellige quod requiritur bona fides. in principio : in medio autem cum nõn habeat malam fidem, & ſi dubitet dubitatione ſpeculatiua. ut ſi du bitet an ſit ſua res, uel ſi iuſtè poſsideat : cum non habeat conſcientiam lęſam, credens poſſe poſside re cum illa dubitatione: currit preſcriptio, ſi tamē dubitet, nõ ſolum de iure ſed dubitet an teneat re ſtituere non preſcribit cum agat contra conſcientiam. ut tenet Coua. in d. reg. poſſeſſor par. 2. nu. 4. ex Adriano col. 2.

204 ¶ Preſcriptio cum mala fide non procedit : & in hoc eſt ius ciuile correctum per ius canonicū, tam in rebus corporalibus, quàm in actionibus realibus, & perſonalibus. Balbus ibi q. 17. communem dicit: licet Socc. conſ. 203. dicat communem contrariam. ſed tamen communior eſt prima : & uide

uide Alci.in rub.de preſcripti.num.48.

205 ¶ Amplia iſtam communem etiam per tempus immemoriale: ſi conſtat de mala fide preſcribentis: temporis curſus non ſuffragatur. Alexan. in l.cum aliqus.C.de iur.deli. communem dicit.quā refert Coua.in d.§.8.nu.4.

206 ¶ Limita in actionibus,quæ ſunt de ſui natura temporales: nec continent pænam: ſed potius dantur ad intereſſe. Idem Balbus ibi col.48.communem dicit.

207 ¶ Limita ſecundo, in iure adeundi per triginta annos,cum ius ſit querendum:& non queſitum, Balbus ibi col.88.communem dicit.

208 ¶ Limita tertio,in mala fide predeceſſoris quæ non impedit inchoare preſcriptionem, Mathe. de afflic.in Neapo. deci.40.nu.7.communem dicit. Hieron.Cagno. in l. qui in alterius nu. 16.ff. de re.iur.communem dicit contrariam, ſed pro concordia diſtingue, ut per Panor.in c.2.de preſcriptio.nu.7.& 8.q.prima. opinio prima procedit in ſingulari ſucceſſore: & ſecunda in uniuerſali qui tenetur exonerare conſcientiam defuncti ut per Cur.iuni.conſi.170.nu. 14. ubi dicit magis communem. ſecundam quam intellige ut hic. ut per Pirrū in conſue.aure.de executionibus c.14.

209 ¶ Reſtringe hanc tertiam limitationem ad ſucceſſroem repreſentantem predeceſſorem, ſecus in ſuceſſore dignitatis,uel officij ſi non vult uti poſſeſsione predeceſſoris. Coua.in reg.poſſeſſor par. 2.§.9.num.6.uerſi. ſeptimo apparet. communem dicit ex glo.in c.cura de iure patr.

210 ¶ Nota quod ſucceſſor ſingularis preſcribit ſpatio decem,uel uigiti annorum ſolutionem mino-

rum cum ſibi non ſit nuntiatum de maiori ſumma: ſi poſsidet cum titulo, ſi tamen nõ habet titulum: preſcribit cum bona fide per triginta annos, Balbus in 4.par.4.par.q.7.communem dicit.

211 ¶ Mala fides ſuperueniens circa unum, interrũpit preſcriptionem & in alijs. Balbus in 2. par. par.6.q.2.communem dicit.

212 ¶ Limita ſi poſtea benè informatus depoſuerit malam fidem. Balbus ibi 44.communem dicit.

213 ¶ Dubitatio non impedit preſcriptionem, ſi poſt inchoatam preſcriptionem interuenit: ſecus ſi a principio, Balbus in 2.par.3.par. q.2. & in 2. par.6.par.q.2.communem dicit. Et ſic intellige. Iaſo.in l.poſsidere .§. genera. de acquiren. poſſeſ. numer.19.ff.

214 ¶ Error iuſti tituli cauſat preſcriptionem quantum ad uſucapiendum & preſcribendum: non tamen ad repellendum eum qui agit petitione hæreditatis, uel interdicto quorum bonorum, quæ iuditia regulariter non dantur contra titulo poſsidentem. Balbus in l.celſus.ff.de uſucap.not.2.col. 5.communem dicit.

215 ¶ Amplia etiam ſi non ſubeſſet iuſta cauſa credendi titulum eſſem uerum: ſi tamen quis ita credebat: ibid.not.3.communem dicit.

216 ¶ Preſcribi poteſt omnino obedientia Imperatoris per Reges, ac alias ciuitates. Balbus de preſ.2.par.5.par.q.2.communem dicit.

217 ¶ Preſcribi etiam poteſt mærum, ac mixtum imperium. Idem ibi q.3. communem dicit. ex Feli.in cap.cum ſit de foro cõpe.pro qua eſt tex. in l.uiros.C.de diuerſi.offi.li.11.

218 ¶ Nota quod mærum, ac mixtum imperium preſcri-

preſcribitur contra Imperatorem, ac Regem preſentem per ſpacium decem annorum: ipſo autem abſente, requiritur tantum tempus de cuius initio non eſt memoria in contrariũ. Idem Balbus q.3.in prima q.2.par.5.par.communem dicit ſi autem iuriſditio eſt pænes inferiorem a principe: preſcribitur contra eum per decem annos. Petr. Nunius in cap.1.de exequendis mandatis regum nu.15.communem dicit. ex Balbo de preſc. in 2. par.5.par.uerſi.circa primam. Et de materia preſcriptionum iuriſdictionis uide plenè per eum & in quantum Balbus affirmat ſufficere tempus decem annorum data ſcientia principis. Idem ſentit Iaſon in l.imperium nu.2.ff.de iuriſd. omni.iudi.ubi dicit magis communem. Iaſonem reprehendit Cur.iuni.conſ.174.num.26.magis communem dicens contrariam quod non preſcribatur niſi per tempus immemoriale. cui opinioni aſtipulatur noſter Coua.in reg.poſſeſſor. par. 2.§.3.

219 ¶ Item nota quod in preſcriptione iuriſditionis cum ſint tres ſpecies uidelicet mærum, mixtũ, ac iuriſditio ſimplex: ſi unus actus preſcribatur non cenſentur omnes tres ſpecies præſcriptæ: ſed ſufficit preſcripſiſſe unum actum ſolum adhoc quod dicatur preſcripta tota una ſpecies illius actus. Balbus in 2.par.q.2.uerſi. ſecundo principaliter communem dicit.

220 ¶ Preſcribi poſſunt ea quæ competũt principi in ſignum ſupremæ poteſtatis: & hæc preſcriptio ſortitur effectum per tempus de cuius principio non eſt mæmoria hominis in contrarium. Idem Balbus in 2.par.5.par.q.2.communem dicit.

221 ¶ Amplia iſtam communem ad inferiorem à

 principe,

principe. quoniam poteſt preſcribere. ius colle-ctandi, & exigendi pedagia per tantum tempus de cuius initio mæmoria non ſit in contrarium. Otalora.in cap.3.primæ par. de nobilitate Hiſpa-nica communem dicit.

*§ De iure regio preſcribitur iuriſditio in ciuilib' per quadraginta annos: & in criminalibus per cẽtum annos l.7.ti.13.li.3. ordi.per quam corrigit l.18.ti.4.par.3.& l.6.ti.29.par.3.& l.5.ti.11.li.2. fo.ll. Regalia autem, ut ſunt collecta, ac tributa, non preſcribũtur: ut apparet in d.l.6.quæ concor. cum hac communi: & declarat eam. Et uide Pa la.rubeum in repet.cap.per ueſtras de dona.inter uir. & uxo.col. 212.

222 ¶ Nota quod preſcribẽs regalia, iuriſditiones, pedagia, & ſimilia per tempus de cuius initio nõ eſt mæmoria hominum in contrarium: non tene-tur probare ſcientiam ac patientia principis. quia illa preſumitur per dictum tempus. Balbus in 2. par.3.par.q.6. communem dicit in preſcriptione minoris temporis contra Regem ſemper requiri tur ſcientia, & patientia. Alexand.in conſi.16. uol.5.communem dicit. quem refert Petrus Mu nius de exequendis mandatis regum cap.1.nu.15. uerſi.octauo. Deducitur ubi uidetur innuere.ho die per legem ſextam dicti.ti.13.li.3. ordi. non eſ ſe neceſſariam ſcientiam, & patientiam regis ad preſcribendum mærum imperium cum ex illa l. appareat de uoluntate principis. cum ſit modici preiuditij preſcriptio, cum alias remaneat com-municatiua iuriſdictio pænes Regem. & hoc mo do poſsit Imperator res imperij alienare: ut per Ange.in l.2.§.hoc interdictum, ff. nequid.in loc. publi.

publi. Et ultra illud, princeps concedendo iuriſ ditionem, non cenſetur a ſe abdicare iuriſditionē, nec dare priuatiuè: ſed cumulatiuè. ut p plura deducit Caſſa. in conſue. burgun. rub. 2. §. 1. in glo. fi. num. 30. cum non poſsit abdicare a ſe omnem iuriſditionem, utile tamen dominium, & commoda poteſt: ſalua ſuperioritate, & recognitione, & fide: ſecundum Bal. in prohem. feu. uerſi. expedita num. 32. ad quem poterit appellare: & de cauſis appellationis cognoſcere, Ioan. Andr. in addi. ad Specu. de iuriſd. omni. iudi. uerſ. uidiſtis duas, col. fi. & Ange. in l. 1. §. ſiquis mandatum. ff. de offi. eius cui mand. eſt iuriſd. quam ſuperioritatem, & appellationem Rex (ut eſt dictum eſt) non poteſt a ſe abdicare. ut per plura deducit Thomas gramma. in conſi. 28. per cap. dudum de preſcrip. in 6. quod uidetur innuere l. 1. ti. 1. li. 3. ordi. item pro hac ſua opinione in hoc regno adducit l. 5. ti. 2. par. 1. iuncta l. 11. ti. 1. li. 7. ordi. dicit enim quod, in d. l. prohibetur introduci conſuetudo ſine ſcientia regis. & in d. l. 11. mandatur ut conſuetudines populorum obſeruentur: ex quibus dicit ſublatā d. l. 5. & non requiri uoluntatem principis, uel ſciētiam: & ſic in. d. l. 6. non eſſe neceſſariam ſcientiā regis: cum iam ibi explicauit ſuam uoluntatem ꝙ ualeret preſcriptio: & adducit adhoc Bal. de pace. conſtan. in uſufeu. ca. 1. §. 1. & eſt in nu. 3. & dicit non obſtare d. l. 7. ti. 1. li. 1. ordi. ubi diſponitur quod, iudex eccleſiaſticus non incarceret laicos, nec executionem faciat in ſuis bonis iuncta l. ulti. lata apud Toletum de anno 1525. ubi reuocat cōſuetudinem circa dictam executionem: dicens por. que Aquello ha ſido ſin noſtra ſciencia e paciencia.

tencia. quia dictę prohibitionis cauſa eſt quod agitur de maximo preiuditio regis. quia quādo per Prelatos preſcribitur contra regem non preſcribitur comulatiuè,ſed priuatiuè,& tranſit iuriſdictio in perſonas alterius fori: & non poteſt a principe reuocari iuxta notata per docto.in cap. nouit de iudit. ſed his non obſtantibus ad herendum commuui opinioni.cum enim quia hanc opinionem tenet Inno.in cap.bonæ de poſtul. prela. & Bar.in l.1.ff.de aqua plu.arcen.& in l.ſi publicanus de publica. & Io. Lupus auriga donationum inter uirum & uxorem in repet.cap. in preludiis uerſi.ſed eſt pulchra dubitatio num.33. cum alijs ſequen.& Petr.bellug.in Spec. princ.rub.22. nu. 67.& eſt communis opinio teſte ipſo Nunio tūc etiam quia eſt maximum crimen uſurpare regis iurisditionem: & capite eſt puniendus l. ſacri afflatus. & ibi Bal.C.de diuer.reſ. &incidit in crimen læſæ maieſtatis qui ſe gerit pro magiſtratu l. 3.§.qui ſe .ff.ad leg.iulia.maieſt.qnod non eſſet ſi graue preiuditium regi non inferretur tum etiam quia ſequerentur duæ ſpecialitates in d.l.6. quod non eſt dicendum . ut per Bal.in rub.de cauſ. poſſe.& proprie.nu.13.l. penul.C. de dotis promiſ. & in l.ſi mihi & titio .ff. de condit. & demonſtra. & Iaco.de ſancto Georg.de feu.in.§.dictique uaſſali nu.22.una reuocatio d.l. 18. ti.4.par.3.& l.6 ti.29.par.3.in qua prohibita erat preſcriptio iuriſditionis. De iure regni: per quam reuocatur ius commune quod concedit preſcriptionem per tēpus de cuius initio non eſt mæmoria in contrariū per omnes ſupradictas communes opiniones.Altera quod preſcriptio quadragenaria ſufficiat.

Et

Et iam tertia; quia non requiritur certioratio regis in preſcriptione quadragenaria. Quod aliquo modo non eſt dicendum: nec Bal. in d. cap. 1. num. 3. de pace conſtantiæ. hoc dicit. immo totum contrarium in tangentibus ipſi regi, ubi ipſemet, Balbus diſtinguit: aut preſcribitur contra tranſeuntes: ut ſoluant paſſagium: & non requiritur ſcientia principis. ſi tamen preſcribitur contra Cæſarem, requiritur ſcientia, & pacientia. ut in l. comperit. C. de preſc. trigin. ann. Item nec lex 11. ti. 1. li. 7. ordi. tollit d. l. 5. immo confirmat ibi Segu. que les fueron otorgadas por los reies mons progenitores e por nos confirmadas & Imadas. Et ſic preſumitur notitia & certioratio: ut aliàs dicitur de minore qui iurat quod non eſt neceſſaria probatio certiorationis preſumitur certioratus ex iuramento. Iaſo. in authen. ſacramenta nu. 65. C. ſi aduerſus uendit: & Io. Mauri. de reſti. in integ. cap. 114. de qua ſupra in uerb. certioratio nu. 32. uel eſt intelligenda illa lex iuxta diſtinctionem Bal. in d. cap. 1. cum non preſcribitur contra regem nec eſt facienda uis in intellectu d. l. 7. ti. 1. li. 1. ordi. quia uera ratio illius l. eſt quia prelati ſunt incapaces illius executionis: & data incapacitate, nec preſcriptio etiam immemorialis procedit per cap. 1. de preſ. in 6. Preleti enim nō habent territorium nec ſua iuriſditio adheret territorio: ut per plura deducit, & probat Oldra. con. 17. & Belluga. in Specu. princi. in d. rub. 22. nu. 48. Nec obſtat cap. ut animorum de conſt. in 6. quia ubi territorium eſt exponendum, ideſt dioeceſim, uel certos terminos intra quos poteſt exercere iuriſditionem: & cum non habeat territorium

ritorium in quo cedat poſſeſsio: nimirum ſi non poſsit preſcribere: cum ſine poſſeſsione preſcriptio non procedat. reg.ſine poſſeſsione, de reg. iur.li.6.& ex his ego teneo in preſcriptione quadragenaria in qua preſcribitur iuriſditio ciuilis: quod requiritur ſcientia, & patientia regis ad eā conſequendam. Et nota uerbum Aymon.de antiq.tempo.par.4. in uer.abſolutis differentijs nu. 23.quod in caſibus in quibus requiritur ad introducendum conſuetudinem, uel preſcriptionem ſcientia principis: quod ſufficit quod officiales, ac procuratores regis, uel principis ſciant ut ei preiudicetur ex Bal.conſi.340.uol.5.& Caſtren. con.205.incipienti uiſo quodam ſaluo conducto, pro quo adducit l.cum mācipium uerſi.circa procuratoris.ff.de ædic.diu. Nota quod de iure regio ad preſcribendum pedagia quæ por tam gos dicuntur: requiritur tempus quinquaginta annorum l.1.ti.10.li.6.ordi.

223 ¶ Limita omnes iſtas communes opiniones in eis quæ ſunt reſeruata principi in ſignum uniuerſalis recognitionis quod non preſcribuntur. Pirrus in conſue.aure.de preſ.c.4.communem dicit. ut ſunt cenſus, uel tributa. de quo per Coua. in reg.poſſeſſor par.2.§.2.uer.ſecunda rerū ſpecies.

224 ¶ Preſcribitur contra fiſcum in bonis nondum incorporatis, ſed tantum delatis tamquam uacantibus propter uectigal non ſolutum per lapſum quinquēnii. in alijs autem bonis ſi denuntiatio preceſſerit per quadriennium: ſi tamen non fuit denunciatum ſine titulo & bona fide per triginta annos. cum titulo autem & bona fide per uiginti annos. Balbus in 2.par.5.par.in princ.cōem dicit.

Fiſcus

225 ¶ Fiſcus preſcribit: quando uendit rem alienã per quadriennium iuxta l.bene Azenone, quã intellige ſi uendit bona fine, ſecus tamen: Balbus de preſ.ibi.q.8.communem dicit.

226 ¶ Limita tertio, niſi ex priuilegio concederetur eceleſiæ ut contra eum non poſsit preſcribi niſi per centum annos ad inſtar eccleſiæ Romanæ. Idem Balbus ibi q.1.in princ.communem dicit.

227 ¶ Nota quod ſi res priuati peruenit ad eccleſiam tempore preterito: utitur preſcriptione priuati: pro futuro autem preſcriptione eccleſiæ. Balbus ibi q.3.communem dicit.

228 ¶ Preſcribitur ius eligendi per quadraginta annos Balbus in 5.par.q.8.communem dicit.

229 ¶ Amplia etiam ſi unicus actus interuenit in hoc tempore. idem ibi communem dicit.

230 ¶ Parrochiani preſcribunt ius preſentandi, qñ eccleſia non conſtat ab alijs conſtructam fundatam vel dotatam eſſe. Coua.in reg.poſſeſſor par. 2. §.10. numer. 3. communemdicit. ex Deci. conſi.117.

231 ¶ Nota quod ſi eccleſia conſtat a principio liberam eſſe: non preſcribitur contra eam per quẽcumque tempus ius preſentandi. Coua.& ibi nu. 2.communem dicit. ex Panor. in cap. quærelam num.9.de electi.

232 ¶ Preſcribitur ius patronatus, cum conſtat eccleſiam eſſe patronam. idem Balbus. ibi q.9. communem dicit. ſi currat tempus quadraginta annorum cum titulo, uel immemorialem ſine titulo, quod nota.

233 ¶ Amplia etiam ſi dubitetur per tẽpus de cuius initio memoria non ſit in contrarium. Balbus ibi

num.

num.100.communem dicit.

234 ¶ Preſcribitur etiam ius patronatus preſcripta uilla,uel caſtro, cui anexum eſt ius patronatus. Idem ibi communem dicit.

235 ¶ Preſcribitur per Epiſcopnm,ut poſsit aliena re res eccleſiæ in conſulto capitulo: per tempus tamen, de cuius memoria non ſit in contrarium. Idem ibi q.17.communem dicit.

236 ¶ Preſcribitur contra ciuitatem etiam particularem per centum annos in quattuor caſibus enarratis in l.fi.C.de ſacro.ſanc.eccle.in alijs autẽ preſcribitur contra eam iure priuatorum.Balbus in 3.par.5.par.q.1. communem dicit. Nec dicit d.l.fi.correcta per d.authen.quas actiones.quo ad ciuitatem,ſed ſolum quo ad eccleſias,monaſteria, uel pia. Coua.in reg.poſſeſſor. par.2.§.2.num.9. communem dicit. reprobata opinione Boerij de ci.264.num.25.qui dicebat l.in fine eſſe in totum ſublatam.

237 ¶ Amplia iſtam communem ad caſtra, ac paruam uillam: dummodo habeant multitudinem. Idem ibi q.2.communem dicit.

238 ¶ Preſcribitur contra conditionem ex canone reintegrandæ per triginta annos. ſicut & ipſa cõditio durat. Balbus in 4. par. par.4. q. 24. cõmunem dicit.

239 ¶ Preſcribitur contra remedium l.2.C. de reſcin.uend.per triginta annos. Idem ibi q.26.com munem dicit.

* § De iure regio non durat hæc actio niſi per quadriennium l.4.ti.7.li.5.ordi.

240 ¶ Preſcribitur ſeruitus perſonalis per triginta annos. Idem ibi q.16. nu.1. communem dicit.

Nota

241 ¶ Nota quod ſeruitutes habentes cauſam conti nuam,quæ ad eius uſum non requiritur continuũ factum hominis,licet a principio requiratur,præſcribuntur inter preſentes per decem annos. & inter abſentes per uiginti annos. Idem ibi par.2. par.4.q.1.communem dicit. Seruitutes auté habentes cauſam continuam in propoſito licet naturaliter ſint diſcontinuæ. quibus poteſt quis uti quando uoluerit: ut eſt itineris.uel uiæ perdunt per decem annos inter prẹſentes, & per uiginti inter abſentes ſi tamen habent cauſam diſcontinuam: uidelicet hedomadarum, uel dierum ex forma conſtitutionis perdũtur per uiginti annos: tam inter preſentes, quàm abſentes. Balbus 3. par.4.par.q.1.num.1.communem dicit.

242 ¶ Limita iſtam ultimam communem opinionẽ in ſeruitutibus perſonalibus in quibus non conſiderãtur interualla temporis:nec diſtinctio predicta, Balbus ibi q.6.communem dicit.

243 ¶ Seruitus diſcontinua requirens factum hominis conſtituitur, preſcribitur; & probatur allegato titulo ſeruitutis, ac probata poſſeſsione decennali inter preſentes, & uicennali inter abſentes. & preſumitur titulus allegatus licet aliter non probetur. Cum ſcientia & patientia aduerſarij.Balbus de preſ.in 2.par.4.par.q.1.communem dicit num.3.& in nu.1.dicit quod requiritur etiã bona fides, & dicit etiam communem contrariã. Immo quod in iſtis ſeruitutibus habens cauſam diſcontinuam, requiratur tantũ tempus de cuius initio non ſit memoria in contrarium. Cur.iuni. in conſi.174.num.28.& 38.dicit communem. approbat. glo.la.grande in l.fi.de ſerui.ff. ſed tamen

dictam

dictam communem opinionem glo.intellige, ut in hac communi,quando adeſt titulus ad preſcribendum de quo per d Balbum ibi ubi uide alias limitationes ad regulam dictæ gloſæ.

244 ¶ Nota quod ſcientia & patientia domini requirit in preſcriptione iurium incorporalium. Coua.in re.poſſeſſor par.2.num.8.communem dicit. ex Inno.in cap.2.de in integ.reſtitu.& l.2.C. de ſer.& aqua.

245 ¶ Fallit primo,in preſcriptione immemoriali iurium incorporalium. Bal.de preſ.in 2.par.4. par.q.1.nu.14.communem dicit.

246 ¶ Fallit ſecundo,in preſcribente cum titulo,& bona fide habente titulum a tertio qui reputabatur dominus. quia non requiritur ſcientia & paciencia ueri domini. & ſufficit tempus ad inſtar rerum corporalium. Balbus ibi num.15.communem dicit.

247 ¶ Fallit tertio,in preſcriptione libertatis cum res de facili reuertatur ad ſuam naturam. Coua. in d.nu.8.uerſ.primo. ſententiam communem dicit. ex l.ſi partem.§.ſi per fundum.ff.quemad.ſerui.amit.c.ſi de terra de priuileg.

248 ¶ Preſcribuntur ea quæ competunt de iure gẽtium per ſpacium tãti temporis de quo memoria hominum non eſt in contrarium. Balbus de preſ. in 3.par.5.par.q.6.communem dicit.

249 ¶ Preſcribuntur decimæ prediales in partem. licet non in totum. Balbus ibi in 5.par.q.7.communem dicit contrariam.immo quod nulla conſuetudine poſsit introduci per laicos quod nõ ſoluant integram decimam dicit communem. Curt. in cap.fin.de conſue.ſed pro concordia, dic ut p

Bello.

Bello.conſi.55.per totum.ubi uidetur innuere q opinio Balbi habeat locum in preſcriptione de cuius initio non eſt mæmoria.Curt.autem de alia minori quam ſic probat : nulli dubium eſt quod, per Romanorum pontificem poteſt concedi : uel dando priuilegium , uel approbando conſuetudinem,ut minus decima ſoluatur : per glo.in cap. a nobis el.1.de dec.& ibi docto.& Abbas dicit hoc indubitatum in cap.in aliquibus de deci. & Deci. conſi.147.& conſi.113.& d.Bello.dicit de hoc eſſe communem opi. Et conſuetudo de qua non extat mæmoria in contrarium: habet uim priuilegij l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de acqua.coti.& eſti. & cap.ſuper quibuſdam de uerb.ſignif. & ibi Panor.& Feli.in cap.aſcendentes.de preſ.& Barbat. conſi.41.uol.1.& in conſi.45.uol.2.in fortiori caſu ſcilicet in laicis acquirentibus decimas : ergo conſuetudine poteſt introduci : ut minus decima ſoluatur . Et hoc etiam tenet Alexan.conſ.6.uol. i.ubi.dicit hanc eſſe magis communẽ opinionem.

259 ¶ Amplia iſtam communem ad laicum qui poteſt preſcribere per tantum tempus quod non ſit mæmoria hominum in contrarium ius percipiendi decimas : & obtinebit allegato titulo, cum poſſeſsione dicti temporis. Pirrus in conſue.aure.de poſſeſ.iuditijs cap.2.in fi.magis communem dicit ſine tulo cum ſint incapaces:non preſcribunt,ut p plura probat noſter Coua.in reſo.cap.17.li.1.nu. 6.ex Io.Mona.in cap.2.de preben. in 6. Et nota in hac materia cum per concilium lateranenſe ſit toleratum laicis ut percipiant decimas quæ ante illud concilium ſolitæ erant per eos percipi:quod probata poſſeſsione immemoriali dicitur proba-

tum

tum ſufficienter ante concilium lateranenſſe percepiſſe. Coua. in cap. poſſeſſor in par. 2. § 3. nu. 9. uerſi. tertio fortius communem dicit ex docto. in c. cum apoſtolica de his quæ fiunt a prelat.
§ Nota iſtam communem cum precedenti ad intel. l. 1. ti. 7. li. 1. ordi. ibi 6. en los otros lugares que. Antiqua mente ſuelen tener los legos.

251 ¶ Preſcribitur conſuetudo quæ eſt contra ius, uel præter ius de iure ciuili per decem annos. de iure autem canonico, ſi eſt contra ius requiruntur quadraginta anni. ſi propter ius: decem anni. Balbus ibi par. 5. par. 5. q. 12. communem dicit.

252 ¶ Preſcribi non poteſt cum titulo nullo. Curt. iuni. conſ. 185. nu. 3. communem dicit.

253 ¶ Item non preſcribitur contra hæreditatem iacentem etiã ſi ſit uſuca. Balbus in 6. par. in prin. in caſu 75. communem dicit.

254 ¶ Item non preſcribuntur ea quæ ſunt meræ uoluntatis. ut ire ad molendinum, uel ſimilia, Balbus in 4. par. 5. par. q. 5. communem dicit. pro qua eſt tex. in l. qui iure familiaritatis. ff. de acquirend. poſſeſ.

255 ¶ Limita, ſi interuenit prohibitio: quia tunc bene preſcribuntur per tempus longiſsimum. idẽ ibi q. 6. communem dicit ex gloſ. in l. qui luminib⁹. ff. de ſeruit. urba. predia. Coua. in reg. poſſeſſor. § 4. par. 2. nu. 6.

256 ¶ Amplia iſtam limit. ad actus negatiuos qui nõ preſcribuntur niſi a tempore prohibitionis. Bel. in conſi. 1. num. 15. communem dicit. de qua per Alexand. conſi. 136. uol. 2 & Guid. deci. penul.

257 ¶ Item non preſcribuntur ea quę ſunt reſeruata principi in ſignum uniuerſalis recognitionis.

ut

ut in communi ſupra eod.nu.153.

358 ¶ Preſcribi non poteſt alienari prohibita. Ripa in .§.diui .l.filius familiàs.ff.de leg. 2. communem dicit.

259 ¶ Limita,& intellige iſtam cõmunem: ut non procedat in preſcriptione longi temporis uiginti annorum cum bona fide. Balbus de preſ.in 5.par. 5.par.q.4.communem dicit.

260 ¶ Limita ſecundo, in preſcriptione immemoriali,uel quadraginta annorum .ſi ius non reſiſtit in prohibitione alienationis in certas perſonas, Bello.conſi.46.num.7.communem dicit ex Bart. in l.fi.C.in qui.caſi.non eſt neceſſ.in inte. reſti.

261 ¶ Item non preſcribuntur legata per hæredem cum teſtator ſubſtulit preſcriptioné,Barba.conſi. 22.uol.4.& conſ.51.uol.1. Io.duran.in arte teſtã. ti.6.cau.31.communm dicit.

262 ¶ Item preſcriptio non cadit inter ſocios etiã per longiſsimum tempus quin teneantur diuidere. Balbus in 4.par.4.par.q.13.communem dicit.

263 ¶ Preſcriptio etiam interrumpitur.ſi pauci ſuperſint dies ad illam complendam: licet concedatur reſtitutio. Balbus in 3.par.6.par.q.1.nume.8. communem dicit.

264 ¶ Preſcriptio etiam interrumpitur ſi ſuperueniat inhabilitas in perſonam preſcribentem: non tamen ſi ſuperueniat in perſona contra quam preſcribitur.Balbus ibidem q.4.num. 1. communem dicit.

265 ¶ Fallit ſecundum membrum dictæ communis opinionis in preſcriptione trigenaria quæ dormit contra pupillum idem Balbus ibi nu.eodem communem dicit.

266 ¶ Preſcriptio mixta hoc eſt decem, uel uiginti annorum interrumpitur per litis conteſtationẽ factam coram iudice competenti, Balbus in 2. ſpecie 2.par.6.par.q.1.num.32.communem dicit.

267 ¶ Amplia ad actiones perpetuas, ſeu temporales in actionibus autem annalibus, & pretorijs quæ regulariter durant per annum: interrumpitur preſcriptio per litis conteſtationem, ſeu quaſi: hoc eſt per libelli oblationem principi factam, Balbus ibi num.6.communem dicit.

268 ¶ Amplia etiam ad actiones criminales. Balb⁹ ibi nu.24.communem dicit.

269 ¶ Limita in preſcriptione decennali inducta ꝑ ſtatutum cum ſit loco preſcriptionis triginta annorum: quæ per ſolam citationem interrumpitur: & non eſt neceſſaria litis conteſtatio. Idem ibi nu.10.communem dicit. Et Pirrus in conſue. aure.de poſſeſſorijs iudici c.3. communem dicit.

* § Nota iſtam communem ad intel.l.3.ti. 13. ordi. lib. 3.

270 ¶ Preſcriptionem licet interrumpit defectus poſſeſsionis, non tamen defectus tituli: quin poſſit de nouo inchoari preſcriptio, Balbus in 2.par. 6.par.q.1.uerſi.quarto. communem dicit.

271 ¶ Nota quod interruptio preſcriptionis naturalis prodeſt omnibus: ciuilis autem interrumpẽti ſolum, Balbus in 3.par.3.par.6.par. principalis q.3.communem dicit.

272 ¶ Preſcriptio non tollitur per pactum. Balbus de preſ.in 5.par.5.par.q.6.communem dicit.

273 ¶ Amplia, etiam ſi ſit dictum in obligatione, ꝙ toties incipiam deberi: quoties fuerit preſcriptũ. etiam ſi ſit appoſita dictio ut quandocumque poſ-

ſit petere. Balbus ibi communem dicit.

274 ¶ Intellige, & amplia iſtam concluſionem & ad preſcriptionem triginta annorum: quæ datur in odium negligentium. Alci. in rub. de preſ. num. 60. communem dicit ubi uide de hac materia a. nu. 59. uſque ad finem rubricæ.

275 ¶ Fallit hæc communis in præſcriptione præterita: quę poteſt renunciari. Balbus de præſc. in d. q. 6. communem dicit.

276 ¶ Præſcriptio, ſi eſt ſublata per ſtatutum ſimpliciter, uel per priuilegium intelligitur. In realibus de præſcriptione. Decē, uel uiginti annorum: in perſonalibus tamen triginta annorum, et ſi ſtatutum poteſt operari in longa: non extenditur ad aliam. Idem Balbus ibi q. 9 cōem dicit.

277 ¶ Nota quòd præſcriptione ſublata per ſtatutum non intelligitur de præſcriptione de cuius initio non eſt memoria in contrarium. Bello. conſ. 8. num. 8. communem dicit.

278 ¶ Nota quòd ſtatutum non poteſt tollere obligationem naturalem, uel ciuilem per quodcunque tempus: & tale ſtatutum non ualet. Balbus in 5. par. 5. par. q. 6. & in 2. par. 3. par. q. 10. nu. & in 14. nu. communem dicit.

279 ¶ præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, currit contra minorem. Sed datur reſtitutio excepta trigenaria: quia cum ſit odioſa: dormit in pupillo. Balbus in 6. par. in princ. in 23. caſu communem dicit.

280 ¶ Amplia etiam ſi currit ad corroborationem contractus celebratus cum defuncto Balbus ibi communem dicit.

281 ¶ Amplia ſecundo, ad preſcriptionem ſtatua-

riam quia currit contra minorem adultum: licet dormiat contra pupillum. Balbus ibi communem dicit.

282 ¶ Præſcriptio immemorialis habet locum priuilegij conceſsi a principe ex certa ſcientia. Bello.conſi.55.numer.5.communem dicit intellige data capacitate in preſcribente. Coua.in reſo.li.1.cap.10.num.14.communem dicit.ex Hypo. ſingul.80. Et nota aliud uerbum. Aymon de antiqui.tempo.par.4.num.10.quod in caſibus in quibus caſus uerus æquiparatur ficto in illis appellatione priuilegij, & uenit priuilegium fictum.

283 ¶ Præſcriptio eſt loco ſolemnitatis in alienando rem quando lex non reſiſtit. ſed ſolummodo ponit formam alienationis. Bello.conſi.46.nu.7. communem dicit.

284 ¶ Preſcriptio annuæ præſtationis in legatis incipit in quolibet anno: in contractibus tamẽ ſufficit unica præſcriptio. Boe. dec. 336. communem dicit.

285 ¶ Preſcriptionis exceptio per arbitriũ admittitur ſi preſcriptio ſit cum bona fide: ſecus tamen. Balbus in 1.par.q.5.communem dicit.

286 ¶ Præſcriptionis exceptio impedit litis conteſtationem:ſi opponatur. Boe.dec.344.nu.2.&8. communem dicit.

287 ¶ Præſentes in hac materia preſcriptionis dicuntur ſi ſiunt laici quando ſunt ſub communi preſide ſi autem ſunt clerici: ſi ſunt ſub eodem Archipresbitero præſentes dicuntur. Balbus in 3. par. 4.par.q.4.in fi.communem dicit.

288 ¶ Præſens in iuditio compellitur recipere libellum: etiam ſi adhoc non fuerit citatus: tamen

non compellitur reſpondere niſi plenè inſtructus, Feli.in cap.1.de iudi.nu.19.communem dicit.

289 ¶ Preſidentes ciuitatis non habent mærum imperium: ſed tantum minimam iuriſditionem. Alci.in cap.quod ſedem num.86.de off.ordi. communem dicit.

290 ¶ Præſentati duo ad benefitium, & colligātes ſi unus moriatur: patroni non poſſunt præſentare. alium. Gome.in regu.cancel.de ſubrogan. q.13. communem dicit.

291 ¶ Præſumptio iuris quando eſt ꝓ aliquo: nō releuat, niſi allegetur. Alcia. in trac. præſum.21. num.2.communem dicit. De iure regio exceptio ſi fiat notoria: ſufficit quod allegetur, & pecatur l.42.in pragma.cap.8.& per dictam l.declaratur l.2.ti.6.li.3.ordi.ex quibus reſultat quod ſi declinatoria iuditij ſit notoria. quod non requiritur probatio. & approbatur per d.ll.glo.in cle. appellanti de appel. & dictum. Io.And.in cap.ſæpe de appella.quod fallit pro intel.l.14.ti.2.li.3. ordi. & l.91. ſtili.ubi ponuntur caſus de quibus poteſt quis conueniri in domo regia: ex quibus ſi uidua eſt notoria: non indiget probatione.ut tenet Cin.in l.2.ff.ſi quis in ius uocand.non ierit. Et nota unum ſatis notabile pro ampliatione d. l.14.& 91.quod ſi quis commiſit plura delicta. & inter ea ſit unum ex iſtis comprehenſa in d.l.quod curia poteſt de omnibus cognoſcere. Caſſane.in conſue.burgun.rub.2.§.1.glo.fi.num.26.in fi.quæ etiam faciunt ad intel.opinionis poſitę in uer. iuriſditio num.125.uide quæ ibi habes.

312 ¶ Princeps obligatur per ſuum contractum & aſtringit ſucceſſorem in dignitate. Iaſo.conſi.10.

uol.3.communem dicit.

*§ Nota iſtam communem quę facit ad corroborationem l.3.ti.9.li.5.ordi.ubi Rex & Regina inuerunt contractum cum ciuitatibus regni qui ꝙ non poſsit alienare illas, aut ciuitates, uel loca, uel bona regni: niſi ex iuſtiſsima cauſa: & cum cõſilio ſenatorũ magni cõſilij & cõtra factũ eſt nullũ & Rex poteſt ꝓpria authoritate reaſſumere, pro qua l.facit etiam concluſio infra num.214.& quæ ibi habes: de quo per Feli.& Deci.in 2.lectu.nu.6.in cap.eccleſia ſanctæ Mariæ de conſti. & in tantum eſt uera noſtra communis: quod nec de plenitudine poteſtatis, non poteſt contrauenire Paul. de caſtro in l.digna uox de le.C. Et quod Rex nõ poſsit alienare bona regni l.4.ti.15.par.5.etſi alienat perdit nomen regis l.6.ti.1.par.2.de qua per Io.lupum in rep.ca.col.210.& uide ſupra in uerſ. preſcribi.

292 ¶ Princeps ſine cauſa nõ poteſt tollere alicui ea quę ſunt iuris naturalis. Curt. iuni. conſi.138. nu.5.communem dicit.

293 ¶ Amplia quod princeps non poteſt tollere ius ſuum alicui ſine cauſa. Feli.in cap.quæ eccleſiarũ nu.33.de conſti.communem dicit. & Bello.cõſ. 2.nu.2.& 3.

294 ¶ Amplia ad feudum quia de illo non poteſt priuare uaſſallum ſine cauſa Aymon.de antiqui.tẽpo.par.1.uer.1.nu.17.communem dicit ex Bal.in conſi.326.li.1.

295 ¶ Nota quod in his quæ non dependent a libera uoluntate principis, prout ſunt contractus, & ubi agitur de priuando aliquem iure quæſito: non poteſt princeps procedere parte non citata. idem

Aymon.

Aymon.par.1.uer.1.num.30. communem dicit ex Socc.conſi.16.

296 ¶ Amplia etiam de his de quibus princeps ad libitum diſponere non poteſt: non poteſt diſpone re parte non citata. Idem Aymon.num.32.com munem dicit ex Bal.conſi.326.uol.1.

297 ¶ Amplia ad alienationem faciendam per prin cipem hominibus uillæ uel caſtri in uictis quod non poteſt facere: quia ipſius conuenit non mutare dominum Curt. iuni. conſil.174.numer.17. communem dicit. quod tamen fallit niſi pro bono pacis. ut per Gome.in.§.item ſeruiana inſtit. de acti.num.43.ubi uide alias limitationes. & ui de Feli.in c.dilecti de maio.& obe.in uer.i uictis.

* § Concor.cum l.4.ti.15.par.2.nec donare poteſt l.4.ti.27.par.2.& quò ad reddittus regales uide l. 6.ti.28.par.3.& uide Io.de pala.rube. in cap. per ueſtras de dona.inter uir.& uxo. col. 209. §.48. numer. 41.

298 ¶ Fallit,quia licet princeps non poſsit auferre alicui ius ſuum: poteſt tamen tollere obſtaculum de medio,faciendo de incapace capacem ſine cau ſa,legitimando ſpurium.ut ſic ſuccedat in hæreditate Cur.iuni.conſi.157.num.19.& conſi.138.nu. 10.communem dicit non tamen poteſt legitimare adhoc quod ſuccedat in bonis iam acquiſitis p hæredem,non ſolum per aditionem ciuilem: ſed etiam per acquiſitionem iuris gentium. Bello. conſi.2.num.3.communem dicit ex Iaſo.in l. gallus.§.& quid ſic tantum.ff.de lib.& poſthu.

299 ¶ Principi, & de his quæ ex principio ſequuntur: Idem iuditium eſt. Cur.iuni.conſi.154.num. 13.communem dicit.

300 ¶ Primogenita ſunt licita. Coua.in reſo. in li. 1.c.5.num.5.communem dicit ex Tiraquel.& de primogenitura q.4.nu.13.

301 ¶ Priuilegium conceſſum a principe habet effectum a tempore ſcientiæ. Iaſo.in l.benefitium. num.46.de conſti.prin.ff.communem dicit.

¶ Priuilegium conceſſum deſcendentibus maſculis, & fœminis non comprehendit nuptas. Io.a Ripa in reſ.2.li.2.de reſ.nu.11.communem dicit.

302 ¶ Priuilegium conceſſum alicui, non debet operari reuocationem alterius priuilegij. Iaſo.in in l.ſi ruſticus. numer.5. de teſta. mili. communem dicit.

303 ¶ Priuilegium continēs idē quod ius communē, per ſecundum derogatur etiam de illo non facta mentione.Ripa in cap.1.de reſ.num.78.communem dicit.

304 ¶ Amplia ad priuilegium inſertum in corpore iuris:quia tollitur per aliud non inſertium: & de eo mentionem non faciens.Idem ibidem communem dicit.

305 ¶ Amplia ſecundo,ſi in ſecundo priuilegio ſit inſerta clauſula derogatoria,non obſtantibus priuilegiis in contrarium facientibus, etiam ſi de illis opporteret facere mentionem quorum tenores de uerbo ad uerbum uolumus pro inſertis haberi:quia per tale priuilegium tolluntur omnia priuilegia contraria. Anani.in conſi.56. communem dicit quam intellige ut per Ripam in d. c. 1. de reſ.num.80.

306 ¶ Priuilegium conceſſum in his quę reiteratio nem recipiunt ad illud tollendū,requiruntur triginta anni. Ludo.Gozza.in conſi.23. num.9. di-

cit

cit magis communem ex quo priuilegiati ut non teneantur ad collectas: perdũt priuilegium,ſi per triginta annos pacificè collectas ſoluerunt. Ripa in l.1.de legi.cap.21.nu.11.communem dicit.

307 ¶ Priuilegium conceſſum habenti duodecim filios, durat etiam mortuis filijs. Alci. de pręſum. re.1.preſum.36.communem dicit.

308 ¶ Priuilegijs conceſsis militibus armatæ militiæ gaudent milites legalis militiæ. Iaſo.in l.miles de ſententia & re.iud.nu.9.ff. communem dicit.

309 ¶ Probatio incumbit dicenti pauperem, aut diuitem. Alci.de preſum.re.2.preſum.27.num.4. communem dicit de qua uide Coua. in reſo.li. 2. cap.62.

310 ¶ Probatio uitiatur ſi uariatio circa confinia generet incertitudinem. Cur.iuni. conſi. 93.nu. 13.communem dicit.

311 ¶ Probatio negatiua non ſolutionis poteſt fieri per explorationem librorum omnium.Cur. iuni.conſi.106.num.10.communem dicit.

312 ¶ Probatio quæ dicatur in continenti relinquitur arbitrio iudicis. Prepo.in cap.quod reſti tu.3.q.1.communem dicit.

313 ¶ Probationum materia relinquitur arbitrio iudicis.Cur.iuni.conſi.166.num.1.& in con.106. & in conſi.178.nu.1. communem dicit ubi dicit quod cum ſit arbitraria: poteſt etiam teſti plenè deponenti non adhibere fidem. & Deci.in c.3.de proba.& eſt l.28.ti.16.par.3.

314 ¶ Probare tenetur qui habet præſumptionem iuris contra ſe Gigas de penſio.q.9.in fin.communem dicit.

315 ¶ Probare tenetur allegans factum, meliori

modo quo poteſt: ad aliquid obtinendum, uel ad fundandam propriam intentionem, Coua. in reſo li.2.cap.6.num.5.communem dicit ex Bart. in l.in illa.ff.de uerb.obli. & uide in uer.uitam & in uerbo.negatiua.

316 ¶ Proceſſus factus coram duobus iudicibus de una re, ualet. Io. a Ripa in cap.cum.m.de conſti. nu.99.communem dicit.

317 ¶ Fallit in ſententia, quæ ſi data ſit contra aliã: non ualet ſecunda niſi ſecunda data ſit pendente appellatione ſuper prima: quia ualet ſecunda. & poterit excipi coram iudice appellationis de ſecunda: & inde uentilabitur quæ illarum iuſtior ſit, idem ibi nu.200.communem dicit.

318 ¶ Nota quod licet reus poterit comparere coram iudice quem maluerit: ſi in uno tempore citatur coram diuerſis: & ille erit iudex competẽs, ſed tamen ſi procurat citationem, nihil ei prodeſt Io. a Ripa ibi communem dicit.

319 ¶ Proceſſus factus, coram perſona in habili ꝑ l. uel ſtatutum eſt ipſo iure nullus. Petr. Rauen. in alpha. aure. in uer. lex communem dicit. & ſic proceſſus factus coram minore procuratore alterius eſt ipſo iure nullus. etſi a parte non opponatur, Fran. in cap. qui generaliter. §. licet de procu. in 6. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel. l.5.ti.5.par.3.

320 ¶ Procurator fiſci ſi aliquid uendat: non poteſt habere fidem de pretio. Iaſo. in l. quæ acta. ff. de of fi. procur. aſſeſ. e nu.18.communem dicit

321 ¶ Procurator generalis non poteſt facere actũ per quem dominus cadat in pœnam, Cur. iuni. cõſ. 149.num.9.communem dicit.

Procurator

322 ¶ Procurator ad reſignandum ex cauſa permu tationis etiam cum iuramento, poteſt reuocari, Boe.dec.207.num.2.communem dicit.

323 ¶ Procurator non tenetur appellationem pro ſequi a ſententia diffinitiua: ſecus ab interlocuto ria, niſi aliàs interlocutoria eſſet tractanda in lo co remoto. Iaſo.in l.inuictus nu.4.C.de procur. communem dicit uide in uerb.aduocatus.

324 ¶ Procurator actoris cum reus non poteſt ſtatim actorem reconuenire: tenetur ſatisdare de defendendo dominum in futurum. Iaſ.in l.actionem. num.7.C.de procura.communem dicit.

325 ¶ Procurator datus ad exigendum, poteſt recipere ſolutionem a ſponte ſoluẽte.Raue.in alpha. aure, in uerb. procurator in fi. magis communem dicit.

326 ¶ Procurator uerè contumax licet non admittatur ad appellandum, non præiudicat domino quin poſsit appellare, Iunior.in l. 1.§. ſi procurator.ff.ſiquis ius dicen. non obtempe. numer. 12. communem dicit ex Bar.ibi.

* § Nota iſtam communem ad limitationem l.

327 ¶ Procurator ſi mittatur ut compareat, & non comparet: dominus dicitur contumax.Iunior in d.§.1.ſi procurator num.2.communem dicit, ex Bart.ibi.

328 ¶ Procurator ſpecialis requiritur ad petendũ reſtitutionem in integrum poſt quam ſententia tranſiuit in rem iudicatam. Panor. in cap. ſuſcita de reſti.in inte. num. 5.communem dicit.

329 ¶ Procurator conſtitutus a domino & ſibi non conſtito de mandato, geſta per eum tanquam per falſum procuratorem, non ualent. Alexan.in l.li-

cet

cet de procu.C.num.1.& Balbus dec.348.num.7. communem dicit ubi d.Balbus limitat in beneſitialibus.

330 ¶ Procurator ſi ſit conſtitutus ad talem, uel talem actum: & poſtea ſequatur clauſula quod promittit habere omnia rata geſta per procuratorē illa uerba generalia ponuntur ex ſuperabūdanti, Iaſo.in l.quæ acta nu.21. de offi. proconſ.ff. communem dicit.

331 ¶ Procuratoris mandatum poteſt probari per teſtes. Balbus deci.190. Boe.dec.281.nu.1. Iaſ. de procura.C.in l.ſi cautio numer.7.communem dicunt.

332 ¶ Procuratorium ſi dicat quod cōſtituens promiſit ratum quidquid legitimè factum ſit: eſt nullum, Iaſo.in d.l.quæ acta uumer. 23.communem dicit.

333 ¶ Procuratorium ſi habet clauſulam quod,procurator poſsit facere omnia ea quæ poſsit dominus,ſi fuiſſet præſens:cenſetur habere mandatum cui libera. Iaſo.in l.quæ acta.num.22.de offi.pro conſ.ff.communem dicit.

334 ¶ Procuratorium debet probari plenè.Iaſo.in l.cautio.de procu.C.communem dicit.

335 ¶ Procuratorium exēplatum manu ipſius notarij qui ipſum confecit: facit fidem: non tamen alterius, etiam ſi notarius dicat in inſtrumento donationis, uel alerius contractus quod Petrus nomine Petri,& de eius mādato quod ipſe uidit: non creditur niſi totus tenor ſit inſertus de uerbo ad uerbum authoritare iudicis, Boe.dec.281.nu. 3.communem dicit.

336 ¶ Nota quod ſi totus tenor inſtrumēti in actis iudiciarijs

iudiciarijs inſeratur creditur & facit fidem cau.2 de.281.num.9.communem dicit.

337 ¶ Amplia,ſi de mandato iudicis in extraiudicialibus inſeratur. ſi totus tenor inſeratur in alio inſtrumento publico Boe.ibi numer. 23.communem dicit.

338 ¶ Amplia ſecundo,ſi per notarium ſit inſertus totus tenor in alio inſtrumento de conſenſu partium facit fidem. Boe.ibi nu.23.cõmunem dicit.

339 ¶ Poſſeſsio probatur,probatis extremis, quia media præſumuntur probatis extremis.gloſ.in c. nolumus 16.q.4.Segu.in.§.fi.l.3.nu.16.ff.de li.& poſthu.communem dicit.

340 ¶ Profeſsio minoris, ante legitimam ætatem facta iuxta cap.1.de regu.iur.in 6.eſt ipſo iure nulla etiam ſi ipſe minor ſit diſcretus glo.in d.c.1.quã Coua.in epi.4.cap.2.nu.1.communem dicit.

341 ¶ Profitens ſub conditione, ut poſsit bona retinere; uitiatur profeſsio. Barba.conſi.3. uol.1. communem dicit. ut refert Coua.in ep.4.cap.3. num.18.contrariam dicit communem. Iaſo.in l. morte de no.ope.nũt.ff.immo quod uitiatur proteſtatio ſiue conditio. & Idem Iaſo. in authen. ingreſsi.cap.de ſacro.ſanc.eccle.nume.30. & 37. ubi uide regulam & tres limit.cũ quibus poſſunt opiniones concordari.

342 ¶ Prodigus licet æquipararetur furioſo in omnibus:non tamen in delictis: Hiero.Cagno. in l.furioſi num.13.ff.de reg.iur.communem dicit.

343 ¶ Prodigus quantocumque notorius, poteſt contrahere: & alienare antequam interdicatur. Anto.de tremo.in addi.ad bonac.in prac.excepti in rub.qui.mo.ſuo.no.nu.7.cõmunem dicit contrariam

trariam : immo quod non poſsit contrahere, nec adminiſtrare dicit communem Anto.nice.in con cur.gloſ.concor.70.ſed tamen primam affirmat communem Alexan.in l.cum bonis .ff. de uerbo. obli.& Aufre.in addi. ad q.tholoſ. 362. & iſta eſt magis communis ut per Boe.in conſue.bitur.§.8. in fine & cum hac concor.l.5.ti.11.par.5. Et ſecũ dum hanc communem, intellige quam habes in uerbo iuramentum, & ceſſante prodigalitate, ceſſat prohibitio : & abſque ſententia. Io.de Ripa in l.is cum bonis.ff.de uerb.oblig.quam intelli ge quando eſt notorium prodigalitatem ceſſare. Tiraquel.de ceſſante cauſa in uer. interdictionis cauſa num.120. communem dicit ex Bart. Paul. Alexan.Areti.in d.l.in bonis.

344 ¶ Prohemium generale,etiam ſi poſtea ſequã tur uerba ſpecialia : facit ut diſpoſitio cenſeatur generalis. Cur.iuni.con.174.numer.1.& 2. communem dicit.

345 ¶ Prohibito uno,cenſetur prohibitum. omne illud quod ſequitur ex eo ſiue ſit conſequens ; ſiue ſit antecedens. Cur.iuni.in l.2. num. 56.ff. de iuriſd.omni.iudic.communem dicit.

346 ¶ Promittens donare, poteſt conueniri. ut donet. Ioan.a Ripa de.dona. li. 3. cap. 12. communem dicit.

347 ¶ Promittens ſecuraturum, & acturum : factum alterius non eſt neceſſaria interpellatio, Cur.iuni.conſ.74.numer.6.comunem dicit.

348 ¶ Promittens de contrahendo matrimonium cum una ex filiabus titij, ſi poſtea cognoſcat unã ex illis tranſit in matrimonium promiſsio cum illa. Prepo.in cap.ex litteris el. 2. deſpon. num.6.

& Coua.

& Coua.in epi.4.ca.4.§.1.num.17. & Petrus in ſumma in uerb.matrimonium el.2.q.11. commu-nem dicunt.

349 ¶ Promittens non mouere quæſtionem: non adimplet promiſſum ſi mouet etiam ante litem cõteſtatam, Gome.in ca.diſpendia de reſt.li.6.nu.4. communem dicit.

350 ¶ Promittens quod cum duobus equis accommodatis faciat quod habeat tres obligat ad quinque: ſecus tamen, ſi dicit & promittit quod habeat tres: non exprimendo niſi unam ſummam: tunc non fit coaceruatio. Iaſ.in l.manumiſsioné, nu.15.ff.de iuſti.& iur.communem dicit.

351 ¶ Promittens de ſoluẽdo in quocumque loco: non poteſt penitere ſecus ſi promiſit poſſe conueniri: quia poteſt penitere iuxta l. ſi conuenerit Iaſo.ſiquis in conſcribendo num.12. C. de pactis communem dicit.

352 ¶ Promiſsio omnium bonorum poſt mortem, non facta mẽtione de preſentibus, nec de futuris, ualet.Cur.iuni.conſi.15. communem dicit.

353 ¶ Promiſsio ex cauſa donationis, facta poſt mortem. eſt ualida idem conſi.81. numer.3.communem dicit.

354 ¶ Propoſitio inepta ſi non ſit neceſſaria: non uitiat actum, aut libellum. Alber.Brunus in trac. de forma.acti.de potentia & effectu formæ in ulti.effectu ampli.18, fo.55.col.1.cõmunem dicit.

355 ¶ Prorogare iuriſditionem non ſui iudicis poteſt laicus in habentem conſimilem iuriſditioné: ut in habentem mærum, mærũ mixtum mixtum. Panor.in c. cũ ſit de for.cõpe.nu.12.cõem dicit.

356 ¶ Fallit, quando in ciuitate eſt diuiſa iuriſdi-

tio

tio per quarterios: quia homines unius quarterij non poſſunt prorogare iuriſditionem iudicis alterius quarterij. Iaſo.in l.ſi per errorem num.7 ff.de iuriſd.omni.iud.communem dicit.

357 ¶ Proteſtatio eſt denuntiatio cum teſtatione facta. Io.a Ripa in cap.cum.m. de conſti. nu. 68. de conſti.communem dicit.

358 ¶ Proteſtatio poſt actum perfectum ſuper dependentibus a ſola uoluntate proteſtantis uitiatur: & ualet actus. idem ibi num.31.communem dicit. Et ſic dicit intelligendum eſſe tex. in l. per ſeruum.§.1.ff.de uſu.per l.ſed ſi de fructu.ff.de uſu & habit.

359 ¶ Proteſtatio facta per emphiteotam in alienatione rei emphiteoticæ, uidelicet ſine preiuditio domini,non releuat poteſtatem Io.a Ripa.ibi nu. 80.communem dicit. Iaſo.in.§.morte.ff. de noui.oper.nunt.num.77.

360 ¶ Fallit,ſi in alienatione dicatur domini accedente conſenſu,aliàs quod alienatio non ualeat. Idem ibi tu non recedas,communem dicit.

361 ¶ Proteſtatio ſi precedat actui qui depēdet de ſola uoluntate proteſtantis: non uidetur deſerta. Secus tamen, ſi dependet cum uoluntate tertii, Anto. Gomeſi.in l.45.tau.nu.44. communem dicit. ex Barto. in.l.non ſolum.§. morte.ff. de noui ope.nun.

362 ¶ Proteſtatio quæ fit quotidie in productione inſtrumenti.ſ.quantum pro ſe.facit,& non in aliis operatur quòd in aliis iudex non poſsit ſe fundare. Feli.in ca. imputari de fid.inſtru. communem dicit.Io.a Rip.in d.c.cum m.nu.39.

363 ¶ Proteſtatio facta per mulierem cū iuramen-

to de non alienando rem dotalem: ſi poſtea fiat alienatio: etiam cum iuramento, et ignorante recipiente alienationem: valet proteſtatio. Ioan. a Ripa ibi num. 81. ver. ſecundo limitatur, communem dicit.

364 ¶ Proteſtatio non eſt neceſſaria: ſed utilis metum paſſo. Hiero. Cagno. in l. in omnibus. ff. de re. iur. nu. 13. communem dicit.

365 ¶ Amplia, ad impeditum etiam ex facto iudicis: quia non eſt neceſſaria. Idem ibi. nu. 15. communem dicit.

366 ¶ Proteſtatio ſola non probat metum: ſed requiritur probatio metus. Io. a Ripa num. 92. communem dicit contrariam. immo quod proteſtatio ſola precedens probet metum: tenet glo. in c. lotarius 32. q. 1. & Docto. communiter in cap. 1. ꝙ metus cauſa. ſed pro concordta dic aut actus dependet a uoluntate ſolius proteſtãtis: & tunc proteſtatio precedens probat metum: ut tenet Bart. & Docto. communiter in l. qui aliena. §. fi. ff. de acquir. hære. aut actus dependet a uoluntate duorum: & tunc ſi proteſtatio fiat in ipſo actu; parte preſente, probat metum; aut ante actum, & non probat. hæc Io. a Ripa. in d. nu. 92.

367 ¶ Proteſtatio contraria preſumptioni iuris, & de iure tollit ipſam preſumptionem ſicut confeſſio. Idem ibi nu. 94. communem dicit.

368 ¶ Fallit in proteſtatione continente in ſe turpitudinem: quia tollitur per contrarium actum ſequens. Io. de Ripa nu. 95. communem dicit.

369 ¶ Proteſtatio unius ex contrahentibus matrimonium quod non intendit conſentire: eitam ſi uerba proferat altero neſciente, non ualet matrimonium

monium.gloſ.in cap.tua nos deſpon: quam communem dicit Coua.in epi.4.par.2.q.2. numer. 3. communem dicit.

370 ¶ Proteſtatio facta per profitentem ut poſsit bona retinere, uitiatur proteſtatio. Feli.in cap. cum.m. de conſti. & Iaſo. in Authen. ingreſsi. C.de ſacro ſanc.eccleſ.ubi eſt gloſ. Barba. autē in 1.uol.conſ.3.communem dicit contrariam:quem refert Coua.in epi.4.cap.3.2.par. num. 18. communem dicit & nullam elegit,mihi autem uidetur primam eſſe magis communem. ut euidenter patet per Docto.in Authen.ingreſsi. in d. cap. cum m.& docto.in l.non ſolum .§.morte de noui. ope. nunt.ff.præcipuè per Iaſo.in nu.20.

371 ¶ Proteſtatio reſpondentis libello & dicentis quod non facit animo conteſtandi: operatur ꝙ ſecundum alium intellectum interpretetur: utpu ta animo informandi iudicem: & non cōteſtandi. Ripa in d.c.cum m.nu.97.communem dicit.

372 ¶ Amplia,in proteſtatione rei opponentis in iuditio cum proteſtatione quod non intendit in iudicem conſentire:quod operatur etiam ſi dedu cat alias exceptiones: quod non uideatur prorogare iuriſditionem. Idem ibi numer. 99.communem dicit.

373 ¶ Nota quod proteſtans ut in communi precedenti eſt dictum: poterit per iudicem, tanquam contumax puniri. Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu. 99.communem dicit. quam intelligit:ſi ſolum ſtetit in iuribus proteſtationis·ſecus tamen, ſi ſalua proteſtatione reſpondit petitioni.

374 ¶ Proteſtatio facta in contractu dicens quod proteſtetur quod non vult conſentire uitiatur contra-

contractus.Deci.in d.cap.cum .m.de conſti.num. 23.communem dicit uel etiam ſi in proteſtatione addat,niſi & quatenus de iure citatur :quia tunc ex toto extinguit iuriſditionem iudicis.Iaſ.in d.l. §.morte.ff.de no.ope.nũt.nu.46.communẽ dicit.

375 ¶ Proteſtatio interueniens non extenditur ad actum factum ex interuallo. Ripa in d.ca.cum.m. num.101.communem dicit.Iaſo.in d.§. morte .ff. de no.ope.nunt.nu.13.

376 ¶ Intellige in actibus dependentibus ex uoluntate aliorum;ſi proteſtatio non recipit futurum factum . aliàs ſecus . Iaſo.in l.acta nouiſsima nu. 14.C.de pactis communem dicit.

377 ¶ Proteſtatio declaratoria animi per quam nemo grauatur. non requirit preſentiam alicuius, dummodo fiat taliter quod poſsit de proteſtatione apparere.Io.de Ripa in d.cap.cum m.nu. 106. per l. idcirco .C. de codici. communem dicit.

Expreſſus conſenſus proteſtanti licet requiraẽ adhoc.quo ei preiudicet regulariter.ſed in caſu.l. fi. §. item ſi predixerit.ff. nau. caup.ſtabul. ſufficit tacitus. Ripa ibi num.123.communem dicit.

378 ¶ Amplia primam cõcluſionem iſtius communis ad matrimonium , in quo proteſtatio quæ fit contra ſubſtantiam matrimonij,tacenti non preiudicat nec uidetur conſentire . Ripa nume. 127. communem dicit quem uide.

379 ¶ Proteſtatio domini recipientis penſionem temporis futuri.ſaluo iure expulſionis:ſi emphiteota tacet: nihil ualet,cum proteſtatio ſit contraria facto. Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu.130.uer. totius caſus eſt,communem dicit quam intelligit: quod durante tempore ſolutionis receptæ nõ po-

teſt emphiteotam expellere:ſecus tamen poſtea.

380 ¶ Proteſtatio inhibitoriè ne fiat: illud ad quod tenetur,non eſt parandum niſi ueritas cauſę oſten datur per inſtrumentum,quod non requiritur, ſi proteſtatio fit authoritate iudicis: quia ei eſt parendum,Ripa ibi nu.153.communem dicit.

381 ¶ Proteſtatio poteſt fieri ubicumque, etiam in eccleſia Ripa nu.144.communem dicit.

382 ¶ Proxeneta nō eſt teſtis integer:niſi utraque parte conſentiente. Cur.iuni.con.112.numer.8. communem dicit.

*§ Concor.cum l.36.ti.16.par.3.

383 ¶ Proximitas ſolum attenditur in fideicommiſſariaſubſtitutione. Alexan.conſi.305.uol.6.Ioa. duran.in arte teſtan.ti.5.cau.21.communē dicit.

384 ¶ Prouiſio ordinaria generalis legis non tollitur per prouiſionem ſpecialem hominis, Bello. conſi.22.nu.3.communem dicit ex gloſ.in l. 2.C. de iure emphi.& Iaſo.num.176.& 177. & Deci. in l.creditor.ff.ſi cert.petat.ſecus tamen, ſi ſit extraordinaria:quia tunc ceſſatur per prouiſionem hominis,Bello.ibi nu.5.communem dicit exemplum, in primo caſu,quia ſi in locatione per hominem ſit prouiſum circa non faciendā diminutionem penſionis propter caſum fortuitum: non tamen ceſſat generalis diſpoſitio circa interſſe locationis.

385 ¶ Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingulares in materia ſubſtitutionum, Cur.iuni. conſi.128. nu. 6. communem dicit.

386 ¶ Pubes maior factus poteſt teſtificari de his quæ uidit ante pubertatem. Hiero. Cagno. in l. fœminas.§.fi.nu.23.ff.de re.iur. communem dicit

& Coua.

& Coua.in reg.poſſeſſor.§.3.par.2.num.8.ex Feli.in ca.ultimo de ſen.exco.concor.cum l.9.ti.16. par.3. Adde glo.in uerbo impubes.§.teſtes autem inſtit.de teſtam.ordi.

387 ¶ Pubertati proximus dicitur uir.qui eſt decẽ annorum cum dimidio: fœmina autem nouenis cum dimidio. Iaſo.in l.properandum.C. de iudi. §.etſi quidem num.1.communem dicit.

* § Et hanc ætatem l.8.ti.81.par.7. exprimit:adhoc quod ſi committens delictum,ſit minor illius ætatis:non debet puniri.

388 ¶ Publicatio in cauſa poteſt fieri ab alio iudice ſuccedente in offitium primi iudicis.& non ab alio,Ripa in l.apud num.32.C. de æden. communem dicit.

389 ¶ Publiciana requirit poſſeſsionem uacuam ſicut & uſu capio. Prepo.in ca.reintegranda.3.q. 1.communem dicit.

390 ¶ Puella cui pater aſignauit certum quid, & precepit ut cum illo eſſet contenta: poteſt petere ſupplementum legitimæ. Boe.dec.3. num.10. communem dicit.

391 ¶ Pupillus ex propria ſignificatione uocabuli, non dicitur decedere inteſtatus: ſecus tamen, ex communi uſu loquendi, Boe. in conſue.bitu.in rub.des coſtumes concernens les teſtamens.§.4. communem dicit ex Bar. conſi.138.

392 ¶ Purgatio moræ non admittitur in caſu legis ſiquis maior.C.de tranſacta. Deci.conſi.453.nu. 12.communem dicit

modo quo poteſt: ad aliquid obtinendum, uel ad fundandam propriam intentionem, Coua. in reſo li.2.cap.6.num.5.communem dicit ex Bart. in l.in illa.ff.de uerb.obli. & uide in uer.uitam & in uerbo.negatiua.

316 ¶ Proceſſus factus coram duobus iudicibus de una re, ualet. Io.a Ripa in cap.cum.m.de conſti. nu.99.communem dicit.

317 ¶ Fallit in ſententia, quæ ſi data ſit contra aliã: non ualet ſecunda niſi ſecunda data ſit pendente appellatione ſuper prima: quia ualet ſecunda. & poterit excipi coram iudice appellationis de ſecunda: & inde ueutilabitur quæ illarum iuſtior ſit, idem ibi nu.200.communem dicit.

318 ¶ Nota quod licet reus poterit comparere coram iudice quem maluerit: ſi in uno tempore citatur coram diuerſis: & ille erit iudex competẽs, ſed tamẽ ſi procurat citationem, nihil ei prodeſt Io.a Ripa ibi communem dicit.

319 ¶ Proceſſus factus, coram perſona in habili p l.uel ſtatutum eſt ipſo iure nullus. Petr. Rauen. in alpha.aure.in uer.lex communem dicit. & ſic proceſſus factus coram minore procuratore alterius eſt ipſo iure nullus. etſi a parte non opponatur, Fran.in cap.qui generaliter.§.licet de procu. in 6.communem dicit.

§ Nota iſtam communem ad intel.l.5.ti.5.par.3.

320 ¶ Procurator fiſci ſi aliquid uendat: non poteſt habere fidem de pretio. Iaſo.in l.quæ acta.ff.de offi.procur.aſſeſ.e nu.18.communem dicit

321 ¶ Procurator generalis non poteſt facere actũ per quem dominus cadat in pænam, Cur.iuni.cõſ. 149.num.9.communem dicit.

322 ¶ Procurator ad reſignandum ex cauſa permutationis etiam cum iuramento, poteſt reuocari, Boe.dec.207.num.2.communem dicit.

323 ¶ Procurator non tenetur appellationem proſequi a ſententia diffinitiua: ſecus ab interlocutoria, niſi aliàs interlocutoria eſſet tractanda in loco remoto. Iaſo.in l.inuictus nu.4.C.de procur. communem dicit uide in uerb.aduocatus.

324 ¶ Procurator actoris cum reus non poteſt ſtatim actorem reconuenire: tenetur ſatisdare de defendendo dominum in futurum. Iaſ.in l.actionem. num.7.C.de procura.communem dicit.

325 ¶ Procurator datus ad exigendum, poteſt recipere ſolutionem a ſponte ſoluēte.Raue.in alpha. aure, in uerb.procurator in fi. magis communem dicit.

326 ¶ Procurator uerè contumax licet non admittatur ad appellandum, non præiudicat domino quin poſsit appellare, Iunior.in l. 1.§. ſi procurator.ff.ſiquis ius dicen. non obtempe. numer. 12. communem dicit ex Bar.ibi.

* § Nota iſtam communem ad limitationem l.

327 ¶ Procurator ſi mittatur ut compareat, & non comparet: dominus dicitur contumax.Iunior in d.§.1.ſi procurator num.2.communem dicit, ex Bart.ibi.

328 ¶ Procurator ſpecialis requiritur ad petendū reſtitutionem in integrum poſt quam ſententia tranſiuit in rem iudicatam. Panor. in cap. ſuſcita de reſti.in inte. num. 5.communem dicit.

329 ¶ Procurator conſtitutus a domino & ſibi non conſtito de mandato, geſta per eum tanquam per falſum procuratorem, non ualent. Alexan.in l.licet

cet de procu.C.num.1.& Balbus dec.348.num.7. communem dicit ubi d.Balbus limitat in beneficialibus.

330 ¶ Procurator ſi ſit conſtitutus ad talem, uel talem actum: & poſtea ſequatur clauſula quod promittit habere omnia rata geſta per procuratorẽ illa uerba generalia ponuntur ex ſuperabũdanti, Iaſo.in l.quæ acta nu.21.de offi. proconſ.ff. communem dicit.

331 ¶ Procuratoris mandatum poteſt probari per teſtes. Balbus deci.190. Boe.dec.281.nu.1. Iaſ. de procura.C.in l.ſi cautio numer.7.communem dicunt.

332 ¶ Procuratorium ſi dicat quod cõſtituens promiſit ratum quidquid legitimè factum ſit: eſt nullum, Iaſo.in d.l.quæ acta uumer. 23.communem dicit.

333 ¶ Procuratorium ſi habet clauſulam quod,procurator poſsit facere omnia ea quæ poſsit dominus,ſi fuiſſet præſens:cenſetur habere mandatum cui libera. Iaſo.in l.quæ acta.num.22.de offi.proconſ.ff.communem dicit.

334 ¶ Procuratorium debet probari plenè.Iaſo.in l.cautio.de procu.C.communem dicit.

335 ¶ Procuratorium exẽplatum manu ipſius notarij qui ipſum confecit: facit fidem: non tamen alterius, etiam ſi notarius dicat in inſtrumento donationis, uel alerius contractus quod Petrus nomine Petri,& de eius mãdato quod ipſe uidit: non creditur niſi totus tenor ſit inſertus de uerbo ad uerbum authoritate iudicis, Boe.dec.281.nu. 3.communem dicit.

336 ¶ Nota quod ſi totus tenor inſtrumẽti in actis

judiciarijs

iudiciarijs inſeratur creditur & facit fidem cau.2 de.281.num.9.communem dicit.

337 ¶ Amplia,ſi de mandato iudicis in extraiudicialibus inſeratur. ſi totus tenor inſeratur in alio inſtrumento publico Boe.ibi numer. 23.communem dicit.

338 ¶ Amplia ſecundo,ſi per notarium ſit inſertus totus tenor in alio inſtrumento de conſenſu partium facit fidem. Boe.ibi nu.23.cōmunem dicit.

339 ¶ Poſſeſsio probatur,probatis extremis, quia media præſumuntur probatis extremis.gloſ.in c. nolumus 16.q.4.Segu.in.§.fi.l.3.nu.16.ff.de li.& poſthu.communem dicit.

340 ¶ Profeſsio minoris, ante legitimam ætatem facta iuxta cap.1.de regu.iur.in 6.eſt ipſo iure nulla etiam ſi ipſe minor ſit diſcretus glo.in d.c.1.quã Coua.in epi.4.cap.2.nu.1.communem dicit.

341 ¶ Profitens ſub conditione, ut poſsit bona retinere; uitiatur profeſsio. Barba.conſi.3.uol.1. communem dicit. ut refert Coua.in ep.4.cap.3. num.18.contrariam dicit communem. Iaſo.in l. morte de no.ope.nũt.ff.immo quod uitiatur proteſtatio ſiue conditio. & Idem Iaſo.in authen. ingreſsi.cap.de ſacro.ſanc.eccle.nume.30.& 37. ubi uide regulam & tres limit.cũ quibus poſſunt opiniones concordari.

342 ¶ Prodigus licet æquipararetur furioſo in omnibus:non tamen in delictis: Hiero.Cagno. in l.furioſi num.13.ff.de reg.iur.communem dicit.

343 ¶ Prodigus quantocumque notorius, poteſt contrahere: & alienare antequam interdicatur. Anto.de tremo.in addi.ad bonac.in prac.excepti in rub.qui.mo.ſuo.no.nu.7.cõmunem dicit contrariam

trariam: immo quod non poſsit contrahere, nec adminiſtrare dicit communem Anto.nice.in con cur.gloſ.concor.70. ſed tamen primam affirmat communem Alexan.in l.cum bonis.ff.de uerbo. obli.& Aufre.in addi. ad q.tholoſ. 362. & iſta eſt magis communis ut per Boe.in conſue.bitur.§.8. in fine & cum hac concor.l.5.ti.11.par.5. Et ſecũ dum hanc communem, intellige quam habes in uerbo iuramentum, & ceſſante prodigalitate, ceſſat prohibitio: & abſque ſententia. Io.de Ripa in l.is cum bonis.ff.de uerb.oblig.quam intelli ge quando eſt notorium prodigalitatem ceſſare. Tiraquel.de ceſſante cauſa in uer. interdictionis cauſa num.120. communem dicit ex Bart. Paul. Alexan.Areti.in d.l.in bonis.

344 ¶ Prohemium generale, etiam ſi poſtea ſequã tur uerba ſpecialia: facit ut diſpoſitio cenſeatur generalis. Cur.iuni.con.174.numer.1.& 2. communem dicit.

345 ¶ Prohibito uno, cenſetur prohibitum. omne illud quod ſequitur ex eo ſiue ſit conſequens; ſiue ſit antecedens. Cur.iuni.in l.2. num.56.ff. de iuriſd.omni.iudic.communem dicit.

346 ¶ Promittens donare, poteſt conueniri. ut donet. Ioan.a Ripa de.dona. li. 3. cap. 12. communem dicit.

347 ¶ Promittens ſecuraturum, & acturum: factum alterius non eſt neceſſaria interpellatio, Cur.iuni.conſ.74.numer.6.comunem dicit.

348 ¶ Promittens de contrahendo matrimonium cum una ex filiabus titij, ſi poſtea cognoſcat unã ex illis tranſit in matrimonium promiſsio cum illa. Prepo.in cap.ex litteris el. 2. deſpon. num.6. & Coua.

& Coua.in epi.4.ca.4.§.1.num.17. & Petrus in ſumma in uerb.matrimonium el.2.q.11. communem dicunt.

349 ¶ Promittens non mouere quæſtionem: non adimplet promiſſum ſi mouet etiam ante litem cōteſtatam, Gome.in ca.diſpendia de reſt.li.6.nu.4. communem dicit.

350 ¶ Promittens quod cum duobus equis accommodatis faciat quod habeat tres obligat ad quinque: ſecus tamen, ſi dicit & promittit quod habeat tres: non exprimendo niſi unam ſummam: tunc non fit coaceruatio. Iaſ.in l.manumiſsionē, nu.15.ff.de iuſti.& iur.communem dicit.

351 ¶ Promittens de ſoluēdo in quocumque loco: non poteſt penitere ſecus ſi promiſit poſſe conueniri: quia poteſt penitere iuxta l. ſi conuenerit Iaſo.ſiquis in conſcribendo num.12. C. de pactis communem dicit.

352 ¶ Promiſsio omnium bonorum poſt mortem, non facta mētione de preſentibus, nec de futuris, ualet. Cur.iuni.conſi.15. communem dicit.

353 ¶ Promiſsio ex cauſa donationis, factā poſt mortem. eſt ualida. idem conſi.81. numer.3. communem dicit.

354 ¶ Propoſitio inepta ſi non ſit neceſſaria: non uitiat actum, aut libellum. Alber.Brunus in trac. de forma.acti.de potentia & effectu formæ in ulti.effectu. ampli.18, fo.55. col.1. cōmunem dicit.

355 ¶ Prorogare iuriſditionem non ſui iudicis poteſt laicus in habentem conſimilem iuriſditionē: ut in habentem mærum, mærū mixtum mixtum. Panor.in c. cū ſit de for.cōpe.nu.12. cōem dicit.

356 ¶ Fallit, quando in ciuitate eſt diuiſa iuriſdi-

tio

tio per quarterios: quia homines unius quarterij non poſſunt prorogare iuriſditionem iudicis alterius quarterij. Iaſo. in l. ſi per errorem num. 7 ff. de iuriſd. omni. iud. communem dicit.

357 ¶ Proteſtatio eſt denuntiatio cum teſtatione facta. Io. a Ripa in cap. cum. m. de conſti. nu. 68. de conſti. communem dicit.

358 ¶ Proteſtatio poſt actum perfectum ſuper dependentibus a ſola uoluntate proteſtantis uitiatur: & ualet actus. idem ibi num. 31. communem dicit. Et ſic dicit intelligendum eſſe tex. in l. per ſeruum. §. 1. ff. de uſu. per l. ſed ſi de fructu. ff. de uſu & habit.

359 ¶ Proteſtatio facta per emphiteotam in alienatione rei emphiteoticæ, uidelicet ſine preiuditio domini, non releuat poteſtatem Io. a Ripa. ibi nu. 80. communem dicit. Iaſo. in. §. morte. ff. de noui. oper. nunt. num. 77.

360 ¶ Fallit, ſi in alienatione dicatur domini accedente conſenſu, aliàs quod alienatio non ualeat. Idem ibi tu non recedas, communem dicit.

361 ¶ Proteſtatio ſi precedat actui qui depēdet de ſola uoluntate proteſtantis: non uidetur deſerta. Secus tamen, ſi dependet cum uoluntate tertij, Anto. Gomeſi. in l. 45. tau. nu. 44. communem dicit. ex Barto. in l. non ſolum. §. morte. ff. de noui ope. nun.

362 ¶ Proteſtatio quæ fit quotidie in productione inſtrumenti. ſ. quantum pro ſe facit, & non in aliis operatur quòd in aliis iudex non poſsit ſe fundare. Feli. in ca. imputari de fid. inſtru. communem dicit. Io. a Rip. in d. c. cum m. nu. 39.

363 ¶ Proteſtatio facta per mulierem cū iuramento

to de non alienando rem dotalem: ſi poſtea fiat alienatio; etiam cum iuramento, et ignorante recipiente alienationem: valet proteſtatio. Ioan. a Ripa ibi num. 81. ver. ſecundo limitatur, communem dicit.

364 ¶ Proteſtatio non eſt neceſſaria: ſed utilis metum paſſo. Hiero. Cagno. in l. in omnibus. ff. de re. iur. nu. 13. communem dicit.

365 ¶ Amplia, ad impeditum etiam ex facto iudicis: quia non eſt neceſſaria. Idem ibi. nu. 15. communem dicit.

366 ¶ Proteſtatio ſola non probat metum: ſed requiritur probatio metus. Io. a Ripa num. 92. communem dicit contrariam. immo quod proteſtatio ſola precedens probet metum: tenet glo. in c. lotarius 32. q. 1. & Docto. communiter in cap. 1. ꝙ metus cauſa. ſed pro concordta dic aut actus dependet a uoluntate ſolius proteſtãtis: & tunc proteſtatio precedens probat metum: ut tenet Bart. & Docto. communiter in l. qui aliena. §. fi. ff. de acquir. hære. aut actus dependet a uoluntate duorum: & tunc ſi proteſtatio fiat in ipſo actu; parte preſente, probat metum; aut ante actum, & non probat. hæc Io. a Ripa. in d. nu. 92.

367 ¶ Proteſtatio contraria preſumptioni iuris, & de iure tollit ipſam preſumptionem ſicut confeſſio. Idem ibi nu. 94. communem dicit.

368 ¶ Fallit in proteſtatione continente in ſe turpitudinem: quia tollitur per contrarium actum ſequens. Io. de Ripa nu. 95. communem dicit.

369 ¶ Proteſtatio unius ex contrahentibus matrimonium quod non intendit conſentire: eitam ſi uerba proferat altero neſciente, non ualet matrimonium

monium.gloſ.in cap.tua nos deſpon. quam communem dicit Coua.in epi.4.par.2.q.2. numer. 3. communem dicit.

370 ¶ Proteſtatio facta per profitentem ut poſsit bona retinere, uitiatur proteſtatio. Feli.in cap. cum .m. de conſti. & Iaſo. in Authen. ingreſsi. C.de ſacro ſanc.eccleſ.ubi eſt gloſ. Barba. autē in 1.uol.conſ.3.communem dicit contrariam:quem refert Coua.in epi.4.cap.3.2.par. num. 18. communem dicit & nullam elegit,mihi autem uidet̄ primam eſſe magis communem. ut euidenter patet per Docto.in Authen.ingreſsi. in d. cap. cum m.& docto.in l.non ſolum .§.morte de noui. ope. nunt.ff.præcipuè per Iaſo.in nu.20.

371 ¶ Proteſtatio reſpondentis libello & dicentis quod non facit animo conteſtandi: operatur ꝙ ſecundum alium intellectum interpretetur: utputa animo informandi iudicem: & non cõteſtandi. Ripa in d.c.cum m.nu.97.communem dicit.

372 ¶ Amplia,in proteſtatione rei opponentis in iuditio cum proteſtatione quod non intendit in iudicem conſentire:quod operatur etiam ſi deducat alias exceptiones: quod non uideatur prorogare iuriſditionem. Idem ibi numer. 99.communem dicit.

373 ¶ Nota quod proteſtans ut in communi precedenti eſt dictum: poterit per iudicem, tanquam contumax puniri. Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu. 99.communem dicit. quam intelligit:ſi ſolum ſtetit in iuribus proteſtationis ſecus tamen, ſi ſalua proteſtatione reſpondit petitioni.

374 ¶ Proteſtatio facta in contractu dicens quod proteſtetur quod non vult conſentire uitiatur

contra-

contractus.Deci.in d.cap.cum .m.de conſti.num. 23.communem dicit uel etiam ſi in proteſtatione addat,niſi & quatenus de iure citatur :quia tunc ex toto extinguit iuriſditionem iudicis.Iaſ.in d.l. §.morte.ff.de no.ope.nũt.nu.46.communẽ dicit.

375 ¶ Proteſtatio interueniens non extenditur ad actum factum ex interuallo. Ripa in d.ca.cum.m. num.101.communem dicit.Iaſo.in d.§. morte .ff. de no.ope.nunt.nu.13.

376 ¶ Intellige in actibus dependentibus ex uoluntate aliorum;ſi proteſtatio non recipit futurum factum . aliàs ſecus . Iaſo.in l.acta nouiſsima nu. 14.C.de pactis communem dicit.

377 ¶ Proteſtatio declaratoria animi per quam nemo grauatur. non requirit pręſentiam alicuius, dummodo fiat taliter quod poſsit de proteſtatione apparere.Io.de Ripa in d.cap.cum m.nu. 106. per l. idcirco .C. de codici. communem dicit.

Expreſſus conſenſus proteſtanti licet requiratur adhoc.quo ei preiudicet regulariter.ſed in caſu.l. fi. §. item ſi predixerit.ff. nau. caup.ſtabul. ſufficit tacitus. Ripa ibi num.123.communem dicit.

378 ¶ Amplia primam cõcluſionem iſtius communis ad matrimonium, in quo proteſtatio quæ fit contra ſubſtantiam matrimonij,tacenti non preiudicat nec uidetur conſentire . Ripa nume. 127. communem dicit quem uide.

379 ¶ Proteſtatio domini recipientis penſionem temporis futuri.ſaluo iure expulſionis:ſi emphiteota tacet: nihil ualet,cum proteſtatio ſit contraria facto. Io.a Ripa in d.cap.cum.m.nu.130.uer. totius caſus eſt,communem dicit quam intelligit: quod durante tempore ſolutionis receptæ nõ po-

 teſt

teſt emphiteotam expellere:ſecus tamen poſtea.

380 ¶ Proteſtatio inhibitoriè ne fiat: illud ad quod tenetur,non eſt parandum niſi ueritas cauſę oſten datur per inſtrumentum,quod non requiritur, ſi proteſtatio fit authoritate iudicis: quia ei eſt parendum,Ripa ibi nu.153.communem dicit.

381 ¶ Proteſtatio poteſt fieri ubicumque, etiam in eccleſia Ripa nu.144.communem dicit.

382 ¶ Proxeneta nō eſt teſtis integer:niſi utraque parte conſentiente. Cur.iuni.con.112.numer.8. communem dicit.

*§ Concor.cum l.36.ti.16.par.3.

383 ¶ Proximitas ſolum attenditur in fideicommiſſaria ſubſtitutione. Alexan.conſi.305.uol.6.Ioa. duran.in arte teſtan.ti.5.cau.21.communē dicit.

384 ¶ Prouiſio ordinaria generalis legis non tollitur per prouiſionem ſpecialem hominis, Bello. conſi.22.nu.3.communem dicit ex gloſ.in l. 2.C. de iure emphi.& Iaſo.num.176.& 177.& Deci. in l.creditor.ff.ſi cert.petat.ſecus tamen, ſi ſit extraordinaria:quia tunc ceſſatur per prouiſionem hominis,Bello.ibi nu.5.communem dicit exemplum, in primo caſu,quia ſi in locatione per hominem ſit prouiſum circa non faciendā diminutionem penſionis propter caſum fortuitum: non tamen ceſſat generalis diſpoſitio circa interſſe locationis.

385 ¶ Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingulares in materia ſubſtitutionum, Cur.iuni. conſi.128. nu. 6. communem dicit.

386 ¶ Pubes maior factus poteſt teſtificari de his quæ uidit ante pubertatem. Hiero.Cagno.in l. fæminas.§.fi.nu.23.ff.de re.iur. communem dicit

& Coua.

& Coua.in reg.poſſeſſor.§.3.par.2.num.8.ex Feli.in ca.ultimo de ſen.exco.concor.cum l.9.ti.16.par.3.Adde glo.in uerbo impubes.§.teſtes autem inſtit.de teſtam.ordi.

387 ¶ Pubertati proximus dicitur uir.qui eſt decẽ annorum cum dimidio: fœmina autem nouenis cum dimidio. Iaſo.in l.properandum.C.de iudi. §.etſi quidem num.1.communem dicit.

§ Et hanc ætatem l.8.ti.81.par.7.exprimit:adhoc quod ſi committens delictum,ſit minor illius ætatis:non debet puniri.

388 ¶ Publicatio in cauſa poteſt fieri ab alio iudice ſuccedente in offitium primi iudicis.& non ab alio,Ripa in l.apud num.32.C.de æden. communem dicit.

389 ¶ Publiciana requirit poſſeſsionem uacuam ſicut & uſu capio. Prepo.in ca.reintegranda.3.q.1.communem dicit.

390 ¶ Puella cui pater aſignauit certum quid, & precepit ut cum illo eſſet contenta: poteſt petere ſupplementum legitimæ. Boe.dec.3. num.10. communem dicit.

391 ¶ Pupillus ex propria ſignificatione uocabuli, non dicitur decedere inteſtatus: ſecus tamen, ex communi uſu loquendi, Boe. in conſue. bitu. in rub.des coſtumes concernens les teſtamens.§.4. communem dicit ex Bar. conſi.138.

392 ¶ Purgatio moræ non admittitur in caſu legis ſiquis maior.C.de tranſacta. Deci.conſi.453.nu. 12.communem dicit

Q

1 QValitas quãdo eſt fundamentum intentionis: non ſolum ſufficit probare intentionem:ſed etiam qualitas eſt probanda, Cur. iuni.conſi.124.nu.11.communem dicit.

2 ¶ Quarta quæ debetur arrogatis: non eſt aucta uſque ad trientem, quæ debetur legitimis, & naturalibus. Iaſo.in l. ſi arrogator nu. 52.ff. de adopt. communem dicit.

3 ¶ Quartæ detractio tranſit ad hæredes. Bal.conſ. 282.& 377.uol.3.& Io.duran.in arte teſtan. ti.5. cau.31.communem dicit.

4 ¶ Querela inofficioſi teſtamenti, quando exheredatio eſt cum cauſa: eſt neceſſaria: licet ſecus, quando exheredatio eſt facta ſine cauſa. Iaſo. in Authen. ex cauſa.C.de liber. præte. numer. 18. communem dicit.

R

1 RAtificatio non poteſt fieri in præiuditium tertij: Curt.iuni.conſi.76. num.6.& Deci. conſi.247.num.5.communem dicunt.

* § Fallit in emptione rei alienæ facta cum bona fide: ſi res pereat, poteſt dominus rei ratificare cum damno emptoris l.54.ti.5.par.6.

2 ¶ Ratificatio debet fieri illo tempore, quo actus principalis debet fieri: & ſic tempore habili adhoc quod ualet. Anto.gomez.in l.45.tau. nu. 53. communem dicit ex Alexan.in l. 1.C. qui admit.

3 ¶ Ratio unica ſtatuti habetur pro expreſſa.Curt. iuni.conſi.170.nu.6.communem dicit.

Rationum

4 ¶ Rationum librum mercator tenetur ædere ad fundandam intetionem actoris. Io.a Ripa in l. 1. C.de ædendo nume.8. communem dicit. Et intelligit in mercatoribus matriculatis, & iuratis qui dicuntur ſuccedere in locum argentariorum.

5 ¶ Raſura, uel uitium ſcripturæ circa ſubſtantialia inſtrumenti uitiat inſtrumentum: in alijs autẽ uitiat ſolum caſum in quo eſt raſura. Ant. gome. in l.45.tau.num.145. communem dicit, ex gloſ. in l.fi.C.de ædi.diui.Adri.& Docto.in cap.fraternitatis de hereticis.

6 ¶ Nota quod ſi raſura,uel cancellatio eſt correcta per notarium conſtruentem ſcripturam: non uitiat inſtrumentum raſura (ut tenet) Bar.in d.l. fi.tamen iſta correctio debet eſſe in dicta ſcriptura,& ſub eius ſigno:& nõ ſufficit quod fiat in margine. Idem Gome.ibi num.146.magis communẽ dicit ex Bal.in l.ſi unus.C.de teſtam.

7 ¶ Recidens,ac reſciſſorium iudicium ſimul in eodem libello cumulari poſſunt. Io.Mau.in trac.de reſti.in inte.c.9. communem dicit.

8 ¶ Reconuentio non fit coram iudice delegato electo de conſenſu partium. Gomezius in cap.diſpendia de reſ.num.33.li.6. communem dicit.

* § Contrarium deciditur per l.20.ti.4.par.3.

9 ¶ Rector uniuerſitatis non poteſt eligi niſi ſit clericus, Socc.in cap.1.de for.compe.decla.14. nu. 17.communem dicit.

10 ¶ Recuſatio ita ſuſpendit iuriſditionem iudicis: ſicut appellatio: Anto.de tremo:in addit. ad bonac.in rub.de recuſa.in fi.magis cõmunem dicit.

11 ¶ Recuſatione propoſita,ſi iudex ex actis ante recuſaitonem propoſitam procedit ad ſententiam

diffinitiuam: licet dicatur nulla. iudex recuſationis,uel appellationis poteſt dictam ſententiã con confirmare, Philip. Franc.in addit.ad Io.Monachum in cap.iudex de offi.dele.li.6.nu.3.communem dicit ex Imol.& Io.And.in ca.1.de confirm. uti.uel inuti. & Alexand.in conſi.67.uol.6.

12 ¶ Reductio ad arbitrium boni uiri in laudo poteſt peti uſque ad triginta annos. Prepo.in cap.a iudicibus,2.q 6.& Balbus de preſcr. in 4.par. 4. par.q.33.communem dicunt. Nota tamen uerbum Nunij in alpha.hiſpano. de.le.re.in littera a. in uerbo aluedriadores quod l.fi.ti. 4. par. 3. quæ diſponit quod à ſententia arbitri eſt appellandũ in.x.dies habet locũ in arbitris, & no.Salic.in arbitatoribus quod nota: & uide illum.

13 ¶ Reductio ad arbitrium boni uiri,eſt petenda: uel appellatio eſt proponẽda coram iudice illius contra quem ſentẽtia arbitri,uel arbitratoris. eſt prolata. Alexand.conſi.131. uol.2.quem refert. Coua.in reſo.lj.2.cap.12.in princ.communem dicit. & hanc cõmunem.limitat Panor.in c.Quintauallis.de iur.iurand.quando ex forma ſtatuti. ſententia arbitri,uel arbitratoris poteſt mandari executioni. quæ opi.facit multum ad intel.l. ulti. in ordi.de madrid.& l.8.de anno dec.1539. & in compilatione noua ti.4 li.3.le.1.or. ſed tamen cõtra opi.Panor. tenet Paul.in l. 2.C.ubi & apud quem & alij quos refert d.Coua. in d. cap. 12.in. uerbo, primo etenim, quem uide quia ipſe contra opin.Panor.ſe reſoluit de iure regio per l.23. ti.4.par.3.eſt ſublata hæc. controuerſia: quia diſponitur, quod per iudicem ordinarij ubi ſententia eſt prolata: tractetur de reductione. ibi delos

Iuzes

Iuzes del tal lugar.do acacciere. Et ad hoc notat illam l.Nunius de exequen.mand.reg.c.1.nu.17.

14 ¶ Nota quod a ſententia iudicis reductionis, uel appellationis non eſt appellandum. ſecūdum Bar.in l.2.C.ubi & apud quos.quam magis communem dicit Caro.Moli.in addit.Alexand.conſi. 106.uol.3.contrariam: immo quod poſsit appellari communem dicit Deci.in l.1.ff.de re.iuris.& Philip.Franc.in rub.de reg.iur. li. 6. num. 17. Et hanc magis communem dicit Alexan. in d. conſi. 106.& hanc ultimam dicit ueriorem de iure. Coua.in reſolu.li.2.cap.12.numer.5.uerſi. primo ſi authores.

*§ De iure regio eſt approbata hæc ultima: ut poſſit appellari per l.ulti.in ordi. de madrid. de qua uid.per Coua.in d.c.12.li.2.in reſolutio.

15 ¶ Rei uendicatio competit contra ciuiliter poſſidentem. Io.Cora.in.§.nihil commune nu. 27.ff. de acqui.poſſe.communem dicit.

16 ¶ Amplia etiam contra ſimplicem detentatorē. Idem ibi nu.30.communem dicit.

17 ¶ Nota quod ſi rei uendicatio intentatur contra aliquem qui tempore ferendæ ſententiæ non poſſidet: actor pronuntiabitur dominus: & abſoluitur reus & uirtute iſtius declarationis, aufertur.a reo ſi inueniatur poſsidere.Iaſo.in d.§.nihil commune nu.139.& 140.communem dicit.

18 ¶ Relictum per uxorem filio mariti,non habita mētione patris,nec patriæ poteſtatis,intelligitur factum intuitu filij,& non patris. Stephanus.Bertran.in l.hac ædicta.C.de ſecund.nupt.numer.13 communem dicit.

19 ¶ Relictum filiæ ſi nupſerit centum, & ſi non

 quinqua-

quinquaginta,ſi ingrediatur in monaſterium: habebit centum. Deci.conſi.64.Io.duran in arte teſtan.ti.6.cau.64.Deci.con.419.communem dicit.

20 ¶ Religioſis poteſt induci durior uita ſecundũ regulam,& ordinem. Panor.in cap. ad noſtram nu.4.de appell.communem dicit, & Deci. nu. 6.

21 ¶ Relegato debet reſtitutio concedi.Cur. iuni. conſi.182.nu.13.communem dicit.

22 ¶ Renuntiatio exceptionis non numeratæ pecuniæ tempore cautionis, emiſſæ eſt nulla, Alexan. in conſi.35.uol.1.communem dicit quem refert & idem ſentit Coua.in ſuis reſo.cap.4.nu.3.li.1.

*§ De iure regio, contrarium eſt determinatum p l.9.ti.1.par.5.

23 ¶ Renuntiatio omnium caſuum per quos reuocatur donatio:non ualet Rube.conſi.94. communem dicit.

24 ¶ Renuntiatio reductionis ad arbitrium boni uiri,uel appellationis in compromiſſo non operatẽ contra enormiſsimam læſionem.Curt.iuni. conſi. 79.nu.4.communem dicit.

25 ¶ Renuntiatio facta in iuditio, tollit ius conditionale. Io.a Ripa in l.conditionis. nu.16.C.de pactis communem dicit.

26 ¶ Amplia ad renuntiationem iuratam.Idem ibi nu.17.communem dicit.

27 ¶ Renuntiatio generalis cum iuramento,operatur circa legitimam.Io.de Ripa de le.li.1.c.6.nu. 8.communem dicit.

28 ¶ Amplia ad renuntiationem bonorum paternorum cum iuramento. idem ibi nu.13. communẽ dicit cõtrariam:dicit communem Boe.dec.3. nu. 7.ſed tene primam: quia plures ſunt qui tenent

eam

eam . ut per Coua.in relecti.cap. quamuis de pa-
ctis.par.3.§.3.nu.3.

29 ¶ Renuntians beneficium in manibus prelati po
teſt pænitere antequãalteri facta ſit collatio Boe.
dec.350.num.5.communem dicit.

30 ¶ Repreſaliæ poſſunt concedi contra clericum
debitorem.Guido papa deci.34.communẽ dicit.

31 ¶ Res legata non cenſetur hipothecata legata-
rio : ſed ſolum aliæ res teſtatoris . Ange.in.§.1.in
ſti.delega.nu.5.communem dicit

32 ¶ Reſcriptum ad beneficium poteſt quis impe-
trare pro alio abſque mandato. Ripa in cap.ad au
res de reſ.nu.35.communem dicit.

33 ¶ Reſcriptum ſecundum non faciens mentionẽ
de prima,non eſt ipſo iure nullum ; ſed uenit an-
nullandum ope.exceptionis, Panor.in cap.cæte-
rum nu.5.de reſ.communem dicit.

34 ¶ Reſcriptum impetratum ad obſeruantiam iu-
ris communis contra habentem priuilegium
concernens merita cauſę:non tenetur facere men
tionem . de priuilegio Panor.in cap.cum ordinẽ
de reſ.communem dicit.

35 ¶ Reſcriptum ſi dicitur ſubrreptitium : non ſuf-
ficit ſolum de ſubrreptione excipere : ſed requiri
tur quod excipiens appellet . Panor.in d.cap.cæ-
terum num.9.communem dicit.

36 ¶ Reſcriptum principis nouas,ac inſolitas clau-
ſulas continens, preſumitur falſum : & non uenit
exequendum Io.Nico.in addi. ad Alci. in tracta.
de preſum.re.2.preſum.3.in fi.communem dicit.

37 ¶ Reſcripti ſola impetratio ad diuerſos iudices
ſine uſu ; non punitur Gometi. in cap. diſpendia
nu.28.de reſ.in 6.communem dicit.

Reſtitu-

38 ¶ Reſtitutio ex capite ignorantiæ poſt quadraginta annos infra quadriennium competit eccleſiæ, & pauperibus, reiecta opinione. Alexan. dicentis quod poſt centum annos. Boe. dec. 39. nu. 7. & Bello. conſi. 46. nu. 15. communem dicit.

39. ¶ Reſtitutio ex capite ignorantiæ, datur contra preſcriptionem triginta annorum. Bertran. cõſ. 15. uol. 1. nu. 42. & Curt. iuni. conſi. 57. numer. 3. & Balbus de preſ. in 4. par. 4. par. q. 29. communem dicunt.

40 ¶ Limita, tam in preſcriptione quadragenaria, quàm in alia: ſi reſtitutio in integrum petatur pro conſequendo lucro. Iaſo. in l. poſsideri. §. labeo num. 14. de acquir. poſſe. ff. communem dicit.

41 ¶ Nota primo, quod hoc quadriennium infra quod reſtitutio eſt poſtulanda: incipit currere à tempore læſionis, & impletæ preſcriptionis. Balbus de preſtri. in 5. par. q. 2. communem dicit.

42 ¶ Nota ſecundo, quod hoc quadriennium non currit per uitam Prelati alienantis. Idem Balbus ibi communem dicit. Et de hoc quadriennio uide ſupra in uerbo abſens nu. 2. cum ſequentibus.

43 ¶ Reſtitutio in integrum tranſmittitur ad hæredem hæredis impeditum ex aliqua cauſa non adire hereditatem. ſibi delatam. Rube. 57. nume. 2. communem dicit.

44 ¶ Amplia, ad heredem ab inteſtato. Io. Mau. de reſti. in inte. cap. 288. communem dicit.

45 ¶ Reſtitutio in integrum per clauſulam generalem datur hæredi non ſolueti canonem, etiam aduerſus preſcriptionem quadragenariam. Hiero. Cagno. in reg. qui in alterius. ff. de reg. iur. nu. 6. communem dicit. ubi uide bonam diſtinctionem

uide

uide in littera.c.nu.70.

46 ¶ Reſtitutio in integrum ex clauſula generali datur contra ſenium ex ſcriptura de nouo reperta. Cur.iuni.conſ.18.nu.1.communem dicit. quã intellige in reo: non autẽ in actore. & uide Boe. dec.307.& Iaſo. in l. imperatores numer. 6.ff.de re.iudi.

*§ Nota iſtam communem ad ampliationem l.1.ti. 26.par.5.

47 ¶ Amplia ad teſtes de nouo repertos. Iaſo.in d. l.imperatores num.10.communem dicit: quam communem intellige in uniuerſitate, eccleſia, ac miniore: nam in alijs ſtat regula in contrarium de qua per Iaſo.in d.l.imperatores. ubi ponit regulam, & limitationes.

48 ¶ Reſtitutio eſt neceſſaria: quando petitur ſententiam retractari ex eo quod fuit lata ex falſis probationibus: licet ſit tutus ex probatione falſitatis: Iaſo.in l.diuus Adrianus numer. 8.ff.de re iudi. communem dicit.

49 ¶ Nota primo, quod hæc exceptio, uel actio falſitatis eſt proponenda infra quadriennium quod datur ad reſtitutionem in integrum petendam Iaſo.ibi nu.30.magis communem dicit.

50 ¶ Nota ſecundo, quod adhoc quod competat reſtitutio: ſufficit probare falſitatem teſtium ſine eo quod probet corruptelam: niſi petens ad utrũque aſtringatur probandum. Iaſo. ibi numer. 18. communem dicit.

51 ¶ Amplia, ſi utrumque ponatur in diuerſa oratione: uel quando unum non qualificat alterum, ut ſi dicatur, actor produxit teſtes falſos, & corruptos: non tenetur ad utrumque probandum. Iaſo. ibi

num.

num.22.communem dicit.

52 ¶ Reſtitutio conceſſa minori in his quæ ſunt indiuidua, & conexa ad conſortes extenditur. Ioa. Mau.de reſti.in inte.c.185. communem dicit.

*§ De iure regio, licet appellatio unius ex ſocijs proſit omnibus alijs tamen ſi ſentētia retractatur: ex reſtitutione minoris habentis rem cōmunē: non prodeſt alius l.5.ti.23.par.3.quæ uidetur eſſe contra noſtram communem.

53 ¶ Reſtitutio in integrum ceſſat in executionibus pœnarum. Mau.cap.152. communem dicit.

54 ¶ Reſtitutio in integrū poteſt delegari indiſtinctè. Iaſ.in l.nequicquam nu.82.ff. de offi. procōſ. communem dicit.

55 ¶ Reſtititutio, ſi alicui eſt facienda de aliqua re: ſufficit quod in bonitate intrinſeca, ac ſubſtantia non mutata reſtituatur. Boe.dec.327.numer.11. communem dicit.

56 ¶ Reſtitutio in una cauſa conceſſa circa, eādem rem non poteſt reſtitutio iterum poſtulari: nec eſt concedenda. Io.Mau.de reſti.in inte.ca. 258. communem dicit.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.18,in ordi.de madrid.ubi prohibentur minores reſtitui: ſecundo ad opponendum, & excipiendum in cauſa. ꝙ illa prohibitio extenditur ad totam cauſam, etiā cauſæ appellationis.

57 ¶ Retractatio actus eſt pœna. Boe.deci.1.communem dicit.

58 ¶ Retractus rei uenditæ qui datur conſanguineo, uel ſotio per ſtatutum, uel conſuetudinem: eſt contra ius commune. Tiraquel.de utroque re trac. de retrac.lignagier.§.35. numer.8. commu-

nem

nem dicit.

56 ¶ Reuocatoria non poteſt agi contra tertium poſſeſſorem habētem rem alienatam in fraudem: niſi principalis antea excutiantur. Iaſ. in.§. item ſiquis de acti nu.67.communem dicit.

60 ¶ Limita,ſi notoriè conſtat nulla bona habere alienans. Idem ibi num.68.communem dicit. & ponit alias ſeptem limitationes.

61 ¶ Reus,ſi actor eſt contumax,& nihil probat:abſoluitur diffinitiuè quando tempus eſt aſsignatū ad probandum,ſi autem nullum tempus eſt aſsignatum abſoluitur ab inſtantia. Iaſo.in l.properādum.§.etſi quidem numer.15.C.de iudic.communem dicit.

62 ¶ Amplia iſtam communem in tantum eſſe ueram: quod abſolutus reus,quia actor non probauit: amplius de delicto illo nō pōſt accuſari nec p actorem,nec per alium.Coua. in reſo.c.1.li.1.nu. 8.communem dicit ex Docto.in l.qui de crimine C.qui de accuſa.

63 ¶ Reus exceptionem ſuam probans dubiè, etiā ſi actor plenè probauerit: eſt abſoluendus quando dubia probatio eſt talis quæ poteſt facere actū licitum. Iaſo.in l.non ſolum.§. ſciendum num.6. de no.ope.nunt.ff.communem dicit.

64 ¶ Reus debet in expenſis condemnari ſi ſuccumbat:etiam ſi ſententia ſit interlocutoria. Iaſo.in l. properandum.§.ſiue autem numer. 19. communem dicit.

¶ Fallit,niſi iuſtam cauſam habuit litigandi,Hiero.Cagno.in l.in alterius.ff.de re.iur. numer. 25. communem dicit.

*§ Concor.cum l.7.ti.22.par.3.per quam declarat l.39.

l.39.ti.2.& l.8.ti.3.par.ea & l.6.ti.13.li.2.fo.ll.& uide quæ habes in uer.iudex.
¶ Reus conuictus de homicidio,poteſt ſe iuuari quod ad ſuam defenſionē facit. Hiero. Cagno. in l,nemo num.4.ff.de re.iur.communem dicit.
65 ¶ Reus inuentus cum aliqua re ſubtracta; ſi res eſſet manſura in loco ubi inuenitur: poteſt ibi cō ueniri. aliàs ad ſuum iudicem data ſatisdatione, remittitur; Boe.dec.218.numer.3.& 4. communem dicit.
*§ Aliter diſponitur in l.32.ti.2. par. 3. in cau. 12. ubi diſponitur quod ſi res mobilis, uel ſe mouens ſi alicui petatur: quod ibi reſpondere debet ubi inuenitur: etſi ſit bonæ famæ,ſubſideiuſſoribus de iudicio ſiſti & iudicatum ſolui res ſibi traddatur, alias ſi ſit malæ famæ detinetur cum re; & de re ſemouenti,eſt l.5.ſtili. Et nota dictum aureum Ang.in l.2.ff.ui.bon. rapt.ubi dicit quod poſſum & propria authoritate roncinum meum qui ſubtractus eſt furtiuè: accipere, de quo per Iaſo. in conſi.20.uol.3.in primo.quam communem habui de facto, & pro iſta opinione fuit liberatus Ares comes de pinnero: & uide Pet.Rauen.in alpha. aure.in uer.fur.
66 ¶ Reus opponens ſe in iuditio, cum clauſula, quod per actus quos facit nō uideatur prorogare uiriſditionem: non intelligitur prorogare iuriſditionem. Io. de Ripa in cap.cum m.num. 99. de conſti.communem dicit. Et uide in uerbo proteſtatio nu.277.
67 ¶ Rogatus hæreditatem expendere poſt mortē in uirgines maritandas,uel in pauperes: non poteſt illam erogare in uita. Decius in l. cum tempus

pus de re.iu.ff.communem dicit. Contrariam ueriorem & communiorem dixit Hiero. Cagno. in d.l.per totam optimis fundamentis.

68 ¶ Rubrica generalior nigro non reſtringitur p nigrum ſpecialiter loquens: Immo ex ipſa rubrica generalior poteſt extendi nigrum. Curt.iuni. conſi.107.nu.2.communem dicit.

69 ¶ Rubrica generalior nigro, poteſt allegari in ſua generalitate. Cur.iuni.conſi.65.nu.3.communem dicit.

70 ¶ Ruſticus adhoc quod poſsit petere reſtitutionem contra contractum initum contra ius: deberet ſaltem conſulere duos in iure peritos: & non ſufficit unum. Io.Mau.in trac.de reſti.in inte.ca. 88.communem dicit.

S

1 SAlarium integrum debetur poteſtati mortuo ante finitum offitium. Iaſo. in l. diem functo numer.38.ff.de offi.aſſeſſo.& Iunior.num.29. communem dicunt.

2 ¶ Amplia,in ſalario aſſeſſoris.Iunior. ibi nu.37. communem dicit.

3 ¶ Amplia ſecundo, in ſalario doctoris legentis. Idem ibi communem dicit.

4 ¶ Amplia tertio,in aduocato. Idem ibi num.53. communem dicit.

5 ¶ Nota quod ſi preſidens remoueatur propter culpam ſuam non perdit ſalarium preteritum,ſed futurum. Idem ibi.nu.53.communem dicit.

6 ¶ Salarium aduocati,uel procuratoris pars non petit ſi gratis offitium exercuerũt,Boe. dec. 210.

num.

num.5.communem dicit.

7 ¶ Amplia in aduocato,qui propriam cauſam proſecutus fuit: quia non repetit ſalarium; ſi uincat. Boe.dec.210.nu.3.communem dicit. Et uide ſupra aduocatus nu.44.

8 ¶ Scientia,& patientia principis non requiritur in preſcriptione de cuius initio nō eſt mæmoria: etiam ſi preſcribatur merum,ac mixtum imperiū. ſecus,in alia preſcriptione, Balbus in tracta. de preſ.par.2.par.5.q.3.q.2.communem dicit.

9 ¶ Amplia,etſi preſcribantur uectigalia, uel pedagia. Idem Balbus in q.4.communem dicit.

10 ¶ Amplia ſecundo, etiam ad uectigal,uel pedagium nondum formatum. Idem Balbus in d. q. 4. communem dicit.

Nota quod in hac preſcriptione. ſufficit offitialis. Idem ibidem communem dicit.

11 ¶ Scriptura habens plura capitula, poteſt pro parte approbari: & pro parte improbari, Bello. conſi.46.num.11.communem dicit.

12 ¶ Scriptura ſumpta ex archiuo publico, probat ſolum inter ſubditos archiui. Carolus Molin. in conſue.pariſien.ti.1.de mater.feuda.§.2.num.25. & 26.communem dicit: licet ſibi non placeat.

13 ¶ Srciptura campſoris nō probat contra alium: licet contra ſe ſic. Sali.in l.1.num.9.C. de æden. communem dicit.

14 ¶ Scriptura priuata,adhoc quod ualeat:requiritur ſubſcriptio trium teſtium. Iuxta l. ſcripturas. C.qui poti.in pigno.habeant: teſtes autem debēt eſſe uiri:& nō ſufficiūt fæminæ. Aymon.in tra.de antiq.temp.in 1.par.in uerbo propoſitum noſtrū nu.34.communem dicit.

Sententia

15 ¶ Sẽtentia interlocutoria non eſt neceſſe quod in ſcriptis proferatur. Iaſo. in l. nequicquam nu. 59.de offi.pret.communem dicit.

16 ¶ Sententia abſolutoria ab obſeruatione iuditij licet ſit interlocutoria habet tamen uim diffinitiuæ. Coua in reſo.li.1.cap.1.num.8. communem dicit ex Rebuffo.in l.quod iuſsit num.48.ff.de re. iudi.

17 ¶ Sententia interloqutoria quo ad partes, tranſit in rem iudicatam: quo ad iudicem tamen non, Prep. in c.12.q.1.& Iaſ.in l.quid iuſsit nu.46. de re.iudi.ff.communem dicit.

*§ De iure regio, iudex habet terminum trium dierum ad illam reuocandam. etſi ab eo fuerit appellatum: uſque quo deueniat ad iudicem ad quem. l.3.ti.2.li.2.fo.ll.Et de hoc loquitur l.3.& 5.ti.13 & l.1.ti.15.li.2.fo.ll.

18 ¶ Amplia, etiam ſi contingat aliquod factum: poteſt reuocari. Iaſo.ibi numer. 23.communem dicit.

19 ¶ Amplia ſecundo, quod in tantum eſt uera: ꝙ ſi pars in proſecutione appellationis fecerãt expenſas: non ſunt reſarciendæ. Iaſo.ibi numer. 9. communem dicit.

20 ¶ Fallit in interlocutoria, in qua iudex pronunciatur eſſe iudicem quia per eum non poteſt reuocari. Iaſo.ibi nu.9.communem dicit.

21 ¶ Fallit ſecundo, in interloqutoria bis confirmata gloſ.in cle.ſi.in uer.ſuper ea de appell.ſecundũ Secut. & Car.ibi & Auſer.in addi.ad Dec.tholo. 281.quia tunc nec per iudicem, nec per partes poteſt reuocari. Et uide Alex.conſi.99.uol. 5.

22 ¶ Sententia lata contra uaſſallos, ſciente domi-

no,preiudicat domino quantum ad poſſeſsionem non quò ad proprietatem. Feli.in ca. cum ſuper nu.12.de re iudi.communem dicit.

23 ¶ Sententia ex teſtimonio periti in arte numquam tranſit in rem iudicatam Hiero. Cagno. in reg conſilij de re.iuris.ff.nu.32.communem dicit.

24 ¶ Sententia quæ tranſit in rem iudicatam nō poteſt impugnari ex eiſdem actis.Cur.iuni.conſi. 9. nu.6.communem dicit.

25 ¶ Faallit, ſi appareat euidenter iniqua ex eiſdē actis. quia numquam tranſit in rem iudicatā.Cur. iuni.conſi.124.num.14.communem dicit: & eſt ipſo iure nulla. Iaſo.in l.errorem nume.11.C.de tranſac.communem dicit.

26 ¶ Item ſententia prolata non uiſo proceſſu, eſt ipſo iure nulla: ſi conſtat. Anto. de tremo.in addit.ad bonac.in prac.excepti.in rub.de impe.executi.nu.17.in uerbo alij caſus uerſi.quid autē. de publicatione teſtium. communem dicit.

27 ¶ Item ſententia lata pro abſente non contumace non ualet.Iaſo.in l.nequicquam.ff.de offi. preto.& in l.furioſo numer.3.de re. iudi.ff. communem dicit.

28 ¶ Amplia iſtam communem: etiā ſi ſit lata in fauorem furioſi, uel abſentis qui non potuit citari Franc.de Aret.in cap.cauſamquæ de iudi. nu. 23. ex Anto.ibi & ex gloſ. in l.furioſo & in l. quæſitum.ff.de re iudi.

29 ¶ Item ſententia diffinitiua, uel interlocutoria, parte cuius intereſt:non citata,non ualet, Anto. de tremo.in addit.ad bonac. in prac. excepti. nu. 17.in fi.oommunem dicit..

30 ¶ Item ſententia referens ſed ad aliquod inſtrumentum;

mentum;quod non eſt in proceſſu:non ualet: ſecus tamen.ſi eſt in proceſſu.Iaſo.in l.ait pretor.§. ſi iudex.num.19.ff.de re.iudi. communem dicit. quia ad alia acta iure poteſt ſe referre. Sebaſtia. uanti⁹ de defectu proceſſu.& ſolemni. num.105. communem dicit.

31 ¶ Amplia etiam ſi iudex ſit informatus de dicto inſtrumento non tamen producto in iuditio. Coua.in ſuis reſo.ca.1.li.1.num.9.communem dicit ex Areti.in cap.3.de accuſa. nu.14.

32 ¶ Sententia prolata de nocte non ualet, Iaſo.in l.non minorem num.3.C.de tranſac. communem dicit.

33 ¶ Item ſententia lata pro maiori contra minorem ex falſis teſtibus, aut probationibus eſt ipſo iure nulla: & non eſt neceſſaria reſtitutio. Iaſo. in l.ſiquis ad quem.ff.de acquir. hære. communẽ dicit. ſi tamen proferatur contra minorem: non eſt ipſo iure nulla: ſed cum benefitio reſtitutionis in integrum petito infra quadriennium ſecundũ magis communem opinionem, ut atteſtatur Ant. de tremo.in addit.bonac.in rub.de excepti.& bene num.3.in uer.uel inſtrumenta.

§ Nota iſtam comunem ad intel.l.1.ti.26.par.3.& eſt maximi effectus: quia ſi eſſet ipſo iure nulla: deberet nullitas proponi intra ſexaginta dies latę ſententię. per l.2.ti.15.li.3.ordi.ſed cum requiratur reſtitutio ſufficit quod proponatur infra quadriennium. quod nota, & circa iſtam l. nota dictum notabile Bal.in trac.de preſ.in 4.par.4. par. q.32.col.66.num.4.cum ſequen. ubi dicit quod ſi apparet de nullitate manifeſtè in perpetuum poteſt dici de nullitate. ſecus tamen, quia non du-

rat niſi per triginta annos.

34 ¶ Item ſententia,in qua non eſt appoſitum uerbum abſoluo,uel condemno: non ualet.Iaſo.in l. errore.C.de teſta.nu.3.communem dicit.

35 ¶ Sententia in una parte inualida, quando ſunt plura capitula: non eſt in totum inualida. Anto. nice.in concord.gloſ. concorda. 55. communem dicit.

36 ¶ Sententia nulla ex turpitudine iudicis non poteſt iudex qui protulit, corrigere.nec aliter pronuntiare,Panor.in cap.cum oporteat num.6. de accuſ. communem dicit.

37 ¶ Sententia iniuſta quæ tranſit in rem iudicatā: ſi hoc cōſtat per confeſsionem partis,uel ſi ſit notorium condemnatus; reſtituitur non obſtante re iudicata. Alci.in cap.nouit de iudi.num.40. communem dicit. Et poteſt etiam retractari per euāgelicam denuntiationem.Iuni.in conſi.104.nu.4. communem dicit. Et uide Boe.dec.306.

38 ¶ Sententia arbitramentalis quæ tranſit in rem iudicatam a partibus emologata debet obſeruari. Cur.iuni.conſi.177.nu.13. communem dicit.

39 ¶ Sententia lata per arbitros cum clauſula arbitratrorum, & arbitrorum, ſi pronuntiant tanquā arbtriri, & arbitratores: cenſetur prolata tanquam arbitratores. Io.de Ripa in li.2.de reſ.ca.2 nu.5.communem dicit.

40 ¶ Sententia poteſt proferri de conſenſu partiū per iudicem ordinarium: arbiter autem non poteſt. Iaſo.in l.ſi conuenerit. de re.iudi.num.7.ff. communem dicit. quam intellige ſi a partibus nō ſit emologata. ſecus tamen,cum pariat actionem in factum. Bar.in d.l.ſi conuenerit.

Nota

41 ¶ Nota quod ſententia arbitri emologata ex cõpromiſſo, rato manente pacto, producit actionẽ in factum Iaſo. in l. ait pretor nu. 12. ff. de re iudi. communem dicit.

42 ¶ Sententia ſi per iudicem appellationis ſit confirmata: producit actionem, & ex ea agitur & nõ ex prima, Iaſo. in l. res iudicata num. 11. ff. de re iudicata communem dicit.

43 ¶ Fallit, ſi ſententia appellationis ſit confirmata ex deſertione primæ per lapſu m fatalium: cum ſit interlocutoria: agitur ex prima, Iaſo. ibi nu. 14. communem dicit.

44 ¶ Sententia lata contra hæredem, per quam eſt pronuntiatum teſtamẽtum nullum: preiudicat legatarijs. Alexan. in l. ſæpe. ff. de re iudi. magis communem dicit. ut refert Anto. de tremo. in addit. ad bonacur. in pract. excepti. in rub. de excepti. & bene, num. 5. in uerbo nota autem nono.

45 ¶ Sententia licet ſit pronuntianda in loco maiorum. tamen propter neceſsitatem eminentem, poteſt proferri ſuper turrim. Iaſ. in l. ab antiquis C. de teſta. communem dicit.

46 ¶ Sententia continens certam diſpoſitionem, licet adiciantur (prout hactenus ſolitum eſt) illa uerba non faciunt conditionem: nec oportet aliquid probare. quando petitur executio. Cur. iuni. conſi. 97. num. 3. communem dicit.

47 ¶ Sententiæ uerba ſtrictè ſunt intelligẽda. Curt. Iunior. conſi. 74. communem dicit.

48 ¶ Sententiam, uel proceſſum in fauorem falſi procuratoris, dominus poteſt ratificare, ſiue maior, aut minor, Iaſo. in l. licet de procura. C. num. 10. communem dicit.

49 ¶ Sepultura prelati, licet, ſit honeſtū, quod ſperetur ante electionem: non tamen eſt neceſſaria. Guid.conſi.206.nu.1.communem dicit.

50 ¶ Sequeſtrum non tollit poſſeſsionem ſi eſt neceſſarium: ſecus, ſi eſt uoluntarium. Cur.iuni.de ſequeſtris q.2.num.71.communem dicit. uide in uerbo poſſeſsio.

51 ¶ Sequeſtrum regulariter tollitur a ſatisdatione Balbus dec.240.Cur.iuni.de ſequeſtris q.14.communem dicunt.

52 ¶ Sequeſter poteſt preſentare beneficium eccleſiaſticum. Io.Cora.in miſcel.li.3.cap.2.num.16. communem dicit. licet contrariam dicat communem Corſettus in ca. examinata de iudi. ſed hanc dicit magis communem Lambertinus de iur. patro.q.9.ar.3.li.1.par.2.

53 ¶ Seruus acquirit domino ignorāti ex cauſa peculiari poſſeſsionem, & uſucapiendi conditionē. Sed ex cauſa nō peculiari licet acquirat poſſeſsionem: non tamen conditionem uſucapiendi. Iaſo. in l.poſſeſsio appellata.§.item acquirimus nu.39. ff.de acquiren.poſſe.& in .§.per ſeruum numer.8. communem dicit.

54 ¶ Seruitus non dicitur propriè quæ per perſonā perſonæ debetur. Cora.in rub.de ſerui. num. 13. communem dicit.

55 ¶ Seruitus, uel ius piſcandi, uel ſecandi ligna ex nemore, uel paſcendi pecora in pratis alienis eſt perſonale. Idem Cora.ibi numer. 208. communem dicit.

56 ¶ Seruitus de non edificando molendinum, preſcribitur a tempore preſcriptionis aliorum habētium molendina. Iaco.de ſan.Georgi. in trac.de

feudis

feudis in uerb.molendino nu.5. cômunem dicit.

57 ¶ Seruitus,uel ea quæ habent cauſam diſcontinuam: non preſcribitur niſi per tantum tempus de cuius initio non eſt mæmoria in contrarium: etiam contra ſcientem.Cur.iuni. con.178.nu.28. & 38. communem dicit & in uerbo preſcriptio.

58 ¶ Seruitutis probatio inducitur ex cauſa habili allegata,& probato tempore. Prepo.in cap.quia cognouimus 10.q.3.communem dicit.

59 ¶ Signum notarij non eſt neceſſarium quod apponatur licet ſit utile propter comparationem, Alexan.in rub.de noui.ope.nuntiat.ſt.numer.14. communem dicit.

60 ¶ Singuli de uniuerſitate,quando agitur de paſcendo nemore: non ſunt idonei teſtes: cum agatur de proprio intereſſe.Bertran.conſi.42.nu.13. communem dicit.

61 ¶ Nota tamen differentiam inter vniuerſitatem laicam,& eccleſiaſticam: quia canonici, licet uiuant de redditibus eccleſiæ:tamen ſunt idonei teſtes. laici autem non, ſi ex redditibus uniuerſitatis quærant uictum. Et hanc diſtinctionem dicit communem. Bello.conſ.63.nu.19. ex Afflicta deciſ.neapo.400.& Panor.in.c.inſuper de teſtibus. & Soccino in reg.408.fallen.111.vbi cõem dicit.

62 ¶ Simonia non eſt: recipere aliquid pro labore in ſacramento miniſtrando: dummodo nõ ueniat in pactione rei ſpiritualis:etſi modicum ſit.Prep. in.c.iudices.1.q.1.communem dicit.

63 ¶ Amplia ad recipientes aliquid tẽporale à ſponte dante.Io.à Rip.in.c.cum m. de conſti.num.17. communem dicit

64 ¶ Seu,dictio in legatis ampliat.Soc.in.l.ſi is qui

ducenta.§. utrum col.2.ff. de rebus dubiis. communem dicit contra Deci. & alios in.c.inter cæteros.de reſ.

65 ¶ Societas omnium bonorum tacitè, bene poteſt contrahi.Iaſo.conſi.21.vol.3.et conſ.3. communem dicit.

66 ¶ Societas preſumitur inter fratres: ſi ſimul poſt mortem patris uixerunt hæreditate indiuiſa,et lucra communicata non data ratione. Alci.in trac. preſum. reg.1. preſum. 25. in principio communem dicit.

67 ¶ Solemnitas requiſita per.cap. ſine exceptione 12.q.2.in alienatione rerum eccleſiaſticarum, nō poteſt tolli conſuetudine. Solemnitas autem introducta per Authen. hoc ius porrectum.C.de ſacro ſan.eccle. tollitur conſuetudine. Iaſo.in.l. de quibus.ff.de legi.nu.62.communem dicit.

68 ¶ Solemnitas extrinſeca preſumitur ex tempore longiſsimo triginta annorum. Aymon.de antiquit. tempo. par.3. in uerbo primo. nu.25. communem dicit.

69 ¶ Amplia iſtam communem ad mandatum procuratoris inſertum in alio inſtrumento antiquo. Boe.dec.281.nu.15.communem dicit ex Alexa. conſi.101.uol.7.

70 ¶ Limita primo,qnando ex eius aſpectu apparet defectus. Curt.iuni. conſi.130.numer.4.communem dicit.

71 ¶ Amplia etiam,in alienatione rerum eccleſiaſticarum. Io. de Ripa in l.62.de reſ.cap.22.communem dicit

72 ¶ Solemnitas intrinſeca materialis non preſumitur: ut eſt pretium in uenditione. Alber.bru.

de

de forma & ſolemni.in parte de proba.& preſum pti.formæ.conſi.5.communem dicit.

73 ¶ Solemnitas ſententiæ præſumitur quando par tes fuerunt preſentes, Aymon.in 2. par. in uerbo ſed iſta limitatio num.15.cnmmunem dicit.

74 ¶ Solutio debet fieri de moneta antiqua quę cur rebat tempore contractus. Cur.iuni. con. 24. nu. 4.communem dicit.

75 ¶ Fallit quando valor monetæ extrinſecus eſt mutatus: quia tunc inſpicitur tempus ſolutionis, & non contractus. maximè quando debitor eſt in mora, Boe. deci. 327. nume.4. communem dicit.

76 ¶ Amplia,& in reſtitutione dotis.Fran.de aret. conſi. ij.communem dicit.

77 ¶ Nota quattuor cõcluſiones communes in hoc quando pecunia mutatur: Prima, ſi tempore ſolu tionis ex toto ſit mutata pecunia, & reprobata: ſoluitur extimatio eius in noua pecunia. Boe. in d.deci. nu. 22. communem dicit.

78 ¶ Secunda, ſi pecunia non eſt mutata ex toto: ſed diminuitur propter diminutionem ligæ, vel ponderis periculum eſt debitoris. Boe. ibi num. 23. communem dicit.

79 ¶ Tertia, ſi pecunia non diminuitur ex liga, vel pondere, vel augeatur: ſed quia principi placuit augmentum, aut diminutio: periculum eſt credi- toris. Idem ibi communem dicit.

80 ¶ Quarta, ſi variatio eſt facta poſt moram debi- toris ſoluere tenetur quanti plurimi fuit poſt mo ram, Idem ibi communem dicit.

81 ¶ Solutio de cõſuetudine poteſt fieri in moneta groſsiori: licet moneta ſit in obligatione. Cur.in

conſ.

conſ.24. nu. 5. communem dicit.

82 ¶ Solutio eſt probanda per dicentem ſoluiſſe quando agitur cum illo cui ſolutio erat facienda: ſecus tamen, ſi cum alio tertio opponente de non ſolutione: quia negatiua non ſolutionis, eſt probanda per opponentem. Iaſo. in l. in emphiteoticarijs num. 133. C. de iur. emphi. cõmunem dicit.

83 ¶ Solutionis exceptio ſemper poteſt opponi in executione ſententiæ, uel contractus habentis executionem paratam. Hiero. Cagno. in l. bona fides num. 2. ff. de re. iur. communem dicit.

84 ¶ Solutio partis ſtipulationis iuxta l. 2. §. & horum. ff. de uerb. obli. repetitur conditione in debiti. Alci. in d. l. nu 52. communem dicit.

85 ¶ Soluere promittens in certo loco cum renunciatione fori, poteſt ibi conueniri, etiam ſi ibi nõ inueniatur, Alci. de preſum. re. 3. preſum. 36. communem dicit.

86 ¶ Soluens timore ſtatuti dicitur habere iuſtum metum. Curt. iuni. conſi. 126. numer. 4. communem dicit.

87 ¶ Spoliatus a iudice non poteſt petere. ut ante omnia reſtituatur: cum preſumatur pro iudice, Cur. iuni. conſi. 175. nu. 5. communem dicit.

88 ¶ Sponſalia tranſeunt in matrimonium per copulam, etiam ſi ſit proteſtatus quod non intendit per copulã contrahere matrimonium. Ripa in c. cum in. de conſti. nu. 95. & Coua. in epi. 4. ca. 5. nu. 18. communem dicunt.

89 ¶ Sponſalia ex ſola tradductione ad donum, nõ tranſeunt in matrimonium. Prepo. in cap. fi. de ſpon. Coua. in d. epi. 4. cap. 4. §. 2. communẽ dicit.

90 ¶ Amplia ad ſponſalia de uerbis quæ non tranſeunt

ſeunt in matrimonium per amplexus, oſcula, & munera. Coua.in epi. 4.§. 2. cap. 4. communem dicit.

91 ¶. Fallit in ſponſalibus de futuro ex iuris interpretatione:quæ contracta fuerunt per uerba de preſenti. quia per amplexus, ac ſigna, ætate ſuperueniente tranſeunt in matrimonium. Coua. in epi.4.cap.4.§.2.nu.3.& Deci.conſi.368.communem dicunt.

*§ Concor.cum l.3.ti.1.par.4.

92 ¶ Amplia,ad matrimonium contractum ante ſeptennium quod ante pubertatem durauit. Coua. ibi nu. fi. ex Deci. Rotæ.462.in nouis. communem dicit.

93 ¶ Sponſalia ſi contrahantur medio iuramento: compellitur iurans contrahere: etſi ſponſa poſt ſponſalia efficitur pauperior cum nihil promiſit: ſecus tamen,ſi promiſit.Coua.in epi.4. cap.5. nu. 3.ex mente Docto.in ca.quemadmodum de iure iuran.communem dicit.

94 ¶ Sponſalia etiam iurata ſoluũtur per matrimonium de preſenti,etiam nondum carnali copula ſubſequta,Coua.ibi num.9.communem dicit.

*§ Concor.cum l.10.ti.1.li.3.fo.ll.quæ faciunt ad intel.l.8.ti.1.par.4.

95 ¶ Sponſalia de futuro non comprehenduntur ꝑ diſpoſitionem punientem matrimonium clandeſtinum. Coua.in epi.4.par.2.cap.6.num.22.communem dicit.

96 ¶ Spurij ex teſtamento,patri non ſuccedunt: & ſtatutum contrarium non ualet: quia datur materia fornicandi. Deci.in cap.in preſentia de proba. Io.duran.in in arte teſtan.ti.1.cau.14.commu nem

nem dicit: niſi cauſa alimentorum. Iaſo. conſi. 26. uol. 1. num. 13. uel ſi conferatur in tempus cum inſtitui poſsint data poteſtate legitimandi in teſtamento. Iaſo. conſi. 117. uol. 2. numer. 15. communem dicit.

*§. De iure regio per l. tau. 9. & 11. & filij naturales matri ſuccedunt non ſtantibus filijs legitimis, etiã ſi tempore mortis ſint aſcendentes legitimi, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, patri autem ſolum ex teſtamento: etſi ſint aſcendentes dumodo non ſint deſcendentes, & in hoc corrigitur l. 8. ti. 13. par. 6. & ui. l. 1. ti. 6. li. 3. fo. ll. in alijs autem filijs adulterinis, uel ſpurijs procedit noſtra cõmunis opi. & concor. cum l. 22. ti. 3. li. 1. ordi. & l. tau. 9. ſed in quantum hæc noſtra communis limitatur niſi cauſa alimentorum d. l. 22. & l. 2. ti. 3. lib. 5, in dicto ordi. quę de nouo approbatur per d. l. 9. tau. non concordat cum communi. Immo ex toto tollit omnem donationem, & legatum factũ per clericum ſuis filijs. ibi ordenamos y mandamos que los tales hiſos de clerigos no ayan ni hereden ni puedan auer ni heredar los uienes de ſus padres cleriogs ni de otros parientes ni ayan ni puedan gozaz de qualquier manda o donacion o uendida que les ſea hecha. Hoc ideo quia leges uitium paternum tantum refrenandum eſſe extimarunt. ut in l. fi. C. de natu. libe. & l. 3. in fin. tit. 21. par. 4. & ibi glo. & ſic non poteſt eis legari expreſsè, nec fictè. ut tradditur, per Dida. de Segu. in l. 3. §. fin. de libe. & poſthu. ff. nu. 145. Et de materia iſtius l. & communis uide per Boe. in conſue. bitu. rub. deſcoſtumes concernens les teſtamens. & Fortu. garcia. de ulti. fi. iuris cohe. 28. cum ſequen. ubi cõ-

cludit

cludit tam ſpurijs filijs, quam procreatis ex damnato coitu alimenta nõ ſunt deneganda quẽ uide.

97 ¶ Spurij filius legitimus non ſuccedit auo: etiam legitimis non ſtantibus, niſi auus prohibeat uſum relictorum filio. Iaſ. in l. hæredibus. ff. qui. ut indi. Io. duran. in arte teſtan. ti. 1. cau. 3. numer. 12. communem dicit.

98 ¶ Statutum diſponens idem quod ius commune addens, uel minuens pænam: non tollit ius commune, Panor. in ca. de cauſis de off. de le. Henrri. de brohic. de ſino. 3. par. ar. 1. nu. 236. communem dicunt. licet Henri. tendat in oppoſitum: & diſtinguit.

99 ¶ Statutum ſimpliciter loquens, non trahitur ad contractus iuratos. Cur. iuni. conſi. 67. numer. 1. communem dicit ex qua iuſtificatur alia communis opinio: quod ſtatutum prohibens donationes ſine decreto iudicis, non habet locum in iuratis. ut per Io. de Ripa. in li. 3. de dona. capi. 10. nu. 3. communem dicit. Et ſic, ſi ſtatutum prohibeat minori contrahere: ſi contrahat, & iurat ualet, & tenetur ad obſeruantiam iuramenti. Iaſ. in Authen. ſacramenta puberum nu. 51. C. ſi aduer. uendit. communem dicit.

100 ¶ Statutum loquẽs in uno ex correlatiuis, etiã ſi ſit correctorium iuris communis: habet locum in alio. Cur. iuni. conſi. 6. nu. 1. communem dicit. de qua uide Iaſo. in Authen. quas actiones. C. de ſacro. ſanc. num. 33. & in l. Iuliam nume. 17. C. de indicta uidu. tollen. & in l. qui condemnare. ff. de re. iudi. nu. 9. communem dicit.

101 ¶ Amplia etiam, ſi ſit pænale. Iaſo. in l. ſi prius ff. de noui. ope. nuntia. nu. 54. communem dicit.

Statutum

102 ¶ Statutum deponens circa ſcribentem manu propria,habebit etiam locum in ſubſcribente.Deci.in Authen. ſiquis in aliquo documento .C. de æden.num.17.communem dicit . ex Angelo in l. ſi ita ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de uerbo. oblig.

*§ Nota iſtam communem ad intel.Pragma.de anno 1524.nu.ulti.in conuentu matricio de apoca recognita,quod habeat executionem paratam.

103 ¶ Statutum diſponens quod, ſententia lata contra unum, poteſt exequi contra alium: ualet, & tenet. Anto.de tremo.in addit.ad bonac.in pra cti.excepti.in rub.de excepti. & bene, quæ poſt nu.5.in uerbo & interdum communem dicit.

104 ¶ Statutum concedens mercatoribus forum, ut coram ſuo iudice conueniantur: intelligitur ſi agitur ſuper re mercantili.Io.de Ripa de legi.ca. 2.nu.2.communem dicit.

105 ¶ Satutum diſponens circa teſtamenta, comprehendit forenſem ibi teſtantem: & trahitur teſtamentum ad bona ubicumque exiſtentia: & hæres ubicumque ſuccedit.Iaſo. in l. cunctos populos num.91.de ſumma trinit. communem dicit.

Contrarium,immo quod uel ſtatutum loquatur cum rebus,uel perſonis:teſtamentum non habet locum niſi in bonis ſitis in loco ſtatuētium: tenet Socc.conſi.292.uol.2.& in con.288.eod.uol. ubi dicit communem. Et magis communem dicit Alexan.conſi.19.uol.6.& in conſi.16.lib.1.num.1 cui applaudit communis opi. de qua per Corne. conſi.162.uol.3.& in conſi.115. uol, 2. dicentem quod ſtatutum excludens fœminas propter maſculos,non extenditur ad bona exiſtentia in alieno territorio. Et cum Socc. referens omnes has commu-

communes opiniones,tranſit Gozza.conſi.49.nu. 8.& 9.& 11.non referens. Iaſo.reprobata opini. Bar.in d.l.cunctos populos.ſed opinio quam communem dicit. Iaſo. ego teneo. ſcimus enim ꝙ teſtamentum per forenſem factum ſecundum ſollemnitatem loci,ubi teſtamentum conficitur: ubi quæ ualere, etiam in locis ubi aliæ, uel diuerſæ ſolemnitates & formæ requirūtur .l.1.C.de emā. libe.cum concor.& Bar.in d.repe.l.cunctos populos in 3.q.ubi etiam tenet Cyn. Sali.& Fulgo. & alij quos refert Alber.bru.in trac.de feu. & ſolē. uerſi.quas res perſonas uel quos caſus fo.96.col. 1.& 2.ſed ſi ubique ualet: ualet quo ad effectum bonorum. ideo cogita.

106 ¶ Statutum diſponens circa ea quæ ſunt uoluntariæ iuriſditionis: comprehendit foreuſes.Iaſo. ibi nu.86.communem dicit.

107 ¶ Statutum non poteſt facere quod lapſo aliquo tēpore,ſtatim creditor cadit a iure ſuo.Socc. conſi.203.communem dicit: ſed uerior & communior eſt contraria,quod poſsit facrre Ferdi.de ſoazes in trac.de matri.nu.23.

108 ¶ Statutum reſpiciens factum in delictis, ſecūdum delictum grauat primum; ut ſi dixerit, qui fecerit tria furta: moriatur. ſed ſi reſpiciat pœnā: non grauat. ut ſi dicat,pro duobus furtis fur decapitetur. Alci.in cap.cum non ab homine de iudi. num.35.communem dicit.

109 ¶ Statutum requirens in contractu ſolemnitatem probatoriam,contractum non firmat iuramētum:ſi illa ſolemnitas non adhibeatur; ut in teſtamento, in quo requiruntur ſeptem teſtes: iuramento non ualidatur. Alci.in cap.cum contingat

de

de iure iuran.num.155.communem dicit.

110 ¶ Statutum non poteſt diſponere quod ingrediens in monaſterium, non ſuccedat. Iaſo. in l. quæſtione.C.de pacti.nu.25. communem dicit.

111 ¶ Statutum, quod inuentus portare arma: ꝙ puniatur: intelligitur ſi fuerit inuentus, & deprehenſus. Bello. conſi.49.nu.4. communem dicit. ex Bar.in l.barſatorem.C.de fideiuſſo.& Doctor. precipuè.Iaſ.in.l.1.ff.de acquir.poſſe.

112 ¶ Item ſtatutum,prohibens ueſtes,uel alia ſub pœna:non inciditur in pœnam niſi apprehendatur cum rebus uetitis. Anto.Gomez.in l.45.num.50. tau.cõmunem dicit ex Angel.in Authen.de ſanc: epiſ.§.reuerendiſsimis colla.9.

§ Nota iſtam communem ad intell. Prag. 215. & 177.& aliarum l.loquentium de prohibitione armorum, ac ueſtium, & aliarum rerum.

113 ¶ Statutum prohibens uxorem teſtari ſine licentia mariti,non habet locum in teſtamento ad pias cauſas. Bello.conſi.19.communem dicit. ex Iaſo.in l.1.C.de ſacro.ſanc.eccle.

114 ¶ Statutum excludens fœminam dotatam, ſolũ excluditur ab hereditate dotátis. Cur.iuni. conſ. 65.nu.1.niſi ſtatutum procedat exprimendo perſonas, ex quo colligitur ad omnes extendi. idem ibi nu.2.communem dicit.

115 ¶ Ex quo ſtatutum excludens filiam dotatam à ſucceſsione patris,nõ excluditur filia a ſucceſsione fratris habentis bona patris.Iaſo.in l.poſſeſsio appellata de acquir.poſſe.ff.nu.20.communem dicit. Quia hæreditas adita non dicitur amplius hęreditas.ut per eundem.ibi nu.18.

116 ¶ Item ſtatutũ excludens matrem per patruũ, non

non extenditur ad patruum magnum, Iaſo.in l.ſi mater nu.3.C.ſucceſſo.ædicto.communem dicit.

117 ¶ Itē ſtatutum excludēs ſororem a ſucceſsione fratris, non excludit fratrem a ſucceſsione ſororis. Hiero.Cagno.in l.ſecundum naturam,nu.30. ff.de re.iur.communem dicit.

118 ¶ Statutum excludens cognatos per agnatos, dicitur in fauorem conſeruandæ agnationis,Cur. iuni.conſi.154.num.1.communem dicit & in cōſ. 150.nu.1.

119 ¶ Item ſtatutum excludens fæminas dotatas propter maſculos, & conſtitutum fauore agnationis.Curt.iuni.conſi.107.numer.7.communem dicit.

120 ¶ Amplia etiam ad fæminam ingreſſam monaſterium quod ſtatutum excludens fæminas ab hæreditate ſtantibus maſculis, excludit eam. Io. de Ripa li.1.cap.2.num.2.communem dicit.

121 ¶ Nota quod ſtatutum de agnatis loquens, comprehendit legitimatos, Cur.iuni. conſi.153. communem dicit.

122 ¶ Amplia ad ſtatutū diſponens quod ſtantibus filijs, filię non ſuccedant; quod habet locum niſi ſint filij legitimati. Cur.iuni.ibi magis communem dicit, licet Cur.ſenior in conſi.73.communē dicit contrariam, ſed primam dicit communem. Iaſo.in l.cum accutiſsimi .C. de fideicomiſſ. ſed pro concordia, dic ut dicit Deci.in conſi.306. & Paul.de caſtro, quos refert Gozza, conſi.6. num. 73.quod prima opinio habet locum cum quis eſt ſimpliciter legitimatus. ſecus tamen, ſi ſic legitimatus ut poſsit ſuccedere in bonis parentum cognatorum,& agnotorum in omnibus, & per om-

nia perinde ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus, & ſic procedit communis ſenioris tamen ab hac diſtinctione diſcedit Caro. molin. in conſue.pari.rub.1.§.8.gloſ.1. numer. 50. ubi ſentit legitimatum non excludere filiam etiam ſi legitimatio ſit plena. ubi dicit communem, & affirmat communem etiam in addit.ad Alexan.conſi.2. in uerſi.legitimato uol.1. ſed quod ſat ſit legitimato gaudere diſpoſitione, & fauore communi, ut ſuccedat cum filia legitima. & hęc eſt magis communis opinio.

123 ¶ Nota quod ſtatutum excludens fœminas propter maſculos eſt licitum. Alber. bru. in trac. de ſtatu.excludens fœminas col.2.communem dicit.

124 ¶ Statuto ſtante quod decedente uxore in matrimonio,maritus lucretur dotem:non poteſt maritus plus habere quàm unus ex filijs. Curt.iuni. conſi.122.nu.10.communem dicit quam intellige quando ſtatutum diſponit ſimpliciter: ſecus tamen,ſi adiungat etiam ſtantibus filijs. ſecundum Iaſo.in l.præterita nu. 15. C. unde uir & uxor: quod nota.

125 ¶ Statuentes non poſſunt artare modum probationis reſpectu clerici agentis.Alcia.in ca.cum contingat.de iu.iuran.nu.155.communem dicit.

126 ¶ Stipulatio interpoſita in quacumque materia, ſemper intelligitur ſecũdum materiam illius actus. Iaſo. in l.cum mota.numer.10.C. de tranſacti.communem dicit.

127 ¶ Stipulatio alteri facta firmatur iuramento. Alcia.in d.cap.cum contiugat num.221.communem dicit.

128 ¶ Stipulans ſine cauſa ſi ſciat ſe non debere donare.

nare uidetur ſi tamen dubitetur ſi ſciuerit,uel ne: non ualet ſtipulatio. Curt.iuni.conſi.131. nu. 4. communem dicit.

129 ¶ Subſtitutio popularis facta de duobus filijs, ſi deceſſerit in pupillari ætate: uno premorienti impubere, non habet locum niſi ambo deceſſerint. etiam ſi non ſit poſita dictio, uterque. Iaſo. in l. cum quidam nu.6. de impu. & alijs ſubſti.C. communem dicit.

130 ¶ Subſtitutio pupillaris reciproca facta inter duos filios per patrem emancipato uno, & ſubſtitutione ſublata tollitur & reliqua. Iaſo.in l.teſtamenta.C.de teſta.nu.21. communem dicit. licet ipſe ueriorem contrariam affirmat,& teneat.

131 ¶ Subſtitutio pupillaris non conualeſcit impubere arrogato deſcendente ante arrogatorem. Iaſo.in l.arrogator nu.1.& 38.ff.de adopti.communem dicit.

132 ¶ Subſtitutio pupillaris poteſt per patrem fieri uſque ad pubertatem: filio inſtituto hærede. etiam in legitima ſubſtituere uniuerſaliter per fideicommiſſum non poteſt: licet poſsit in ſubſtitutione pupillari iniungere uniuerſaliter fideicommiſſum,non ſolum in legitima ſed: etiam in alijs bonis ipſius filij.Iaſo.in l.ex tribus.C.de inoff.teſta.nu.2.communem dicit.

133 ¶ Subſtitutio impuberi facta per uerbum commune, ut ſi dicat, lucium filium meum inſtituo, & ei quandocumque ſine filijs deceſſerit: ſempronium.. ſubſtituo.intra tempora pubertatis moriente filio directa eſt,& poſt pubertatem reuertitur in obliquam. Iaſo.in conſi.129.uol.1.& matrem excludit a legitima. Alexan.in l.centurio.ff.

de vulga.& pupil.in conſi.12.uol.3. communem dicunt Deci.tamen in conſi. 128. dubitat de hac communi: & ideo putat deberi dare legitimam matri. & uide eundem conſi.371.

134 ¶ Subſtitutio tacita pupillaris reſultat expreſſa vulgari,& dicta vulgaris expreſſa continet ſub ſe ſubſtitutionem tacitam pupillarem. Iaſo. in l. precibus.C.de impub.& alijs ſubſti. num.6.communem dicit.

¶ Fallit quo ad matrem, quia non admittitur. Iaſo.ibi nu.7.communem dicit.

135 ¶ Subſtitutio ſi fiat per paganum filio compendioſe,per uerbum commune ſubſtituo: ſi contingat filium mori in pupillari ętate: admittitur ſubſtitutus ex directa pupillari poſt pubertatem: ſi moriatur, ſolum habet locum fideicommiſſaria ſubſtitutio. Iaſo.in d.l.precibus numer. 15. communem dicit.

136 ¶ Limita,quia ſi mater eſt in medio: cenſetur eius fauore talis ſubſtitutio omni tempore compendioſa: etiam pupillo decedente in pupillari, Io.de Ana.conſi.79.& Fran.de are.con.155.communem dicit, licet Iaſo.in d.l.precibus num. 15. teneat contrariam. Immo quod contraria eſt cõmunis: ubi dicit quod cum tractemus de compendioſa ſubſtitutione ſub qua pupillaris continetur: excludit matrem; ſed prima uidetur magis communis.

137 ¶ Amplia iſtam limitationem ad patrem: quia ſubſtitutio vulgaris expreſſa aui quæ continet tacitam pupillarem: non excludit patrem. Bened. in cap.rainuntius.§.ſi abſque liberis nu.88.de teſta.communem dicit.

Subſti-

138 ¶ Subſtitutus pupillaris poteſt grauari per fideicommiſſum:ſicut poſſunt uenientes ab inteſtato. Rode.Suarez.in l.quoniam in prioribus fallen.prima. num.15. communem dicit ex Imol.in l.rainuntius de teſta.in fi.

139 ¶ Subſtitutio exemplaris quæ parentibus conceditur: cum filius eſt mente captus:ſi habet filios ſufficit quod fiat in unum. Iaſo. in l. humanitatis nu.5.C.de inſti.& ſubſti.communem dicit.

140 ¶ Subſtitutio vulgaris tollit ſuitatem. Segu. in l.3.§.fi. numer.158.de liber.& poſthu.commũnem dicit.

141 ¶ Nota quod ſubſtituto vulgari competit beneficium l.fi.C.de ædic.diui.adri.& poteſt petere ſe mittere in poſſeſsionem. Bello.conſi.19.num. 15. communem dicit. ex Bar.& aliis in d.l.fi.q.4

142 ¶ Subſtitutio vulgaris tollitur ſi ſubſtitutus nõ ſit hæres,uel ſi moriatur intra annum intra quem tenetur adire:ſi tranſmittat hæreditatem. Iaſ. in l.cum proponas num.18.C.de hæred.inſtit.communem dicit.

143 ¶ Subſtitutio fideicomiſſaria facta duobus ſimpliciter in quocumque eorum deper ſe purificat conditio: & ſubſtitutus admittitur etiam ſi non ſit omnium bonorum. Iaſo. in l. cum quidam nu. 7.C.de inſtit.& ſubſti.communem dicit.

144 ¶ Subſtitutio facta ſub his uerbis, inſtituit & ſubſtituit: ex uerbo inſtituo reſultat directa: ex uerbo ſubſtituo fideicommiſſaria.Cur.iuni.conſi. 83.nu.2.communem dicit.

145 ¶ Subſtitutio informa ſimplicis compendioſa per uerba communia continet vulgarem. Caro. molin.in addit.ad Alex.conſi.1.in uerbo reſpondeo.

deo communem dicit.
146 ¶ Subſtitutio tacita vulgaris ita confert uires teſtamento: ſicut expreſſa vulgaris. Alex. in dicto conſi.1.nu.11.magis communem dicit.
147 ¶ Subſtitutio conditionalis euacuatur ſi ſubſtitutus moriatur ante euentum conditionis. Etſi ſubſtitutus ſit de deſcendentibus teſtatoris. Io. duran.in arte teſtan.titu.5.cau.33.& Alexan.in l.cũ ex filio.ff.de vulga.& pupil.communem dicit.
148 ¶ Subſtitutio conditionalis non tranſmittitur etiam ad filios: niſi aliud appareat ex coniectura ta mente teſtatoris, Cur.iuni.conſi.3.numer.15. communem dicit.
149 ¶ Subſtitutio fideicommiſſaria habens plures gradus, ſi primus deficit admittitur ſecundus loco illius. Cur.iuni.conſi.83.num.1.communem dicit & conſi.135.num.2.communem dicit.
150 ¶ Nota quod ſubſtitutio facta per uerba habentia tractum temporis, & plura tempora reſpicientia dicitur compendioſa: puta quando fit ſub conditione mortis. cumquis poſsit diuerſis temporibus mori. Bello.conſi.30.num.3.communem dicit. ex Bar.in l.centurio uerſi.expediti.ff.de vulga.& pupil.& Doctor.in l.precibus de impub.& aliis ſubſtit.
151 ¶ Subſtitutio compendioſa de re certa facta p ciuilia uerba, ut hæres eſto, uel inſtituto trahitur ad uniuerſa bona filij in pupillari ætate deſcendentis. Boe.dec.33.nu.7.communem dicit.
152 ¶ Subſtitutio cum ſit poſt mortem alterius: dicitur compendioſa. Cur.iuni.conſi.172.numer.2. communem dicit.
153 ¶ Subſtitutio reciproca reſultat cum ſubicitur

ſubſti-

ſubſtitutio ab ultimo moriente in tota hæreditate. Cur. iuni. conſi. 155. num. 1. & conſi. 139. num. 5. communem dicit.

154 ¶ Item ſi poſt mortem omnium, idem ibi nu. 2 communem dicit.

155 ¶ Subſtitutio de filijs, & de illorum filijs, filijs autem premorientibus abſque liberis dicuntur uocati ordine ſucceſsiuo. Cur. iuni. conſi. 161. num. 5. communem dicit.

156 ¶ Subſtitutio extenditur de caſu ad caſum. Iaſ. conſi. 203. uol. 1. & Io. duran. in arte teſtan. tit. 5. cau. 5. communem dicit.

157 ¶ Subſtituto uniuerſali hærede, ſi filius ſine filijs decedat: non eſt ſubſtitutus hæres hæredis. Iaſo. in l. centurio. ff. de vulga. & pupil. Duran. ti. 5. cau. 24. communem dicit.

158 ¶ Subſtitutum excludit qui ab inteſtato ſubſtitutum excluderet. Corne. 276. littera 9. uel 3. communem dicit. & in conſi. 138 uol. 2. littera a. dicit quod ſi ab inteſtato non excluderet non excludit & dicit communem.

159 ¶ Suorum ac emancipatorum nulla eſt differentia. Alci. in parado. li. 3. cap. 10. communem dicit.

160 ¶ Suitas tollitur per dationem vulgaris ſubſtituti. Iaſo. in l. ſi in fraudem num. 3. C. ſi ommiſſa. cauſa teſta. communem dicit.

161 ¶ Suſpitionis cauſa de iure ciuili non eſt allegandа: ſecus tamen de iure canonico Anto. de tremo. in addit. ad bonac. in prac. excep. in rub. de recuſa. nu. 2. littera. b. communem dicit.

* § De iure regio ſufficit iurare iudicem habere ſuſpectum l. 1. ti. 5. li. 3. ordi. per quam corrigitur l. 27. ti. 4. par. 3. & l. 9. & 10. ti. 7. li. 1. fo. ll. Et circa

iſtam l.nota iucta differentia quam communis no ſtra ponit inter ius canonicum & ciuile: quod proceſſus habitus per iudicem recuſatum de iure ciuili eſt ipſo iure nullus: ſecus tamen, de iure canonico: & cum hac diſtinctione tollitur communis diſceptatio doctorum, quam opin. tenet Bal. in cap.cum ſpeciali de appella.& ſequitur. Imol. ibi & Decius in nu.9.quem uide. Et cum differentia. noſtræ communis opinionis euacuatur aliud dubium, quod doctores torquet in cap. iudex de offi.deleg.in 6. Et Feli.in cap. inſinuante nu.15.de off.dele. an recuſatio,uel ſuſpitio poſsit proponi poſt litem cōteſtatam, uel concluſum in cauſa ad cuius deciſionem eſt dictum notabile. Barba.in tracta.de preſtan.cardi.in q.5.par.2. nu. 6.quod de iure ciuili cum non requiratur cognitio cauſę in quacumquæ parte litis proponitur: ſecus tamen, de iure canonico: quod nota pro iſta lege. Item nota quod ſicut Iudex poteſt recuſari, ita & notarius cauſæ & ſufficit iuramentũ adhoc quod teneatur recipere ſocium ſecundum Bal.in cap.ſuper quæſtione.§.uerum de offic. de leg. & in l.1.C. de rela. & gloſ. in Authen. de trien.& ſemi.§.& quod ſæpe. & ſecundum Bal.in d.locis fac regulam quod omnis perſona quæ poteſt interuenire in iuditio: poteſt recuſari: ſecundum Ange.in l.obſeruare.ff. de iudi. & Prepo. in cap.cum ſpeciali. col.13. de appell. quæ faciunt ad ampliationē l.72.in curijs uallisoleti de 1537. & 70.de madrid.de anno.1534. Et nota quod ſufficit quod unus ex ſociis ſcribat: & alter ſubſcribat. ſecundum Inno.in cap. quoniam contra de proba.quem ſic fert, & ſequitur Panor. col.

17. Item nota quod aſſociati, tam iudicis, quã notarij debent eſſe ſine ſuſpitione: ut apparet p d.l.1.tit.5.li.13.ord.ibi entreſi dos ſin. ſoſpedra alias poſſunt recuſari de quo perigen. in cap. ſtatutum.§. aſſeſſorem de reſ.in 6. Item in quantũ per d.l.diſponit quod ſi non ſit alter. iudex uel decuriones quod iudex recuſatus tenetur. ſibi aſſotiare alios hões integræ opinionis; approbata opinione Abba.in d.cap.quoniam contra falsã in 16.col.in fi. ubi dicit quod officium iſtorum eſt quaſi teſtium arg.l.domicius labeo .ff. de teſta. & ibi Bal. in l. apartiſsimi .C. de iudi.ubi eſt materia & ſorte dirimat quis debet eſſe cum iudice: Multi enim caſus de iure ciuili dirimuntur ſorte. ut in l. fin.C. communia de leg. & gloſ. in.§. pe. inſti.de ſatis,tuto. nec eſt in his caſibus ſors prohibita. quando enim ſortes. ſunt licitæ: uide.Feli.in cap capitulum ſanctę Crucis de reſ.num. 21. & Iaſo.in l.huiuſmodi.§.fi.in fi.ff. de lega. primo & ſanct. Thom. ſecunda ſecundæ q. 75. ar. 8. & Turris .cremata in cap.126.q.2.

162 ¶ Suſpenſus non priuatur a teſtificando Fran. de aret.in cap.olim de accuſa.num.2. communem dicit: licet ipſe arguat in contrarium & uideat diſtinguere inter temporalem ſuſpenſionem, & perpetuam. per tex.in cap.teſtimonium de teſti. & d.cap.olim cui dicit non poſſe reſpondere & concludit iſtam eſſe ueriorem opinionem.

T

1 TAbellio non præſumitur niſi probetur titulus. Boe.dec.36.numer.8.communem dicit. Et uide in uerbo notarius.

Tacitur-

2 ¶ Taciturnitas in diſpenſatione habilitatis primę reddit ſecundam ſubreptitiam. Curt. iuni. conſi. 29. nume. 9. communem dicit.

3 ¶ Tempus datus ad cognoſcendum, incipit currere a tempore preſentationis comiſsionis: ſi detur ſub certo numero dierum: ſecus, ſi uſque ad certum diem Fran. in cap. ſuper eo. el. 2. de appella. communem dicit.

4 ¶ Tempus decem annorum dicitur longum. Naua. in cap. 1. §. 2. de pœni. diſtin. 1. num. 5. communem dicit.

5 ¶ Tempus faciendi in uentarium currit a tempore aditæ hæreditatis. Deci. conſi. 633. Roma. cōſ. 84. Duran. in arte teſta. ti. 11. cau. 8. Iaſo. in l. ſcimus. C. de iure delibe. num. 7. Bello. cōſ. 68. communem dicunt. & poſt aditam hæreditatem debet incipere infra triginta dies & finire intra ſexaginta.

6 ¶ Nota quod tempus datum à pretore, nō poteſt abbreuiari ad finem excluſionis: ita nec tempus datum ad adeundum, de iure ciuili. Cur. iuni. conſi. 108. nu. 37. communem dicit.

7 ¶ Iudex tamē poteſt abbreuiare tempus ad adeūdam hæreditatem. ne legatarii diu expectent. Alex. conſi. 4. uol. 2. & idem Alexan. & Iaſo. in rubr. de ſucceſſo. edicto. C. communem dicit.

8 ¶ Nota quod intentio creditoris non eſt fundata contra hæredem filium, ex eo quod probatur ꝙ nō abſtinuit: quia interim dum ſe non immiſcuerit: potuerit abſtinere: Pirrus in conſue. aure. de ſuccesſionibus cap. 29. communem dicit.

9 ¶ Tempus ſtatutum ad aliquid faciendum, non currit ignoranti. Curt. iuni. conſi. 8. nmer. 2.

communem

communem dicit.
10 ¶ Fallit in tempore, dato patronis ad preſentandum, quia currit a tempore uacationis beneficij Lamber. de iure patro. li. 2. par. 2. q. 1. art. 8. nu. 1. communem dicit.
11 ¶ Fallit ſecundo, in petitione reſtitutionis ex capite ignorantiæ: quia non poteſt peti poſt quadraginta annos Boe. dec. 39. num. 7. communem dicit: de qua in uerbo reſtitutio nume. 32.
12 ¶ Tempus longiſsimum facit preſumi ſolemnitates extrinſecas Boe. dec. 181. nume. 15. communem dicit.
13 ¶ Fallit ſi ex eius aſpectu apparet defectus. Junior conſi. 130. num. 4. communem dicit; de qua in uerbo ſolemnitas. nu. 60.
14 ¶ Tempus centum annorum requiritur adhoc quod dicatur concurriſſe. tempus de cuius initio mæmoria non ſit in contrarium. Iuni. conſi. 90. nu. 2. communem dicit Aymon. de craue. de antiquitate temporum: par. 4. in uerſi. abſolutis differentijs in princ. uſque ad num. 9. diſputando hanc materiam, concludit. quod quando requiritur tẽpus de cuius initio non ſit mæmoria: non eſt neceſſarius curſus centum annorum: ſed quod probetur quod non ſit mæmoria hominum in contrarium, per notata. per Docto. in cap. 1. de preſcrit. in vi. De iure regio ad probandam immemorialem, ſufficit quod teſtes deponãt de quadraginta annis de uiſu, & de auditu auditus antiquorum: cum publica fama, & uoce. (ut habetur) in l. 41. tau in contrarium probato tempore immemoriali non dicitur probatum tempus centum annorũ: cum requiritur lapſus tẽporis centum annorum.
Coua.

Coua.in cap.poſſeſſor. de re.iu.li.6.nu.9.commu nem dicit. ex gloſ.in cap.cum nobis de teſti.

15 ¶ Tempus de cuius initio memoria non ſit in cõtrarium: debet probare ille qui fundat intentionẽ ſuam in dicto tempore. Cur.iuni.conſi.90.in fin: communem dicit.

16 ¶ Tempus in quo grauamen incipit effectum: non conſiderat: ſed tempus in quo grauamen profertur a iudice. Prepo.in cap. biduum 2.q.6.& fallit. in excõmunicatione.communem dicit.

17 ¶ Tempus quod datur condemnatis ut ſoluat: eſt in iudicis arbitrio Boe.dec.45.nu.2.communem dicit.

18 ¶ Tempus executionis cauſarum criminalium eſt in iudicis arbitrio. Idem ibi numer.7. communem dicit.

19 ¶ Tempus quadriennij ad petendum reſtitutionem, currit à tempore finitæ præſcriptionis, cum preſcribitur contra, nunc maiorem, qui tempore in choatæ preſcriptionis minor erat. Ioa. Maur. de reſti.in integrum cap.44. communem dicit.

20 ¶ Teſtamentum licet. quo ad ſolemnitates. ſit de iure ciliui: tamen inuentũ eſt de iure. gentiũ: & ideo reſcripto non poteſt tolli. Bello.in conſi. 2.numer.4.

21 ¶ Nota quod ſi teſtator condidit teſtamentum in ſcriptis in quo deficit aliqua ſolemnitas: ualet nichilominus. ut teſtamentum nuncupatiuum. Gomez.conſi.3.nu.10.communem dicit. ex Bar. in l.fi.in fi.ff.de iure codici.

22 ¶ Teſtamentum licet adhoc quod ualeat requiruntur ſeptem teſtes per l. hac conſultiſsima in prin.tamen fallit primo, tempore peſtis quia ſufficit

cit quod fiat coram quinque teſtibus & ualet. Mathe. de affli. de reſ. nu. 2. Barba. conſi. 83. nu. 4. Deci. conſi. 284. communem dicit: licet Alexa. conſ. 60. uol. 2. dicat communem: contrariam: quem refert Iaſo. in l. & ab antiquis nu. 4. C. de teſta. ſed tamen cum non ſequitur.

* § Circa iſtam communem, & ſequentes uide l. 1. ti. 1. li. 5. ordi. & l. 3. tau. quæ diſponunt quod inteſtamento nuncupatiuo & ſi ſit inter liberos, debēt adiberi tres teſtes & notarius: & ſi notarius defecerit: quinque teſtes, & ſi quinque non, ad minus: ſint tres, & in teſtamento inſcriptis: requiruntur ſeptem teſtes & notarius qui omnes unà cum teſtatore ſubſcribant teſtamentum, ut per dictas ll. apparet.

23 ¶ Fallit ſecundo, ſi fiat coram presbitero parrochiali, & duobus teſtibus. Io. duran. in arte teſtā. ti. 2. cau. 2. Corne. 161. col. 4. communem dicunt. & Dida. conſi. 284. & ſi non ſit parrochius requiruntur quattuor teſtes. Bello. conſi. 12. numer. 2. communem dicit.

24 ¶ Fallit tertio, ſi fiat in preſentia principis: quia non requiruntur teſtes ad eius ualidationem. Coua. in rubri. de teſta. par. 2. numer. 2. communem dicit.

* § Concordat l. 5. ti. 1. par. 6.

25 ¶ Amplia non ſolum ſi fiat coram eo ſed etiam ſi confirmet, Idem ibi communem dicit: ex Bar. in l. omnium. C. de teſta.

26 ¶ Fallit quarto, ſiquis inſtitutus ſit intuitu pietatis: ſi hæres uerè pauper eſt, ualet teſtamentū: etiam ſi non ſint additi niſi duo teſtes. Io. duran. in arte teſta. ti. 2. cau. 2. Barba. in cap. ad hæc el. 2.

de

de teſta. communem dicunt.

27 ¶ Fallit quinto, in teſtamento patris inter liberos: quia ualet etiam per cedulam ubi de uoluntate, & inſtitutione conſtat: & ſine teſtibus. Alexā conſi. 105. uol. 3. & Iaſo. conſi. 57. uol. 2. & Io. duran. ti. 2. cau. 2. infra communem dicit.

*§ Concor. l. 7. ti. 1. par. 6.

28 ¶ Fallit ſexto, ſi per ſtatutum conſtituatur: ut ualeat teſtamentum cum duobus teſtibus. Iaſo. in l. 1. de ſumma trini. C. nu. 37. communem dicit.

29 ¶ Nota quo tale ſtatutum non ligat forenſes: ſm magis communem opinionem. ut per Iaſo. ibi numer. 40.

30 ¶ Fallit ſeptimo, ſi a teſtatore eſt electa fides hæredis: quia nō requiritur alia ſolemnitas nec alijs teſtes. Iaſo. in l. quæſtionum num. 14. C. de fideicom. communem dicit.

31 ¶ Teſtamentum non infirmatur ex eo quod teſtes ſint legatarij: ſi ſollemniter ſit confectum: ſecus ſi inteſtibus conſiſtit. Cur. iuni. conſi. 178. nu. 18. communem dicit.

*§ Concor. cum l. 11. ti. 1. par. 6. & cum l. 8. tit. 5. fol. ll.

32 ¶ Item nec probatur legatum ſibi ademptum. Iaſo. in l. dictantibus. C. de teſta. num. 6. & Io. duran. in arte teſta. ti. 2. cau. 2. communem dicunt. & Bellon. conſi. 14. Idem concludendo numer. 7. & dicunt cōmunem tam iſtam, quàm precedentē.

33 ¶ Teſtamentum comprobatur legitimè eſſe factum per duos teſtes teſtamentarios. Alexand. conſi. 84. uol. 2. & Durau. cau. 2. nume. 6. communem dicit.

34 ¶ Teſtamentum non reuocatur ex eo quod teſtator

ſtator coram ſeptem teſtibus. dicat nolle ualere teſtamentum:niſi dicat ſe uelle mori ab inteſtato. Io.duran.ti.2.cau.3.communem dicit.

35 ¶ Teſtamentum ſubuertitur filijs non inſtitutis, etiam ſi eis legata ſit res certa. Io.duran.in arte teſtan.ti.3.cau.1.communem dicit.

*§ Etiam ſi legetur ei legitima:ſi non inſtituatur.I. 5.ti.8.par.6.ſed tamen de hoc uide quæ habes in uerbo legitima num.40.cum ſequentibus.

36 ¶ Amplia,ſi inſtituantur filij ſub conditione non poteſtatiua. Duran.in d.cau.1.nume.3.& Socci. conſi.97.uol.3.communem dicit.

37 ¶ Amplia,in teſtamento filii patre non inſtituto: quia non ualet. Io.duran.ibi numer.8. communem dicit.

38 ¶ Teſtamentum in quo pater inſtituit filios ſimpliciter:non comprehendit filium quem ignorabat habere: & eſt nullum.Iaſo.in l.ſicuti num. 2. C.de teſta.milit. communem dicit.

39 ¶ Teſtamentum inter liberos non ſubſtinetur ea uia quæ melior de iure ualere poteſt. Io.durã. dicta cau.1.nu.7.communem dicit.

40 ¶ Teſtamentum matris,uel aui materni ſubſtinetur per clauſulam codicillarem: etiam ſi filius ſit preteritus:quia grauati cenſentur uenientes ab inteſtato reſtituere. Io.duran.in arte teſtan.ti.2. cau.15.communé dicit.

31 ¶ Amplia ad teſtamentum nullum ex quacumq; cauſa: ſi in eo ſit appoſita clauſula codicillaris ueniens ab inteſtato: tenentur reſtituere hæredibus ſcriptis obtenta quarta trebellianica. Iaſo.in Authen,ex cauſa nu.22.C.de libe.prete.& Duran.in arte teſtan.ti.8.cau.1.num.4.ti.11.cau.1.& Io.Ni-

co.

co.in conſi.2.num.6.de ſecund.nuptijs communē dicit: quam intelligit Rube.conſi. 125. numer.7. quando uenientes ab inteſtato tempore teſtamenti tenebant primum gradum quod nota.

42 ¶ Teſtamentum patris cum clauſula codicillari per uerbum de preſenti. ualet. non comprehendit poſthumum,ſecus tamen per uerbum, ualet, & ualebit de futuro & de preſenti. Alexan.conſi. 124.uol.1.communem dicit. reprobata opinione Bart.dicentis clauſulam codicillarem. per quodcumque uerbum non comprehendere poſthumū. Et hanc Bart.opinionem. Franc.de are.conſi.ult. nu.7.communem dicit quos refert Iaſo.in Authē. ex cauſa num.24.delibe. prete. Et hanc ultimam dicit magis communem. Anto.rub. conſi.112. in fi.ubi dicit Barbatium. & Soccinum hanc dixiſſe communem.

43 ¶ Teſtamentum eſt ipſo iure nullum quando erratur in perſona hæredis. quam credebat teſtator eſſe coniunctam. Iaſo.in l.eam quam. numer.16. C.de fideicommiſsis communem dicit.

44 ¶ Teſtamentum in quod filius ſub poteſtate eſt preteritus:ſi filius dicat nullum; rumpitur.aliàs. non.Iaſ.in l.poſthumo nu.23.C.de bono.poſſe.cōmunem dicit. licet ipſe faciat concluſionem contrariam:dicens quod eſt ipſo iure nullum: & in Authen.ex cauſa delibe.pret.C.num.8.dicit hanc ſuam concluſionem communem; quod ſit ipſo iure nullum in filio ſub poteſtate & in emancipato. non ſit ipſe iure nullum.

45 ¶ Nota quod licet teſtamentum ſit nullum ex preteritione filii in poteſtate:tamen debentur legata.Iaſo.in Authen.ex cauſa nu.1.de libe. prete. commu-

communem dicit. & Alexan. conſi.36. nu.8.li.1.

46 ¶ Fallit ſi in teſtamento ſit clauſula codicillaris: quia ualebit in uim codicilli. Alci.in l.1.§. ſiquis. ita nu.17.ff.de uerbo.obli.communem dicit quia rupto teſtamento expreteritione clauſula codicillaris ſortitur ſuum effectum integrum. magis cōmunem dicit. Alexan.conſi.37.uol.1.nu.3. Amplia iſtam communem: & ſi teſtator ingnoraret natos ſibi eſſe nepotes. Alexand. in conſi. 26. num.9.magis communem dicit. ſed Caro.molin. in addit. ad ipſum. Alex.in d.conſi.26.dicit quod hodie communis opinio eſt in contrarium reprobata gloſ.in Authen. ex cauſa.C.de libe. prete.ut per Bar.Paul. & Iaſo.ibi nec etiam recipit limitationem. Bar.in quantum intendebat dicere ꝙ hæc noua communis opinio non habet locum, quando teſtator diu uixerit. Et nota quod hæc noua communis opinio dicitur magis.communis ab Alexand. conſi.47.nume.11.li.2.

47 ¶ Reſtringe iſtam ampliationem in legato paruo ſecus tamen, in magno: quia rupto teſtamento per natiuitatem poſthumi, rumpitur legatum magnum. Alci.de preſum.re.1.preſumpti. 13.in prin. comm unē dicit.

48 ¶ Amplia, etiam ſi preteriatur poſthumus. Iaſo ibi nu.2.communem dicit.

49 ¶ Amplia ſecundo, etiam quo ad ſubſtitutiones. exemplares & pupillares. Iaſo. ibi numer. 10. communem dicit.

50 ¶ Amplia tertio, quo ad fideicommiſſa .nu.11. communem dicit.

51 ¶ Amplia quarto, etiam in exhæredatione ſine cauſa, uel cum cauſa. non probata. ibidem nu.8..

de vulga.& pupil.in conſi.12.uol.3.communem dicunt Deci.tamen in conſi.128.dubitat de hac communi: & ideo putat deberi dare legitimam matri. & uide eundem conſi.371.

134 ¶ Subſtitutio tacita pupillaris reſultat expreſſa vulgari,& dicta vulgaris expreſſa continet ſub ſe ſubſtitutionem tacitam pupillarem. Iaſo. in l. precibus.C.de impub.& alijs ſubſti. num.6.communem dicit.

¶ Fallit quo ad matrem, quia non admittitur. Iaſo.ibi nu.7.communem dicit.

135 ¶ Subſtitutio ſi fiat per paganum filio compendioſe,per uerbum commune ſubſtituo: ſi contingat filium mori in pupillari ętate: admittitur ſubſtitutus ex directa pupillari poſt pubertatem: ſi moriatur, ſolum habet locum fideicommiſſaria ſubſtitutio. Iaſo.in d.l.precibus numer.15: communem dicit.

136 ¶ Limita,quia ſi mater eſt in medio; cenſetur eius fauore talis ſubſtitutio omni tempore compendioſa: etiam pupillo decedente in pupillari, Io.de Ana.conſi.79.& Fran.de are.con.155.communem dicit, licet Iaſo.in d.l.precibus num.15. teneat contrariam. Immo quod contraria eſt cõmunis: ubi dicit quod cum tractemus de compendioſa ſubſtitutione ſub qua pupillaris continetur: excludit matrem: ſed prima uidetur magis communis.

137 ¶ Amplia iſtam limitationem ad patrem; quia ſubſtitutio vulgaris expreſſa aui quæ continet tacitam pupillarem: non excludit patrem. Bened. in cap.rainuntius.§.ſi abſque liberis nu.88.de teſta.communem dicit.

Subſti-

138 ¶ Subſtitutus pupillaris poteſt grauari per fideicommiſſum:ſicut poſſunt uenientes ab inteſtato. Rode.Suarez.in l.quoniam in prioribus fallen.prima. num.15. communem dicit ex Imol.in l.rainuntius de teſta.in fi.

139 ¶ Subſtitutio exemplaris quæ parentibus conceditur: cum filius eſt mente captus:ſi habet filios ſufficit quod fiat in unum. Iaſo. in l. humanitatis nu.5.C.de inſti.& ſubſti.communem dicit.

140 ¶ Subſtitutio vulgaris tollit ſuitatem. Segu. in l.3.§.fi. numer.158.de liber.& poſthu.communem dicit.

141 ¶ Nota quod ſubſtituto vulgari competit beneficium l.fi.C.de ædic.diui.adri.& poteſt petere ſe mittere in poſſeſſionem. Bello.conſi.19.num. 15. communem dicit. ex Bar.& aliis in d.l.fi.q.4

142 ¶ Subſtitutio vulgaris tollitur ſi ſubſtitutus nō ſit hæres,uel ſi moriatur intra annum intra quem tenetur adire:ſi tranſmittat hæreditatem. Iaſ. in l.cum proponas num.18.C.de hæred.inſtit.communem dicit.

143 ¶ Subſtitutio fideicommiſſaria facta duobus ſimpliciter in quocumque eorum deper ſe purificat conditio: & ſubſtitutus admittitur etiam ſi non ſit omnium bonorum. Iaſo. in l. cum quidam nu. 7.C.de inſtit.& ſabſti.communem dicit.

144 ¶ Subſtitutio facta ſub his uerbis, inſtituit & ſubſtituit: ex uerbo inſtituo reſultat directa: ex uerbo ſubſtituo fideicommiſſaria.Cur.iuni.conſi. 83.nu.2.communem dicit.

145 ¶ Subſtitutio informa ſimplicis compendioſa per uerba communia continet vulgarem. Caro. molin.in addit.ad Alex.conſi.1.in uerbo reſpondeo.

deo communem dicit.
146 ¶ Subſtitutio tacita vulgaris ita confert uires teſtamento: ſicut expreſſa vulgaris. Alex. in dicto conſi.1.nu.11.magis communem dicit.
147 ¶ Subſtitutio conditionalis euacuatur ſi ſubſtitutus moriatur ante euentum conditionis: Etſi ſubſtitutus ſit de deſcendentibus teſtatoris. Io. du ran. in arte teſtan. titu.5.cau.33.& Alexan. in l. cũ ex filio.ff.de vulga.& pupil. communem dicit.
148 ¶ Subſtitutio conditionalis non tranſmittitur etiam ad filios: niſi aliud appareat ex coniectura ta mente teſtatoris, Cur. iuni. conſi.3. numeri 15. communem dicit.
149 ¶ Subſtitutio fideicommiſſaria habens plures gradus, ſi primus deficit admittitur ſecundus loco illius. Cur. iuni. conſi.83.num.1 communem dicit & conſi.135.num.2.communem dicit.
150 ¶ Nota quod ſubſtitutio facta per uerba habentia tractum temporis, & plura tempora reſpicientia dicitur compendioſa: puta quando fit ſub conditione mortis. cumquis poſsit diuerſis temporibus mori. Bello. conſi.30.num.3. communem dicit. ex Bar. in l. centurio uerſi. expediti.ff.de vulga.& pupil.& Doctor. in l. precibus de impub.& aliis ſubſtit.
151 ¶ Subſtitutio compendioſa de re certa facta per ciuilia uerba, ut hæres eſto, uel inſtituto trahitur ad uniuerſa bona filij in pupillari ætate deſcendentis. Boe. dec.33.nu.7.communem dicit.
152 ¶ Subſtitutio cum ſit poſt mortem alterius: dicitur compendioſa. Cur. iuni. conſi.172.numer.2. communem dicit.
153 ¶ Subſtitutio reciproca reſultat cum ſubicitur ſubſti-

ſubſtitutio ab ultimo moriente in tota hæreditate: Cur.iuni.conſi.155.num.1.& conſi.139.num.5.communem dicit.

154 ¶ Item ſi poſt mortem omnium, idem ibi nu.2 communem dicit.

155 ¶ Subſtitutio de filijs, & de illorum filijs, filijs autem premorientibus abſque liberis dicuntur uocati ordine ſucceſsiuo. Cur. iuni. conſi. 161. num.5.communem dicit.

156 ¶ Subſtitutio extenditur de caſu ad caſum. Iaſ. conſi.203.uol.1.& Io.duran.in arte teſtan. tit. 5. cau.5.communem dicit.

157 ¶ Subſtituto uniuerſali hærede, ſi filius ſine filijs decedat: non eſt ſubſtitutus hæres hæredis. Iaſo.in l.centurio.ff.de vulga.& pupil. Duran.ti. 5.cau.24.communem dicit.

158 ¶ Subſtitutum excludit qui ab inteſtato ſubſtitutum excluderet. Corne.276.littera 9.uel 3.communem dicit & in conſi.138 uol.2.littera 2.dicit quod ſi ab inteſtato non excluderet non excludit & dicit communem.

159 ¶ Suorum ac emancipatorum nulla eſt differentia. Alci.inparado.li.3.cap.10.communem dicit.

160 ¶ Suitas tollitur per dationem vulgaris ſubſtituti. Iaſo.in l.ſi in fraudem num.3.C.ſi ommiſſa. cauſa teſta.communem dicit.

161 ¶ Suſpitionis cauſa de iure ciuili non eſt alleganda: ſecus tamen de iure canonico Anto. de tremo.in addit.ad bonac.in prac.excep.in rub.de recuſa.nu.2.littera.b.communem dicit.

* § De iure regio ſufficit iurare iudicem habere ſuſpectum l.1.ti.5.li.3.ordi. per quam corrigitur l. 27.ti.4.par.3.& l.9.& 10.ti.7.li.1.fo.ll. Et circa

iſtam l.nota iucta differentia quam communis noſtra ponit inter ius canonicum & ciuile: quod proceſſus habitus per iudicem recuſatum de iure ciuili eſt ipſo iure nullus: ſecus tamen, de iure canonico: & cum hac diſtinctione tollitur communis diſceptatio doctorum, quam opin. tenet Bal. in cap.cum ſpeciali de appella.& ſequitur. Imol. ibi & Decius in nu.9.quem uide. Et cum differentia, noſtræ communis opinionis euacuatur aliud dubium, quod doctores torquet. in cap. iudex de offi.deleg.in 6. Et Feli.in cap. inſinuante nu.15.de off.dele. an recuſatio,uel ſuſpitio poſsit proponi poſt litem cōteſtatam, uel concluſum in cauſa ad cuius deciſionem eſt dictum notabile. Barba.in tracta.de preſtan.cardi.in q.5.par.2. nu. 6.quod de iure ciuili cum non requiratur cognitio cauſę in quacumquæ parte litis proponitur: ſecus tamen, de jure canonico: quod nota pro iſta lege. Item nota quod ſicut Iudex poteſt recuſari, ita & notarius cauſæ & ſufficit iuramentū adhoc quod teneatur recipere ſocium ſecundum Bal.in cap.ſuper quæſtione .§.uerum de offic. de leg. & in l. 1.C. de rela. & gloſ. in Authen. de trien.& ſemi.§.& quod ſæpe. & ſecundum Bal.in d.locis fac regulam quod omnis perſona quæ poteſt interuenire in iuditio: poteſt recuſari: ſecundum Ange.in l.obſeruare.ff. de iudi. & Prepo. in cap.cum ſpeciali. col.13. de appell. quæ faciunt ad ampliationē l.72.in curijs uallisoleti de 1537. & 70.de madrid.de anno. 1534. Et nota quod ſufficit quod unus ex ſociis ſcribat: & alter ſubſcribat. ſecundum Inno.in cap. quoniam contra de proba.quem ſic fert, & ſequitur Panor. col.

17

17 Item nota quod aſſociati, tam iudicis, quã notarij debent eſſe ſine ſuſpitione: ut apparet p d.l.1.tit.5.li.13.ordi. ibi entreſi dos ſin. ſoſpedra alias poſſunt recuſari de quo per igen. in cap. ſtatutum.§. aſſeſſorem de reſ. in 6. Item in quantũ per d.l. diſponit quod ſi non ſit alter iudex uel decuriones quod iudex recuſatus tenetur ſibi aſſotiare alios hões integræ opinionis; approbata opinione Abba. in d. cap. quoniam contra falsã in 16. col. in fi. ubi dicit quod officium iſtorum eſt quaſi teſtium arg. l. domicius labeo .ff. de teſta. & ibi Bal. in l. apartiſsimi .C. de iudi. ubi eſt materia & ſorte dirimat quis debet eſſe cum iudice: Multi enim caſus de iure ciuili dirimuntur ſorte. ut in l. fin.C. communia de leg. & gloſ. in §. pe. inſti. de ſatis, tuto. nec eſt in his caſibus ſors prohibita. quando enim ſortes. ſunt licitæ: uide. Feli. in cap capitulum ſanctę Crucis de reſ. num. 21. & Iaſo. in l. huiuſmodi. §. fi. in fi. ff. de lega. primo & ſanct. Thom. ſecunda ſecundæ q. 75. ar. 8. & Turris cremata in cap. 126. q. 2.

162 ¶ Suſpenſus non priuatur a teſtificando Fran. de aret. in cap. olim de accuſa. num. 2. communem dicit: licet ipſe arguat in contrarium & uideat diſtinguere inter temporalem ſuſpenſionem, & perpetuam: per tex. in cap. teſtimonium de teſti. & d. cap. olim cui dicit non poſſe reſpondere & concludit iſtam eſſe ueriorem opinionem.

T.

1 TAbellio non præſumitur niſi probetur titulus: Boe. dec. 36. numer. 8. communem dicit. Et uide in uerbo notarius.

Tacitur-

2 ¶ Taciturnitas in diſpenſatione habilitatis primę reddit ſecundam ſubreptitiam. Curt. iuni.conſi. 29.nume.9.communem dicit.

3 ¶ Tempus datus ad cognoſcendum, incipit currere a tempore preſentationis comiſsionis: ſi detur ſub certo numero dierum: ſecus, ſi uſque ad certum diem Fran.in cap.ſuper eo.el.2.de appella.communem dicit.

4 ¶ Tempus decem annorum dicitur longum. Naua.in cap.1.§.2.de pœni.diſtin.1.num.5.communem dicit.

5 ¶ Tempus faciendi in uentarium currit a tempore aditæ hæreditatis. Deci.conſi.633.Roma.cōſ. 84.Duran.in arte teſta.ti.11.cau.8. Iaſo.in l. ſcimus.C.de iure delibe.num.7.Bello.cōnſ.68.communem dicunt. & poſt aditam hæreditatem debet incipere infra triginta dies & finire intra ſexaginta.

6 ¶ Nota quod tempus datum à pretore, nō poteſt abbreuiari ad finem excluſionis: ita nec tempus datum ad adeundum, de iure ciuili.Cur.iuni.conſi.108.nu.37.communem dicit.

7 ¶ Iudex tamē poteſt abbreuiare tempus ad adeūdam hæreditatem, ne legatarii diu expectent. Alex.conſi.4.uol.2.& idem Alexan.& Iaſo.in rubr.de ſucceſſo: ædicto.C. communem dicit.

8 ¶ Nota quod intentio creditoris non eſt fundata contra hæredem filium, ex eo quod probatur ꝙ nō abſtinuit: quia interim dum ſe non immiſcuerit: potuerit abſtinere: Pirrus in conſue. aure. de ſuccesſionibus cap.29.communem dicit.

9 ¶ Tempus ſtatutum ad aliquid faciendum, non currit ignoranti. Curt.iuni. conſi. 8. nmer. 1.

communem

communem dicit.

10 ¶ Fallit in tempore, dato patronis ad preſentandum, quia currit a tempore uacationis beneficij Lamber. de iure patro. li. 2. par. 2. q. 1. art. 8. nu. 1. communem dicit.

11 ¶ Fallit ſecundo, in petitione reſtitutionis ex capite ignorantiæ: quia non poteſt peti poſt quadraginta annos Boe. dec. 39. num. 7. communem dicit: de qua in uerbo reſtitutio nume. 32.

12 ¶ Tempus longiſsimum facit preſumi ſolemnitates extrinſecas Boe. dec. 181. nume. 15. communem dicit.

13 ¶ Fallit ſi ex eius aſpectu apparet defectus. Junior conſi. 130. num. 4. communem dicit, de qua in uerbo ſolemnitas. nu. 60.

14 ¶ Tempus centum annorum requiritur adhoc quod dicatur concurriſſe tempus de cuius initio mæmoria non ſit in contrarium. Iuni. conſi. 90. nu. 2. communem dicit, Aymon. de craue. de antiquitate temporum: par. 4. in uerſi. abſolutis differentijs in princ. uſque ad num. 9. diſputando hanc materiam, concludit. quod quando requiritur tẽpus de cuius initio non ſit mæmoria: non eſt neceſſarius curſus centum annorum: ſed quod probetur quod non ſit mæmoria hominum in contrarium, per notata per Docto. in cap. 1. de preſcrit. in vi. De iure regio ad probandam immemorialem, ſufficit quod teſtes deponãt de quadraginta annis de uiſu, & de auditu auditus antiquorum: cum publica fama, & uoce. (ut habetur) in l. 41. tau in contrarium probato tempore immemoriali non dicitur probatum tempus centum annorũ: cum requiritur lapſus tẽporis centum annorum.

Coua.

Coua.in cap.poſſeſſor. de re.iu.li.6.nu.9.commu nem dicit. ex gloſ.in cap.cum nobis de teſti.

15 ¶ Tempus de cuius initio memoria non ſit in cõ trarium:debet probare ille qui fundat intentionẽ ſuam in dicto tempore. Cur.iuni.conſi.90.in fin. communem dicit.

16 ¶ Tempus in quo grauamen incipit effectum non conſiderat: ſed tempus in quo grauamen profertur a iudice. Prepo.in cap. biduum 2.q.6.& fallit. in excõmunicatione.communem dicit.

17 ¶ Tempus quod datur condemnatis ut ſoluat: eſt in iudicis arbitrio Boe.dec.45.nu.2.communem dicit.

18 ¶ Tempus executionis cauſarum criminalium eſt in iudicis arbitrio. Idem ibi numer.7. communem dicit.

19 ¶ Tempus quadriennij ad petendum reſtitutionem,currit à tempore finitæ preſcriptionis,cum preſcribitur contra,nunc maiorem; qui tempore in choatæ preſcriptionis minor erat. Ioa. Maur. de reſti.in integrum cap.44. communem dicit.

20 ¶ Teſtamentum licet. quo ad ſolemnitates. ſit de iure ciliui: tamen inuentũ eſt de iure gentiũ: & ideo reſcripto non poteſt tolli. Bello.in conſi. 2.numer.4.

21 ¶ Nota quod ſi teſtator condidit teſtamentum in ſcriptis in quo deficit aliqua ſolemnitas: ualet nichilominus. ut teſtamentum nuncupatiuum. Gomez.conſi.3.nu.10.communem dicit. ex Bar. in l.fi.in fi.ff.de iure codici.

22 ¶ Teſtamentum licet adhoc quod ualeat requiruntur ſeptem teſtes per l. hac conſultiſsima in prin.tamen fallit primo,tempore peſtis quia ſuffi-

cit

cit quod fiat coram quinque teſtibus & ualet. Mathe. de affli. de reſ. nu. 2. Barba. conſi. 83. nu. 4. Deci. conſi. 284. communem dicit. licet Alexa. conſ. 60. uol. 2. dicat communem: contrariam: quem refert Iaſo. in l. & ab antiquis nu. 4. C. de teſta. ſed tamen cum non ſequitur.

* § Circa iſtam communem, & ſequentes uide l. 1. ti. 1. li. 5. ordi. & l. 3. tau. quæ diſponunt quod in teſtamento nuncupatiuo & ſi ſit inter liberos, debẽt adiberi tres teſtes & notarius: & ſi notarius defecerit: quinque teſtes, & ſi quinque non, ad minus: ſint tres, & in teſtamento inſcriptis, requiruntur ſeptem teſtes & notarius qui omnes unà cum teſtatore, ſubſcribant, teſtamentum, ut per dictas ll. apparet.

23 ¶ Fallit ſecundo, ſi fiat coram preſbitero parrochiali, & duobus teſtibus. Io. duran. in arte teſtã. ti. 2. cau. 2. Corne. 161. tol. 4. communem dicunt. & Dida. conſi. 284. & ſi non ſit parrochius requiruntur quattuor teſtes. Bello. conſi. 12. numer. 2. communem dicit.

24 ¶ Fallit tertio, ſi fiat in preſentia principis: quia non requiruntur teſtes ad eius ualidationem. Coua. in rubri. de teſta. par. 2. numer. 2. communem dicit.

* § Concordat l. 5. ti. 1. par. 6.

25 ¶ Amplia non ſolum ſi fiat coram eo ſed etiam ſi confirmet, Idem ibi communem dicit: ex Bar. in l. omnium. C. de teſta.

26 ¶ Fallit quarto, ſiquis inſtitutus ſit intuitu pietatis: ſi hæres uerè pauper eſt, ualet teſtamentũ: etiam ſi non ſint additi niſi duo teſtes. Io. duran. in arte teſta. ti. 2. cau. 2. Barba. in cap. ad hæc el. 2.

de

de teſta.communem dicunt.

27 ¶ Fallit quinto, in teſtamento patris interliberos: quia ualet etiam per cedulam ubi de uoluntate, & inſtitutione conſtat: & ſine teſtibus. Alexa. conſi.105.uol.3.& Iaſo.conſi.57.uol.2.& Io. duran.ti.2.cau.2.infra communem dicit.

*§ Concor.l.7.ti.1.par.6.

28 ¶ Fallit ſexto, ſi per ſtatutum conſtituatur: ut ualeat teſtamentum cum duobus teſtibus. Iaſo.in l.1.de ſumma trini.C.nu.37. communem dicit.

29 ¶ Nota quo tale ſtatutum non ligat forenſes: ſm magis communem opinionem. ut per Iaſo. ibi numer.40.

30 ¶ Fallit ſeptimo, ſi a teſtatore eſt electa fides hæredis: quia nō requiritur alia ſolemnitas nec alijs teſtes. Iaſo.in l.quæſtionum num.14.C.de fideicom.communem dicit.

31 ¶ Teſtamentum non infirmatur ex eo quod teſtes ſint legatarij: ſi ſollemniter ſit confectum: ſecus ſi inteſtibus conſiſtit. Curtiuni. conſi.178.nu.18.communem dicit.

*§ Concor.cum l.11.ti.1. par. 6. & cum l.8.tit. 5. fol. ll.

32 ¶ Item nec probatur legatum ſibi ademptum. Iaſo.in l.dictantibus.C.de teſta.num.6. & Io.duran.in arte teſta.ti.2.cau.2.communem dicunt.& Bellon. conſi. 14. Idem concludendo numer.7. & dicunt cōmunem tam iſtam, quàm precedentē.

33 ¶ Teſtamentum comprobatur legitimè eſſe factum per duos teſtes teſtamentarios. Alexand. conſi.84. uol.2.& Duran.cau.2.nume.6.communem dicit.

34 ¶ Teſtamentum non reuocatur ex eo quod teſtator

ſtator coram ſeptem teſtibus. dicat nolle ualere teſtamentum:niſi dicat ſe uelle mori ab inteſtato. Io.duran.ti.2.cau.3.communem dicit.

35 ¶ Teſtamentum ſubuertitur filijs non inſtitutis, etiam ſi eis legata ſit res certa. Io.duran.in arte teſtan.ti.3.cau.1.communem dicit.

*§ Etiam ſi legetur ei legitima:ſi non inſtituatur .I. 5.ti.8.par.6. ſed tamen de hoc uide quæ habes in uerbo legitima num.40.cum ſequentibus.

36 ¶ Amplia,ſi inſtituantur filij ſub conditione non poteſtatiua. Duran.in d.cau.1.nume.3. & Socci. conſi.97.uol.3.communem dicit.

37 ¶ Amplia,in teſtamento filii patre non inſtituto: quia non ualet. Io.duran.ibi numer.8. communem dicit.

38 ¶ Teſtamentum in quo pater inſtituit filios ſimpliciter:non comprehendit filium quem ignorabat habere: & eſt nullum.Iaſo.in l.ſicuti num. 2. C.de teſta.milit. communem dicit.

39 ¶ Teſtamentum inter liberos non ſubſtinetur ea uia quæ melior de iure ualere poteſt. Io.durã. dicta cau.1.nu.7.communem dicit.

40 ¶ Teſtamentum matris,uel aui materni ſubſtinetur per clauſulam codicillarem: etiam ſi filius ſit preteritus:quia grauati cenſentur uenientes ab inteſtato reſtituere. Io.duran.in arte teſtan.ti.2. cau.15.communẽ dicit.

31 ¶ Amplia ad teſtamentum nullum ex quacumq; cauſa: ſi in eo ſit appoſita clauſula codicillaris ueniens ab inteſtato: tenentur reſtituere hæredibus ſcriptis obtenta quarta trebellianica. Iaſo.in Authen,ex cauſa nu.22.C.de libe.prete.& Duran.in arte teſtan.ti.8.cau.1.num.4.ti.11.cau.1.& Io.Ni

co.

communem dicit. & Alexan. conſi.36. nu.8.li.1.

46 ¶ Fallit ſi in teſtamento ſit clauſula codicillaris: quia ualebit in uim codicilli. Alci. in l.1.§. ſiquis. ita nu.17.ff.de uerbo.obli.communem dicit quia rupto teſtamento expreteritione clauſula codicillaris ſortitur ſuum effectum integrum. magis cõmunem dicit. Alexan.conſi.37.uol.1.nu.3. Amplia iſtam communem: & ſi teſtator ingnoraret natos ſibi eſſe nepotes. Alexand. in conſi. 26. num.9.magis communem dicit. ſed Caro.molin. in addit. ad ipſum. Alex.in d.conſi.26.dicit quod hodie communis opinio eſt in contrarium reprobata gloſ.in Authen. ex cauſa.C.de libe. prete.ut per Bar.Paul. & Iaſo.ibi nec etiam recipit limitationem. Bar.in quantum intendebat dicere ꝙ hæc noua communis opinio non habet locum, quando teſtator diu uixerit. Et nota quod hæc noua communis opinio dicitur magis.communis ab Alexand. conſi.47.nume.11.li.2.

47 ¶ Reſtringe iſtam ampliationem in legato paruo ſecus tamen, in magno: quia rupto teſtamento per natiuitatem poſthumi, rumpitur legatum magnum. Alci.de preſum.re.1.preſumpti. 13.in prin. communẽ dicit.

48 ¶ Amplia, etiam ſi preteriatur poſthumus. Iaſo ibi nu.2.communem dicit.

49 ¶ Amplia ſecundo, etiam quo ad ſubſtitutiones, exemplares & pupillares. Iaſo. ibi numer. 10. communem dicit.

50 ¶ Amplia tertio, quo ad fideicommiſſa. nu.11. communem dicit.

51 ¶ Amplia quarto, etiam in exhæredatione ſine cauſa, uel cum cauſa. non probata. ibidem nu.8..

communem dicit.

52 ¶ Limita in legatis relictis ipſi filio rumpenti teſtamentum. Idem Iaſo.nu.5.communem dicit.

53 ¶ Teſtamentum rumpitur per ingreſſum religionis. Io.duran.in arte teſtand. tit.3.cau.9.communem dicit.

54 ¶ Teſtamētum ſi inueniatur cancellatum pænes teſtatorem preſumitur de eius uoluntate. Iaſo.in l.ſi unus nu.9.C.de teſta.communem dicit.

55 ¶ Teſtamentum non uitiat ſolemnitas leuis omiſſa.Iaſo.in d.l.ſi.unus nu.4. communem dicit.

56 ¶ Nota quod per ſtatutum poteſt dari teſtandi forma. ultra formam tradditam per ius ciuile, Io.duran. in arte teſtand.ti.2. cau. 6. communem dicit.

57 ¶ Teſtamentum factum ſecundum formam loci in quo teſtamentum conficitur: attenditur. & non loci rei ſitæ & ad illa bona extenditur. Iaſo. in l.1.nu.44.C.de ſacro.ſan.eccle.communem dicit. licet ipſe in l.ſi arrogator num.40.ff. de adoptionibus dicat opinionem Petri quæ huic contrariatur: communiter teneri.ſed tene primam.

58 ¶ Teſtamentum ſecundum,in quo eſt clauſula, non obſtante quocumque alio teſtamento, ſub quacunque forma, uerborum concepta, irritat primum: & ſi in eo clauſula ſit derogatoria. Areti.in cap.1.de reſ.communem dicit.

59 ¶ Amplia,ſi conſtat quomodocunque quod teſtator uoluit mutare uoluntatem Io.duran. in arte teſtan.ti.10.cau,1.communem dicit.

*§ Concor.cum l.22.ti.1.par.9.& ui.l.44. in ordi. tau.loquente de eo qui fecit maioricatum.

60 ¶ Teſtamenta duo ſi inueniātur facta in uno die neutrum

neutrum ualet propter incertitudinem, Boe.deci.371.num.3.communem dicit. uide limit. per Decium, & Iaſo.in l.fi.C.de ædi.diui.Adri.tollẽ.

*§ Didacus perem in aduit.ad ſecuram.in l.quoniã ff.de acqui.poſſe.num.92.vult dicere quod ambo hæredes ſuccedant per l.3.ti.14.par.6.quæ lex mihi non probat. uerba enim legis ſunt. Aſiamos mõſtraren algun.decedro en los uienes del defunto ambos de uen ſermetidos ſpoſſeſion dellos y qual.mente. non quod lex requirit quod ambo demonſtrent de ſuo iure: & ſic acquiritur quod ambo habeant ius: ſed nullum habent propter incertitudinem arg.l.duo ſunt.ff. de teſta. tuto, & lex debet intelligi: quando uel ſunt conſanguinei inæquali gradu: uel æqualiter probant per teſtes de iure proprio: ſed cogita.

61 ¶ Intellige iſtam communem: quando hæc incertitudo non poteſt uitari, uel per horam, uel per momentum: ſi tamen de tempore anteriori poteſt conſtare qualitercumque: teſtamentum prius ualet, Anto.gomez.in l.45.tau.nume. 148. magis communem dicit ex Bart.Paul.& doctor. in l.ex pluribus.ff.de ſolut.

62 ¶ Vni primo, niſi unus ex illis iam poſsideret. Idem ibi nu.149.ex gloſ.in l. ſi cum actum.ff. de nego.geſt.& Bal.in l.1.C. quando prouocandum non eſt.

63 ¶ Vni ſecundo, ſi nnus ex inſtitutis eſſet de uenientibus ab inteſtato, idem ibi communem dicit ex gloſ.in l.ſi prius.ff.de contra.

64 ¶ Teſtator ſub conditione poteſtatiua poteſt hæredem inſtituere: & ualet inſtitutio. Io. durã. in arte teſtan.ti.3.cau.4.communem dicit.

65 ¶ Teſtator ſi exprimat nomen in inſtitutione:& omiſsit hæres eſto : uiciatur teſtamentum : ſecus tamen ſi ſint omiſſa hæc duo per errorem notarij: & exemplificat, & Iaſo.in teſtatore qui facit teſtamentum in ſcriptis manu propria:& in notario in nuncupatiuo in l.errore.C. de teſta, numer. 2. communem dicit.

66 ¶ Nota quod error notarij non poteſt probari. niſi per ſeptem teſtes inteſtamento : & in codicillis per quinque, cum ſint de ſubſtantia. teſtamenti . Iaſo.in d.l.errore.nu.7.communem dicit.

67 ¶ Teſtator potens loqui, & intelligere ſi per notarium interrogetur an uelit lucium ſuum hæredem inſtituere : & ipſe reſpondet quod ſic : & notarius dicit quod ſuum hæredem inſtituit: ualet teſtamentum . Io.duran.in arte teſtan.ti.4. nu. 2. Boe.dec.36.num.6. Bellon.conſi.62.& Iaſo. in l. iubemus.C.de teſta.nume.20. communem dicit. Et de intellectu iſtius communis uide Suarez. in alleg.1 .fo.124.diſtinguentem an notarius ſit rogatus a teſtatore, uel non? Caro. moli. in addit. ad Alex.conſi.12.in uerbo quod ſic hanc communem dupliciter intelligit: quando teſtator conſtat eſſe ſanæ mentis, & articulatè loquens:ſecundo,quãudo apparet teſtamẽtum ab initio ſcriptũ de uoluntate teſtatoris. ſecus,ſi eo in ſcio ſit ſcriptum ex. Ioan.And.in addit.ad Specula.de teſta. §.1.& Iaſo.in l.iubemus in ſi.& conſi.196.& Hypo.ſingu.449. & Affl.deciſ.143. quod nota.

68 ¶ Teſtator filios impuberes inſtituens,& eos inuicem ſubſtituens ex his uerbis inter impuberes vulgaris,& pupillaris, eſt ſubſtitutio: inter puberes autem ſolum vulgaris cenſetur facta . Iaſ.

in

in l.lucius.ff.de vulga.& pupil.& in con.134.uol. 1.& Io.duran.in arte teſtan.ti.5.cau.29. communem dicit.

69 ¶ Teſtator ſubſtituens Petrum,& eius filios, & hæredes,intelligitur ordine ſucceſsiuo. Cur. iuni. conſi. 121.nu.5.communem dicit.

70 ¶ Teſtatoris mensē non conſtat: in hæredum eſt uerbis, & eius uirtuti. Cur.iuni.conſi.169.nu.1. communem dicit.

71 ¶ Amplia,quia in fideicommiſsis,teſtatoris con iectutata mens non operatur quādo Arećt.ſermo nis non patitur. Cur.iuni.conſi.69.nu.2. communem dicit.

72 ¶ Teſtator,& contrahentes in dubio, uidentur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatutaria, uel conſuetudinaria. Cur.iuni.conſi.86. numer.6. & conſi.171.nu.1.communem dicit.

73 ¶ Item & cum diſpoſitione iuris communis, & in fideicommiſsis uidetur uocare, & ordine quo ab inteſtato erant ſucceſſuri. Cur.iuni.conſi.125. num.2.& conſi.128.nu.8.communem dicit.

74 ¶ Teſtator excludens fæminas. propter filios & propter nepres. uidetur excluſiſſe.Cur. iuni.cōſ. 116.nu.1.communem dicit.

75 ¶ Teſtator uidetur uocare nepotem cum patrono. cum diſponit inter perſonas inter quas ca dit ordo neceſsitatis: ſecus tamen, quando ſolū cadit ordo affećtionis, & charitas: quia tunc admittuntur ſimul, & ſemel. Curt.iuni.conſi. 128. num.1.communem dicit.

76 ¶ Teſtator non poteſt prohibere ius accreſcendi communem dicit Alexan.in l. ſiquis priore.ff. ad trebel.& in l.hæres.C.de hære.inſti.Io. duran.

in arte teſtan.ti.6.cau.15.contraria, immo quod poteſt tenet. Iaſo.conſi.8.uol.3. ubi dicit magis communem pro concordia uide Anto. Nice. in contrari. Bar. contrar.194. ſed melius uide per Franc.Cur.iuni.conſi.12.nu.5.uſque infi.ubi concludit quod quando teſtator fecit duo teſtamenta Vnum ſolemne, & aliud minus ſolemne: tunc bene poteſt prohibere ius accreſcēdi: & ſic procedit doctri. Bart. in d.l.ſiquis priore. Et quod hæc eſt communis opinio, & nulli dubia, ſed quando eſt unicum teſtamentum: procedit contraria, eiuſdē. Barto.in l.quoties.§.fi.de hære. inſti. quem uide.

77 ¶ Teſtator poteſt prohibere detractionem trebellianicam in fideicommiſſo. Barba.con.10.uol.4.Iaſo.conſi.84.uol.1.& conſi.146.uol.2. uel ſi teſtator utitur uerbis ampliſsimis: ut plenam hæreditatem, uel quicquid ad eum peruenerit, uel omnia bona reſtituere mandauerit. Alexan.conſi.5.uol.3.Io.duran.in arte teſtantis. cau.1. & Ludo. Gozza.conſi.97.nu.6.communem dicunt. & magis communem dicit. Alexan.conſi.67.uol.1.nu.1.in quantum hæc communis dicit quod quando teſtator mādat reſtituere totam hęreditatem. ꝙ trebellianica non detrahitur. Bellon.in conſi.64. num.2.communem dicit. ex Alexandro conſi.5. nu.3.uol.& conſi.141.uol.2.& conſi.133. uol.5. & Ange.conſi.135.incipiet hoc eſt teſta. ſed dictus Bello.in conſi.55.num.1.dicit magis communem contrariam: Immo quod detrahitur ex mente Deci.conſi.495.& uide eundem: Bello. conſi. 66.num.1.& 2.ex Roma.conſi.239.qui dicit communem & Paul.in Authen. cum teſtator.C.ad le. fal.& Capra.conſi.83.

Nota

*§ Nota iſtam communem ad intelle.l.ult.ti.5.par. 6.& l.8.ti.11.par.ead.

78 ¶ Fallit quando filius primigradus. inſtituitur: & grauatur de reſtituendo: quia inefficax.eſt pro hibitio. Deci.conſi.81.& 299.& Cur.iuni. conſi. 70.num.16. & Ludo.de Gozza.conſi.45.num.21 communem dicunt. ſed Alexand.conſi.29.num.5 & Corne.conſi.22.uol.2.dicunt communem con trariam. ſed pro concordia uide Decium conſi. 480.dicentem aut ſunt detrahendæ. duæ quartæ: & poteſt prohibere: ſi tamen una, non. ſed tamẽ Curt.iuni.conſi.160.num.3. & Coua. in cap. rainutius de teſta.§.11.num.7.in diſtinctè dicunt pa trem non poſſe prohibere deductionem trebellia nicam. & Ludo.de Gozza.97.num.4. dicit communem primam: etiam ſi deducendæ eſſent duæ quartæ. quod non poteſt prohibere. Et hæc uidetur communior.

*§ Et ſi filius reſtituit abſque detractione trebellianica: poteſt repetere. gloſ.in cap.ſi.de dona.inter uir.& uxorem & l.5.ti.2.par.4.

79 ¶ Nota quod ſi inſtitutus non confecit inuenta rium non detrahit trebellianicam: & perdit eam. Bello.conſi.19.nu.12.communem dicit ex Deci. conſi.495.& 236.& Bello.conſi.64.num.4.magis communem dicit.

80 ¶ Amplia & in filio primi gradus. Idem ibi com munem dicit. ex Cur.iuni.conſi.54.

81 ¶ Amplia, ad occultantem bona hæreditaria: quia non detrahit trebellianicam: & punitur. quia duplicatur res ommiſſa. Bello.con.30.nu.5. communem dicit. ex Alex.& Iaſo.in l.ſi.licentia. C.de iure delibera.

82 ¶ Nota quod in omnibus. caſibus in quibus trebellianica eſt detrahenda: computandi ſunt omnes fructus quos percepit reſtituens. bona fide fideicommiſſario. Bello.conſi.64.nu.8. communem dicit ex Barto.& Paul.in l.iubemus.§.fi.C. ad trebell.

83 ¶ Teſtes prodocti in una cauſa, impediũt ut alij noui in alia cauſa ad eundem effectum tendentes non producantur. Cur.iuni.in l.2.C.de ædem.nu. 110.communem dicit.

84 ¶ Teſtes in eadem inſtantia poſt dedicita teſtificata non poſſunt produci. Bello.conſi.25.num.6. communem dicit. ex .§.ſi uerò in Authe.de teſti.

85 ¶ Amplia, quod ſi teſtes ſunt publicati in prima inſtantia: facit impedimentum ut alij teſtes non poſsint produci in cauſa appellationis. Iunior in d.l.2.nu.3. communem dicit. quod de iure cano. clara eſt reg.cle.2.de teſti. ſed legiſtæ tenuerant contrariam cum de iure canonico habeamus claram determinationem per d.clem. illi ſtandum eſt per tex. ex Panor. in cap.1. de noui ope.nunt. & ſic remanet firma noſtra communis.

86 ¶. Fallit primo, in cauſa criminali. in qua iudex poteſt etiam publicatis atteſtationibus, ſuper eiſdem articulis recipere ad defenſam. Fran.de are. in cap.fraternitatis num.36.de teſti. communem dicit. ubi etiam dicit. poſſe fieri ad petionem partis.

87 ¶ Fallit ſecundo, in cauſa matrimoniali: in qua etiam poſt didicita teſtificata, quando agit de probanda conſanguinitate, uel impedimẽto, poſſunt adduci noui teſtes & de directo contrarij. Iaſon. conſi.15.uol.3.communem dicit.

Amplia

88 ¶ Amplia iſtam fallentiam:cui producantur per eum qui facit pro matrimonio. Iaſo. in d. conſi. communem dicit.

89 ¶ Nota quod conſanguineus in cauſa criminali. omnino repellitur a teſtimonio inciuili minus credit. Fran.de are.in cap.cum oporteat de accuſa. nu.11.communem dicit.

90 ¶ Nota quod teſtes in cauſa matrimoniali debebent per iudicem examinari, & iudex. non committit. Panor.in cap. ſiquis teſtium.C. de teſti. communem dicit.

91 ¶ Teſtis unicus etiam deponens de facto proprio, non probat Boer.deciſ.221.numer.17.communem dicit.

92 ¶ Limita primo,iſtam communem adhoc quod facit ſemiplenam probationem. Cur. iuni. conſi. 122.nu.7.communem dicit.

93 ¶ Fallit ſecundo,ſi de conſenſu partium admittatur adhoc quod plenè ei credatur Iaſo. in l. 1.§. ulti.ff.de uerbo.obli.nu.8.communem dicit.quã intellige: quando conſenſus preſtatur uni perſonæ & nominatim. quo ad certum negotium: ne detur occaſio fraudi ſecundum. Ange.in l.pactũ. inter heredes.ff.de pact.& Aret.in d.§.ulti. num. 28.de quo per. Coua.in reſo. li.2. cap. 3.& uide ſupra in littera e.nu.24.

94 ¶ Teſtis reuocans ſuum dictum in alio iudicio. ſtabitur primo. Alci.de preſum.re.2.preſum. 29. communem dicit.

95 ¶ Amplia ad teſtem bene deponentem in ciuili iudicio: ſi intormentis reuocat ſuum dictum: ualet primum. Alci.in d. tract. numer. 13. communem dicit.

Teſtis

96 ¶ Teſtis ſibi contrarius. in eadem depoſitione reicitur in totum, tanquam falſus. Alci.in d.trac. preſumpti.communem dicit.

97 ¶ Teſtis de credulitate non probat.gl.communiter approbata in l.teſtium.C.de teſti. quam communem dicit. Panor.in cap.quoties de teſti.

98 ¶ Amplia, ad teſtem deponentem per uerba. Iuditio ſuo,quia non creditur. Curt.inni. conſi. 165.nu.17.communem dicit.

96 ¶ Nota quod teſti deponenti circa ea quæ ſenſu corporeo non percipiuntur: niſi rationem ſcientiæ per ſenſum corporeum aſsignauerit, etiam nõ interrogatus. non concedit. Cur.iuni.conſi.150 num.1.communem dicit.

110 ¶ Teſtibus deponentibus. ueri ſimiliora, magis creditur. Cur.iuni.conſi.178.numer.3. communem dicit.

101 ¶ Teſtis non preſumitur rogatus. Alber. Brunus in tracta.de forma, & ſolem.de probatione. & preſumpti.formæ conclu.14.communem dicit fale.1.

102 ¶ Fallit,ſi notarius dicit teſtem eſſe rogatum: uel ſi dicit,quod teſtes fuerunt adhibiti, & uocati: quia tunc dicuntur rogati. Idem ibi colum.15 communem dicit.

103 ¶ Amplia iſtam communem: ſi notarius dicat teſtem iuratum depoſuiſſe.Alci.de preſum. re.3. preſum.13.nu.4. communem dicit.

*§ Nota iſtam ampliationem ad intel.l. 23. ti.16. par.3.dicentis teſtimonium non iuratum nullum eſſe. Et uide Iaſo.in l.admonendi.ff.de iure. iuran.num.219.ex Bar.in l.theopompus nume.7.ff. de dot.preleg.& uide in uerbo electus.

Teſtes

104 ¶ Teſtes conrumpes, uel falſificans, inſtrumẽta non perdit cauſam. Boe.dec.291.nu.3.communem dicit.

105 ¶ Teſtes non productos poteſt examinare iudex pro abſentibus,& in ciuilibus.Ripa in l.apud nu.28.C.de ædendo. communem dicit.

106 ¶ Teſtes poſt omnium dilationem preſentati, ſunt eiiciendi, niſi pars iuret de nouo ad ſuam nõtitiam perueniſſe. Boe. dec.52.nume.2. communem dicit.

107 ¶ Teſtis non debet deponere inſcriptis: ſed ore proprio pronunciare debet. Gozza. in reſolu.li.2.cap.13.col.10. communem dicit.

108 ¶ Teſtium habilitas non ſolum requiritur in tempore productionis inteſtem: ſed etiam in tẽpore quo adhibentur: ut poſsint probari geſta ꝑ eos: cum aliàs non requiruntur. Iaſo.in l. teſtes nu.7.C.de teſti.communem dicit.

109 ¶ Titulus obligatorius preſumitur in preſtatione annua: ac inducitur probatio obligationis. Balbus de preſ.in 3.par.prin.q.10.comunẽ dicit.

110 ¶ Titulus ex ſola patientia, abſque alia preſtatione, in his quæ ſunt modici preiudicii, ut in inducenda ſeruitute cum longo tempore & allegatione tituli, licet ſit ſeruitus: diſcontinua preſumitur. Balbus. ibidem communem dicit. & in conclu.2.

111 ¶ Theſaurus inuentus in loco proprio, & data opera, dummodo non ſit arte magica: eſt inuẽtori d.Gome.ibi communem dicit.ex gl.in d.§l.11

112 ¶ Theſaurus ſi inueniatur in alieno fundo nõn data opera, cum uoluntate domini, uel ſine ea, medietas eſt in uentoris: & medietas domini fundi

di. ſi tamen fuerit inuentus data opera, modo dederit licentiam. modo non, totum erit domini fundi, Gomez. in l. 45. tau nu. 51. communem dicit ex glo. in cap. ſiquid inueniſti. 14. q. 5. & in l. 1. C. de teſta. lib. 12. communem dicit.

113 ¶ Theſauri inuenti in loco publico, dimidium eſt Regis, & dimidium inuentoris. Idem in d. l. 45. num. 82. communem dicit ex l. 3. & Docto. ibi ff. de iu. fiſci.

114 ¶ Amplia ad inuenta in loco religioſo caſu: Idem ibi magis communem dicit ex Iaſ. in. §. theſauros inſti. de rerum diuis.

*§ De iſtis theſauris uide l. 45. ti. 28. par. 3. & l. 8. ti. 2. li. 6. ordi. quæ uidentur contrariari: ſed hæc loquitur minimis.

115 ¶ Titulum inducit annua & uniformis preſtatio cuiuslibet reditus, facta. ex cauſa expreſſa. p decennium continuum. Et inducit preſumptionē uerę cauſæ. Coua. in cap. poſſeſſor de reg. iur. li. 6. par. 2. §. 4. num. 2. communem dicit. ex Bart. in l. cum de in rem uerſo. ff. de uſu. per l. litibus. C. de agricolis, & cenſi. lib. 11.

116 ¶ Amplia iſtam communem: etſi iſta preſtatio annua uni formis ex cauſa ſit facta à ruſtico. Idem ibi comunē dicit in uerſi. tertio probatur ex Bar. in l. litibus.

117 ¶ Reſtringe iſtam communem: cum ius reſiſtit, uel preſumptio iuris eſt contra poſſeſſorem, ut in dominis qui preſumūt a uaſallis extorſiſſe per metum ſeruitium aliàs indebitum: tunc requiritur tempus de cuius initio non ſit, mæmoria hominum in contrarium. Coua. ibi nu. 5. communem dicit ex Fabio in. §. æquæ ſi agat inſti. de acti.

&

& Aret. conſi. 14. & in.§.5.numer.2.uerſi.quinta concluſio.

*§ Concordat cum hac communi l.20.in couuentu matritio de anno.1548.

118 ¶ Torqueri non debet contra quem eſt legitimè probatum Hypo.in l.1.numer.2. ff.de quæſti. communem dicit.

119 ¶ Nota quod ex primis inditiis nõ debet quis repeti in tormentis. Alexan.conſi.5.uol.1.num.4 magis communem dicit.

120 ¶ Indicium probandum eſt per duos teſtes. Caro.mol.in addit. ad Alexan.in d.conſi.5.in uerſi.inditium. communem dicit ex Bar.& Bal. in l. fi.ff.de quęſti.

121 ¶ Tranſactio non eſt ſufficiens indicium,ad torturam in delictis in quibus imponitur pæna ſanguinis. uel conceſsis a iure: in alijs autem ſic. Mar.Anto.in trac.de indici numer.306. communem dicit.

*§ Plus dicit l.22.ti.1.par.7.& l.14.ti.13.li.4.fo.ll. quod in delictis in quibus non imponitur pæna ſanguinis, uel falſitatis: quod tranſatio eſt ſufficiens ad condemnationem.quia habetur pro cõfeſſo in delictis,aut in quibus pęna ſanguinis eſt imponenda: tranſatio ſola ſine probatione, non eſt ſufficiens ad imponendam dictam pænam per d.l.22.& l.tranſigere.C.de pactis: nec ad torturam. ut in iſta communi. Et ſi debet intelligi. d. l.22.quæ concordat. cum d.l.tranſigere. Et recipit omnes limitationes illius legis: quod nota.& uide Gandi.in rub.de tranſac.in q.incipiente, ſed pone: quem refert Reginus in practi.crimi.in.§. 6.nu.379.quod nõ facta diſtinctione inter.crimi-

na

na ſuper quibus poteſt trãſigi uel alijs, dicunt eſſe communem opinionem: quod facta tranſatione; poteſt iudex ex officio cognoſcere de illo crimine: ne crimina remaneant impunita l. ita vulneratus. ff. ad leg. aquiliam. Et uide Ange. in l. libellorum. §. fi. & in l. hi tamen. ff. de accuſa. ubi dicit quod reo abſoluto ab inſtantia iudicij, amplius non admittitur accuſator, ſed iudex, ex offitio poteſt procedere contra eum. Et ſic praxis obſeruat: de quo per Coua. in reſolu. li. 1. cap. 1. nu. 8.

122 ¶ Tranſactio ſuper alimentis, iuramento uallata, ualet. Gigas in trac. de penſi. q. 45. & Alci. in cap. cum contingat num. 192. de iur. iuran. communem dicunt. & rogo uideas Alciatum.

123 ¶ Tranſactio poſt rem iudicatam; iuramento accedente in uim pacti, ualet. Alci. in d. cap. cum contingat num. 184.

124 ¶ Amplia ad tranſactionem ſuper teſtamento non cognitis uerbis teſtamenti cum iuramento ualet. Alci. in d. c. cum contingat nu. 194.

125 ¶ Tranſactio nõ annullatur ex eo quod partes errarunt in calculo: & ſi fuerit tranſactũ ex errore calculi. Iaſo. in l. errorem de tranſa. numer. 22. communem dicit.

126 ¶ Tutor, curator prelatus, ac procurator, uel ſimilis poſſunt incontractu preiudicare dominis; ponendo pacta pænalia, uel reſolutilia. Cur. iuni. conſi. 148. nu. 5. communem dicit.

127 ¶ Tutoris datio non competit iure magiſtratus: nec poteſt delegari. Cur. iuni. in l. 1. nu. 55. ff. de offi. eius cui demand. eſt iuriſd. communem dicit.

128 ¶ Tutori non prodeſt teſtatoris prohibitio de

non

nō reddenda ratione ſi quid ex dolo fecit Barba. conſi.68.uol.2.Deci.conſi.178.communem dicit etiam ſi dictum ſit per teſtatorem quod non tenea tur reddere rationem. Et quod omne in qno fuerit condemnatus, vult ſibi reſtitui per hæredem, Alci.in trac.de preſum.re.1. preſum. 6. numer.2. communem dicit.

129 ¶ Tutela reddit nulla ſi tutor non ſe obligat de recipienda defenſione pupilli. Iaſo.conſi.4.uol.3 nu.4. communem dicit, etiam ſi dicat, & promitt tat utilia ac in utilia reicere. Alber.Bru.de forma & ſoleni.uerb. ex quibus forma oriri ſolet col.14

V

1 VAlorem frutuum beneficii impetrans, non tenetur probare quod ſatis eſt ſi dicat uerū. ualorem expreſsiſſe. Io.de Ripa in cap. ad aures de reſ. num.77.communem dicit.

2 ¶ Variare poſſunt aſcendentes petendo hæreditatem ex teſtamento, uel ab inteſtato. Boe.dec.33 num.19.communem dicit.

3 ¶ Vaſſalus non tenetur iuramentum fidelitatis præſtare omnibus filijs qui ſucceſſerunt domino feudi: ſed uni tantum. Fra.de Aret.in l.2.§.in his ff.de uerb.oblig.communem dicit: quem refert Iaſo.in l.de pupillo.§.ſi plurium num. 6.ff.de no. oper.nunt.

4 ¶ Vaſſallus per non petitam inueſtituram, non eſt priuatus feudo. ſed uenit priuandus, domino uolente. Cur.iuni. conſi. 142. numer. 2. communem dicit.

5 ¶ Vaſiallus ſi committit felloniam, & dominus re-

remittit delictum: ex hoc feudũ non dicitur nouũ. ſed antiquum. Io. de Imol. in cap. 2. num. 16. de feudis communem dicit.

6 ¶ Vaſſallus non poteſt conſtituere uſumfructum in re feudali in ſuo domino. Iaſo. in l. poſsideri. §. excontrario num. 66. ff. de acquir. poſſe. communem dicit.

7 ¶ Vaſſallus licet poſsit in feudare quem idoneũ ad ſeruiendum pro feudo: illa tamen infeudatio durat per uitam primi uaſſalli: ſtatim tranſit ad dominum. Iaſ. in d. §. excontratio num. 72. communem dicit.

8 ¶ Vaſſallus non preſumitur ex preſtatione decennali ſeruitiorum perſonalium: ſed requiruntur triginta anni; facta tamen contemplatione rei uel cauſæ. Balbus de preſ. col. 16. par. 3. q. 10. uerſ. ex primo communem dicit.

9 ¶ Vectigalia licet princeps poſsit imponere: non tamen inferior qui ſuperiorem recognoſcit. Cur. iuni. conſi. 74. num. 1. communem dicit.

10 ¶ Venditor tenetur rem preciſe tradere ſi eſt in ſua facultate: ſecus quia tunc non tenetur niſi ad intereſſe. Anto. nice. in concor. gloſ. concor. 54. communem dicit & Tiraquel. de iure conſti. par. 1. nu. 35.

* § Nota iſtam communem ad intel. l. 2. ti. 5. par. 5.

11 ¶ Nota quod promittens uendere, tenetur ad rem traddendã quia hæc obligatio eſt indiuidua Cur. iuni. conſi. 74. nu. 1. communem dicit.

12 ¶ Amplia iſtã communem, quod licet uenditor ſe conſtituat nomine emptoris poſsidere, uel. precario: & ex hoc uideatur traslata poſſeſsio in emptorem: tamen tenet. & ad tradditionem facti

ĉti ad nudam detentationem. Tiraquel. de iure conſti.par.1.numer.1.communem dicit ex Alexand. conſi. 28. uolum.2 & concor. conſil. 43. uolum.1.

13 ¶ Venditor habens fidem de pretio, ſi deceſſerit: debitor non habet prelationem. Ripa in l.ſi negotiorum.§.in bonis.ff.de priuil.credi.communem dicit.

14 ¶ Venditor non tenetur de euictione, nec de pretio: quando debitor ſciebat rem alteri eſſe obligatam. Ludo.de Gozza.in conſi.24.numer.7 communem dicit. uide quæ habes ſupra in uerbo donatio nu.113.

15 ¶ Venditio preſumitur facta antè litis conteſtationem, & non poſt Alci.in trac.de preſum.re. 3. preſum.42.num.3.communem dicit.

16 ¶ Venditio facta duobus, ſi ſecundo traddita erit res: etiam ſi uenditio facta ſit per uirum eccleſiaſticum eſt potior. Iaſo.in l.quoties num.19 C.de rei uendi.communem dicit.

17 ¶ Vendita re ad pondus in re mobili,uel ad menſuram in immobili, attendenda eſt menſura, uel pondus loci contractus. Hiero.Cagno. in l. ſemper in ſtipulationibus nu. 5.ff. de re. iur. & Curt. iuni.conſi.676.nu.7.communem dicit.

18 ¶ Verbum in ſtatutis, debet intelligi ſecundum uſum loquentis: & prefertur cuicunque propriæ ſignificationi. Iaſo.in rubr.ff.de no.ope.nunt.nu. 7.communem dicit.

19 ¶ Verbum, liberè, poſitum in diſpoſitione ad quam aliàs de iure erat habilis: operatur relaxationem iuris. Ripa in cap.1.de res.num.56.communem

munem dicit.

20 ¶ Verbum ſit inducit canon ſententiæ. Panor. in cap.2.de for.compe.communem dicit.

21 ¶ Item uerbum careat eſt canon latæ ſententiæ. Gome.in cap. diſpendia de reſ. num. 23. communem dicit.

22 ¶ Verbum, in contractibus, & ultimis uoluntatibus, non diſponit. Iaſo.in l.cunctos populos nu. 23.C.de ſumma trini.in ſecunda lettura. & Guillel.Bened.in cap.rainuntius de teſta.in uerbo teſtamentum el 3.nu.53.communem dicunt.

23 ¶ Verbum, relinquo, adiectum uniuerſitati bonorum, importat inſtitutionem: ſi tamen adiiciatur certæ rei, uel quantitati importat legatum Iaſo.in Authen.nouiſsima nu.33.C. de inoffi. teſta. communem dicit.

24 ¶ Verbum, lego, eſt obliquum: licet in lege duodecim tabularum ſit commune. Socci. tertius in rub.de leg.1.ff.Io.duran.in arte teſtā.ti.6.cau.44. communem dicit.

25 ¶ Verbum, ſit tibi tanquam etnicus & publicanus, refertur ad excōmunicationem. Alci. in cap. nouit nu.20.de iudi.communem dicit.

26 ¶ Verba in matrimonio non ſunt neceſſaria: ſed ſufficit quod per ſignum conſenſus exprimatur. Boe.dec.1.numer.18.Are. conſi. 13. communem dicunt.

27 ¶ Verba enuntiatiua inter contrahentes nō probant: quando agitur de enuntiato. Cur.iuni.cōſ. 24.nu.3.& conſi.95.num.1 communem dicit.

28 ¶ Verba enuntiatiua geminata emiſſa propter aliud, plenè probant. Aymon.de antiquit. tempo-

rum

rum in 1.parte in uerbo propoſitum noſtrum nu. 31.cõmunem dicit ex Bar.in l.cũ ſcimus de agri. & cenſi.lib.11.communem dicit.

29 ¶ Verba enunciatiua.etiam in antiquis non pro bant: in preiudiciũ tertij: ſiue principaliter ſint prolata propter ſe:ſiue propter aliud. Aymon in d.trac.in uerbo uiſo de fama numer.21. communem dicit.

30 ¶ Verba, ſi dirigantur ad iudicem in legibus cõ petit officium iudicis, & non actio. Ripa in l.1. num.20.C.de æden.communem dicit.

31 ¶ Veſtes & iocalia traddita a uiro, uel ante matrimonium,uel durante eo, non preſumuntur do nata: ſed in uſum tantum conceſſa Petr.de ancar. conſi.181.communem dicit.

*§ De hoc uide l.52.in ordi.tau.ubi diſponitur quod hæc iocalia ſunt ſponſæ: & uide ſupra in uerbo donata lectum tamẽ quotidianum eſt uxoris mortuo uiro l.6.ti.6.de li.3.fo.ll.

32 ¶ Intellige iſtam communem in pretioſis:ſecus, in his quæ ad uſum quotidianum concedantur. Pala. Rube.in rep.rub.de dona.inter.uir. & uxo. col.34.§.11.in principio communem dicit:quam approbat l.32.ti.11.par.4.

33 ¶ Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe laicus Pa normit.in cap.diſcernimus nume.12.de iudi.com munem dicit.

34 ¶ Vidua impudicè uiuens perdit dotem. Boe. dec.338.num.11.licet opinio contraria ſit ęquior Deci.in cap.paſtoralis de iudi.& ſecundum iſtam æquitatem fuit iudicatum. ut per Boe. ibidem.

*§ De iure regio mulier luxurioſè uiuẽs,poſt mor-

tem uiri perdit omnia lucra acquiſita durante ma trimonio l.4.ti.4.l.5.ordi.

35 ¶ Vicarius primus non cenſetur reuocatus per creatiouem ſecundi. Boe.dec.347.numer.7.com munem dicit.

36 ¶ Villa, aut caſtrum ſi tenetur dedelicto commiſſo in ſuo territorio:non ſtatur dicto damnum paſsi: niſi probaretur. Iaſo.in l.ſi quando num.37 C.unde ui.communem dicit.

37 ¶ Vinum uetus obligatus ad reddendum, ſatisfacit ſi dat nouum: Et creditor compellitur recipere: quod & bonus iudex arbitrabitur. Io. Cora. in miſcell.li.3. cap. 12. numer. 6.communem dicit.

38 ¶ Virtualiter, & comparatiuè comprehenſa nõ dicuntur comprehendi ſub littera: ſed ſolũ quod de neceſsitate infertur. Cur.iuni.conſi.6.num.7. communem dicit. Et ſic declaratur dictum. Dec. in cap.traslato de conſti.num.3.de quo per Alexan.in conſi.126.uol.6. per totum. ubi dicunt q ſtatutum dicens inſtrumentum habere executionem paratam, extenditur ad comprehenſa in inſtrumento ex diſpoſitione iuris communis per d. Ange.in l.1.ff.de his quæ inteſtamento delen.quę faciunt ad decla.l.4.ti.8.li.3.ordi. pro quibus eſt illud Anto.de fano.de pigno.num.187. ubi dicit quod ſtatutum diſponens quod inſtrumenta confeſsionata. ac guarentigia habeant executionem paratam: habet etiam locum ſi petatur exequi tã ta hipoteca:quæ comprehenditur in dicto inſtrumento. & dicit hanc eſſe communem opinionẽ. Nota tamẽ quod hæc habent locum contra principaliter

paliter obligatum: ſecus tamen,quo ad alium tertium:ut ibi per eum per plura quæ non trãſcribo.

39 ¶ Amplia ad dotem,quę non fuit ſtipulata tradi per maritum: nihilominus mandabitur executioni ex inſtrumento dotis habente executionem paratam. Iaſo.in l.certi conditio num.21.ff.ſi cer. peta.communem dicit.

40 ¶ Limita communem in clauſula ex certa ſcientia principis: ſi expreſsè non apponatur: ſufficit quod comprehendatur. Feli.in cap.ſi qñ de ſent. excom.communem dicit.

41 ¶ Vis compulſiua, uel expulſiua requiritur ad hoc quod quis caddat a iure ſuo: & ſic communiter intelligitur l.extat.ff.quod met.cau.ſecundum Alexan.in l.non dubium.ff.de leg.1. Io. duran. in arte teſtan.ti.6.cau.12. communem dicit.

42 ¶ Vim ui repellere licet cũ moderamine inculpatæ tutelæ,non ſolum iure fori, ſed etiam poli. Anto. nice. inconcor. gloſ. conſi.56.communem dicit.

43 ¶ Vitam allegans pro fundamento, debet illam probare. Bello.conſi.59.nnm.1. communem dicit. ex Barto.in l.ſiquidam .C. ſolum matrim. & Modern.in l.ſi emancipati.C.de colla.& in l. ſed. & ſi ſua.ff.de acquir.poſſe.quã intelligit niſi alias allegans poſsideat: quia poſſeſsio releuat ab onere proban di. ut per Bar.in l.ſi inter.ff.de rebus du bi.& ibi Socc.

44 ¶ Vniuerſitas, uel corpus fictum repreſentans uiuum,acquirit poſſeſsionem. Iaſo.in l.poſſeſsio appellata.§.municipes. numer.9.ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

45 ¶ Vniuerſitas non conſtituitur contumax: uel indolo ex cõtumatia ſin dici:ſed debet fieri in collegio,uel in uniuerſitate citatio. Balbus. dec. 80. communem dicit.

*§ Intellige iſtam communem in prima citatione quæ debet fieri gubernatoribus ciuitatis:ſecus tã men in aliis,ut habetur in l.3.ti.2.par.3.& gl. ibi.

46 ¶ Vniuerſitas,uel collegium adhoc quod obligetur ex contractu, uel delicto : requiritur quod fuerit ſolemniter conuocata, & congregata: & quod preceſſerit prepoſitio: & conſilio dato ſequatur deliberatio: aliàs non dicitur fieri per uniuerſitatem: ſed per ſingulos. Cur.iuni.conſi.175 nu.9.in fi.communem dicit.

*§ Nota ad intel.l.17.ti.10.par.7.& ſi nõ teneatur: tamen inquantum ad ipſam uniuerſitatem peruenit: tenetur l.5.ti.15.par.7.

47 ¶ Vniuerſitas, eccleſia,caſtrum,aut ciuitas ſi deſtruatur facto ſuperioris ſine ſpe reddificationis: ammittit omnia iura ſua: nec ſi redificetur:illa recuperat, ut ſi deſtruitur. a Tiranno: & non ammittit. Bello.conſi.1.num.8.communem dicit. Et nota ad communem in uerbo collegii iura.

48 ¶ Voluntas teſtatoris, in qua legauit ad pium uſum:ſi illud poteſt exequi ſemper eſt adimplenda: & non poteſt mutari,niſi per papam. Barba. in cap.nos quidem nume.11.de teſta. communem dicit.

49 ¶ Voluntas teſtatoris in teſtamento nuncupatiuo licet debeat exaudiri a partibus: tamen ſufficit quod audiant teſtes explicitè uel implicitè. Iaſo.in l.ait pretor.§.ſi iudex de re.iur.nu.3.ff.com-

munem

munem dicit. niſi aliàs alia ſolemnitas requirat. ut per Iaſo.ibi.

50 ¶ Vſus loquendi prefertur in legibus,& ſtatutis cuicunque proprię ſignificationi. Iaſo.in rub. de damno infecto .ff.num.7.communem dicit.

51 ¶ Vſum habere ſiluæ, æquiparatur uſufructario: & ideo poteſt ligna uendere l. diuus.ff. de uſu. & habi.quam intellige,quando eſt procul a domo,ſilua. quando non poteſt uti ea ad uſum domus.Bel lo.conſi.49.num.11.communem dicit.

*§ Nota ad materiam l.6.& totius tituli 31.par.3.

52 ¶ Vſufructus duplex eſt: formalis, qui a proprietate ſeparatus. eſt: & caſualis, qui cum ſua cauſa hoc eſt dominio, iungitur. Cora.in l.1.num.3. ff.de ſerui.communem dicit.

53 ¶ Vſufructus uni legatum, & alteri fundum, ambo concurrunt in uſufructu niſi aliud appareat de mente teſtatoris Io.duran.in arte teſtan.ti.6.cau. 24.communem dicit.

54 ¶ Amplia, quod uſufructu omnium bonorum uni legato, & alteri fundum certum, uſufructus competit tam uſufrutuario,quam legatario.idem ibi communem dicit.

55 ¶ Amplia,ad uſufructuarium unius rei: ſi alteri legatur res uſufructus erit amborum. idem ibi communem dicit.

56 ¶ Vſufructuarius poſsidet naturaliter. Iaſo. in l.naturaliter numer.5.ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

57 ¶ Amplia ad quaſi ciuilem poſſeſsionem Fran. de Aret.in d. l. naturaliter numer.2. communem dicit.

58 ¶ Intellige ſibi, & non proprietario Tiraquel. in trac.leg.mort.ſarſit le.uix.par.3.decla.1. nu.4. communem dicit.

59 ¶ Vſufructuarius tenetur preſtare cautionem. Soci.in conſi.131.uol.1.communem dicit: & nõ poteſt remitti a teſtatore.

*§ Concor.cum l.2.ti.31.par.3.

60 ¶ Vſufructuarius percipit fructus a ſolo ſublatos a ſe,uel de eius mandato: etiam ſi in horreo non ſint reconditi. Gemini.in cap.ſi propter de reſ. in 6.communem dicit.

*§ Nota quod fructus bonorum mariti, & uxoris ſoluto matrimonio cum inter uirum & hæredes mortui diuidentur. Iuxta l.3.ti.4.li.3. fo.ll. & ſi maior pars alterius ſit:tamen hæc communis opi. non obſeruat: ſed debent diuidi etſi non eſſent a ſolo ſeparati: ut per docto.de pala.Rube. in rep. rubri.de dona.inter uirum.& uxo.col.301.§.62. numer.10.

61 ¶ Vſufructuarius certæ rei non tenetur ad ſoluẽdum æs alienum. Coua.in reſolu.li.2.cap.2.communem dicit.

62 ¶ Amplia ad uſufructuarium omnium bonorum quia non tenetur ſoluere æs alienum: ſed hæres. Alexan.in l.ſi filio.§.ſi uir.ff.ſolut. matrimonio. communem dicit. & Bello.conſi.7. numer.1. ex Barba.conſi.63. & Deci. conſi.533.

63 ¶ Intellige iſtam communem quia poteſt hæres anteaquam traddat legatario, incipiẽdo a mobilibus ſoluere æs alienum: & reſiduum legatario dare preſtita cautione deſoluendis alijs debitis. Deci.conſi.620.communem dicit licet Gozza. in

conſi.

conſi.94.teneat contrarium.

64 ¶ Amplia ſecundo, communem ad legata gratuita.teſtotoris. Coua.in d.cap.2.numer.7.communem dicit.

65 ¶ Vſufructuaria ſi mulier relicta ſit ſtantibus liberis, alimenta tantum debentur. Cora. in l.1. num.3.de ſeruit ff.communem dicit. Deci.conſi. 54.num.1.communem dicit. unum tamen habebit:quod alimenta ſuo iure,ac ſua manu percipiet Ang.in l.1.ff.rerum à mota: ac mortuis filiis, pleno uſuufructu gaudebit. Bart.in l.ſicut in annos ff.quib.mo.uſu.amit.

*§ Alimēta autem preſtabuntur ſecundum extimationem iudicis. habito reſpectu ad uitam uſufructuarii: & preſtabunt data ſatisdatione de longiori,uel breuiori uita. ut per Pala. Rube.in repet. rubr. de dona.col.103.quæ facit ad intel.l.9.tit.5. uolum.3.fo.ll.&l.7.ti.12.l.3.eius fori ad taxationem alimentorum ſi excedat quintam.

66 ¶ Vſucapione perfecta,ex una cauſa ceſſat uſucapio: ex altera licet non poſſeſsio. Iaſo. in l. ex pluribus num.21.ff.de acquir.poſſeſ. communem dicit.

67 ¶ Vſura non eſt permiſſa de iure ciuili. Iaſ.in l. 1.C.de ſumma trinit.nu.47.communem dicit.

68 ¶ Vſura conſtituitur exmodicitate pretii cum pacto de retrouendendo: Corne. conſi.4. uol.1. Thom. ferra.inter cau.cepollæ.cau. 17. cōem dicit. & ſi non ſit ita modicitas pretii. hæc duo nō ſufficiunt: niſi ſit ſolitus fænerari.Alex.conſi.107 uol.4.quem refert & ſequitur Iaſ.conſi.159.uol.4

*§ Nota ad intel.l.1.ti.2.li.8.ordi.

Vſurario-

na ſuper quibus poteſt trāſigi uel alijs,dicunt eſſe communem opinionem : quod facta tranſatione ; poteſt iudex ex officio cognoſcere de illo crimine : ne crimina remaneant impunita l.ita vulneratus.ff.ad leg.aquiliam. Et uide Ange.in l.libellorum ,§.fi.& in l.hi tamen.ff.de accuſa.ubi dicit ꝙ reo abſoluto ab inſtantia iudicij , amplius non admittitur accuſator . ſed iudex . ex offitio poteſt procedere contra eum . Et ſic praxis obſeruat ; de quo per Coua.in reſolu.li.1 .cap.1 .nu.8.

122 ¶ Tranſactio ſuper alimentis,iuramento uallata . ualet . Gigas in trac.de penſi,q.45 .& Alci. in cap.cum contingat num.192.de iur.iuran,commu nem dicunt . & rogo uideas Alciatum .

123 ¶ Tranſactio poſt rem iudicatam ; iuramento accedente in uim pacti,ualet. Alci.in d.cap. cum contingat num.184.

124 ¶ Amplia ad tranſactionem ſuper teſtamento non cognitis uerbis teſtamenti cum iuramento ualet . Alci.in d.c.cum contingat nu.194.

125 ¶ Tranſactio nō annullatur ex eo quod partes errarunt in calculo : & ſi fuerit tranſactū ex errore calculi . Iaſo.in l.errorem de tranſa.numer.22. communem dicit .

126 ¶ Tutor,curator prelatus,ac procurator,uel ſimilis poſſunt incontractu preiudicare dominis ; ponendo pacta pænalia,uel reſolutilia.Cur.iuni. conſi.148 .nu.5 .communem dicit .

127 ¶ Tutoris datio non competit iure magiſtratus : nec poteſt delegari . Cur.iuni.in l. 1.nu. 55. ff.de offi.eius cui demand. eſt iuriſd. communem dicit.

128 ¶ Tutori non prodeſt teſtatoris prohibitio de

non

nõ reddenda ratione ſi quid ex dolo fecit Barba. conſi.68.uol.2.Deci.conſi.178.communem dicit etiam ſi dictum ſit per teſtatorem quod non tenea tur reddere rationem. Et quod omne in quo fuerit condemnatus. vult ſibi reſtitui per hæredem. Alci.in trac.de preſum.re.1. preſum. 6. numer.2. communem dicit.

129 ¶ Tutela reddit nulla ſi tutor non ſe obligat de recipienda defenſione pupilli. Iaſo.conſi.4.uol.3 nu.4. communem dicit, etiam ſi dicat, & promittat utilia ac in utilia reicere. Alber.Bru.de forma & ſoleni.uerb. ex quibus forma oriri ſolet col.14

V

1 VAlorem frutuum beneficii impetrans, non tenetur probare quod ſatis eſt ſi dicat uerũ ualorem expreſsiſſe. Io.de Ripa in cap. ad aures de reſ. num.77.communem dicit.

2 ¶ Variare poſſunt aſcendentes petendo hæreditatem ex teſtamento, uel ab inteſtato. Boe.dec.33 num.19.communem dicit.

3 ¶ Vaſſalus non tenetur iuramentum fidelitatis præſtare omnibus filijs qui ſucceſſerunt domino feudi: ſed uni tantum. Fra.de Aret.in l.2.§.in his ff.de uerb.oblig.communem dicit: quem refert Iaſo.in l.de pupillo.§.ſi plurium num. 6.ff.de no. oper.nunt.

4 ¶ Vaſſallus per non petitam inueſtituram, non eſt priuatus feudo. ſed uenit priuandus, domino uolente. Cur.iuni. conſi. 142. numer. 2. communem dicit.

5 ¶ Vaſſallus ſi committit felloniam, & dominus re-

remittit delictum:ex hoc feudũ non dicitur nouũ. ſed antiquuum . Io. de Imol.in cap.2. num.16. de feudis communem dicit.

6 ¶ Vaſſallus non poteſt conſtituere uſumfructum in re feudali in ſuo domino. Iaſo.in l.poſsideri.§. excontrario num.66.ff.de acquir. poſſe. communem dicit.

7 ¶ Vaſſallus licet poſsit in feudare quem idoneũ ad ſeruiendum pro feudo : illa tamen infeudatio durat per uitam primi uaſſalli: ſtatim tranſit ad dominum . Iaſ.in d.§.excontratio num.72. communem dicit.

8 ¶ Vaſſallus non preſumitur ex preſtatione decennali ſeruitiorum perſonalium: ſed requiruntur triginta anni ; facta tamen contemplatione rei uel cauſæ . Balbus de preſ.col.16.par.3.q.10.uerſ. ex primo communem dicit .

9 ¶ Vectigalia licet princeps poſsit imponere: non tamen inferior qui ſuperiorem recognoſcit.Cur. iuni.conſi.74.num.1.communem dicit.

10 ¶ Venditor tenetur rem preciſe tradere ſi eſt in ſua facultate : ſecus quia tunc non tenetur niſi ad intereſſe . Anto.nice.in concor.gloſ. concor. 54. communem dicit & Tiraquel.de iure conſti. par. 1.nu.35.

*§ Nota iſtam communem ad intel.l.2.ti.5.par.5.

11 ¶ Nota quod promittens uendere , tenetur ad rem traddendã quia hæc obligatio eſt indiuidua Cur.iuni.conſi.74.nu.1.communem dicit .

12 ¶ Amplia iſtã communem , quod licet uenditor ſe conſtituat nomine emptoris poſsidere, uel. precario : & ex hoc uideatur traslata poſſeſsio in emptorem: tamen tenet . & ad tradditionem fa-

cti

ᵭi ad nudam detentationem, Tiraquel. de iure conſti.par.1.numer.1.communem dicit ex Alexand. conſi. 28. uolum.2 & concor. conſil. 43. uolum.1.

13 ¶ Venditor habens fidem de pretio, ſi deceſſerit: debitor non habet prelationem. Ripa in l.ſi negotiorum.§.in bonis.ff.de priuil.credi.communem dicit.

14 ¶ Venditor non tenetur de euiᵭione, nec de pretio: quando debitor ſciebat rem alteri eſſe obligatam. Ludo.de Gozza.in conſi.24.numer.7 communem dicit. uide quæ habes ſupra in uerbo donatio nu.113.

15 ¶ Venditio preſumitur faᵭa antè litis conteſtationem, & non poſt Alci.in trac.de preſum.re. 3. preſum.42.num.3.communem dicit.

16 ¶ Venditio faᵭa duobus, ſi ſecundo traddita erit res: etiam ſi uenditio faᵭa ſit per uirum eccleſiaſticum eſt potior. Iaſo.in l.quoties num.19 C.de rei uendi.communem dicit.

17 ¶ Vendita re ad pondus in re mobili,uel ad menſuram in immobili, attendenda eſt menſura, uel pondus loci contraᵭus. Hiero.Cagno. in l. ſemper in ſtipulationibus nu. 5.ff. de re. iur. & Curt. iuni.conſi.676.nu.7.communem dicit.

18 ¶ Verbum in ſtatutis, debet intelligi ſecundum uſum loquentis: & prefertur cuicunque propriæ ſignificationi. Iaſo.in rubr.ff.de no.ope.nunt.nu. 7.communem dicit.

19 ¶ Verbum, liberè, poſitum in diſpoſitione ad quam aliàs de iure erat habilis: operatur relaxationem iuris. Ripa in cap.1.de reſ.num.56.com-

rum in 1.parte in uerbo propoſitum noſtrum nu. 31.cõmunem dicit ex Bar. in l.cũ ſcimus de agri. & cenſi.lib.11.communem dicit.

29 ¶ Verba enunciatiua etiam in antiquis non probant: in preiudiciũ tertij: ſiue principaliter ſint prolata propter ſe: ſiue propter aliud. Aymon in d.trac.in uerbo uiſo de fama numer.21. communem dicit.

30 ¶ Verba, ſi dirigantur ad iudicem in legibus cõpetit officium iudicis, & non actio. Ripa in l.1. num.20.C.de æden.communem dicit.

31 ¶ Veſtes & iocalia traddita a uiro, uel ante matrimonium, uel durante eo, non preſumuntur donata: ſed in uſum tantum conceſſa Petr.de ancar. conſi.181.communem dicit.

*§ De hoc uide l.52.in ordi.tau.ubi diſponitur quod hæc iocalia ſunt ſponſæ: & uide ſupra in uerbo donata lectum tamẽ quotidianum eſt uxoris mortuo uiro l.6.ti.6.de li.3.fo.ll.

32 ¶ Intellige iſtam communem in pretioſis: ſecus, in his quæ ad uſum quotidianum concedantur. Pala. Rube.in rep.rub.de dona.inter.uir. & uxo. col.34.§.11.in principio communem dicit: quam approbat l.32.ti.11.par.4.

33 ¶ Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe laicus Panormit.in cap.diſcernimus nume.12.de iudi.communem dicit.

34 ¶ Vidua impudicè uiuens perdit dotem. Boe. dec.338.num.11.licet opinio contraria ſit çquior Deci.in cap.paſtoralis de iudi.& ſecundum iſtam æquitatem fuit iudicatum. ut per Boe. ibidem.

*§ De iure regio mulier luxurioſè uiuẽs, poſt mor-

tem uiri perdit omnia lucra acquiſita durante ma trimonio l.4.ti.4.l.5.ordi.

35 ¶ Vicarius primus non cenſetur reuocatus per creatiouem ſecundi. Boe.dec.347.numer.7.com munem dicit.

36 ¶ Villa, aut caſtrum ſi tenetur dedelicto commiſſo in ſuo territorio:non ſtatur dicto damnuni paſsi: niſi probaretur. Iaſo.in l.ſi quando num.37 C.unde ui.communem dicit.

37 ¶ Vinum uetus obligatus ad reddendum, ſatiſfacit ſi dat nouum: Et creditor compellitur recipere: quod & bonus iudex arbitrabitur. Io. Cora. in miſcell.li.3. cap. 12. numer. 6.communem dicit.

38 ¶ Virtualiter, & comparatiuè comprehenſa nõ dicuntur comprehendi ſub littera: ſed ſolũ quod de neceſsitate infertur. Cur.iuni.conſi.6.num.7. communem dicit. Et ſic declaratur dictum. Dec. in cap.traslato de conſti.num.3.de quo per Alexan.in conſi.126.uol.6. per totum. ubi dicunt ꝙ ſtatutum dicens inſtrumentum habere executionem paratam, extenditur ad comprehenſa in inſtrumento ex diſpoſitione iuris communis per d. Ange.in l.1.ff.de his quæ inteſtamento delen.quę faciunt ad decla.l.4.ti.8.li.3.ordi. pro quibus eſt illud Anto.de fano.de pigno.num.187. ubi dicit quod ſtatutnm diſponens quod inſtrumenta confeſsionata. ac guarentigia habeant executionem paratam: habet etiam locum ſi petatur exequi tã tã hipoteca:quæ comprehenditur in dicto inſtrumento. & dicit hanc eſſe communem opinionẽ. Nota tamẽ quod hæc habent locum contra principaliter

paliter obligatum : ſecus tamen,quo ad alium ter tium:ut ibi per eum per plura quæ non trāſcribo.

39 ¶ Amplia ad dotem,quę non fuit ſtipulata tradi per maritum : nihilominus mandabitur execu tioni ex inſtrumento dotis habente executionem paratam. Iaſo.in l.certi conditio num.21.ff.ſi cer. peta.communem dicit.

40 ¶ Limita communem in clauſula ex certa ſcientia principis : ſi expreſsè non apponatur: ſufficit quod comprehendatur. Feli.in cap.ſi qñ de ſent. excom.communem dicit.

41 ¶ Vis compulſiua, uel expulſiua requiritur ad hoc quod quis caddat a iure ſuo : & ſic communi ter intelligitur l.extat.ff.quod met.cau.ſecundum Alexan.in l.non dubium.ff.de leg.1. Io. duran. in arte teſtan.ti.6.cau.12. communem dicit.

42 ¶ Vim ui repellere licet cū moderamine inculpatæ tutelæ,non ſolum iure fori, ſed etiam poli. Anto. nice. inconcor. gloſ. conſi.56.communem dicit.

43 ¶ Vitam allegans pro fundamento, debet illam probare. Bello.conſi.59.num.1. communem dicit. ex Barto.in l.ſiquidam .C. ſolum matrim. & Modern.in l.ſi emancipati.C.de colla.& in l. ſed. & ſi ſua.ff.de acquir.poſſe.quā intelligit niſi aliàs allegans poſsideat : quia poſſeſsio releuat ab onere proban di. ut per Bar.in l.ſi inter.ff.de rebus du bi.& ibi Socc.

44 ¶ Vniuerſitas, uel corpus fictum repreſentans uiuum,acquirit poſſeſsionem. Iaſo.in l.poſſeſsio appellata.§.municipes. numer.9.ff.de acquir.poſ ſe.communem dicit.

45 ¶ Vniuerſitas non conſtituitur contumax: uel indolo ex cõtumatia ſin dici:ſed debet fieri in collegio,uel in uniuerſitate citatio . Balbus. dec. 80. communem dicit.

*§ Intellige iſtam communem in prima citatione quæ debet fieri gubernatoribus ciuitatis:ſecus tamen in aliis,ut habetur in l.3.ti.2.par.3.& gl. ibi.

46 ¶ Vniuerſitas,uel collegium adhoc quod obligetur ex contractu, uel delicto : requiritur quod fuerit ſolemniter conuocata, & congregata: & quod preceſſerit prepoſitio: & conſilio dato ſequatur deliberatio: aliàs non dicitur fieri per uniuerſitatem: ſed per ſingulos. Cur.iuni.conſi.175 nu.9.in fi.communem dicit.

*§ Nota ad intel.l.17.ti.10.par.7.& ſi nõ teneatur: tamen inquantum ad ipſam uniuerſitatem peruenit: tenetur l.5.ti.15.par.7.

47 ¶ Vniuerſitas, eccleſia,caſtrum,aut ciuitas ſi deſtruatur facto ſuperioris ſine ſpe reddificationis: ammittit omnia iura ſua: nec ſi redificetur:illa recuperat, ut ſi deſtruitur . a Tiranno: & non ammittit. Bello.conſi.1.num.8.communem dicit. Et nota ad communem in uerbo collegii iura.

48 ¶ Voluntas teſtatoris, in qua legauit ad pium uſum:ſi illud poteſt exequi ſemper eſt adimplenda: & non poteſt mutari,niſi per papam. Barba. in cap.nos quidem nume.11.de teſta. communem dicit.

49 ¶ Voluntas teſtatoris in teſtamento nuncupatiuo licet debeat exaudiri a partibus: tamen ſufficit quod audiant teſtes explicitè uel implicitè. Ia ſo.in l.ait pretor.§.ſi iudex de re.iur.nu.3.ff.communem

munem dicit. niſi aliàs alia ſolemnitas requirat. ut per Iaſo.ibi.

50 ¶ Vſus loquendi prefertur in legibus,& ſtatutis cuicunque proprię ſignificationi. Iaſo.in rub. de damno infecto .ff.num.7.communem dicit.

51 ¶ Vſum habere ſiluæ, æquiparatur uſufructario: & ideo poteſt ligna uendere l. diuus.ff. de uſu. & habi.quam intellige,quando eſt procul a domo,ſilua. quando non poteſt uti ea ad uſum domus.Bello.conſi.49.num.11.communem dicit.

*§ Nota ad materiam l.6.& totius tituli 31. par.3.

52 ¶ Vſufructus duplex eſt: formalis, qui a proprietate ſeparatus. eſt: & caſualis, qui cum ſua cauſa hoc eſt dominio, iungitur. Cora.in l.1.num.3. ff.de ſerui.communem dicit.

53 ¶ Vſufructus uni legatum, & alteri fundum, ambo concurrunt in uſufructu nisi aliud appareat de mente teſtatoris Io.duran.in arte teſtan.ti.6.cau. 24.communem dicit.

54 ¶ Amplia, quod uſufructu omnium bonorum uni legato, & alteri fundum certum, uſufructus competit tam uſufrutuario,quam legatario.idem ibi communem dicit.

55 ¶ Amplia,ad uſufructuarium unius rei: ſi alteri legatur res uſufructus erit amborum. idem ibi communem dicit.

56 ¶ Vſufructuarius poſsidet naturaliter. Iaſo. in l.naturaliter numer.5.ff.de acquir.poſſe.communem dicit.

57 ¶ Amplia ad quaſi ciuilem poſſeſsionem Fran. de Aret.in d. l. naturaliter numer.2. communem dicit.

58 ¶ Intellige ſibi, & non proprietario Tiraquel. in trac.leg.mort.ſarſit le.uix.par.3.decla.1. nu.14. communem dicit.

59 ¶ Vſufructuarius tenetur preſtare cautionem. Soci.in conſi.131.uol.1.communem dicit: & nõ poteſt remitti a teſtatore.

*§ Concor.cum l.2.ti.31.par.3.

60 ¶ Vſufructuarius percipit fructus a ſolo ſublatos a ſe, uel de eius mandato: etiam ſi in horreo non ſint reconditi. Gemini.in cap.ſi propter de reſ. in 6.communem dicit.

*§ Nota quod fructus bonorum mariti, & uxoris ſoluto matrimonio cum inter uirum & hæredes mortui diuidentur. Iuxta l.3.ti.4.li.3. fo.ll. & ſi maior pars alterius ſit: tamen hæc communis opi. non obſeruat: ſed debent diuidi etſi non eſſent a ſolo ſeparati: ut per docto.de pala.Rube. in rep. rubri.de dona.inter uirum.& uxo.col.301. §.62. numer.10.

61 ¶ Vſufructuarius certæ rei non tenetur ad ſoluẽdum æs alienum. Coua.in reſolu.li.2.cap.2.communem dicit.

62 ¶ Amplia ad uſufructuarium omnium bonorum quia non tenetur ſoluere æs alienum: ſed hæres. Alexan.in l.ſi filio.§.ſi uir.ff.ſolut. matrimonio. communem dicit. & Bello.conſi.7. numer.1. ex Barba.conſi.63. & Deci. conſi.533.

63 ¶ Intellige iſtam communem quia poteſt hæres anteaquam traddat legatario, incipiẽdo a mobilibus ſoluere æs alienum: & reſiduum legatario dare preſtita cautione deſoluendis alijs debitis. Deci.conſi.620.communem dicit licet Gozza. in

conſi.

conſi.94.teneat contrarium.

64 ¶ Amplia ſecundo, communem ad legata gratuita.teſtotoris. Coua.in d.cap.2.numer.7.communem dicit.

65 ¶ Vſufructuaria ſi mulier relicta ſit ſtantibus liberis, alimenta tantum debentur. Cora. in l.1. num.3.de ſeruit.ff.communem dicit. Deci.conſi. 54.num.1.communem dicit. unum tamen habebit:quod alimenta ſuo iure,ac ſua manu percipiet Ang.in l.1.ff.rerum a mota: ac mortuis filiis, pleno uſuufructu gaudebit. Bart.in l.ſicut in annos ff.quib.mo.uſu.amit.

*§ Alimẽta autem preſtabuntur ſecundum extimationem iudicis. habito reſpectu ad uitam uſufructuarii: & preſtabunt data ſatiſdatione de longiori,uel breuiori uita. ut per Pala. Rube.in repet. rubr. de dona.col.103.quæ facit ad intel.l.9.tit.5. uolum.3.fo.ll.&l.7.ti.12.l.3.eius fori ad taxationem alimentorum ſi excedat quintam.

66 ¶ Vſucapione perfecta,ex una cauſa ceſſat uſucapio: ex altera licet non poſſeſsio. Iaſo. in l. ex pluribus num.21.ff.de acquir.poſſeſ. communem dicit.

67 ¶ Vſura non eſt permiſſa de iure ciuili. Iaſ.in l. 1.C.de ſumma trinit.nu.47.communem dicit.

68 ¶ Vſura conſtituitur exmodicitate pretii cum pacto de retrouendendo: Corne. conſi.4. uol.1. Thom.ferra.inter cau.cepollæ.cau. 17.cõem dicit. & ſi non ſit ita modicitas pretii. hæc duo nõ ſufficiunt: niſi ſit ſolitus fænerari.Alex.conſi.107 uol.4.quem refert & ſequitur Iaſ.conſi.159.uol.4

*§ Nota ad intel.l.1.ti.2.li.8.ordi.

Vſurario-

69 ¶ Vſurariorum bona non ſunt tacitè hipotecata pro reſtitutione uſurarum. Anto.de fano.iu trac. de pigno.in 2.par.mem.4.num. 155. communem dicit.

70 ¶ Vſurarij manifeſti donatio de omnibus bonis uel maiori parte non ualet: niſi cauerit de reſtituẽdo uſuras. Alexan.in l.diſcretis.C.qui teſta.face. poſſunt. Io.duran.in arte teſtan.ti.1.cau.7. communem dicit.

71 ¶ Vſurarij, etiam ſi per iudicem eccleſiaſticum puniantur: poſſunt puniri per iudicem ſecularem Alci.in cap.perniciosam. num.8. de offic. ordi. communem dicit.

72 ¶ Vſurariorum iudicium ſi diſputatur de iure: eſt eccleſiaſticum: ſi aut de facto poteſt iudex ſecularis ſe intromittere. Alci.in d.cap.pernicioſam num.77.communem dicit.

73 ¶ Pœna ſi adiiciatur in compromiſſo ſolutioni alicuius quantitatis non debet preſumi eſſe appoſita infraudem uſurarum. Caro. molin.in addit. ad Alexan.conſi.119.li.2.in uerb.fraudem. communem dicit contra Alex. qui ibi atteſtatur magis communem concluſionem eſſe contrariam.

74 ¶ Vxor tenetur ſequi uirum ſi uelit mutare domicilium: niſi pacto in contractu matrimonij aliud ſit diſpoſitum. Panor.in ca.1.qui.matri.accuſa.poſſunt communem dicit.

75 ¶ Vxor tranſiens ad ſecunda uota, perdit legata ſubconditione relicta ſi caſtè uixerit. Iaſo.in l. ſi. C.de indic.uidui.tollen. Io.duran. in arte teſtan. ti.6.cau.39.communem dicit.

76 ¶ Vxor quæ ex forma ſtatuti debet lucrari aliquid

quid de bonis mariti: compenſatur cum lagato ei facto prelegatum mariti. Iaſo.in l.præterea.C.un de uir & uxor.num.20.& Suarez.in l.i. ti.delas ar ras pagi.2.fo.35.communem dicit.ſed tamen Io. Cora.in cap.1.miſcell.li.3.dicit ſibi non placere: nec obſtat huic communi l.16. tau huius regni: quia ibi . maritus non dum debitor, nec in illo obligatus mulieri : & nimirum, ſi non fiat compẽ ſatio . cum legato ; quia illa lucra ueniunt ex diſpoſitione legis.& per Segu.in l.3.§. fi.num. 126. ff.delibe.& poſthum.& tranſmittitur ad hæredes etiam ſi non ſint agnati . ut per eum ibidem. ex d.Bal.in l.fi.C.de bon. mater. Et maritus poteſt durante matrimonio,alienare etiam inuita uxore l.205.ſtili.& l.ordi.li.5.ti.4.l.4.de qua per d.Suarez.in ti.delaſgana char . 21.& Gome.areſ.in l.52 tau.ac Segu.intrac. de bonis ducca.durante matri monio nu.12.&.Io. lupum in repet.rub.col.320 poteſt etiam alienare : dummodo hoc non faciat in fraudem . ut d.l.205.& per d.Io.lupum in col. 364. Sed nota quod licet hæc bona ſunt mariti, durante matrimonio, & poterit alienare . ſi tamẽ ſit condemnatus, uel maritus perdit omnia bona ex delicto : medietas hæc non dicitur confiſcata. l.77.tau.quam opinionem antea tenuit Segura. in dicto tracta.numer.15.& Docto.Io.lupus in re pet. rubr.col.361.

FINIS.

Series chartarum.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. a b c d.

Omnes ſunt quaterniores.

Venetijs apud Nicolaum Beuilacquam ſumptu D. Vincentij Luchini Bibliopolæ Romani.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SV PERAN
DA OMNIS FORTVNA